M. D. V.

FRANK Jenő

Kőltő u. 1. sz. villa belső átalakítása (1941.)

Budapest müemlékei II. p. 196 . 565. e.

FRANK Jáno

Szamosi Ferenc

Frank János halálának éves

Magyar Hirlap 1985. juni. 11. 6.

lek, anyagta-
rű –, mintha
ában érzékel-
zatos látvány
ölt: a festő
esett modell
eni akarja a
ar. Míg egy
a racionális
g Ferenczynél
lélekzsongító

ban közöljük.

×50 cm
×52 cm (Fotó:

77,5 cm (Fotó:

133×200,5 cm

154,5×195 cm

n, 143,5×167,4

ászon, 81×100

ászon, 120×135

FRANK János
Balázs 1994/1

Haász István kiállítása • Dorottya utcai Kiállítóterem, 1988 • FRANK JÁNOS, NÉRAY KATALIN, HAÁSZ ISTVÁN és a KIÁLLÍTÁS GYERMEKEI • fotó: Pácser Attila

Pécsi József ös
fotókiállítása

Pécsi József sc
photo exhibitio

FRANK János

Szekrényessy Julia

Frank János halálának éve

Élet és Irodalom 1985. június 21. 12.

-

S

kori művek (Early Works).

5--19 (henceforward IM).

History of the Development of

dern dráma fejlődésének

of the modern drama).

29--430.

Képzőművészek közgyűlése

A Kállai Ernő Kör nyilatkozata

A Kállai Ernő Kör tagjai, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének műkritikus tagjaiként megkaptuk az 1992. június 3-ára összehívott „művészeti tanácskozás és elnökválasztó közgyűlés" meghívóját. Túl azon, hogy nem értjük, mit is jelent e kettősség, alább az elnökválasztás módjával kapcsolatban szeretnénk a széles nyilvánosság előtt a közgyűlés összehívóihoz, illetve az ott szereplést vállaló kollégákhoz fordulni.

Mint a több száz példányban kiküldött programból megtudhattuk, a Németh Lajos professzor elhunyta óta üres elnöki hely betöltésére, azaz az elnökválasztás procedúrájára 15, azaz tizenöt percet szántak az előkészítők. Ez az elképzelés aggodalommal tölt el bennünket. Tizenöt perc alatt egy átlagos úttörőőrs vezetőjét sem lehetett tisztességesen és korrekten megválasztani.

Ebből az elképzelésből a demokrácia működésének és lényegének, a vitának a helye hiányzik. Nem mehetünk el szó nélkül emellett. Ugyanis az elmúlt hónapokban több olyan aggasztó jellel találkoztunk, mely azt bizonyította, hogy a Magyar Köztársaságban még nem alakultak ki és nem rögzültek a demokrácia lényegét alkotó pluralizmus gyakorlatának élményei és eljárásai.

Azért fordulunk a nyilvánosság előtt a magyar művészetért felelősséget érző kollégáinkhoz és a közvéleményhez, hogy gondolkodjanak el azon, miféle választást is készítenek elő.

Azt javasoljuk, hogy a szövetség új elnökét meghatározott időre, egy szabályszerűen előkészített, e célból összehívott közgyűlés válassza meg.

Attól tartunk, hogy 15 perc alatt akkor lehet elnököt választani, ha a politika ismét radikálisan beleszól a művészet dolgaiba, s épp ez az, amit szeretnénk elkerülni.

Budapest, 1992. május 14.

A Kállai Ernő Kör nevében:

Andrási Gábor, Chikán Bálint, Dobai Ágnes, Fitz Péter, Forgács Éva, Frank János, Gergely Mariann, György Péter, Hajdú István, Haulisch Lenke, Jerger Krisztina, Kovács Péter, Lóska Lajos, Méray Katalin, Pataki Gábor, Peternák Miklós, Sárosdy Judit, Szegő György, Tímár Árpád, Tóth Ferenc, dr. Ury Endréné, Wehner Tibor

Élő népmű

„Kultúrát nem lehe
elődök kultúrája egy-k
log, ha minden nemze
újra meg nem szerzi ma
Kodály Zoltán ezen szav
pénteken megnyíló tár
rajzi Múzeum. A X. Or
művészeti Kiállítás a Ma
lődési Intézet rendezés
Több mint 3000 beérke
a zsűri által kiállításra
és díjazott tárgyak egy
nek az elmúlt 10 év le
munkáival. Így a Nyír
jubileumi alkalomra a f
rült anyag teljes keresztm
ja a hagyományokból ú
zott kézműves-tevékeny
fafaragásnak, népi szo
bútorkészítésnek, nádfon
kasságnak. A tárlat az id
mi főszezonban mind
lesz, augusztusban zárja

FRANK Jaina

FRANK JÁNOS: **Emlék**

Bajtársak

A belvárosi Szőke étteremnek nagyon jó volt a konyhája, államosításkor, lapos kedélyességgel Bajtársra keresztelték át, mivel ott, a Veres Pálné utcában nem messze állt a tiszti ház; katona ugyan a Bajtársban sohasem fordult meg. A Bajtárs olyan volt, mint az összes többi, úgynevezett II. osztályú vendéglő, elég olcsó, a koszt se jó, se rossz, tereinek beosztásában, hangulatában megmaradt régivágású, jobb kocsmának, patinás hely volt, ezzel azt is mondtam, hogy nem ragyogott a tisztaságtól. (Most a Rézkakas van a helyén.)

Azoknak a hatvanas éveknek a végén, 1969-ben Vujicsics Sztoján barátomtól megtisztelő levelet kaptam — Hencze Tamás ellenjegyzésével —, egy kicsit közokirat stílusban fogalmazva deklarálták, hogy Korniss Dezső tiszteletére megalapították a Bajtárs asztaltársaságot, melynek tagjául — én ezt *„société-taire"*-ként vettem — meghívnak. A társaság minden csütörtökön ül össze vacsorára. (A napot feleségem délutáni rendelése miatt később szerdára tettük.) Legelőször 1969. március 7-én gyűltünk egybe: Korniss, Hencze, Vujicsics, Miklós Pál meg én, többnyire a feleségeinkkel. A még akkor nőtlen Csiky Tibor eszmei törzstag volt, tudniillik mint szakkollégiumi tanár örökös éjszakai ügyeletet vállalt, hogy nappal szobrász lehessen, a Bajtárs-estekre csak nagy ritkán jöhetett el közénk. Korniss, aki negyed éve töltötte be a hatvanat, csak a mi szemünkben volt díszelnök (hagyta, hogy Csiky „öreg sunyinak" szólítsa), sohasem játszotta a prof szerepét, pedig az volt; akkor kereken húsz évvel azelőtt dobta ki a portás az iparművészeti főiskola kapuján, amikor, mint annak tanára, az általa kidolgozott tanterv első előadását készült megtartani. Indítékunk tehát az volt, hogy a magyar művészettörténet legnagyobb avantgárd festőjét, Korniss Dezsőt körülvevő — ez csak a saját szavam — udvart alkossunk, hommage-ként annak a mesternek, akinek nem volt még fővárosi kiállítása, kitüntetést pedig haláláig (1984) sem kapott. Asztalunk mellett több volt a hülyéskedés, mint a tudóskodás, mégis kezdek rájönni, hogy információs anyagom értékes részét a Bajtársban szedtem össze. „Bajtárs (...) 2. (*vál*) Valamely nemes célért mással vagy másokkal együtt küzdő személy" — olvasható a Magyar Értelmező Kéziszótárban. Céljaink nemesek voltak, szentigaz, megvacsoráztunk, megittunk néhány üveg sört, és bajtársak is voltunk, 1968 augusztusa, Prága eleste után mindössze egy fél évvel, Magyarországon; avantgárdról, neoavantgárdról folyt a szó, de már hogyne beszéltünk volna politikáról szüntelen, a bennünket, ízlésünket sértő szüntelen kultúrpolitikai anomáliákról. Rendőrök is jöttek olykor igazoltatni; érdekes, csak a fiatalokat, mellettünk, idősebbek mellett elsétáltak csak. Romantikus volt ez a sorozatos összejövetel, emlékezett most Sztoján, én megismétlem, hogy békebeli dolog az asztaltársaság, mint olyan. Akkor néhány művésznek, entellektüelnek a mindennapos kiskorúvá minősítés elleni reakciója, hogy pár órára felnőttnek érezhesse magát.

Már az első hetekben tágult a kör, rendszeres vendég lett Keserü Ilona, Körner Éva, a Schaár Erzsi-Vilt Tibor házaspár (a Vilt-Korniss dialógusoknál Csiky fölrikkantott: „ni, a két sunyi, már megint az angol-háborúnál tart"), Perneczky Géza, Háy Ági. Később látni lehetett Jovánovics Györgyöt, Szentjóby Tamást, hosszú szőke hajával, fekete selyemsálban, és ha nem tévedek Erdély Miklóst is a kíséretével. Bódy Gábor, Dobai Péter, Jeney Zoltán, Szerb János és Balaskó Jenő is megfordult a Bajtárs-esteken.

Az asztaltársaságok sorsa, hogy az első fellángolás után valahogy elkopnak, mind többen kimaradnak, megszűnnek. A Bajtársban éppen fordítva volt, mi törzstagok egyetlen szerdát sem hagytunk ki, sőt a társaság egyre nőtt, később is, egyre több művész, író, költő, irodalmár tűnt fel, meg egyetemi hallgatók, hiszen közel volt a bölcsészkar (a jogi is). A tengersok ember közül a legtöbbet meg sem ismertem, sokukat elfelejtettem, voltak akik csak később szereztek nevet maguknak. Számos — még mindig — fiatalember mindmáig köszön nekem, akiről nem tudom, hogy ki. A mi fenékfal melletti asztalunkra merőlegesen (mint egy fekvő T szárát) a pincérek hosszú asztalt állítottak föl az újak számára. Az egyik fiatal hozta a másikat, úgyhogy szűk lett már a belső terem, az asztalsor a téglával keretezett ív alatt lassacskán átkúszott az első helyiségbe. Öten kezdtük, ötvenen lettünk, lehet, hogy százan is, és még nem számítottam azokat, akik később szoktak érkezni, amikor már hazamentem. Volt mozgás, szomszédolás, de azt sem tudtuk, zömében kik ülnek az alvégen (a vécébejárat középen volt), ők sem mind ismertek bennünket, sokan mégcsak nem is hallottak Kornissról, miért tudták volna, hogy ott a mélyben az a Korniss-társaság. Mégis, kellett mindenkinek, aki oda járt, ez a szerdai *jour fixe*, kellett a Bajtárs, mint keret.

Meddig tartottak a Bajtárs találkozói? Két évig, tovább talán? Tumultus volt, folyton érkeztek, elmentek, és ha nem volt hely, ketten ültek egy széken. Meg aztán a fiatal emberek nem jó vendégek, a legolcsóbb ételeket választják, néhányan — akkor még nem mondták így — zrínyiztek, sokkal messzebb volt, amikor egy pohár szódát és néhány szelet kenyeret rendeltek, jól megszórták az ingyen sóval, paprikával. Ennyi már végképp elég volt a boltvezetőnek, főpincérnek. Vége szakadt a szerdáknak. Nem, nem tanácsolták el a Bajtárs asztaltársaságát, csak taktikusan, csendesen kiutálták.

Az is lehet, hogy csak a számunkra találták ki ezt a befejezést valahol.

FÁY MIKLÓS: **Zene**

Yoel Levi elutazik

Hosszas fejtörés után sem sikerült pozitívabb jelzőt találnom *Yoel Levi* karmesterre, mint hogy becsületes. Más vendégművész, ha először lép föl egy idegen városban, bizonyára igyekszik jó benyomást kelteni magáról, szeretné, ha a közönség a lába előtt heverne. Levi nem. Unalmas ember volt, és annak is akart látszani. Nem mímelt megrendülést, megindultságot, ihletet. Kiállt a pódiumra, és világgá kürtölte: unalmas vagyok. Azon persze lehet vitatkozni, hogy érdemes volt-e Amerikából idáig repülni ezzel a hírrel.

A megbetegedett Végh Sándort jött el helyettesíteni Levi, a Fesztiválzenekar hívására, és helyetteskénti viselkedett. Nem vállalt kockázatot, pusztán el akarta vezényelni a programot, és semmi több. Keményen tartotta vissza a természeténél, fiatalságánál fogva vagány zenekart, és sem a Schubert-, sem a Mozart-szimfóniánál nem engedélyezte a szélsőségeket, gyors és lassú, halk és hangos játékot. Félretéve azt a kérdést, hogy hiteles-e a Levi által megrajzolt Mozart-kép, annyi bizonyos, hogy az eredmény egysíkú lett, és csöppet sem szórakoztató.

Valószínűleg a bizalom hiányzott a Romániában született, izraeli állampolgárságú, figyelemre méltó múlttal bíró karmesterből. Atlanta, ahol zeneigazgató, messze van, és ő olyan csodálkozó arccal tapsolta meg a zenekart minden tisztességgel teljesített szám után, mint aki alsó-gödi fellépése során nem csekély meglepetéssel tapasztalja, hogy a helyi tűzoltózenekar egy árnyalattal jobb a berlini filharmonikusoknál. A két egymást követő napon eljátszott azonos műsor másodszorra jobban is sikerült, több volt benne az erő és a lendület, teltebb a hangzás. Mivel Levi mindkétszer szinte tökéletesen azonos mozgással vezényelt — jobbára csak ütemezett, szimmetrikus karmozgással, sokszor bántóan megfeledkezve a mélyvonósokról —, gyanítható, hogy a zenekar lázadt föl a maga mértéktartó módján az őket is sújtó közömbösség ellen.

Hiszen velük is méltánytalanság esett meg. Mozart vitatott hitelességű fúvós sinfonia concertantéjának szólistái, különösen az oboista *Dienes Gábor* és a kürtös *Nagy Miklós* egészen rendkívüli teljesítményt nyújtott, mégis látniuk kellett a közönség kornyadozását a lassú tétel alatt, tapasztalniuk a mérsékelt lelkesedést a mű végén. Nekik és a teljes zenekarnak volt a legkellemetlenebb az est. Yoel Levi ugyanis elutazik, ők viszont itt maradnak.

MIKLÓS GÁBOR:

Világfogyatkozás

Egy ablakkeretnyi őszről álmodom.
Homlokomra karcolt ábra a táj.
Lepereg rólam létezésem.
Mélyen. Nagyon mélyen.

A térben nem tudok megszületni,
két gondolatjel között tombolok.
Mit tehetnék mást?
Ha megvernek: hazagondolok.

Szabó Éva rajza

FRANK János

LIBRIS

GÖTZ ESZTER

ához

ikai vul-
ájékát, a
ondolat.
348 vagy
szembe-
z a leg-
zféle el-
A Kelet
nya va-
pa-ház-
nyt tartó
al kiala-
t azokat
ek a le-
mellett
érveket.
ó törté-
közvetí-
negváltó
endbe a
lvasót a
kon, *Te-*
Szűcs Je-
helyzet-
nmel vi-
féle utó-
t is tud-
eszmé-
em a ha-
, a kieb-
nélküli tu-

dósok és írók képviselték... nem a kormányzó, hanem az emigráns Kossuth..., a budapesti író és nem a bukaresti miniszter Goga." Közép-Európa vállalásának és összefogásának vágya mindig szellemi szabadságharcba is ágyazódott.

A középkori irodalom szívesen használta azt a bevezető formulát, amelynek célja a „captatio benevolentiae", az olvasó jóakaratának megnyerése. Ilyen — ezúttal életrajznyi hosszúságú — passzus nyitja Hanák tanulmányainak sorát is. Személyes és őszinte sorsvallomás az önátvilágítások gyanakvó korszakában. Arról, hogy egy kaposvári zsidó fiúból, akin átgázolt a háború és a holocaust, hogyan lett a Kommunista Párt favorizált történelemtudósa, aki *igenis hitt* a világjobbító eszmékben. Most reálisabb a hite: bízik a Duna-táj megbékélésében, és abban, hogy az előző rendszerhez kötődő múltja ellenére joga van kimondani: *Közép-Európa és a kis népek megbékélése azonos fogalom*. A kötetcím ellenére nem utópiát kínál, hanem az egyetlen életképes alternatívát. De ehhez ragaszkodik.

(Liget Műhely, 1992. Budapest, 304 old., 188 forint)

Paul Virilio—Sylvere Lotringer: Tiszta háború

Magyarul félreérthető címet visel az az interjúkötet, amelyben *Sylvere Lotringer* beszélget korunk egyik legérdekesebb gondolkodójával, az építész-urbanista *Paul Virilióval*. Nem a háború tisztaságáról van szó, hanem éppen a mindenre kiterjedő, „merő" háborúról, amely a történelem végét hozza. Virilio a háborúnak sem az időtartamát, sem előzményeit és következményeit nem hajlandó elszigeteltten szemlélni, hanem mint permanens, minden civil formát megsemmisítő, általános állapotot fogja föl. Szerinte ma már nem létezik béke, csak felkészülés egy olyan háborúra, amely a hagyományos megjelenési formájában talán sohasem manifesztálódik, ennek ellenére totálisan győz. Az ellenfelek pedig mi, emberek vagyunk. Virilio saját sebességtant dolgozott ki, hogy ezáltal értelmezhesse az élet minőségének drasztikus megváltozását. *Dromológiája* szerint (dromosz görögül versenyfutást jelent) a sebesség rémuralma az egész világon elterjedt, és szaporodó megnyilvánulásai mind a totális háborúhoz vezetnek. A reakcióidő lerövidülése sem csupán a „végső fegyver", a nukleáris erő alapja, de ma már az atomfelhő misztikus árnyékában élő emberi léte is, gondoljunk csak a hírközlés forró drótjaira, vagy a városok egy generáció életénél is rövidebb idő alatti átformálódására.

Háború és gazdaság, sebesség és politika összefonódása egy olyan katasztrófa képét vetíti az atomkori barlang falára, amelyhez Virilio csak a legvégletesebb jelzőket kapcsolja, és ebbe a kérdéskörbe vonja bele az éledő ökológiai mozgalmak fő célpontját, a technológiát is. Élve az interjú adta, lazább stiláris lehetőségekkel, nem kertel. Nyersen kimondja, körülményes indoklás nélkül — vagyis mélységes hittel —, hogy tudomány és haladás azonosítása fatális tévedés. A nukleáris végzet nem az emberiség javát szolgáló folyamat baljós melléktermékе, hanem egy hatalmi elit eszköze a totális megfélemlítésre.

Mindössze tíz év telt el azóta, hogy ezek a pesszimista gondolatok Amerikában először megjelentek könyv formájában. Azóta sokszorosan beigazolódott, hogy Virilio jól látja a tendenciákat, hiszen időközben szétesett a stabilnak látszó kétpólusú világrend, a sebesség mindennapi vacsoránkhoz feltálalta az Öbölben zajló tévéháborút, a romániai tévéforradalmat és a mostani balkáni vérengzéseket. Élénkülnek a Virilio által komoly veszélyfaktornak nyilvánított „szent háborúk" is. Nem lehet véletlen, hogy ez a jelenkori Nostradamus már nem a test építésze, nem egyetlen beteget gyógyít, hanem a közösség, a város orvosa: urbanista. Látomásait a ráció diktálja, nem földöntúli sugallat — de ő sem ígér semmi jót.

(Tartóshullám Könyvek, Balassi Kiadó, 1992. Budapest, 154 oldal, 198 forint)

Létay Miklós: Az utca népe Pest-Budán (1848—1914)

A múlt század második felében úgy látszott, hogy Európa gyorsan fejlődő nagyvárosai között Budapest (illetve 1873-ig Pest-Buda) lesz az egyik első. Kialakult a város szerkezete, egyedülálló építészeti csodák emelkedtek, a századforduló táján néhány év alatt modern közlekedés indult meg a budapesti utcákon. Ellepték az újonnan épült körutakat, a piacként működő tereket és a kis, jó esetben macskaköves utcákat a legkülönfélébb utcai árusok és szolgáltatást végzők. *Létay Miklós* a város kultúrtörténetének ezt a ritkán feldolgozott szeletét tekinti át, olyan gazdag korabeli képanyaggal, ami önmagában is beszédes. Akárcsak a könyv végén szereplő táblázat arról, hogy milyen jellegzetes kiáltásokkal hívták fel magukra a figyelmet az egyes árusok, hogyan keveredik a magyarba a német, szláv, jiddis szókincs, vagyis hogyan alakult ki az összehasonlíthatatlanul egyedi pesti nyelv.

A Duna-vizet, gázlámpást, olajat cipelők lassan eltűntek az utcaképből, a közművek kiépülésével párhuzamosan. Elektromos berendezés helyettesíti a bolti őröket, az utcai árusok azonban ma ugyanúgy megtalálhatók, ha nehezen felismerhető formában is. A planétacédulást például az a láthatatlan haszonbehajtó képviseli, aki gépi horoszkópokkal felszerelt, titokzatos álantik plasztikrelieffel árasztotta el a várost — „dugd be a kezed, megmondom, mit várhatsz" jeligével. A valahai rákospataki almaárusok helyett körúti zöldségesek kínálnak ólommal mérgezett almát, mint Hófehérke mostohája. A ponyvaárusok ugyanúgy beborítják az utcákat, mint azelőtt, fagylaltos, pereces, virsliárus (amerikanizált változatban) szintén bőven van, a házaló „handlé" pedig soha nem látott mennyiségben és variációban tenyészik. A koldusok, zsebesek világa is változatlan, nem beszélve a prostituáltakról, akik Létay színes embertérképéről szemérmesen lemaradtak. A könyvből is, a mai valóságból is kiderül, hogy utcanép nélkül az utca csak közlekedési vonal, a város pedig elhagyott laktanyára hasonlítana.

A hetvenes években már született egy könyv a gazdag Budapest szegényembereiről. Létay könyve mellőzi az akkori ideologikus megközelítést, üdítően hiányzik belőle a munkás-szentimentalizmus, viszont nemcsak szak-, de életszerű. Az utolsó oldalon egy 1900-as évekbeli koldustányér látható — a fotó aktualitása átvezet a ma újra megjelent hajléktalanok, koldusok városába, szinte a téma új hangszerelésére buzdít.

(Budapest, 1993. 77 oldal, 300 forint)

Bojtár Endre: Kelet-Európa vagy Közép-Európa?

Furcsa időzavarba kerültem, mikor a kezembe vettem *Bojtár Endre* legújabb tanulmánykötetét. Az írások többsége a nyolcvanas évek végén született, vagyis négy-öt éve, elkésettnek tehát nem mondhatjuk őket, legalábbis az irodalomtörténetben semmiképp. Csakhogy rövid idő alatt egy olyan határozott cezúra ékelődött a térség akkori és jelen állapota közé, hogy ezek a tanulmányok szinte a megszületésük pillanatában átléptek a történetiségbe, és már egyértelműen egy tegnapi Közép-Európa irodalmáról adnak számot.

Így az elmúlt, immár lezárt öt évtized kerekded összefoglalásának tekinthető Bojtár kötete, felvázolva a kultúra hivatalos áramvonala alatt húzódó másikat, a szamizdatos irodalmat, a külső vagy belső emigráció termékeit, előszámlálva a Tűrteket és a Tiltottakat. Szó esik arról is, milyen meggondolásból írta a kötet szerzője egy 1964-es lektori jelentésbe, hogy *Bohumil Hrabal*nál nincs szocialista realistább szerző, vagy arról, miért hagyta Brezsnyev egy Titóval való magas szintű tárgyalása után *Danilo Kis: Borisz Davidovics síremlékét* „véletlenül" a teremben. A szabadság változatait kutatja Bojtár egy olyan korban, amikor *Hamvas Béla* Tiszapalkonyán hordta a maltert, Hrabal felesége pedig naponta értesítette a zúzdából (ahol dolgozott) a cseh irodalom legjobbjait: hulladékként hazavihetnek néhány példányt a bezúzásra ítélt könyvekből.

Ennek a térségnek a kultúrája valószínűleg sohasem lesz leírható és megérthető sűrű politikai magyarázatok nélkül. Egyáltalán, létezik-e kronológia egy olyan művészeti életben, ahol betiltások, bujkálások, fióknak írott remekművek és Nyugatra menekített kéziratok nyomtatásban való visszaszivárgása tölti ki a kultúrhistória nagy részét? Bojtár gyakran átcsúszik a politikai értékelés kényes területére, és azt leegyszerűsíti az anekdoták egyébként szórakoztató, de helyzetelemzésnek meglehetősen szerény színvonalára.

A diktatúra legpontosabb arcélét Bojtár Litvánia történelmén és irodalmán keresztül rajzolja meg — éppen a Litvánia függetlenné válása előtti pillanatban. Onnan néz előre, a szabadság, a nemzetállamiság felé — a jelen felé, Még nem látja annak veszélyeit, köztük is a fő helyen a kisállamok feléledő nacionalizmusát. De idézi Danilo Kist, aki ugyan még a sztálini politikát célozta, de akaratlanul is Közép-Európa történetének következő fejezetét diagnosztizálja: *„A nacionalizmus elsősorban paranoia. Kollektív és egyéni paranoia... A nacionalizmus a banalitás ideológiája... A nacionalizmus giccs."*

(Századvég Kiadó, Budapest, 1993. 242 oldal, 280 forint)

Gróf Königsegg Lajos: Szoliman ben Darja

Szinte érthetetlen, miért nem fedezte föl a harmincas évekbeli, akkor még nagy lehetőségekkel bíró magyar filmgyártás *gróf Königsegg Lajos*t. Történelmi regényei a háború utáni ponyvairodalom igényesebb vonalához tartoztak, felületes-élvezetes stílusát és a pazar kulisszákat az isten is forgatókönyvre teremtette. Különösen a *Szoliman ben Darja* aratott volna óriási sikert, amely most, majdnem hetven év után, ismét megjelent a könyvesboltokban. Gróf Königsegg Lajos nevére már csak a legidősebbek emlékeznek, könyveire talán már ők sem, és ez méltányos. Most mégis üdítő a ponyvaáradatban egy „autentikus" darab, egy igazi békebeli giccs-kalandregény.

A történet a gyarmatosítás kezdeti, romantikusabb szakaszában játszódik, 1901-ben, amikor Európa még táplálhatott illúziókat az új századot illetően. Főhőse egy temesvári zsidó fiú, aki a megörökölt jó forgalmú kiskocsma vezetési gondjai elől egyenesen Konstantinápolyig futott. Ettől fogva kalandok lélegzetelállító sora az élete, nemsokára Afrika leggazdagabb kereskedője és fekete uralkodók politikai tanácsadója. Világszép asszonyaival vallását is szabadon cserélgeti, attól függően, hogy mikor milyen házba kell benősülnie. Fekete-Afrika kirablásában „korrekt" üzleti szerepet vállal: az angolok orra elől akarja elhalászni Szomáliát, hogy a Monarchia védő kebelére vonja. Magyar gyarmatot Afrikába!

Ekkora képtelenséget még egy jól megírt kalandregény is alig bír el. Hogy mégsem csapjuk oda a könyvet, mikor e „nagyszabású" koncepció körvonalazódik, az attól van, hogy a szerzőjéből egyszer csak kibuggyan a kacagás. Temesváron vagyunk ebben a jelenetben, a törökké lett Izidor, alias Szolimán, sebtiben kormányt alakít a Víg huszárhoz címzett borozóban, amelynek gondja egykor világgá úzte. Előkerülnek a régi barátok, és egykettőre feláll a jövendő Szomália első független kormánya. A földművelési tárcát az a Radák Petur kapja, akinek minden birtokát ellicitálták, hadügyminiszter a karcerbe csukott napostiszt lesz, kultuszminiszter pedig a lövöldözni remekül tudó, elcsapott fővadász. Vagyis kemény politikai szatíra kerekedik itt, Temesvár és a regény kellős közepén, majd habozás nélkül visszaválik a Boszporusz-parti szentimentalizmusra, és a tiszteletre méltó kufárt utoléri egy féltékeny feleség bosszúja. Lőttek Szomálország megszerzésének, a Monarchia történelmi pillanata egy női fátyol alatt elkótyavetyélődött. Így szól gróf Königsegg Lajos kommentárja 1926-ban, az Európa két nagy vihara közötti boldog szélcsend idején.

(Littoria Kiadó, Budapest, 1993. 245 oldal, 320 forint)

Frank János, művészettörténész

Beöthy Aurél, kétszeres Kossuth-díjas festőművész emlékkiállítása az Ernst Múzeumban, 1985. márc. 21-ápr. 22-ig látható. – A katalógus-bevezetőjét Németh Lajos írta, a kiállítást rendezte Frank János.

Műcsarnok és Kamaratermei.
1985. márc.

Frank János, művészettörténész

Szenes Zsuzsa textilművész kiállítását a Műcsarnokban 1985. máj. 17-jún. 23-ig látható.
a kiállítást megnyitja: Frank János.
a -"- rendezte: Herczeg Ibolya.

Műcsarnok és kamaratermei,
1985. május.

Frank János, művészettörténész

A VI. nemzetközi kisplasztikai kiállítás rendezése bizonyos változást is megvalósított, mely eddig Baranyi Judit nevéhez, most Frank János munkájához kapcsolódik.

Somogyi Néplap,
1984. szept. 15., 8-ald

FRANK János

91 1. 2,5,10,38,39
2. 50

Új Müvészet

A Műcsarnok és az Írók Boltja meghívja Önt
1992. június 17-én 16.00 órára

Frank János: Tárlatok – szertartások

című könyvének közönségpremierjére az Írók Boltjába
(Budapest, VI. Andrássy út 45.)

Bevezetőt mond Néray Katalin, a Műcsarnok igazgatója
Frank Jánossal beszélget Pataki Gábor,
az MTA Művészettörténeti Kutató Intézetének igazgatóhelyettese

A "Tárlatok – szertartások" a Műcsarnok gondozásában,
a Művelődési és Közoktatási Minisztérium közművelődési pályázatán
elnyert díjból valamint az Országos Közművelődési Központ
támogatásával jelenhetett meg

Frank János, művészettörténész — 2./ Folytatás
Helikon Galéria

Gádor István keramikus kiállítása, 1984. okt. 14.-ig
a katalógus előszavát Frank János írja.

Műcsarnok és kamaratermei, 1984. október hó.

Frank János, művészettörténész 1. folytatás

VI. Budapesti Nemzetközi Kisplasztikai Kiállítás, 1984. szept. 6 – okt. 28-ig. A kiállítás rendezője: Frank János.

Műcsarnok és kamaratermei, 1984. szeptember.

Frank János, művészettörténész 2.) Folytatás

Helikon Galéria

Gádor István keramikus kiállítása,
1984. szept. 14 – okt. 14.

a katalógus előszavát Frank János írja.

a kiállítás rendezője: Herczeg Ibolya.

Műcsarnok és kamaratermei, 1984. szeptember.

Frank János, művészettörténész

A nemzetközi kisplasztikai tárlatot Frank János rendezte a Műcsarnokban.

Székely András: Nemzetközi kisplasztikai tárlat a Műcsarnokban,

Tükör, Budapest, 1984. szept. 30.

Frank János művésztörténész

A Műcsarnokban rendezték meg a VI. nemzetközi kisplasztikai kiállítást. Bizonyos változást is megvalósított a rendezés, mely eddig Baranyi Judit nevéhez, most Frank János munkájához kapcsolódik.

L. M.: VI. nemzetközi kisplasztikai kiállítás.
Dolmagyarország, 1984. szept. 29.

Frank János

Magyar Iparművészet az
ezredforduló 2003

719.

kultúra

Elhunyt Frank János művészettörténész

Életének nyolcvanadik évében elhunyt Frank János Széchenyi-díjas művészettörténész, muzeológus, kritikus. Iskoláit a Pázmány Péter Tudományegyetemen, majd az ELTE BTK-n végezte. 1955-től nyugdíjazásáig a Műcsarnok munkatársa volt, több száz kiállítást rendezett, többek között Czóbel Béla, Barcsay Jenő, Henry Moore, Marc Chagall, Román György, Nádler István munkáiból. Kiállításrendezései iskolaértékűek. Művészeti írásai a The Hungarian Quaterlyben, a Budapest című lapban jelentek meg, 1964-től haláláig az Élet és Irodalom kolumnistája volt. Munkácsy Mihály-díjas, az Ipolyi Arnold Érem tulajdonosa, a MAOE kitüntetettje. Frank Jánost az Élet és Irodalom és a Műcsarnok saját halottjának tekinti. Temetéséről később intézkednek. *(mh)*

Elindult a fejlesztés a KDB Banknál

A magyar leányvállalattal is rendelkező KDB Bank nemzetközi pénzintézet tervei szerint 2011-re az ázsiai régió vezető bankjává kíván válni, belépve ezzel a nemzetközi befektetési nagybankok táborába. A növekedési tervek hazánkat is érintik, hiszen a bank magyar leányvállalata – a Daewoo Bank 2002-es megvásárlásával létrehozott KDB Bank (Magyarország) Rt. – a kelet-közép-európai régióban történő terjeszkedés előkészítésébe kezdett. A bővítési program első konkrét jele az anyabank által a napokban végrehajtott intenzív tőkeemelés. A KDB Bank (Magyarország) Rt. jegyzett tőkéje a közvetlen tőkeinjekció következtében 4,686 milliárd forintos (18,5 millió eurós) szintről majdnem duplájára, 8,827 milliárd forintra (34,8 millió euróra) emelkedett. *(mh)*

1021

Frank János
művészettörténész

1984.IX.11. Televízió 1. - 21,55/Furdnné

Stúdió '84

Hatodszor kerül megrendezésre Budapesten a Nemzetközi Kisplasztikai Kiállítás, amelynek idén az az egyik érdekessége, hogy rendezője Franck János nem a hagyományos módon állította ki a műveket. Eddig a megszokott biennálé-modell szerint a nemzetek szekciói korrekt ABC-sorrendben vették egymást. Most az alkotásokat törekvések, stiláris jellemzők szerint csoportosította.

A Kiállításra 26 országból érkeztek művek, melyeket október 28.-ig láthat a közönség. A Televízió képzőművészeti osztálya egyébként hosszabb lélegzetű filmet készít a Kiállításról.

Frank János, művészettörténész

A Műcsarnokban megnyílt a VI. Budapesti Nemzetközi Kisplasztikai kiállítás, melyet Frank János tervezett, a korábbi bemutatással szakítva, a témakben tendenciák, stílusok, iskolák szerinti csoportosításban sorakoztatta fel a több, mint 300 művet.

. Esti Magazin.

1984. IX. 6. Kossuth 18.30

Frank János, művészettörténész

Valójában most teljesült az az óhaj, amelyet Frank János 1963-ban így fogalmazott meg: „Kondor Béla kiállítását be kellene mutatni nagyobb nyilvánosság előtt a fővárosban is. A zenét hallgatni, írást olvasni, a képet látni kell. A Kondor-mítoszt és a türelmetlenséget egyaránt eloszlathatná, ha művészetével szemben állna a közönség."

P. Szabó Ernő: Kondor Béla emlékkiállítása.
Magyar Ifjúság, 1984. ápr. 27. 32-34-old.

Frank János művészettörténész

A Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében május 16-án a Műcsarnokban megnyílt az Országos Képzőművészeti Kiállítás. Szabó György művészettörténész nézte meg a kiállítást és írt róla. Frank János rendezte a kiállítást.

Képzőművészet '84.

1984. III. 29. TV 2-műsor |Vné.|

FRANK JÁNOS

említve

lá. Nádler István

Székely András: Még maibb magyar művészet ?

ÚJ TÜKÖR 1981/XVIII/41.sz.23.o.

Ph.

Ervényes 19.....tól....

Felkérjük,hogy a fenti kutatás
egy példányát az MTA MKCS Könyv
veskedjék.

FRANK FÁNOS

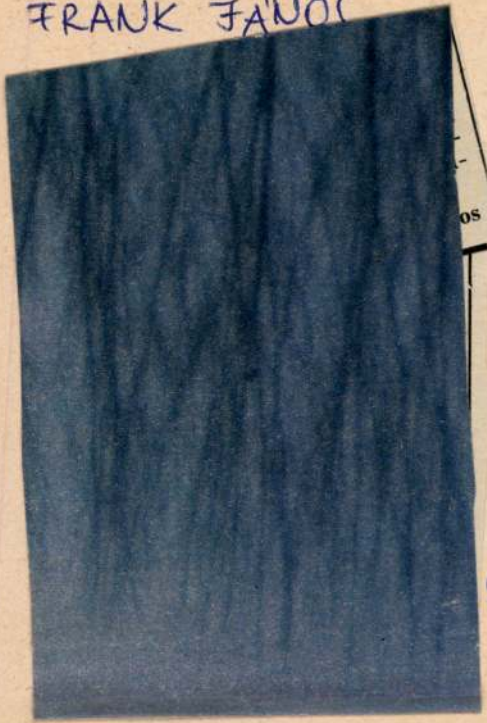

9. sz. 2.o.

FRANK JÁNOS

emlitve mint a kiállitás rendezője

P.Szabó Ernő:II.Alkalmazott grafikai biennálé
Békéscsaba,Munkácsy Mihály Muzeum

UJ TÜKÖR 1980/XVII/18.sz.3.o.

Frank János, művészettörténész

Nádler István szobrász- és festőművész gyűjteményes kiállítását rendezte Frank János a Miskolci Galériában, mely 1985. aug. 29 - szept. 29 - ig látható.

Miskolci Galéria
1985. augusztus.

Frank János, művészettörténész

Tandori Dezső grafikai kiállítása 1985. febr. 21-
márc. 17-ig látható a Helikon Galériában.

a kiállítást megnyitja: Keserü Ilona
a -"- rendezte: Frank János

Műcsarnok és Kamaraterme:
1985. febr.

Frank János

Holmi, 2004/8

gén megújuló magyar textil meg a harcos neoavantgárd törekvések egyik legfontosabb „harcostársává", noha többnyire „csupán" rokonszenvével, a kiállításokon való személyes megjelenésével, kritikáival, írásaival segítette küzdelmeiket. Mint a Műcsarnok munkatársa, megszámlálhatatlanul sok kiállítást rendezett, és korrekt „hivatalnokként" minden művészt (nem csak kedvenceit) – ahogyan mondta – „első osztályú kiszolgálásban részesített". Írni azonban csak a jókról írt, a valóban kitűnőekről, és csak azt, amit meggyőződése diktált.

1964-től dolgozott az *Élet és Irodalom*nak egészen haláláig, 1974 és 1984 között a *Budapest* című folyóiratnak, illetve 1973–89-ig a *The New Hungarian Quarterly*nak. Írás közben egyszerű szabályokat követett: kerülte a közhelyeket, és világosan fejezte ki magát, talán mert fülébe csengett Vas István figyelmeztetése: *„Aztán ne azon a művészettörténész-madárnyelven írj!"* Kritikái, tanulmányai látszólag laza szövésűek, csak alaposabb olvasás után látja az ember, milyen gondos és ökonomikus a szerkesztésük. A lazaság látszata a beszédmód eleven dikciójából, az élőbeszéd plasztikus kifejezőerejéből fakadt.

„A rendezés... hozzátartozik a műhöz" – nyilatkozta egyszer. Pályája kezdetétől híres kiállításrendező volt, kétféleképpen is. Szentendrei évei alatt (1952–55) vonzó zarándokhellyé tette a Ferenczy Múzeumot bemutatóival. Szerényen és alig észrevehető bátorsággal találta meg és végezte el azokat a feladatokat, amelyeket egy egész szakmának kellett volna vállalnia. Amikor 1955-ben a Műcsarnokba került, csak ritkán választhatta meg maga, kinek a műveit rendezze kiállítássá; többnyire „hozott anyagból" kellett dolgoznia. De soha nem érződött kedvetlenség a munkájából, és a végső kép mindig különös és elegáns lett. Senki nem tudta úgy megtalálni a művek helyét az együttesen belül, mint ő; de ezen túl, nemcsak a biztos látás és a megalapozott ítélet vezette, amikor sorba rendezte a festményeket, vagy a tér egy bizonyos pontjára állította a szobrokat. Mindannyiszor megtörtént, hogy adódott egy furcsa hangsúly, egy ügyesen hagyott falfelület vagy szokatlan párosítás, amely hirtelen megzavarta a kiegyensúlyozott összképet. Nem afféle vizuális vicc volt ez, hanem nagyon is komoly figyelmeztetés: Janó a maga szelíd és huncutkásan mosolygó módján korábban nem ismert összefüggésekre, rejtett értékekre mutatott rá. A fiatalabb generációk muzeológusai valamennyien tőle tanultak kiállítást rendezni, még ha nem dolgoztak is a közelében, csupán megértettek valamit az általa teremtett látványok mondanivalójából.

Művészettörténésznek lenni valamikor úri foglalkozásnak számított. Frank János talán az utolsó úriember, sőt úr volt ebben a szakmában. A most megjelent Ottlik-képeskönyvben szereplő 1969-es fotón (egy kiállításmegnyitón készült) az író mellett tökéletes megjelenésű úriemberként áll, kétsoros sötét öltönyében, pici fehér díszzsebkendővel a zakó felső zsebében. Szívesen és magától értetődő természetességgel vesz részt a vernisszázs szertartásában – az ilyen szertartások nagyon fontosak voltak neki. Mélázó oldalpillantása azonban azt is elárulja, hogy más is motoszkál a fejében, nem csak az ünnepi percek megilletődött gondolatai. Talán ép-

pen az jutott eszébe, amire – mint mondta – az írók tanították: *„A művészet nem templom és te nem vagy a művészet papja."* Ő „mezítlábas művészettörténész"-nek tartotta magát, és a művészek, a művek ügyvédjének. Vasúti kocsiban utazó vándorkiállítást éppúgy rendezett, mint előkelő nemzetközi biennálét; sokat írt és boldogan üldögélt jeles társaságok egyszerre emelkedett és bohém atmoszférájában, hogy rakoncátlan, de halk megjegyzéseivel aláfesse/aláássa a hangulatot.

Antihős volt. Munkaszolgálatos emlékeit, „félárbocos" szilenciumait, nagy hatalmú feljebbvalóit vagy a nehéz idők kultúrpolitikai terepén ügyeskedve lavírozó kollégáit csak ritkán emlegette, csak afféle futó és lényegtelen széljegyzetekként, amelyek az élet és a művészet valódi lényegéből semmit sem vonnak le.

Volt. Van. És amíg mi itt szomorkodunk hiányán, Janó fent ül egy felhő szélén, elegánsan, de mezítláb, és lehajtott fejjel, mosolyogva fityiszt mutat nekünk.

Kovalovszky Márta

A folyóirat a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
a Nemzeti Kulturális Alapprogram
és a Szerencsejáték Rt.
támogatásával jelenik meg

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

Frau Julia

A közelmúlt nagy közös munkája a MEO Kortárs Művészeti Gyűjteményben és a Ludwig Múzeumban egymást követően megrendezett két, egymástól eltérő tartalmú és felépítésű gyűjteményes kiállításom megtervezése, anyagának válogatása és rendezése volt. Júlia tudta, hogy két képnek mi köze van vagy lehet egymáshoz, máig rejtély, milyen szálakat, belső útvesztőket ismert, amelyek révén összekapcsolt egymástól távoli műveket. Ezek az észrevételei sokszor felfedezésszámba mentek, de általában érvényesek voltak.

A nagy kiállítások rendezése mindig küzdőtér, ahol nem a közreműködők közül kerül ki a győztes. A műveknek, az életműnek kell megjelennie, saját erejével megmutatkoznia. Ezt csak az segítheti elő, aki tudja, amire egyre kevesebben gondolnak: a Művészet nagyobb nálunk. Nagyobb annál, aki alkotja, és annál, aki bemutatja.

Mára virradó éjjel azt álmodtam, hogy Szabó Júlia kb. hét centiméter hosszú, egyszerű formájú kulcsot visel a homlokán, a bőre alatt, ami szelíden kidomborodik, és különösen súrló fényben jól látható.

Betegsége és halála hírének vétele óta most először tudok éles fájdalom nélkül gondolni rá ébredés után. Szeretetet és hálát érzek iránta.

Ilona Keserü Ilona
festész

„MEZÍTLÁBAS MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ"

Frank János, 1925–2004

Életrajza benne van a művészeti lexikonokban, cikkeit, kritikáit sokan olvasták kedvtelve az *Élet és Irodalom* hasábjain, könyveit örömmel fogadta az érintett művész, a szakma és a közönség egyaránt; sok barátja volt, és sokan szerették, szaktekintélynek és mindig udvarias, segítőkész kollégának tartották a muzeológusok, művészettörténészek. Vidékiesen barátságos beceneve – JANÓ – valahol a tudatunk mélyén felidézte A PÁL UTCAI FIÚK-beli fatelep őrét, ez különös, halovány árnyékot rajzolt Frank János alakja köré; valami kis titokzatosság lenge szellője járt körülötte, sejtetve, hogy gunyoros megjegyzésein, tréfás anekdotáin, mintegy mellékesen odavetett észrevételein túl a művészet – és persze az élet – mélységesen komoly dolog számára.

Jómódú budapesti polgárcsaládból származott, és ez egész habitusát meghatározta. Nemcsak elegáns öltözködését és udvarias viselkedését, hanem az élethez, a művészethez való viszonyát is. Fiatal korában jól szabott öltönyt hordott, melyet azután észrevétlenül farmerruhára cserélt; de finom ingei, decens övei és oldaltáskái jelezték, hogy csak mértékkel követi a divatot. Ha vasárnap délelőtt a kisvárosi főutcán sétálva váratlanul térdre borult egy idősödő hölgy láttán, abban egyszerre volt grandezza és irónia: mindkettő az úgynevezett jobb napoknak szólt, az élet bánatosan tünékeny és nevetségesen mulandó természetének. Írásai, műelemzései egy alapos, művelt és felkészült szakember gondolatai és egy széles látókörű, különös érzékenységgel szemlélődő művészettörténész munkái, aki gyakran vont meglepő párhuzamot művek, korok, irányzatok között. De valamennyi munkájában, az általa rendezett kiállításokban is érzékelhető az az öröm, amellyel a gyűjtők, a nemes tárgyak között élő polgárok veszik kezükbe a műtárgyakat. *„Csak írtam róluk, csak néző voltam"* – mondta egy interjúban, így jelölve meg a helyet, ahonnan szemügyre vette a műveket, az életműveket; az író és a néző kettős szerepét példamutató fegyelemmel és életélvező derűvel tudta betölteni. Az iskolában Patkó Károly festőművész volt a rajztanára, később Jeremiás Máriától tanult rajzolni, ezt a tudását kritikusként hasznosította: kis füzetébe rajzolgatva rögzítette benyomásait a kiállításokon.

Hosszú időn keresztül a KÚT (Képzőművészek Új Társasága) békés posztnagybányai festészete állott legközelebb a szívéhez, de érdeklődése Kassák *Munka*-körének avantgárdjától a neoavantgárdig és a XX. század utolsó évtizedeinek fiataljaiig terjedt. Ha akadtak is kedvencei, titokzatos módon elfogulatlan tudott maradni; titka a kvalitásérzék volt. Ennek révén – és persze történeti érzékenysége révén is – vált az 1960-as évek vé-

Frank János, művészettörténész

Most, 1983 s 1984 fordulóján alapfontosságú esemény volt Keserű Ilona életműkiállítása a Operti Mű-Csarnokban, a kiállítás katalógus előszakvát Frank János készítette, — megállapításaival, csak úgy, mint Kovalovszky Márta megállapításaival ért egyet az író: Tandori Dezső, — Előszózáró megállapítása Frank Jánosnak: „Keserű Ilona a modern magyar művészet klasszikusa. Az is volt mindig, első ecsetvonása óta."

Tandori Dezső: Visszatekintés: Keserű Ilona művészete az 1960-as években.

Magyar Ifjúság, 1984. márc. 2. 18-19 old.

Frank János, művészettörténész

Szabó Vladimir vérkarcmappájának előszavában írja róla Frank János „nem csoda, hogy művei és személye körül mindig volt valami titokzatos!"

Tóth Ervin: Szabó Vladimir világa.
Magyarország, 1984. márc. 11. 26. oldal.

Frank János, művészettörténész

MŰCSARNOK

HŐSÖK TERE

TELEFON: 227-405

ORSZÁGOS KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS '84

1984. március 16–május 13-ig

„Számvetéssel várja ismét közönségét a Műcsarnokban az élő magyar művészet. 1982, az Országos Képzőművészeti Kiállítás és 1983, az Országos Iparművészeti Kiállítás megnyitása után ismét a képzőművészeké a szó" – írja a tárlat katalógus előszava. Majd összefoglalja a bemutató törekvését: „Teljeskörűség helyett a teljességre törekedtünk. Arra, hogy összhangban kulturális politikánk alapvető elveivel, az Országos Képzőművészeti Kiállítás a megszületett humánus értékek, az emberért való művészet eredményeinek gyűjtőhelye, s hogy e révén a részletekben való alámerülés helyett a lényegről beszélve szóljon az egyénről, a szocialista országok művészetének fejlődéséről, s így szolgálja – eredetileg kitűzött, s ma is vallott – célját, teremtse meg a mai ember és a mai művészet párbeszédének társadalmunk önismerete számára nélkülözhetetlen alkalmát."

a kiállítás rendezője: Frank János

1984
ÁPRILIS

MŰCSARNOK
ÉS KAMARATERMEI

Frank János művészettörténész 1) Folytatás.
Műcsarnok, Előkészítés.

VI. Budapesti Nemzetközi Kisplasztikai Kiállítás
1984. okt. 28-ig.
a Kiállítás rendezője: Frank János

Műcsarnok és Kamaratermei, 1984. október.

Frank János, művészettörténész a Fővárosi XI. Ker.-ben kiállítótermet galéria létesült. Az első kiállítást Frank János rendezte.

Déli Krónika

1977. VIII. 19. Kossuth, 12.00 Ka.

Frank János, művészettörténész.

A szombathelyi IV. Fal- és Tértextil Biennálé katalógusának előszavát írta Frank János.

M. ZS.: Textilek Szombathelyen.
Pesti Műsor, 1976. szept. 8. 42. old.

Frank János, művészettörténész

a Corvina Kiadó művészeti köteteket a dott ki.
a „Magyar grafikusok" sorozatban jelent meg
Frank János mappája, Szabó Vladimírról.

Nógrád, 1996. jún. 22.

Frank János, művészettörténész.

de ünnepi könyvhéten jelent meg

a Szabó Vladimir grafikusművész mappája, melynek bevezetőjét Frank János írta!

Láttuk, hallottuk,

1996. V. 30, Petőfi 11.28 V Gué.

Frank János, művészettörténész, [redacted]

a „Magyar grafikusok" sorozat legújabb mappája a művész rajzait, rézkarcait, 12 reprodukciót tartalmaz. A bevezető tanulmányt Frank János művészettörténész írta. – Az ünnepi könyvhét alkalmából a lipesti kömpsátorban dedikál.

A Lovnuva újdonságai

Esti Hírlap, 1976. május 19,

Frank János művészettörténész.

Imre Júlia textilterező iparművész kiállítását nyitja meg ma a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében.

Esti Hírlap, 1995. márc. 7.

Frank János művészettörténész.

Szept. 12-én, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Kiállítótermében nyitja meg Hegyi György festőművész kiállítását.

Megérvó.

1975. szept. 12.

Frank János, művészettörténész

A Budapesti Nemzetközi Vásár „B" pavilonjában nyílt meg a „30 győzelmes év" c. kiállítás. A világos, ökonomikus rendezés, a kivitelezés három szerv: a Kulturális Minisztérium, a Műcsarnak és a Hungaro közös munkája, – tevékenységüket Frank János hangolta össze, magas szinvonalon.

Tasnádi Attila: 30 győzelmes év.

Népszava, 1976. jún. 27.

Frank János, művészettörténész

a Corvin Kiadó könyvnapi kötetei között megjelent a „Magyar grafikusok" sorozatában, Szabó Vladimír 12 reprodukciót tartalmazó mappája. – a bevezető tanulmányt Frank János írta.

a budapesti könyvsátrakban dedikál. –

Esti Hírlap, 1976. máj. 19.

Frank János, művészettörténész

A balassagyarmati Horváth Endre Galériában Frank János nyitotta meg Czeizek György festő- és grafikusművész kiállítását, ápr. 1.-én. A művész aznap lett volna 27-éves, – fiatalon halt meg Czeizek György.

p. k.: Megkésett vallomás, egy posztumusz kiállítás elé.
Nógrád, 1980. jún. 6.

Frank János, művészettörténész

Vali Dezső festőművész kiállítá-
sát 1991. jan. 31.-én nyitja meg
Frank János a Műcsarnokban

Meghívó

1991. jan. 31.

FRANK JÁNOS, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora 1851-1950.
RX FRANK JÁNOS, gyári munkás, 1897-1899.
Függelék, 298.old

BOLNAR LASZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Frank János, művészettörténész.

Felszabadulásunk 32. évfordulója alkalmából a művészet Munkácsy-díjjal tüntette ki.

TV-Világ

1944. III 31. TV. 19.30 | Kinè |

Frank János, művészettörténész

Tamássi Zoltán grafikusművész kiállítását nyitja meg dec. 22.-én a Hü-Garnok Kamaratermében.

Meglúró

1977. dec. 22.

Frank János

Kokas Ignác akvarell és gouache kiállítását rendezi, melynek megnyitója okt. 25. van, a Helikon Galériában.

Meglúvó.

1973. okt. 25.

Frank János, művészettörténész

Egyidőben két kiállítás nyílt meg Kőszegen, mely szept. szept. 6.-ig látható. A biennále-nyertes Nagy Judit (Zwinger torony) művei mellett a figyelem a Jurisics vár galériája felé fordul, ahol Benkő Erzsébet munkái foglalják el az alagsori részt és a lovagtermi folyósót. – Frank János Benkő Erzsébet neves méltatója ír a művész alkotásairól.

(lakatos): Kiállítás a Juricsis várban.

Vas Népe, 1980. szept. 3.

Frank János, művészettörténész

Több mint 10 éve kísérhetjük figyelemmel textil művészetünk megújhodási kísérleteit. Az újatakarás okait Frank János nemrég megjelent tanulmányában az eleven textilben így magyarázza: „Világos, a textiltervezők megelégelték, amit eddig csináltak, unták saját magukat és intő példa volt számukra a festészet véget nem érő stagnálása. A felgyülemlett indulatuk adott nekik erőt, hogy forradalmukat végrehajtsák."

Sz. L.: Örsi Zsuzsa gobelinjei és vázlatai.
Zalai Hírlap, 1980. nov. 5.

Frank János
Művészetkritikus

- Egy kiállításhoz nem elég, hogy a művész megfesse a képeit, megmintázza szobrait, a kiállítást meg is kell rendezni. Frank János kiállítás rendező egyben az Élet és irodalom művészet kritikusa, a maga külön művészetében rendkívüli jelenség. Írja róla Szabó György. Lezser eleganciája, és szép fekete esernyője éppen úgy hozzátartozik lényéhez, mint szerénysége, jelesebb eseményeknél mindig a sarokban áll. hogy miért áll a sarokban arra magának Frank Jánosnak egy írásában találtam meg a választ. Ezer éve rendezek kiállítást, mégis minden alkalommal elfog a jeges rémület, a magányosság érzete éppen úgy, ahogy otthon az írógép mellett. A néző, az olvasó csaknem mindig mindent elhisz nekünk, nem szabad visszaélni vele, a nézőt nem szabad becsapni, átverni. A civilek és a művészetkritikus kapcsolata érdekelte Juhász Juditot is, amikor felkereste az elegáns ruhásért, ezuttal farmerben és kockás ingben levő Frank Jánost a Műcsarnokban, ahol az éppen Szántó Piroska tegnap este megnyílt kiállítását készítette még elő.

- Szivesebben kérdezi a művészeket a mesterségük fortélyairól, a belső titkokról, aztán a kifejezés módor is kevésbé közli a teoriájukat, amelyekben nagyon gyakran el lehet veszni, és amiket legtöbbször a közönség nem is tud megközeliteni a képen.

- Általában mindig csak olyat kérdezek, amire a választ nagyon-nagyon jól tudom már előre. Az elméleteket pedig néha többre hiszem, mert tapasztalatom, hogy nagyon sok művész van, aki gyökeresen az ellentétét mondja annak, amit csinál. Például, a teoriáját végighallgattam N.N. művésznek, azt mondtam, hogy ez egy szemét, holott kitünő művész. Valahogy kötelességének érzi másoktól hallott teroriáknak az ismételgetését.

1977. VI. 26. 10.00 D. Petőfi
Szombat délelőtt

- Pontosan a teoria gyártás az egik oka annak, hogy a mai közönség, és általáan a közönség nehezen talál utat a modern képzőművészethez.
- Én azt hiszem, hogy nem az a baj, hogy a közönség tudatlan, és műveletlen, hanem az, hogy rosszra tanitották. Tehát le kellene szoktatni a közönséget a rosszról, akkor rögtön megtalálná az utat akár a modern művészet felé. Nem éppen buta kiállitás látogató van, és ostoba olvasóban, hanem ezt az irástudók, vájt fülek rontották el őket. Én igyekszem ugy irni, hogy én is a közönség közé tartozok. Őszintén talán nam vagyok különösen okos ember, olyat igyekszem irni, hogy én is megértsem. Érthetően kell irni, az se olyan könnyü, talán beképzeltség, hogy ars poeticát mondok, én általában először mindent magirok érthetetlenül, és akkor ujra beteszem a papirt a gépbe, és leforditom érhetőre. De azt akarom, hogy én megértem, és az már egy jó dolog, miután én is a közönség tagja vagyok.
- Na most mint közönség milyen szemmel, milyen érzésekkel megy be mai tárlatra.
- Eléggé kiégett, és rutinos tárlat látogató vagyok, nem mondom minden tárlatra elmegyek, én azt hiszem 4o éve. Háboru előtt is egy kicsit háboru alatt már nagyon jártunk tárlatra, igen erős volt a haladó művészet a második világhábor alatt. Tulajdonképpen felszinre is tört. Minden tárlatra ugy megyek, hogy a szememet használom. Félreteszem a saját előitéleteimet, és - fütyülök másnak az előitéleteire. Hogy kit hogyan jegyeznek a tőzsdén. Az nem érdekel. El szoktam menni ellenségeim kiállitására is, és hátha fölfedezek valami remekművet.
- Nyitott szemmel járni a tárlaton az egyet jelent azzal, hogy értő szemmel, müértő szemmel.
- Igen, - már becsukódik, tehát végig tudok szaladni három termen anélkül, hogy egy művet, vagy egy nevet megjegyznék, de amint mondani szokták, megtalálok- remek művet, és akkor földbe gyökeredzik a lábam, a művet megnézem, a művet sokkal sokkal később szoktam megtanulni.
- És azt hiszem, hogy azok a látogatók, akik nem mint bennfentsek jönnek a kiállitásra, kicsit nehezebben fedezik föl ha egyáltalán megtalálják a tucat, a több tucat mü között azt a néhány remekművet, bizonytalanul kószálnak a termekben és a képek, szobrok között, itt kellene talán nagyon segiteni.
- Én félek, hogy nem a kritika és nem az irásművek, és nem és nem a művészeti könyvek fognak segiteni, hanem a gyakorlat, a gyakorlat teszi a mestert, az állandó tárlatra járás.

— — — itt

Én a műtermekben dolgozom, kiállitást rendezek, nagyon sok munkás van, néha kézbesitő, levél kihordó, a régi világban artiszt volt, aki anélkül, hogy igénye lenne rá, hogy a mü-ú vekhez hát értsen, és ezerszer keresztül megy egy termen, egyszeribe csak akarata ellenére is műértő lett.
- Legtöbbet tárlat látogatás közben találkozik a közönséggel, az esetleges olvasóival. milyenek ezek a találkozások.
- Nem tudják a nevemet, nem tudják ki vagyok, egy másik látogatónak vélnek, ha megkérdeznek valamiről ugy hogy csak két járókelőnek két villamositás megszüntetéséhez hasonlitani, én a - elolvasom a terembe, leveleket kapok de csak dicsérő leveleket, és - nem érdekes.

Frank János, művészettörténész

Ybl Ervin festőművész tárlatát a Műcsarnokban rendezte meg Frank János. A 72 éves művész nemrég halt meg, úgy hogy ez a kiállítás emlékkiállítás lett, annak ellenére, hogy nem annak készült, maga az anyagot Ybl Árpád válogatta és állította össze.

Láttuk, hallottuk...

1980. X. 17. Kossuth, 17.54 | Ané |.

Frank János, művészettörténész

Az Országos Képzőművészeti Kiállítás ápr. 8.-án nyílt meg. A kiállítás rendezője Frank János. Majd más-félszáz festmény, száz-száz grafika és plasztika, ötven fotó képviseli a legutóbbi évek termését — a rendezés szinte megoldhatatlan feladatát Frank János kitűnően oldotta meg. Esztétikai értékek, stílusok, műfajok szerint világosan tagolt az anyag, a művek mintegy vezetik és az adott helyen hosszabb szemlélődésre késztetik a nézőt,

P. Szabó Ernő: Visszanézni a csillagokra
Magyar Ifjúság, 1962. máj. 26. 33. old,

Frank János, művészettörténész

„Több mint karikatúra" című cikkében /Brest, 1981/9./
Tettamanti Béla grafikáiról írt.

Tükör, 1982. júl. 25. 2/6. old.

Frank János, művészettörténész

Fehér–Fekete c. képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban látható 1982. aug. 6.–29.-ig, a kiállítást megnyitja Frank János, művészettörténész.

Műcsarnok és Kamaraterme,
1982. aug. hó.

Frank János, művészettörténész.

Ujhári Péter festőművész kiállítását a Heli-
kon Galériában 1983. szept. 8-okt. 8.-ig lá-
togathatják az érdeklődők. – A kiállí-
tás rendezője Frank János.

Műcsarnok és Kamaratermei, 1983. szeptember.

Frank János művészettörténész

A Kulturális Kapcsolatok Intézetének Kiállítótermében márc. 5.-án nyitja meg Hübner Aranka kárpit-kiállítását.

Megliwó

1974. márc. 5.

Frank János, művészettörténész
Helényi Tibor kiállítása a budapesti Dorottya
u.-i kiállítóteremben látható okt. 9.-ig. –
a kiállításról Bojár Iván Orbán adásában. –
Bojár Iván mondja, hogy az Élet és Irodalom legutolsó
számában olvasta Frank János ezeket, aki beszámolt
a jelenkori magyar festészet külföldön járt magyar ki-
állításáról. Ez a kiállítás idén nyáron Marseille-ből Tori-
nóig beutazta Franciaországot és a kiállítók között ott volt
Helényi Tibor is, aki szép sikert aratott műveivel a francia
nagyságban, őt az egyik képét Pierre Cardin, a divattervező meg is
vásárolta.

Láttuk, hallottuk,

1982. IX. 22. 10.45 | N. |.

Frank János, művészettörténész

a festőművész Nyergesi János munkásságát olyan kiváló szakemberek és kortársak elemezték, mint Rabinovszky Mária, Kincsinger Ferenc, Dévényi Iván, Prokopp Mária, Frank János és Gleitler László.

Wehner Tibor: Életműmetszet,
Dolgozók Lapja, 1984. jan. 5. 4.-old.

fölé helyezett rajz. Megfelel ugyan a szöveg tartalmának — és e versről Buck professzor is szól —, mégis annyira nem magyarországi tájat látunk, anyira közhelyszerű az ábrázolás, hogy mintha valami — talán más munkákban is felhasznált — képi közhelyet sütött volna el itt a hazánkat nem ismerő fametsző. Vagy a *„Tirnaviae patriae meae arma" — „Szülővárosom, Nagyszombat címere"* — című vallomásos versszöveg kísérő képe: magyarázott-e valamit Nagyszombatról Zsámboki fametszőnek, avagy inkább — mint véljük — a szöveg általánosságaihoz igazodva rajzolta meg a városfalat és a törököt űző katonákat? Ebben az összefüggésben Zsámboki képzőművészeti ismereteiről sem ártana megtudnunk egyet-mást: ő maga mit várt a képektől, voltak-e festmények a birtokában? (Régi pénzeket előszeretettel gyűjtött).

Az említett két Zsámboki-vers a Klaniczay Tibor szerkesztette *Janus Pannonius. Magyarországi humanisták* című kötetben nemrég magyarul is megjelent. Mindkettő Geréb László fordításában — az olvasónak tehát módjában áll tűnődéseinket követni. Mert íme, a Nagyszombatról írott vers mennyi meghittséget áraszt — szemben a fametszet leíró-közlő-értelmező hangulatával:

Engem e város szült, itt láttam a szép eget én meg,
itt nyújtá dajkám életadó kebelét.

Oltsd a barackfát és átjárja a méreg, az édes,
ízlen! fog minekünk, mely terem ott, a gyümölcs.
Hullámok hányják a hazát sok vész közepette:
hozzatok egységben néki segélyt, nagyurak!

Végeredményben tehát — szakszerű eligazítás híján — az a benyomásunk, hogy a versek meghaladják a fametszetek színvonalát. Nem ugyan szakmai-kivitelezési értelemben, mint inkább tartalmilag, művészileg. Hiszen ne feledjük, hogy már az előző századból oly ragyogó „emblémát" ismerünk, mint Botticelli *Tavasza*, mely Poliziano *Orfeo*-jának festett értelmezése; a következőből, az ezerhatszázas évekből pedig Comenius elemista ábécéskönyvét, benne olyan remeklésekkel, mint a *Pictura*, a *Specularia*, vagy az *Anima hominis* című fametszetek, nem is szólva az elvont fogalmak megjelenítéséről.

A hasonmás kiadvány, persze, ilyen és hasonló kifogásaink, hiányérzeteink ellenére is nagy öröm. A Shakespeare-ig ható magyar tudós reneszánsz virágzásának fényes dokumentuma.

latlanság békeviseltjeinek megingathatatlan makacsságával vallja: „Ugyan, kérem, ezeréves határokat nem rajzolnak át olyan könnyen!" Hogy annyiféle nép, kultúra, nyelv, vallás él itt együtt? Hogy egymásra uszíthatók lennének megszokott sokszínűségükben? Ugyan kérem...

A polgármester fia még nem tudja, hogy az ideges szertelenséggel lepuffantott Klein úr halálával nem az álnoknak hitt kereskedőt büntette, hanem a *zsidót*, nem értheti, hogy innen már csak egy lépés az „Üsd a zsidót!" történelmi pótcselekvése, majd a regény végén a már megideologizált „Zsidók, bolsik leszállni!" pogromhangulata.

Gasparovich legerősebb íróI tulajdonsága ennek a — történelmi törésvonalak határvárosává váló — közösségnek ábrázolása, felszínre törő buzgárainak, az elfogadott viselkedési normák omladozásának, gátszakadásának rajza, majd később, a káoszban is működő erőterek pontos kitapintása. A prózában immár meghonosodott filmes vágástechnikával, több szálon követi szereplői sorsát a fájdalmasan groteszk tragédiáig: a városból menekülők három vasúti szerelvényét a váltóőr (hogy megossza az üldözők seregét) merő jóindulatból háromfelé igazítja: a három új „szomszédos államba". A vonat utasai — Weisz úr is — anyanyelvük birodalmába érkeznek végre, a legérkezik a visszavonulás megkezdésére, *függetlenül* az október 11-én Moszkvában aláírt ideiglenes fegyverszünettől, függetlenül a 15-i kormányzói szózattól.

Való igaz, fegyveres összecsapásokra kerül sor német és magyar alakulatok között — a magyar visszavonulás biztosítása érdekében. A magyar hadsereg parancsnoksága elrendeli a Tisza-vonal lezárását, titokban. A németek át akarnak kelni a técsői hídfőnél. Egy százados tüzérségi tűzzel visszaveri őket. Munkácson a hírközpontot akarják elfoglalni a németek. Ekkor zárják le a Huszt felé vezető utakat és hegyszorosokat. A magyar erők itt is feltartóztatják őket. (Hozzá kell tenni: a német páncélosok ellen *volt* sikerrel alkalmazható gépágyúja a magyar hadseregnek.)

Kéri Kálmán akkori hadseregvezérkari főnök szavait idézem: „... este tíz és tizenegy között felhív egy öreg tüzértiszt, hogy Kálmánkám, baj van, be akarnak törni a németek Husztra..."

„Mivel?"

„Egy gépkocsioszlop — mondja —, lehet, hogy van köztük páncélos is, nem tudom..."

Mondom: „Semmi vész, lőj először föléjük, ha nem állnak meg, akkor beléjük."

Az öreg nem habozott, mellékjük-föléjük lövöldözgetett. A németek látták, hogy nincs ott keresnivalójuk, megfordultak és visszavonultak.

Eközben a hadsereg vezérkara Hadsereg számára a Kárpátokon át, s majd azután tárgyalni tovább arról, hogy „lőjön-e még utána" a magyar katona a németeknek.)

Mennyire más színárnyalatot kaphatott volna a regény a háttér hiteles bemutatásával. A fegyverszünetről mit sem tudó vezérkar, az egymásnak ellentmondó parancsok, a szövetségestől való félelem lövései, miközben a közös (?) ellenség acélgyűrűje már-már rájuk csukódik. Naponta fordul a világ, s a derék Kaul hadnagy egy „három brosúrával korábbi" parancs szerint küzd magányosan „átállt" osztrák—magyar tudatával — ki ellen is?

Mindezt nem azért mondom el, hogy a történelmi tények számonkérésével elmarasztaljam Gasparovich Lászlót, hiszen az írói szabadság határairól nem érdemes vitatkozni. Csupán az eredmény felett töprengek: vajon ekkora lehetőséggel a kezében miért „csak" Kaul Ottó tragikus sorsát írta meg nem kevés tehetséggel írónk, s nem a kaul-hadnagyok *igazi* tragédiáját. (Hiszen éppen ő láttatta meg a Határvárosban elemi erővel a klein-urak drámáját!)

Első kötetről lévén szó, legyen az utolsó hang a kíváncsi és figyelmes várakozásé.

Kiss Ferenc

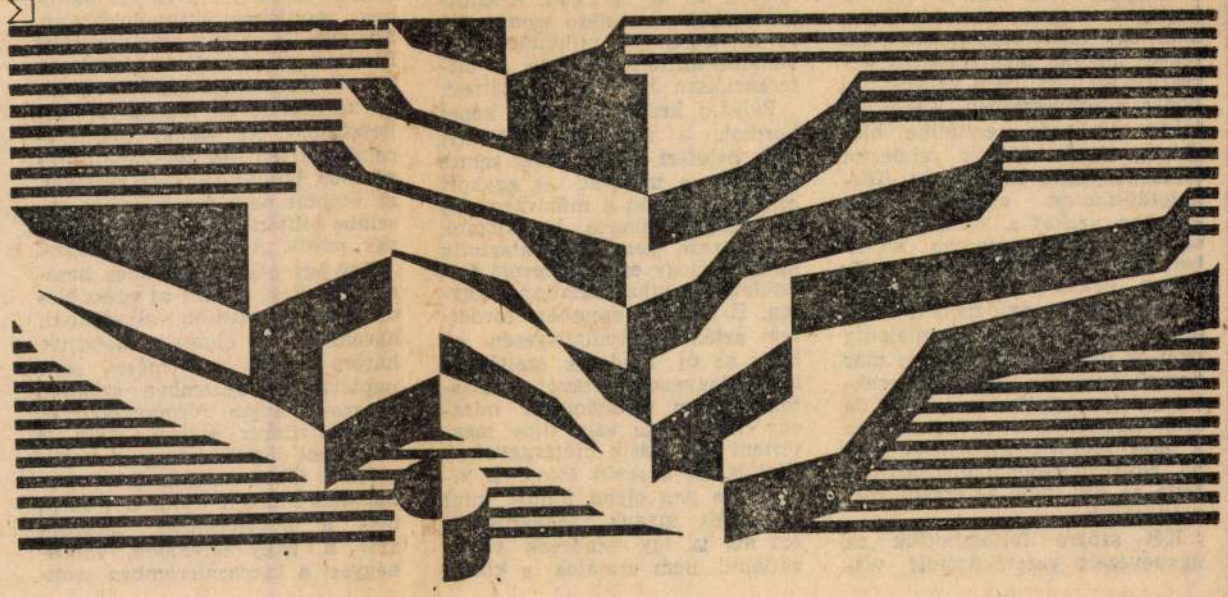

Kolosváry Bálint: Akasztó-domb

FRANK JÁNOS:

Nem vagyok babonás

Tizenhárom éve írok cikkeket mesterségemről, erről a voltaképp fiatal műfajról, a kiállításrendezésről. Nem tudok róla, hogy idehaza vagy külföldön írt volna másvalaki erről egyáltalán. Annak idején felpanaszoltam még, hogy a műkritika alig beszél a tárlatok rendezéséről, mint olyanról, legfeljebb egyetlen mondatban kapunk langyos dicséretet. Azt is csak akkor, ha a kiállító mester rangja amúgy is magas. Azóta a recenzensek — örömömre — kezdik észrevenni, ami az első ilyen tárcám címe volt: *„A tárlatot rendezi valaki."* Én tudom a legjobban: nehéz a rendezés értékelése. Szívesebben elemzek egy képet, szobrot, mint a hátterüket, hiszen a kiállításon a mű — a lényeg — elfedi bemutatásának módját. Mindenesetre már nem egyedül állok a tárlat külalakjáról, szerkezetéről írott szövegeimmel. Az se magánügyem, hogy tizenharmad-magammal szabályszerű kiállításrendezői tanfolyamot tartottunk *Somogy* megyében, jövőre pedig *Szabolcs-Szatmárban* tartunk.

Nem vagyok babonás, írtam fenn. Dehogyisnem. Létra alatt a világért sem mennék el, és hajlandó vagyok, visszafordulva akár egy háztömböt kerülni, ha fekete macska ment előttem keresztbe az úton. Nem vagyok babonás a művészetben. Távol áll tőlem mindenféle esztétikai hiedelem, tévhit. Mások rendezési hiedelmei ellen már írtam *Közhelytáblázatom* címmel. Most azonban azokat a kiállítási tévtanokat veszem számba, amikben saját magam hittem, valamikor gyakoroltam, sőt cikksorozatomban axiómaként hirdettem. Csak éppen meghaladta őket az idő. A gyakorlatban már hosszú évek óta nem élek ezekkel a képrendezői fogásokkal, de amit én tudok, nem tudhatja az a tárlatlátogató, az olvasó: hiába, egykori babonáimat kinyomtatta az *ÉS*. Ideje az *errata* közreadásának.

Két szögre fölfeszítettük az úgynevezett vezetékdrótot; vízszintesen. Arra ültettem a képsort, valamennyit egy vonalba, ugyanabba a magasságba. Az ötvenes években igenis avantgardnak tűnt ez a puritán, a — még tiltott — Bauhaus fegyelmét idéző megoldás. Azóta beláttam, hogy a képek egyéni elbánást kívánnak: mindet szemmagasságba akasztom; a nagyobbat mélyebben, a kicsit magasabban, ez a mód is rendet sugall. Megjegyzem, ezzel a szint-egyenlősdivel szakítottam, mielőtt még írni kezdtem volna. Azt viszont *feszt* állítottam cikkeimben, hogy a modern képakasztás alacsony, egyméternyi, kilencven, nemritkán nyolcvan centi a földtől. Még azt is hozzátettem, ha a képsor alacsony, egyszeriben kellemes meleget érzünk, még a fűtetlen teremben is. Aztán egyre csak látom, hogy a képeim följebb kúsznak a falon. A nagyok 1,10, a kisebbek pedig már 1,30 méter magasságig. Jövőre talán még feljebb.

A *panó* persze akár a földön is állhat, az óriás kép, a monumentális kompozíció is csak néhány deciméterre a padlóvonaltól. Ezt a változó magasságú sort azonban úgy kell összehozni, hogy a fal ne ugráljon. A szintkülönbségeket a néző szeme észre se vegye, első pillantásra egy vonalba állítottnak lássa a differenciáltan beállított együttest.

Pályám kezdetén annyi képet hordtak a terembe, amennyi csak belefért. Egyik keret szinte érintette a másikat, az egykori rendező nyilván a műtárgyanyag gazdagságát akarta bizonyítani, s a *horror vacui* visszatartotta kezét, nehogy egy szemernyi falfelületet is kihasználatlan hagyjon. E nézettel szemben hirdettem aztán — eredményesen —, hogy az új rendezés szellős, a képek legyenek jó távol egymástól. Minden festménynek mintegy holdudvara van; tilos megsérteni egy másik műtárggyal. A képköz, ez a senki földje, a kiállításon van olyan fontos, mint a művek maguk. Megerősítem ezt ma is, így rendezek változatlanul, nem csinálok a kiállításból képraktárat. Az akasztás — vagyis a festmények tördelése — tehát továbbra is levegős. Kivéve amikor nem.

Van olyan sorozat, amelyet a levegő éppenhogy megfojtana. Hiszen az egész széria tulajdonképpen egy kép, tagjai összetartoznak, mint a *polittychon* (a szárnyasoltár) táblái; őket csak a zsanér választja el. A szériámat tehát összetolom. Közöttük csak annyi villan ki a falból, mint a kézelő az alkalmi zakó ujjából. De valahogyan a kis formátumú, apró képek is, mintha imbolyognának a falon, ha túl messzire esnek szomszédaiktól, ilyenkor a törpe-festmények részlege széthullik, mint a rossz karmester zenekara. Itt is úgy van, mint a grafikusoknál, vagy a tipográfiában: az is baj, ha a betű „ragad", az is, ha „leszakad". Ugyanígy, tudjuk, szent joga szobornak, hogy az őt megillető térbe állítsák. Mégis, egyre határozottabban érzem, hogy a kis szobrok, mini-plasztikák szívesebben összebújnak olykor; elsősorban persze egy művész őszszefüggő kisplasztikai sorozatára gondoltam most.

Szerencsére egyre kevesebb a vadzseni már, aki a lelke parancsára — vagy inkább ügyetlensége miatt — összevissza dobálja az időrendet, ráadásul újítónak képzeli magát. Vallottam, vallom, hogy a nagy tárlaton a rokon stílusköröket kell egymás mellé rendezni, önálló, monografikus kiállításon pedig a művek születésének rendjében, kronológikusan. Mit sem ér az kronológia, melyet filiszteri precízkedéssel, iskolásan állapítottunk meg. Akkor nem kiállítás lesz belőle, hanem mérlegbeszámoló. Ha valaki 1982. december 31-én fest egy képet, utána 1983. január 2-án egy másikat, az utóbbit nem fogom külön terembe állítani, csakis azért, mert egy másik „tervév" gyártmánya.

Egy-egy alkotói periódus hosszú idő. Van, akinek az egész élete, a mozgékonyabb alkatoknál, három-hét év, ennek a mondjuk három évnek a természét, sem naptárral a kezemben szoktam aggatni, hanem formanyelvi és gondolatritmus szerint. Arra is rá kellett jönnöm, hogy a nagyméretű tábla, meg a *petit forma* más műnem. Más a regény, más a novelláskötet. Szimfóniát a nagy teremben, vonósnégyest a kamarateremben szoktak előadni. Én is így csinálom: ha a táblák sorát befejeztem, a tenyérnyi festményekkel újra kezdem a kronológiát, más falon, ha van rá módom, más helyiségben. Így lesz *valódi* az időrendiség.

★

Apróságok ezek a hétköznapi műhelytitkok, de mégis téglái egész kiállítási modellünk építkezésének. Ahogyan a művészet változik, a tálalása sem lehet konstans. Hogy honnan jönnek ezek az új hullámok? Nem tudnám megmondani, pedig koronatanú vagyok. Nyilván külföldről szivárogtak be a különböző fortélyok, de hát amikor nem jártunk külföldre, akkor is fejlődött a magyar tárlat kultúrája. Talán szájhagyomány — szem-hagyomány — nyomán alakult ki, és változott meg véleményünk, lassacskán. Hozzáteszem, hogy a külföldi példákból személyesen, vagy folyóiratképekből legtöbbször csak rosszakat, követésre méltatlanokat láttam eddig. Túl kényes vagyok? Olyankor szoktam fordítani egyet a rendezői stílusomon, ha valami a *levegőben van*. És nem csak én.

Számos fiatal kollegám van, aki csodálatos, őszinte, modernebbnél modernebb kiállítás-építési eredménnyel állt elő; munkájukat akkor is kedvtelve nézem, ha nem egyezik az én felfogásommal. Ha egyezik, tiszta szívvel lopok tőlük. Nem vagyok viszont toleráns a fűzfapoéta-rendezővel, mikor kapkod kínjában, csakhogy a víz felszínén maradjon, őt sohasem tisztelem újítónak. Az is — enyhén szólva — idegesít, ha valaki büszkén viseli az én kinőtt gyerekruháimat, s még kacsint is rám egyet, hogy miért nem fedeztem még föl ezt a vadonatúj kosztümöt. Tudom, tudom, építészetben, művészetben, de még az öltözködésben is, milyen erős a már lefutottnak, a tegnapinak a vonzása. Hogy csalárd módon mekkora rokonszenvet képes kivívni az álmodern.

Több mint harmincéves kiállítási múltam megtanított rá, hogy mit kell elfelejteni. Ebből a helyreigazító cikkemből — hallhatták — inkább az alig leplezett diadal csengett ki, mint a szégyenkezés. Akkor kellene éppenséggel szégyenkeznem, ha intranzigensen, mindmáig kitartottam volna babonáim, saját tévtanokká vált tételeim mellett.

FRANK JÁNOS

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Frank János

ÉLET ÉS IRODALOM

1968 FEB 10.

FRANK JÁNOS:

1021

MODERN BELGA KÉPZŐMŰVÉSZET

A *Műcsarnok* belga kiállításának megtekintése fölér egy külföldi utazással, legalábbis egy alapos külföldi képtárlátogatással. Most summázódik bennünk, hogy a modern európai festészetnek mennyi sok klasszikusa *belga*. Művészetük negyvenöt évét tekinti át a gyűjtemény, ennek az időnek szinte valamennyi stílusirányzatát, az impresszionizmustól a Pop-Art-ig, de elsősorban az expresszionizmust és a szürrealizmust. Különösen becses vonása ennek a művészetnek, szinte minden korban: az őszinteség. A belga művész úgy látszik, hisz abban, amit csinál, hisz abban ami mellett letette a garast. Tisztességes szándékának mesterségbeli igényességével ad hitelt. Itt nincs linkség, ismeretlen a halandzsa, ismeretlen a tartalmatlanság.

A művek válogatása nagy nevekben bővelkedik, fő művekben nem annyira. Dehát miért kopasztották volna le a múzeumaik falait a kedvünkért? Jó anyag ez így is. Persze a tárlat elején mindjárt némi csalódást okoz, hogy a nagy elődszürrealistának, *Ensornak*, csak korai, impresszionisztikus városképét, tájképét, életképét találjuk. Még semmi *ensori* nincs bennük, inkább csak művészettörténeti csemege ez. De akkor is: névjegy. *Permeke* festészetét ugyancsak egy atipikus, könnyed látványkép vezeti be, de szerencsére kiegészítik ezt az igazi, vaskos — látszik, hogy szobrász is ő —, expresszionista *Permeke*-festmények. Döbbenetes a szürrealista *Delvaux*-nak a bejárattal szemben elhelyezett pannója, a *Sírbatétel*, melyen mind a holttest, mind az őt körülvevő alakok — anatómiailag pontos — *csontvázak*. A geometrikus, gyárépületet jelző háttér talán a technokráciára utal. A szürrealista festészet egyik legnagyobb alakja, *Margitte*, két keményen éles, hideg, megrázó és taszító művel szerepel. *Somville* betonozó munkásait — érdekes módon — laza szerkezettel és gyengéd színekkel adja elő, mint Derkovits. Az első belga absztrakt festő *Servranckx* 1923-ból való kompozícióját a pesti utcáról is ismerhetjük: ezt reprodukálja a belga kiállítási plakát. Konstruktív ereje, a halvány színek ellenére is végtelenül aktív. *Ravel* különös foszforeszkáló anyaggal festett képei absztraktok is, tájképek is. És üdék, játékosak *Mendelson* egyenletes grafitszürke alapba karcolt gyermekrajz-szerű képei. Találhattunk még op-artos képeket, Vasarely nyomán, és egy Pop-Art kompozíciót is. Az ugyancsak sokféle irányzatú, áttekintő szoboranyagról ugyanazt mondhatjuk, mint a festészetről. De a kisszámú szobor inkább csak kiegészítése, háttere volt a festményeknek.

A Műcsarnok hatalmas termei nagyon alkalmasak e zömében monumentális festmények bemutatására, melyeket *Kovács Béla* rendezett, komponált mértéktartóan egybe.

KÖNYVEK A KIRAKATBAN

Ha — szokásunkhoz híven — csak a magyar irodalomról, s a vele rokonítható területekről adunk felsorolást rövid összefoglalónkban, az elmúlt hetet a

klasszikusok

KOROKNAI ZSUZSA:

KÖNYV

„SZERELMESEN MEGUDVAROLNI AZ IGAZSÁGOT"

Minden valamire való egyetemi hallgató tudja, hogy David Hume

faji sajátosságát. Bámulatra méltó, mily vígan indulnak hol véresen komoly, hol játszian könnyed szellemi kalandra öreg (és kevésbé öreg) angol moralisták, dörmögő, naiv és tudatos társadalomkritikusok, különféle irányzatokat képviselő írók vagy filozófusok, világtól elszakadtnak ismert, emelkedett széplelkek. Még a pedáns viktoriánusok is valósággal megtáltosodnak. És az olvasó, aki kezdetben riadtan szemlélte a vaskos kötet több mint hatszáz oldalnyi terjedelmét, mikor az utolsó esszé utolsó soraihoz — a spanyol polgárháborúban fiatalon elesett marxista teoretikus Christopher Caudwell kristálytiszta, már-már matematikus módra logikus okfejtésének végére — ér, őszinte sajnálkozással veszi tudomásul, hogy nincs tovább.

Nem csoda. Úgyszólván mindvégig a műélvezet különleges formájában volt része. A szellem és az értelem ragyogó tűzijátékában gyönyörködhetett. Praktikus, azonnal felhasználható ismeretet ugyan keveset szerzett, de nyert valami sokkal tartósabbat: szellemi frisseséget és rugalmasságot, jó gyógyszert az ellen a félelmetes betegség ellen, amelyet Benjámin László egyik szép versében így diagnosztizált: a lélek multiplex sclerosisa.

★

A kötet hátsó borítólapján az alábbi Bacon-idézet olvasható: „...embernek a legfőbb jó: keresni az igazságot, vagyis szerelmesen megudvarolni; megismerni az igazságot, vagyis színről színre meglátni; és vallani az igazságot, vagyis birtokát élvezni."

Minden dicséretet megérdemelnek azok, akik ezt az idézetet a nagy hagyományú angol esszé reprezentatív bemutatásában vezérlő gondolatukká tették. A válogatók: az *Európa Könyvkiadó Ruttkay Kálmánnal* és *Ungvári Tamással* bővített munkaközössége. A szerkesztő: *Osztovits Levente*. Az utószó, illetve az életrajzi jegyzetek szerzői: *Abody Béla* és *Abádi Nagy Zoltán*. Valamint a fordítók, mind a huszonhatan, akik nem könnyű feladatukat helyenként bravúrosan és általában igen magas színvona-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 887-748, 340-726
1976 FEB 6
NÉPSZABADSÁG
Frank János művészettörténész
1021
1976. február 6., péntek

Jó szóra bírt műtermek

ELKÉPEDTEM, amikor először meghallottam, hogy *Frank János* az *Élet és Irodalomban* közölt művészinterjúit kötetbe akarja összegyűjteni. Hiszen érdekesek is, tartalmasak is ezek a hétről hétre megjelenő műterembeszélgetések, szó se róla, üde foltok az igen-igen sivatagosra szikkadt magyar képzőművészeti sajtóban, de csak nem gondolja Frank komolyan, hogy könyvmaradandóságúvá állnak össze ezek az időhöz nagyon is kötött beszámolók, hogy a megjelenés hete után is aktuálisak maradnak? Frank igenis azt gondolta. És később már én is. Közben esztendők teltek el (mifelénk mindig esztendők telnek el mostmár egy-egy könyv kitalálásától a megjelenéséig), és mind gyakrabban kellett előszednem a régi Frank-interjúkat. Nekem is, a munkatársaimnak is, művészettörténész barátaimnak is. Frank műve ugyanis még a megjelenése előtt forrásmunka lett. Az élő magyar művészet kézikönyve, adattár és szakirodalom napjaink művészettörténetéhez, ez a Magvető gondozásában most kötetbe öntött interjúsorozat.

Azaz, ördögöt kötetbe öntött ez az interjúlánc. Legfeljebb kötetbe lapátolt, kötetbe dobált, kötetbe kazlazott. Frank ugyanis még annyi erőt sem vett önmagán, hogy ciklusba, fejezetbe, logikai rendbe rázza a minden héten megjelent cikkeit, egyszerűen időrendbe tolta össze őket. Úgy, ahogyan követték egymást a címek valamikor egy hetilap köztudomásúan nem diszciplínák és interdiszciplínák szerint szerkesztett hasábjain.

Frank János ugyanis igen slendrián szerző. Afféle germanizmusokat ír le, hogy „egy évtized előtt", meg pongyolaságokat, mint „nagyon szimpatikus emlék", és nem átall olyan értelmetlen mondatokat tolmácsolni szó szerint, hogy „de különben semmiféle iskolához tartozónak nem érzem magam, annál is inkább, mert a művészetemnek megvan az a specifikuma, ami elválasztja a másokétól". És Frank tegezi az interjúalanyait. És Frank bennfentesen kérdezősködő. És Frank időnként bölcsebb bölcselkedő beszélgető partnereinél. És megismétli, amit mondanak, teljesen fölöslegesen. Újságíró-iskolán, ahol tananyag az interjúkészítés, ahol tankönyvből tanulják a pályakezdők, hogy a kérdező újságírónak tisztelettel kell közelítenie az alanyához, Frankot megbuktatnák interjúból, mert nincs az interjútudománynak olyan hét főbűne, amit el ne követne ebben a kilencvenhárom párbeszédben. És ha mégis átengednék azon az iskolán interjútanból kegyelemkettessel, akkor csak azért tennék, mert Frank az interjútudomány két főfőerényét mind a kilencvenháromban gyakorolja: Frank tökéletesen felkészült partner. És amit ír, elképesztően érdekes.

INTERJÚIBÓL MEGTUDHATÓ, hogy a Nyolcak közül Orbán Dezső semmi mást, csak matematikát-fizikát tanult rendszeresen; a könyvből kiderül, hogy Petrás István csinálta az első fényes felületű képes levelezőlapokat Magyarországon; írva van, hogy Schaár Erzsébet takarítás közben érzett indíttatást, hogy térproblémákkal foglalkozzék; és hogy a Végh Gusztáv tervezte régi Symphonia cigarettásdoboz éppen harmincöt évig volt egyfolytában forgalomban Magyarországon.

Egyszóval lehet, hogy a *Szóra bírt műtermek* című interjúkötetet megiscsak tanítani fogják interjúórán az újságíró-iskolában. Holott nem is műfajtiszta. Szerzője a legváratlanabb pillanatokban húzódik vissza két zárójel közé és a párbeszédek kellős közepéből kibeszélve mond okoskönnyed műkritikát és esztétikát Reich Károly illusztrációiról, Bartha László Erdő-ciklusáról, Novotny Emil Róbert meg a Nyolcak-aktivisták szellemi rokonságáról; Kokas Ignác festészetéről pedig olyan elemző bekezdést produkál (1966-ban, amikor még a legszakmábbak szakma sem ismerte Kokas jelentőségét!), amelynél lényeglátóbbat, érzékletesebbet tíz év alatt sem sikerült összekalapálnia a gyarapodó Kokas-kritikának. Aztán folytatja csevegésel, ha kell közhelyekkel, hénye mondatokkal, s ha kedve tartja lélegzetállító bölcs mondatokkal.

Mégsem hiszem, hogy Frank iskolapélda lehetne máshol is, mondjuk a művészettörténészek és esztéták tanintézetében. Frank ugyanis menthetetlenül tudománytalan. Ezekben a fejtegetéseiben egyszer le nem írná, hogy „a műfaj sine qua non-ja", meg hogy a „művészi jelenségrétegek mélyebb dimenziói", meg hogy „a realizmus esztétikai értékelésének korunkra jellemző divergenciái". Frank csak könnyedén elcseveg a karikatúra vagy az építőművészet szavakba állítólag rögzíthetetlen törvényeiről, Deim Pál képeinek végtelenbe táruló szűkszavúságáról, Berki Viola, Lakner László vagy Barcsay Jenő festészetének emberi, művészi mélységéről. Mondom, tartok tőle, hogy Frankot soha nem emelik ajánlott olvasmánnyá egyetemi szemináriumon. Frankot csak olvasni fogják egyetemi szemináriumi hallgatók, ahogyan olvasták és olvassák újságírók, kritikusok, esztéták és művészettörténészek.

ANNAK ELLENÉRE, hogy Franknak van még egy nagy vétke: impresszionista. Kilencvenhárom művészt választott ki a kötetéhez és látatlanban tudom, hogy nincs még egy szakember, aki művészetpolitikai, esztétikai, stilisztikai vagy botrányszempontok alapján ugyanezt a kilencvenhármat emelné be egy kilencvenhárom tagú panteonba. Az ugyan nyilvánvaló, hogy a nyilvánosság előtt túlságosan sokat szereplő nagy nevekkel eleve nem foglalkozott (azokkal sokat foglalkoznak egyéb írások is), s az is sejtenivaló, hogy sok, nyilvánosságtól visszahúzódó vagy visszahúzott művészt mutatott be esztendők folyamán. De itt csapott be a napi művészetpolitikai civódásoktól tartózkodó Frank János mindenkit — önmagát is. Végiglapozva könyvét, teljesen nyilvánvaló, hogy Frank művészetpolitikát is csinált. Nem mázsasúlyú érvekkel és magasabb kinyilatkoztatásokkal, számára ez a módszer — akárcsak az interjú láttamoztatása — bizonyára „nem elegáns". Hanem megértéssel, szeretettel, jó szóval.

Frank János ugyanis — hadd írjam le azt, amit a művészeti életben eddig is tudtak, és ami az interjúkötet megjelenésével úgyis elterjed majd — művészeti-közéleti közintézmény. Egyszemélyes, utánozhatatlan és nélkülözhetetlen közintézmény. Nem nagytalárú művészetkutató. És nem nagymellényű hírlapíró. Jelenség. Képesítését nézve művészettörténész, foglalkozása szerint kiállításrendező —, akik értenek a foglalkozásához, azt mondják, a legjobb kiállításrendező. De a hivatásának mindez csak háttere és mellékes megnyilvánulása. A hivatása pedig az, hogy szereti a művészetet.

AZT HISZEM, azért érti is a művészetet, mert szereti. Szeszélyes-szubjektíven szereti olykor, de szereti. És mert az ő szeretetére nem lehet mással válaszolni, mint szeretettel, képes szóra bírni a műtermeket. Jó szóra bírni. Érthető és megértendő szóra. Magyarországon talán senki nem tud így szóra bírni műtermeket.

Már tudniillik Magyarországon, ahol a művészeti szakirodalom „vagy-vagy". Vagy fentebbstílű, fogyaszthatatlan „szakmunka", vagy gügyögő „ismeretterjesztés". Ami viszont Frank könyvét illeti, e szempontból „is-is". Kutatónak forrás, sznobnak pletykaforrás, művészetben tájékozódni akaró érdeklődőnek emberi szó. Végre egy könyv, amit a kiállítás megtekintése után le lehet emelni a polcról, meg lehet belőle keresni, hogy ki a kiállító, és meg is lehet érteni, hogy a mai magyar szerzőnek mi a véleménye a mai magyar képzőművészről.

Rózsa Gyula

HÍREK

Elhunyt özvegy Varga Jenőné

Nyolcvannégy éves korában Moszkvában elhunyt *özvegy Varga Jenőné*, a párt régi tagja, Varga Jenőnek, a Magyar Tanácsköztársaság volt népbiztosának, a világhírű közgazdásznak élet- és harcostársa.

— KITÜNTETÉS. Az Elnöki Tanács dr. Réti Lajosnénak, a Habselyem Kötöttárugyár állami díjas vezérigazgatójának több évtizedes eredményes munkássága elismeréseként, nyugállományba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta.

— CSEHSZLOVÁKIA KOMMUNISTA PÁRTJA Központi Bizottságának meghívására február 3. és 5. között Prágában tartózkodott Varga István, az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője, aki megbeszélést folytatott az 1976—77. évekre szóló pártközi együttműködési munkatervről. Fogadta őt Vasil Bilak, a CSKP KB Elnökségének tagja, a központi bizottság titkára is.

— **A Szegedi Ruhagyár munkásai** tegnap röpgyüléseken követelték az Angolát ért imperialista agresszió haladéktalan beszüntetését. Az üzem kétezernél több dolgozója nevében megfogalmazott táviratot a szegedi munkások szolidaritásáról és támogatásáról biztosítja Angola törvényes kormányát, az angolai népet. Hasonló szolidaritási gyűlés volt a Szegedi Konzervgyárban is.

— *SZOVJET TÁNCOSPÁR — Ludmila Szemenyaka és Alekszandr Bogatirjev — nyerte Tokióban a nemzetközi balettversenyt, amelyen 13 ország, köztük Magyarország, 24 párosa indult.*

— A DÁN LAKÁS- ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA-KIÁLLÍTÁS, amelyet eddig mintegy 50 ezren tekintettek meg a Műcsarnokban, február 8-án, vasárnap este zárul.

— **Ismeretlen okból megvadult** szerdán a bagdadi állatkert három medvéje. Rávetették magukat etetőjükre, s a szerencsétlen embert darabokra tépték.

— **Hideg égövi követelményeknek megfelelő** speciális munkásszállító autóbusz mintapéldányra készült el — szovjet megrendelésre — az Ikarus székesfehérvári gyárában. A minusz 35 fokos hidegben is biztonságosan működő buszt az Orenburg—Tyumen gázmező térségében próbálják ki. Az Ikarus a szibériai tapasztalatok alapján az idén 700, 1977-ben és 1978-ban pedig mintegy 1000—1000 hideg égövi autóbuszt gyárt szovjet megrendelésre.

Halálos végű dulakodás egy IBUSZ-bérlakásban

Budapesten, a XIII. kerületi Rajk László utca 64/b. számú ház VII. emeletén levő IBUSZ-bérlakásból hajnalban veszekedés és dulakodás közben a ház előtt parkoló személygépkocsira zuhant *Szabó Irén* 21 éves eladó, budapesti lakos és *Bogoljub Mitrovics* 38 éves, Magyarországon turistaként tartózkodó jugoszláv állampolgár. Szabó Irén a helyszínen meghalt, Mitrovicsot a mentők életveszélyes állapotban szállították kórházba.

Az ügyben a rendőrség megindította a vizsgálatot.

KÖZLEMÉNYEK

A MIKROSZKÓP SZÍNPAD igazgatósága közli, hogy a mai fél ötös Folyt. köv. című előadás betegség miatt elmarad; a jegyek a váltás helyén visszaválthatók.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN (Budavári Palota B épület) február 8-án, vasárnap este zárul a Realista törekvések mai képzőművészetünkben címmel rendezett csoportos kiállítás.

VÖRÖSKERESZTES TANÁCSADÓ SZOLGÁLAT. Az értelmi fogyatékos gyermekek hozzátartozóinak minden második csütörtökön 15 és 18 óra között fogadóórát tart a Magyar Vöröskereszt Tanácsadó Szolgálata (Bp. I. ker., Bem rakpart 6.), levélben az 1367 Budapest, V., pf. 121. címen kérhetnek tanácsot az érdekeltek.

ÖZV. MÁTYÁS GYULÁNÉ, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, a Magyar Partizán Szövetség tagja 75 éves korában elhunyt. Hamvasztás előtti búcsúztatása február 7-én 14 órakor lesz Veszprémben, a Vámosi úti temetőben. — *Az MSZMP Veszprém városi Bizottsága; Magyar Partizán Szövetség.*

— **Budapestre érkezett** B. A. Boriszov, a Szovjetunió Kereskedelmi és Iparkamarája elnökségének vezetője, aki magyarországi tartózkodása során megnyitja a Szovjetunió kereskedelmi és iparkamarájának magyarországi képviseletét, és megbeszéléseket folytat magyar gazdasági vezetőkkel.

— **A ruházati kereskedelem** feladatait vitatták meg az ágazat vezetői azon az országos értekezleten, amelyet csütörtökön tartottak — a Belkereskedelmi Minisztérium szervezésében — a budapesti Gellért Szállóban.

— *A BÉKEMOZGALMI MUNKÁBÓL adódó idei legfontosabb feladatok, a tervezett nagy jelentőségű mozgalmi események szerepeltek az Országos Béketanács ügyvezető elnöksége csütörtöki ülésének napirendjén. Elfogadták egyebek közt az OBT tudományos bizottságának idei munkatervét is.*

— **Az Interexpo**, a kormányok megbízásából hivatalos kiállításokat rendező szervezetek nemzetközi szövetsége, idei kongresszusát Budapesten rendezi. A Gellért Szállóban csütörtökön kezdődött háromnapos tanácskozáson értékelik a nemzetközi együttműködés eddigi tapasztalatait s megvitatják a fejlesztés lehetőségeit is.

— FÖLDTUDOMÁNYI HÉT lesz február 16-tól a Kossuth Klubban, a TIT budapesti szervezetének kezdeményezésére. Ebből az alkalomból megnyílik a Kartográfiai Vállalat térképkiállítása, amelyen perspektivikus térképeket, levelezőlapokat, plakáttérképeket is bemutatnak.

— **Sok külföldi turista látogat** ezekben a napokban hazánkba. A török, amerikai, finn, francia és portugál csoportok budapesti városnézésen, Duna-kanyari kiránduláson, operaelőadáson és borkóstolós vacsorán is részt vesznek.

— **Most jelent meg:** Bugár Jánosné: Munkásfelelősséggel a szocialista kultúráért, a szövetségi politikáért (Táncsics). — Henryk Sienkiewicz: Kereszteslovagok. I—II. Történelmi regény (Európa). — Tundraföldi öreg. Szamojéd mesék. Népek meséi sorozat (Európa). — Alpár: Fejezetek a papírgyártásból (Műszaki). — David Westheimer: Az elrabolt expressz. Háborús kalandregény. — Bogáti Péter: A linkostowni csapda. Delfin könyvek (Móra). — Gyüre Lajos: Üveghang. Versek (Szépirodalmi—Madách).

1,3 millió forintot lopolt

Tolvajt keres a rendőrség

Az Országos Meteorológiai Intézet gépkocsivezetője, Spélitz Gábor János 34 éves, büntetett előéletű, budapesti lakos, február 4-én, szerdán, a Magyar Nemzeti Bankból az AF 47—25 forgalmi rendszámú, fekete, Volga M—24 típusú személygépkocsival szállította az intézet dolgozóinak a fizetését, 1 325 400 forintot, közben a XIII., Szent István körút és a Rajk László utca kereszteződéséből — a pénz felvevőjét és kíséretét fondorlatos módon kiszállítva a gépkocsiból — a pénzzel együtt elhajtott. (A gépkocsit később a rendőrség megtalálta.)

Spélitz Gábor János személyleírása: 175—180 cm magas, testes, kerek arcú, barna, frissen vágott, ügynevezett kefehajú. **Ruházata:** fehér alapon széles lila csíkozású ing, dohányszínű ujjatlan mellény, barnás — téliesített — bálonkabát, kötött gallérral.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság kéri azokat, akik a bűncselekmény elkövetőjét felismerik vagy tartózkodási helyét ismerik, értesítsék a legközelebbi rendőrt, illetve telefonon a 123—456-os számot.

Frank János művészettörténész

Miháltz Pál festőművész márc. 18.-án megnyitandó kiállítását, a Műcsarnokban, fogja megnyitni.

Meghívó

1972. márc. hó

Frank János, művészettörténész

- Egyik évben a képzőművészek, másikban pedig az iparművészek rendeznek országos tárlatot. Most a képzőművészeken a sor. A Tavaszi Fesztivál egyik legjelentősebb kulturális eseményének színhelye a Műcsarnok. Délben kaput nyitott az Országos Képzőművészeti Kiállitás. Tárlatvezetőnk Szatmáry Ilona.

- Az elmult három év művészeti alkotásai, festményei, grafikái, és szobrai, plasztikái, objektjei, azaz tárgyai és érmei közül a zsüri több, mint 500 művet tartott bemutatásra érdemesnek. A Nemzeti Tárlat rendezője ezuttal is Frank János művészettörténész.

- A nomenklatura országos képzőművészeti kiállitás. Ez valamikor első magyar, második magyar, harmadik magyar, nyolcadik magyar stb.-nek hivták, de a képzőművészek körében a nép nyelyén Nemzeti Tárlatnak hivják. En azt is mondhatnám, a legvilágosabban, hogy ez a Műcsarnokban, az a Tavaszi Szalon. A plakátunkon Felvidéki András remekműve van, ugyancsak a katalógusboritón, egy háromszögletü fakereten, magyarul mondva b lindrámán, feszül egy gyönyörü vászon, de azon semmi sincs, viszont azért a piros-fehér-zöldet odapöttyintette három nagyon szép szinfolttal. Jelképezte azt az elképzelést, , hogy ne legyen olyan ünnepélyes, mint amikor az angol királynő a parlamentben a trónbeszédjét tartja, sem olyan, mint amikor a szószékre megy vasárnap a pap, a képzőművészetet emberinek tartjuk. Igyekeztünk a kiállitást is ugy összeállitani.

- A termek sorában 190 festményt, 150 grafikai lapot, 73 szobrot, plasztikát, illetve, 72 érmet és plakettet láthatunk. Ismerve a megelőző országos képzőművészeti kiállitások rendezését, itt változásokat látok most.

- Százzal több a mütárgy, ami elég sok és elég nehéz volt elhelyezni. Viszont óriási szobrok, meg nagyméretü dolgok nincsenek, ugy mint két évvel ezelőtt voltak. Mint rendező az optikára nagyon-nagyon sokat adtam. Nincs rossz hely ezen a kiállitáson. Külön három termet keritettem a grafikának, ahol fehér faburkolatot tettünk föl, ami nagyon-nagyon földobta a krafikai lapokat.

- A kisplasztikáknak egy külön termet állitott össze!?

- Ez a saját stilusom, még azt sem állitom róla, hogy ez helyes. De szeretem a müfajokat különválasztani, mint a régi muzeumban volt a XIX. században. Nagyon-nagyon jó reg-

1984. III. 16 Kossuth 18.30 /Kné/.
Esti Magazin

lektor fényben, amelyet villanyszerelőn zseniálisan beállitott, a kisplasztikák élnek., virulnak, most lettek olyanok ezek a kisplasztikai darabok, amit a művész álmodott.

- Meddig lesz nyitva az Országos Tárlat?

- Május 13.-ig.

- Addig még nagyon sok véleményt hallanak majd és olvashatnak majd.

- A Fesztivál szinházi programja, ha pontosan kezdenek, akkor 16 pero mulva kezdődik a Vigszinházban, Ahol Schiller Don Carlosát játszák. A zenei program nyitóhangversenye pedig fél nyolckor kezdődik a Zeneakadémián.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Frank János, művészet-
történész

MAGYAR HÍRLAP

1984 ÁPR 7

1021

Középszínvonalú országos mezőny

Seregszemle – szélcsendben

Bár ne a próféta beszélt volna belőlem, amikor — egy hónappal ezelőtt — (hétvégi képes mellékletünkben) az országos tárlatokról morfondíroztam, úgy általában, és a *középszerűség* kulcsszavát kellett minduntalan emlegetnem... Az ördögöt nem jó a falra festeni, mert valóban megjelenik. Lám, utólag bebizonyosodott, amitől előzetesen féltem: a *Műcsarnok* valamennyi termében immár másodszor is jelenlegi, hazai képzőművészetünknek közepes színvonalú középmezőnye vonul fel több-kevesebb kivétellel, hogy országos mércét, „össznépi" átlagot körvonalazzon, vagy legalább ilyesféle ízelítőt adjon.

A biennális jellegű *országos képzőművészeti kiállítás* kapcsán most is elismételgethetjük azt, amit legutóbb. A legszembetűnőbb ezúttal is az a korábbi hiányosság maradt, hogy a hatvanas években olyannyira országos él-

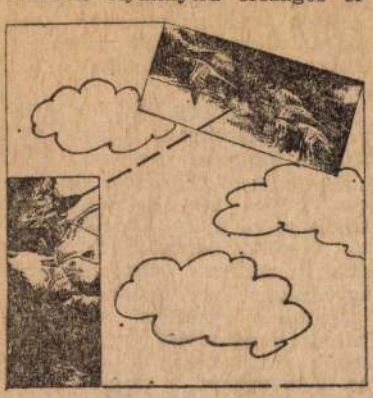

Helényi Tibor: Íjász

vonalra tört — és akkor európai viszonylatban is egyenrangú, nemzetközi színvonalú — *mai magyar grafika legmarkánsabb mesterei mostanában sorozatosan távol tartják magukat* ettől a seregszemlétől.

Hogy tovább folytassuk a tárgyilagos szemrevételezést — ezúttal is anélkül, hogy konkrét „névsorolvasást" tartanánk, és valamiféle „hiánylistát" nyújtanánk be valaki számlájára — a fentebb említett példa más műfajban is követőkre talált. *Idén már a rangidős szobrászok tábora is erősen megfogyatkozott*, és akik megjelentek, azok sem nyújtanak igazán lenyűgözőt, valami újszerűt, avagy megragadót. Sportnyelven szólva, legjobb esetben „saját régi formájukat hozták". És ez — legalábbis a művészetben — bizony, kevés az üdvösséghez, főleg akkor, ha a közérdekűre, a közösségire, a maradandó értékűre gondolunk. Pedig valamikor — nem is olyan rég — a szobrászat is a kortárs hazai képzőművészet fő erősségei közé tartozott.

Persze, a köztéri plasztikát nem kérjük, mert nem is kérhetjük számon, hiszen nem férhet a Műcsarnok falai közé. Ám az mégis furcsa — és éppen hiányával jelez valamit —, hogy a monumentális léptéktől nincs átmenet, nincs köztes tartomány. Mert ami az országos tárlaton szerepel — *és ami valóban számottevő is — az a kisplasztika, no meg az éremművészet, valamennyi eddigi — mindig színvonalas — vonulatával.* És ezt a tárlatrendezés is jól érzékeli, a kiállításlátogatóval is hangsúlyosan érzékeltetni tudja, *Frank János* rutinos, értő „karmestersége" jóvoltából. Gondolunk itt a valóságos külön kis kamaratárlatokra a bal oldali teremben, azokra az egységes kis kabinetekre, amelyek például geometrikus konstruktivista derékhadunkat összesítik a népi-néprajzi ihletéstől és átértékeléstől a teljesen hűvös, mérnökien precíz kompozíciókig. Avagy azokra a benyílókra, ahol a líraitól a groteszkig ível figuratív kisszobrászatunk megbízható gárdája. És a további, grafikai részlegeken, a teremközépre helyezett vitrinekben azt emelném ki, hogy még olyan sikeres újításra is futotta szobrász-érmészeink erejéből, hogy hófehér kőből rusztikusan kifaragott sorozat örökíti meg háromdimenziós plaketteken — nagyon stílusosan — Esztergom középkori várkápolnájának részleteit.

Persze, ehhez az is hozzátartozik, hogy *a magyar kisplasztikának mindig is szép honi tradíciója volt*, talán a „szükségből erényt termtés" szorító kényszere révén. És az sem mellékes tény, hogy *idestova másfél évtizede rendezzük rendszeresen a magyar fővárosban egyetlen valóban számottevő és nemzetközi képzőművészeti seregszemlénket — a kisplasztikai biennálét.* Márpedig ez — az oda-visszahatás elve alapján — serkentőleg, megtermékenyítőleg hat a vendéglátó ország saját alkotógárdájára.

Tovább folytatván a tallózást az országos tárlaton, a nemzedékek és a műfajok között, feltehető a kérdés: ha távol maradnak a „nagy öregek", ha a „középnemzedék" csak megszokott szintjét nyújtja, *hol vannak az „ifjú titánok", a fiatalok?* Sajnos, itt is fenntartással kell élnünk, amikor a választ megfogalmazzuk. Mert igazán meghökkentő — még ha kiforratlan — újratörekvést ebben a generációban sem találunk. A megélt élmény melegének hitele, a saját vélemény bátorsága, az ifjonti hév és indulat vajmi kevesüket ragadja el és ragadtatja frappáns alkotásokra. Ez az önkéntelen (avagy szándékos?) visszafogottság pedig a művészi kidolgozás mikéntjét, a megszerzett mesterségbeli tudás szintjét, a mívesség értékét is kisebbíti, tompítja.

Talán nem véletlen, hogy ez manapság máshol is így van, szinte világtünet. Párizsban például megszűnt legújabban a fiatalok hagyományos májusi biennáléja, hogy beleolvadjon a többi korosztály össz-nemzeti együttjelentkezésébe, mert az illetékes szervek sem erkölcsi, sem anyagi értelmét nem találták a további, külön-szubvencionálásnak. Mi még ettől jócskán távol vagyunk. Üdvös volna, ha ezt az előlegezett bizalmat a művek is igazolnák.

Elismerem, teljesen jogosan vetheti közbe bárki: ha manapság mindenütt a világon a markánsan körvonalazott, frappáns stílusok stagnálásának korát éljük, az avantgard törekvések elcsendesedésének periódusa jött el, a kifulladásé, a lélegzetvételnyi szüneté, az új erőt gyűjtő nekirugaszkodásé, netán a visszatekintő összegezésé — *milyen alapon kéri számon a tárlatkrónikás éppen a kortárs magyar művészettől ennek ellenkezőjét?* Hát éppen erről van szó! Nem valami sohasemvoltat kutatok hiába, hanem régi rögeszmémet kérem számon csupán: *bármilyen szerény, netán szürke legyen ugyanis az a hang, de őszinte legyen és saját hang legyen, és lehetőleg önmagához következetes is, minél hosszabb távon*, nem pedig külföldi példák korai vagy későbbi, többé-kevésbé sikerült másolata, netán utánérzése. És meggyőződésem, hogy ez a lényeg.

Végezetül ne feledkezzünk el még valamiről: miközben „a közös kasszából való szubvenció" az utóbbi időben fokozatosan csökkent, ezzel párhuzamosan megnőtt a magánvásárlások szerepe. És ez természetszerűen hozza magával azt, hogy a monumentális méretek, a közösségi üzenetek, *a hivatalos kultúrpolitikai fővonulat mellett mindinkább jelen van a „privátszféra" is, a maga intimebb műfajaival, szubjektívebb hangvételével, diszkrétebb méreteivel egyaránt.* Ezzel függ össze az az újdonság is, hogy idén először nemcsak közületek, hanem *a közönség is vásárolhat a Műcsarnokban, — a Generalart révén* — az országos képzőművészeti seregszemle anyagából. Régebbi tradíciók oldódnak tehát, valami új van kialakulóban. Markáns arcélű mesterek is épp hangot váltanak, megújulást keresnek...

Wagner István

Verseskönyvek a

Az elmúlt évben
zajlottak viták a m
ra helyzetéről, s han
dikális vélemények,
rint a költészet korábban oly erős
várát már megrendítette a múló
idő. E szerint a költői műfaj el-
veszítette hagyományos primátu-
sát, s a társadalom már nem fi-
gyel úgy a költők szavára, mint
régen, amikor a nemzet történelmi
tapasztalatait, felismeréseit rendre a vers fogalmazta meg. Azt
hiszem, nincsen túl sok értelme
azon civakodni, hogy a költészet
vagy az elbeszélő irodalom szólaltatója-e meg ezeket a tapasztalatokat, felismeréseket: jó, ha *mindkettő* megteszi. *A költészet egyszerre hang és visszhang: igazságokat hirdet és a világ hívásaira válaszol.* Szerepe mellett pedig azzal érvelhetünk igazán, ha rámutatunk a könyvesboltok kirakataiban feltűnő új meg új verseskötetekre.

KIVÁLT A KÖLTÉSZET NAPJA KÖRÜL, tavasszal, amikor szép és gazdag választék várja a magyar líra jelene iránt érdeklődő olvasót. Először is a *Szép versek 1983* című antológia, amely a hagyományok értelmében hosszú évek óta ad válogatást az előző esztendő költői terméséből. A *Bata Imre* szerkesztésében megjelent gyűjtemény most is az élő magyar költészet gazdag változatosságát, lendületes életerejét mutatja: nemzedékek, irányzatok, ars poeticák termékeny együttesét, amely mindenképpen arról tesz tanúbizonyságot, hogy *a magyar líra nagyobb önbizalommal hallatja szavát, mint amit kritikusai neki tulajdonítanak.*

Önbizalommal, de nem felhőtlen optimizmussal, minthogy a jelen magyar költészete nemcsak a világban tapasztalható tragédiákkal és veszedelmekkel vet számot, hanem saját vesztességeivel is. Hosszú évek óta sokasodnak a gyászversek, a siratók: költők búcsúztatják költőtársaikat. Az 1983-as versantológiát is gyász szövi át, *Illyés Gyula* távozása miatt. Valóban, a költők mérték fel és fejezték ki igazán, hogy Illyés hiánya mit jelent: nemcsak a költészetnek, az egész magyar kultúrának. *Ágh István, Bella István, Csukás István, Kiss Tamás, Oravecz Imre, Vészi Endre* versére gondolok.

MÁSKÜLÖNBEN, újra mondom, a magyar költészetben nem

Pereda, Kalnoky László, Nemes Nagy Ágnes, Rába György, Somlyó György, Takáts Gyula, Vas István, Vészi Endre, Weöres Sándor, ám kitetszik, hogy mind nagyobb szerephez jutnak a „középnemzedék" tagjai: *Ágh István, Bella István, Bihari Sándor, Csukás István, Gergely Ágnes, Kalász Márton, Marsall László, Orbán Ottó, Szepesi Attila, Tóth Bálint, Veress Miklós,* és találhatók tehetséges fiatalok: *Kapecz Zsuzsa, Kántor Péter, Labancz Gyula, Rakovszky Zsuzsa.* Olvasható néhány nagy vers, például Csoóri *Minden idő,* Juhász *Az üres járógép,* Kalnoky *Téli napló,* Nemes Nagy *Teraszos tájkép,* Orbán *Idézzünk szellemet, megjelenik* című költeménye: ezekhez bizonyára többször is vissza fog térni az olvasó. Az egész antológia viszont túlságosan terjedelmesnek tetszik: karcsúbb kötet jobban kiemelte volna az 1983-as esztendő igazán emlékezetes verseit.

De lássunk még néhányat a tavasz verseskönyvei közül. *Kiss Tamás Hang és visszhang* című kötete egy rokonszenves és értékes, sajnos kevésbé méltányolt költői pálya újabb állomását jelzi. A költő Debrecenben él, az ottani szellemi élet szervező egyéniségei közé tartozik, s természetesen verseiben is megtalálható a táj szelíd vízjele. Mégsem zárkózik be az alföldi városba, a természet, a magyar történelem, a népművészeti hagyomány körében érzi otthon magát, ebből a körből tekint szét az egyetemesség horizontján. Verseinek egyéni zenéje van, a versszerűségre, a dallamra mindig ügyel, ez a dallam azonban mintha kedves hangszerein: a kobzon, a citerán, a lanton szólalna meg. Költeményeit néhány szép műfordítás egészíti ki.

KÁRPÁTI KAMIL sem tartozik a túlságosan méltatott költők közé, pedig válogatott verseinek *Ha a lónak szárnya volna* című kötete arról győzi meg az olvasót, hogy munkája mindenképpen figyelmet érdemel. Gazdag ez a költészet, már csak a benne megnyilvánuló érdeklődés és alkotó indulat sokrétűsége következtében is. Kárpáti egymással ellentétes

---

Tamás Menyhért kisregényei

Egy költő vallomásai

Lehet, hogy a cím nem egészen pontos, mert bár friss József Attila-díjasunk, *Tamás Menyhért* most valóban két kisregénnyel jelentkezett egymás után (*Vigyázó madár, Holtág*), sőt úgy hírlik, a harmadik kisregényét is hamarosan befejezi, ám ezeket az írásokat *csak félig* tekinthetjük prózának. Az élmény, amely őket szülte, kétségkívül mindkét esetben epikus-líraí formába kívánkozik. A tömör cselekmény, illetve az elénk tárt történések annyira a belső élmény-érzelem, és gondolatiság (mondhatnánk úgy is: hangulatiság) szintjén bontakoznak ki, hogy az már a külső forma ellenére is inkább lírának mondható.

Ezt a sajátosságot szem előtt tartva, aligha lehetne a *Holtágról* a *Vigyázó madárral* való összehasonlítás nélkül érdemben szólni. Ez utóbbi ugyanúgy egyetlen élményhez (az édesapa halálához) tapad, aminthogy a *Holtág* is, csakhogy az egy házasság felbomlásához. A fiú megrendülésének regénye a *Vigyázó madár* még akkor is, ha terjedelmileg az édesanya fájdalma és a két szülő életéhez tapadó korábbi élmények kerülnek előtérbe. Az író hazafelé utazik a vonaton, s a regény az itt ébredő képzettársításokal zárul. Egyhelyütt Tamási Áront idézi: *„Kicsi fény, szűnni nem akaró borulat. Ez a mi életünk..."* — és felel is rá, immár a szerző, kitárva benső érzelmeit: *„Borulatoszlató madarai, a darvak, vigyázó természetükkel most éppen merre szállnak, hazafelé tartanak-é?"* Tragédia és tragédia: a „vigyázó madár" ugyanis nem *őrizheti,* csak *felfedheti* a fájdalmakat.

A *Holtágban* Tamás Menyhért látszólag közelebb kerül az egyéni lét válságának egyszerűbb, prózaibb ábrázolásához. Témája a főhős, Márton Miklós házasságának felbomlása. Az érintettek gyötrő és fájdalmas élménye ez is, hiszen minden ember boldogságra vágyik, s most meg kell élniük e boldogság törékenységét. Hiába a ráció minden ellenvetése: az akarat, a jószándék a tényekkel józanul számolni akaró ész, mégsem lehet levetni az érzelmeket, mint valami megunt ruhát. Az feltámad bennünk újra meg újra, és látszólag távoleső mozzanatokra is felidéződik. Így idéződik fel Miklósban i minduntalan az új szerelem, Ani kó képe. Bonyolult érzés ez is, é aligha véletlen, hogy az író szi multán módon *három irányb* igyekszik a mélyére hatolni. A *első sík* a jelen tényeié: ahogya

Frank János, művészettörténész

a Helikon Galériában 1983. okt. 7.–30.-ig látogatható Halbauer Ede grafikus kiállítását, melyet Frank János nyitott meg és a kiállítás rendezője Jerger Krisztina.

Műcsarnok és Kamaraterme, 1983. október.

Frank János, művészettörténész

Az 1980-as békéscsabai alkalmazott grafikai biennálé a typográfia, a könyvillusztráció kérdéseivel foglalkozott. – A kiállítás katalógusában, melyet Frank János írt, elemzi a nyomda fontosságát.

P. Szabó Ernő: Képes képtelenségek.
Magyar Ifjúság, 1984. máj. 25. 32-34-old.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

János Frank

DAILY NEWS

1983 OKT 27

1021

At the FÉSZEK Gallery

The Manual group: Rebels against academic modernism

The world keeps changing, everything is on the move, actions invite reactions—at least in the world of art. It was therefore just a matter of time before modern trends produced a "backlash". One such "revolt against the wave of modernism" comes from the Manual group of six Hungarian artists, most of them in their late thirties, who work in a variety of materials—ceramics and textile, metal or glass (and wood). A representative show of their works is now on at—where else?—the mini-gallery of the FÉSZEK club (of artists, actors and architects) at the crossing of Kertész and Dob utca, District 7. The FÉSZEK Gallery is noted for its policy of arranging exhibitions of works of well-nigh any trend that represents something new on the art scene here—as well as occasional retrospective side shows of painters who flourished earlier this century.

Manual was formed back in 1975, and they made their world debut in Brugge, Belgium. Their first representative show in their native Hungary followed four years later. "Manual appeared on the scene at the right time," says art critic János Frank. "For many years we had been waiting in Hungarian applied art for the achievements of Bauhaus to mature, for the triumph of functionalism, of the geometric abstract, the good design, and when the long-awaited modernism arrived, it had become watered down, and the avantgarde had become academic... This watered-down version gained general acceptance. By then everyone had become fed up to the teeth with 'modernism'—and so were the artists of Manual."

The members of the group (the very existence of artists' groups is something of a rarity here) "rebelled against the rigid walls, the soldierly accurate planes, cubes, light tubes (of various avantgarde trends), and, in their extravagant, eccentric ways, are searching for order, order that has vanished from the scene".

The members of Manual—Mariann Bán, 37, Márton Horváth, 42, Vladimir Péter, 36, Zsuzsa Péreli, 36, Júlia Szilágyi, 45, and Anna Szilasi, 36—do not form what might be called a school of art (or applied art), as there are considerable differences separating their styles (as well as their genres). The common bond that ties them into a group is an interest in the traditional, the conventional

"Straight-Backed Chair" by Zsuzsa Péreli

Ceramic "Dolls" by Mariann Bán

"Convent Pictures-II," a textile portrait by Júlia Szilágyi

—a kind of "nostalgia that is at once a critical view of the self-same nostalgia", according to Frank. Their basic approach is one of irony and self-mockery, a playful quality and humour.

This ironical kind of nostalgia is evident in Bán's ceramic dolls dressed in 19th century striped T-shirts, ladies with hour-glass waist that are money-boxes, dolls with wings—little angels—that are bells. Horváth is the first artist to make glass jewelry by manual work, with a technique that resembles that of ancient Egypt. Péter calls himself a "metal craftsman-cum-sculptor", turning out jewelry of heavy steel, glass, plastic and amber as well as 1.5-metre tall statues of plastic material. Péreli is fascinated by tapestries: "a painter whose medium is the loom". Szilágyi makes batik-work murals and pictures— and huge stuffed textile dolls. Szilasi has specialised in handweaving. She works with natural raw materials and says that her method of work "is close both to jazz and visual art".

I. F.

NEWS

achrichten

Friday, 21. 10. 1983
Vol. 17. No. 209 6,50 Ft

Comecon Council ends session

Increased cooperation in economizing, improved food supplies

Berlin, Oct 20 (MTI) — The 37th session of the Council for Mutual Economic Assistance was ended in Berlin, capital of the GDR, on Thursday afternoon by the signing of the closing protocol. At the closing session held in the gala hall of the Hotel Stadt Berlin, the document was signed for Hungary by Premier György Lázár, head of the Hungarian delegation.

The session envisaged important cooperation-related steps for economizing on material resources, and for improving food supplies to the population of the Comecon member countries.

The session discussed the annual report of the Executive Committee. In spite of the worsening external conditions and the costlier raw material and energy production, the member countries have achieved a further growth in national revenue. Industrial production has increased, with special regard to the branches securing the speeding up of the technical-scientific development, agricultural production has risen and the well-being of the workers improved.

Trade exchanges between the member countries have increased by a faster rate than the total trade turnover of the Comecon member countries. On the whole, the member countries have completed the signing of the agreements relating to questions envisaged in the long-term cooperation-oriented target programmes.

The session stressed the special importance of the steps taken in the member countries for economizing on material resources, and for cooperation in these fields. It discussed and approved the main lines of broadening cooperation between the Comecon member countries in economizing on, and the rational utilization of, fuel, power and raw material resources, including secondary resources. The session envisaged the development of cooperation in the production of energy- and material-saving equipment, as well as the broader exchange of information of pioneering experiences, with a view to introducing innovations faster in the respective national economies. They consider it necessary that the Comecon organs should work out programmes of cooperation, extending up to 2000, in these spheres.

Taking into consideration the primary importance of the development of the branches of the agrarian-industrial complexes, the session has approved some complex cooperation steps.

The heads of delegations of Comecon member countries have confirmed that their countries continue to uphold the policy of developing trade and economic relations with all countries that are ready to continue cooperation on the basis of equal rights and mutual advantages, independently of the level of economic development and of the existing social and economic systems. At the same time, they underlined the importance of deepening the mutually advantageous ongoing economic cooperation within the Comecon for speeding up the rate of the production and mutual deliveries of such products as whose importation has been made difficult by the discrimination policy applied by some capitalist countries. They stressed the need for the further broadening and deepening of mutually advantageous equitable cooperation between the Comecon and the

The Chiefs of Government, heading the member countries' delegations, issued a Declaration on the present international situation.

During the session, a meeting of the delegations' leaders and Central Committee secretaries of the member countries was held, dealing with preparations for the summit-level economic conference of the Comecon.

Common sense must prevail

Berlin, Oct 20. (MTI) — The Prime Ministers of the socialist countries, who attended the 37th session of the Council for Mutual Economic Assistance to discuss topical tasks in economic cooperation, on Friday released a Declaration in which they stated it was necessary in the present tense international situation to express the concern felt by their respective states over the increasing dangers of the arms race, particularly the nuclear arms build-up. The Declaration said that the United States and some of its allies do not conceal at all their endeavour to achieve military superiority. Particularly dangerous is their intention to start the deployment of new medium-range American missiles in several countries of western Europe in the near future.

For this reason, the governments of the Comecon member countries address an appeal to all the states of Europe and the world in order to draw their attention to the serious consequences that the continuation of that policy may entail.

They recall the earlier proposals put forward by the Warsaw Treaty, proposals that are aimed at ending the arms race, primarily the nuclear arms race, and at promoting disarmament and détente. The Prime Ministers stated that the policy of the socialist countries has served, and will continue to serve, the attainment of these objectives in the future too. At the same time, they are ready to examine proposals by other countries that correspond to the interests of peace and the security of the peoples.

In their appeal addressed to the United States and other Nato member states, the Comecon governments urged emphatically that those states take a most serious view of the dangerous consequences that the deployment of the new medium-range nuclear missiles in Europe would entail, and to make efforts to reach an accord corresponding to the interests of European and global peace.

The heads of government are convinced that there is still a chance to reach an agreement at the Geneva negotiations. But if no agreement is reached by the end of the year, the negotiations should still be continued to conclude an agreement, on the condition that the United States and its Nato allies abandon the deadline set by them for the beginning of the deployment of the new medium-range nuclear missiles. The declaration stressed that common sense must prevail.

er curfew
linister killed

and the armed forces were un-

rekjátékszerű külseje – legalábbis az anekdota szerint – még Susan Sontagot is elriasztotta attól, hogy Ferrari portrét készítsen róla. A kétségkívül kellemetlen eset egyetlen magyarázata csak az lehet, hogy Sontag elmulasztotta megnézni Ferrari képeit. Ezek a képek [illegible] lesz az előtte álló, fogyatékos táncosnő masszív teste mögött.

A művészeti világ színtereit ábrázoló képein Ferrari a galériák, múzeumok és műtermek nagy fehér falfelületeit nem a művészet kiállításának, eladásának vagy csinálásának szakrális tereként jeleníti meg, hanem né- [illegible] egymás mellett és egymás ellen játszik – amit látunk, az antipanoráma térről, időről, nézésről, vagy egyszerűen csak jó, nagyon jó fotó.

(Diego Ferrari Space at the Centre [Tér a központban] című kiállítása a Studió Galériában július 1-jéig tekinthető meg)

Az apologéta hetvenöt éve

– Frank János 75 éves –

Egy rendkívül bonyolult, nehéz korszak művészettörténésze volt, egy rendkívül bonyolult, nehéz korszak művészettörténésze Frank János. Apologétának, a művészet védelmezőjének aposztrofálta önnön szakmai státusát, szerepvállalását egy közelmúltban közreadott beszélgetésben, s visszatekintve az öt évtizedes munkásságra, e meghatározás hitelességében, jogosságában nem kételkedhetünk. Az ötvenes évektől napjainkig ívelő pályakép – amelynek csupán két intézményállomása volt: 1952 és 1955 között a szentendrei múzeum, majd 1955-től a kilencvenes évek elejéig a budapesti Műcsarnok – a kortárs magyar művészet értékeinek felfedezése, bemutatása, interpretálása, dokumentálása jegyében épült, s mindehhez Frank János minden szakmai eszközt, fórumot, lehetőséget megragadott. Rendezett számos tárlatot: „Az első kiállításomat a vurstlibeli Panoptikumban rendeztem, 1951 körül, karikatúrákból: a főszereplő Truman volt. Azóta rendeztem tárlatot Szentendrén és Simontornyán, Debrecenben és Sopronban, Balassagyarmaton és Csurgón, Havannában, Grazban, Moszkvában, Bécsben, Le Mans-ban, Dortmundban és Madridban: a legtöbbet Budapesten" – jegyezte fel *A tárlatot rendezi valaki* című eszmefuttatásában. Írt kismonográfiát a szobrász Szőllősi Endréről, a festő Czóbel Bé- láról és Román Györgyről, a festőgrafikus Szabó Vladimirről, a szobrász-festő Paizs Lászlóról, az építész Makovecz Imréről. Megszólaltatta a hatvanas-hetvenes évek művészetének legfontosabb alkotóit a *Szóra bírt műtermek* című, 1975-ben megjelent – elsőként az *ÉS*-ben közölt beszélgetéseket felfűző – interjúkötetben, és összefoglalta egy korszak váratlanul remekműveket termő textilművészetének jellemzőit *Az eleven textil* című tanulmánygyűjteményében. E korántsem teljes tevékenységleltár alanyai talán jelzik, hogy a szerző sem stílus-, sem ízléskörnek, sem műfajnak, ágazatnak, technikának nem volt elkötelezettje, működését sohasem valamifajta művészetteoretikusi (pre)koncepció vezérelte, hanem az érték, a kvalitás, a hiteles, a lelemé- nyes művészet. A művészet szolgálata. Talán – a festészet, a grafika, az alkalmazott grafika és a textilművészet mellett – a szobrászat vonzotta leginkább: ezt igazolják a Berczeller Rudolfról, Csiky Tiborról, Gulyás Gyuláról, Harasztÿ Istvánról, Jakovits Józsefről és Lugossy Máriáról írt átfogó, nemegyszer forrásértékű tanulmányai, könyvei. S hogy nem kizárólagosan a művészettörténet tudományának apostolaként jeleskedett, jeleskedik csupán, azt számos, a szó nemes értelmében népszerűsítő-ismeretterjesztő dolgozata reprezentálja: 1964 óta itt, az *ÉS* hasábjain, 1973 és 1989 között a *The New Hungarian Quarterly* oldalain, 1979 és 1984 között a *Budapest* című havilapban sorozatban jelentek meg kritikái, ismertetései, művészet-védelmező esszéi. Az összeállításra váró, sok meglepetést tartogató, az öt évtizedes magyar művészet jelenségvilágát érzékenyen megrajzoló főműveket felölelő Frank-bibliográfia legsúlyosabb fejezete valószínűleg az *ÉS*-ben közölt cikkek lajstroma lesz. Reméljük, hogy a majdan megszülető bibliográfia tételszámai tovább növekednek, s hogy az elméleti és gyakorlati művészettörténészi életmű újabb és újabb munkákkal bővül, mert a hetvenöt esztendős Frank János irigylésre méltón egyszerű munkamódszere ma már egyre ritkább, és egyre inkább hiányt pótló: „Nagyon sokáig nézem a képet, állok előtte, semmit sem hallok. Akkor megszólal egy csöngő, vagy egy hang – és a kép elkezdi mondani, hogy mi van. A műelemzést a műleírással kezdem, ami olyan pontos, mint a múzeumi leírókartonok szövege. Ezután meglendül a szöveg, egyre jobban, főleg, ha tetszik a kép. Teljes mértékben intuitív a jegyzetem, nem is tudom, hogy mit írok. Szinte önkívületben írom a följegyzéseket a kiállításon..."

Wehner Tibor

ÉS

Portrék, korhű keretben

Ez azért mégis túlzás – gondoltam a kiegészített Purcell-kvartett koncertje előtt. Hogy nyolc hangszeres és négy énekes oratorikus Bach-művek előadására vállalkozzék, hogy egy focicsapat létszámát alig túlhaladó együttes imitáljon egyszerre kórust és zenekart, ezt még a régizene-együttesek áttetsző hangzást kutató törekvései közepette is excentrikus kísérletnek véltem. A hangverseny aztán saját kishitűségemről győzött meg. Az egy zenész–egy szólam szélsőséges összeállítása megfosztott ugyan a hangvolumentől, mégsem keltett hiányérzetet. (Szükséghelyzetben a korabeli gyakorlatban is előfordulhatott ilyesmi, noha a szórványosan fennmaradt szólamanyagok azért többnyire az egyes szólamok több muzsikus általi megszólaltatása mellett szólnak.) A várható nyereség pedig nagyrészt realizálódik is: mozgékonnyá, hajlékonnyá, szinte csipkésen finommá válik a Bach-zene könnyen zsúfolttá sűrűsödő szövete. Ez a szinte lupe alatt felnagyított hangzás adta a hangverseny összbenyomásának egyik felét.

De az is tanulsága volt a koncertnek, hogy a közös muzsikálásnak ebben a formájában is előtérbe léphetnek – minden előnyükkel és hátrányukkal – az egyes egyéniségek. A hangszeresek esetében inkább a hátrányok domináltak: a *D-dúr* és *f-moll zongoraverseny* szólistája, Robert Woolley bizonyára kiváló continuojátékos, ám latintanárra emlékeztető, öregecske pedantériájával inkább csak egyenletes szürkeségbe borította a kompozíciókat. A Catherine Mackintosh vezette vonóskvintettet pedig a helyenként szeplős intonáción kívül, a korrektségen szemernyit túl nem lépő fantáziaszegénység jellemezte.

Igazi élményt a két másik Bach-kompozíció jelentett. Aki eddig csak a monumentális *h-moll misét* ismerte, jócskán meglepődhetett a szinte sosem játszott *g-moll* és *G-dúr mise* hallatán. Ezek csak a miseszöveg első két szakaszát, a *Kyriét* és a *Gloriát* szólaltatják meg (ahogyan ez a lutheránus liturgiában szokás volt), zenéjüket pedig korábbi német nyelvű kantátáiból alakította ki a takarékos Bach. Már az ezúttal szólókvartettként megszólaltatott kórustételekben is feltűnt, hogy nem az összecsiszoltság, a közös éneklés kiegyenlítettsége adja az együttes erősségét. Inkább a végigimitált szakaszok következetes négyarcúságát, a hol érzéki szépséggel, hol átszellemített lelkesültséggel, hol gazdagabban kibontott, hol tartózkodóbb affektusokkal megformált egyazon dallam sokértelműségét találtam vonzónak.

Az áriákban és duettekben aztán négy karakteres egyéniség lépett elő a színpad hátteréből a reflektorfénybe, és ki-ki elmondta a maga „történetét". Ezúttal nem annyira a zene által megformált történetekre gondolok, mint inkább a színpadi jelenlétnek arra a telített kommunikációjára, amivel a muzsikus saját személyiségét sűríti bele egy szólószám néhány percébe. Talán haragudni kellene érte, kárhoztatni a művel szembeni arroganciától sem visszariadó közlésvágyat, de nekem mégis kedves és üdítő volt, őszinte és hiteles emberi teljesítmény.

Susan Bickley, az altista hozta a legegyszerűbb figurát: talán háziasszony, talán szigorú, ám szelíd tanárnő benyomását keltette, mindenképpen olyasvalakiét, akiben egyensúlyban van az egyszerű dolgok iránti megértő szeretet. Stephen Varcoe, aki basszistaként mostani társainál nagyobb karriert futott már be, az énekes szerepét alakította. Nem hiú, de azért érzékenykedő, magabiztos, tán bohém is, aki könnyedén veszi a fellépést, kedves mosollyal siklik át saját esendőségei felett, lefegyverzően hódít, még akkor is, ha kifullad a lélegzet vagy ha nem sikerül bevenni a mélyebb regiszterek sáncait. Charles Daniels homlokegyenest az ellenkezője. A nyakamat teszem rá, hogy valaha énekesfiúként kezdhette a pályáját. Csakis ott, valamelyik angol katedrális kórusában nevelhették bele ezt az aggodalmas lelkiismeretességet, a minden egyes hang iránt érzett felfokozott felelősségérzetet. Izzadó tenyérrel kapaszkodik egyetlen támaszába, a levegőbe, pedig semmi szüksége rá: úgy gyöngyöznek a koloratúrák a torkából, akár egy makulátlanul csillogó gyöngysor. Julia Gooding volt négyük közül a legnehezebb helyzetben; közreműködését hosszan – és igen udvariatlanul – mentegette az est műsorközlője, hiszen egy valódi világsztár, Nancy Argenta hirtelen lemondása miatt kellett beugrania. Gooding méltó helyettesnek bizonyult, varázslatot, istennőien tökéletes, sugallatosan érzéki tolmácsolást hozott. Ő is szeretetreméltó, ám megközelíthetetlen, tartása őrzi a távolságot, hangja akár a sziréneké, elragadó és veszedelmes.

(Bach-művek – Julia Gooding, Susan Bickley, Charles Daniels, Stephen Varcoe, kiegészített Purcell-kvartett, Zeneakadémia, május 30.)

(A szerző zenetörténész)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Magyar Nemzet
1975 APR 27

Franke János
művészettörténész
1021

Nemzet

Jubileumi képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban

SZÉP SZOKÁS SZERINT, társadalmunk számára ünnepeink nem csupán a köszöntő alkalmai. A számvetésé is: évről évre a gazda gondjával és örömével vizsgáljuk végig ügyeinket és dolgainkat, veszszük számba eredményeinket és tennivalóinkat. Okkal és joggal, hiszen az évfordulók tartalma nem önmagukban van: előzményeikben és folyományaikban él igazán, s a mindennapokban, a munkában, a teremtésben válik folyamatos valósággá.

Felszabadulásunk e mostani tavaszon megült jubileuma is többet jelent az ország számára egyetlen fényes — és méltóképpen köszöntött — ünnepnapnál. Hosszan készülődött rá mindenki : tehetsége legjavát, munkáját és eredményét kínálta föl köszöntő gyanánt.

Képzőművészetünk sem maradt ki az ünnepi készülődésből, s a munkából: az év eleje óta tárlatok sorozatán mutatja be harminc esztendős fejlődésének eredményeit. A kiállítássorozatot, mint annak idején beszámoltunk róla, a Műcsarnokban megnyitott *Köztulajdon* című bemutató indította útjára — monumentális szobrászatunk, valamint festészetünk, mozaikművészetünk panorámája rajzolódott ki a felszabadulás utáni évtizedek termésének javát kiválogató és felsorakoztató tárlaton —, ezt *plakátművészetünk* szemléje követte a Szépművészeti Múzeumban. És most ismét a *Műcsarnok* lett a magyar képzőművészet centruma: falai között megnyílt a *Jubileumi képzőművészeti kiállítás*, amely — a sor folytatásaként most — festészetünk, szobrászatunk, grafikánk, valamint gobelin- és intarziaművészetünk legújabb eredményeit köti változatos csokorba.

ÖT ESZTENDŐ magyar képzőművészetének mérlegét jelenti egészen pontosan ez az imént használt „legújabb eredményeit" mondó kifejezés. Többre nem törhetett a *Jubileumi képzőművészeti kiállítás* egyetlen szervezője-rendezője sem, hiszen az elmúlt három évtized — még nagyon magasra állított mércével is — kitűnő munkák, emlékezetes képek, nemzetközi összevetésben is helytálló szobrok és grafikák hosszú sorát (nyugodtan kimondhatjuk: ezreit!) teremtette... csupa olyan művet, amelynek része volt és része van életünkben, történelmünkben. Nem hagyható hát el semmiképpen sem az áttekintésből a kép teljességének — és így hitelességének — veszélyeztetése nélkül. De ha a számszerű teljességet és a történelmileg folyamatos, harminc esztendőnkön végigvezető tárlatot — ezt a városnyi helyet követelő hatalmas kiállítást — nem vállalhatták is a válaszolók és az összeállítók (hiszen nemcsak az épületeknek, a kiállítótermeknek vannak bizonyos „terjedelmi korlátai" — a közönség befogadási képessége is véges), a *Jubileumi képzőművészeti kiállítás* mérlege többet mutat a dátum szerint fölmért néhány esztendőnél.

Hiszen a pályaszakasz, amelyet fényében felvillanni látunk, nem a semmiből emelkedik szemünk elé. Előzményei vannak: a felszabadulással kezdődő, egész korszak és számtalan korábbi előzménye, képzőművészetünk továbbélő haladó és forradalmi hagyományainak szélesen és mélyen elnyúló gyökérzete tartja és táplálja. Nélküle és eredményei nélkül másmilyen volna e mostani öt év is, amelyben — nyilvánvaló — átalakultan, de kivonhatatlanul és kifelejthetetlenül ott él minden előzmény, valamennyi ős és közvetlen elől. S nem is csak szellemi átrezgésekben! Képzőművészetünk nemzedéki skálája még sohase volt ilyen tág, mint ma: a századforduló nagy művészeti vállalkozásainak néhány harcosa, forradalmi művészetünk nem egy meghatározó személyisége él közöttünk, s éppenséggel nem a „nagy öreg"-ség visszavonult szemlélődésében, hanem ereje teljében: alkotó periódusuk hasonlóképpen méltánylandó csúcsán vannak a húszas—harmincas évek mesterei; és mellettük immár több generációt számlálnak azok is, akik a felszabadult országban kezdték meg pályájukat, s bontakoztatták ki emberi és művészi egyéniségüket.

MŰVÉSZETÜNKET, ezt a szerteindázó és összefonódó bonyolult szövedéket tehát nemcsak méltón, de történetileg is hitelesen képviseli egy helyesen kiválasztott alkotóperiódusa. A tükröztetésére vállalkozók felelősségét azonban ez egyáltalán nem csökkenti. Sőt, alighanem tovább növeli. Mert ha jól akarják végezni feladatukat, nem elégedhetnek meg a legjobbnak ítélt munkák megkeresésével és összegyűjtésével: a tipikusat kell megmutatniuk — azokat a műveket, amelyek egyszerre tudják a képviselt életművek súlyát érzékeltetni és az összképet felrajzolni.

A *Jubileumi képzőművészeti kiállítás*, bátran elmondható, eleget tesz e — nem csekély — követelményeknek. Bőséges anyaga — a Műcsarnok termeiben csaknem hatszáz mű sorakozik — hiteles és sokoldalúan árnyalt képet ad a műfajok fejlődéséről, egyéni és közös eredményeiről. Hadd tegyük hozzá: a válogatáson túl nem kis mértékben a sikerült rendezés eredményeként. *Frank János*, aki az összegyűjtött műveket a Műcsarnok termeiben elhelyezte, sikeresen birkózott meg feladatával. Munkája nyomán hibátlanul érvényesülnek az egyéni teljesítmények (az egy kéztől származó és rokonszellemű művek együvé kerültek a termekben), együttesük pedig áttekinthető körképpé szerveződik.

MŰFAJONKÉNT TEKINTVE át a *Jubileumi képzőművészeti kiállítást* és benne festészetünk, szobrászatunk, grafikánk, gobelin- és intarziaművészetünk eredményeit — hadd válasszuk ezt a megoldást a kínálkozók közül: a tetőtől talpig haladó szemle ugyanis atomizálná, a nemzedékekre vagy a mester-tanítvány kapcsolatokra, s hasonló szempontokra ügyelő pedig túlbonyolítaná a dolgokat — elsőül a festészet kínálkozik említésre. Mielőtt azonban hozzáfognánk a bemutatott képek szemügyre vételéhez, egy mondattal jeleznünk kell: szép és a kegyeletesnél több, művészetünkhöz méltó gesztusa a *Jubileumi képzőművészeti kiállítás* rendezőinek, hogy műveik bemutatásával megemlékezik képzőművészetünk néhány nemrégen elhunyt jeles egyéniségéről, *Domanovszky* Endréről, *Ék* Sándorról, *Fónyi* Gézáról, *Kondor* Béláról és *Tar* Istvánról — ezzel is jelezve, hogy nélkülük, életművük nélkül elképzelhetetlen képzőművészetünk múltja és jelene, jövője sem.

A festészetre kerítve most már a sort, a *Jubileumi képzőművészeti kiállítás* képeit szemlélve kétségtelenné válik: az elmúlt esztendők egyéni kiállításain felfedezett előrelépések bírják a közös bemutatkozás próbáját is. Összegeződnek és ez már nem egyéni teljesítmény, hanem a műfaj eredménye és reménye. Igaz, az összességben nem fedezhetünk fel szoros és összetartó közösségeket, iskolákat. Ki-ki a maga útján halad, szabadon választva meg céljait és vállalt hagyományait, néha egész iskolák erejét sűrítve a maga munkájába, máskor kisebb köröket fogva át piktúrájának rendszerével. Ám ezek az egyéni utak nem távolodnak, hanem műfajjá szerveződnek — festészetté, amelynek belső mozgásai (még súrlódásai is) egymást segítik, s amelyet most, ezek a kiállításon is méltón képvisel *Anna Margit Olympiája*, *Bálint* Endre *Triptichon ikonosztáza*, *Barcsay* Jenő *Páholyban* című képe és két *Tér-ritmus* című, *Berényi* Ferenc *Szántása*, *Berki* Viola *Dózsa beszéde* címet viselő munkája, *Bernáth* Aurél *Balatoni reggele* és freskóvázlata, *Czóbel* Béla csendélete és két portréja, *Deim* Pál két *Ikonja* (és *Minden értelmetlenül meghalt ember emlékére* című domborműve), *Fejér* Csaba *Halászok* című vászna, *Frank* Frigyes *Hegyvidéke*, *Klimó* Károly két képe, *Kmetty* János *Kisvárosa*, *Építők* és *Szentendrei park* című műve, *Kornisz* Dezső *Pásztorok* és *Szürmotívum* címmel kiállított munkája, *Kurucz* D. István, *Lóránt* János, *Miháltz* Pál, *Németh* József és *Orosz* János jól reprezentált munkássága, *Somogyi* János *Partizánharca*, *Szalay* Ferenc *Házaspárja* és *Töprengője*, *Szántó* Piroska *Vasárnap* és *Szentendrei páva* című képe, *Szurcsik* János *Munka utánja*, *Tóth* Menyhért és *Udvardi* Erzsébet kiállított műve, s a körülöttük felsorakozó jó másfél száz kompozíció.

A SZOBRÁSZAT — bizonyos szempontból — rosszul jár mostani bemutatkozásával: visszaszorultabbnak tűnik, bár úgy lehet, pusztán a monumentális művek minap zárult tárlata tünteti fel kevésbé reprezentatívnak. Hiszen ott, a dolgok természetéből eredően, a valóságban is, a képeken is, a monumentális művek felvonulásának lehettünk szemtanúi, most pedig elsősorban kisplasztikák képviselik törekvéseit és eredményeit. És éppen nem méltatlanul: *Borsos* Miklós három portréja — *Önarcképe*, valamint *Németh* László- és *Déry Tibor-arcmása* —, *Buza* Barna szobra, *Csikszentmihályi* Róbert *Háborúja* és *Hősi emlékműve*, *Farkas* Aladár *Sallai—Fürst-szobra*, *Gyurcsek* Ferenc *Uitz-portréja*, *Janzer* Frigyes *Nagy Balogh Jánosa*, *Kerényi* Jenő három szobra, *Kiss* István munkásságának három jól választott példája, *Kiss Nagy* András *Pilárja* — és két társa —, *Kisfaludi Strobl* Zsigmond *Vucsetics-portréja*, *Ligeti* Erika és *Makrisz* Agamemnon két-két szobra, *Mikus* Sándor *Lenin-arcmása* és két kisplasztikája, *Pátzay* Pál *Kopernikusza*, *Schaár* Erzsébet *Nők térben* és *Kapu előtt* című plasztikája, *Segesdi* György *Marx—Engels emlékműve*, *Somogyi* József *Dózsa*, *Falusi emlék* és *Pannon álom* című kitűnő kisplasztikái, *Varga* Imre *Kodálya*, *Vigh* Tamás *Leninje*, *Szőnyi Tibor-emlékszobra* és *Alkalmi felszabadult* című kompozíciója, s végül *Vilt* Tibor *Álló figurája* és *Sufnija* — a most is szépen szereplő érmekkel, így *Asszonyi* Tamás, *Czinder* Antal, *Ligeti* Erika, *Madarassy* Walter és *Szőllőssy* Enikő munkáival, s a többiekkel — jól mutatja, milyen érdemes törekvések formálják eredményeit.

A grafikusok munkái közt tallózva *Agotha* Margit, *Banga* Ferenc, *Czinke* Ferenc, *Feledy* Gyula, *Kass* János, *Maurer* Dóra, *Molnár* Gabriella, *Pásztor* Gábor, *Raszler* Károly, *Reich* Károly, *Rékassy* Csaba, *Rozanits* Tibor, *Szabados* Árpád, *Szemethy* Imre, *Sziráki* Endre, *Tulipán* László és *Zala* Tibor műveit ajánlhatjuk elsősorban a *Jubileumi képzőművészeti kiállításra* érkezők figyelmébe, mint a műfaj mai állapotáról és reményeiről híven beszámoló lapokat.

ÉS VÉGEZETÜL: a kárpitok. Termük, igaz, nem ad a műfaj valamennyi törekvéséről információt — hisz a tárlat közé elsősorban a festők által tervezett művek kerülhettek —, de kitűnő darabokkal örvendezteti meg az elmerült szemlélőket. Mindenekelőtt *Domanovszky* Endre *Zenélők* című — az életmű *tájdalmas* műve és *Szántó* Piroska *Cantata Profanája* révén. Ezek s velük még *Hajnal* Gabriella és *Hincz* Gyula műve, nemcsak a maguk műfajának, hanem az egész kiállítás anyagának legjavához tartoznak.

Horváth György

VÁMOS MIKLÓS

Úriraj

Najn Iván véletlenül (avagy a sors különös szeszélye folytán?) a szóban forgó napon egyszerre lépett ki a Balatoni nyomda kapuján Cseli Tamással, ipari tanuló társával. Bőrükön még érezték a zuhanyozás simításait, hajukat fújta a szél. Sétáltak, beszélgettek, szép, közömbös témákról, ahogy az ilyen alig-ismerősök szoktak.

A nyugatinál Cseli búcsúzott; mindjárt indul a vonata.

— Kár — mondta Najn Iván. Jólesett dumálni. Cseli látta csalódott arcát, elmosolyodott:

— Tudod mit? Gyere el hozzánk.

— Most?

— Miért ne?

— Hát... — tulajdonképpen kedve lett volna hozzá. — De hogy jövök vissza?

— Jó kérdés! — csóválta a fejét Cseli. — Mondjuk vonaton! — Kerek arcán két apró lyuk képződött, ahogy nevetett. — Na, gyere már, ne kéresd magad annyit.

— Rendben van — mondta Najn Iván, és vállat vont. Mentek jegyet venni.

Lassan zötykölődött a vonat, a fejüket úgy ingatta ez a ritmus, mintha állandóan bólogatnának. Cseli a falujáról mesélt. „Akár egy útikönyv, olyan szakszerű!" — gondolta Najn Iván.

Körülbelül húsz percig utaztak. Kispalán épp csak hogy megállt a vonat; már mozgott a szerelvény, mikor leugrottak.

Elhalkult a távolodó kerekek kattogása a síneken. Rezdületlen csönd lett. Najn Iván emlékezetében úgy maradt meg ez a barna téglás állomás, mintha egy régi, gyűrött sarkú fényképen látta volna.

— Gyere — ütötte hátba Cseli.

Kisétáltak a sorompó mellett. A töltés alatt rézsútos utcák futottak a Duna felé, testükbe mély sebeket vágtak az erre közeledő szekerek és motorkerékpárok, a réseken bokáig állt a víz. Kerülgették a lócitromokat, csak mentek szótlanul Cseliék háza felé.

— Mindig ilyen kihalt itt? — kérdezte Najn Iván.

— Áh — Cseli legyintett — délután kezdődik a nyüzsgés. Öt óra tájt.

Békák ugrándoztak a pocsolyákban.

— Napközben teljesen kiürül a falu — dünnyögte Cseli. — Dolgozik a nép! — ezt úgy mondta, akár egy induló refrénjét. Összenéztek, vigyorogtak.

Elég vacak kis ház volt Cseliéké, dohszagú. A kertet föllverte a gaz, a falakon kiütött a salétrom.

— Hát, itt lakom — mondta Cseli. — Randa, mi?

— Nekem tetszik — hazudta Najn Iván.

— A mienk a legcsúnyább a soron — mondta Cseli. — Apámnak semmi érzéke az ilyesmihez, még meszelnem is mindig nekem kell.

— Apádnak mi a foglalkozása? — kérdezte Najn Iván. Nézte a bekeretezett fényképeket a falon. Egy tiszta arcú férfi, meg egy szőke nő. Összehajlanak, mint a galambok.

— Tanító. Az elemiben.

— Szóval tanító — ismételte Najn Iván. Leült az abroszos asztal körött vigyázzba álló, szigorú derekú székek egyikére. — És anyád?

— Meghalt.

— Bocs — mondta Najn Iván.

— Semmi — intett a kezével. — Éhes vagy?

— Kicsit.

— Akarsz bemenni a vendéglőbe, vagy együnk hideget itthon?

— hallgatott. Aztán hátradőlt a széken: — És miért utálnak?

— Mert neked minden mindegy!

— Nekik nem?

Cseli a padlót bámulta. Egyszerűen nem tudott mit mondani. Megvakarta a homlokát:

— Olyan vagy, mint egy idegen kőszobor! — de már mosolygott.

— Kőszobor?

— Hát... azt mondják, nagyképű vagy. Lenézed az embereket.

— Azt hiszed?

— Nem tudom. Ezt mondják.

Najn Iván fölállt, ment egy kört. Kinézett az ablakon, újabb kör, s megint az ablaknál állapodott meg:

— Te most azért hoztad elő ezt az egészet, mert azt mondtam, hogy nekem mindegy mit eszünk. Igaz?

— Nem. Azért, ahogy ezt mondtad. *Mindegy* — utánozta Najn Iván hanghordozását.

— Szóval, szerinted az a lényeges, ahogy mondom, és nem az, amit. Ugye? — kérdezte Najn Iván. Izzadni kezdett, csurogtak a viszketeg csöppek a halántékán.

— Hagyjuk az egészet — mondta Cseli zavartan.

— Ne hagyjuk.

— De. Nem akarok veled összeveszni. Vedd úgy, hogy meg se szólaltam.

Najn Iván vállat vont.

— Hozok enni — mondta gyorsan Cseli, és kiment a konyhába.

Hamar eltelt a délután. Sétáltak, megnézték a templomot, beugrottak a kocsmába, Cseli bort ivott, Najn Iván jaffát. Este lett. Cseli javasolta, hogy most már maradjon, aludjon náluk. Beleegyezett. „Reggel majd együtt megyünk a nyomdába!" — mondta Cseli.

Najn Iván telefonált haza a szüleinek a postáról. Fél órát kellett várni, aztán a szemüveges telefonoskisasszony kiszólt az üvegablakon: „Pest van a vonalban, az egyes fülkébe tessék!"

— Halló — hallotta az anyja hangját, halkan, nagyon messziről.

— Halló — ordította. — Én vagyok az! Iván!

— Szerbusz, fiam! — az anyja hangja elvékonyodott. — Hol vagy? Gyere azonnal haza, mindenki éhes, rád várunk a vacsorával!

— Anya, az a helyzet, hogy... — kezdte Najn Iván. De az anyját nem sikerült megakasztania:

— Tökfőzelék van, tükörtojással! Vettem sok tejfölt hozzá! Gyere máris!

— Anya, jelenleg Kispalán vagyok.

— Hol?

— Kispalán.

— Beszélj hangosabban, rossz ez az átkozott telefon — hatalmasat fújt a kagylóba.

— Interurbán hívlak, azért olyan halk!

— Interurbán? De hát honnan beszélsz?

— Már mondtam, anya, hogy Kispalán, Kis-pa-lán vagyok. Egy faluban.

— Jézus, hát mit csinálsz te ott?

— Bontok! — szólt bele egy álmos női hang.

— Micsoda? — kiáltott az anyja.

— Letelt a három perc — közölte a nő —, tessék elbúcsúzni, bontom a vonalat.

— Ne, várjon — mondta gyorsan Najn Iván —, ráfizetek. — Kiszaladt a fülkéből, előbugerálta a pénzt, a szemüveges kisasszony kezébe nyomta, s visszarohant.

— Itt vagyok, anya.

— Szót se értek — mondta az anyja.

— Hát mit nem értesz? Ma volt a Honvédelmi Nap, meséltem, hogy lesz! Utána meghívott egy barátom, aludjak náluk.

— Minek?

— Barátságból, semmi másért! — mondta Najn Iván dühösen.

— Telefonálhattál volna előbb is!

Egy pillanatig hallgattak. Aztán az anyja:

— Szóval, nem jössz haza vacsorára?

— Ezek szerint nem. Majd holnap este. Reggel egyenesen innét megyek a nyomdába.

— Hát jó. Vigyázz magadra.

— Vigyázok.

— És aztán nehogy összeszedj nekem poloskát, vagy ilyesmit, mert akkor...

— Na de anya! Ez egy falusi tanító, miért lenne náluk poloska?

— Azt mondod, tanító?

— Azt! — ez már elég ingerülten hangzott.

— Nem kell azért kiabálni...

— Azt hittem, nem hallod. Te mondtad, hogy rossz a telefon!

— Rossz is!

— Na jó. Akkor szerbusz.

— Várj! Van nálad fogkefe? És pizsama?

— Nincs. Majd kérek kölcsön.

— Ezektől?

— Jaj, anya — sóhajtott Najn Iván.

— Bontok — szólt bele az álmos nő a központból.

Mire Najn Iván visszaért a házhoz, már otthon volt Cseli apja. Meg egy nő is.

— Apa — állt föl Cseli —, engedd meg, hogy bemutassam a barátomat. Egy fiút a nyomdából.

Kezeltek. „Egy fiú a nyomdából. Hát igen. Ez vagyok én" — gondolta Najn Iván.

— Már megcsináltam az ágyát — mosolygott rá a nő.

— A Tomi szobájában.

„Szép melle van — gondolta Najn Iván. — Ki lehet?"

Az a telt, kedves asszony Cseli apjának második felesége volt. Tanítónő. Vacsora közben az iskolai dolgokról beszélgettek. Najn Iván csodálkozva hallgatta, milyen korszerű nézeteket vall a Cseli házaspár a magyar iskolarendszerről, az oktatási reform szükségességéről. „Hogy lehet, hogy ezek képtelenek felkerülni a fővárosba?" — gondolta. „Ott lenne a helyük." Megkérdezte.

— Nem akarunk mi Pestre menni — mondta a tanító.

— Nem?

— Nem.

Rágyújtott, kínálta Najn Ivánt is.

— Tegezhetlek?

— Természetesen — ettől a kérdéstől verejtékezni kezdett „Ez a rohadt izzadásom" — gondolta. Dühös volt magára. Meg egy kicsit az apjára, akitől örökölte ezt az izzadós természetet.

— Nézd — magyarázta a tanító —, itt mi magunk urai vagyunk. A minisztérium messze van, azt csinálunk, amit akarunk, úgy állítjuk össze a tantervet, ahogy a legpraktikusabb. Az igazgatónk nagyon rendes ember, mindenben támogat. Pesten ezt nem tudnánk megcsinálni. Meg aztán — hatalmas füstkarikát fújt a plafon felé —, itt születtem. Megszerettem ezt a falut.

Najn Iván arra gondolt, hogy ő bizony nem bírná megszeretni ezt a ronda, isten háta mögötti helyet. „Porfészek."

Nagy, süppedős dunyhát kapott, jóízűen aludt alatta. Arra ébredt, hogy Cseli szólongatja:

— Ébresztő, öregfiú!

Sötét volt, és hideg. Megnézte az óráját. Négy múlt.

— Kelj fel — mondta Cseli.

— De hiszen még csak négy óra — dünnyögte kábán.

— Még csak? Már! Ha nem sietsz, lekéssük a vonatot.

Merev volt a teste. A fürdőszobában iszonyatos erőfeszítésre volt szüksége, hogy magára lötykölje a csípős, jéghideg vizet.

Tíz perc múltán már az állomás felé mentek, gyors léptekkel. A sötétség hálójában itt is, ott is árnyak vonultak az úton. Lépteik dagasztották a sarat.

— Csámcsog a föld — mondta Najn Iván.

Cseli csodálkozva nézett rá:

— Hogy neked mik jutnak eszedbe!

Épp hogy elérték a vonatot. Zsufolásig tömve volt. Szorongtak a peronon, a büdös sötétségben.

— Te mindennap négykor kelsz? — kérdezte Cselit.

— Hát, kénytelen vagyok — mondta, és nevetett. — Meg lehet szokni.

Najn Ivánnak sajgott a háta. Majd összeesett az álmosságtól. Cseli bemutatta egy fiúnak, bizonyos Kertész Árpádnak. Ez a srác vicceket mesélt egész Pestig. Najn Iván kényszeredetten mosolygott a százszor hallott poénokon.

MDK

Frank György

Havas házak, cer.

Tanulmány, of.

N.Szal. tav. tárk. 1922. máj.

MDK

Frank György

Tabáni részlet, cer.

Elevátor, szénr.

N.Szal. és Bicskei Müv.telep kiáll. N. Szal.

1922. jan. 6 l.

Frank György MDK

Havas házak, ceruzarajz
Tanulmány, olf.

Nemzeti Szalon 1922. május tavaszi tárlat

MDK

Frenk Heinrich, +1885.

Csaki,M: Baron Bruckenthalisches Museum in Hermannstadt. Führer durch die Gemäldegalerie. VI. Auflage Hermannstadt, 1909. 1183, 1184. sz.

Franck, H.

MDK

rézmetsző

a Tarnoczi, S., Rex admirabilis sive vita S. Ladislai, Bécs 1681, c. könyv cimképének szignálása "HFranck sc."

201.o.

Cennerné Wilhelmb Gizella - Rózsa György: A Magyar Történelmi Képcsarnak rézlemezgyüjteménye.
FOLIA ARCHAEOLOGICA XI. 1959. 197-199.o.
A publikálatlan rézlemezek jegyzéke.
U.O. 199-205.

M.D.K.

Frank Halm

Magyar származásu müvész fényképét hozza a lap a "Magyarok Világhiradója" c. rovatban és megjegyzi, hogy a müvésznek legutóbb Milanóban volt nagysikerü kiállitása.

Szinházi Élet. Bp. 193o. jan. 26.- febr. 1. XX. évf. 5. sz. 53. lap

M.D.K.

Frank Imre

A soproni Szent István körut 1930/31-ben épült „Frank Imre városi mérnöksegéd tervei szerint."

Dr. Heimler Károly: Sopron topográfiája utca és házjegyzékkel. Sopron. 1936. 259. l.

FRANK ISTVÁN, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgózók névsora 1851-1950
FRANK ISTVÁN, korongos, 1939-1940
Függelék, 298.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Frank (Stefan, Stephan, István Stephel)

könnives, pallér

1439–1455.

l.

Hoffmann E.: Pozsony 28. l.

a középkorban. Bp. 1938. —

E.

Hoffmann Südost deutsche Forschungen.

Pressburg im Mittelalter.

1938. III. Jahrg. Heft 2.

MDK

Frank István, festő

figyelemre méltó képeket
mutat be.
(Nyári tárlat, Szeged.)

Rózsa Gyula: Egy „alföldi" és egy „országos"
problémáról 7.

Népszabadság Bp. 1967. aug. 16.

Frank János

XVIII sz

1

kai E.: a régi

rovó önöntők

Csatsoprawnik

30 l

Történetírás

1937. 1. Sz.

~~Zvada Győző, áll. tanító VII. 290~~

Frank János

cinöntő

szül. Sopronban, hol
1780. szerez polgárjogot
1784–87. a Várke-
szileten van a boltja

Csatkörl

Frank János
Kokas Ignác adott interjút
Élet és irodalom 1966 december 16
8 old.

Rózsa Gyula: A Munkácsy-díj nemzedéke
Uj irás 1972/1 110 old.

Frank János, [grafikus!]

Megemlítve: a katalógus egyik szerzője.
(VI. orsz. plakátkiállítás; Műcsarnok.)

Harangozó Márta: Tátott szájú P betű

EST! HIRLAP, Bp. 1972. márc. 25.

Frank János

Papp Gáborral közösen szerkeztette a Tr. orsz. plakátkiállítás katalógusát.

Harangozó Márta: Megnyílt a plakátkiállítás.

Esti Hírlap, 1972. márc. 25.

Frank János művészettörténész

Bakallár József festőművész kiállítását, nyitja majd meg febr. 23-án a Bartók Béla Művelődési Központ, Vasmű úti Kiállítási Teremben.

Dunaújvárosi Hírlap, 1972. febr. 15.

Frank János művészettörténész

február 23-án a Vasmű úti Kiállítási Teremben rendezett Bakallár József festőművész tárlatát nyitja meg.

(Dunaújvárosi Hírlap, 1972. febr. 22.

Frank János művészettörténész

Rakallár József festőművész kiállítását nyitotta meg Dunaújvárosban.

Fejérmegyei Hírlap, 1972. febr. 24.

JOHAN FRANK, német szabómester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII. sz-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 619 név. Öt osztályba sorolva. A arab számok a két listát, a rómaiak a besorolást jelentik. 263.old

/ 1,2./ v. német szabó. 266.old

U. VARGA MARIANNA. Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII. században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

---

Frank János

MDK

Szerepelt a XIII. kerületi képzőművészek kiállitásán.

a kiállitás rendzője volt

Gyuris: "Angyalföldi Montparnasse"

SZÁMÍTÁSTECHNIKA 1964 jun. 8.

Frank János, művészettörténész

dec. 9.-én nyitja meg G. Hager Rita textilművész kiállítását a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Kiállító Termében.

Meghívó

1977. dec. 9.

Frank János, művészettörténész

a „Szóra bírt műtermek" című népszerű arcképcsarnok-kötetében ír Reich Károly-ról, a grafikus kiváló ismerője.

Horányi Barna: Reich Károly kiállítása Balatonszemescu.

Somogyi Néplap, 1977. aug. 7.

Franke Gyula, művészettörténész

Somogyi Gábor festőművész tűzzománc-kiállítását rendezte Franke Gyula, megnyitja a Helikon Galériában Bereczky Loránd művészettörténész, 1978. aug. 24-én

Meghívó

1978. aug. 24.

Frank János, művészettörténén

Szilvasy Nándor grafikusművész „Plakátok" c. kiállítását nyitja meg 1978. máj. 12.- én a Múcsarnokban.

Meglúvó

1978. május 12

Frank János művészettörténész

Szept. 12.- én nyitja meg Hegyi György festőművész kiállítását a Kulturális Kapcsolatok Intézetében.

Magyar Nemzet, 1975. szept. 6.

Frank János

A dorogi művelődési központban nyílt meg Szőllősy Evikő szobrászművész kiállítása. A művész katalógusát Frank János írta, a tárlatvezetést Turlán Terenc festőművész tartja.

-cz-: Gondolatok Szőllőssy Evikő kiállításáról.
Dalgozók Lapja (Komárom), 1975. szept. 26.

Frank János, művészettörténész

Groszova Zalamb Erzsébet festőművész méltatója Frank János többek között azt mondja, hogy a művész nagyon francia festő. — Kiállítását a Műcsarnokban rendezték meg.

Esti Magazin.

1948. VI. 23. Kossuth. 18.30

Frank János művészettörténész.

Hegyi György kiállítását nyitják meg szept. 12-én, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében.

Esti Hírlap, 1945. szept. 8.

Frank János művészettörténész

Márc. 4-én nyitja meg Imre Gyula festőművész iparművészeti kiállítását a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében.

Meghívó.

1945. márc. 4.

Frank János

karikatura k állitáson szerepelt, bár nem karikaturista.

Magyar Hirlap 1975 16o/6

Frank János művérzettörténére.

A Műcsarnokban halnap nyíló jubileumi kiállítást rendezte Frank János.

Esti Krónika I.

1947. IV. 18. Kossuth, 19.00 / 8/ Z.

Frank János művészettörténész

a Jubileumi Képzőművészeti Kiállítás megnyílt a Műcsarnokban, melyen szerepel műve, illetve a kiállítás ~~az~~ rendezése az ő műve. Itt rendezés kísérletet látunk: külön gobblin- és külön szobor-teremet alkotott.

Művészeti Magazin 75/4

1975. ápr. 19. TV. 17.55 KGyné.

Frank Gáspár, osztrák harangöntő. 1671—1732 között működött és krajnai, istriai és horvátországi templomok részére számos harangot készített. Élete végén Laibachban élt. Fiume és Bakar között egy szőlőföldje volt, melyet 1732-ben a fiumei augusztianusoknak ajándékozott.

F. öntötte a zágrábi szent Márk plébánia templom szűz Mária tiszteletére szentelt nagy harangját, a boldogságos Szűz, továbbá szent Márk és még két szent képével és Zágráb város címerével, a harang szélén: Gasparus Franchi me fudit Zagrabiae föliratal. Ugyancsak az ő műve a zágrábi szent Márk templom szent Márk tiszteletére szentelt harangja. A középen láthatók: Jézus és Mária képe, szent András apostol, szent Márk és Zágráb város címere. Alul a következő felírás: Gasparus Franchi me fudit Zagrabiae. Anno 1707. Tőle való a szent Márk templom szent Jánosnak szentelt harangja is ezen felirattal: Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, miserere nobis. A középen láthatók szent János, szent Péter, a felfeszített Jézus szűz Máriával és Mária Magdolnával. A harang alján a mester következő jelzése: Gasparus Franchi me fudit anno 1707. F. a varasdi plébánia templom részére is készített harangokat.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 88. l.

FRANK JÁNOS

A vendégrendező

Vendégrendező vagyok, amikor képzőművészeti kiállítást viszek külföldre, vagy pedig én fogadok külföldi kollégát, a magával hozott műtárgyanyagával. Azt hiszem, jól megismertem az együttműködés játékszabályait; rendeztem már tárlatot Havannától Moszkváig, Varsótól Grazig, Prágától Tiranáig, még több idegen volt vendégem, vendégrendezőm Budapesten.

A kiállításrendezés nehéz, idegölő, szellemi, sőt testi munka, végletes koncentrációt kíván, egyúttal kemény harcot a bürokráciával. Mégis, általában minden művészettörténész nagyon-nagyon szeret rendezni. Mert ez a munka szenvedély. Itt nincs lógás, kényelmeskedés; hiszen a színész sem örül — nem tartja pihenésnek —, ha nem adnak neki szerepet vagy csak az inas szerepét kapja. A múzeumi vagy kiállítási csarnokokban, amikor megérkezik a vendég, kezdődik a harc, ki végezze a nagyobb munkát, ki rendezze a tárlatot: általában az erősebb kutya rendez. Egy művészettörténész barátom mesélte, hogy miután szépen kirakta a képeit valahol Európában, elment ebédelni. Mire visszament, a falon találta a kiállítást: fenekestül felforgatták a rendezését, elképzelésének, koncepciójának nyoma sem maradt. Ilyenkor nincs helye az udvariaskodásnak. Ha ti szemétkedtek, szemétkedek én is — gondolta —, és ragaszkodott az eredeti tervéhez. Visszacsinálták hajszálpontosan. Aligha nem ludasnak érezhették magukat a dologban, mert az első átrendezés előtt azért szépen fölírták maguknak a magyar vendég kép-sorrendjét.

Vannak országok — Keleten is, Nyugaton is —, ahol a művészettörténész — a komisszár, il commissario — nem rendezi a kiállítást, csak előkészíti és csak az eszmei összefüggéseket adja meg a designernek, vagyis a rendezőnek. Ezeknek az országoknak mintegy stílusa, hogy a művészettörténész tudós, a rendező — ha akarom, a designer — művész; ő osztja el a képeket, szobrokat a tárlati helyiség terében, ő tervezi meg az installációt — magyarul a kiállítási bútorokat. De sokszor vesztem össze más országokban becsületes, tehetséges emberekkel, de sok művészt — designert —, tehetségest és tehetségtelent sértettem meg vaddisznóságommal már! Ilyen országokban a designert váratlanul éri, hogy én, a vendég-művészettörténész, a komisszár, miért akarok a rendezésbe egyáltalán beleszólni, hiszen odahaza is ő maga rendezi a tárlatokat, persze a művészettörténész elvi — de csakis elvi — irányításával. Akár ismertem, akár nem a külföldi szokásokat, azért megpukkadtam a méregtől, amikor az egyik fővárosban így fogadtak: „Érezze jól magát mink, csinálunk programot, adunk gépkocsit, a rendezéssel pedig nem kell törődnie, a designer csoportunk már elkészítette a forgatókönyvet." — „Szabad lenne látnom?" — kérdeztem. Erre ideadták a magyar kiviteli vámjegyzéket, rajta a műtárgylista, ahogyan kell, ábécében: Barcsay, Czóbel, Domanovszky... Így, ebben a sorrendben akarták a képeket fölakasztani, csak éppen két művésznév között nagyobb hézagot hagyva. Ez nem forgatókönyv, hanem telefonkönyv, mondtam, magam rendeztem meg a magyar tárlatot, úgy, ahogyan szoktam, ők csak statisztáltak hozzá.

És milyen vagyok én mint vendégfogadó Magyarországon? Érkezett már hozzám olyan komisszár, aki még sohasem próbálkozott a kiállításrendezéssel, csak történetesen ő kapta meg a kiküldetést. Az ilyen emberrel nagyon nehéz együtt dolgozni, mert ha egyáltalán vannak elképzelései, azok sajnos többnyire keresztülvihetetlenek. Emlékezetes az a vendégünk, akinek semmi sem volt jó, amit a magyar partner akart, mire megkérdeztük, hogy ő mit szeretne, sértődötten azt válaszolta, fogalma sincs, nem ért hozzá. Találkoztam már olyan kollégával is, aki akaratoskodott, hogy majd mindent megcsinál. Hagytam játszani. Amikor kiderült, hogy sehogyan sem boldogul az anyaggal, még ő volt hálás, hogy befejeztem a munkát. Tiszta dolog, ha a komisszár — külföldi módra — elmondja a szempontjait, s a házigazdát hagyja nyugodtan dolgozni. Láttam már olyan külföldit is, aki azzal kezdte, hogy uram, ha istent ismer, hagyjon engem a városban kószálni, csináljon a kiállítással, amit akar, de én lehet, hogy először és utoljára vagyok Budapesten. Előfordul, hogy — adminisztrációs hibából vagy betegség miatt — egyáltalán nem érkezik vendégrendező. Nem mondom, nehéz dolog olyan művekkel dolgozni, amelyeket az ember akkor lát először, de nagyobb boldogság, hogy a maga ura lehet. A pesti Henry Moore, a Párizsi Iskola és a svájci művészet kiállításainál kerültem ilyen szerencsés helyzetbe.

Nem titkolom, hogy magam akarok rendezni, ha idegen kiállítás jön hozzánk, s akkor is, ha én megyek külföldre. Kezdő koromban megsértődtem, amikor a vendég elkezdett rendelkezni a saját termeiben. Pedig igaza volt. Íratlan szabály, tudniillik, hogy a a rendezés joga a vendégé. Érdekes módon, csak joga, de nem kötelessége: tehát hozzá nem értő ember is becsülettel elláthatja a tisztét; ha nem tud rendezni: a fogadó készségesen mindent elvégez helyette.

Ilyesmit csakis egyedül lehet csinálni, nem jó a társszerző, keserves, ha két dudás van egy csárdában. Egyszer azonban mégis sikerült a közösködés. Egy nyugat-németországi kisvárosban a múzeumigazgató is, én is, fentük a fogunkat, hogy a három szinten elhelyezhető parádés magyar tárlatnak melyikünk legyen a rendezője. Nem voltam újonc, de tiszteltem a rokonszenves kolléga ambícióit, fiatal ember volt, fiatal múzeumban, üres termekkel, üres műtárgyraktárakkal. Úgy éreztem, valamilyen gesztussal én is tartozom neki. Azt mondtam: volna egy tisztességtelen ajánlatom. Én rendezném a képeket, ön a szobrokat. Egész csinosan sikerült a kooperáció, mégis inkább a két dudás aranyszabályát erősítő kivételnek tekintem ezt az esetet.

A vendégrendező követelődző, mindig erőszakos, a maximumot akarja, toronyórát lánccal. Én sem vagyok szerény idegenben. Azért, mert nem sajátmagamat képviselem, hanem Magyarországot. És éppen ezért nem tudom elítélni erőszakos vendégeimet, hiszen én sem vagyok jobb náluk. Persze, azért külföldön belé tudok helyezkedni az ő szerepükbe is. S mert a kiállítási üzemet belülről ismerem, békén hagyom őket, ha más dolguk van, nem kívánok olyan munkafázisokat előrehozni, amelyek ráérnek, nem sürgetem őket, ha látom, hogy a maga idejében úgyis mindent megkapok. Azt is tudom, hogy nekik is meg kell birkózniok a saját bürokráciájukkal. Nem illik viszont, hogy a vendéglátó a haját tépje, mennyi gond van azzal a kiállítással, sőt még éreztesse is, mekkora teher számára ez a vendég, ez az isten ostora. Ilyesmi tilos. Akadályok, nehézségek mindig vannak, de a fogadó művészettörténész vonuljon ki a másik szobába károgni, vagy — ha nő — sírni dühében.

A vendéglátó legyen diplomata, aki nem sértődik meg soha. Kivéve a műfelháborodást. Nekem, bármi történik is az együttműködés során, bármekkora vihar kerekedik — ennyi év után —, már a szemem se rebben.

Frank János

Élet és Irodalom, Bp. 1978. nov. 11.

1978. NOVEMBER 11.

XXII. évf. 45. sz. 13. lap.

a nyugalmat. A legtöbb lakásban nincs búvóhely, nincs menekülés. Az ablakok alól felcsap és felcsap és felcsap az agresszió. Mi fák között élünk otthon és csendünk van. Mi ezt tartjuk fontosnak és büszkék vagyunk rá. Vigyázzunk csak azzal a büszkeséggel. A kor bőréből nem bújhat ki senki. Néha rajtakapjuk magunkat, hogy mentegetőzünk. — Értsétek meg, felebarátaink, mi fütyülünk a státusz-szimbólumokra! Ez egyszerre kérkedés és suta szabadkozás. Folyamatosan fölöttébb erős egyéniségnek kellene lennünk ahhoz, hogy a sutaságot elkerüljük. Állandóan és kihagyások nélkül senki sem fölöttébb erős egyéniség. Hol Krisztivel fordul elő, hol velem, hogy dühösen belekiabálunk a korba: — Igazatok van, szemfülesnek kell lenni! Ilyenkor egymást illetjük szemrehányással, hogy ő, a párunk, miért nem élelmesebb. Viszonylag hamar megnyugszunk és visszatérünk önmagunkhoz.

A bútor-terem elkedvetlenítő. A felhalmozott ócskaságok pállott, savanyú szagát seholsem érezni ugyan ebben a palotában, de maga a látvány áporodott és savanyú. Nem lomot tárolnak éppen, csak sivárságot.

— Ki vesz ilyesmit? — fanyalog Kriszti.

— Nézzük meg. Folyik az árverés.

Bútort nem árvereznek most. Bevetődünk abba a teremben, ahol ruhaneműkért licitálnak. Bársonyhuzatú székekre ülünk. Felmutatnak egy igazán csinos, alighasznált télikabátot. Nincs is licit, kikiáltási áron vásárolja meg egy kissé unott arcú, hányaveti járású fiatalasszony. A pulthoz lép, hogy átvegye az árut. Óriási nylontasakot adnak hozzá, rajta az árverési csarnok szintén óriási emblémája. A fiatalasszony nagy üggyel-bajjal kifordítja a tasakot, a művelet érdekli, még talán izgatja is. Az embléma átüt, halványabb mint a színe-felén, de világosan látható. Nem szabad takargatni — gondolom —, így, a fonákján, titkolózva, de hiába titkolózva: a szégyen jelvénye ez. Ha vállaljuk színéről: vajon miért ne, nincs benne semmi rossz.

Egybezsinegelt, féltucat színes, de fakóra mosott atlétatrikót emelnek magasra. Folyik a licit, nyugodtan és sokáig. Olcsó tételnél csak aprópénznyivel emelkednek az árak. A kikiáltó hatalmastestű csupaizom fiú, bőredős, vörös selyemingben. Különös dallammal növeli a számokat. Képtelen vagyok rájönni, mire emlékeztet a hanglejtése. Figyeljük a licitálókat. Legalább esett figurák volnának. Nem esettek, nem rongyosak, tisztesen öltözöttek. Idegesítő, hogy a legritkábban bújik elő határozott képlet. Végül egy idős férfi elnyeri a hat használt atlétratrikót. Rámutatnak a nyertesre: — Az az úr ott! — Az előbbi fiatalasszonyt hölgynek nevezték. Később is hölgy és úr, kivétel nélkül mindenki. Megadják a tiszteletet. Kint a városban is, ha az ember például egyetlen bélyeget vásárol.

Elhelyezkedünk egy másik teremben. Itt prémeket árvereznek. Szédületes nercbunda. A kikiáltási ár is magas, a licit is nagy ugrásokkal halad. — Szeretnéd? — súgom Krisztinek. — Szarok rá — súgja vissza egyszerűen. A hölgy, aki elviszi végül a nercbundát, tökéletesen érzelemmentes.

Mókusbunda meglepő olcsón. Meresztgetjük a szemünket. Most látjuk, hogy karja, gallérja vedlett. Mint valami betegségtől hámló állat lába és nyaka. Nem kell senkinek, visszaviszik. Ide csak igényesek járnak? A közönség nem különbözik az atlétatrikók vevőitől. Öltözéküktől és arcvonásaik szerint nem lehetne ide vagy oda sorolni őket. Keppek, boák... rókák, perzsák, nutriák... Sok nekem. Amikor egy köteg, feldolgozatlan nemtudommilyenállattólszármazó, valószínűleg csak műanyag szőrmét hoznak, fulladozom. A halom szőrmedarab a szájamon. Ezek bolondériák, nem kell törődni velük, de gyerünk.

A kiállító-termeket járjuk. Édeskék, cakkos üvegtál minden cakkon egy-egy rózsaszín rózsa. Hipermodern kávéskészlet, a kanna rakéta, hirtelen keskenyedik fölfelé. Új készlet, a festék egy-két helyen diszkréten szétfolyt rajta, biztosan azért került ide. Jobbról-balról szecessziós szárnyas angyalok tartják az asztali lámpát. A következő lámpa: földgömb. A harmadik körtéje előtt tarka plasztik-lapocskák forognak, vibráltatják a szemet. — Menjünk haza — szólok a feleségemnek —, minek vagyunk itt? Kriszti felháborodik: csak nem hagyjuk abba a legérdekesebb közepén?!

Kardok az első világháborús évekből vagy korábbról. Hallom, sokan faldísznek viszik. — Megvan róluk a véleményem — közlöm Krisztivel. — Miért? — kérdezi —, egy időben a halálfej volt nagy divat a lakásban.

Kriszti akkor is mészfehérre válik, ha például egy anya megpofozza a gyerekét az utcán. Vagy ha két kankutya egymásnak esik.

Mini-televizorok, aprócska hibával. A doboz mázа megkarcolódott. A gombok közül az egyik fém, a másik műanyag, összecserélődött valahogy. Némely készülék a mininél is minibb. Autóba, ha állási idő adódik. Vagy az ágyba, a paplan alá, ha a család már alszik? Vagy bele a koponyába? Ha az agyvelőt odébb toljuk, talán elfér.

Oldalszoba, a tárlókban temérdek krokodil-retikül, különböző színű, formájú, domborodó pikkelyekkel. Gyík-táskák, gyengéden előkelő recézettel. — Isteniek! — lelkesedik sóváran Kriszti. Én is dicsérem a szépségüket.

Alighogy tovább lépünk, latin feliratos patikatégelyek. Kétszázéves gyógyszertárból mindenféle nyavalyára. Ha összehúzott a hasgörcs. Ha kivert a láz. Ha a gyomrod fekélyes lett. Ha a gyereket ellepték a kiütések. Ha álmatlanul vergődtél éjszakánként. Mai orvosnak, gyószerésznek nem ringatózik? Az lesz a társasága a magánytól kiszívott lakásban?! Én nem akarok egyedül maradni!

Szenvedélyesen arcon csókol. Néhányan észreveszik, ránk néznek. Aggaszt Kriszti stílusa és csókja. Nem a józanság övezetében tartózkodik. A két hintós asszony párviadala óta a közönség fegyelme is lazult. Ami eddig nem fordult elő: néha zúgnak, helyesléssel, helytelenítéssel válaszolnak a megszokott történésekre. Mintha az önkifejezés, önkiélés módját keresnék.

Megint ékszerek, és Kriszti túlcsillogó tekintete. Azután egy kis aranyszelence következik. Kriszti felveti a karját, licitál.

— Rövidzárlat, bogaram! — és kapok a karja után. Erélyesen lerázza a kezemet. Licitál.

— Közelről meg se néztük. Alig látjuk. És ha megbánod?

Nem hallgat rám, licitál. Velünk minden pénzünk, nem mertük a szállodában hagyni. Mégegyszer nyúlnék a karja után. Nem tűri. Botrányt nem okozhatok, megadom magam.

Krisztié a szelence. A kikiáltási ár kétszereséért. Fogalmam sincs, mennyit ér valójában. Nekünk ez rengeteg pénz. Kifizetjük.

A folyosón Kriszti szinte kéjes gyönyörűséggel tapogatja a szelencét. Nekem nem tetszik, agyoncirádázott, régies. De ha már így történt, nem pocskondiázom, hallgatok. Kinyitja a dobozkát. Szagolgatja belül.

— Már nem érezni, de isteni illatszer lehetett benne...: egy törékeny dámáé... Vagy inkább tubák... felszívták, nők is, mennyei pillanatok... Lehet, hogy mérget tartottak benne.... sorsot.

Az arca átszellemült. Az én hangom nyers:

— Legkésőbb holnapután haza kell utaznunk emiatt! Még a felét se láttuk annak, amit akartunk.

— Csak egy héttel előbb megyünk haza — felel Kriszti ezisvalami?-hangon —, egy hét elrohan, volt-nincs, ez pedig megmarad.

— Mire akarod használni?

— Tablettáknak. Jó, ha velem van... És gusztusos, ha ebből kínálom meg fejfájós barátainkat.

— Nem tudom, be kell-e jelenteni a vámon. Ha rádobnak egy összeget, olyan drágán vásároltál, hogy az maga a balekság!

A hangom iszonyú dühös. Kriszti megretten, nem szól. Megsajnálom:

— Rendben van, eldugjuk, fehérnemű közé, vagy hátha lesz még jobb ötletünk is.

Elvégre — gondolom — nem lehetek örömgyilkos.

Zólyomi városi Közkönyvtár

X. Fi.

Frank György

1922. téli

kiáll. Nemzeti Szalonban

Tabáni részlet, ceruzarajz

9000.—

Elevátor, szenrajz, 10.000.—

Frank György

Tabáni részlet, ceruzarajz

Elevátor, tűrajz

Nemzeti Szalon

téli tárl. 1922. jan.

1922 máj. tav.:
Tanulmány (of
Havas házak, cer. r.

vül más görög szobrászok is készítettek D.-szobrokat: Pheidias ily szobrának másolata (Farnese-D.) a British Mus.-ban.

DIAMANTE, *Fra*, olasz festő, Terranova 1430. Először karmelita, majd vallombrosai szerzetes, Fra Filippo Lippi segédje pratói és spoletói freskói elkészítésében. Tetszetősen, de különösb elmélyedés nélkül követte mesterét. 1494. négy pápa alakját festette a Vatikán Sixtus-kápolnájában.

DIANA (tkp. *Rusconi*), *Benedetto*, velencei festő, működött 1482—1524 között. Mint a Dellinich növendéke a cinquecentóba való átmenet képviselői közé tartozik. Még a régi álláspontot árulja el a Jézus bemutatása a templomban (1486, Velence, kir. palota), míg a Csodálatos gyógyítás (1500, u. o. akadémia) és főleg a szentek közt trónoló Madonna (u. o.) művészetének átalakulását mutatja.

DIANA-KÖTÉSEK, Diana de Poitiers, II. Henrik barátnője (1499—1566) részére készült s a Grolier-stílus változatait képviselő kéziaranyozású maroquin-kötések, melyeknek száma Henrik gavalléros bőkezűségéből 800-ra szaporodott fel. A kötések szerszámtechnikai fejlettsége mesteri, kompozíciójuk azonban már a dekadencia kezdő tüneteit hordja magán, s ebben nem csekély részük van a sűrűn alkalmazott monogrammoknak s a jelképesen hódoló sokféle Diana-szimbolumnak: ijnak, tegeznek, félholdaknak.

DIATRETUM (*vas*, latin), az ókorból ránkmaradt olyan üvegedények, melyeknek külső falát nagyszemű üvegháló övezi. Ez a háló apró összekötő tagocskákkal van az edény falához erősítve. A legnagyobb munkai járatosságra mutató művészi alkotások. Előállításuknak módja vitás.

D

Frank Gyögyy

1911/12 - 1913/14, 1914/15 II.,
1919/20 V.

Ferképzomfoiskèvk

12. l.

A Balassi Gyulán

A Balassi című zenés történelmi játékot mutatja be ma este a Gyulai Várszínházban a budapesti Nemzeti Színház társulata. A darab zenéjét *Rossa László* szerezte, szövegkönyvét *Mészöly Gábor* írta. A rendező *Iglódi István*, a díszletet és a jelmezt *Mayer László* tervezte. A főbb szerepeket *Mihályfi Balázs, Nagy Ervin, Gregor Bernadett* és *Németh Zsuzsa* alakítja. A Balassit két este, ma és holnap láthatja a gyulai közönség, az előadások fél kilenckor kezdődnek.

A hétvégén zenés esteket kínál a Gyulai Várszínház. Szombaton hatodjára ad otthont dzsesszfesztiválnak a gyulai vár. A hangversenyen a Dél-alföldi Szaxofon Együttes, a Kutas Zsolt Trió, a Lantos Zoltán–Dresch Mihály kettős, valamint az est amerikai vendégkettőse, Gárdonyi László és Garrison Fewell lép fel. Vasárnap este a népzene kedvelőinek adnak műsort: a Vujicsics, a Rományi Rotá, valamint a Muzsikás Együttes a Kárpát-medence népeinek zenei világát idézi fel.

Képátmérő

Séta bútorok között

A bútoraihoz csak átmenetileg lehet hűtlen az ember. Akárhol nyaral, vakációzik, vagy éppen üdül, mindenütt találkozik székekkel, asztalokkal. Ebből is látszik: a „bútorisztika" életünket meghatározó, fontos kérdéssé nőtte ki magát, olyannyira, hogy el kell fogadnunk azt az állítást, amely szerint a bútorok teremtik meg lakásunk harmóniáját. A kifinomult ízlésű ember egyre komplikáltabb alkalmatosságokat fabrikál magának, s egy bizonyos esztétikai szint fölött már nem is lehet másról, mint bútorkészítő művészetről beszélni.

A hétfő esti Spiritusz tehát okkal és joggal vállalkozott a bútoralkotás ismérveinek bemutatására. A tizenöt perces adásidő alatt hat fiatal és kevésbé fiatal bútorkészítő művész mutatkozott be, s mondhatta el a bútorisztikával kapcsolatos nézeteit. Először a székkészítő *Frank György* kapott lehetőséget, akinek egyedi tervezésű ülőeszközei bármelyik modern galériában „megülnék" a helyüket. *Burovicz Réka* kovácsoltvas technikával készített kanapéjai egy kicsit a középkori kínzóeszközökre emlékeztettek, bár lehet, hogy csak az anyaguk miatt, mert a vas különböző korok igényességét sugallja. Burovicz Réka szerint a vas középkori és modern is egyszerre, s ebben igazat kell adnunk neki. *Horváth Gyula* a Balaton bútorgyár tervezőmérnöke, munkáját tehát jelentős anyagi háttér támogatja, viszont a szériatermelés követelményeinek eleget téve nem tervezhet egyedi darabokat. Az egyéni és a tömegigény között egyensúlyozva lényszerű, lépni készülő, kifejezetten elegáns székeket, asztalokat tervez, s ezáltal – ha áttételesen is – megvalósít bizonyos egyediséget. *Pálmai Balázs* formavilága ennél jóval „nyomottabb". Öntvényekkel dolgozik, ezért organikus formákkal próbálja föloldani az anyag keltette nehézséget. Ívelt asztallábai állati végtagokra emlékeztetnek, de a művész állítása szerint ez az ábrázolásmód folyvást „szelídül", *Radnóti Tamás* hagyományos bútorokat készít, elsősorban megrendelésre, ám vannak pillanatok, amikor „ihletből", saját szórakozására is összedob valamit. Az efféle bútorok azok, amelyekről álmodozni szoktunk, mert csupa természetes anyagból készülnek, és egyszerű, tiszta a vonalvezetésük. Radnóti Tamásnak teljes mértékben igaza van, amikor azt állítja: ezek a tárgyak gondolkodásra késztetnek bennünket, s bizonyos értelemben életformánkat is megváltoztatják. A műsor legvégén *Göde András* belsőépítész elmondta, milyen szempontok szerint rendezett be egy irodahelyiséget, miként teremtett belőle „otthont" s miként alkalmazkodott az épület klasszicista jellemzőihez. Három önálló szigetet hozott létre, amelyek tökéletes harmóniában férnek meg egymással, s amelyek létrehozásánál még olyan apróságokra is figyelni kellett, hogy a számítógép miként illeszthető bele a neoklasszicista hangulatba.

Ilyenkor, nyár derekán az ember csak elvétve foglalkozik magas művészeti kérdésekkel, bútorelmélettel pedig ennél is ritkábban. A Spiritusz hétfő esti adása tehát fontos hézagpótló szerepet töltött be, és minden nézőnek kellemes perceket okozhatott.

Majoros Sándor

Gárdonyi pokolkörképe

A Pokol Projekt címet kapta az a kiállítás, amelynek keretében Gárdonyi Géza millenniumi Pokol-körképének rekonstrukciós bemutatására vállalkoztak az egri Dobó István Vármúzeum művészettörténészei. Az elfeledett és eltűnt alkotást, amelynek megtervezésére Dante Isteni színjátéka ihlette Gárdonyit, *Molnár Árpád* és *Trill Géza* színházi díszlettervező alkotta meg. A tegnap megnyitott tárlat levéltári források, korabeli kritikák, fotók, katalógusok, plakátok, illetve az Isteni Színjáték Gárdonyi által fordított 1896-os kiadásának illusztrációi alapján tesz kísérletet arra, hogy rekonstruálja az 1540 négyzetméteres vásznat.

Kevesen tudják, hogy a millenniumi ünnepségek idején nemcsak a Feszty-körkép felavatására került sor, hanem ekkor mutatták be a Pokol-körképet is. Az 1896. május 16-án felavatott alkotásnak a budapesti Városligeti fasor és az Aréna út sarkán magasodó, Márkus Géza építész tervezte (azóta lebontott) kéttornyú vaspalota adott helyet.

A kiállítás szeptember 15-ig látható az Egri Vár Gótikus palotájában.

Népművészeti táborok Békéscsabán

Felnőtt és ifjúsági népművészeti tábort rendeznek július 21-től 27-ig Békéscsabán. Az egyhetes rendezvénysorozat keretében a IV. Nemzetközi Fafaragó Találkozó (csoportvezető: Péterffy László), A Határok Nélküli Néprajzi Népfőiskola (csoportvezető: Chabrecsek Andrásné népi iparművész), a III. Országos Kosárfonó mesterkurzus (csoportvezető: Kocsor Imréné, a népművészet mestere), a VII. Békés Megyei Kézműves Tábor (csoportvezető: Dávidné Gyarmati Zsuzsanna népi iparművész), valamint a nemzetiségi néptánctábor (csoportvezető: Dombi Ildikó), valamint más, közös programok várják az érdeklődőket.

Kiállítás az Amerikai Filmakadémián

A forgatókönyvtől a képernyőig – A látványtervezés művészete címmel nyílik kiállítás 25-én az Amerikai Filmakadémián. A tárlaton képeket, rajzokat, számítógépes maketteket és más rendhagyó látványelemeket tekinthetnek meg az érdeklődők olyan filmekből, mint az Elfújta a szél, az Egy becsületbeli ügy vagy az Elveszett világ. Látható lesz egy olyan berendezés is, mely egy forgatókönyvoldal vizuális problémáinak választékát, s az esetleges megvalósítási lehetőségeket mutatja be a látogatóknak.

Fiatal művészek Don Giovannija

Mozart Don Giovanniját adja elő a Fiatal Művészek Nyári Fesztiválja 26-án, szombaton és 28-án, hétfőn este 8 órakor a Hadtörténeti Múzeum udvarán (I. ker., Kapisztrán tér 2–4.). Az előadás művészeti vezetője Sass Sylvia; közreműködik a Magyar Állami Operaház Kamarakórusa és a MÁV Szimfonikus Zenekara.

Népzene a vármegyeházán

Sebestyén Márta és a Muzsikás együttes ad nyáresti koncertet 21-én 20 órától a Pesti Vármegyeháza udvarán (V. ker., Városház u. 7.). Közreműködik Sipos Mihály és Porteleki László (hegedű), Éry Péter (brácsa, ütőgordon), valamint Hamar Dániel (bőgő, cimbalom). Amennyiben 18 órakor esik az eső, a hangversenyt a Magyar Rádió 6-os Stúdiójában (VIII. ker., Bródy Sándor u. 5–7.) tartják.

Előadások Mozart jegyében

A Bécsi Szimfonikusok különleges programmal készülnek a jövő évadra. Műsorra tűzték Mozart valamennyi zongoraszonátáját: zongorán *Rudolf Buchbinder* játszik majd, a zenekar pedig – ezúttal karmester nélkül – kíséri, egyfajta „szimfónikus kamaramuzsikával".

Az együttes egy év alatt százhatvan alkalommal ad koncertet Bécsben, de meghívást kapott Japánba, Spanyolországba, Portugáliába, Németországba is. Az osztrák főváros kulturális tanácsnoka bejelentette, hogy a testület továbbra is jelentős támogatást nyújt a zenekarnak; *Peter Marboe* külön kiemelte a gyermekek számára tervezett hangversenyeket a Konzerthausban. A szimfonikusok a fenntartásukhoz szükséges összeg harmincnyolc százalékát saját bevételeikből biztosítják, ami nemzetközi viszonylatban is figyelemre méltó arány.

Csemege lesz a Varsói Kamara-Opera vendégjátéka is a Theater an der Wienben: augusztusban tizenhét estén át bemutatják Mozart mind a tizenhét operáját. A Varázsfuvola, a Don Giovanni vagy a Szöktetés a szerájból mellett olyan ritkán látható-hallható művek kerülnek színpadra, mint az Apollo et Ilyacinthus vagy a L'oca del Cairo.

ÚMo 1997. július 17.

idők járnak, a módosabb gazdák néhnak, tolmánokkal dolgoztatnak, onnét föntről meg csak hintik az igét.

Az elkeseredés rákövesedett a vonásaira. De emberünk legalább nem társtalan: rádiót hallgat. Azonban a legtöbb tanyasi ember nincs tisztában még a napi hírekkel sem, nemhogy a társadalmi mozgásokkal.

A jó ég tudja hány megtett kilométer után egy elhagyottnak tűnő, düledező melléképületekkel körülvett vityillót pillantottam meg. Arra, hogy létezik az életnek valamilyen formája, egy girhes kutya, s az éppen megmozduló kútágas hívta fel a figyelmemet. A káva mellett álló idős ember leteszi a vödröt, amelyből kiloccsan a víz. Halkan visszaköszön, szeme csillanásán látni, hogy örül a jöttömnek.

– Nem rossz itt egyedül, hiszen erre még a madár sem jár?

– No, ezt eltalálta! Gondoltam már erre én is, nemhogy a madár, de az Isten is elkerüli ezt a vidéket. De én azért fel-felkeresem, mert szoktam imádkozni, s így nem vagyok magányos, beszélgetek valakivel.

– Talán már egy emberöltőt élt le itt, vagy tévedek?

– Nem nagyon számolom én az éveket. Kihalt már mellőlem az asszony, a fiam ki tudja merre jár – hátratekint a hirtelen feltámadt szélben megnyikorduló ólajtóra, amely előtt két tyúk kapirgál, más lábasjószágnak se híre, se hamva.

– Amint látja, valaha gazdálkodtam is, s amint lassan-lassan elapadt az erőm, úgy horpadt be a bukszám is. A megmaradt kedv csupán arra elég, hogy fenntartsam magam. Ha egyszer szólnak odaföntről – s horgas ujjával az ég felé bök – meglehet, hogy a maradványaimra csak a feltámadás talál rá!

– Egyáltalán nem jár erre senki?

– Dologidőben. Mennek a szőlőkbe, a szántókra, de késő ősztől tavaszig senki. Van egy rossz biciklim, igaz hosszú az út, de néha be kell mennem a városba ezért-azért. A kis nyugdíjam sok ilyen kirándulást nem enged meg, én pedig segélyért nem megyek, adjanak ha úgy gondolják, de ne alázzanak meg a sorbaállással, mert annak idején ettől még Róbert bácsi konyhája is jobb volt. Hiába na, a szegény embernek szegény a sorsa! Ne panaszkodjon!

– Rokonai sincsenek?

– Van egy régi jókomám, minden „szökőévben" kilátogat.

– Ha alkalma nyílna rá, hogy beköltözzék a legközelebbi településre, megtenné?

– Meg is, meg nem is! Megszoktam, akármilyen nehéz is néha. De erre a hátralévő kis időre, ami még hátra van, minek fáradjak? Akinek társa a távolság, a messzeség, hogy még a harangszót sem hallja délidőben az ember, annak bizony minden perce létbizonytalanság...

Beszedics Antal

gosztav el, akiknek szinten hamarosan megszűnnek a kedvezményeik, és elindulnak hazafelé – Magyarországon keresztül. Az alábbi körkép kapcsán azonban joggal vetődik fel a kérdés, hogy itteni társaikhoz hasonlóan nem rekednek-e nálunk, mivel egyszerűen nincs hová hazatérniük.

Lajos Gábor, aki Pélmonostorról menekült Mohácsra, a hazatérésről szerzett tapasztalatait összegezte.

– Az unokatestvérem két évvel ezelőtt megpróbált családjával visszatelepülni. Már az első hajnalon a szerb szomszédja kirángatta őket a romos házból. Az apát gyermekei szeme láttára tarkón lőtték, aztán a többieknek megmutatták, hogy merre van a magyar határ. Ezek után és főként, mert szülővárosomban most is szerb többségű önkormányzat alakult, nem kívánok hazatérni. Magyar vagyok. Én már itt vagyok otthon, nem értem, hogy miért akarnak most innen is elüldözni.

Bűn és bűnhődés

A debreceni és nagyatádi menekültáborok mára elnéptelenedtek. A határközeli Baranyában azonban 2200 14 éven felüli menedékes él. Heti 1200 forintos támogatást, ingyenes orvosi ellátást és gyermekeik alapfokú oktatást kapnak. Nyílt titok, hogy a menedékesek legalább egyharmada feketemunkából él.

Sokan közülük tehetős vállalkozókká léptek előre, Drávaszabolcstól Harkányon és Siklóson át Mohácsig a legértékesebb üzleteket birtokolva. A főként Németországból származó pénzükkel szemben az őslakosság a liciteljárások során rendre alul maradt. Így az egykoron kiszolgáltatottak kiszolgálói lettek a baranyaiak.

A segítőkészséget felváltotta az irigység, sőt néhol a nyílt gyűlölködés. Ez vezetett ahhoz a kormányzattal egybecsengő lakossági vélekedéshez, hogy a hosszú évekig tartó parttalan támogatás ellentétes az ország érdekeivel. Pedig ez nem mindig volt így. A háború kitörésekor sokan és sokféleképpen segítették a menekülteket. Volt, aki még otthonát is megosztotta velük. A háború kézzel fogható közelsége a lángoló vadászgépek látványa, az átlövések, a heteken át tartó ablakremegtető ágyúdörgés sokakat megindított a sorsüldözöttek iránt. Ám a menekültek nyomában valami más is megje-

1992. február 25-én csigagyűjtők fedezték fel egy feldarabolt holttestet egy erdősávban alig ötven méterre attól a helytől, ahol másfél évvel korábban a francia férfi tetemére bukkantak. A siklósi határvadászok napokig keresték a valószínűleg körfűrésszel szétszabdalt testrészeket. Az áldozat fejét a mai napig nem sikerült fellelni, személyazonossága továbbra is tisztázatlan.

Alig egy hónappal a történtek után a 26 éves *Elrich János* siklósi taxisofőr főbe lőtt testére akadtak a helyszínre érkező nyomozók vértől csatakos kocsijában. A taxisgyilkos *Josip Vuic* kivételével egyetlen elkövetőnek sem sikerült nyomára akadnia a siklósi rendőröknek.

Autólopások, lakásbetörések és sok egyéb a köznyugalmat borzoló „apróság" színesíti a dél-baranyai polgárok mindennapjait. Az ellenszenv azonban nem csak a „bűnöst" bünteti.

A hangulatos fürdőváros, Harkány körülbelül ezer menekültnek ad otthont, ezek közül nyolcszázan részesülnek ellátásban. A hatszáz bosnyák nemzetiségű menedékes gyermeke önálló általános iskolával rendelkezik. A napokban Harkány „legértékesebb" vendégeit biztosító német utazási irodák ultimátumot intéztek az önkormányzathoz. Ha a község nem számolja fel sürgősen és hathatósan a „balkáni" viszonyokat, akkor a csoportjaikat Csehországba fogják irányítani. Ha ez bekövetkezne, a fürdőhely a hosszú évek óta legbiztonságosabb bevételének számító német turizmustól esne el, nem beszélve arról a több száz helyi vállalkozóról, akik üzleteiket erre alapozták.

Bódy István Harkány polgármestere így értékelte helyzetüket:

– A gondok főként a boszniai menekültekkel vannak. Vallásuk, szokásaik és életvitelük idegen az európai ember számára. Megpróbálunk a helyzeten jó szóval úrrá lenni.

Akiknek kezében van a gyeplő, azoknak csupán egy tollvonás a menedékes státus megvonása. Egy azonban biztos: kimondani azt, hogy megszűnt a menekültkérdés, több mint hiba. Többségük ugyanis nyomorult földönfutó, aki segítségre szorul.

Mint kakukk a tojásait úgy helyezték el politikusaik az elűzött szerbeket Dél-Baranyában a magyarok otthonaiban. A „fiókák kikeltek, de

lakott

Belje
utcáka
lopok
lécekre
úk néz
lélek s
tette el
alatt m
ki, kur
zsemlé
a meg
nek, n
Egyik
ra égé
térképe
rőnk, n
zsebéb
pa rom
és gyűl

Nehéz jelenteni

Siklóson közel négyszáz menedékes él, főként horvátok, de akadnak köztük bosnyákok és magyarok is. A városka képviselő-testülete szükségesnek tartotta, hogy tagjai közül külön megbízzon valakit ügyeik intézésével. *Pávics János* a helyi Horvát Kisebbségi Önkormányzat elnöke menekültügyi tanácsnokként pártfogolja a siklósi menekülteket.

– A menekültek ügyeivel kapcsolatban mostanában elég sok és gyakran egymásnak ellentmondó híradások láttak napvilágot a médiumokban. Az ENSZ menekültügyi főbiztosa, illetve a helyi önkormányzat hivatalosan csupán arról tájékoztatták, hogy az érintettek részére a menedékes státust ez év december 31-ig hosszabbítják meg... Hozzáteszem, hogy ez a jogi megfogalmazás csak Magyarországon létezik. Azt, hogy a jövő évtől a nemzetközi jogi előírásokkal összhangban milyen kormányzati intézkedés várható, csak találgatni lehet. A baranyai háromszögben igen összetett és kényes a helyzet. Eszék környékén és Csúza, Kórógy térségében nyugalom van. Dárda és Pélmonostor körzetében az áprilisi helyhatósági választásokat követően szerb többségű önkormányzatok alakultak. Itt a jelenlegi ENSZ közigazgatás képviselői elmondták, hogy nehezen alakulnak azok a tárgyalások a horvát kormánnyal, amelyeknek az ebbe a térségbe betelepült, Horvátország más vidékeiről elüldözött szerbek visszatelepítéséről lenne hivatott dönteni. Amíg ők nem tér-

vonásairól látnak napvilágot. Visz
településről Baranya és Kelet-Szlavónia térségébe jelenleg szó sincs! Jelenleg ezeknek a területeknek a kirablása folyik. Minden mozdíthatót, bútort, ajtót, ablakot, még a tetők cserepeit is teherautószám viszik a bezdáni hídon át Szerbiába. A fosztogatás mellett a háború is iszonyatos pusztítást végzett. Nincsenek lakható épületek, nincs ellátás, nincs munka. Azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy azok az emberek, akiknek kiirtották a családját, feldúlták otthonát, most nem fognak szó nélkül kezet nyújtani szerb szomszédaiknak. Félő, hogy a rengeteg sérelem önbíráskodáshoz vezetne. Az együttélést a jelenlegi helyzetben elképzelhetetlennek tartom. Sajnálatos, hogy a magyar és horvát hatóságoknak sikerült Európa lelkiismeretét elaltatniuk. Ez a tudatos félrevezetés már három évvel ezelőtt kezdődött. Meg kell magyarázni Nyugat-Európának és az Egyesült Államoknak, hogy hová került az a sok milliárd dollár, amelyet béketeremtés címén ebbe a térségbe ölt. Ehhez sikereket kell felmutatni. Mi és a hozzánk forduló menekültek ennek a taktikának vagyunk áldozatai.

Beszélgetésünk alatt sorban érkeznek a menekültek, ki élelmiszert, más használt ruhát vagy mosószert visz magával. Aggastyánok, élettől duzzadó férfiak, serdületlen lányok. Különbözőek, csak az űzött vad tekintetét sugárzó szemek ugyanazok.

Darvas Miklós

TRAUK Gyula

11.

FRANK FRIGYES

11.◀
Frank Frigyes (1890-1976)

Virágok zöld vázában
Olaj, vászon 75,5x60 cm
Jelezve balra lent: Frank Frigyes,
Hátoldalán Frank Frigyes
Kikiáltási ár: 220 000 Ft

8. ▲
Szőnyi István (1894-1960)

Fürdőzők
Akvarell, papír 31x42 cm
Jelezve jobbra lent: Szőnyi 1943
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

9. ▶
Anna Margit (1913-1991)

Önarckép
Akvarell, papír 31,5x22,5 cm
Jelezve jobbra lent: A.M.,
Hátoldalán: Önarckép 35/2.
Kikiáltási ár: 110 000 Ft

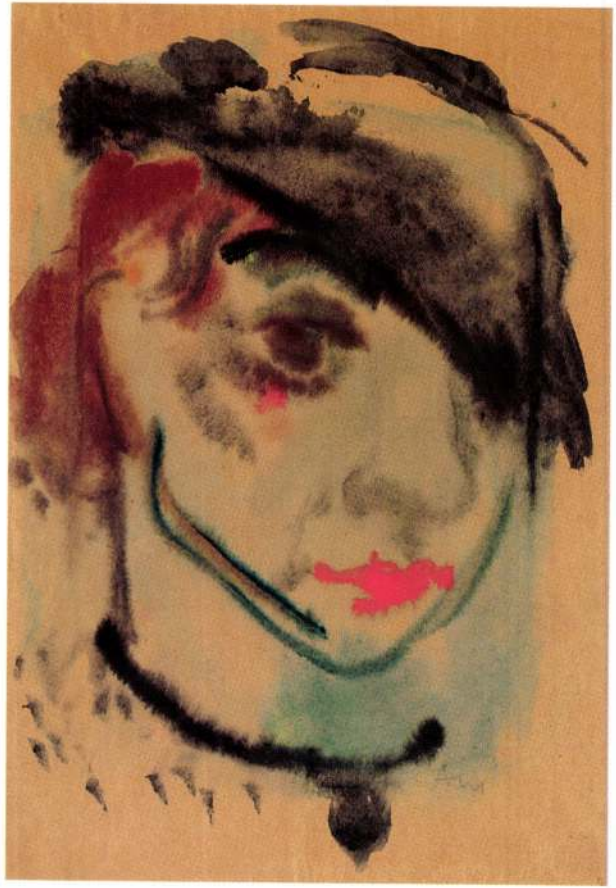

Frank Frigyes, Munkácsy-díjas festő-grafikusművész (1890-1976).

Kürti Katalin a debreceni Déry Múzeum művészettörténésze mondja: a Múzeum sok hagyatékot nem tudott megszerezni, elfogadni, mert nem volt hely. Pld. Frank Frigyes Érdemes művész szívesen ide adta volna az anyagát, de kikötése az volt, legalább egy külön emlékszobát kapjon. Nagyon sok ma élő alkotó szívesen gondolna Debrecenben, de a megkötés, hogy külön szoba legyen, ami majdan emlékszoba lesz. Ilyen megkötésekkel a Déry Múzeum nem tud elfogadni anyagot.

Képek és szobrok között.

1984. VII. 5. 3-ik műsor, 20.10 (J. Á.).

Kádár Béla (1887-1956)

Anyaság
1930-as évek közepe
Tempera, papír, 83x59 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Irodalom:

- Kádár Béla gyűjteményes kiállítása. Művészház, Budapest, 1918. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Rózsa Miklós.
- Hevesy Iván: Kádár Béla. Budapest. 1922.
- Bela Kadar. Galleria dell'Incisione, Miláno, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Mario de Micheli.
- Béla Kádár. Galerie Jean Chauvelin, Párizs, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Pán Imre.
- Kádár Béla emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, 1971. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Bedő Rudolf.
- Béla Kádár, retrospective exhibition. Kövesdy Gallery, New York, 1985. Katalógus, Paul Kövesdy, Mezei Árpád, Pán Imre és Carter Ratcliff szövegeivel.
- Sümegi György: Kádár Béla önéletrajzvallomása. Művészet, 1987. 11-12., 56-61. oldal
- Szíj Béla: Kádár Béla emlékének idézése. Új Művészet, 1991. I. 40-44. oldal
- Béla Kádár oeuvres de 1910 à 1940. Galerie Nabert, Genève, 1992.
- Kádár Béla (1877-1956). Műgyűjtők Galériája-Thebes Gallery, Budapest-Toronto. 1992. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Szíj Béla.

1934-ben a főváros egyik legismertebb kiállítóhelyén, a Fränkel József vezette Szépművészeti Kiállítások Helyiségében, ismertebb nevén a Fränkel Szalonban Kádár Béla rendhagyó kiállítással jelentkezett: egyik legkedvesebb és leggyakoribb motívumát, az anya gyermekével képtémát feldolgozó festményeit és grafikáit mutatta be.

"Mindegyik rajz és festmény ezt a címet viselhetné: Anyaság. Nagyon szép és felemelő, amikor egy annyira mai festő, amilyen Kádár Béla, erre az ősi Madonna-motívumra építi fel új törekvéseinek összes változatait ..."[1] - a korabeli kiállításkritika szerzője kiváló érzékkel mutatott rá Kádár Béla festészetének kettősségére, amely a klasszikus motívumok, a konvencionális kép témák és műfajok valamint az avantgárd művészet formanyelvéből merítő festői megformálás együttesében jelentkezik.

Anyaság című temperaműve, amely stiláris alapon az 1930-as évek közepére datálható, az anya gyermekével téma szűkszavú és meghitt feldolgozása. A gyöngyszürke alapon - amely Kádár 1930-as évekbeli képeinek alaptónusa - megjelenő nőalakot és az karjában tartott kisgyereket, leheletfinom színes és fehér kontúrok határolják. Az anyát és gyermekét sejtelmesen, aura-szerűen körülvevő világosszürke és zöld színű árnyékok elválasztják a figurakettőst az alap sötétebb árnyalatú szürkéjétől.

A Kádár kedvelt technikájával, temperával festett kép szürke alapszíne az ikonok aranyalapjához hasonlóan semleges territórium; a mű színes felületei, foltjai a nőalak és a csecsemő ábrázolásának részletein tűnnek fel. A kevés, de rendkívül erőteljes színnel, vörössel, sárgával és zölddel kiemelt test- és ruharészletek valamint a gyöngyházas-rózsaszínnel jelzett testfelületek egészéből felépülő figurák erőteljesen stilizáltak. A térd fölött elvágott nőalak és gyermeke stilizált jellege ellenére is őriz valamit a középkori Madonna ábrázolások plasztikus monumentalitásából. Az anya és a gyermek ellenkező irányú kézmozdulatai az ölelés és a rámutatás gesztusaiként is értelmezhetők, az anya tojásdad arcát derű lengi be.

Festészetében Kádár a modern és az avantgárd festészet különféle stílusaiból és tendenciáiból egyedi festői nyelvet, sajátos szintézist hozott létre. A Rippl-Rónai hatását mutató korai műveket, majd az 1920-as években, főként a berlini Sturm körében készült festményeket és grafikákat követően életművének középső szakaszában, képünk készülésének idején jelentkezik művein az izmusokon túli, jellegzetesen kádári formálásmód, az *Anyaság*ra is jellemző szintetizáló ábrázolás. Ahogy 1934-es Fränkel Szalon-beli kiállítását követően az Est kritikusa megfogalmazta: "Túl az expresszionizmuson, sőt túl az új tárgyiasságon is, valami új, nagyon őszinte és nagyon bensőséges látásmódhoz és kifejezési formához jutott el Kádár Béla."[2]

Az európai festészet egyik legősibb témáját a maga együttlátó módján újrafestő Kádár Béla képe a Madonna gyermekével ábrázolás kései és profán örököse, az anyaság szimbolikus erejű megfogalmazása.

B.Á.

Jegyzetek:

[1] Pesti Hírlap, 1934. I. 16.

[2] Est, 1934. I. 14.

FRANK FRIGYES

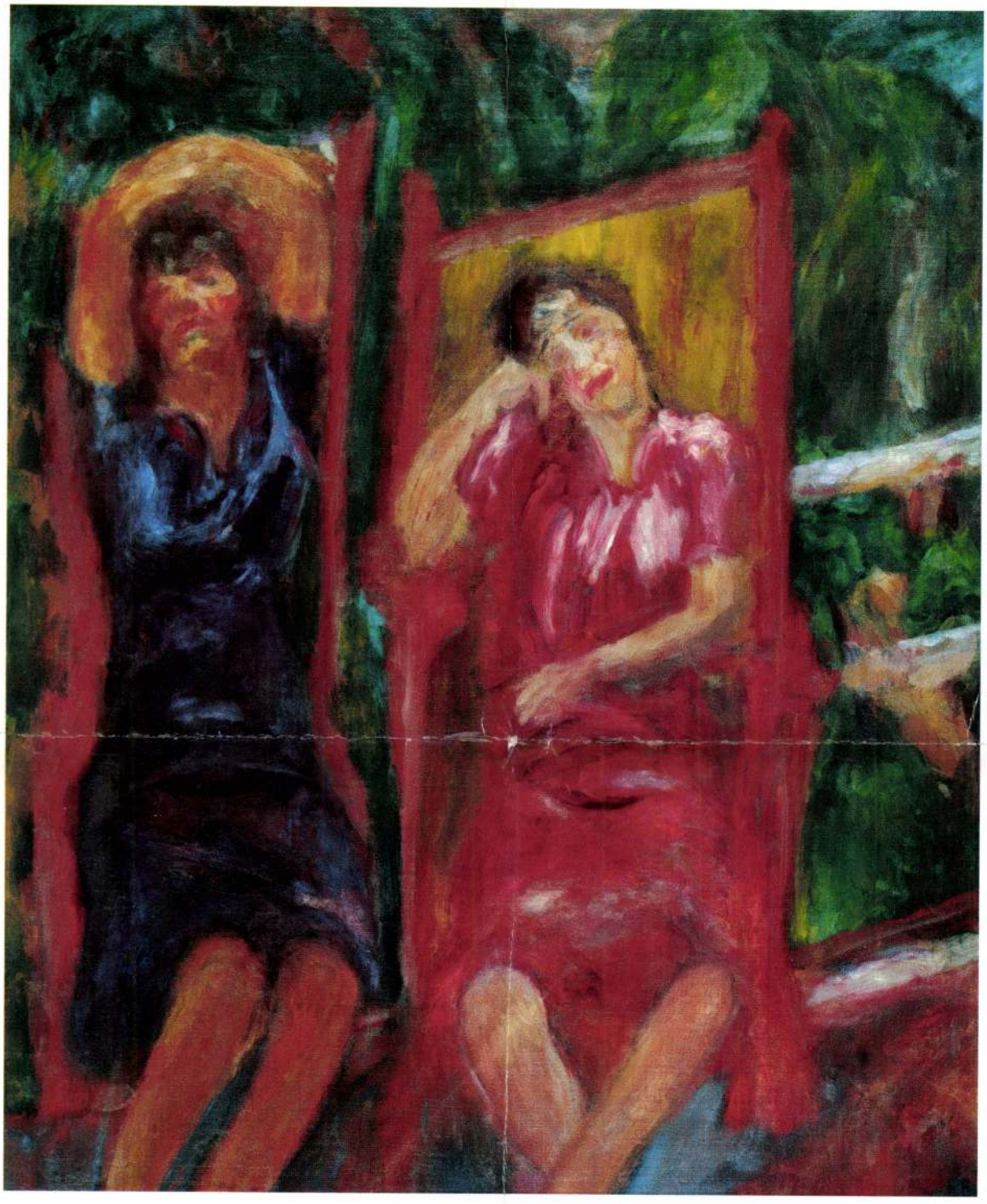

86.▲
Frank Frigyes (1890-1976)

Nyugágyban
Olaj, vászon 82x66,5 cm
Jelezve balra fent: Frank
Kikiáltási ár: 300.000 Ft

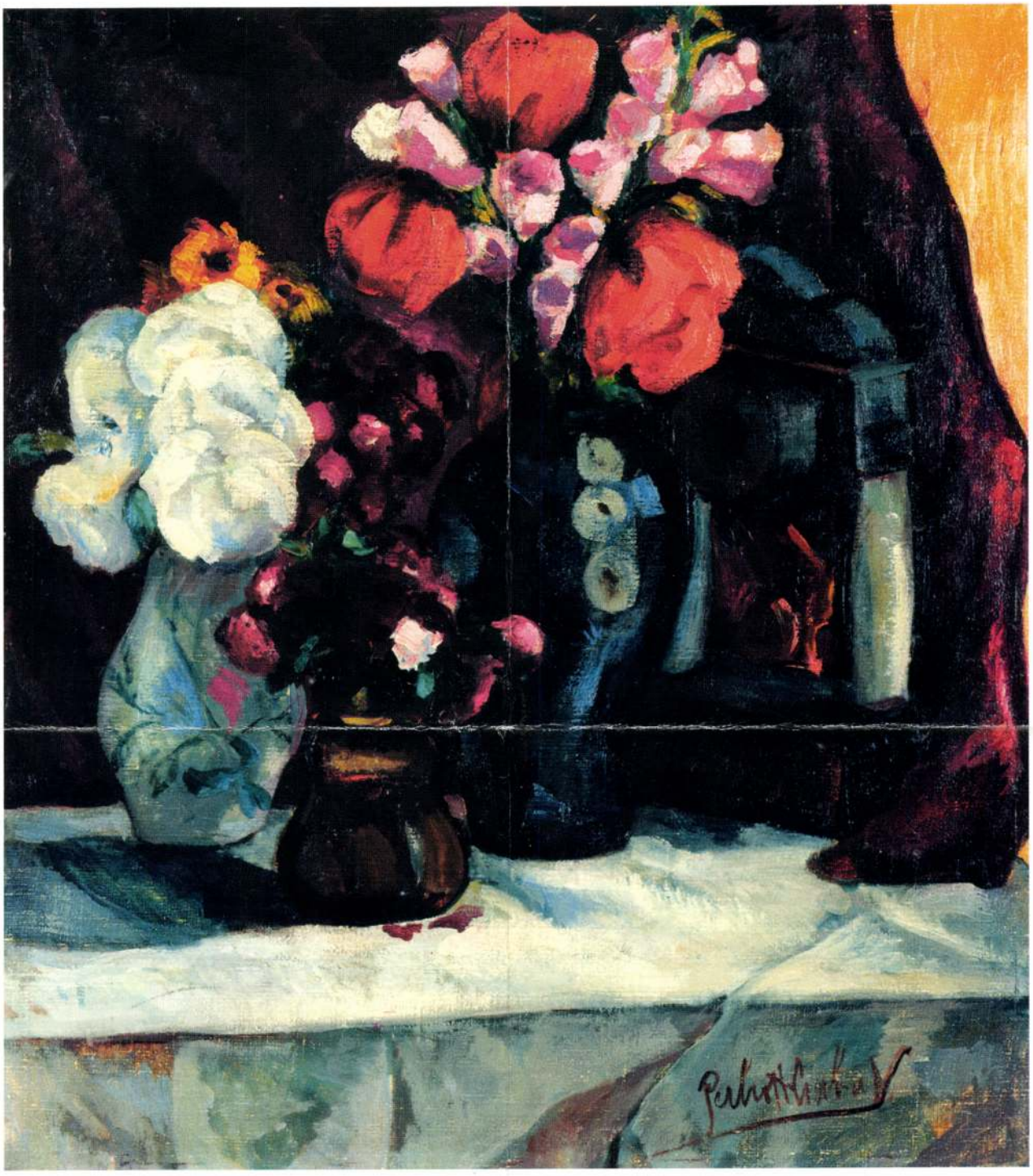

29.▲
Perlrott Csaba Vilmos (1880-1955)

Virágcsendélet órával
Olaj, vászon, kartonon 60x55 cm
Jelezve jobbra lent: Perlrott Csaba V.
Kikiáltási ár: 380.000 Ft

FRANK FRIGYES

30.

30.▲
Frank Frigyes (1890-1976)

Nagy csendélet
Olaj, vászon 108,5 x 83 cm
Jelezve jobbra lent: Frank Frigyes
Jelezve hátul: A Sportkórház nagy étkezőtermébe
Frank Frigyes 1949
Kikiáltási ár: 400.000 Ft

94 • FRANK FRIGYES (1890–1976)

Magányos fa

100 × 80 cm
Olaj, vászon
J. b. l.: Frank Frigyes 1967 VII
Hátoldalán a Műcsarnoki kiállítás címkéje 1968-ból
Kikiáltási ár: 80 000 Ft

FRANK FRIGYES

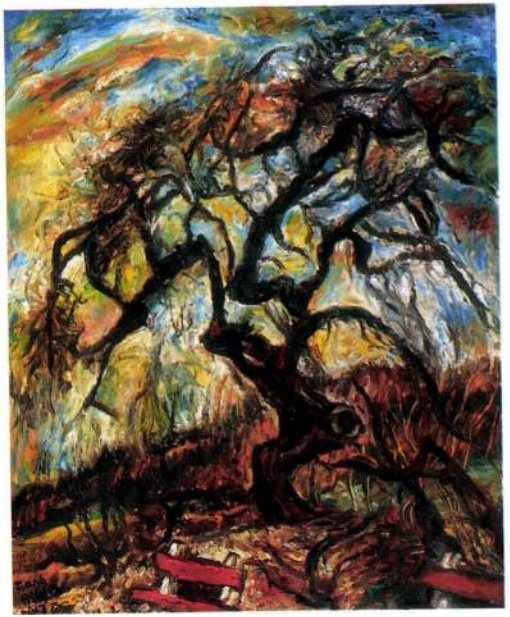

94

Olaj, vászon
J. j. l.: Rafael
Kikiáltási ár: 280 000 Ft

96

Olaj, far
J. j. l.: M
Kikiáltás

97 • SCHEIBER HUGÓ (1873–1950) ➔

Vitorlás

58 × 44 cm
Tempera, papír
J. k. l.: Scheiber H
Kikiáltási ár: 600 000 Ft

53

53 ▪ RUDNAY GYULA (1878–1957)

Faluszéle

65 × 82 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Rudnay

Kikiáltási ár: 350 000 Ft

FRANK FRIGYES

52

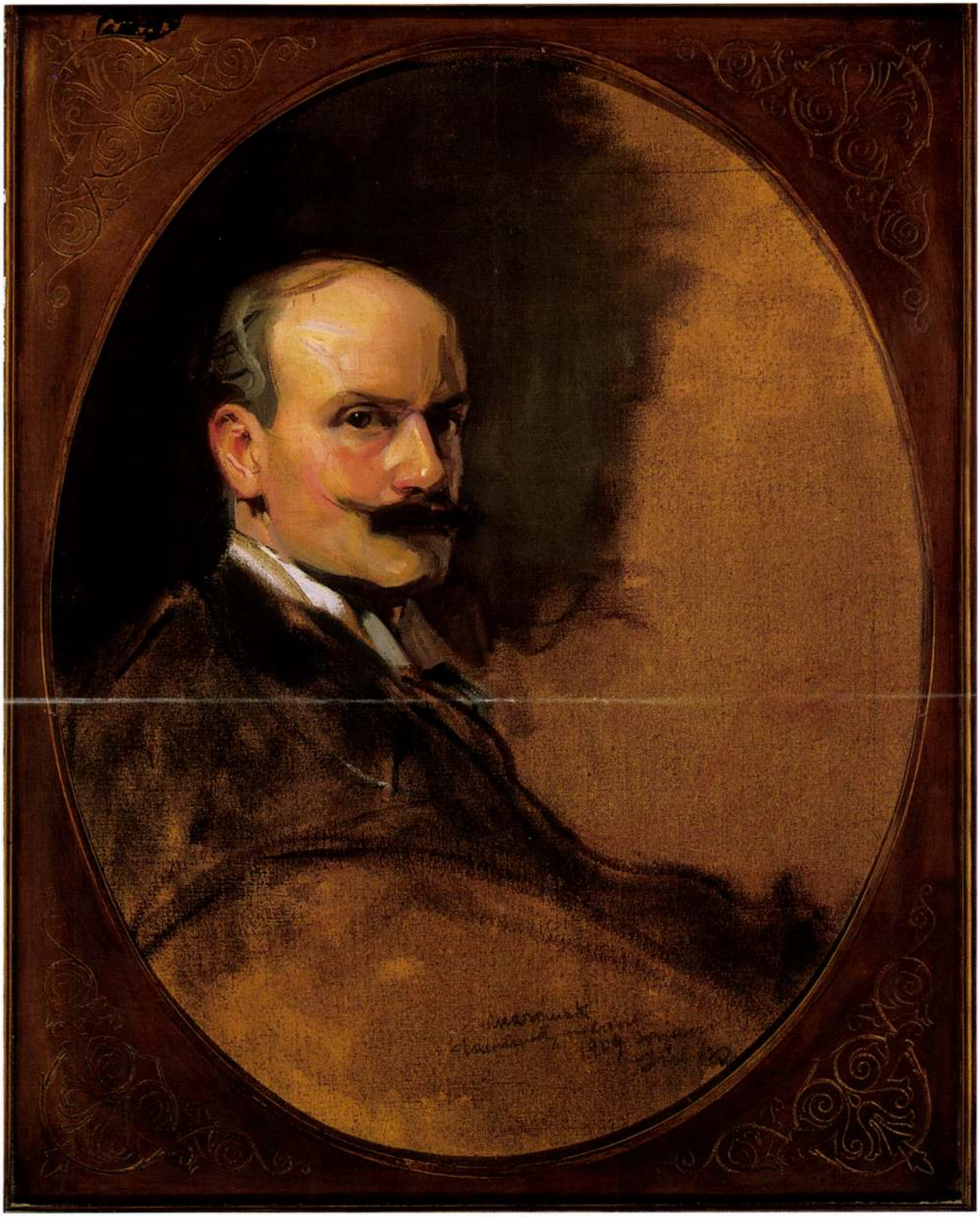

76

76 • LÁSZLÓ FÜLÖP
(1869–1937)

Önarckép

76 × 63 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: dedikálás 1909-ből
Kikiáltási ár: 600 000 Ft

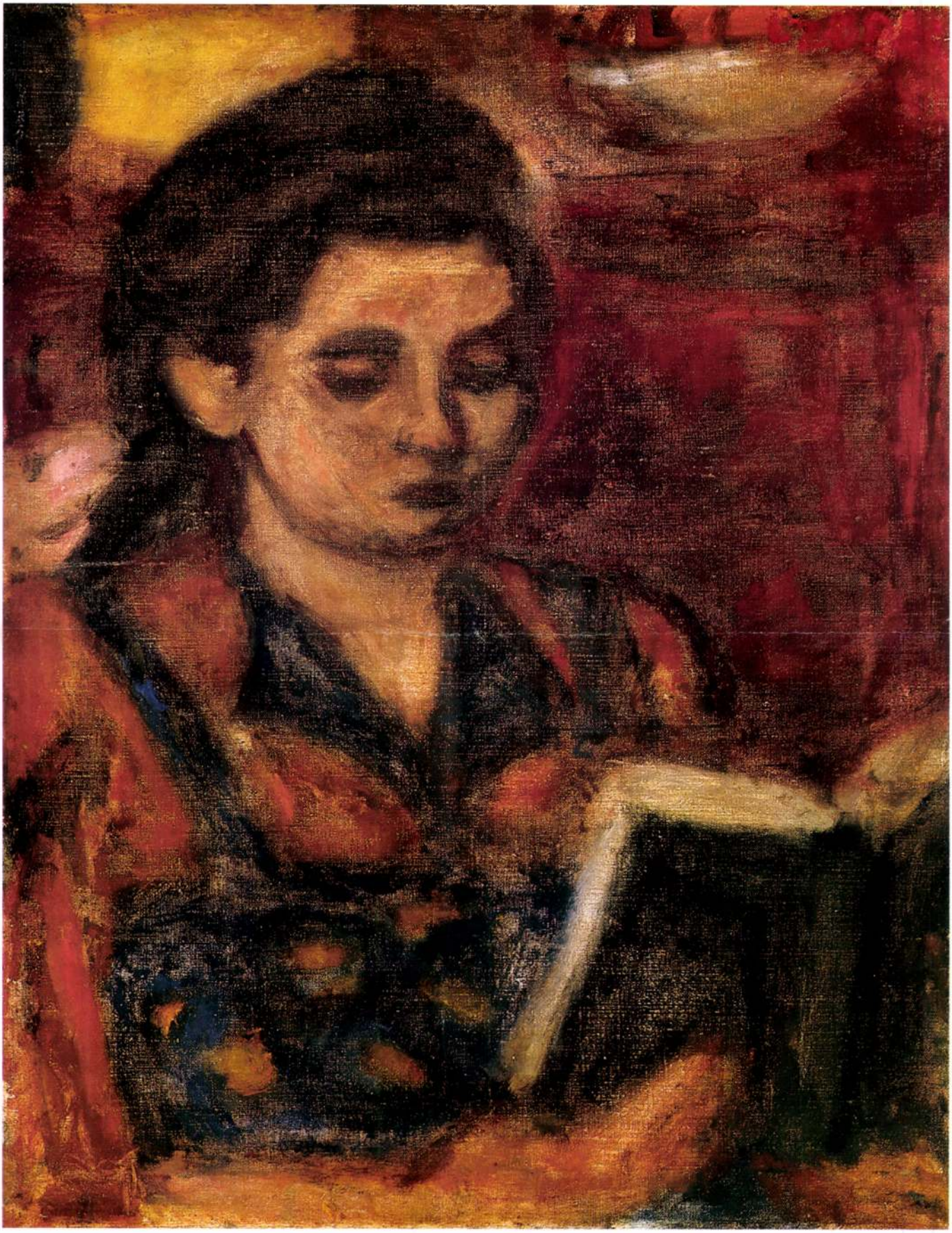

75

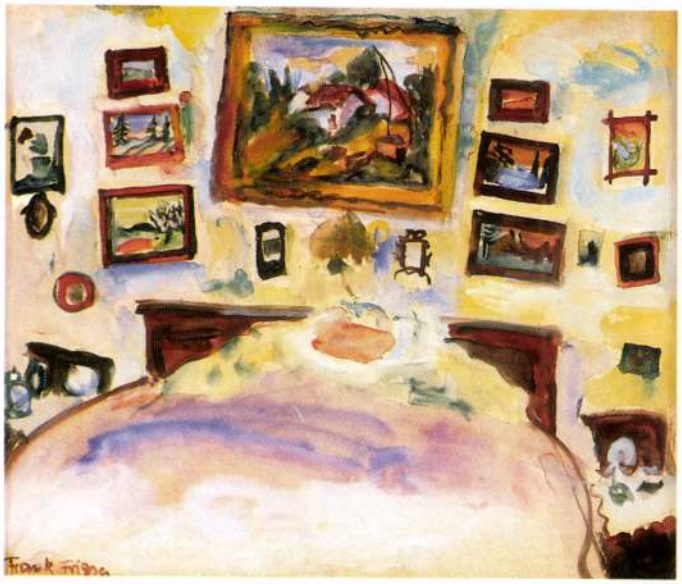

74

74 • FRANK FRIGYES (1890–1976)

A festő szobája

50 × 60 cm
Vegyestechnika, papír
J. b. l.: Frank Frigyes
Kikiáltási ár: 50 000 Ft

75 • CZÓBEL BÉLA (1883–1976)

Olvasó lány

65 × 52 cm
Olaj, vászon
J. j. f.: Czóbel
Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft

IRODALOM:
Kállai Ernő: Czóbel Béla. Budapest, 1934
Fruchter Lajos: Művészek és műalkotások között. Kézirat. é.n. (1944)
Genthon István: Czóbel. Budapest, 1961
Philipp Clarisse: Czóbel. Budapest, 1970
Frank János: Czóbel. (Életrajz, bibliográfia, képválogatás: Kratochwill Mimi) Budapest, 1983

Czóbel Béla: Madonna, 1937 Olaj, vászon 52×43 cm Budapest, Fruchter-gyűjtemény

Czóbel Béla különleges helyet foglal el a magyar festészet 20. századi történetében. Általános volt ugyan, hogy az európai művészeti mozgalmak megindulása után előbb vagy utóbb felbukkantak a magyar követők is, de csak kevesekről mondható el, hogy jelen voltak egy új eszme vagy irányzat születésénél. Márpedig Czóbel, az „első magyar fauve" már 1905-ben Matisse, Derain, Vlaminck társaságában állított ki Párizsban, ismerte Picassót és barátja volt Modiglianinak.

Fontos volt számára Nagybánya plein air hagyománya, de elutasította a puszta látványfestészetet, a természetelvűséghez való szívós ragaszkodást. Saját hangját kereste az École de Parisban, majd később Hollandiában és a berlini „die Brücke" csoportban is. A '20-as évek második felétől felváltva élt Párizsban és Magyarországon. Ekkoriban kialakított egyéni festésmódját tompán fénylő színvilág, puha fekete kontúrok és mélyről sugárzó kolorit jellemezte. Képeinek nincsen története, szavakkal elmondható tartalma, modelljei önmagukat adják. *„Mindent, az emberi alakot, a tájat, a szobabelsőt és az aktot is egyaránt csendéletnek lát"* – mondta róla Genthon István. Ezt érezzük ezen a 1930-as évek első felében készült festményen is.

A szűk térbe beszorított nőalak időtlen ottléte, szemérmes intimitása a középkori Annuntiatio képek olvasó Máriáit idézi. A mély okkerek és a tompán fénylő sötétkékek fokozzák a szemkontaktus hiányából fakadó titokzatosság és zárkózottság érzetét. A festő nem törekszik az interieur bemutatására, az alak környezetét csupán a melegfényű zöld könyv, puha, pasztózus barnásvörösek és egy-egy felvillanó fehér vagy rózsaszín folt teremti meg. Az *„Olvasó lány"* szokatlan ellágyulás Czóbel keménykötésű művészetében.

P. K.

64. **Frank Frigyes** (1890-1976)

Mimi sárga fotelban, 1938.

2002 dbr;

Olaj, fa, 131x90 cm
Jelezve balra lent:
1938. Frank Frigyes

Oeuvre katalógus:
- Gerencsér Éva: Frank Frigyes
  Bp., 1965. 101. szám

Kiállítva:
- Műcsarnok, 1973.,
- Vigadó Galéria, 1991.

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

63. ▲
Ferenczy Noémi (1890-1957)

Erdő, 1942.

Akvarell, pauszpapír, 35x35 cm
Jelzés nélkül
Reprodukálva:
• Jankovich Júlia: Ferenczy Noémi, Corvina Kiadó, 1983., 120. szám
Kikiáltási ár: 440 000 Ft

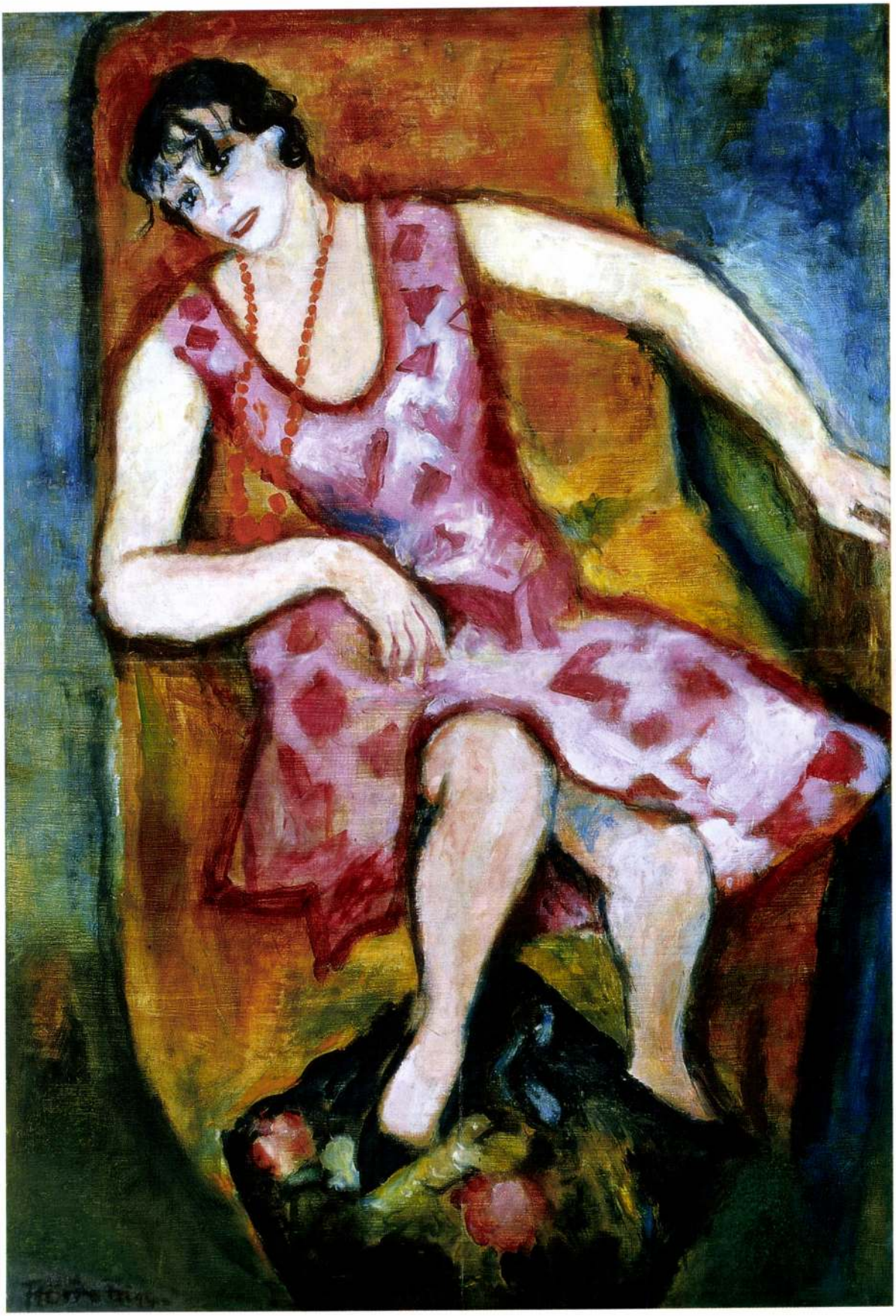

64.

65.

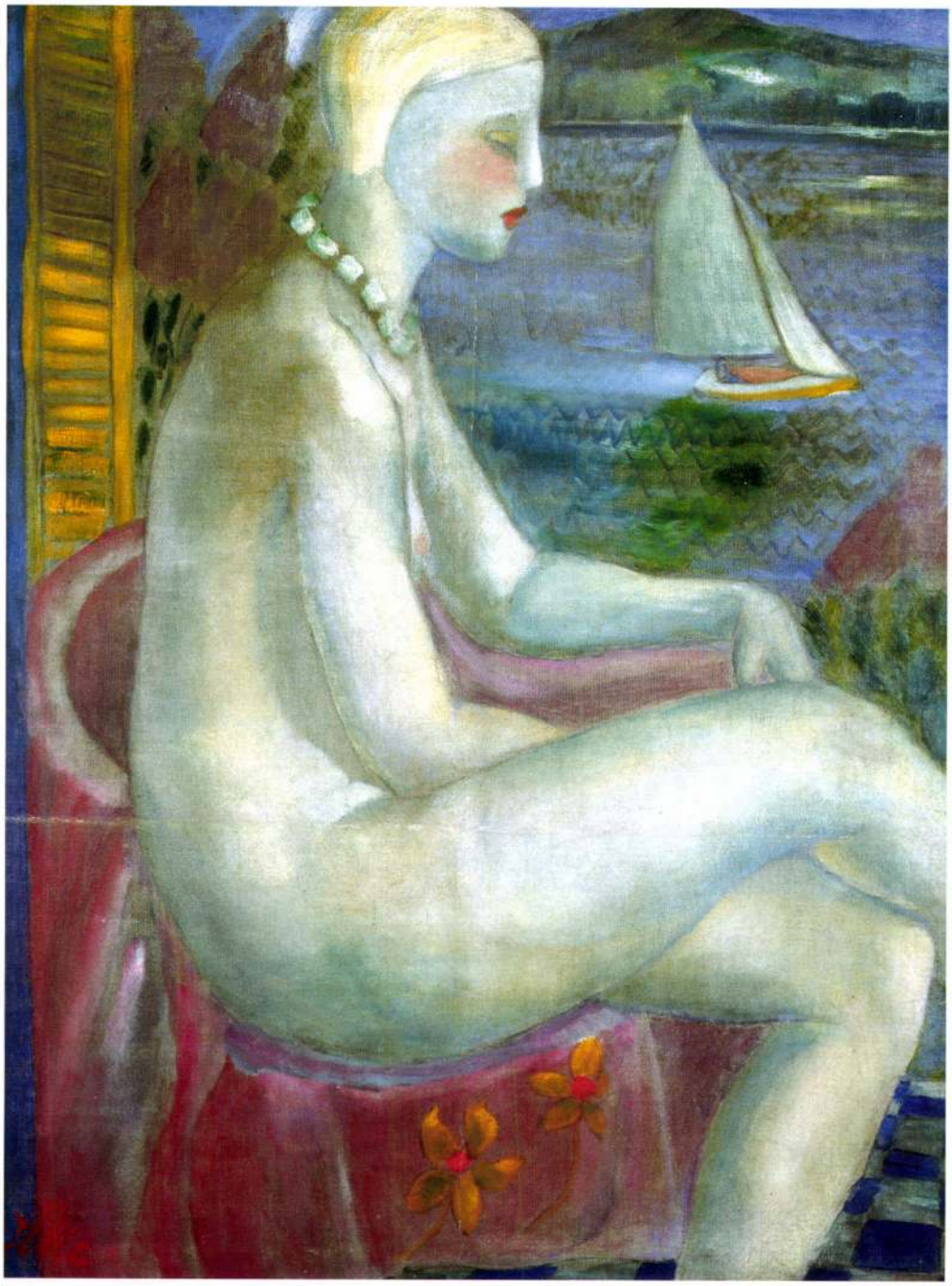

65. ▲
Klie Zoltán (1897-1992)

Akt balatoni műteremben

Olaj, vászon, 86x67 cm
Jelezve balra lent: Klie
Kikiáltási ár: 900 000 Ft

RIEKE DES

FRIGYES FRANK 1890–1976

Mimi, Embroidering. 1929

92 × 65 CM

36 × 25 1/2 IN.

OIL ON CANVAS

SIGNED AND DATED LOWER LEFT:

FRANK FRIGYES 1929

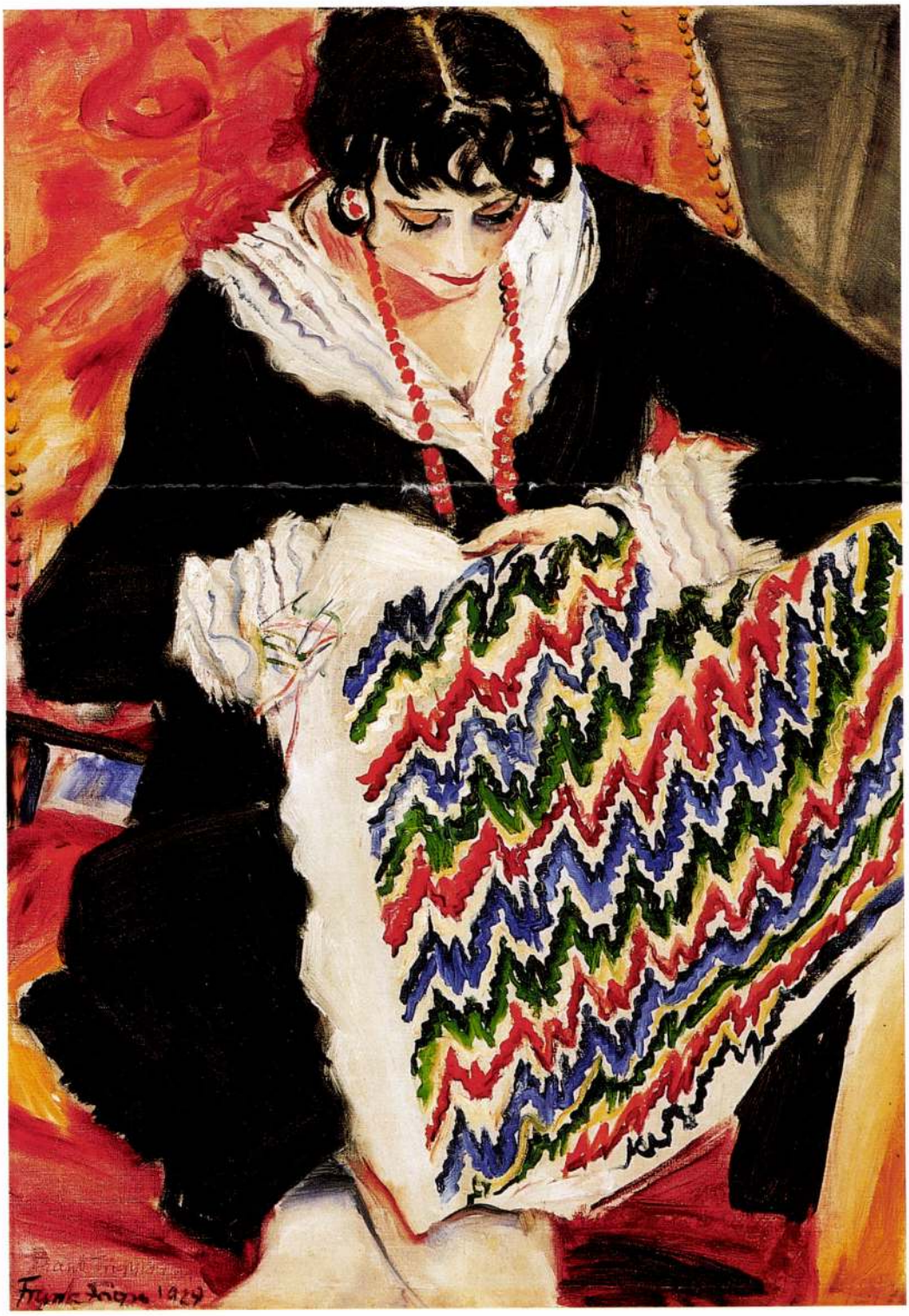
Frank Boggs 1929

FRIGYES FRANK 1890–1976

Mimi. Early 1930s

80 × 64 CM

31 1/2 × 25 IN.

OIL ON CANVAS

SIGNED LOWER RIGHT:

FRANK FRIGYES

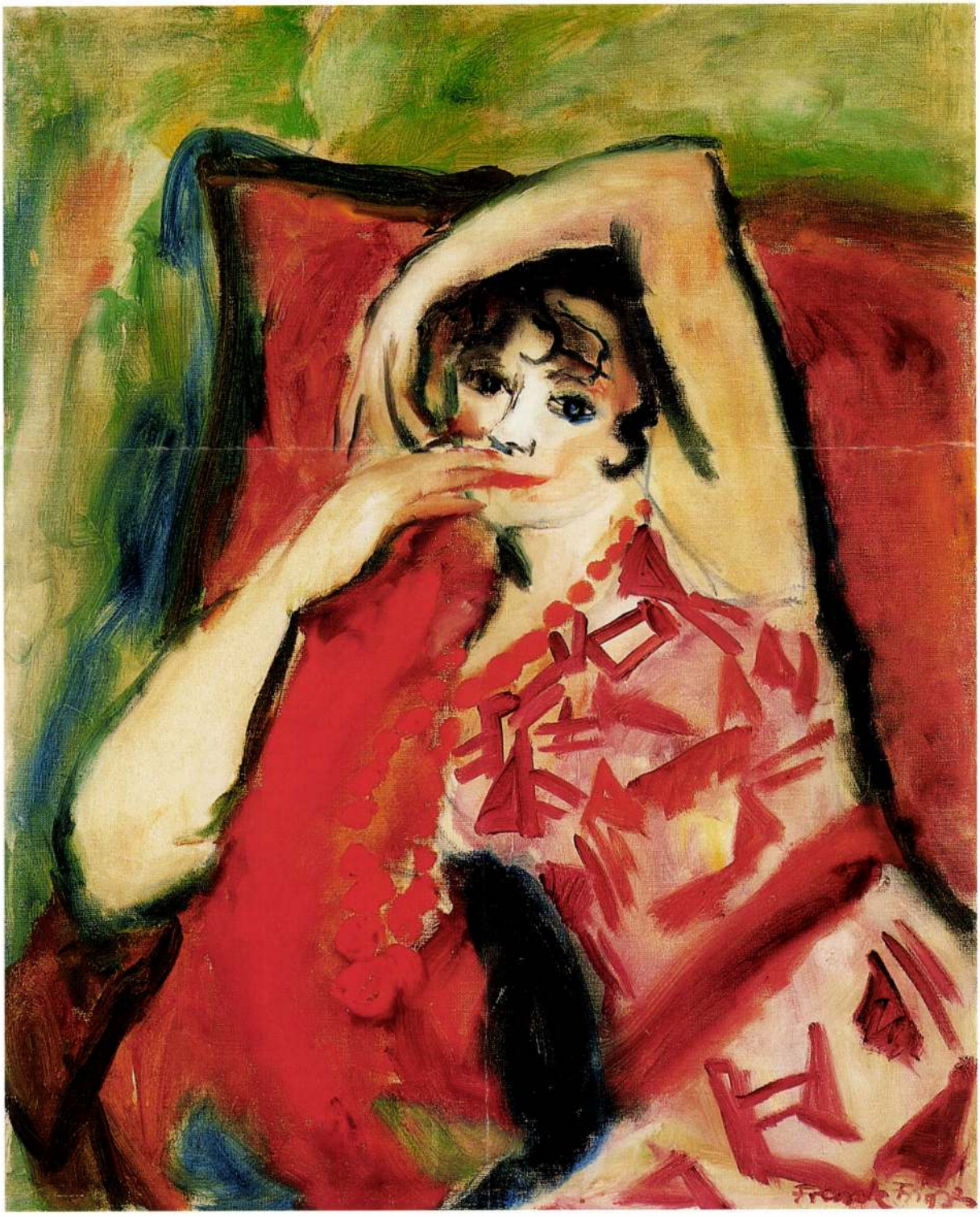

JENŐ GÁBOR 1893–1968

Acrobats. 1933

90 × 70 CM

35 1/2 × 27 1/2 IN.

OIL ON CANVAS

SIGNED AND DATED LOWER RIGHT:

GÁBOR J. 1933

JENŐ GÁBOR 1893–1968

He studied at the Academy of Fine Arts between 1911 and 1915. He was a student of Tivadar Zemplényi and Aladár Edvi Illés. He started his drawing-teacher career in Pécs. From 1925 onwards he exibited regularly with KUT (Képző-művészek Új Társasága, New Association of Artists) and UME (Új Művészek Egyesülete, Association of New Artists). He went on several study-tours : Paris (1926-1927), Berlin (1931). His paintings influenced by Avant-garde were exhibited at Kovács Szalon (Kovács Salon) in 1930 and in the Nemzeti Szalon (National Salon) in 1939. He lived in Szeged from 1941 and in Budapest from 1947. He belonged to Kassák's group. His oeuvre is characterised by a great variety of artistic form: painting, lithograph, lino-cut, wood-cut, poster, ex-libris and frontispiece for periodicals.

FRANK FRIGYES

FRIGYES FRANK 1890–1976

Paris. 1926

70 × 80 CM

27 1/2 × 31 1/2 IN.

OIL ON CANVAS

SIGNED LOWER RIGHT:

FRANK FRIGYES PARIS

FRIGYES FRANK 1890–1976

After studying at the Budapest Academy of Fine Arts between 1908 and 1911 he went to Munich where he became a pupil of Jank. In 1912 his portraits were displayed at the exhibition of the Munich Secession, where he was awarded a bronze medal. In the 20s his collected works were on display at Bernheim Jeune in Paris and he was given a mention honourable at the exhibition of the Societé des Artistes Francais. He received a Diplome d'Honneur at the international exhibition in Bordeaux in 1927 and a bronze medal at the world fair in Brussels in 1935. He regularly took part in KUT (Képző-művészek Új Társasága, New Association of Artists) and UME (Új Művészek Egyesülete, Association of New Artists) exhibitions. After an impressionist beginning and a short period inspired by Italian metaphisical painting, from the second part of the 20s he created his expressive painting with links to Rouault, Matisse, Soutine and Chagall. A born colourist, he was one of the most significant Hungarian representatives of the Paris school.

Gondolatok vörös színre és lovakra

A világvándor Franyo Aatoth tárlata a Várfok Galériában

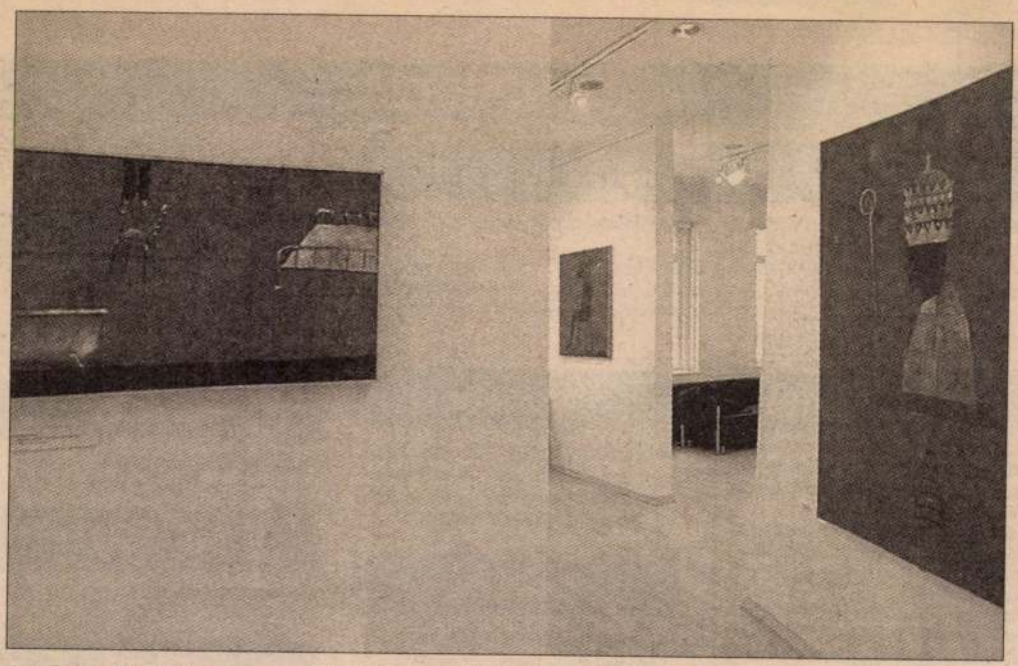

A művész abban hisz, hogy az eltávolodás a tisztult látásmód forrása lehet Fotó: Pélyi Nóra

Franyo Aatoth magyar származású, Franciaországban és Mongóliában élő festőművész először mutatkozik be Budapesten, a Várfok Galériában. A kiállítással egy időben látott napvilágot a művész legújabb könyve, Az utazó alkoholista kéziszótára tizennégy nyelven. Franyo Aatoth képei február 9-éig várják a látogatókat.

Franyo Aatoth először állít ki Budapesten. Magyarországon másodszor. Pedig itt született, s csupán negyed évszázada él Párizsban. Bár ez a csaknem huszonöt év, amit Magyarországtól távol töltött, meghatározó volt életében. Nem csak művészetében.

A Ló évében hagyta el szülőföldjét, s ez számára jelentőséggel bír: ő is a Ló évében született. És tizenkét évente, mikor a kínai horoszkóp szerint újra és újra belépünk a Ló évébe, élete meghatározó változásokon megy keresztül. Például először állít ki Budapesten…

A lovakhoz köthető mongóliai utazásainak kezdete is. Nemcsak azért, mert éppen a Ló évében jártunk, hanem azért is, mert a mongol sztyeppén, a nomád pásztorok társaságában még közelebb kerülhetett a „sztyeppei limuzinokhoz". Képein gyakran feltűnik a ló motívum, ám művészetében mégsem annyira meghatározó, mint például a vörös szín.

Franyo Aatoth képei egytől-egyig vörösek. Hiszen a vörös az élénkség és az élet színe. Régebben sokkal komorabb színekkel dolgozott: fekete, okker, szürke motívumok vagy egyszerűen föld és homok borították vásznait, vagyis saját szavaival élve: a bolygó memóriája. Aztán egy napon megjelent palettáján a vörös, mely nagyjából mongóliai utazgatásainak kezdetével esik egybe.

Franyo Aatoth minden évben néhány hónapot a nomád sztyeppén tölt, hiszen régi-új otthonra lelt az ázsiai pásztorok között. „Mongóliában fedeztem fel a nagy tereket. A Nagy Tér, amelyben egyértelműbb lesz a bizonytalanság fogalma, ami ráéreztet a szabadságra. A Nagy Tér nekünk, – akik városlakókká lettünk és az eső ellenségünkké vált – egy vágyat testesít meg. Mindig szeretnénk érezni, mámorosan elmerülni benne…" – vallja a művész, aki úgy gondolja, a legfontosabb dolgokat távolból kell szemlélni. Erre neki lehetősége is adódott: huszonöt év Magyarországon, majd csaknem ugyanennyi Franciaországban. Közben nem lett francia ember, de mint „magyar", mégis különbözik azoktól a honfitársaitól, akik ugyanennyi időt itthon töltöttek. „Bárhol is vagyok, a gondolataim mindig máshol járnak. Ha Párizsban dolgozom, gondolatban Mongóliában vagyok, és Mongóliában természetesen magyar dolgok foglalkoztatnak. Ez az eltávolodás egy letisztultabb látásmód forrása lehet, de ugyanakkor valamiféle kielégületlenség is ami az alkotás motorjaként szolgál." Életének talán legmélyebb, spirituális barátsága feLugossy Lászlóhoz köti. Még soha nem találkoztak. Franyo Párizsban talált rá feLugossy egyik írására. Azóta barátok.

Franyo Aatoth erőteljes személyisége jól érzékelhető a képein. Bármihez fog, az elkezd élni. Legyen az festmény, animáció, televíziós reklám vagy akár lemezborító. Kiállítása február 9-éig látható a Várfok Galériában, legújabb könyve pedig Az utazó alkoholista kéziszótára tizennégy nyelven, már kapható a könyvesboltokban.

Dudás Éva

16.35 Majomparádé
17.40 Életben maradni
18.50 **A pszichológia ösvényein**
19.20 **Keresd az okát! A szent Helens vulkán kitörése**
19.55 **Állatmesék a rendelőből**
20.30 **Ökológiai fejtörő**

18.05 Urszekerek: Az új nemzedék Am. sci-fi sorozat
19.00 **Egy rém rendes család** Am. vígjátéksor.
20.00 **A körzet** Amerikai krimisor.
20.50 **A helyszínelők** Am. krimisorozat

státustörvényről és a közelgő RMDSZ-kongresszusról kérdezzük a téma szakértőjét, Csapody Miklóst. – Teljes megújulásra készül az FKGP. A tervekről Réti Miklós, a kisgazdapárt elnöke. – Mi lesz az MTV kuratóriumának sorsa?

APRÓHIRDETÉS

KÖZLEMÉNY

ORSZÁGOS PÉNZINTÉZET rózsadombi igazgatóságára 2 fő középvezetőt keres. Időpont-egyeztetés: (06-30) 415-7938.

AZ ÉRD ÉS VIDÉKE TAKARÉKSZÖVETKEZET, az Örkényi Takarékszövetkezet, valamint a Monor és Vidéke Takarékszövetkezet tájékoztatja tisztelt ügyfeleit, hogy betéti kamatait február 15-étől 0,25–4 százalékponttal csökkenti. Részletes információval a kirendeltségek szolgálnak.

GYÁSZJELENTÉS

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik szerették és tisztelték, hogy

DR. KUTASNÉ TÖRÖK ILDIKÓ alezredes fegyelmezetten viselt, hosszú, súlyos betegség következtében 2003. január 15-én, 46 éves korában elhunyt. Felejthetetlen halottunktól 2003. január 31-én, 12.45 órakor veszünk végső búcsút a Farkasréti temető ravatalozójában. Dr. Kutasné Török Ildikó alezredest a Nemzetbiztonsági Hivatal saját halottjának tekinti. Gyászolják: férje, gyermekei, rokonai, barátai, tisztelői, a Nemzetbiztonsági Hivatal dolgozói.

INGATLAN

BALATONBOGLÁR városközpontjában építendő üzletek, lakások önköltségi áron történő építéséhez társakat keresek. Tel.: (06-20) 935-3213.

RÉGISÉG

BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET, 1950 előtti képeslapokat, cserkész emléktárgyakat, levélborítékokat vásárolunk. Bp. VIII., Szentkirályi u. 6. Tel.: 485-5060.

KASTÉLYBERENDEZÉSHEZ vásárolok antik bútort, festményt, órát, bronzszobrot, porcelánt, ezüstöt, teljes hagyatékot. Telefon: 214-4850, (06-20) 323-4104.

JÁRMŰ

MEGVÁSÁROLOM gépkocsiját, (06-30) 352-4199.

MEGVÁSÁROLNÁM Suzukiját, (06-20) 312-6165.

OKTATÁS

FILMSZÖVEGFORDÍTÓ-, műfordító-, könyvszerkesztő-tanfolyamok, 340-0859.

SZOLGÁLTATÁS

ADÓSSÁGBEHAJTÁS (06-78) 510-030, (06-30) 371-7629.

VEGYES

BÖSENDORFER zongora eladó. Tel.: (06-20) 485-7717.

NAPI UTASVÁRÓ

IBS
Nemzetközi Üzleti Főiskola

Várjuk Önöket nyílt napunkon
február 13.
10.00 órától

1021 Budapest, Tárogató út 2-4.
06-80-200-801,
391-2598, www.ibs-b.hu

JANUÁRI ÉS FEBRUÁRI AKCIÓK

TUNÉZIA
ÜDÜLÉS HOTEL***
1 hét: 49 900 Ft 2 hét: 59 900 Ft
3 hét: 69 900 Ft
KÖRUTAZÁS HOTEL***
1 hét: 89 900 Ft

EGYIPTOM
ÜDÜLÉS HOTEL****
11 nap: 89 900 Ft
HURGHADA + LUXOR
11 nap: 109 900 Ft-tól

Medina Tours:
1061 Bp., Andrássy út 3.
1078 Bp., István u. 27.
www.medina.hu
Eng. szám: R 0932/1994/1999
Tel.: 266-0832, 266-0833
Tel.: 342-0340, 352-9886
RTL teletext 449. old.

A Magyar Hírlap NAPI UTASVÁRÓJÁBA a 470-1133-as telefonszámon adhatja fel hirdetését!

TENSI Holiday
Info: 345-1588, 345-1585, 266-5775
Pécs: 06-72-510-499
www.tensi.hu
holiday@tensi.hu

THAIFÖLD
a mesés Kelet...
Utazás közvetlen Malév charterjárattal, hotel 4*, reggeli, magyar idegenvezetés, városnézés Bangkokban
Bangkok-Pattaya
13 nap - Február 1.
~~254.900 Ft~~ helyett
209.000 Ft-tól/fő

VALENTIN NAPI LUXUSHAJÓ UTAZÁS
7 éj a magat karib szigetvilágban, teljes ellátással a világ legnagyobb hajójának, a Voyager of the Sem fedélzetén
Február 16.
93.700 Ft-tól/fő + repülőjegy, illetékek

RÓMAI VÁROSLÁTOGATÁS
Február 22.! 4 nap
repülő, hotel 3*, reggeli
124.900 Ft/fő

Mérföldekkel előre a Holiday Autos bérautóival
Foglalja le autóját időben a világ közel 50 országába, és fizessen előre, forintban!
Kanári szigetek 3 nap 17.100 Ft-tól
Barcelona, Malaga 3 nap 18.600 Ft-tól

A megadott részvételi díjak nem tartalmazzák a járulékos költségeket.

Várjuk további ajánlatainkkal!

Tensi Főiroda: 1023 Bp., Komjádi B. u. 1.
Tensi Belváros: 1052 Bp., Aranykéz u. 4-8.
Tensi Pécs: 7621 Pécs, Teréz u. 17.

MINŐSÉGBEN UTAZUNK

FRANK Frigyes

OMIKE 1909-1944

164
167
299
301

EGYIDŐBEN

Európa, 1968

Mi történt 25 éve Európában? A rádiószínház jubileumi pályázatának eddig bemutatott hangjátékai (melyek majd mindegyike a csehszlovákiai megszállás napjaiban játszódik) többnyire emlékképek, életképek idézésével keresték a választ erre.

Jobbára olyan emberek ezeknek a daraboknak a szereplői, akik nem résztvevői, hanem kortársként pusztán távoli tanúi voltak az eseményeknek. Nem ajtajukon dörömbölt a történelem, legfeljebb csak a kertjük alatt dübörgött el, idegen tájak felé tartva. Hírek jöttek csak, szóbeszédek, viccek terjedtek. A hangjátékok utalásai szerint talán 68 annak a korszaknak a kezdete, melyben a világpolgárnak hazudott kisember élő közvetítésben figyelheti az épp soros nemzeti és tömegkatasztrófákat.

Valahogy így csaphatott le az antik végzet is; váratlanul és kikerülhetetlenül – kommentálja az eseményeket Spiró György *Eltűntek a lektorok* című hangjátékának főszerelője. A zágrábi szerb–horvát nyelvtanfolyam soknemzetiségű hallgatói – ahogy a tévét nézve azt figyelik órákon át felajzottan, hogy a Vencel téren nem történik éppen semmi – arra is rádöbbennek, hogy az életük felett ott terpeszkedik valami kiszámíthatatlan hatalom, amely állampolgárként bármikor igényt tarthat rájuk. A tanfolyamtársak, csehek, szlovákok, oroszok, endékások, magyarok, akik mindeddig együtt ittak, együtt buliztak, egymás nőit kerülgették, hirtelen ellenséges nemzetek tagjaivá lesznek. Bárhogyan is gondolkodnak, ha parancsot kapnának, indulniuk kellene, hogy felettes erők akaratának engedve egymásra fogják fegyvereiket. A Varsányi Anikó rendezte hangjátékban azonban nem a szorongás, hanem a (más művekben is fontos) irónia a meghatározó. A jelen és a múlt közötti distanciateremtés eszköze ez. (93-ból nézve 68 hitekkel teli békekornak látszik.) A rádiójáték szereplői azokon a nyelveken szólalnak meg, ahogy Zágrábban is kommunikáltak egymással. Ezt a bábeli nyelvzavart az egykori eseményekre visszaemlékező narrátor – az elhangzottakat magyarul összefoglalva – a máből kommentálja. Az egykori feszültségeket (Máté Gábor remek alakításában) halk iróniával teszi idézőjelbe. Nem annak szól ez a gesztus, hogy azóta jobbá vált volna a világ, hanem épp abból fakad a szekpszis, hogy a kelet-európaiak azóta rezignáltan berendezkedtek a növekvő zűrzavarral való együttélésre is. Megszokták már, hogy hová születtek.

Ugyanezekben a napokban egy finnországi kocsmában is azon vitatkozik egy félrészeg, helybeliekből és emigránsokból álló társaság, hogy mi történt Csehszlovákiában. Ez legalább olyan fontos beszédtéma köztük, mint az, hogy a kocsmárost elhagyta a felesége. Valahogy minden összezavarodott – mondogatják Koppányi György *Kiskocsmában* című jelenetének szereplői. Már a világ sem a régi, a sör sem igazi. Mintha az asszonyok sem lennének valódiak. Minden mintha. Mintha ez az egész olyan lenne, mint az élet. De csak minthaélet. És ebben a méltatlanságban minden fájdalom komikusan kicsinyessé kopik. (Az emberarcúvá sosem vált szocializmusban megtapasztalt életérzést – talán kicsit indokolatlanul – finnországi környezetbe helyező jelenetből Kőváry Katalin hangulatos hangjátékot rendezett. Ebben kiváló színészek – Vajda László, Pap Zoltán, Balkay Géza, Ternyák Zoltán – voltak segítségére.)

Ugyanezekben a nyári napokban az Adria egyik tengerparti üdülőhelyén a középkorú magyar házaspár kamaszfiától hall a történtekről. „Mit jelent ez nekünk, magyaroknak?" – kérdezi az aggodalmaskodó feleség? „Nekünk semmit" – válaszolja a magabiztos férj, mert határozottan tudja, hogy az új gazdasági mechanizmus meghozza majd a várt eredményeket, azaz személy szerint neki az új zsigulikiutalását. A fiú már ekkor is idegenkedve figyeli szüleit, de végképp kiéleződik az apjával való viszonya, mikor azt Jan Palach tette sem zökkenti ki önelégült közönyéből. Görgey Gábor *A második lágytojás* című hangjátéka (rendező Berényi Gábor) a nyári életképet a hatvanas évek nemzedéki ellentéteinek jelzésével az amorális kispolgári lét és a világot morális izgalommal figyelő kamaszkori érzékenység konfliktusává igyekezett tágítani.

Ugyancsak két nemzedéknek az augusztusi eseményekhez fűződő eltérő viszonyát jelezte Csiki László *Másnap* című műve. Ez a darab két egyforma súlyú féligazságot állít egymás mellé. Igaza van az erdélyi magyar sofőrnek, amikor közömbösen fogadja a híreket. Megjárta maga is a börtönt, levonta a tanulságot; milyen lehet a kisember viszonya a nagypolitikához. De igaza van kocsikísérőjének, a szünidőben munkát vállaló egyetemistának is, aki folyton csak a rádiót füleli. Fontos dolgok történnek most a világban. Nem elég, hogy a pártvezér megtagadta, hogy a románok az oroszok oldalán bevonuljanak Csehszlovákiába, még azt is sejttette, hogy ha kell, segítséget nyújtanak a cseh népnek. Maszlag – gondolhatja magában a sofőr, remény – mondogathatja a fiú. De nincs igaza, amikor ítélkezni akar: Be vannak gazolva maguk – vágja oda a férfinak. Lehet – válaszolja amaz –, de élünk. Neki sincs azonban igaza, mert élettapasztalataiból valóban nem születik más, csak kiábrándultság. Jóideje nem gondolkodik már hangosan. Nem tudni hát, hogy azt az úton fölszedett srácot, aki Bukarestbe készül, hogy tiltakozásul felgyújtsa magát azért, mert mégsem toboroznak önkénteseket az oroszok elleni háborúra, miért adja fel a rendőrségen – állítólagos parizerlopásért. Megmenti ezzel a suhancot, vagy árulást követ el ellene? A kocsikísérője sem vitatkozik vele. Sokat sejt, és keveset ért. Nem tudja még, hogy egyéni cselekedetként megbocsátható-e a kényszerűség. Fogalma sincs még, hogy hajlandó lesz-e másnap is beszállni az autóba a sofőr mellé. A Zoltán Gábor rendezte hangjáték (Vajda Lászlóval a főszerepben) halk hangsúlyokkal érzékeltette a Csikidarab erkölcsi paradoxonait.

Ugyanekkor, augusztusban egy dunakanyari üdülőhelyről hazafelé induló férfi is azzal szembesül, hogy nincs módja a személyes állásfoglalásra. Békés Pál *Turnusvég* című darabjában az egyszerű szituáció finom árnyalatokban válik jelképes tartalmúvá: a buszmegállóban álldogáló családtól néhány méterre lefullad egy katonai dzsip. Odaátról jött. A csehszlovákok eldugták a sört, itthonról kell vinni a szomjas katonának – mondja a sofőr. Megkéri a „férfiakat", a férjet és a kisfiát, hogy segítsenek megtolni az autót. Nagy pillanat ez a férfi életében. Úgy érzi, most kimutathatja, mit gondol a történtekről. Hős lehet kicsit. A tiltakozás jele, ha nem segít. Mire való ez?! Toljátok már meg! – mondja a habozást látva szigorúan a feleség. Olyan ez, mintha ezt mondaná férjének: Ne pózolj és ne kicsinyeskedj! És azt gondolja magában: igaza van az urának. Valóban reménytelen, lehetetlen hely ez itt. (A Varsányi Anikó rendezte játékot Ráckevei Anna és Gáspár Sándor játéka tette emlékezetessé.)

A múltnak korántsincs vége – sejteti Gothár Péter *Szabadság, szerelem* című darabja is. A Csehszlovákiába vezényelt katona, aki akkor dezertálást kísérelt meg, húsz év múlva, börtönéből kiszabadulva nekiindul, hogy bosszút álljon egykori bajtársán, aki cserbenhagyta őt, közös barátnőjüket is elszerette. Meg akarja tudni végre azt is, hogy melyikük fia az a húszéves srác, aki tiszta, üres tekintettel figyeli a világot. Spiró darabja mellett egyedül a Gothár rendezte hangjáték volt a sorozat már elhangzottak darabjai közül olyan, amelyik – a narráció erőteljes szerepeltetésével – szakított a hagyományos jelenetformával. Gothár a *Melodráma* című filmjéből ismert témát erőteljes rádiószínházzá alakította. Igazán ebben a közegben érvényesült az a töredéknyelv, amely a szöveg legfontosabb sajátossága. Indulat és rezignáltság, fásult közöny és szorongó igazságkeresés keveredik ebben a darabban azáltal, hogy egymásra kopírózódnak a hatvanas és a kilencvenes évek. A színészek is (Törőcsik Mari, Szarvas József, Magyar Attila) pontosan éreztek rá, hogy ez a modern kori groteszk vérbosszútörténet egyszerre tekinthető a hivalkodó igazságérzet üres rituáléjának és a jóvátehetetlenül kaotikus viszonyok között végigjárt tragikomikus bolyongásnak.

A sorozat folytatódik 1968 Európájáról, kisembereiről, történelem által épp hogy megérintett mindennapjairól, az alulnézetből szemlélt, medréből kilépett időről. Egy, csak látszólag elmúlt korszak komótos bűneiről és felejthető hőstetteiről.

Sándor L. István

lebontás, képleszedés. De a lehangoltság, a bánat nemcsak az elpusztításra ítélt mű, a kiállítás megszűnése miatt éled föl ilyenkor. Saját kiállításaimat mindig is szomorú eseményként éltem meg. A képeim, amelyek a megnyitón még ,,vadonatújak'' voltak, a zárásra nemcsak azzal a néhány héttel lettek öregebbek, de hónapokkal, évekkel. A tárlat összesűrített idő. Műformájával jár, hogy előhívja a képzőművészetben máskülönben rejtőzködő elmúlást, láthatóvé teszi a tárgyakon átáramló időt. Talán ettől válik tragikussá.

Némelykor tartózkodás, idegenség figyelhető meg művészettörténészek részéről a képzőművészet gyakorlatibb oldalaival szemben, sőt, nemegyszer fölény, arrogancia. Ilyenkor művek és alkotók mint valamely tendencia megtestesítői, mint jelenség jöhetnek csak számításba. Frank János hivatása kevéssé méltányolt köztes helyzet tudomány és művészet határán, ahol elvont elméletek valóban nem születnek, viszont a gyakorlat sültrealizmusa sűrűn juttatja műalkotások olyan szoros közelségébe a tárlatrendezőt, amilyenbe szobatudós soha nem kerülhet. Művészettörténész-hallgatóknak kötelező olvasmánya kellene hogy legyen Frank János munkája.

Végezetül egy fájdalmas érzésről. Nehogy mindez hiábavalóság legyen. Amikor a művészet még leküzdendő akadályt jelentett, és csak illemből létezhetett, nem aggódtam annyira művészetünk jövője miatt, mint ma amikor a szegénységtől kell félteni. Remélni szeretném, hogy egy különös szakma ismereteinek enciklopédikus gyűjteményére, egy finom, érzékeny ember pályájának tapasztalataira nagy szüksége lesz még a magyar művészetnek. *(Műcsarnok)*

Kováts Albert

Kiállítás

,,SZELÍD SZOLGÁLATI SZABÁLYZAT''

Nők a II. világháborúban

A Dorottya utcai kiállítóteremben a Legújabbkori Történeti Múzeum Fényképtárának anyagából látható egy kisebb válogatás. Noha a felvételek a II. világháború idején készültek, mégis sokkal időszerűbbek, mint megannyi kortárs kísérlet a fények és árnyak fotografikus rögzítésére. És nemcsak a délen dúló háború folytán. Ezeken a képeken, ahol diáklányok szegezik ránk ma már muzeálisnak tetsző mordályaikat; nők sorakoznak a hadi szépségeszmény szerint geometrikus alakzatokban; gyakorlatoznak gázmaszkokkal az arcukon, a honvédelemnek nevezett hiedelemvilág és a férfiasnak felstilizált hadimitológia hátoldalát látjuk: a nőket – háborúban. Ami a korabeli díszletek és jelmezek között egyszerre mutatkozik karikaturisztikusnak és véresen komolynak. Ha nem ismertük a gyászos végkifejletet, az ősi rögök visszahódításának örvén vagy más, hasonlóan hagymázas rögeszme vezérletével a halálba vezető hadutakat, ez a válogatás mindenképpen felvilágosítást nyújt a háború természetéről és főbb fejezeteiről. A hátországról, a rombolásról, a hétköznapokról. A fájdalomról és a szenvedésről. És az enyhítésükre tett kísérletek szánalmasságáról. Akárcsak a hadigiccsről és a hazugságról. Hisz látunk itt – általunk jobbára a szovjet filmekből ismert – ,,katona búcsúzik kedvesétől'' jellegű képeket. Szintúgy a megszállókkal – nyilvánvalóan megrendezetten – barátkozó orosz asszonyokat. Aztán a kormányzó hitvesét, amint adományokat gyűjt; menyét, amint kedvesnővérként kórházakat látogat. Színésznőket, amint bájaikkal bíztatják a sebesülteket. Aztán a hadigroteszk hihetetlen műfaját, a *távházasságkötést*, ahol is az ifjú pár férfi tagjának szerepkörét egy rohamsisak tölti be...

Készültek képek arról is, hogy mint vált a hátország hadszintérré: milyen volt az óvóhelyek világa, vagy a város élete a bombázást követően. Látható az is, hogy miként éltek erdélyi menekültek; hogyan sétáltak emberpárok sárga csillaggal a belvárosban...

Végül pedig a háború végének felszabadult pillanatai: egy mosó nő a Hősök tere mögött, háttérben hét vezérrel; fürdőruhás fiatal nők a dunai rakparton, hídromok között...

A mából visszatekintve valószínűtlennek tűnik, hogy akkor is voltak nyarak, voltak vágyak. És az idő ,,férfias'' elferdülése idején is voltak nők, szelídítő erők. A háborút Paul Virilio, a hadiszellem kiváló kortárs szakértője a férfiak közt folytatott homoerotikus párviadalból eredezteti. A háború tagadhatatlanul a kissé elferdült férfiasság, a fegyverrel pótolt phallosz terepe. Az igazi férfiasság pótszere és protézise. Aki megjárta bármely hadsereg patrióta fénymázzal fedett poklát, annak van fogalma arról, hogy a férfiasság milyen ferdeségeinek ad szabad folyást. Békeidőben. A háborúban kibontakozó borzalmakról a boszniai híradások szólnak. Arról, hogy miként is lesznek hirtelen a haza ,,kis'' katonáiból háborús bűnösök.

Ez a kiállítás ezért is intelem. Józanító látvány és újra tudatosítandó tanulság. Múltról és jelenről, nemzeti szellemről és háborús hisztériáról, férfiasságról és nőiességről és még sok másról.

Tillmann J. A.

AZ ÚJ MŰVÉSZET OKTÓBERI SZÁMÁBÓL:

Velencei Biennálé

Ordasi Zsuzsa: A századvég jelszava: nemzetekfelettiség

P. Szabó Ernő: A jégbe fagyott fehér leopárd és a sertés tekintete

Pataki Gábor: Attitűdök vására

Szegő György: Greenaway-kiállítás

Tímár Árpád: Marcel Duchamp

Sárosdy Judit: XX. századi latin-amerikai művészet

Mirjam Morad: Fernando Botero, a terebélyes testek festője

Károlyi Júlia: Tutigeometria és térünnep. Kilian Dax kiállítása

Gábor Zsuzsa: Gruber Béla-emlékkiállítás

és kihívások, a költészet önmozgása. Ez a módszer pedig fundamentális kérdést vet föl: hogyan mutatható ki teljes biztonsággal, hogy a versben megjelenő toposzok a költő filozófiai olvasmányaiból vagy a költészet ,,beszélt nyelvéből'', közkincsnek tekinthető motívumkészletéből vétettek-e? Az egészet tekintve Nagy Atilla Kristóf kísérlete sikeresnek mondható, bizonyításai meggyőző erejűek. Olyan teljességre törekvően tárja föl a misztikus verselő szimbolikáját, ,,lírai fragmentumait'', hogy jegyzeteiből minden bizonnyal összeállítható volna Komjáthy költészetének motívum-szótára. (Őszintén szólva nem is értem, miért nincs ilyen tárgymutató is a kötetben.)

Közbevetés. A tudományos kutatás természete szerint az irodalomtörténésznek hosszan és behatóan kell vizsgálnia egyetlen személyt, korszakot vagy jelenséget, minek során kikerülhetetlenül elkapja a monográfusbetegséget. Tünetei közismertek: a választott tárgy felnagyítása, elfogult megvilágítása, egyfajta rövidlátás, mitől a háttér, a környezet gyakran eltörpül, homályba borul vagy kedvezőtlen fényben tűnik föl. Nagy Atilla Kristóf esztétikai ítélőerejét nem gyöngíti el a Komjáthy-életmű ,,közeles'' olvasása, tüzetes tanulmányozása, tisztán látja e költészet fogyatékosságait, nevezetesen egyoldalú tematikáját, anakronisztikus nyelvezetét, lírai eszköztárának szegénységét. De már a kor és a kortársak megítélésében itt-ott kiütközik rajta a monográfusi részrehajlás. Nem kell hogy rabul ejtsen minket a divatos Monarchia-nosztalgia (bár bizonyos városokban járva, bizonyos életművekre gondolva nagyon is érthető egy halk, titkos sóhaj), de annyit elismerhetünk, hogy ez a sajátos történelmi–politikai, társadalmi–kulturális képződmény legalábbis kétarcú volt, s így vélekedhetünk Gyulai Pál s köre működéséről is. Sem Gyulait (sem későbbről Horváth Jánost) nem nevezném olyan egyértelműen korlátolt és retrográd figurának, s elnézőbb volnék Komlós Aladárral is, ki igazán sokat tett Komjáthy megismertetéséért. Nem volt az olyan régen, hogy máris feledhetnénk, miféle praktikákkal kellett (lehetett) szalonképessé tenni egyes személyeket és műveket. Igaz, az irodalomtudósok merész salto mortaléit és ügyes piruettjeit tán csak a szakma jegyzi, de már az elő- és utószókba szőtt veres vezérfonalat ismeri minden olvasó. Megengedem, Komlós helyenként valóban túlteljesít, de mentségére szolgálhat, hogy ezt a legnehezebb időkben, az ötvenes években teszi. Eltekintve mármost e kifogásoktól, Nagy Atilla Kristóf híven és empatikusan ír a Szerb Antal végtelen szellemességével ,,lótuszevő kornak'' nevezett századvég ,,felesleges nemzedékéről''.

Mert ami Komjáthy költészetéből, egész életsorsából kicsap, az a magyar entellektüel *világtalansága* (világ nélkülisége). A később született, szerencsésebb és vitathatatlanul nagyobb tehetségű pályatársak (Juhász, Babits, Kosztolányi) levelezését olvasva ugyanezt a panaszszót halljuk meg, a provinciális vidéki Magyarországon köztanárkodó költő fuldokló hörgését és vad iszkolhatnékját; ez űzte Adyt is egyre nagyobb városokba, egyre nyugat felé. Komjáthy önmagát tüzelő, tárgytalan rajongásából a Nyugat költői kihallották a rokon hangot. Komjáthy és társai két korszak határán álltak, és ugyanattól a kórtól szenvedtek: szenvedélyes tenni-, hatni vágyásuknak nem találtak kitörési lehetőséget, sem az életben, sem az irodalomban. A lélek kész, de a test erőtelen – a poézisban ez annyit tesz, megvan az új költészethez a világlátás és az érzés, de nincs meg hozzá a nyelv. És ez nemcsak a felesleges nemzedékre igaz, hanem – merész leegyszerűsítéssel – nagyrészben Vajdára és valamelyest Aranyra is.

A kötet tán legizgalmasabb fejezete régóta erősen vitatott kérdést tesz fel: posztromantika vagy preszimbolizmus? Nagy Atilla Kristóf e határhelyzetre új fogalmat vezet be a stílustörténetbe: az irodalmi eklektikát. (Itt esik szó arról, ismerte-e Komjáthy a francia szimbolistákat. Nagy amellett érvel, hogy igen, mivel munkatervében szerepel is egy esszé a szimbolizmusról. Ellene mond viszont, hogy Komjáthy nem olvasott franciául. Magam hajlok arra, hogy a tanulmányterv azt jelenti, Komjáthy hallott a szimbolizmusról, és tudta, hogy itt valami korszakos, feltétlenül megismerendő dologról van szó, de az igazi megismerésig nem jutott el, hiszen költészetében nincs nyoma egy ilyen találkozásnak, pedig ez – miként Adynál – áttörést hozhatott volna, a gyötrelmesen hiányzó költői nyelv megtalálását.) Komjáthy tehát eklektikus költő – válaszol Nagy Atilla Kristóf –, kinél a modern, szimbolistának mondható életérzés avítt formában, anakronisztikus nyelven szólal meg. Szegény Komjáthy, szegény lótuszevő nemzedék! És Komjáthy Jenő mégis ott van legnagyobb költőink pantheonjában. Mert az irodalom folyó, folyamat, folyamatos, és költőnk hatása tételesen kimutatható Ady Endre és az ifjú Nyugat költészetében, nélküle (nélkülük) másmilyen lenne a magyar költészet.

Nagy Atilla Kristóf monográfiáját a Széphalom Könyvműhely adta ki. Felelős kiadó Tóth László, műszaki szerkesztő Baumann Miklós, a borítót Hajdu Ágnes tervezte (Nagy Sándor, az 1909-es kiadás illusztrátorának grafikája nyomán). Tudom, könyvkritikának nem szokás ilyesmire is kitérnie, de a helyzet kivételes. Ez a szolíd árú, papírkötésű könyv az utóbbi évek legszebben tervezett, legnagyobb műgonddal készült munkája. Szép a papír, tiszta a tükör, és végre egy belső margó, ami elég nagy ahhoz, hogy kényelmesen lehessen olvasni, végre egy ragasztott könyv, amelyik nem esik lapjaira a kihajtástól, még gyakori forgatás után sem. Pénzes Károly solymári nyomdájának pedig nincsen ördöge. Az egész könyv, borítótól a névmutatóig stilszerűen Jugendstilben van tartva, a fejezetek élén szecessziós sorminták, végükön és minden lap sarkában apró motívumok. A kötetnek lektora van: Radnóti Sándor (ez az intézmény is, valamint a fordításnak az eredetivel való egybevetése kiveszőben van a honi könyvkiadásból).

Nagy Atilla Kristóf a soknál is több oldalú fiatal szerző nemcsak különféle műnemekben és -fajokban alkot, de szívesen átkalandozik más művészeti ágakba is. Írt már kritikát, most pedig bemutatta, hogyan műveli ő az irodalomtudományt. Az alapos filológiai munka, a Komjáthy-életműben és -irodalomban való tájékozottság mellett (ami természetes), Nagy jártas a költőre ható filozófiákban, vallási tanokban. És a szépíró hozzájárulása: a tanulmány jól olvasható, érzékletes, eleven nyelve. *(Széphalom Könyvműhely)*

Bori Erzsébet

VILENICA '93

Nyolcadik alkalommal rendezte meg a Szlovén Íróegyesület Lipicán és a Karszt különböző városkáiban a Vilenica közép-európai írótalálkozót, húsz európai ország, továbbá az USA meghívottjainak részvételével. Az idei nagydíjat a Berlinben élő és német nyelven publikáló cseh írónak, *Libuše Moniková*nak (48) adta át a zsűri elnöke, *Veno Taufer* szlovén költő Vilenica festői karsztbarlangjában, regényei, esszéi, elsősorban a *Die Fassade* (A homlokzat) című világsiker elismeréséül. (A regény magyar változata rég elkészült, és kiadásra vár az Európa Könyvkiadónál.) A megelőző években, nevezetesen 1986 óta *Fulvio Tomizza, Peter Handke, Jan Skácel, Tomas Venclova, Zbigniew Herbert, Milan Kundera,* 1988-ban pedig *Esterházy Péter* számára ítélték oda a Vilenica-díjat. További magyar sikereket hoztak a közelmúlt találkozói is: 1991-ben *Grendel Lajos,* 1992-ben *Kukorelly Endre* vehette át Vilenica kristályát, azt a díjat, amit a jelenlévő írók, költők közül az alkalomra megjelenő antológia legsikeresebb szerzőjének ítél oda a résztvevők közül kiválasztott zsűri. A kristályt az amerikai, flamand és olasz összetételű bírálóbizottság most *Francesco Micieli* itáliai albán írónak adta, aki Svájcban él és német nyelven publikál. Idén *Balla Zsófia* és *Márton László* szerepelt magyar részről a Vilenica-antológiában s lépett fel a rendezvény felolvasóestjein. Mellettük *Gállos Orsolya, Mladen Pavičič* és *Reiman Judit* vett részt hazánkból az idei rendezvényeken.

A TÁRLAT METAFIZIKÁJA

Frank János: Tárlatok, szertartások

FRANK János

Volt egyszer, vagy húsz éve, egy könyvsorozat, a Műhelytitkok, amely a vizuális művészetek széles köréből vett témákban, ,,titkok'' föllebbentésével, azaz eljárások, technikák megismertetésével igyekezett megkedveltetni képző- és iparművészeti műfajokat. E sorozat kötetecskéi jutottak eszembe Frank János könyvét, a *Tárlatok, szertartások*at olvasva. Hiszen egy különös *műforma, a kiállítás* rendezésének belső dolgairól tudósít, mint a szakma hazai úttörője, abszolút szaktekintély. Az ő munkája is odaillene a többi közé, ha terjedelmesebb is azoknál.

Igen, ,,a kiállítás is műforma'' – idézi a szerző Genthon Istvánt, s ha elfogadjuk ezt a véleményt, akkor a kiállítás rendezőjét is többékevésbé művésszé avattuk. ,,A tárlatot rendezi valaki'' – ez Frank János több évtizedes szállóigéje –, ám egyáltalán nem biztos, hogy ez az aranyigazság széles körökben gyökeret vert. Nem árt tehát újra s újra elismételni, és akár könyvet írni róla. Mert a tárlat rendezése és a kiállítás körüli egyéb teendők ismerete ugyanúgy a világ szeme elől elrejtett mesterség? művészet? – mindenesetre hivatás –, mint pl. a meghívó, a katalógus tervezése (amiről egyébként ugyancsak szó esik). Egyáltalán, megkapó, hogy mi mindenről esik szó, részletezőn és gyakorlatiasan. Akadhat is olvasó, aki túlzottan prakticistának találja a szerző szemléletmódját, gondolván, hogy mindez távol esik elvont és emelkedett dolgoktól, művészettől. Holott maga a képzőművészeti alkotás is ezernyi gyakorlati mozzanatból tevődik össze – jó esetben ezek műegésszé összegződnek, s egy kegyelmi pillanatban szellem költözik beléjük. Hogyan, mikor? Erről tudjuk a legkevesebbet, ezért célszerű a praktikus, azaz leírható, megfogalmazható oldalról megközelíteni a művészetet. Ezt teszi saját hivatása kapcsán Frank János is, amikor pl. a képakasztásról szólva az ajánlatos magasságról (*nívó*ról), a képek közti távolságról, a vésztjósló hangzású *akasztó brigád*ról, vagy az *etikett*ről ír, ami nem illemszabályok összességét, hanem képcédulát jelent. De szót ejt a tárlat illemtanáról is: korcsolyát, ernyőt, perecet, komisz kölyköt ne vigyünk kiállításra. Látszólagos semmiségek, amelyeket azonban nem ismer mindenki, s amelyek *akkor és ott* rendkívüli jelentőségre juthatnak. Keret és paraván, a világítás csínja-bínja, a meghívó stílusa, a katalógus előszava mint műfaj – mindez sokat ronthat vagy javíthat egy kiállítás összképén.

Így szétfejtve, elmesélve úgy tűnhet, ezekhez a dolgokhoz mindenki ért. A képzőművészet mint párhuzam itt is alkalmazható. (Ez is bizonyítja, a kiállítás műforma.) A pártállami időkben a másutt levitézlett kádereket ,,kulturális területre'' irányították. A tanácsi vagy pártbizottsági tótumfaktum persze azonnal értett is a felügyelt ,,terület'' dolgaihoz. Hiszen csak ,,rá kell nézni'' a képre, szoborra, s máris tudható: mehet vagy nem mehet. Ugyanígy van a tárlat rendezésével is: ,,csak rá kell nézni''. Kérdés persze, milyen tapasztalattal, műveltséggel, mennyire iskolázott szemmel. Frank János mond általános elveket, de mindig hagy kibúvót is. ,,Kivéve, amikor nem.'' Mert művészetről van szó, ahol a rendhagyó a szabályos, és ezt alkalmanként felismerve kell azonnal improvizálni, változtatni az elképzelésen. Frank különben nem gondol túl sokat a hivatásáról: ,,Már tudom, nem vagyok én olyan nagy úr. A kiállításon a művek parancsolnak a rendezőnek, a képek, szobrok maguk mondják meg, hová akarnak állni. Ebben semmi misztikus: a képzőművészeti alkotások szavát mindig világos, józan, nyílt beszédnek hallottam.'' Ám éppen ezzel mondta a legtöbbet; a műtárgyak szavát világosan érteni és hajlani rájuk érzékenységet, empátiát feltételez. A tárlatrendező kettős viszonyban van a művekkel. Egyrészt másodlagos tevékenység az övé, hiszen ,,hozott anyagból'' építkezik, másfelől azonban felülemelkedhet a részleteken, összegzésre, szintézisre lehet képes; szerencsés konstelláció esetén új, magasabb egységet teremt. Műalkotás lehet maga a kiállítás is, melyben a művek erővonal-hálózatot alkotnak, kölcsönhatásba lépnek egymással, és együttesen többet, mást mondanak. Így jutunk el a csip-csup részletektől a tárlat metafizikájáig.

Sajnos a kiállítás gyorsan múló alkotás. Néhány hét az élete. Fájdalmas a ,,temetése'', a

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a **MAGYAR NAPLÓ** című lapot ..... példányban az alábbi címre:

Megrendelő neve: .....

Címe (város, község, kerület): .....

(utca, tér, ltp.): .....

Előfizetési díj: egy évre 840,– Ft, fél évre 420,– Ft.

Az előfizetési díjat a részemre küldendő átutalási postautalványon egyenlítem ki.

.....
aláírás

A megrendelőlapot borítékban kérjük elküldeni az alábbi címre:

HELIR
BUDAPEST
1990

SZENT
ISTVÁN
KIRÁLY
MÚZEUM

A Szent István Király Múzeum és a székesfehérvári Városi Képtár – Deák Gyűjtemény
szeretettel meghívja Önt és barátait

FRANK FRIGYES

(1890–1976)
festőművész emlékkiállítására,
a Csók István Képtár (Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.) földszinti termébe.

A kiállítást

Révész Emese

Deák Dénes ösztöndíjas művészettörténész nyitja meg
2004. március 6-án, szombaton délelőtt fél 12 órakor.

Megtekinthető: 2004. április 12-ig, hétköznap 10–19 óráig, szombat–vasárnap 10–18 óráig
Minden hónap első hétfőjén zárva tart.

A kiállított műtárgyakat a két székesfehérvári közgyűjteményből és budapesti magángyűjteményekből válogattuk.

Frank Frigges

FRANK FRIGYES
festőm.

Új Művészet
2004. Ápr. XV/4.

2. dd.

SZENT
ISTVÁN
KIRÁLY
MÚZEUM

A Szent István Király Múzeum és a székesfehérvári Városi Képtár – Deák Gyűjtemény
szeretettel meghívja Önt és barátait

FRANK FRIGYES

(1890–1976)

festőművész emlékkiállítására,
a Csók István Képtár (Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.) földszinti termébe.

A kiállítást

Révész Emese

Deák Dénes ösztöndíjas művészettörténész nyitja meg
2004. március 6-án, szombaton délelőtt fél 12 órakor.

Megtekinthető: 2004. április 12-ig, hétköznap 10–19 óráig, szombat–vasárnap 10–18 óráig
Minden hónap első hétfőjén zárva tart.

A kiállított műtárgyakat a két székesfehérvári közgyűjteményből és budapesti magángyűjteményekből válogattuk.

Frank János művészettörténész

2004. június 13 án, életének 80. évében meghalt.
Temetése a Farkasréti temető művészparcellájában
2004. július 6 án, kedden 12.45 órakor lesz.
Búcsúztatják: **Donáth László** evangélikus lelkész,
Tehel Péter művészettörténész

Gyászolják: felesége és barátai
Frank Jánost az Élet és Irodalom, valamint a Műcsarnok
saját halottjának tekinti.

Frank J. M

könyvnádász Pesten
1848-ban. Alighanem 1847-ben létesült a könyvnádája.
1849-ben itt jelenik meg Klapka archéje Krausertől és valószínűleg Aulich tábornok archéje ugyanattól.

Dekor!
1821-ben mint állt.

Sopousek Károla
női kalapok
Budapest IV, Váci-u. 17.
fél emelet.

—+—

Telefon: 88-6-73

Budapest, pástabélyeg kelte

Tisztelettel hozom b. tudomására, hogy kéthónapi párisi tanulmány-

Frank József (J. M.?)

litogr. (?)

ivód

Gy.:

Gracza I. 72. 1.

az 1848-49-iki m. szabadságharc
tört. I. k. Bp. 1894.

pesti nyomdász

1848-ban

...x Iványi Gyula ur Bu...

...rték	Nap	Kamatszám	Összeg	
...ci 31.			270000 —	
...ni 10			1000000 —	
- 15.			200000 —	
" 31			1500000 —	
" -			2000 —	
...r 14.			4488100 —	
c. 6.			20027010 —	
7.			2500000 —	Fe...
27.			18855503 —	
13.			600000 —	"
20.			20000000 —	"
"			890000 —	"
			32216 —	

Frank J.

lithographus
nyomdája a Nádor
utczában az 1850-es
években Pesten

J. V.:
Haenfler 1854

I. 1551.

Buda-Pest. Historisch-
topographische Skizzen
von Ofen u. Pest u.
deren Umgebungen.
Pest, 1854

217. kép. *Hatoszlopos Ladik imaszőnyeg, XVII. század.*

szegélyén kék, piros, fehér és fréz színű szegfűvirágok.
Mérete 270×170 cm.
Kis-Ázsia, XIX. század.

MUDSUR IMASZŐNYEG

Lilásvörös, lépcsős boltozatú imafülkéjében rokon — zöldtükrös — kis fülke. Világoskék boltmezejét rozettás és virágos elszórt dísz tölti ki. Piros boltsávjában nagy virágszálak. A kula szőnyegekkel rokon négy belső kerettel. Narancssárga keretében stilizált virágtövek sorakoznak egymás mellé.
Mérete 170×120 cm.
Anatolia, XIX. század.

TÖRÖK SZŐNYEG

Sárga alapú tükrében rácsos mustrában négysorban kék, barna és piros nagy rózsaszálak. Széles kék keretében nagy tulipános és szegfűvirágos indadísz.
Mérete 165×110 cm.
Anatólia, XVIII. század vége.

TÖRÖK BAROKK SZŐNYEG

Fehér alapú. Közepén leveles palmettával díszített türkiszkék imafülkében ciprusfa. Sötétvörös, ima, belső kerettel. Szélén váltakozó szegfűvirágos és ciprusos dísz fut körbe.
Mérete 150×100 cm.
Kis-Ázsia, 1800 körül.

Frank J. M.

Könyvnadan

lásd

Kremrégi Buda 48. l.

mer D.:a

és Pest könyvekben,

képekben. Bp. 1922.

Frank J. M

litogr.

Lásd Layer K.: A régi Buda és Pest iparmüvészetének kiállítása. Iparm. Múz. Bp. 1935.

(kiró lagstrom)

Lay Bpestiparmüvkiáll

61. l. 62. l.

EBET

LITÁSA

-ig

Frank J. M.

könyvtár

l.

A:

Schoen 1948

10. l.

Fővárosunk 1800-1873 között. Buda, Óbuda és Pest alakulása az egesítés előtt. Bp. Tfv Tört. Mur. kiállítása. Bp. 1948

v. Ferdinand:

Mint szenvedő t

Az előtér

v Ferdinand és

haragosan néz v

ostorral a kezébe

és hegyekes látu

„Fr

s fölül jobbra: „T

Acélmetsz

L

Budapest. T. 1163. II.

Az arczképekkel, freskóval és három lustre-rel diszitett teremben különféle zongorák állnak, a melyeket öt úr, egy hölgy és kis leány tekintenek meg és a melyek mögött az üzlet tulajdonosa áll. Felirata

balra: Péter Vendel féle első Bécsi Zongora raktárban
Dorottya utcza 11 sz. a. Pesten külömbféle a leghiresebb
mesterek u.m. Bösendorfer, Streicher,
Schweighofer s. a.t. által készitett uj és már átjátzott
zongorák legjutányosb áron kaphatók.
jobbra: In Wendelin Péter's erster Wiener Klavier Niederlage
Dorotheagasse No 11. in Pest, sind alle Gattungen sowohl
neuer als überspielter Fortepianos der
ersten Meister als: Bösendorfer, Streicher, Schweighofer
etc. zu möglichst billigen Preisen zu bekommen.
alól jobbra: Druck J.M. Frank Pest 1855.

Kny., mér. a vk. 26.1 : 39.9 cm.

Lavotta. 10598.

Mellig, balra, tojásdad medaillonban, mely alatt hangjegy, mély hegedű és tölgygaly képez csoportot. Felirata részben aláírásának másakép:

Lavotta
szül: 1764. Jul 5. † 1820. Aug. 10.

a balkarnál: rajz. B. Zoltán.
legalól jobbra: Nyomt. Frank J.M. Pesten 1821.

Kny., mér. a vk. 20.3: 13 cm.

Frank J. ut

Esztergom. T. 300.

A Duna tulsó partján látjuk a várost és a várat a szobrokkal diszitett kupolás székesegyházzal, mig az innenső partonkét nő és egy földön heverő férfi képez társaságot. Balra a folyón gőzhajó halad lefelé. Felirata:

ESZTERGAM VÁROS.
Az esztergami basilika fölszentelési ünnepe emlékeül.

alól balra: Kiadta Vahot Imre.
jobbra: Nyomt. Frank J.M. Pesten 1856.

Kny., alányomással, mér. a vk. 19.1: 31.6 cm.

Selmeczbánya. T. 771.

A hegyes vidék előterében van a város, mely felé kanyargó ut vezet, a hol kocsik és járó-kelők kötik le figyelmünket, és a hol egy padon balra egy férfi és nő ül. Felirata:

SELMECZBÁNYA

alól balra: Melléklet a Napkelethöz 1857.
jobbra: Nyomt Frank J.M. Pest.

Kny., mér. a vk. 14.7 : 21 cm.

Budapest. T.156.

Lő

E lapon a budai népszinház homlokzatát szemléljük, mely ettt a teret járókelők élénkitik és a melyhez jobbról hintó közeledik. A fellobogózott épületnek koronával és czimerekkel ékesitett oromzatán e szavakat olvassuk: NÉPSZINHÁZ. „HAZAFISÁG A' NEMZETISÉGNEK." Felirata:

A BUDAI NÉPSZINHÁZ.

alól balra: A budai népszinház alapitását segélyző bizottmány tulajdona.
jobbra: Lith és Ny. Frank J.M. Pesten 1861.

Kny., alányomással a melynek mér. 24.7: 31.4 cm.

Budapest. T. 155.

E lapon a budai Népszinház homlokzatát szemléljük, mely előtt a teret járókelők élénkitik és a melyhez jobbról hintó közeledik. A fellobogózott épületnek koronával és czimerekkel ékesitett homlokzatán e szavakat olvassuk: NÉPSZINHÁZ „HAZAFISÁG A' NEMZETISÉGNEK." Felirata:

A BUDAI NÉPSZINHÁZ.

alól balra: A budai népszinház alapitását segélyző bizottmány tulajdona.
jobbra: Ny. Frank J.M. Pesten 1861.

Kny, mér. a papirosnak 32.1:40.3 cm.

Budapest. T. 2510. III.

E megkeletelt térképen PESTH és OFEN valamint környékének térrajzát szemlélhetjük a várat ostromló csapatok hadi tényének feltüntetésével. Felirata fölül a bal sarokban:

Plan
der
BELAGERUNG OFEN´S
von 4t bis 21t May
1849.

a felső jobb sarkon: Plan III.
alól balra: Druck v. von J.M. Frank in Pest

Kny., mér. a vk. 45 : 58.1 cm.

Budapest. T.2510.

E lapon az előtérben PESTH, a Duna tulsó partján és a háttérben pedig OFEN látható az ostromló csapatok mozdulatainak feltüntetésével. Felirata balra fölül:

Plan
der
BELAGERUNG OFEN´S
von 4t bis 21t May
1849.

alól balra: Druck von J.M. Frank in Pesth.
fölül jobbra: Plan III.

Kny., mér. a vk. 44.8: 58 cm.

Frank Kálmán

vobrán

Árpád fejedelem
kossobra az Omaj-
ház épületén

Beszeviczy Albert:

Árpád alakja a
művészetben –

Csanki Dezső:

Árpád és az Árpadok.
Bp. 1907. 209. l.

Frank Kálmán

nobrász 1884-88

Éimisk

1930. 83. l.

Emlékérmek, délvidéki VIII. 196.

Bodrási Gábor, ö. 1738.
Boehm József Dániel l. Böhm.
Boehm József Edgar l. Böhm
Boemm Klára, f. 1866 –.
Boemm Ritta, f. 1868 –.
Boemm Tivadar, f. 1822 – 1889.
Boér Ferencz, ö. 1586 – 1643.
Boér M. f. XVIII.
Bogdán Jakab l. Bogdány J.
Bogdánffy-Pauly Erik l. Paulyé.
Bogdanić Márton, sz. 1472.
Bogdanović Ferencz, f. 1790 – 1858.
Bogdány Gottfrid, f. † 1710.
Bogdány Jakab, f. XVII – XVIII.
Bogdányi Gottfrid l. Bogdány.
Bogner A., rm. XIX.

FRANK KÁLMÁN.
Országház, dunai oldal, Árpád és Sz István.

L.

Medvey 111. l

52. l.

Vezető Bpest tiobrai
megtekintéséhez.
Bp. 1939.

1648-909-6
Japán-terem.

346. Kiállitási szekrények.

Négy darab szabadon álló tölgyfaboritású szekrény, fölül lejtős üvegezéssel, alól pedig a középső egyszárnyú ajtó mellett két páros ajtószárnyakkal ellátott berakodó helylyel, a hol két polcz nyert elhelyezést.

Méretei: 138 cm. magas, 330 cm. hosszú, 125 cm. széles.

Értéke per 970 K.....3880 K

Szállitotta Csepreghy János és fia az 1908. julius 9-iki végszámla szerint (339-909).

Kifizettetett 1908: IX. 22-én a 741 és 1909: VII. 30-án a 628 sz. nyugtákra.-- Elszámoltatott 1908: X. 7-én 1764 és 1909: VIII. 26-an 1359 sz. alatt.

Frank Kálmán, szobrász Budapesten. Árpád és Szent István király cz. szobrai az új országház külsejét díszítik.

Csányi Károly és Birchbauer Károly: Az új országház. Budapest, 1902. 20. l. — *Művészet.* 1903. 198. l.

Frank Kálmán

szobrász -

szobrai az Országházon

Nyugati homlokzat,

a felsőházi árkádok felett:

Árpád szobra, szent István -

Zainborszky Ilona

A magyar Országház

Bpest, 1937. 129. l.

70

229

MDK

Frank K. szobrász

Magyar Iparművészet 1897/98. 324.l.

MDK

szobrász

Frank Kálmán

Árpád

/Az épület külsején elhelyezett szobrok./

Zámboreszky Ilona: A magyar országház. Bp. 1937.
129-132 l.

MDK

Frank Kálman szobrasz

Az országház szobrai közül Árpád és szent István szobrát alkotta.

Cikk: Az új országház ünnepéhez.

Ország-Világ, 1894. 19.sz. 315.l.

MDK

Frank Kálmán szobrász

Szt.István c. szobormüve az Országhaz nyugati homlokzatán.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országház.Bpest. 1937./Képekkel./ 129.l.

MDK

Frank Kálmán, szobrász

Az Országház épületét 253 szobor díszíti.
Ezek között MH ö is képviselve van művével.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata.
Bp. 1942. Pázm. PáTud. Egy. dolgozatai. 63.l.

MDK

Frank Kálmán szobrász

Arpád fejedelem c. szobra az Országház nyugati homlokzatán.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országház. Bpest. 1937./Képekkel./ 129.l.

Frank Károly Kecskemét.19.2.F

60-as években rajztan. /Ly.N.r.197.o./

Frank Károly

Kecskemétirajz-ci
mértan tanár
uj tanárértürhelyt
tartott fel, melyhez
a türelő anyag
igen gazdaságosan
használható

Nefelejts. 1866.
460. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Frank Károly, festő az 1860-as években Kecskeméten.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat évkönyve. 1865—66. Pest, 1867. 241. l.

Frank Károly

kecskeméti rajztanár

l.

Lykanemzromantika

97. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Frank Károly, kecskemétiszt-
Ltát I. 128, 141 rajz-
IV. 88 tanár
a 60-as
években

Lyka: NR

97. l.

Pannoniae Augspurg 1684.

Babocsa.

A mocsaras előtérben látju
zül a mecset válik ki és a melye
tik le figyelmünket. Felirata:

BABOTSCHA

a látkép fölött pedig ezeket olv
Babotschk
Ein in Nider-Ungarn, nahend
Auszflusz in die Trab,
in einem Morast gelegenes fe
Kriegen wol bekandt
worden, [redacted] ward erstmals im
den Türcken einge-
nommen, die es auch bisz ins
ist es, neben etlich ander
dieser Gegend gelegenen Schl
Serin erobert, bald hernac
aber wieder verlassen worden.
hie vorgesetellet wird.

Rm., mér. a

Frank Károly

1848/49. huszárkapitány. Mint emigráns 8-9 hónapig tartózkodott Konstantinápolyban, hol arcképfestéssel kereste kenyerét. Visszatérvén, négy évi várfogságra ítélték, melyet a józsefvárosi várban töltött ki. Ő festette egyebekközt dr. Földy János arcképét. A várparancsnok megengedte neki, hogy a foglyságban arcfestéssel foglalkozhatik, de kikötötte, hogy minden képet neki mutasson be s ne merészeljen lefesteni azt, akinek szakálla van.

fordító † 1855-ben.

a tuloldali adatok
forrássa:

Földy János – Balassa

Imre: Világostól
Josephstadtig.
1849 – 1856.
Budapest, 1939. 201, 202. l

Frank József

Pestről, 1820-ban 23 éves

Frank József, Pestről, 23 éves korában, 1820-ban iratkozott be.

42

lásd
Fleischer Béla 42. l.

Az egykori Budavára történelmi szereplését és rendeltetését a m
Budapest tölti be. A milliós magyar főváros ugyanazt a nagy hivatá
teljesíti nyugat és kelet között. Az európai műveltség erős fellegvár
amely a maga létével és fejlődésével egyetemes érdekeket képvisel.

Az itt közölt tanulmányok ebbe a multba világítanak a tudomán
fáklyájával. Azokat a történelmi dokumentumokat és eseményeket tá
ják fel, melyek elbeszélik és megmagyarázzák Budavára szerepét, Buda
pest jelentőségét Európa és a magyar nemzet történelmében.

Budapest, 1936 végén.

Szendy Károly

M. D. K.

Frank József litografus

1847 ben vette át a Schmid nyomda vezetését, mely a 60-as évekig állott fenn.

Gerni, A magy. körajz. 1960 39.

Frank József M. litográfus M.D.K.

mük. az 1840-60as években. 1847-től
könyomdatulajdonos

1) I. Ferenc József
2.) A budai elme és ideggyógyintézet
3.) A budai Nejóninhár — 1861
4.) A Pesti Kőbánya .... — 1861
5.) Péter Vendel féle első Bécsi Zongora
raktárban ..... — 1855

Gerszi, A magy. köraji. 1960 138

Frank József M. M.D.K.

litografus

18.) 1863. ujévi üdvözlet Lafranco
kémenysepző legényei

19.) ujévi üdvözlet 1854

20.) " " 1857

21.) Paul Mendel Lampen & Metall
Waaren Perth számlafejléce — 1854

Gerszi, A magy. körajz. 1960 139

Frank József M. litografus M.D.K.

12.) Buslakodó leány – Gicigl képe után – 1857

13.) Él magyar áll Buda még – 1856

14.) Ujévi üdvözlet

15.) " "

16.) " " – 1856

17.) Lafranco József kéménysepző legé nyeinek ujévi üdvözlete. – 1862

Gervi, A magy. köraje. 1960 138

M. D. K.

Frank József M

litografus

6.) Esztergom város – 1856

7.) Az esztergomi basilicának látképe – 1856

8.) A Tekete tenger és környéke

9.) Nagy-Várad – 1857

10.) Selmecbánya táj képe

11.) Plan der Belagerung Ofens ... 1853

Gerszi, A magy. körajz. 1960 138

MDK

Frank Kálmán szobrász

Szent István

Zámborszky Ilona: A magyar Országház. Bp. 1937.
/az épület külsején elhelyezett szobrok/
129-132 l.

Frank Kálmán

Jestő

Kül. Budapest 1870

febr. 15.

Cásd Fleischer Béc 43. l.

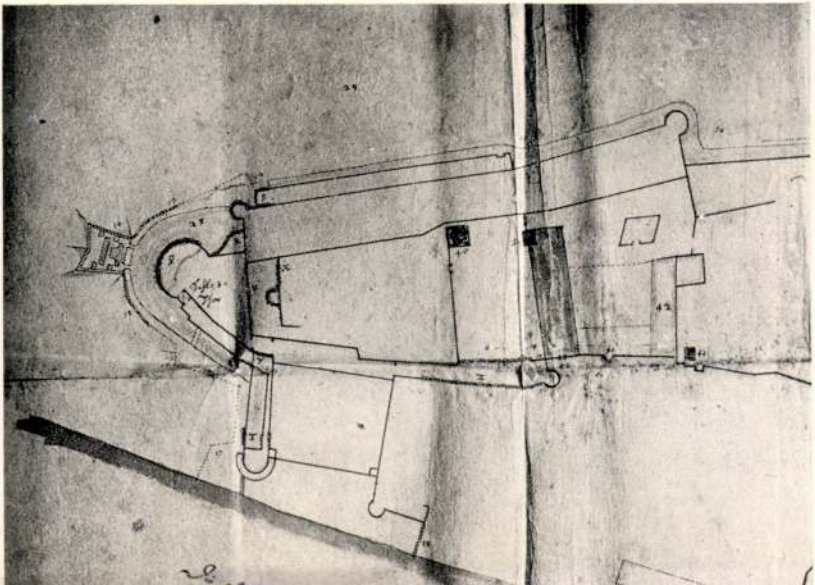

Frank Kálmán 42 robain
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

Tudományos magazin

Uj Élet

Uj Ember

Uj Forrás

Uj Irás

Uj Krónika

Uj mindenes gyüjtemény

Uj Tükör

Váci könyvek : a Vak Bottyán Muzeum

Valóság

Városépités

Vasi szemle

Veszprém megyei Muzeumok Évkönyve

Vigilia

Zalai gyüjtemény : Régészet

Tanulmányok a Zal

Zenetudományi dolgozatok

teni; az egyik *az arany virágok temploma*, hová nők járnak Leja istenasszonynak áldozni, hogy házasságukat gyermekekkel áldja meg; aztán a *Kván*-templom, hová a katonák mennek a hadurat kérni minden hadi vállalat előtt, s végre a *császár temploma*. Ezen templom egy óriási vörös rotunda közepén van nagyszerű tablettel, melyen a császár cimere és neve áll, aranyba himezve. Ujév napján s a császár születése évfordulóján minden polgári hivatalnok és katonatiszt köteles itten megjelenni, s a tablett előtt fényes szertartás közt hódolni.

Egyik igen sajátságos intézete Cantonnak az ugynevezett *vizsgálati épület*, hol azon tanulók, kik valamely hivatalért folyamodnak, magán-szobába záratnak a vizsgálat befejeztéig, hogy senkivel se közlekedhessenek. Az épület óriási kerteket foglal magában s kiterjedését mindenki jobban elképzelheti, ha azt mondjuk, hogy az épületben csakis a tanulók befogadására nem kevesebb, mint 8650 szoba van.

Jótékony intézetekben, mint egész Khina egyátalán, ugy Canton különösen gazdag. Vakok, siketek, némák intézete; szegények, elaggott nők háza; kisdedóvók és lelencházak már századok óta léteznek Cantonban. A lelencház a XIV-dik században alapittatott, s folyvást 400 gyermeket ápol. Minden dajkának külön kis háza van, s rendesen 2—3 gyermek van felügyelete alatt.

Nem sokára ugyis bővebben fogjuk Khinát és Cantont tárgyalni önálló munkánkban, azért jelenleg e rövid vázlatunkat bezárjuk.

Xántus János.

Börtön-krónika.

Második közlemény.

(Folytatás.)

Három évre ítélvék:

44. Strauch Mátyás, százados. 45. Pap Károly ny. hadnagy.

Négy évre:

46. Incze József, határőri hadbiró. 47. Frank Károly, jeles arcképfestő.

Öt évre:

48. Köhler Frigyes, százados. 49. Maurer József, hadnagy. 50. Nagy Dani, főhadnagy. 51. Seidel Ferenc, főhadnagy. 52. Jánosi László, hadnagy. 53. Pap Ferenc, hadnagy. 54. Jánosi József, hadnagy. 55. Incze Gergely, százados. 56. Kristó Lajos, hadnagy. 57. Halstucker József, kapitány.

Hat évre:

58. Szépszegi Ferenc, őrnagy. 59. Pünkösti Gergely, főhadnagy.

Nyolc évre:

60. Deszputovics Péter, százados. 61. Szabó Károly, százados.

Tiz évre:

62. Szilágyi Samu, alezredes. 63. Kutasi Ignác, kapitány. 64. Somlyai Sándor, százados. 65. Vimpeller Sándor, hadnagy; kiszökött a fogdából 1857. juliusban. 66. Klemens György. 67. Blaskó Antal, budai sz., tüzértiszt. 68. Sebes Emil, a pesti kórházban oly szerencsétlenül kimult férfiu. 69. Vincer Ferenc.

Tizenkét évre:

70. Barta András, százados. 71. Fodor István, kapitány. 72. Edényi Lipót, őrnagy. 73. Szabó Imre, százados. 74. Földváry Mihály, százados. 75. Mecséri Gusztáv, százados. 76. Lipics István őrnagy.

Tizennégy évre:

77. Vajda Ferenc, százados.

Tizenhat évre:

78. Beke József, ezredes. 79. Járosi Ádám, ezredes. 80. Báró Leutsch Albert, wetzlari sz., rajnai porosz tartományból, tudományos katona, szüntelen tanulmányozta a hadi munkákat, meghalt. 81. Fornszek Sándor, őrnagy. 82. Mukics Aurél, szabadkai sz., alezredes. 83. Kutasi Pál, őrnagy. 84. Lukács Károly, őrnagy. 85. Nagy Lajos, győri sz., őrnagy. 85. Pukli János, szent-györgyi sz., Poszonyban, alezredes, lakik Török-Szent-Miklóson. 87. Horváth Ferenc, őrnagy. 88. Hauser Károly, lőcsei sz., őrnagy. 89. Wevera Manó, josefstadi sz., mérnök, őrnagy. 90. Kürthy István, Bocskai huszár. ezredes.

Tizennyolc évre:

91. Horváth Sándor, kapitány.

Husz évre:

92. Sárosi Ferenc, őrnagy.

III. Idegenek.

Olasz 36, német 4, cseh 2, lengyel 2 = 44.

A josefstadti államfoglyok összes száma:

Magyarok:	
polgáriak	205.
katonák	92.
Idegen nemzetüek	44.
Összesen	341.

Harmadik közlemény.

A felügyeletet illetőleg a várparancsnok volt legfőbb ura a foglyoknak az alatta álló tisztekkel. Olmützben ez időben várparancsnok volt Böhm, térszázados Schon; báró Fellner kapitány, magyar születés, ki a magyar leveleket (még akkor szabad volt magyarul levelezni) vizsgálta; a levelek csak hivatalos átolvasás után adathattak a foglyok kezeibe, és a látogató hölgyeket a börtönbe bekisérte; művelt, udvarias katona. A látogatás mindig tiszt jelenlétében történhetett, igy a fogoly alig válthatott bizodalmas szót a látogatóval. Térfőhadnagy Schweitzer, ki örömmel jött a börtönbe, sőt kereste az alkalmat a bejöhetésre, mert a magyarnak ily helyzetben is meg volt magyar szivessége; becsületes, jó ember volt. Ezeken kivül volt profóz, káplár, de kiknek neveit nem tudom, mert több izben változtak.

Josefstadtban várparancsnok volt ez időben gr. Spanucki, kit 1855-ben báró Kisslingen altábornagy váltott fel; művelt nemes érzésü katona. Térparancsnok báró Borosini ezredes, kit, nyugalmaztatván, Váradi ezredes (magyar) követett; térkapitány Pezault, térhadnagy Raaber, jószivü, használható magyar ember, kit Győrinek hitt a fogolysereg. Volt három profóz, (de csak Matyéka és az öreg becsületes Dőrére emlékszem, ki esti vizitájakor rendesen igy szokott köszönni: „Ich hab' die Ehre!“) több ajtót és vasbilincseket zároló káplár, kik közül Bartel nevét felhagyta a foglyoknál.

A bánásmódot illelőleg, az államfoglyok sorsát s állapotát tekintve, majd lágyabb, emberibb, majd szigorubb rendeletek küldettek Bécsből. Kezdetben irás, olvasás, ujságok járatása s kedves övéikkeli szabad levelezés is engedélyezve volt; később mindezek vagy igen szük korlátok közé szoritvák, vagy végkép, főleg 1852. év óta, megtiltvák, mint például az irás. Igy a fogoly semminemü iróeszközöket sem tarthatott magánál. Ha mégis valaki valami művön dolgozni akart, külön szobában, meghatározott órák alatt, felügyelet mellett dolgozhatott. Könyveket is csak azokat lehetett olvasni, melyek a térparancsnokság által megvizsgálva és megbélyegezve a foglyoknak a fogdába beadattak. A foglyok legnagyobb része szellemi működéssel, olvasással, főleg nyelvek és szaktudományok tanulmányozásával, kisebb része kézimunkák gyakorlatával röviditette unasztó óráit. Voltak, kik bámulandó ügyességet fejtettek ki készitményeik előállitásában; rabműveik a haza minden részeibe vitettek; sokan birnak még most is ily fogsági büsemlékü kincsekkel.

Esti kilenc órakor a világitásnak minden szobában meg kellett szünni, a gyertyák eloltattak. Világitásra bádog-mécsben közönséges olaj, mit a foglyok használatba nem vehettek; fütésre november 1-től május 1-jéig fa adatott az öntött vaskemencékbe; a fütéssel maguk a foglyok fáradoztak; szobatisztitásra havonkint fa-galy seprő. Minden fogolynak külön vas-ágya volt, hozzávaló két lepedő, — mely minden hónapban kimosatott, — szalmazsák-, szalmapárna- és szőrpokróccal, mely nyári és téli volt; azonban meg volt engedve saját ágynemüiket, ugyszintén tulajdon ruháikat is használni; a kinek nem volt, szürke posztóból készült öltöny adatott. Szeszes italok élvezése tiltva volt, de betegeknek vagy gyengélkedőknek folyamodásra orvosi bizonyitványra engedélyeztetett. Levélirás, de csak egy megnevezett és bejegyzett egyénhez három hónapban egyszer, a térparancsnoki szobában, hová a fogoly katonai őrizet mellett vitetett ki, meg volt engedve, latin, francia, angol, német nyelven, de magyarul, saját nyelvünkön, nem. Képzelhető, mily sulyos és fájdalmas volt ez azon hazánkfiaira, kik sem maguk, sem családtagjaik azon nyelvek egyikét sem birák, mily sértő egy nemzetre, melynek fiai legszentebb érzelmeiket saját nyelvükön kedveseik fájó keblébe ki nem öntheték!

Kezdetben pénzüket szabad tetszésük szerint használhatták a foglyok. 1852 óta ez is megtiltatott és ezután pénz nem lehetett a fogoly kezénél; mit küldöttek neki, a térparancsnokságnál volt letéve és egy, e célra rendelt könyvbe bejegyezve; élelmezése javitására belőle naponkint adatott 1 frtig, kiszabadulása esetében, ha mi még megmaradt, kezeibe adatott a fogolynak, hogy hazájába visszatérhessen. Egyébiránt minden fogoly 10 krt kapott egy napra, és fél profontot, ebből került ki egész napi élelmezése, hetenkénti mosatása. E fizetést, mint némelyek tenni akarák, nem lehetett visszautasitni. Élelmezési ellátásuk a foglyoknak eleinte szabad tetszésük szerint bármely városi ház-, vagy fogadóból lehetett, vagy saját kezük általi készitése is volt engedélyezve; később bécsi felsőbb rendelet által mindezek megszüntetvék, s ezután a szegény foglyok egyedül a profóz által eszközölt ellátásra voltak szoritva. Kiknek fogságidejük vassal volt sulyosbitva, azoknak balkezén, és ballábán éjjel-nappal rajta volt a vas, melyet a zároló káplár este levetközésre megnyitott, és azután éjjelre bezárt, hasonlóan reggel felöltözésre kinyitotta, és ujra bezárta; éji nappali barát volt a vasbilincs. (Vége következik.)

Hajdu Lajos.

FRANK KRISTÓF, asztalossegéd

Budai asztalossegéd volt 1828-ban.- Vizivárosi lakos.- Helyrajzi szám: 250.- Összeirási szám: 607.- 49.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
39.old

Az Iparmüv.Hopp Ferenc Mús.Évkönyve. XIII. 1970.
Bp. 1971.

Frank Krisztina

Hermann Sándornak, második férjének halála után a tatai fajanngyártás vezető nemélyiséje.

Fia: ifj. Kuny Domokos, fajannmester.

Bp. Iparművészeti Múzeum Magyarországi fajánn és kemény cserép művészet. kiállítás. 1965. Ber. Katona Imre, Kiss Ákos
11 o.

Frank Krisztina, Hermann Sándorné

1772-ben, férje halála után átveni a tatai fajansz manufaktúra irányítását.
1788-ban hal meg.

Kiss Ákos: Barokk fajanszművészet Kapporonégyn. Holics és Tata. Bp. 1966.
33-34. o.

M.D.Y

Frank Krisztina

„portzelanos asszony"

"

1780-as években a „portzelános asszony" herült a „tatatai fabrika" élére

Sarvári Kárta: Tegnapi kuamiar

Nők hapja, 1967. febr. 11-16 lap

MDK

Frank Krisztina
"portzellános asszony", a holicsi gyár egyik vezetője volt

Magyarországi fajansz és keménycserép művészet
Iparm.Muz. 1966.

K.D.K.

FRANK Krisztina

megh. 1788, Tata,

Első férje Czuny Domonkos, második férje Hermann Sándor a tatai üveg verelője, Tatán együtt dolgoztak férjével

Fia: Czuny Domonkos a bodoi fajánsz-gyár alapítója.

1771-ben a tatai fajánszgyár verelője 1789-ig

Csányi 1954. 28-29. l. 30. l. 33. l.

FRANK KÁROLY, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora 1851-1950
Frank Károly, gyári munkás, 1901-1915
Függelék, 298.old

NOLNAR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Frank Kiss János

a miskolci Tiszai pályaudvar 1968-as ter vpályázatán III. dijban részesült 28.sz. pályamü egyik épitész-tervezője.

Molnár Péter: A miskolci Tiszai pályaudvar tervpályázata, 1968. - Magyar Épitőművészet, 1969.2.sz. 3.l.

M. D. K.

FRANK KISS János

Kolozsvárt kisz fehér porcelan festéses díszítésével foglalkozik

Csányi 1954. 58. 2. 99. l

Frank Kiss János M.É.K.

" élő gondolatok " megoldást kapta diploma-

feladatul / Nemzetközi kiállitás tervpályázataként

Párizsba küldték /

Gárdonyi Jenő: Hogya n képzelik el a Belvárost a

fiatal építészek

magyar "emzet 1965. julius 14 3. l.

MDK

Frank Kiss János, [építész?]

Kemény gépkocsi – garázs terve

díjat nyert.

— : Hír

8

Népszabadság, Bp. 1968. ápr.

Frank Kiss János M.É.K.

" élő gondolat" megoldását kapta diploma feladatul

Gárdonyi Jenő Hogyan képzelik el a Belvárost a fiatal építészek

Magyar Nemzet 1965. julius 14. 3.l.

MDK

Frank-Kiss János

Tányér, kinai jellegű, szines diszitéssel. Jelezve: Frank-Kiss Janos Kolozsvart S.J. - Kolozsvár, XIX.sz.

Ernst Muzeum aukciói.60.l.

Frank Kristóf
festő
XVIII. sz
(bécsi?)

Festette az ugodi (Veszprém m.) plébánia-templom főoltárképét mely Szent Petert és Pált ábrázolja.

Dor nyay B.: Bakony.

394. l.

Thirring – Vigáró: Rézl. m. utikalauzok. II. Dunántúl 5. Bp. 1927.

1697.

Hermet de Bles.

Sz. Bouvignesben 1480 körül. +.

Tájkép.

kép hegyes vidéket ábrázolha

Az tűznél ⊥ dolg
többen rudalak
botjára támaszkodó fér
látnak és ketten ágynemüt p
kutyájátes és kis, é
fiatal ember seperget; j
hid közelében, a
kások vezik teendőiket, míg hát
ember követi gyalog. A mühely
hajta-kerekhez
Köti le figyelmünket és a ki
képező bagoly ül, középt
a térségen számosa
a hegy tetejét erőd koszorúzz
Zül tornyos épület bontakozik ki
magasban (csoportban m

Fa, méretei 49.5:7
Vétetett 189...

⊥ melynek lángja a kéményen kicsap

T mely elé két szürkét fogtak s a mely nél két ló kifogva áll,

Y melyet öt madár röpköd körül; a mig házak a fele egyesek iparkodnak; jobbról

44

Frank Kristóf

festő

Genthon - Morsiap

nincsmlékei

499. l

Frank Kristóf

festő

l.

E: a m.

Mihályi falu egyliáz -

35. l

művezete

Pannonhalma

1934

II. Ferdinand:

Mint római csás

Egész ala
s baljában, melylye
almát tartja. Teje
rövid. Koronázási
egy város foglalja
bérgalytól körülvek
a felhők körül lin
tta a kép alatt n

FERDINANDUS, I
HUNG: BOH: DA
DUXBURG: ST: (
MARCH: MOR:

a kézrecsavarodó n
s a medaillon kerete

Rezinetszet,

Nem!

13

Frank festő /Károly ?/
Pápay Sámuel arcképe. 1813.
Akadémia

Elsass ~~56~~

Ferdinand ir zum nitkut (1521-64)

Av. Kreuzat: FERDINAND. D.G. ARCHIDVX. AVSTRIAE
Körüpen kreuznâ, jobbra nyó mellkeis, jobbjaban
jogar, balkezében kerd markolat

Rev Kreuzat: DVX. BVR. LA. ALS. CO. FER. Körüpen
~~[illegible]~~ kereszi kereszt alatt ~~[illegible]~~ mezejü
cimerpajz; szirpajz; Elsass annex

Atm. 40 m/m Sulz: 28.2 gr

Ugyanaz, de füllel

~~57~~

Frank

1022. Frank.

Működött a XVIII. sz. végén s a XIX. sz. elején.

Bezerédj Ignácz.

Mellig látható, kissé jobbrafordult. Haja, szemöldöke és bajusza ősz, szeme szürke, arcza leberetvált. Mellét a szent István-rend jelvénye diszíti. Öltözete: vállravetett prémes mente és zsinóros kabát álló gallérral. Jelzése jobbról félmagasságban: »*Frank fec. 1818.*«.

Vászon, méretei 62·6 : 48·7 cm. — Lelt. sz. 1022. — Vétetett 1906-ban Bezerédj Ödönnétől 40 K-án (1012–906). — Kifizettetett 1906 július 19-én. — Elszámoltatott 1906 augusztus 7-én (1082–906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

Jegyzet. Ovalis keretének felirata ez: »Méltóságos Bezerédy Ignátz Úr, Császári s Királyi Udvari Tanátsnok s Gróf Eszterházy Miklós Úr Ő Nga Tellyes Hatalmú Regense«.

Per SM.

1022. Sz.

M.D.Y

Frank Magda
nobrán

Az USA-ai művész a Kultur
Kapcsolatok Intézetében tartott
tárlatot

Kiállítások: 1967 november - december

Művészet, 1967. december - 47 kap.

MDK

Magda Frank, nobrán

Magyar származású, argentin állampolgár.

Ferenczy Béni és Borsos Miklós növendéke volt. Jelenleg Párizsban él.

A kult. kapcsolatok Intézetében megnyílt tárlatán hűn művét mutatja be.

– : A nap programjából
Kiállítás

6

ESTI HIRLAP Bp, 1968. jan. 5.

MDK

[Magyar] Frank, Norbert

A Művelt. Kapcsolatok Intézetében nyílik meg kiállítása.

— : A mai programjából

Kiállítás

ESTI HIRLAP Bp., 1967. dec. 15.

7

MDK

Frank Magda, szobrász

A Párisban élő művésznő szobortárlata a Kult. kapcsolatok Intézetében dec. 15-én nyílt meg.

—: Hír

12

Népszabadság, Bp. 1967. dec. 16

MDK

Frank Magda, nobrák

Párizsban élő magyar származású nobrák művei." Dec. 15-én kiállítása nyílik meg a Kult. Kapcsolatok Intézetében.

— :Új bárlatok Budapesten 8

Népszabadság, Bp. 1967. dec. 9.

Magda Frank

argentin állampolgárságú Párisban
élő magyar származású szobrásznő

H. Gy.: Magda Frank szobrainak kiállítása
Magyar Nemzet 1968. jan. 4. 4. o.

Frank Magda

Az Egyesült Államokból küldte el műveit az alábbi tárlatra.

Aitner Tivadar: Külföldön élő magyar művészek kiállítása a Műcsarnokban.

Veszprémi Napló, 1970. okt. 3.

FRANK MAGDA

NÉHÁNY MŰVE SZEREPEL A MŰCSARNOK-
BAN.

BEKE LÁSZLÓ: KÜLFÖLDI MAGYAR MŰVÉSZET?

KRITIKA, 1970. OKT.

Frank Magda

Művével szerepelt a

„Magyar származási XX. századi művészet"

c. Kiállításon a Műcsarnokban

Képzőművészet

Nyíri 1970 november

781. old.

Frank Magda
szobrai

Eredeti írói szobraival szerepel

Losonci Miklós: Külföldi magyarok a Műcsarnokban.
Művészet, 1971.február - 35.lap

Frank Magda, kobrán

Szerepel a Műcsarnok ban. (1970. aug.-szept.)

Beke László: Külföldi magyar művének?

1-6. o

KRITIKA, Bp. 1970. október

VIII/10.

Frank, Magda

Feltehetően magyar származású szobrászművész. Budapesti és párizsi tanulmányok után egy ideig élt Argentínában, ahol az indián plasztika döntően hatott rá.

Képzőművészeti Almanach 1, Corvina 1969, 72. l.

Frank, Magda 2.

Munkásságában figuratív és nonfiguratív periódusait vál-
togatják egymást. Fa-, alumínium-, cement-, terrakotta-,
bronz- és márvány-kompozíciókat mutatott be, gyűjteményes
jellegű el (Vult. Kapcs. Intézete, 1964. XII. 15 – 31.).

Képzőművész. Almanach 1, Cosmina 1969, 43. l.

Frank Magda, képzőművész

- munkái a Magyar származású, XX. n-i művészek kiállításán Bp-en

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1970. nov. 781. l.

Frank Magda, képzőművész

Önálló kiállítása volt Bp-en a közelmúltban

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1970. nov. 781. l.

M.D.K.

Frank Magda

Müveivel szerepel a Fővárosi Képtárban a "Szabadság Ünnep" alkalmából rendezett kiállitáson, amelyről Berend Ilona: "Nemzeti Kiállitás" cimmel ir.

Szinház, Bp. 1947. márc. 19-25. III. évf. 12. sz.

M.D.K.

Frank Magda

Müvei szerepelnek a Szabadszervezetben rendezett kiállitáson, amelyekről dicsérettel emlékezik meg Berend Ilona: "Tavaszi Tárlat" c. beszámolójában.

Szinház, Bp. 1947. május 27. -juni. 2.
III. évf. 22. sz.

MDK

Frank Magda

Fej, bronz

M. szn Képzőműv. Szab. Szerv. tav.tárlat, 1947.
máj. 4 l.

Frank Magda
szobrán

Szobrain érezzük Dél-Amerika
formavilágát

Bauer Jenő: Magyar származásu müvészek külföldön.
Müvészet, 1971.február - 36.lap

FRANK MAGDA

Művei szerepelnek az alábbi tárlaton.

Artner Tivadar: Külföldön élő magyar művészek kiállítása a Műcsarnokban.

Békés Megyei Népújság. 1970. szept. 27.

Frank Magda

szül.: Budapest. Szobrász. Bp-en tanult, 1949-ben Franciaországba majd Argentínába költözik. 1960-ban visszatér Párizsba. Bp.-en 1967-ben volt önálló kiállítása.

Kiállított művei:

A hegy szelleme 1962. syporex 120 x 60 x 30 cm
Emlékműterv 1966. " — " —
Kompozíció délamerikai fa 150 x 30 x 10 (repr.)

XX. századi magyar származású művészek ~~kiállítása~~ kültöldön.
Bp. Műcsarnok, 1970. Kiáll. kat. Bev.: Dr. Bogdár József
24. l.

Frank Magda, szobrász

hezepel.

Dévényi Iván: Jegyzetek a magyar származású XX. sz.-i művének bázlatáról

53-55.

JELENKOR, Pécs, 1971. január XIV/1.

fiúra, Pápán kívül 71 vár és uradalom birtokosa. Ebből a családból származott János, a későbbi magyar király is, ki mindenkor megkülönböztetett szeretettel viseltettetett a város iránt.

Az 1514. évi parasztlázadás idején, Pápa polgárai nagy szolgálatot tettek II. Ulászló királynak, amennyiben ők verték szét a város környékén garázdálkodó csőcselékhadak utolsó maradványait. E vitézi tett jutalmául Ulászló 500 pápai polgárt széleskörű kiváltságban részesített.

A mohácsi csata után, Pápa kicsúszott a Szapolyaiak kezéből. Előbb Thurzó Elek országbíróé, majd János király törhetetlen hívéé, a konstantinápolyi héttoronyban elhalt enyingi Török Bálinté lett. A Török-család azonban Pápa birtokában nem sokáig maradt. Bálint úr unokája János, a híres pápai várkapitány, 1618-ban fiörökös nélkül halt el. Roppant uradalma Zsuzsánna nővérére szállt. Ezen az ágon került Pápa előbb a Bedeghi Nyáryak, majd Nyáry István felsőmagyarországi főkapitány Krisztina nevű nővérének Esterházy Miklóssal kötött házassága révén, az Esterházyak birtokába.

Buda eleste után a terjeszkedő török hatalom a dunántúli részekre vetette szemét. 1543-ban elfoglalta Székesfehérvárt, majd Várpalotát. Innen Ulomán bég török-tatár csapataival Pápa ellen vonult, hogy azt is elfoglalja. De a vállalkozás nem sikerült. Mártonfalvi Imre, Török Bálintné nagy-

Frank M

kőrajzoló

l.

Barkger vár és

város régi ábrázolásai. 23. l.

1567-1900. többnyr

II. rész

Eger, 1938

csay-Amant Z:

Frank Lőrinc

pesti szobrász nevét említi.

Deresényi Degső, Entz Géza, Hlavassy

Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V. (1967-68). Bpest, 1970.

2031.

Frank Lőrinc, szobrászm.

jelesebb szobrászaink az 179?-es évek tájén Pesten és Budán működtek és alkottak. Frank munkáját művészinek találták a tanúul felhívott szakértők. Jung és Frank között az együttműködés lehetetlennek bizonyult. Meghívott bizottság előtt kézfogással kellett Jung franknak szerződése épségben tartását megígérnie.

Várnai Sándor: A magyar iparművészet úttörői. Magyar Iparművészet. 1908.évf. 325-337.l.

Frank Lőrinc 158

Schoen Anna temple

Frank Lőrinc

pesti szobrász 1800 körül

A pesti görög templom építésénél való munkó désére vonatkozóan lásd Jung építész csomagját.

~~Erdélyi Pál~~ IV. 174.

Frank Lőrinc

szobrász

l.

A: a

Schoenkrisztinaváros

plébánia-
templom.
Bp. 1937

7. l.

Frank Lőrincz, szobrász a XVIII. század végén és a XIX. század elején Pesten. A pesti görög templomban levő korinthusi oszlopsort F. készítette.

Várnai Sándor: A magyar iparművészet úttörői. *Magyar Iparművészet.* 1908. 328. l.

XIX. század.
Réz, mag. 13·2 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., második terem, 10—11. l. — Ipolyi Biharvármegye, 398/42. szám.

KRISZTUS-TEST,
románstílű utánzat.
XIX. század.
Talapzatos fán.
Bronz, mag. 13·8 cm.

KRISZTUS-MELLKÉP,
trébelt korong, románstílű utánzat.
XIX. század.
Aranyozott réz, átm. 9·5 cm.

TRÓNOLÓ KRISZTUS,
áldást osztó. Zománcos lap, románstílű untánzat.
XIX. század.
Réz, átm. 8·2 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., második terem, 146. l. — Radisics, Ipolyi 54. szám.

FIGURA,
jobbkarját emeli. Románstílű utánzat.
XIX. század.
Bronz, mag. 6 cm.

Frank Lőrinc

budai (?) kőfaragó
végezte a részben a
Krisztinavárosi tem-
plom belsejének kő-
faragó munkáit
1796-97 ben
Schoen A:) Krv 1916

A bpest-kris- 23. l.
tinavárosi
templom.
Bp. 1916

1/. Frank Lörinc, szobrászm. MDK

jelesebb szobrászaink az 1790-es évek tájáról,kik Pesten és Budán működtek ill. laktak.

Frank L. sem készülhetett el időben munkájá val tekintve Jung tétovázó magatartását, ki a nagy nyilvánosságban élő művésztől minden anyagi támogatást megvont. Hat egész és nyolc félszobor elkészitését vállalta Frank, s saját számitásából tudjuk,h. munkája után napi 15 krajcárt tisztajeresetet tudott kimu tat

Vörnai Sándor: A magyar iparmüvészet uttörői. ni
Magyar Iparmüvészet. 1908.évf. 325-337.l.

R. D. L.

FRANK Lőrinc kőfaragó

1795-1797. Buda, krisztinavárosi templom, pilaszter fejek

1805. Nagytétény, kálvária

Pest, görög templom, korinthusi oszlopok faragása

Agghásy: Barokk szobrászat... Bh. 1959.

I. 196. l

II 33. l.

M.D.K.

Frank László

Munkácsy-dijas festőművész műtermében tizenöt-perces kisfilmet készitettek a művészről és munkáiról.
A lap bemutatja a művészt műtermében és munka közben, valamint egyik festményét.
Három fényképfelvétel a készülő kisfilmből.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. május 14. IX. évf. 2o. sz. 2. lap

Frank Krisztina keramikus

1772-ben férjének halála után ő vezetie tot ai majolikagyárat. 233old. Hermann Sándorné.

Mihalik Sándor: Adalékok a régi magyar müvészi kerámia gyártás történetéhez. 225.o.

Folia Archaeologica. XVI.1964. Képzőmüv. Alap Kiadóvál: Epest

mánc, számlapján férfialak. Jelezve: *Droz á Páris*. Francia,
leremail, am Zifferblatt Männerfigur. Französisch, um 1800.

na felülettel. Bécs, 1806 és 1826. — Becher, Silber, glatt.

KŐRÖS POHÁR, ezüst, vésett és niellos diszitéssel. Orosz,
cher, Silber, mit graviertem und Niellodekor. Russisch, 1875.

ek, tagozott talppal, baluszteres szárral. Pest, 1864. — Zwei
. Pest, 1864. 410 gr.

alapon, empire diszitéssel. Bécs, 1816. — Leuchter, Silber,
Wien, 1816. 430 gr.

rt sugaras oldallal, kengyeles, lehajtható fogantyuval. Bécs,
mit durchbrochener Wandung. Wien, 1806. 595 gr.

alpán poncoltalapu, peremén áttört diszitéssel. Bécs, 1813.
, mit gepunztem und durchbrochenem Dekor. Wien, 1813.

yolcszögü, gerezdes talppal. Bécs, 1827. — Zuckerbehälter,
uss. Wien, 1827. 175 gr.

, vésett diszitéssel és kis alakokkal. Hollandi. — Trinkbecher
mit Gravierung. Holländisch. 140 gr.

NA ÉS CUKORTARTÓ, négyzetes alak, recés felülettel,
v. — Teekanne, Oberskanne und Zuckerdose, viereckig,
F. XIX. Jh. 610 gr.

Frank Krisztina

előbb Cuny Domonkosné
majd Hermann Sándorné

1064. DISZTÁL, aranyozott ezüst, barokk, g
Közepén trébelt akantuszlevelek és b
betük, a Cumberlandi herceg hagyaté
schüssel, Silber vergoldet, mit barock
Im Mittel getriebene Accanthusblätte
berland. St. Petersburg, XVIII. Jh. 16

1065. TOILETTE-TÜKÖR, ezüst, barokko
spiegel, Silber, mit getriebenem Dekor

1066. SERLEG, FEDŐVEL, ezüst, dombo
Deckel, Silber, mit reliefiertem, roman

1067. NAGY ASZTALDISZ (talpas tál), ezü
Grosser Tafelschmuck, Silber, mit durc

1068. KUPA FEDŐVEL, részben aranyozo
födelén sas. I. P. R. mesterjegy. Dar
vergoldet, mit getriebener, biblischer

1069. NAGY POHÁR, ezüst, trébelt barokko
benem Barockdekor. Deutsch.

1070. KÁVÉSKANNA FEDŐVEL, ezüst, d
— Kaffeekanne, mit Deckel, Silber, da

1071. TALPAS KANNA, fedővel, ezüst, vése
mit Fuss und Deckel, darauf gravierte

E: Q

l. Reihelyi Katai majolika

18, 21. l. 22. l. 26. l.

81. l.

Tört. Bp. 1941.

1021

Magda Frank szobrászművész

1979.VIII.14. 18,30 N.

Esti Magazin

- Frank Magda szobrászmüvész kiállitása ma délután nyilt meg a Nemzeti Galériában. A müvészt Szatmári Ilona mutatja be.

- Magda Frank, a Párizsban élő és dolgozó müveivel sok nagy világkiállitáson szereplő neves szobrászmüvész szerényen arra kér itt a Nemzeti Galéirában szépen faragott, hajlott ivü fafigurái, kemény mészkőből faragott, betonból, bronzból, aluminiumból öntött geometrikus szerkezetü szobrai, térplasztikái vagy páccal szinezett erdélyi kopjafákra emlékeztető oszlopszobrai társaságában, hogy szólitsam csak Frank Magdának, hiszen kolozsvári születésü magyar, aki müvészeti tanulmányait

is Budapesten kezdte. Ferenczy Béni és Borsos Miklós volt mestere, majd Párizsban tanult tovább. Franciaországból művészsorsa a tengerentulra Argentinába vitte. De Buenos Aiersből, ahol pedig főiskolai tanár volt néhány év mulva mégis csak visszatért Párizsbba.

- Párizs a modern művészet központja. Ha valaki tényleg érvényesülni akar, ott kell, ahol a legnehezebb.

- És Párizsban nagyon nehéz?

- Nehéz addig, amig a mü és a művész értékét nem ismerik meg.

- Frank Magda szobraival először 1967-ben a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállitótermében ismerkedhettek meg a budapestiek. 1970-ben a Mücsarnokban Frank Magda is részt vettő a külföldön élő magyar művészek nagy seregszemlején, tárlatán. És most a Nemzeti Galéria ad otthont több mint félszáz szobrának, kisplasztikájának, vázlatrajzainak, épitészeti terveinek. Igazi müterme, - a művésztől hallottam - a kőbánya, a sziklakatlan.

- Valóban a kőbányában érzem a legjobban magamat, a többi kőfaragók között. Én ugy kezdem a munkámat, hogy kiválasztok a bányában egy követ, mely tetszik. Rendszerint három és nyolc tonna között.

- Pedig Frank Magda törékeny, filográn művész.

- Mikor a kő előttem van, akkor nekimegyek először rajzzal, deruzával, ráskicselem mit akarok belőle, kialakul egy dialóg köztünk, csak őrá hallgatok, de valami az eredeti makettből marad benne, de sohasem az. Kedvenc kőbányám volt az ... kőbánya.

- Miért csak volt?

- Mert azután a megrendelések márványból és más fajta kőből voltak. Talán az egyik legszebb kőbánya, ahol dolgoztam az déli Pirenéében egy szürke márvány kőbánya volt.

- Nem csodálom, hogy most is szinte az első utja Villányba vezetett a villányi szabadtéri szobormüteembe.

- Lementem, mert faragni fogok Villányban egy követ, mely ott marad a szoborkertnek.

- Ahogy itt körülnézünk a kiállitási teremben fakompoziciói is egytől-egyig egzotikus, nemes fából készültek.

- Azokat a szobrokat faragom fából, amelyek emberek mellett fognak élni.

- Tehát belső terekben.

- Belső terekben.

- ...fából, ebből a szent fából itt nyolc szoborkompoziciója is látható.

- Az Észak-Argentina És Paraguayban ...az ott élő indiánok egy mágikusságot tulajdonitanak. Ez a fa örökké él, ha kivágják is, tovább él és védi anyagát. Ha például egy szeget próbál valaki beleütni idővel kidobja magából. Nehéz munka fanagni és igyekszek mindig a legkevesebbet levenni belőle. Ez a nyolc kompozicióf mindegyik más szinü és mindegyik a fa eredeti szine.

- Arra kért az imént engem, hogy az egyik fakompozició illatát szippantsam magamba, füszeres illata volt, talán-talán mintha santal fa illatát éreztem volna, pedig ez nem az.

- Ennek a fának valóban nagyon kellemes illata van, mikor mütermemben dolgozok parfőm illatu az egész müterem.

- A Nemzeti Galéria-beli kiállitás után szeptember elején Frank Magda szobrászmüvész alkotásai Pécsre költöznek egy hónapra, ahol a Városi Galériában mutatják be ezeket a nagyszerü különleges müveket.

MIK

965. 5000. FNyV. 4. 3233.

Frank Magda

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 márc.p.42.

MDK

Frank Magda szobrász

repr.:

Faszobor

Faszobor

Diófa szobor

Frank M. kiáll. Kultint. 1967. dec.

MDK

Frank Magda szobrász

repr.:

Emlékmü terv

Frank M. kiáll. Kultint. 1967. dec.

MDK

Frank Magda szobrász

repr.:

Istria márványszobor

Bretagne-i mészkő

Kiállitási részlet

Frank M. kiáll. Kultint. 1967. dec.

Magda Frank szobrász

Párisban él. Kiállítása nyílik
15-én a Kult. Kapcs. Intézetében

Négyszava 1967 XII. 13. 2 old

MDK

Framk Magda, szobtász

Akt. Gipsz.
Ülö akt. Bronzban.

Alkotás Müvészház XXXVI. kiáll. Öszi tárlat. 1947 Szept.
Kat.

5567 fővárosi ny. I. telep

Franz Mayola

MEGHÍVÓ

A KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE

ÉS A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK MEGHÍVJA ÖNT

magda frank

SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK

MEGNYITÁSÁRA

1967 DECEMBER 15-ÉN PÉNTEKEN DÉLUTÁN 4 ÓRAKOR

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK KIÁLLÍTÁSI TERME

BUDAPEST V, DOROTTYA U. 8

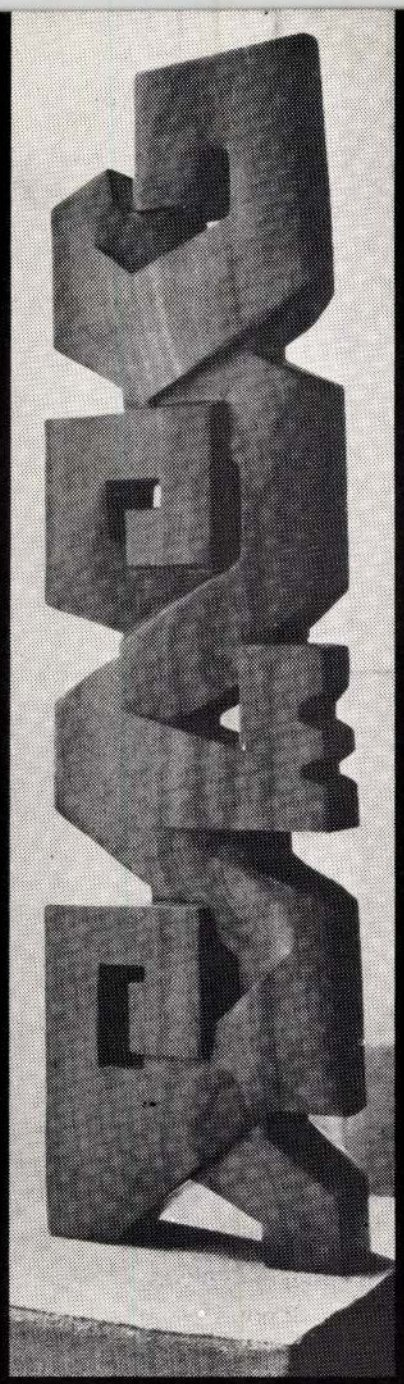

frank magda

A Csepeli Általános Művelődési Központ
tisztelettel meghívja Önt

frank magda

Pro Cultura Hungarica díjjal
kitüntetett
szobrászművész kiállítására.

A kiállítást megnyitja:

Szabó István
Oscar-díjas filmrendező

1994. január 21-én 17 órakor.

A kiállítás anyagát
a
Budapesti Szépművészeti Múzeum
és a Tállyai Curia anyagából
válogattuk.

A kiállítás megnyitóját követően
bemutatásra kerül
a
Frank Magdáról készült film.

A kiállítás megtekinthető:
Csepeli Általános Művelődési Központ
Budapest, XXI., Simon Bolivár stny. 4-8.

1994. január 21-én 17 órától
1994. március 7-ig.

Fischer Magda
nobrán
lásd
Frank Lászlóné
Fischer M.

MKSz 1947

Frank Magda

Nobrait

Alkotás Mhár

1947. őszi tárl.:

Akt, Ülő akt, gipsz.

Frank Magda

szobrász

M. Képzőmův. Szabadszerezete. (Alkotás Mház) 1947 tav. kiáll. Fej, gipsz.

1947 márc-ápr (Föv. képtár)

kisplásztika, gipsz

---

egészen tiszták, legendája:

támlásszékben Eligius püspök ül,
kalapácsot emel, baljával
ára helyezett öblös pohar
ástya reczézett s jobbra-b
kkal van ellátva. A kapu föl
tt torony emelkedik, a köz
b.
smét itt van a hármas torr
Nagy a gyanúm, hogy a
műveikre is ezt a jelet ütö
ogy e bástya *sem a vár*
czimerében nem fordul elé.
onyítványon találtam, melye
yi nemes ötvösczéh nevébe
mester állított ki Soós Ján

Fischer Magda
kolg. isk. rajztanárjelölt
l.

Ferképzomfoisk vk
1939-41. 142. l.

Fölső felén szalag fut körül, melyen ez irás olvasható:

★S · IOE CIBINIO ★

Melyet így olvashatnánk: Sanctus Johannes Cibinio. Miután a betük isztán láthatók, az olvasás nem lehet ez a felirás kissé szokatlan és is. Magyarázatul hivatkozhatnám a vösczéh pecsétjére, melyen hasonlóispök alakja van S. M. fölirattal Martinus). Az is lehet, hogy a szesczéhnek Szent János püspök volt

alakú pecsét 20 mm. átmérővel. A többszörösen meghajtott mondatszalagon latin nagy betükkel e felirás olvasható:

DI · NOSNER · RECH.

Vagyis a beszterczei czéh, mert a szászoknál a Rech vagy Zech szó egyaránt használatos volt. (Nősen = Beszterczе.)

A pecsét középső részét tárcsaalakú pajzs foglalja el, melyben gótikus kehely látszik, a pajzs tetejéből pedig három rózsabimbó emelkedik ki. A beszterczei ötvösczéh pecsétje tehát eltér a szokásos pecsétektől, mert azon

Frank Lászlóné

Fischer Magda

nobiász

IV. Pozsonyi ut 41.

MKSz 1947

MDK

Frank Magda szobrász

repr.:

Anya

Anya

Faszobor

Frank M. kiáll. Kultint. 1967. dec.

MDK

Szandai Sándor szobrász

repr.:

Szandai S.kiáll. Szolnok, Damjanich muz. 1968.

MDK

Frank Magda, szobrász

Kisplasztika. Gipsz.

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat. 9.1.

Magda Frank szobrászművész

a külföldön élő magyar művész alkotásait ismerhetjük meg alkalmanként a Kulturális Kapcsolatok Intézete Kiállítótermében, – mint a művészét is, aki Párizsban él.

Szós Magda: Képzőművészetünkről.

Magyar Hírek, 1975. jan. 4. 9. old.

Frank Magda

Orvos András és Serényi H. Zsigmond kiállítása a balatonfüredi Balaton Galériában augusztus 12.-től,

Frank Magda /Brazilia/ a Magyar Nemzeti Galériában augusztus 14.-től szerepel alkotásaival.

A kiállitások helyét és idejét a kulturális eseményeket ismertető rovatáb an közli a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. aug. 11.
XXIII. évf. 32. sz. 8. lap.

Frank Magda

Magya

Frank Magda ajándéka Pécsnek

A Párizsban élő neves magyar szobrászművész, *Frank Magda* három értékes alkotását a pécsi Janus Pannonius Múzeumnak adományozta. A nagyméretű, festett fából készült szobrok a múzeum modern képzőművészeti gyűjteményét gazdagítják.

Frank Magda szobrait, mint emlékezetes, augusztusban a Magyar Nemzeti Galéria mutatta be, s most Pécsett rendeztek belőlük kiállítást. A tárlat pénteken nyílt meg a Széchenyi téren levő föld alatti galériában és szeptember 30-ig látható.

Frank Magda

Franciaországi magyar művész kiállítása

Frank Magda nevét Franciaországban sokan ismerik; márvány- és faszobrai nagyvárosok közterein láthatók. Több rangos európai, észak- és dél-amerikai egyéni kiállítása után a Párizsban élő művésznő most Budapesten is bemutatkozott. Tegnap a Nemzeti Galériában megnyílt tárlatán Gádor Endre, az Iparművészeti Főiskola rektora köszöntötte az első látogatókat. A kiállítás előreláthatólag szeptember elejéig tart nyitva.

Mag

FRANK Magda fest

91 4. 61

Új Művészet

FRANK Magda szobrai

10. 75,76. és ill. emlékműpályázat, Debrecen

Új Művészet 1992

FRANK, Magda

Molnár Gabriella

Művén a hövek között

Budapesti benélgetés Magda Frankkal

Esti Lidap, 1985. juli 30. 2.

máig érdeme szerint nem méltatott két művészeti egyesülés, a KUT és az UME erjesztő hatása művészeti életünkre, s ezzel összefüggésben néhány tagjának (ezek közé tartozott Gadányi is) emberi-művészi összehangolódása; *Vaszary* és *Kassák* szerepe e franciás szellemiségű nemzedék művészi kibontakozásában, szerencsés esetben helytállásában a Hatalom és a Karrier szküllái és kharübdiszei közt. Gadányi pályájánál időzve még olyan problémákról is szót lehet ejteni, mint az ábrázolás és a nonfiguráció (absztrakció) harmonikus együttélése, vagy az analízis és nonfiguráció különleges szerepe a transzcendens természetélmények művészi közvetítésében, abban az értelemben, ahogyan virágnyelven maga Gadányi is megfogalmazta: „...jó volna egyszer feljutni oda (ti. a 'hegytetőre') és körülnézni, mi van azon túl. Így festettem én elvont képeimet és sok mindent megismertem, ami a hegyen túl volt."

Az utóbbi két-három évtized Gadányi kiállításainak emléke, érdemes gyűjtők nemes szándékú igyekvése idők során elhalványulhat, de ezekről a kiállításokról írt beszámolókon, sőt a korábbiaknak az özvegy által írt életrajzi kötetben közzétett recenzióin, a festői és grafikai munkásságot különböző megközelítéssel vizsgáló tanulmányokon szembetűnően átsüt e különös művész mélyreható megis-

FRANK Magda

A hegy szellemé szyporex 121x60x30 cm

XX. Századi Művészet
Szépműv. Múz. 1975.

Magda Frank szobrára

A magyar származású művésznő külföldön él, Most egy párizsi, a Galerie la Rane-ben rendezett tárlatáról kaptunk hírt. A képen látható hatalmas szabadtéri szobrát idén avatták fel Franciaországban. (repr.)

Magyar Hírek, 1973. dec. 22.

Frank Magda szobrán

FRANK MAGDA magyar származású szobrászművész legújabb munkáiból rendeztek kiállítást a Párizs közelében fekvő Dourdan középkori várában. A művész nagy köztéri szobrai számos francia városban láthatók, szobra van a budapesti Szépművészeti Múzeumban és Pécsett is.

Népszabadság, 1986. X. 9

1021

Frank Magda
szobrászművész

1979. VIII. 17. 17.30 Kossuth
Láttuk, hallottuk...
- Frank Magda szobrászművész kiállitása a Nemzeti Galériában látható. A katalógusból megtudhatjuk, hogy a művész Argentinában és Párizsban él hosszu ideje. Ugyhogy nem véletlen, hogy a neve jószerivel ismeretlen itthon. Vagy csak én látom igy? Ezt kérdezem Fábián Lászlótól.

- Miután 12 esztendeje nem is volt kiállitása, sőt a tizenkét esztendővel ezelőtti Kulturális Kapcsolatok Intézetében rendezett kiállitása szükségképpen kamara kiállitás volt, müveinek tulnyomó részét nem is ismerhettük. Ezért szerencsés most a Budavári Palotában ez a kiállitás, amely jószerivel ennek az életmünek a legjavát bemutatja. Azért mondom igy, hogy a legjavát, mert tulajdonképpen érzésem szerint a legjobb szobrai azok talán föl vannak állitva valahol szerte Franciaországban.vagy gondolom Latin-Amerikában.

- Ezek a futók nem tudósitanak?

- De tudósitanak és ebből támadt a gyanum. Na most ezek a szobrok persze nagyon szoros kapcsolatban vannak formailag gondolatilag azokkal, amik itt a kiállitáson szerepelnek. Tehát meg tudjuk ebből a kiállitásból szerintem tökéletesen ismerni Frank Magda...

- Milyen ez a Frank Magda, akit meg kell ismernünk?

- Nagyon érdekesnek tartom. Frank Magda erdélyi származásu, és Erdélyből föltehetőleg magával vitte a világ tulsó oldalára, Argentinára gondolok, ahol hosszu ideig élt és az erdélyi fafaragásoknak a karakterét, illetve nemcsak karakterét, hanem a formai motivumait, jellegzetességeit. Itt Argentinában - véleményem szerint, legalábbis a látvány alapján itélve - találkozott a dél-amerikai indián kulturával és furcsa módon ez a kettő nem a neoromantika mondatja ezt velem és gondolom Frank Magdával sem, ez a kettő hirtelen rokonnak látszott. Érthető ugye, hogy egy erdélyi fafaragás és egy dél-amerikai indián totem mondjuk szemmel láthatóan rokon egymással. És Frank Magda föltehetően tudatositotta is ezt a rokonságot, és ehhez hozzájátszott még az is, hogy benne egyféle ilyen kubisztikus konstruktivista jelleg indittatás van. Ez valahogy elrendezte ezeket a dolgokat, egymás mellé feszitette a különben is csak látszólag képtávoli világot. Na most ezek azokon a fákon mutatkoznak meg fafaragásukon leginkább, amelyek egy ott, Észak-Argentinában föllelhető fába készültek el, palosanto nevü fa, amelyről azért érdemes beszélni, mert maga a fa is gyönyörü. Szóval...

- Milyen szinü?

- A fa olyan majdhogynem egy kicsit sötét fenyő szinü, de az érzete, ahogy faragják az egy ilyen zöldes márványozással rajzolódik elő, és ez az egésznek egy olyan furcsa, finom hangulatot ad. Most tudni kell még azt is, hogy Frank Magda minden munkáját - noha erre mondjuk fizikuma egyáltalán nem predesztinálja - minden munkáját saját kezüleg készíti, nem enged hozzá idegen kezet hozzányúlni.

Magyar Hírek, 1988/5

Travel Magyar

ÚJ PÁLYÁZATUNK!

Készítsük el a magyar emlékek térképét! Küldjön egy képet és egy történetet!

Szerte a világban, távol Magyarországtól rengeteg a magyar vonatkozású emlék: történelmünk, művelődésünk jeles alakjainak emlékei. Szobrok, táblák, utcanevek, sírkövek...

Valószínűleg mindannyian tudunk néhányról. De csak néhányról. És vajon ismerjük-e történetüket?

ÁLLÍTSUK ÖSSZE A MAGYAR EMLÉKEK TÉRKÉPÉT!

Akinek tudomása van magyar emlékekről, fényképezze le, és próbálja kideríteni történetét. A fotót, mintegy 25-50 sor szöveg kíséretében, küldje el szerkesztőségünkbe. Nyáron elkezdjük a legjobbak közlését.

Váljon közkinccsé az ismeretanyag!

Terveink szerint a későbbiek során könyv is készülhet: a sok kis kőből, téglából összeállhat az építmény, a nagyvilágban fellelhető magyar vonatkozású emlékek reprezentatív gyűjteménye.

Természetesen egyszerre több képpel és történettel is lehet jelentkezni.

Honoráriumként a megjelenést követően 500,— forint értékű szép könyvajándékot küldünk. Kérjük, hogy az ezzel kapcsolatos esetleges igényt, kívánságot külön tüntessék fel.

A pályázat lezárultakor — amire pontos időt nem tudunk mondani, hiszen bízunk benne, hogy sok magyar emlékről kapunk híradást — kiválasztjuk a három, legnagyobb visszhangot kiváltó, legérdekesebb anyagot. Beküldőinek szerkesztőségünk 10-10 napos magyarországi nyaralást ajánl fel.

Várjuk a nagyvilág magyar emlékei iránt érdeklődést tanúsító olvasóink jelentkezését

Küldjön egy képet és egy történetet!
Címünk: Magyar Hírek P. O. B. 292, Budapest 62.

SZENT ISTVÁN EMLÉKBIZOTTSÁG

Államalapító királyunk, I. István halálának 950. évfordulója alkalmából — a római katolikus egyház kezdeményezésére, a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával — Szent István emlékbizottság alakult, az Országgyűlés elnöke, Sarlós István elnökletével. Alelnökök: Berend T. Iván, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Kállai Gyula, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke és Paskai László esztergomi érsek, a Magyar Katolikus Püspöki Kar elnöke.

A testület azon lesz, hogy a megemlékezés-sorozat méltó legyen első királyunk életművéhez. További cél — hangoztatta Sarlós István —, hogy a határainkon belül és kívül élő magyarok azonosuljanak az évforduló gondolataival, erősödjék bennük a hazához ragaszkodás gondolata, a magyarságtudat, a nemzeti összetartozás érzése.

Az augusztus 20-i központi ünnepség helyszíne Székesfehérvár lesz, s István királyról megemlékeznek Esztergomban, Pécsett, Egerben, Kalocsán és történelmi emlékhelyünkön, Ópusztaszeren is. E napon ünnepélyes külsőségek között megkoszorúzzák a Halászbástyán lévő Szent István-szobrot. Az országos jelentőségű rendezvények mellett a községekben és a városokban helyi megemlékezések kínálnak alkalmat az évforduló megünneplésére.

Az egyházi megemlékezések sorában — mint lapunkban már szóltunk róla — a püspöki székhelyeken, valamint a pannonhalmi bazilikában bemutatják Szent István ereklyéjét, a szent jobbot, s augusztus 20-án a budapesti Szent István Bazilika előtti téren ünnepi szentmisét tartanak.

Paskai László az emlékbizottság alakuló ülésén azt emelte ki, hogy Szent István személye, műve szorosan összeforrt a magyar néppel, történelemmel. A magyarság összetartozását a katolikus egyház is igyekszik segíteni. Így például az évfordulóra zarándokutat szervez Passauba — István király felesége, Gizella sírjához — és Rómába.

Amint az alakuló ülésen szóba került, ma is érvényben van az Országgyűlés 1938-as törvénye, amely István király dicső emlékének megerősítéséről szól. E törvény további hatályban tartása mellett is elképzelhető — mondta Sarlós István —, hogy az Országgyűlés újabb törvényben emlékezzék meg államalapító királyunkról.

Közélet — diplomácia

Várkonyi Péter magyar külügyminiszter is felszólalt a genfi leszerelési értekezleten. Hangsúlyozta a kis és közepes országok felelősségét a nemzetközi életben bekövetkezett pozitív változások adta lehetőségek kiaknázásában. Bejelentette: Magyarország nem gyárt vegyi fegyvereket, nem végez ilyen irányú kutatást, és területén más államok sem tárolnak vegyi fegyvereket.

*

Közös felhívást tett közzé a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Finn Szociáldemokrata Párt és az Olasz Szocialista Párt. Az atomfegyverrel nem rendelkező országok vezetőihez intézett együttműködési javaslat a bizalom- és biztonságerősítő intézkedések továbbfejlesztésére, a hagyományos fegyverzetek csökkentésére, atomfegyvermentes övezetek létesítésére szólít fel.

*

Ausztrália államalapításának 200. évfordulóján Oliver James Cordell, Ausztrália budapesti nagykövete fogadást adott, amelyen ott volt Várkonyi Péter külügyminiszter, valamint a magyar politikai és a kulturális élet több neves személyisége.

MAGYAR KISEBBSÉGEKRŐL NEMZETKÖZI FÓRUMOKON

A bécsi utótalálkozón Erdős André magyar nagykövet egyebek között leszögezte: a nemzeti kisebbségek ügyét nem lehet kizárólag az egyéni emberi jogok összefüggésében kezelni. A nemzetiségek kollektív jogainak elismerése teszi lehetővé, hogy e kisebbségek megteremthessék a saját nyelvük, irodalmuk és hagyományaik ápolását, megőrzését elősegítő művelődési kereteket, s kapcsolatokat tarthassanak a határon túl élő, azonos nyelvű és kultúrájú emberekkel.

Erdős André felszólalt az emberi jogok kérdéseiről rendezett velencei tanácskozáson is, amelyen a helsinki okmányt aláíró 35 ország képviselői vettek részt. Itt is hangsúlyozta a kollektív nemzetiségi jogok, az anyaországgal való kapcsolattartás alapvető voltát. Kijelentette: Magyarország nagy jelentőséget tulajdonít a határain kívül élő magyarok helyzetének. Hozzá akar járulni e helyzet javításához, és hallatni akarja hangját megfelelő formában, ha hátrányos megkülönböztetésből fakadó problémák merülnének fel e téren. A nagykövet mindehhez hozzáfűzte, hogy a magyar közvélemény élénk figyelemmel kíséri a más országokban élő magyar kisebbségek sorsát. Nem közömbös, ha azt tapasztalja, hogy erőszakos asszimiláció veszélye fenyegeti őket. A nemzeti kisebbségek helyzete kihat az államok egymás közti viszonyára. Nem alakulhatnak ki zavartalan, kiegyensúlyozott viszonyok államok között, ha a nemzetiségek helyzete nincs kielégítően rendezve — mutatott rá.

A vitában több külföldi, harmadik országból érkezett résztvevő is szóvá tette a romániai magyar kisebbség helyzetét.

Gazdaság

Hamarosan megalakul a magyar—amerikai menedzserképző iskola, amelynek létrehozásában részt vesz a Magyar Gazdasági Kamara, a Magyar Hitelbank, a Szenzor Szervezési Vállalat és egy amerikai egyetem. Az oktatás céljára megvásárolták a budafoki Törley-kastélyt.

*

Franciaországban „törzskönyvezték" egy hódmezővásárhelyi cég, a Hódgép dízelüzemű kisautóját, a Pulit. A magyar Technoimpex és a francia SAFIDA cégek közötti szerződés értelmében 1988-ban 300 miniautót exportálunk. A japán gyártmányú, négy kilowattos motorral működő járműből, melyet Franciaországban jogosítvány nélkül vezethetnek tulajdonosaik, öt év leforgása alatt kétezret szállítanak Franciaországba Hódmezővásárhelyről.

*

A magyar—nyugatnémet gazdasági kapcsolatok és a vállalatok közötti termelési kooperáció fejlesztésében szerzett kimagasló érdemeinek elismeréséül a Magyar Népköztársaság Csillagrendjét adományozta az Elnöki Tanács Emil Jekelnek, az NSZK-beli Schön cipőipari cég elnökének. Az Emil Jekel által vezetett, hetvenöt éves pirmasensi cég az elsők között kötött kooperációs szerződést magyarországi partnerrel.

*

Vételi valutaárfolyamok (100 egységre forintban): angol font 8404,69; ausztrál dollár 3417,74; belga frank 135,14; dán korona 738,77; finn márka 1166,67; francia frank 837,37; holland forint 2516,61; kanadai dollár 3799,86; norvég korona 748,74; NSZK márka 2826,74; olasz líra (1000) 38,41; osztrák schilling 402,20; spanyol peseta 42,23; svájci frank 3451,56; svéd korona 792,06; USA dollár 4812,52.

HÁBORÚS BŰNÖS PERE KANADÁBAN

A magyarországi sajtóban kiemelt figyelmet kap az a per, amely egy hajdani háborús bűnös ellen folyik Kanadában.

Az ontariói tartományi bíróság tárgyalja Finta Imre ügyét. Finta, aki 1950 óta él Kanadában, a vádirat szerint 1944-ben csendőr századosként a szegedi gettóba zárt zsidóság bevagonírozását, német koncentrációs táborba szállítását irányította, igen kegyetlen módon. Erről több túlélő tett tanúvallomást Magyarországon, Izraelben és Ausztriában a CTV kanadai televíziós társaság videokamerái előtt. Az ügy előzménye egyébként az, hogy Finta beperelte az őt megbélyegző tévéállomást, mire az bizonyítékok sorát szerezte be.

A perre a jogi lehetőséget egy új kanadai törvény teremtette meg, mely szerint elévülhetetlen háborús bűntettekért az ország bíróságai elé állíthatnak helyi lakosokat.

FÖLDSHIVATALI
DVB 5
Példány

Tizennyolc tanulmányt adott közre első könyvében a két esztendeje megalakult Magyarságkutató Csoport, melynek feladata a határainkon kívül élő magyarság társadalmi, kulturális viszonyainak kutatása. Csupán néhány téma az értékes kötetből: a kutatócsoport igazgatója, Juhász Gyula akadémikus a második bécsi döntés körülményeit és hatását elemzi, Romsics Ignác Bethlen István Erdély-koncepciójáról ír, Székely András Bertalan csehszlovákiai és romániai magyar történelemkönyveket vizsgál, Puskás Julianna és Fejős Zoltán az amerikai magyar közösségek társadalmi-kulturális jellemzőiről értekezik.

*

A Magyar—Norvég Kulturális Kör nagy sikerű baráti találkozókat tartott a Lind házaspár nemrégiben megnyílt, Lille Budapest (Kis Budapest) nevű oslói vendéglőjében. Az eddigi két alkalommal mintegy 160-an vettek részt a rendezvényen. (Képünkön: Kisfalvi János nagykövet köszönti a megjelenteket.)

Kultúra — tudomány

Számos új magyar darabot mutattak be és több magyar klasszikust újítottak fel színházaink az év első hónapjaiban. A Pesti Színház Csurka István „Vizsgák és fegyelmik" című szatiráját és Kornis Mihály „Kozma" című tragédiáját mutatta be. A Józsefvárosi Színház Katona József csaknem elfeledett történelmi drámáját, a „Pártütés"-t újította fel. A szerzőtől Czakó Gábortól származó különös meghatározás szerint „keserűjáték" „Édes Hármasban" című új darabja, amely szintén a Józsefvárosi Színház műsorán szerepel. A Győri Kisfaludy Színház „Az ember tragédiája" előadásának érdekessége, hogy Lucifer szerepét a kiváló színésznő, Berek Kati kapta. S végül két új magyar musical, mindkettő nagy siker: Presser Gábor és Sztevanovity Dusán darabját, „A padlás"-t a Vígszínház, Müller Péter, Tolcsvay László és Bródy János „Doktor Herz"-ét a Madách Színház játssza.

*

A budapesti Népművészeti Baráti Kör rendszeresen vendégül lát a környező országokból magyar népművészeket. Legutóbb három szlovákiai, Galánta-környéki együttes szerepelt műsorukban. Azokból a dalokból énekeltek, amelyekkel Kodály Zoltán is találkozhatott, 1905-ös népdalgyűjtő útján.

*

Eszperantó irodalmi antológiát jelentetett meg az Európa Könyvkiadó „Utam a világban" címmel. A verseket, novellákat, regényrészleteket, aforizmákat jeles magyar költők, írók fordították. Ugyancsak Európa-kiadvány a neves magyar származású angol költő, George Szirtes verseskötete.

*

Tízéves jubileumát ünnepli a budapesti Tomkins énekegyüttes, amely a nagy angol reneszánsz mester, Thomas Tomkins és világhírű kortársainak muzsikáját kívánja népszerűsíteni. A jubileumi évben — számos európai turnéjuk mellett — Japánban és Ausztráliában is fellépnek.

Vladár Pál, a caracasi Magyar Ház (Venezuela) elnöke értékes ajándékot juttatott el a Sárospataki Református Könyvtárnak: az erdélyi memoárirodalom klasszikus alkotásának, Bethlen Miklós „Önéletírás"-ának kéziratos példányát. Szakemberekre vár annak eldöntése, hogy a kézirat pontosan mikor készült és kinek a munkája.

*

A hamburgi Fritz Schumacher Schule színjátszó csoportja előadta Fazekas Mihály Lúdas Matyiját, Hoffman-Béress Zsuzsa betanításában.

*

Magyar nyelven is megjelenik a Popcorn című népszerű, NSZK-beli popzenei magazin.

*

Francia és magyar régészek együtt kutatják tavasztól a Vas megyei Velem-Szentviden egy csaknem ezer éven át lakott bronzkori, vaskori település, később kelta erődítmény maradványait.

*

Dr. Simon László, a Rákóczi-alapítvány elnöke, a torontói egyetem magyar tanszékének professzora vette át ottawai nagykövetségünkön azt az oklevelet és emlékérmet, melyet az alapítvány nemrégiben elhunyt életre hívójának, Korponay Miklósnak adományozott a Hazafias Népfront, a kanadai és a magyar nép közötti baráti kapcsolatok ápolásáért.

*

A párizsi magyar nagykövetségen bensőséges hangulatú ünnepségen köszöntötték Michel Gyarmathyt, a Folies Bergères revüszínház művészeti igazgatóját 80. születésnapja alkalmából. A Magyarok Világszövetsége emlékérmét és oklevelét Palotás Rezső nagykövet nyújtotta át az ünnepeltnek. A születésnapi fogadáson, melyen magyarországi vendégművészek műsort is adtak, számos művész és közéleti személyiség vett részt, így Mme Éva Barre, Raymond Barre volt miniszterelnök felesége és Patrick Balkany, Levallois-Perret-i polgármester.

*

100 éve született Korach Mór, a faenzai Nemzetközi Kerámiai Intézet kutatólaboratóriumának megalapítója, későbbi magyar akadémikus, a budapesti Műszaki Kémiai Kutató Intézet megszervezője. A kémiai technológia Olaszországban és Magyarországon egyaránt nagyra becsült alakjának szobrot állítottak a Budapesti Műszaki Egyetemen.

*

Ez év augusztus 15—20. között rendezi meg a Magyar Fórum a II. Magyar Orvostudományi Találkozót. Az előadások az orvostudományok számos területével foglalkoznak majd, így orvosképzéssel, orvostörténelemmel, virológiával, onkológiával, megelőzéssel, sebészettel, szemészettel. Eddig 150 külföldi magyar orvos jelentkezett a találkozóra, melyre a végső jelentkezési határidő: április 30. Cím: Magyar Fórum, Budapest 62, Pf. 292. H—1905.

FRANK MAGDA KIÁLLÍTÁSA PÁRIZSBAN

Párizsban február 11-én nyílt meg Palotás Rezső nagykövet és jeles francia kulturális személyiségek jelenlétében az a gyűjteményes kiállítás, amely Frank Magda 40 éves alkotói munkássága előtt tiszteleg. A művésznő több évtizede él külföldön, és 1960 óta dolgozik Franciaországban. A kiállításnak a párizsi Magyar Intézet bemutatótermei adtak otthont. A megnyitó napján került sor a művészről készített magyar portréfilm bemutatására.

Frank Magdának 17 köztéri szobra díszíti Európa és Dél-Amerika több városát, s a budapesti Szépművészeti Múzeum, és a pécsi múzeum is őrzi műveit, rajzait, grafikáit. A gazdag életmű-kiállítás a párizsi Magyar Intézet első olyan rendezvénye, amelynek során a magyar kultúra növekvő számú barátai Franciaországban, s ugyanakkor a szülőhazával, a magyarsággal együtt élő művész alkotásaival ismerkedhetnek meg.

M. S.

Búcsúzunk

87 éves korában, Rómában elhunyt Magyary Gyula apostoli prononotárius, a Propaganda Fide egyetemének nyugalmazott professzora, a Máltai Lovagrend tagja. 1940 óta tevékenykedett Rómában, tanítványai közül számos későbbi magas rangú főpap került ki.

*

Gellért Sándor, a kiváló erdélyi magyar költő életének 72. évében hosszú szenvedés után elhunyt. 1945 óta Mikolán, illetve Szatmárnémetiben töltötte életét, „a magány sziklájáán", amint utolsó verseskötete címe is kifejezte létállapotát.

*

58 évesen elhunyt dr. Szakács József adventista lelkész, a Magyarországi Szabadegyházak Tanácsa elnöke, országgyűlési képviselő. Hosszú éveken át szolgált az ország különböző adventista gyülekezeteiben, tanára, majd igazgatótanácsi elnöke volt a Szabadegyházak Tanácsa Lelkészképző Intézetének. Jelentős szerepet vállalt a szabadegyházak nemzetközi kapcsolatainak kiépítésében.

*

Meghalt Pressburger Imre filmrendező, szövegíró és producer. Az Oscar-díjas angliai filmszakember nevéhez a negyvenes és ötvenes években olyan ismert filmek fűződtek, mint „A piros cipők" és a „Hoffman meséi". Pressburger Imre — vagy ahogy világszerte ismerik — Emeric Pressburger 1902-ben született Miskolcon. Előbb újságíróként dolgozott, majd a berlini UFA filmgyártó vállalat dramaturgja volt. 1938-ban telepedett le Nagy-Britanniában.

*

73 éves korában elhunyt Radó Ervin, akit az ausztrál sajtó mint a melbourne-i filmfesztivál „alapító atyját" búcsúztatott. 1939-ben érkezett Ausztráliába, és egyik fő részese lett az ottani filmipar fellendülésének.

FRANK MAGDA, festő

Aug. 20. A Külföldön élő magyar mesterek óbudapesten, c. kiállitáson szerepeltek: a konstruktivista svéd Forbát alfréd, az Északamerikai Kepes György, Braun Vera, Frank Magda Gertler Tibor, stb. 26. old

László Miklós: Külföldön élő magyar mesterek-budapesten. 24. old

Muzsák, Múzeumi Magazin, 1970. 2. sz. Bpest.

Párizsi magyar művészek grafikáiból nyílt kiállítás hétfőn Győrött, az Akadémia Galériában. A tárlaton magyar származású emigráns művészek munkáit láthatja a közönség. Az alkotók: *Magda Frank, Joseph Kadar, Anna Mark, Lucien Hervé, Barta Lajos, Vera Molnar* és *Székely Péter*. A kiállítás május 14-éig tekinthető meg.

G. A. A.

elinditsam.

Az anyagi lehetőségei a könyved
de ezeket jól kézben kell tartani, h
neum példája meg ne ismétlődjék.

Szeret

Frank Magda, szobrász

FRANK MAGDA Párizsban élő szobrászművész három értékes alkotását a pécsi Janus Pannonius Múzeumnak adományozta. A nagyméretű, festett fából készült szobrok a múzeum modern képzőművészeti gyűjteményét gazdagítják.

—: Hír

8.

Szabadság, Bp. 1979. szept. 8.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
1979 DEC 2

Frank Magda,
szobrászművész

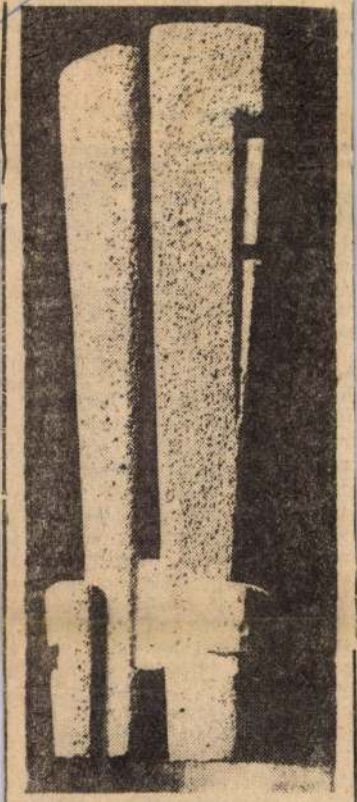

Frank Magda szobra.
(A művész budapesti kiállításáról.)

. 7.30: Simon Preston orgonál. 54: Torna. 8.00: Hírek, időjárás. 05: Mit hallunk? 8.30: Miska bá- si levelesládája. 9.00: Régi ma- yar dalok és táncok. 9.20: Rek- imparádé. 9.30: Világvasárnap. .30: Hírek. 10.33: A Magyar Rá- ió Karinthy színpada. 11.30: aptam 29 percet. 11.59: Jó ebéd- ez szól a nóta. 12.56: Fehér int. 13.45: Időjárás- és vízállás- lentés. 14.00: Reklámparádé. .05: Híres zenekarok albuma. .30: Hírek. 14.33: Táskarádió. .30: A világ »másik« fele. 16.00: zántai Ildikó és a Budapesti Le- nykórus népdalokat énekel. .28: Hallgatóink figyelmébe! .30: Hírek. 16.33: Útközben. 16.35: eklám. 16.40: A vasárnap sport- . 17.00: Slágerek mindenkinek. .45: Győri zenei hét. 18.30: Hí- k. 18.33: Nótakedvelőknek. .20: Mit üzen a Rádió? 19.55: iuditta. 20.20: Mikrofon előtt az odalmi szerkesztő. 20.30: Hírek .33: Sporthírek, totó. 20.38: Tár- lgó. 22.35: Könnyűzene Deák amás szerzeményeiből. 23.00: irek, időjárás. 23.10: Slágermű- um. 24.00: Hírek, időjárás. 0.10:

Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR HÍREK

1021

MAGDA FRANK budapesti kiállításán

— Amikor húsz év múltán hazai földre léptem, különös módon nem húsz év előtti emlékek, hanem egy gyermekkori emlék ötlött eszembe. Hétesztendős voltam, amikor a nagybátyám kézen fogva elvitt a Szépművészeti Múzeumba. Rendkívül élénken emlékszem az álmélkodásnak és ujjongásnak arra a keverékére, amely hirtelen elárasztott, amikor fölkiáltottam: »Milyen nagy lépcső«! És igézetten elindultam fölfelé, mert éreztem, hogy ott fönt kezdődik az én világom.

Magda Frank egyik sajátos ritmusú alkotásával. Alsó kép: Borsos Miklós Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművész a kiállításon. (Jobboldalt)

(Novotta Ferenc felvételei)

Ezt meséli Magda Frank s miközben beszél, felváltva az arcát s a kezét nézem. Arca a mindent élesen megfigyelő kutató szempárral, a szavakat érzékenyen s élénken formáló ajakkal a szellem emberének arca. Keze azonban — noha szépen, nemesen formált — kemény, erőteljes munkáskéz. Meglátszik rajta az állandó szoros és meghitt kapcsolat a szerszámokkal és az anyaggal: kővel, fával, fémmel. Az alkotó és az anyag közötti összhang uralkodik a teremben, ahol Magda Frank szobrait kiállították Budapesten.

Messziről utaztak ezek a szobrok. Párizsból, sőt nemelyik a tengeren túlról, Argentínából. Magda Frank a felszabadulás után Ferenczy Béni és Borsos Miklós növendéke volt. 1949-ben Párizsba megy és Gimond tanítványaként, rájön, hogyan lehet síkokban látni a világot. Az olyan felület izgatja, amelyen nem törik meg, hanem folytatódik a fény. A fény, amelyet úgy szeret s amelyet a napsütés és ragyogás országában, Argentínában eleinte csak ritkán látott. Egy szűk manzard szobácskában dolgozott, ahol alulról szűrődött föl a gyér világítás, s az ott készült szobrai egyszerűen nem láthatók másképp, csak ha alulról kapják a fényt. Anekdota? Több, mélyebb, megrázóbb annál, a társadalom, a körülmények művészt és művészetet determináló hatásának a bizonysága. De Magda Frank makacs és erős egyéniség, lénye szilárd, kemény, mint az anyag, amellyel dolgozik. Nem törték meg a nehézségek, ahogy a fény sem törik meg sajátos ritmusú szobrain. Egyetlen percre sem tette le a vésőt, de tiltakozása a körülmények nyomása ellen nemcsak harcait igazoló alkotásaiban öltött testet. Ez a tiltakozás minden ellen, ami egyéni világát sértheti, megzavarhatja, benne lüktet szemléletében, szavaiban. Így harcol olykor talán nemlétező gátak ellen is. Azt mondja:

— Amit csinálok, illogikus produkció, amelyben a szív megelőzi az értelmet. Az létezik, amit a térben elképzelek, márpedig a fantázia nem logika.

Vajon miért hadakozik az értelem ellen — holott szereti a fényt? Miért tart tőle, hogy a logika korlátokat szabhat képzeletének, amikor ez a képzelet önként s otthonosan költözik logikusan szigorú geometrikus formákba? A művészet — az ő művészete is — segít megismerni a valóságot olyannak, amilyen. Az alulról megvilágított szobrai a sötét manzard szobák valóságát. Az Anya című magával ragadóan szép szobra az indián kultúra közelségének valóságát, amelynek egyes elemeit, hangulatát finoman olvasztotta be egyéni érzelemvilágába. Nem a szív és az értelem sorrendi kérdése, hanem a kettő összhangja eredményezi Magda Frank szobrainak különös varázsát — talán saját szándéka ellenére is.

Lehetséges, hogy hűvösnek és korlátozónak érzi a valóságot az intuició vulkánikus kitörései közben, de a megszilárdult láva, a kész kompozíció még egyik-másik nonfiguratív alkotásában is erőteljesen szuggerálja a valóságot. Kevés és egyszerű eszközzel képes mozgó, menetelő, viharos sodrású tömeget érzékeltetni. Az erő és egyensúly találkozását emeli ki, mint e művek jellegzetességét Magda Frank argentin kritikusa, Cordoba Ituburu. Mindinkább elismerik abban a távoli, idegen világban, önálló kiállítást rendez, cikkek jelennek meg róla, részt vesz a Sao Paulo-i negyedik biennálén s valami mégis hiányzik, valamit megvont tőle az ottani valóság.

— Mert nő vagyok, nem adtak munkát — mondja Magda Frank. Ha csak úgy hadakozna a valóság ellen, hogy nem veszi tudomásul, hogy absztrakcióba menekül — nem értenénk vele egyet. De Magda Frank igazi művész, nem alkuszik meg, nem adja fel a harcot. Visszatér Párizsba, ahol mindent elölről kell kezdenie — de ő vállalja az újabb nehézségeket. S ezúttal törekvéseivel rokonszenvező közegbe kerül. Párizsban ma már megvan a galériája, megvannak a műgyűjtői s vannak építészek, akik igényt tartanak rá, hogy együtt dolgozzanak vele. 1965-ben önálló kiállítása volt a La Roue galériában, 1967-ben Grenoble városa megrendezte az első francia szobrász-szimpoziont, amelyen — a világ minden részéből érkező tizenöt szobrász között — Magda Frank az egyetlen női résztvevő. Ezzel mintegy nyugvópontra juthatna az előző időszak megpróbáltatásai után... ha ugyan a művész számára létezne megnyugvás.

Szellemmel teli arcán s munkáskezén is látni a tovább keresés nyugtalanságát. Meghitten, de a mindig újat akarás izgalmával simogatja végig szobrait.

— Ez indiai paliszander fa... Ennek a fának a neve Palo Santo, szent vessző, csak Közép-Amerikában terem... Ez észak-amerikai fenyő...

Mennyi minden nőtt s virágzott ki azon a széles lépcsőn, amióta hétesztendős korában elindult rajta fölfelé. Simogatja az indiai paliszanderfát s azt mondja:

— Nemcsak a kiállítás miatt jöttem haza. A magyar népművészetet akarom tanulmányozni. Megnézem a székesfehérvári, pécsi, hódmezővásárhelyi múzeumok népművészeti anyagát. Megismerkedem a hazai sajátos formavilággal, amelyet szeretnék műveimbe beolvasztani.

Most ismét ott áll a lépcsőn, fölfelé tekint mint egy kislány, aki még sok-sok széles lépcsőfokot lát maga előtt.

Soós Magda

A valutaelszámolás új rendje ...istaforgalomban

...ZDÁLKODÁSI FŐOSZTÁLYÁNAK TÁJÉKOZTATÓJA

...amely szerint ...k vételénél és ...anak fel, más- ...eg közleményt ...azandó pótlé- ...dult szerkesz- ...a kéréseknek ...nk a Magyar ...k vezetőjéhez.

— Megdrágul tehát a turistautazás a nem szocialista országokba?

— Az utazási valutákért fizetendő forintösszeg ugyan magasabb lesz, de megtakarítást jelent, hogy a nem szocialista országokba turistautazásra jogosító *útlevelek illetékét 1000 forintról 600 forintra mérsékelték.* Nem változott a valutaigénylések eddigi módja sem.

— Mit jelent a pótlékváltozás a Magyarországra utazó külföldiek szempontjából?

— A nem szocialista országokból Magyarországra be-

Karikatúra kiállítás Budapesten

A magyar karikaturisták műveinek nagy seregszemléjét rendezték meg Budapesten, a Műcsarnokban. Alig akadt halandó széles e hazában, aki valamelyiken rá nem ismert volna főnökére, feleségére, barátjára, ismerősére, környezetére és uram bocsá', talán még magára is. Íme, néhány példa...

KERESŐ HÁZASTÁRSAK

SCHWOTT

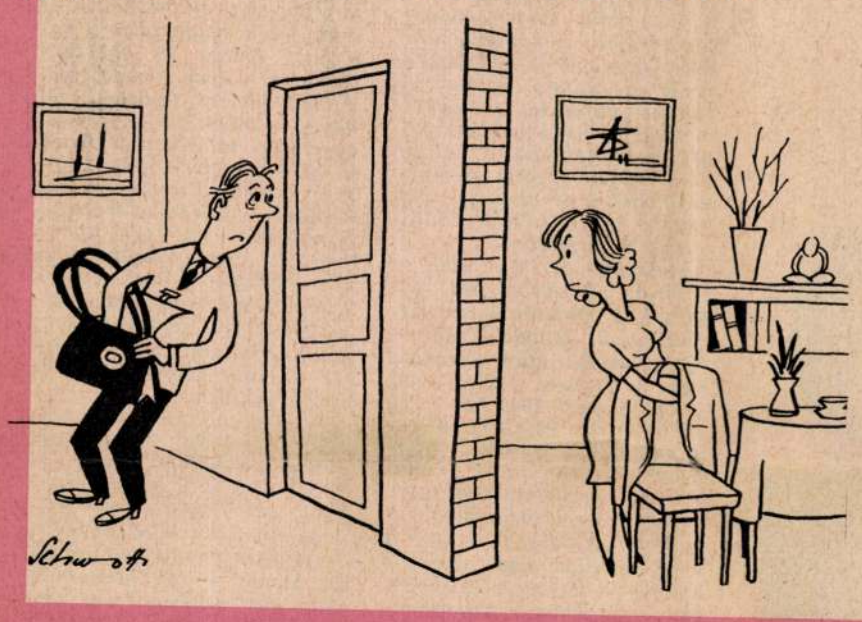

SZTK

MÉSZÁROS

Miért nem mondta mindjárt, hogy maga az új ápolónő?!

HARCBAN SZERZETT BABÉROK

ZSOLDOS

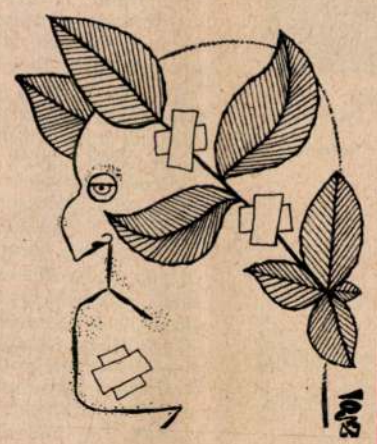

ÖTTUSA-LÓ A SZEMORVOSNÁL

SZEPES

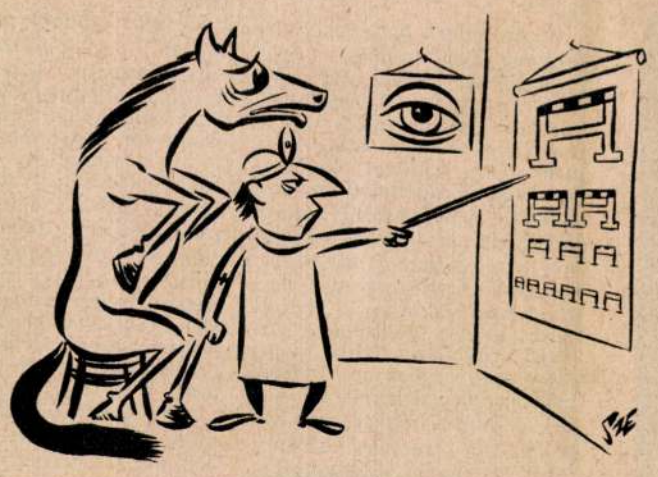

MAGAS CÉ

MODERN LAKÁSMÉRETEK
— Mit csinálsz ott az ajtóban?
— Kinézek az ablakon.

Lá

Józan Sándor, a Magyar Népköztársaság wa
ségének ideiglenes ügyvivője január 5-én a Mas
levő Woods Hole-ban átnyújtotta a Budapesti O
tem aranydiplomáját Szent-Györgyi Albertnek.
díjas tudós ötven évvel ezelőtt végzett a budapes
Györgyi Albert meleg szavakkal mondott köszö
hogy megtiszteltetésnek tartja egykori egyeteme
zését.

●

*Róna Viktor és Orosz Adél január végén Pá
pelnek. A Champs-Elysées-n lépnek fel a Grand
France együttesével.*

●

Jean Charbonneau tábornok, a párizsi keresk
saság ünnepi ülésén átnyújtotta dr. Radó Sándo
a párizsi kereskedelmi kamara 1967. évi díját a
tett és készített Larousse világatlasz főszerkeszt
kenységéért.

●

*Dr. Vajda Imre, a Marx Károly Közgazdasá
tanára Londonban előadást tartott a magyarorsz
kérdéseiről. A professzor a magyar nagykövetsé
találkozott az angol lapok munkatársaival és vál*

●

Gyémántdiplomát nyújtott át dr. Papp Ágost
zeti orvosnak dr. Kesztyüs Loránd rektor a Debr
Egyetemen. A kitüntetett orvos 1879-ben születet
kapta meg diplomáját Budapesten. Hosszú mun
tendeig volt a hajdúdorogiak orvosa.

●

*Svéd szövetkezeti küldöttség tartózkodott ha
lernek, a Svéd Szövetkezeti Szövetség Országo
vezetésével. A delegáció tiszteletére Szirmai Jen
fogadást adott a Gellért Szálló éttermében.*

●

Hét filmgyártó, filmforgalmazó vállalat gaz
ként az újév első napjától megalakult a Magya
filmmel foglalkozó különféle vállalatok munkájá

●

*Tompa Mihály halálának 100. évfordulója
nagyszabású ünnepségeket rendez a keleméri T
A kis Borsod megyei Kelemér községben — aho
től 1851-ig lelkészkedett — kegyelettel ápolják a*

●

Pécsi Márton akadémiai levelező tag, a Mag
démia Földrajztudományi Kutató Intézetének
utazott, ahol az Akadémia képviseletében részt
Science Congress Association 55. ülésén.

●

*A Magyar Állami Hangversenyzenekar ja
Német Szövetségi Köztársaságba. A zenekar hú
NSZK húsz városában — közöttük Brémában, H
Kielben és Bonnban — Ferencsik János vezén
együtt utazott el Perényi Miklós gordonkaművés
listája a vendégszereplés során.*

●

Magyarország új autótérképe megjelent. Az 1
térkép a legújabb adatok alapján tartalmazza a
szok minőségét az autópályától a fontosabb fö
rajta a vasúti és hajózási útvonalakat, autókomp
a szállodákat és kempingeket és általában m
szempontból jelentős létesítményt.

●

*Pierre Mistouflet, a francia nyelv és kultúra
társaság, a Poitiers Alliance Francaise főtitkára,
Tudományegyetem meghívására tartózkodott Bu
éremmel tüntette ki Eckhardt Sándor nyugalma
a francia nyelv és irodalom ápolása és megisme
munkássága elismeréséül.*

●

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1979 SEP 23
SOMOGYI NÉPLAP

Frank Magda
művészete

1021

Frank Magda szobrai

Frank Magda 12 évvel ezelőtt mutatkozott be műveivel Magyarországon, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében.

Ezúttal a Magyar Nemzeti Galéria és a Janus Pannonius Múzeum közösen vállalkozott arra, hogy Frank Magda alkotásait Budapest és Pécs művészetbarát közönségének bemutassa. A művész a kiállításokkal egyidőben a villányi szobrásztelepen dolgozik, hogy elkészítsen és a szoborparknak ajándékozzon egy művet. Emlékezésül a hazai kapcsolatokra, a hazai kiállításokra.

Frank Magda erdélyi, kolozsvári születésű. Gyermekkori ismerősei a faragott székelykapuk, tornácok, a fafaragó népművészek. Emlékül talán észrevétlenül azonosult művészetében a modern európai szobrászat tanulságával. Argentínába kerülve ismét találkozott a népművészettel. Ez a találkozás már tudatos, felfedező erejű volt. Művészetébe fogadta, sajátosan szelektálva a motívumok között azt, ami kifejező igényének s a hazai folklórhoz kötődő érzelmi világának megfelelt.

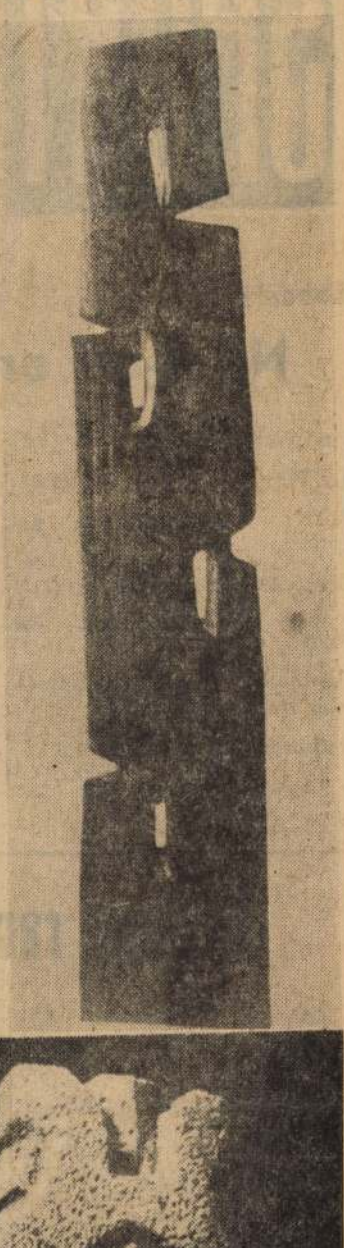

Frank Magda életműve a kifejezésért folytatott következetes munkában alakult egyénivé. Ennek a sajátos, egyéni hangnak talán legjellemzőbb tulajdonsága a humánus tartalom. A konstruktív szerkesztésű, geometrikus építésű szobrok a legtöbbször emberi hivatkozásúak, konkrét vagy elvont utalásokkal az emberről szólnak. S művésznek határozott meggyőződése, hogy szobrok nélkül szegényebb lenne a világ.

Szépen faragott, hajlott ívű fafigurái, monumentális, rusztikus felületű emlékművei, térszobrai, játékos kedvet idéző színes

SPORT

Megkezd

Mint már előzetesen beszámoltunk róla, e hét végén, szombaton és vasárnap a Somogy megyei Tanács Testnevelési és Sporthivatala, valamint a kerékpáros szövetség 19. alkalommal rendezte meg a Balaton Kupát. Bár a nevezési határidő hivatalosan 20-

Labdarúgás

NB I-es eredmények

Bp. Honvéd—Vasas 3:2 (1:2)

PMSC—Pécsi VSK 1:0 (0:0)

MTK VM—Salgótarján 4:0 (2:0)

Diósgyőr—Békéscsaba 2:1 (2:1)

Rába ETO—Tatabánya 2:0 (0:0)

Debreceni MVSC—Dunaújvárosi Kohász 1:1 (1:0)

Videoton—MÁV Előre 0:0

Volán—Zalaegerszeg 3:2 (2:1)

FTC—Ú. Dózsa 7:1 (4:1)

Az NB I. állása:

1. FTC	7	4	3	—	19-8	11
2. Bp. Honvéd	7	4	2	1	15-10	10
3. PMSC	7	4	1	2	11-6	9
4. Videoton	7	3	3	1	13-10	9
5. Rába ETO	7	4	1	2	11-9	9
6. Diósgyőr	7	4	—	3	10-6	8
7. DMVSC	7	3	2	2	11-9	8
MTK-VM	7	2	4	1	11-9	8
9. Vasas	7	3	1	3	19-16	7
10. ZTE	7	3	1	3	11-10	7
11. MÁV Előre	7	2	3	2	9-10	7
12. STC	7	1	4	2	10-12	6
13. Békéscsaba	7	2	2	3	10-13	6
14. Ú. Dózsa	7	3	—	4	16-20	6
15. Tatabánya	7	2	1	4	9-12	5
16. Volán	7	2	1	4	10-17	5
17. PVSK	7	1	1	5	4-12	3
18. D.-újváros	7	—	2	5	7-17	2

A nagy rangadó előtt

Bizonyára nemcsak Somogyban, hanem országszerte fokozott érdeklődés kíséri a Nyugati csoport nagy rangadóját, melyet ma a Rákóczi otthonában vív a Haladással. Az első komoly vizsgafeladat ez mindkét csapat számára. Választ lehet kapni arra, hogy jelenleg mit nyom a latban a két volt NB I-es csapat, mely a múlt év február 22-én találkozott utoljára egymással. A Rákóczi akkor Turai góljával 1:0-ra győzött. Azóta alaposan kicserélődött mindkét gárda. A szombathelyiben és a kaposváriban is egyaránt hárman játszottak az elmúlt fordulóban azok közül, akik az említett utolsó összecsapáson a pályán voltak. Az NB I-ben töltött három év egymás elleni mérlege: 3 Haladás-győzelem, 1 döntetlen és 2 Rákóczi-győzelem. Itt Kaposváron a két hazai siker mellett egyszer a szombathelyiek nyertek Halmosi két góljával.

Mi a tétje a mai találkozónak?

Az első hely. Ha a szombathelyiek nyernék a mérkőzést, akkor hárompontos előnyre tennének szert a Rákóczival szemben. Ha hazai siker születik, akkor a Rákóczi átveszi a vezetést a Haladástól.

A kaposváriak szorgalmasan készültek az összecsapásra. Szerdán a PMSC ellen sem volt baj a helyzetteremtéssel, csupán a befejezésekkel maradtak adósak a zöld-fehér játékosok. Annyi bizonyos, hogy ma aligha lehet annyi gólszerzési lehetőséget büntetlenül kihagyni, mint a pécsiek ellen. Ugyanaz a keret készül a mérkőzésre, amely legutóbb Dorogon is ott volt. A sérült Duschák egyelőre nem jöhet számításba. A dorogi tizennégyhez Tóth Ferenc csatlakozott. A hangulat jó, és főleg bizakodó. Ma és a következő vasárnap Komlón sok minden tisztázódhat. Utána már inkább lehet jósolni a jövőt illetően.

Minden bizonnyal nézőcsúcs születik a mai mérkőzésen, de szükség is lesz a lelkes buzdításra, amely már sok nehézségen átsegítette a Rákóczit. Nemcsak a csapat hívei várnak sokat a fiúktól, hanem a játékosok is a szurkolóktól. Legyen közös egy esetleges mai siker.

Az alábbiak várják a mérkőzést: *Békei, Horváth, Deákvári, Mészáros, Petrók, Kanyar, Németh, Gulyás, Zentai, Havasi, Czabula, Fábián, Házi, Marcsok* és *Tóth F.*

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1970 AUG 26

Frank Magda

ÚJ TÜKÖR

szobrászművész

1021

FRANK MAGDA KIÁLLÍTÁSA

Franciaországban sokan ismerik Frank Magda nevét: kő-, márvány- és faszobrai nagyvárosok közterein láthatók. Több európai, észak- és dél-amerikai egyéni kiállítása után a művésznő most Budapesten, a Nemzeti Galériában önálló tárlattal mutatkozik be. A kiállításon több mint 70 pácolt és keményfa, kő- és bronz-, aluminium és cementszobrával, illetve kisplasztikájával, több rajzzal és néhány vázlatával mutatkozik be a hazai közönségnek.

dőhely jellem-

között elnyúj-
eder — amely-
ei azért emlé-
Duna-ágra —
gélyen, az eny-
mb — ahol az
észeti emléke-
e —, az egyre
égi házak sora,
éreteiben olyan
a tóhoz, körös-
ümölcsfás, szőr-
ció a termé-
gnyugtató har-
za meg a láto-
öbb üdülőhely-

— vallottam
neked sem aj
csak a sortot,
dőruhát lehet
— akkor az e
csizmát.

— Este? A
tek?

— Akkor?
ba mentünk.
divat; fel is
a csillogó flit
trikót. Te is
két-három jó
leg a vékony
nikularuhát.

— Ó — r
nagyvirágos
szekrénybe.

BÉLYEGGY

Magya

Forgalomba
Nemzeti Ga
festményekb
XX. *századi*
sai elnevezés
rozat több s

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 SEP 9
ÚJ TÜKÖR

Frank Magda
nekrológ

Kiállítás

FRANK MAGDA SZOBRAI

Magyar Nemzeti Galéria 10 21

Egyetlen plasztikájának sem adott címet Frank Magda, a Franciaországban élő szobrászművész. Nem is tárgyaknak, hanem a világát benépesítő lényeknek nevezi őket. S valóban, olyan természetességgel, egyben az anyag iránt olyan határtalan tisztelettel faragja fa- és kő-

szobrait, ahogyan a paraszti társadalom mestere készítette a kopjafát az elhunyt sírjára, vagy ahogyan a délamerikai indián kultúrák kultikus rendeltetésű szobrait alakították. Egyik kritikusa ezt az alcímet választotta: ...Frank Magda, a „prekolumbián".

Ezzel művészetének két nagy forrását is megjelöltük. A harmadikat s az indulást fekvő nőalakja, a nyitott formáival, vázszerűségével Henry Moore hatására utaló szobor jelzi. Így jön létre a zöldes erezetű vagy fekete színű fából készült térplasztikák csoportja, melyeknél egy-egy mű stilizált formái még emlékeztetnek ugyan emberi alakra, de a lényeg a szögletes vagy lekerekített tömbök ritmusa. Kőszobrain ugyanez a ritmus, magasba törekvő formarendszer jelentkezik. E művek akkor kapják meg igazi funkciójukat, amikor *oldott szerkezetükkel zárt építészeti környezetben jelennek meg.*

Korábbi műveiből szervesen következnek a zöldre, barnára festett, az élek bemetszésével tagolt, díszített karcsú oszlopok, s az általa térbe komponált festményeknek nevezett alkotások. A nyers színek, a geometrikus formák egyre általá-

közvéleményben sok gondolatot, okos csevegést indított. Így került például a könyvszemlébe Széchenyi Naplója, vagy a színházi körképbe Csurka Házmestersiratója, Örkény Pistije. Ha a lapot végestégig átböngésszük, már nem is lepődünk meg az angol író, C. P. Snow levelén: „Az NHQ-től már eddig is sokat tanultunk. Mindannyian adósai vagyunk. Remélem, tovább növelik ezt az adósságot."

Köröspataki Kiss Sándor

DEMOGRÁFIA

Népesedési hullámvölgyeink idején mindig fölmerül: gazdaságunk szükségszerűen megsínyli-e, ha — ami várható — hazánk népessége csökkenőre fordul. H. J. Hoffmann-Nowotny tanulmánya szerint a népességnövekedés már a múltban sem volt a gazdasági expanzió fő hajtóereje Európában; s a jövőt tekintve és általánosságban a felelős kutatások azt bizonyítják: inkább a társadalom adaptációs készsége dönt, mint a termelők és a fogyasztók számának vagy korösszetételének alakulása. A „témafelelős" tehát nem a demográfus, hanem a szociológus vagy — teszem hozzá — a szociálpszichológus. A csökkenő népesség gondjaival kapcsolatosan kitér a nyugatnémet szerző arra is, igaz-e, hogy az egyedül növekvőek esélyei rosszabbak az életben, mint a testvérek között növekedőké. Nos, az egykék például jobban szót értenek a felnőttekkel s a vezetők között több egykét találni; ám nem tagadhatók bizonyos pszichikai hátrányok sem. Vizsgálja azt a többek által jelzett kérdést, hogy a több gyermekes családokban (statisztikailag) csökken az intellektuális teljesítőképesség a gyerekek sorszáma szerint. De rámutat, hogy ez a jelenség főként akkor mutatható ki, ha túl kicsi az időköz a szülések között. Megállapítja, hogy több vizsgálat szerint — s ez is sok tévhitet cáfol — a dolgozó nők gyerekeinek jövőbeni esélyei jobbak, mint azoké, akiket háztartásbeli anya nevel; ám jegyezzük meg, hogy ebben talán nem a fölnevelkedés körülményei döntőek, hanem maguk az anyák, akik közül az aktívabbak, kifelé nyitottabbak nem hajlandók megmaradni a háztartásban, „csak" családanyának.

Lázár István

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

Frank Magda, szobrászművész

1984. FEBRUÁR 25., SZOMBAT

1021

Memento

Frank Magda szobra

A változások jegyében

Munkastílu

A pártmunkában, éppúgy, mint területen, hétköznapokból van töl napokon kell megoldani mindazok lyek a párt előtt állnak és amely velünk szemben. Talán a pártmu

A gödöllői városi pártbizotts életében nem egészen két hónap zajlott le az a kiemelkedő esemé amely megsokszorozta feladatait, lelősségét. A Magyar Szociali Munkáspárt 1983. október 12-i ha rozata értelmében a társadalmi i nyítás rendszerének korszerűsít jegyében *jelentős változások köv keztek be a politikai irányításban, közigazgatásban.* A járások me szűntek, s a járási pártbizottság feladatait a kialakított körzetek v rosainak, városi jogú nagyközség nek pártbizottságai vették át. Göd lőn és környékén ez azt jelentet hogy a korábbiak mellett a volt j rás teljes területének is felelős pá szerve a városi pártbizottság lett. 1984. január 4-i ülésen a korábbi te tületi tagok mellé majdnem ugya ennyi új tag is került a volt járá pártbizottságból. Ez jelentősen me változtatta összetételét. Az új párt zottság új végrehajtó bizottságot v lasztott, s a tisztségviselők személy ről is határozott. A korábbi két városi és járási — apparátusból alakult az új munkaapparátus. ünnepi aktussal a városi pártbizo ság felelősségi körében a 760 né zetkilométeres területen 26 telepü 140 000 lakos, 10 milliárdos terme és 181 pártalapszervezetben dolg közel 6000 párttag került. A telepi sek közül 5 a főváros agglomerá jába tartozik, míg egy másik rés — mintegy 6—7 település — a lak ságmegtartás gondjaival küszkö *A községek ellátási színvonala je tősen különbözik.* A gazdaság ös tételében a kétharmados arányt k viselő ipar mellett 4 milliárd fo tot produkáló mezőgazdasági szer zetek működnek. A községi, na községi pártalapszervezetek, párt zetőségek, pártbizottságok, tsz-kö gi pártszervek és mezőgazdasági ü mi pártszervek pártirányításában feladatok vetődtek fel.

Más helyzet keletkezett a tan szervek pártirányításában is. A lépcsős közigazgatási rendszer n követeli, hogy aktív kapcsolat kuljon ki a községek tanácsai é városi tanács, valamint mindezel a pártbizottság között. Ez az új h zetnek nem teljes körű leírása, kább néhány meggyőző tény, fel kiemelése az egészből.

Hadd jelezzem, hogy *ezeket a*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1967 DEC 15.

Frankmagda

— **Mágda Frank szobrászművész** kiállítása ma délután 4 órakor nyílik a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítási termében (Bp. V., Dorottya u. 8.).

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Frenz Magda

NÉPSZABADSÁG

1967 DEC 16.

— MAGDA FRANK, [illegible] élő, magyar származású művész szobortárlatát pénteken nyitotta meg Kiss Istvánné szobrászművész a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítótermében.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HÍRLAP

Frank Magda

1961 DEC 15.

KIÁLLÍTÁS

Holnap délben nyitja meg Hantos János Budapest Főváros Tanácsának elnökhelyettese az Uj magyar festészet című kiállítást a Nemzeti Galériában. A Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítótermében Magda Frank szobrászművész munkáit állítják ki.

1021

st
á-
ak
s-
a
s-
a

Gyönyört

A KÉPZŐMŰVÉ

Ma délelőtt *Nemes Béla*
a Képzőművészeti Alap ki

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Magda Frank,
Szobrászművész
DAILY NEWS
1979 JUL 13

Pécser Kellergalerie

Auftakt mit der Kleinplastikbiennale

Im Keller eines 250jährigen Barockgebäudes in Pécs wurde eine Galerie eingerichtet. Am Sonntag öffnet sie ihre Pforte für die Besucher der VI. Ungarischen Kleinplastikbiennale.

Die Stadt am Fuße des Mecsek ist zwar eines der Zentren der ungarischen bildenden Kunst, über ein geeignetes Ausstellungszentrum verfügte sie jedoch bislang nicht. Dies obwohl in Pécs jährlich rund hundert Ausstellungen gezeigt werden. Die unterirdische Galerie ist — als erste in Pécs — ausschließlich der bildenden Kunst vorbehalten.

Sie ist im Stadtzentrum gelegen: Auf dem Széchenyi tér findet sie der Besucher gegenüber der berühmten türkischen Dschami. Daß die Galerie in einem Keller einquartiert wurde, hat seine besondere Bewandtnis. Das weitverzweigte Kellersystem unter der Stadt — vor allem in der Türkenzeit diente es auch als Zuflucht — ist heute zu einem Sicherheitsrisiko geworden. An mehreren Stellen kam es bereits zu Erdeinbrüchen. Im Rahmen der sehr aufwendigen Restaurierungs- und Sicherungsarbeiten sollen Kellerräume, die sich dafür eignen, einer neuen Verwendung als Museen oder gastronomische Einrichtungen zugeführt werden. Die neue Galerie ist das erste Ergebnis dieses Restaurierungsprogrammes.

Wie der Galeriedirektor Sándor Pinczehelyi, selbst ein namhafter Künstler, berichtet, gehörte der riesige Keller zu einem Kollegium, das im 18. Jahrhundert errichtet wurde. Zuletzt leistete er während des II. Weltkrieges gute Dienste: Die Bewohner der Innenstadt fanden hier Schutz vor Bombenangriffen.

Das Gewölbe bietet eine Ausstellungsfläche von 358 m². Licht- und klimatische Verhältnisse wurden nach modernsten Erkenntnissen gestaltet. An der Südseite des Kellers, die zur Straße hin geht, wurde eine Glaswand eingebracht, durch die die Straßenpassanten einen Blick in die Galerie werfen können. Ein Nebenraum der Galerie wird künftig für Filmvorführungen und Vorträge genützt.

Über das Programm bis Ende dieses Jahres sagte Direktor Sándor Pinczehelyi: „Im allgemeinen wird eine Ausstellung nach einem Monat durch eine neue ersetzt. Eine Ausnahme bildet die Kleinplastikbiennale, die wegen des zu erwartenden großen Interesses im Juli und August zu sehen ist. Im September zeigen wir Plastiken der in Frankreich lebenden ungarischen Künstlerin Magda Frank. Im Oktober geben wir dann den Raum frei für eine interessante Ausstellung des Janus Panonius Museums „So lebten unsere Großväter in Pécs". Einen Monat darauf kommen bildende Künstler aus Lahti, unserer finnischen Partnerstadt, mit ihren Werken zu uns. Vor Jahresende eröffnen wir die erste Provinzausstellung des Studios Junger Künstler. Noch ein Wort zur Kleinplastikbiennale: 60 ungarische bildende Künstler schickten rund 450 Arbeiten ein, von denen ein Drittel für die Ausstellung ausgewählt wurde.

Die unterirdische Galerie ist ohne Zweifel auch eine neue Attraktion für die Touristen. Sie bildet einen Teil des Museumsviertels, in dem — in der Umgebung baulicher Denkmäler der Römerzeit, des Ungarischen Mittelarters, der Türkenzeit und des Barockzeitalters — die Sammlungen der Werke so bedeutender ungarischer Maler wie Zsolnay, Vasarely, Csontváry und Uitz gezeigt werden.

Zoltán Iglói

INTERFOTO MTI/AP

Herziger Erdapfel: Die Laune der Natur treibt oftmals seltsame Blüten: In diesem Fall hat sie diese Speisekartoffel zu einer Herzform wachsen lassen. Kein Wunder, daß dieses „Herzas" nicht im Kochtopf endet.

Bölls Sicht der 70er Jahre

Hamburg (DPA) — Heinrich Bölls neuer Roman „Fürsorgliche Belagerung", den der Verlag Kiepenhauer und Witsch in Köln in seinem Herbstprogramm ankündigt, wird zweifellos zu den wichtigsten und umstrittensten Neuerscheinungen der nächsten Monate gehören. Der Nobelpreisträger schließt mit dem Werk an seine letzten Bücher „Die verlorene Ehre der Katherina Blum" und „Berichte zur

Laut Verlagsankündigung zeigt Böll den gesellschaftlichen Zustand in der Bundesrepublik am Beispiel eines Zeitungsverlegers und seiner weitverzweigten Familie, an deren Rand auch zwei als Terroristen verdächtigte junge Leute eine wichtige Rolle spielen. Der Autor schildert in dem Roman den gewaltig aufgeblähten Polizeiapparat, das Klima der Verdächtigungen und menschliche Entfremdung, aber

währte Lustspielautor
Strahl das Drehbuch sc

Paris — Der 49jährig
spieler Jacques Toja w
Mittwoch vom französis
nisterrat zum neuen L
„Comedie Francaise" err
in diesem Jahr ihr 3
Bestehen feiert. Toja ko
den eigenen Reihen de
hensten französischen Sp
ne und löst Pierre Dux
aus Altersgründen ausse

München — Beim 1
berfest seit seinem Entstehen im Jahre 1810 wird das Wies'n-Maß erneut teuerer. Einschließlich Bedienung und Mehrwertsteuer wird der Liter Bier dieses Jahr 4,65 DM gegenüber 4,35 DM im Vorjahr kosten. Dies sei das Ergebnis harter Verhandlungen zwischen der Stadt und den Vertretern der Brauereien und den Wies'n-Wirten, stellte Bürgermeister Dr. Wilfried Zehetmeier, vor dem zuständigen Stadtratsausschuß fest, Festwirte und Brauereien hatten Unkostensteigerungen für den Auf- und Abbau der Festzelte, für die Deko-

Budapest XXII., Nagytétényi út 116 264-636 — Skoda, Trabant, Wartburg

Werkstatt Nr. 3
Budapest IX., Tűzoltó u. 25 — Unfallreparaturen

Werkstatt Nr. 4
Budapest XI., Bicskei u. 3-5 664-264 — Dacia, Renault

Werkstatt Nr. 5
Budapest IX., Ecseri út 16 471-300 — Trabant

Werkstatt Nr. 10
Budapest X., Kerepesi út 85 837-380 — Skoda

Werkstatt Nr. 11
Budapest XI., Boldizsár u. 452-908 — Polski Fiat, Fiat, Lada

Werkstatt Nr. 12
Budapest XIII., Révész u. 1-5 499-170 — Moskwitsch, Zaporozhec, Lada, Ford

In der Provinz:

Komitat Fejér:
Székesfehérvár — Balatoni út 43
Dunaújváros — Béke tér

Komitat Komárom:
Tatabánya — Felsőgallai út 40
Komárom — Igmándi út 59-61

Sie werden überall gut und fachmännisch bedient!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Frank Magda

NÉPÚJSÁG (TOLNA)
1979 SEP 16

1979. szeptember 16. 1021

Bán Andrásné

Frank Magda szobrai

Frank Magda 12 évvel ezelőtt mutatkozott be műveivel Magyarországon, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében.

Ezúttal a Magyar Nemzeti Galéria (augusztus 14.—szeptember 2-ig) és a Janus Pannonius Múzeum (szeptember 7—30-ig) közösen vállalkozott arra, hogy Frank Magda alkotásait Budapest és Pécs művészetbarát közönségének bemutassa. A művész a kiállításokkal egyidőben a villányi szobrásztelepen dolgozik, hogy elkészítsen és a szoborparknak ajándékozzon egy művet. Emlékezésül a hazai kapcsolatokra, a hazai kiállításokra.

Sokan megkérdezik Frank Magda erdélyi, kolozsvári születésű. Gyermekkori ismerősei a faragott székelykapuk, tornácok, a fafaragó népművészek. Emlékül talán észrevétlenül azonosult művészetében a modern európai szobrászat tanulságával. Argentínába kerülve, ismét találkozott a népművészettel. Ez a találkozás már tudatos, felfedező erejű volt. Művészetébe fogadta, sajátosan szelektálva a motívumok között, azt, ami kifejező igényének s a hazai folklórhoz kötődő érzelmi világának megfelelt.

Frank Magda életműve a kifejezésért folytatott következetes munkában alakult egyénivé. Ennek a sajátos, egyéni hangnak talán legjellemzőbb tulajdonsága a humánus tartalom. A konstruktív szerkesztésű, geometrikus építésű szobrok a legtöbbször emberi hivatkozásúak, konkrét, vagy elvont utalásokkal az emberről szólnak. S a művésznek határozott meggyőződése, hogy szobrok nélkül szegényebb lenne a világ.

Szépen faragott, hajlott ívű fafigurái, monumentális, rusztikus felületű emlékművei, térszobrai, játékos kedvet idéző színes oszlopsorai bizonyítják — valóban sokkal szegényebb lenne.

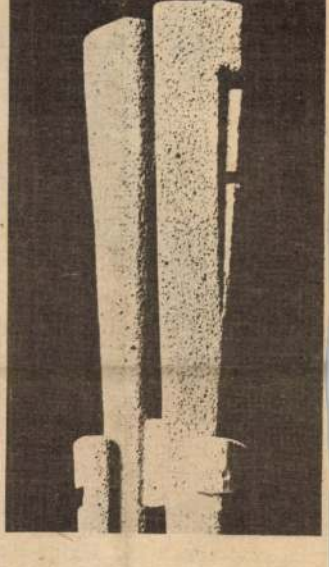

Frank Magda szobrai a kiállításról

A nemi élet órája

Napjainkban évente mintegy százmillió órát gyártanak a világon. A kultúrtörténészek nem tudják pontosan, mikor, hol, hogyan és ki szerkesztette az első mechanikus órát. Bizonyos azonban, hogy 1300 körül került az első tulajdonosához. Azóta hatalmas fejlődésen ment keresztül az időmérés tudománya és az óraipar. A mai legpontosabb — csillagászok által használt — atomórák, ha nem helyesbítenék időjelzésüket, harminc év alatt egy másodpercet késnének, sietnének. Ez azt jelenti, hogy a tudomány órái kb. tízezerszer pontosabbak a legújabb karóráknál. Eszerint napjaink legkorszerűbb kvarcóráinál napi egy másodperc körül van az abszolút pontos időtől való eltérés, ami ugyancsak nem lebecsülendő teljesítmény.

A félvezetőtechnika szédítően gyors fejlődése, a miniatűr integrált áramkörök gyártástechnológiájának új módszerei tették lehetővé a legutóbbi évek „óracsodáinak" a megjelenését. A legújabb szenzáció az az amerikai gyártmányú karóra-számológép kombináció, amely részint nagy pontosságú, hat funkciós, hangjelzős, karóra, részint tudományos függvények megoldására, tizenegy számjegyes eredmény kiírására képes adattárolóval ellátott, komoly számológép is. Nagy integráltsági fokú áramkörei mintegy 36 000 tranzisztornak és diódának felelnek meg (összehasonlításul: a szokványos fekete-fehér televízióban 50—60 tranzisztor és dióda van).

A karóra-számológép kombináció csak egyike a sokféle változatnak. Ma már vannak miniatűr fényképezőgéppel „összeházasított", vagy a szívverés szaporaságát is jelző, különleges stopperszerkezettel ellátott, többféle módon ébresztő karórák is.

Az egyik svájci cég különleges dátumos karórája, amely nők számára készül. A havi vérzés, a fogamzásgátló pirula szedésének, az Ogino-Knauss táblázat valószínűségi határnapjainak és a nemi élet más, fontos eseményeinek időpontjait mutatja.

Frank Magda

A szobrászok között a hagyomá-
nyos anyagokkal dolgozó művész
munkáit állították ki. Legtöbbjük
grafikákkal is szerepelt.

Bodri Ferenc: Presence Paris – Budapest.
Művészet, 1980. április – 44. lap.

Frank Magda, szobrászművész,

a művész Kolozsvárról indult s Bpest után Párizsban érett híres alkotóvá. Bpesten tanult, szerzett diplomát, 1949-ben francia férjjel ment Párizsba, később Argentinába, sodródott de visszatért Párizsba, öt évbe tellett, míg megrendezhette [ott] első kiállítását. – dr. Hárs Éva hívta meg a művészt, hogy a Siklóson a szoborkert részére dolgozzon. A Nemzeti Galériában láthatjuk most alkotásait.

„Fohász" c. szobra, (repr.)

Nemlaha György: Meséket mondok a szobrainmal. (Frank Magda budapesti tárlata.)

Pesti Műsor, 1979. aug. 22. 45. old.

FRANK MAGDA

Aukción:

Magda Frank: Figur.
Holz, H.: 29 cm.

WIEN, Dorotheum
463. Kunstversteigerung, Dez. 1982.
Kat. nr. 65., S. 21.

Frank Magda

Magyar származású szobrászno", aki megjárta Párizs iskoláit. Budapesten végezte a főiskolát, Ferenczy Béni és Borsos Miklós mellett. Művészi fejlődését az amerikai indián művészet hatása alakította.

Tölgyesi János: Frank Magda riállítása. „Művészet" folyóirat, Bpest, 1968. III.

3 sz.
42 l.

Frank Magda

Párizsban, Buenos Airesben, São Paulóban állított ki, hosszabb ideig élt és dolgozott Argentínában majd Párizsba tért vissza. Többféle anyagból készült szobrot mutat be.

Tölgyesi János: Frank Magda kiállítása.

„Művészet" folyóirat, Bp. 1968. III. 3. sz. 42 l.

Frank Magda

Műveit cím nélkül állította ki, legtöbbnyire fával dolgozik. Kompozíciói is változatosak, biztos kézzel bontja fel az anyagot.

Tölgyesi János: Frank Magda szobrászművész kiállítása. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. március 3. sz. 42 l.

Frank Magda, szobrász

Az új galériában szeptemberben megrendezik Frank Magda, Franciaországban élő, magyar származású szobrászművész kiállítását. Októberben helytörténeti díg a Határ képzőművészek stúdiója rendezi meg első vidéki tárlatát az új Pécsi Galériában.

21.

–: Ócóhelyből kiállítókrem.

Nincszabadság, Bp. 1979. júl. 15.

Frank Magda, szobrász

● KIÁLLÍTÁS. Ma nyílik meg Frank Magda szobrászművész kiállítása a Nemzeti Galériában.

12

- : o Kiállítás

Esti Hírlap, Bp. 1979. aug. 14.

Frank Magda, szobrok

□ FRANK MAGDA
Franciaországban élő szobrászművész kiállítását ma délután fél 4-kor nyitja meg Németh Lajos, a Pécsi Galériában. Közreműködik a Belvárosi Általános Iskola énekkara.

□ Frank Magda 2.

Esti Hirlap, Bp. 1979. szept. 7.

Frank Magda, szobrász

FRANK MAGDA, a kolozsvári születésű és 1949 óta Franciaországban élő szobrászművész alkotásaiból — európai, -észak- és dél-amerikai kiállításai után — tárlat nyílt Budapesten, a Nemzeti Galériában.

8.

- : Hír

Népszabadság, Bp. 1979 aug. 15.

FRANK Magda

MN

Népművészeti és prekolumbián

Frank Magda szobrai a Vasarely Múzeumban

ZÁRT ALAKZATOK, tömör titokzatosságukban: ez jellemző igazán a Franciaországban élő magyar szobrász *Frank* Magda világára. Faszobrok, amelyek megmunkálásuk hajlékonyságával, bronzplasztikák, amelyek tömegük finomságával hatnak. És monumentális kő emlékművek.

Figurális—nonfigurális határmezsgyéjén sorakoznak fel ezek a szobrok. Átlelkesíti őket emberi *mintha*-mozdulat, ki nem bontott formába köti a fegyelem. *Lírai absztrakt*nak nevezi a művészettörténet azt az irányzatot, amelyen belül ezek a művek otthonra találnak. Mert máskülönben egymástól meglehetősen távoli tájakon lelhető fel ihletük forrásvidéke: egyfelől *az erdélyi magyar népművészet* emlékét vitte magával Frank Magda a választott hazába, másfelől a *Kolumbusz előtti kultúrák* élményét, amiben hosszabb-rövidebb argentínai tartózkodása idején volt része.

ARGENTÍNÁBÓL SZÁRMAZIK az a *„palo santo"* nevű, vagyis szent fa, amelyből egyik figurálisnak hihető (bár nem az) szobrát csiszolta. Ez a különleges erezetű, még lecsiszoltságában is illatozó fafajta nem tévesztendő össze a paliszanderrel, abból is van szobra a művésznőnek a kiállításon, miként van a legtriviálisabb lemezből talán a legkezdetlegesebb lombfűrésszel kivágott fantáziaállata — nemtője — is, rejtelmességében talán azték kövekről elszabadult, szárnyas teremtménye. Ellenben valahonnan az európai folklórból származtathatók azok a virágkarók, amelyek monumentálissá növelve: felénk lépdelő *Órjás babák* (a címük szerint is).

Nem az első kiállítása ez már Frank Magdának Magyarországon; felfigyelhettünk műveire mindjárt az első „Tisztelet a szülőföldnek"-tárlaton is, s azóta a Dorottya utcai teremben, majd a pécsi Janus Pannonius Múzeumban ismerkedhettünk eredeti, összetéveszthetetlen munkáival. Most, hogy a *Vasarely Múzeum sorozatot indít* a külföldön élő magyar művészek alkotásainak bemutatására — és a sorozatot Frank Magdával kezdte —, a szobrokhoz rajzait is mellékelte, továbbá a szobrok építészeti kapcsolódásait fényképekkel dokumentálta.

MERT A MONUMENTÁLIS szobrászoknak általában természetes az építészet iránti vonzódása, és Frank Magda, akinek tizenhét köztéri műve áll Franciaországban, önkéntelenül is részt kér a táj alakításából, a környezet formálásából. Monumentális műveiről fogalmat alkothatunk magunknak a fényképek alapján, de még inkább, még közvetlenebbül annak a kőszobrának a láttán, amely alig éri el az emberméretet, mégis úgy érezzük, hogy fölénk magasodik.

Új kezdeményezésként a Vasarely Múzeum a művésznő rajzaiból mappát kínál megvételre, a *Sebők* Margit gondos szitanyomatain megéledő sajátos, népművészeti és prekolumbián motívumaiból.

Ember Mária

(A kiállítás október 29-ig tekinthető meg.)

A szóvivő sze

a kormány kifejeze

az adócsökk

A képviselők nem tartják e

az új lakásgazdálkodási

KÖZÉLETI HÍREK

Straub F. Brúnó, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Oscar Arias *Sanchez* Costa Rica-i köztársasági elnököt az ország nemzeti ünnepe alkalmából.

Straub F. Brúnó, az Elnöki Tanács elnöke a Nicaraguai Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából táviratban üdvözölte Daniel *Ortega Saavedrát*, a Nicaraguai Köztársaság elnökét. Miguel d'Escoto *Brockmann* nicaraguai külügyminiszternek *Horn* Gyula külügyminiszter küldött üdvözlő táviratot.

Straub F. Brúnó, az Elnöki Tanács elnöke csütörtökön fogadta Juanito P. *Jarasát*, a Fülöp-szigeteki Köztársaság új magyarországi nagykövetét, aki átadta megbízólevelét. Az eseményen jelen volt *Bényi* József külügyminiszter-helyettes.

Csejtei István, új hollandiai magyar nagykövet, szerdán Hágában átadta megbízólevelét *Beatrix* királynőnek.

Barabás János, az MSZMP Politikai Intézőbizottságának tagja, a KB titkára szeptember 13—14-én a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága meghívására látogatást tett Moszkvában. Találkozott Vagyim A. *Medvegyevvel*, az SZKP Politikai Bizottságának tagjával, a KB titkárával, és tájékoztatást adott az MSZMP kongresszusának előkészületeiről. A PIB tagja szovjet újságírók és vezető kommentátorok egy csortjával is találkozott.

Az Olasz Kommunista Párt meghívására csütörtökön Genovába utazott *Fejti* György, az MSZMP KB titkára.

tések során
összegzése u
megtárgyalj
csak ezután
Surányi G
Tervhivatal
szítésében
mezte az é
mozódott p
kialakult g
kel és szár
— *nem a l*
támogatta,
hiányt. An
idén már
liárdot ford
ből lakásép
gatásra, a
nek „belépr
utóbbi egyé
az, távol ál
ben kialaku
Két válto
selők elé tá
viszonylag
jelent a het
hez képest.
lakáshaszná
ben is *a t*
csak azok
mogatásokk
pesek a terl

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Frank Magda
PETŐFI NÉPE
művészet
1979 SEP 09

A JANUS PANONNIUS MÚZEUMBAN

Frank Magda szobrai

Frank Magda 12 évvel ezelőtt mutatkozott be műveivel Magyarországon, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében.

Ezúttal a Magyar Nemzeti Galéria (augusztus 14—szeptember 2-ig) és a Janus Pannonius Múzeum (szeptember 7—30-ig) közösen vállalkozott arra, hogy Frank Magda alkotásait Budapest és Pécs művészetbarát közönségének bemutassa. A művész a kiállításokkal egyidőben a villányi szobrásztelepen dolgozik, hogy elkészítsen és a szoborparknak ajándékozzon egy művet. Emlékezésül a hazai kapcsolatokra, a hazai kiállításokra.

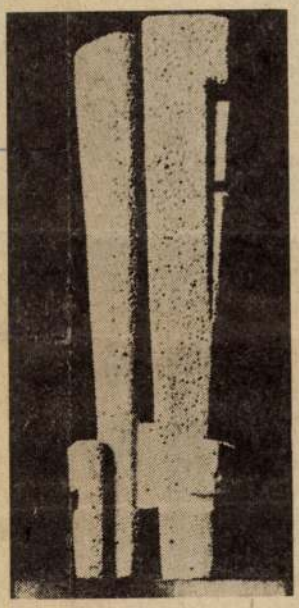

Frank Magda erdélyi, kolozsvári születésű. Gyermekkori ismerősei a faragott székelykapuk, tornácok, a fafaragó népművészek. Emlékül talán észrevétlenül azonosult művészetében, a modern európai szobrászat tanulságával. Argentínába kerülve, ismét találkozott a népművészettel. Ez a találkozás már tudatos, felfedező erejű volt. Művészetébe fogadta, sajátosan szelektálva a motívumok között, azt, ami kifejező igényének, s a hazai folklórhoz kötődő érzelmi világának megfelelt.

Frank Magda életműve a kifejezésért folytatott következetes munkában alakult egyénivé. Ennek a sajátos, egyéni hangnak, talán legjellemzőbb tulajdonsága a humánus tartalom. A konstruktív szerkesztésű, geometrikus építésű szobrok, a legtöbbször emberi hivatkozásúak, konkrét, vagy elvont utalásokkal az emberről szólnak. S a művésznek határozott meggyőződése, hogy szobrok nélkül szegényebb lenne a világ.

Szépen faragott, hajlott ívű fafigurái, monumentális, rusztikus felületű emlékművei, térszobrai, játékos kedvet idéző színes oszlopsorai bizonyítják —, valóban sokkal szegényebb lenne.

Új hőerőművet adtak át L

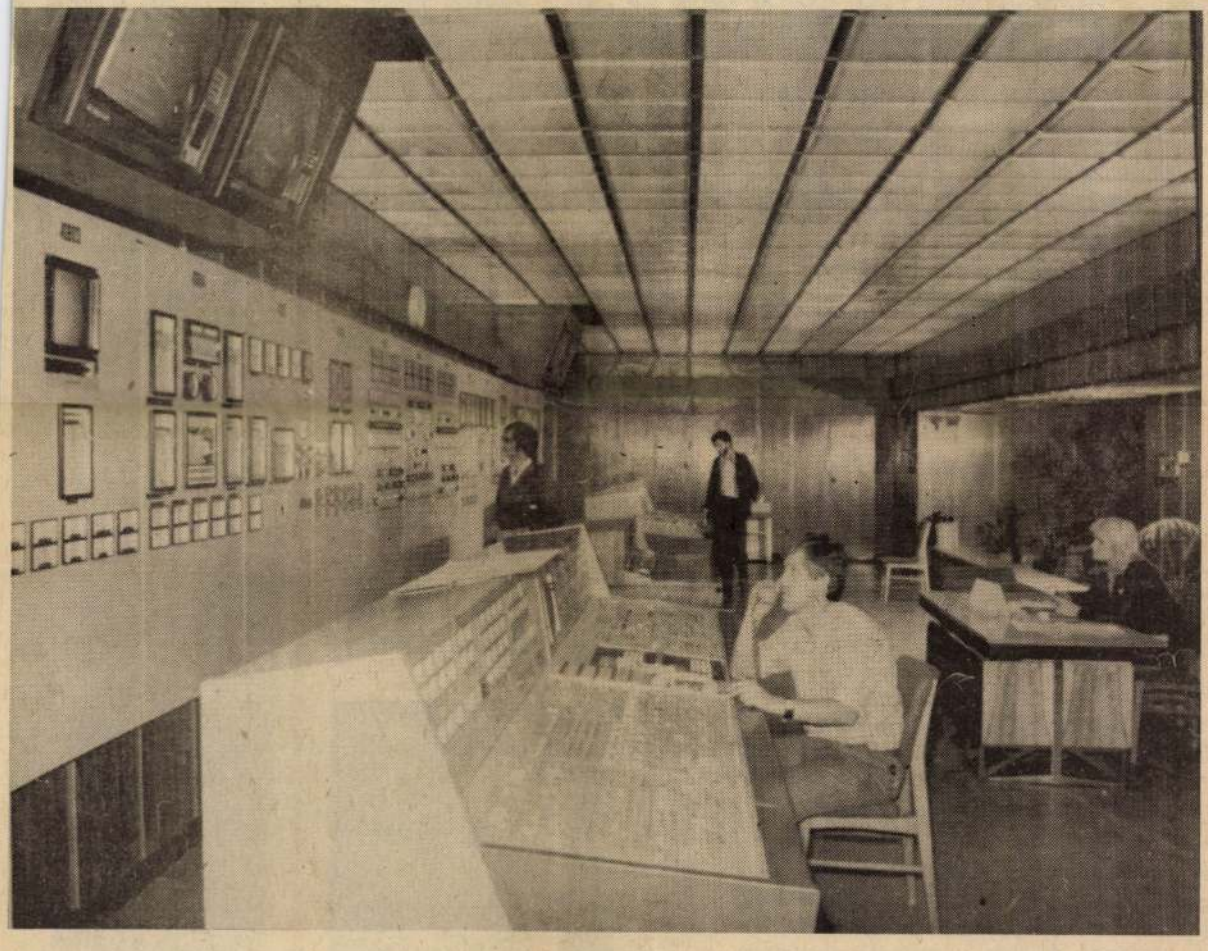

● Átadták a leninvárosi Tisza Hőerőművet. Az új nyolcszázhatvan megavatt teljesítményű erőmű nyolcmilliárd forintos költséggel, hat év alatt épült fel. Képünkön: az új erőmű egyik vezérlőterme. (Telefotó — MTI — KS)

BULGÁRIA

A gyermekek egészségéért

Bulgáriában 1951-ben vezették be az ingyenes orvosi ellátást, amely ma már mindenki számá-

tikai munka, a gyógyítás különböző kérdéseit.

HUMOR

A férfi a házasságkötés előtt őszintén bevallja a nőnek:

— Tudod, Herminka, néha teljesen ok nélkül dührohamot ka-

SZENT
ISTVÁN
KIRÁLY
MÚZEUM

A Szent István Király Múzeum és a székesfehérvári Városi Képtár – Deák Gyűjtemény
szeretettel meghívja Önt és barátait

FRANK FRIGYES

(1890–1976)

festőművész emlékkiállítására,

a Csók István Képtár (Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.) földszinti termébe.

A kiállítást

Révész Emese

Deák Dénes ösztöndíjas művészettörténész nyitja meg
2004. március 6-án, szombaton délelőtt fél 12 órakor.

Megtekinthető: 2004. április 12-ig, hétköznap 10–19 óráig, szombat–vasárnap 10–18 óráig
Minden hónap első hétfőjén zárva tart.

A kiállított műtárgyakat a két székesfehérvári közgyűjteményből és budapesti magángyűjteményekből válogattuk.

Frank Magda, szobrászművész

MEGHÍVÓ

FRANK MAGDA FRANCIAORSZÁG
SZOBRÁSZMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁRA
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBA.

A KIÁLLÍTÁST 1979. AUGUSZTUS 14-ÉN,
KEDDEN DÉLUTÁN 16 ÓRAKOR

GÁBOR ENDRE
AZ IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA
REKTORA
NYITJA MEG

A BUDAVÁRI PALOTA
"C" ÉPÜLETÉNEK A FÖLDSZINTJÉN

79-1241 Tempo- 3000 pld.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA 1957

FRANK Magda

Magyar Nemzet 11

1994. jan. 21.

NAPLÓ

FRANK MAGDA Pro Cultura Hungarica-díjas, Franciaországban élő magyar származású szobrászművész kiállítása ma nyílik meg a Budapest–Csepel Önkormányzat Általános Művelődési Központjában (Budapest XXI., Simon Bolivár sétány 4–8.). Frank Magda 1914-ben Kolozsvárott született, művészeti tanulmányait 1945-ben kezdte a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Béni, majd 1947-től az Iparművészeti Főiskolán Borsos Miklós növendékeként. 1949-ben Párizsba utazott tanulmányainak folytatására, majd Buenos Airesbe költözött. 1960-ban véglegesen Párizsban telepszik le. Köztéri szobrai Párizstól Buenos Airesig számos nagyvárosban láthatók.

2	P	Áron
3	Sz	Buda, Richárd
4	V	Izidor
5	H	Vince
6	K	Vilmos, Bíborka
7	Sz	Herman
8	Cs	Dénes
9	P	Erhard
10	Sz	Zsolt
11	V	**Húsvét** Leó, Szaniszló
12	H	**Húsvét**, Gyula
13	K	Ida
14	Sz	Tibor
15	Cs	Anasztázia, Tas
16	P	Csongor
17	Sz	Rudolf
18	V	Andrea, Ilma
19	H	Emma
20	K	Tivadar
21	Sz	Konrád
22	Cs	Csilla, Noémi
23	P	Béla
24	Sz	György
25	V	Márk
26	H	Ervin
27	K	Zita, Mariann
28	Sz	Valéria
29	Cs	Péter
30	P	Katalin, Kitti

2	V	Fülöp, Jakab Zsigmond
3	H	Tímea, Irma
4	K	Mónika, Flórián
5	Sz	Györgyi
6	Cs	Ivett, Frida
7	P	Gizella
8	Sz	Mihály
9	V	Gergely
10	H	Ármin, Pálma
11	K	Ferenc
12	Sz	Pongrác
13	Cs	Szervác, Imola
14	P	Bonifác
15	Sz	Zsófia, Szonja
16	V	Mózes, Botond
17	H	Paszkál
18	K	Erik, Alexandra
19	Sz	Ivó, Milán
20	Cs	Bernát, Felícia
21	P	Konstantin
22	Sz	Júlia, Rita
23	V	Dezső
24	H	Eszter, Eliza
25	K	Orbán
26	Sz	Fülöp, Evelin
27	Cs	Hella
28	P	Emil, Csanád
29	Sz	Magdolna
30	V	**Pünkösd** Janka, Zsanett
31	H	Angéla, Petronella

2	Sz	Kármen, Anita
3	Cs	Klotild
4	P	Bulcsú
5	Sz	Fatime
6	V	Norbert, Cintia
7	H	Róbert
8	K	Medárd
9	Sz	Félix
10	Cs	Margit, Gréta
11	P	Barnabás
12	Sz	Villő
13	V	Antal, Anett
14	H	Vazul
15	K	Jolán, Vid
16	Sz	Jusztin
17	Cs	Laura, Alida
18	P	Arnold, Levente
19	Sz	Gyárfás
20	V	Rafael
21	H	Alajos, Leila
22	K	Paulina
23	Sz	Zoltán
24	Cs	Iván
25	P	Vilmos
26	Sz	János, Pál
27	V	László
28	H	Levente, Irén
29	K	Péter, Pál
30	Sz	Pál

BOLDOG

M.N.K.

Franck Gottfrid, lakatosm.

Budán dolgozott. Budán polgárjogot nyert, 1741.I.5.
249.o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

FRANK MIHÁLY, keramikus

Az államositás után, 1947 első hónapjaiban ő is visszatért a városlődi kőedénygyárba dolgozni. 295.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedényhagyar/1866-1950/ 275.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971 Veszprém, 1971

FRANK MIHÁLY, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora, 1851-1950
1930-1947
FRANK MIHÁLY, korongos,
Függelék, 298.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

FRANK MIHÁLY, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozóknak névsora 1851-1950 közt
FRANK MIHÁLY, gyári munkás 1887-1912
Függelék, 297.old

MOLNÁR LAJOS: A városlődi kőedénygyár/1886-1950/
275old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Ø Frank Oli

festő Becskereken
részt vett az alábbi
tárlaton

irod.
Hiradó 1931. dec. 12.
(A dunabánsági festők
kollektív kiállítása
Becskereken)

Frank Olly

festő

1932. nagybecskereki
nov. kiáll.

Hamelni patkányfogó,
Argirus királyfi.

Katalog umetničke
i obrtno-umetne
izložbe od 8-13. novem-
bra 1932 God.
[Nagybecskerek]

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) díszermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) díszermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

MDK

Frank Magda

Kiállitási hir

Müvészet 1967 dec.p.48.

Franke Margit

grafikus

1931–34

Iparm.Isk.Évk.

1930–34. 45. l.

122. kép. *Spinello, Aretin*

Fa, tempera, egyenként 29·5×20 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 74. sz. (Magdolna.)

SOLIMENA, FRANCESCO (nápolyi festő, 1657—1747) KÖVETŐJE

Krisztus lábmosása

Fára húzott vászon, olaj, 32×56 cm.

SPINELLO, ARETINO (arrezói festő, 1347—1411 körül)

Szent Pál lefejeztetése (122. kép)

Fa, tempera, 33×39 cm.
A kölni Ramboux- éa az Ipolyi-gyüjteményből. Predellarészlet. További töredékek (Szent Péter prédikál, Szent Pált vértanúsága helyére vezetik) a sienai képtárban, 117—118. szám. — Ramboux, 146. szám. (Ismeretlen.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 227. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 22. szám. — Gerevich IPGY, 95. l. — Lepold—Lippay 55. l.

TURCHI, ALESSANDRO (római festő, 1681—1748)

Pietà (123. kép)

MDK.

Frank Mária

Akvarelljeiről

Vas Népe 1965 ápr.15.lap -

Frank Mihály
cinöntő.
1770–79. a soproni
Várkerülesen volt üz-
lete.

Frank Mihály
cinöntő
szül. 1761 k., megh.
1784. ápr. 10. Sopronban,
hol 1783. szerett polgár-
jogot.

Csatkörl

Frank Mihály

XVIII sz

l

kai E: a régi

oui

Csatsopronöntök.

30. l

Történetírás.

1937. 1. Sz.

~~Zentai telet~~ VI. 245.

Frank Magda,
MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP
1979 SEP 1
szobrászművész
4 1021

Hazai és külföldi bemutatkozások

TÁRLATOK A NEMZETI GALÉRIÁBAN ÉS A NÉPRAJZI MÚZEUMBAN

Frank Magda szobrai a Nemzeti Galériában szeptember 2-ig, Várnagy Ildikó alkotásai ugyanott szeptember 9-ig tekinthetők meg. A Néprajzi Múzeumban bemutatott Csongrád megyei néprajzi anyag és Nigéria művészete több hétig várja a közönséget.

Grafikus képek

Frank Magda jelentős utat tett meg kétféle értelemben. Kolozsvárott született 1914-ben, *Ferenczy Béni* növendéke volt Budapesten, tanulmányait Párizsban folytatta, Buenos Airesbe költözött, majd 1960-ban véglegesen visszatért Párizsba. Másik útja; *fejlődése.* Argentínában és az USA-ban díjat nyer, műveit bemutatják a világ több részén, nagy méretű kőszobrait felállítják *Párizsban, Orleans-ban, Metzben, Korzika* szigetén. Igen hatásosak monumentális emlékművei és a palo santó fából faragott plasztikái, melyeknek labirintikus szerkezete *esztétikus és gondolatébresztő* formátum minden esetben. Színezett térrácsai már mérsékeltebbek, *grafikus hangvételű képek inkább, mint szobrok.* Kopjafacsoportjának azonban emberi arculata van, főhajtás a szülőhaza előtt.

Jelábécé

Amikor a Nemzeti Galéria elsősorban a klasszikus értékeknek biztosít otthont, helyesen teszi, hogy új műhelyeket is bemutat, azzal a szándékkal, hogy jelezze képzőművészetünk kísérletezéseit. *Várnagy Ildikó* lezsernek látszó, annál *összpontosítottabb* plasztikai ábrái, *jelábécéje* kísérlet a javából. Még nem mű; készülődés a formák ősképleteivel. Az improvizáció jeles dolog, erő is, különösen akkor, ha Várnagy Ildikó e térbe feszülő jelek szoros egységét és eszméjét is képes lesz anyagba önteni. Jó úton jár.

Népművészet

Ez a táj is rendkívül gazdag népi emlékekben. Vonzó ügyszeretettel összegezték a kiállítók Csongrád megye tárgyi néprajzát, azt a feltáró, gyűjtő tudományos munkát, mely a XIX. század és napjaink hagyományait tükrözi. Pompás díszítésű a makói *Gondolkodó szék* 1848-ból a maga piros-fehér-zöld színbeosztásával. Nem nehéz kitalálni, hogy gazdája, *Joó Mihály* Petőfi, Kossuth eszméiről töprengett a cselekvésig izzított órákban, mely ma már történelem és esztétikum. Gyékények, méhkasok, subák sorakoznak egymás mellett, napsugárdíszes homlokzatú házak fotói, kanászbalták, melyeknek látása jobban megérteti velünk *Móricz Zsigmond* betyárjainak világát. Ugyanígy, amikor az ünnepi díszbe öltözött tápéi menyecskét szemléljük, a modellben *Juhász Gyula* verseinek környezetét is elérjük, költészetének színkoreográfiáját. Igen érdekes és gyönyörködtető az apátfalvi szobasarok, az 1811-ben készült faragópad az emberfejes figurával és a vásárhelyi csörögés tál; fali tékák, mennyasszonyi ládák, hímzések, mázas cserepek. Valahány mű azt példázza, hogy minden szorítás ellenére, népünk múltja telített tehetségének széppé faragott, színezett tárgyaival.

Frank Magda: Kompozíció

Erhábor Emokpae: Király és királynő

Nigériai alkotók

Bár egy-két elefántcsont- és bronzfaragással az ezer évvel ezelőtti nigériai plasztika bemutatása is szerephez jut, az anyag zömét *Nigéria jelenének* jeles alkotói képezik. Legtöbben gyors iramban veszik át az európai hagyományokat, mások a régi, afrikai ösvényen maradnak. Ez utóbbiak közül is kiemelkedik *Emokpae Erhabor*, aki Bartóktól függetlenül, de az ő szellemében válik modernné az ősi források maradéktalan felhasználásával. Iránya és minősége is a legjobb változat. Még bizonyos hasonlóság is felfedezhető mágikus szobrai és a mi szatmárcsekei fejfáink között. Éppen az ő rendkívüli teljesítménye jelzi hiányunkat, azt, hogy mindeddig szobrászaink közül senki nem érintette a *csekei csónakos siremlékek* döbbenetét, pedig folytatásra váró plasztikai energia feszül bennük. Érdekes az is, hogy *Hincz Gyula* és az itt látható *Sina Yussuf*-mű, rokon Afrika-értelmezésben, színben, formában, pedig ők sem tudnak egymásról, csupán intuíciójuk igazságereje találkozik. Izgalmas szoborcsoportokat farag, saját és népi ihletés alapján a most huszonéves *Simeon Agbetuyi*, egyéni hangvételű *Amos Odion* és *Francis Osague* művészete is. Egyedi, de nem független az afrikai hagyományok alkotó átvételétől, annak további gazdagításától.

Losonci Miklós

Miféle szolgáltatás?

Amíg megkerül

Mindennek a reklám az oka! Örömmel hivatkoznának néhányan erre. Hogy miről is van szó? *Ráckevén és környékén* az emberek az idén nyáron is *előre akarták beszerezni télire a fűtőolajat. Erre biztatta őket a hirdetés is.* De idén a beszerzésbe hiba csúszott. Hogy mi volt az, annak jártunk utána a helyszínen.

— Nemcsak nyáron, *már évek óta* akadozik a fűtőolaj-ellátás. Való igaz, ezen a nyáron különösen megszaporodtak a vásárlók gondjai. A *szigetbecsei úton* lévő kútnál az is előfordult, hogy aki kevesebbet akart venni, azt *nem szolgálták ki.* Olaj csak annak jutott, aki nagyobb mennyiséget vett.

Háromtól zárva

Aki mindezeket elmondja *Pilinger István*, a Csepel Autógyár dolgozója. Ráckevén lakik, saját bőrén tapasztalta a fentieket. De amint elmondta nem csak a saját nevében beszél, hiszen *több száz ember gondja volt* ez nap mint nap Ráckevén. Valamennyiük panaszát mondja el *Baksi Lajos* is, aki szintén Ráckevén lakik.

— Szerintem az a legnagyobb baj, hogy *a nyitvatartás nem alkalmazkodik* a vásárlók szabad idejéhez. Hivatalosan reggel fél nyolctól délután fél négyig tart nyitva a kút. De *már háromkor nincs ott senki.* Számtalanszor előfordult az is, hogy *napközben sem volt nyitva.* Eljöttem a gyárból, s vagy olaj nem volt, vagy a kút volt zárva.

— Ellenőrizni kellene őket — veszi át a szót ismét Pilinger László. — Akkor biztos nem fordulhatna elő az, ami idén júniusban. Jóformán csak a fuvarosokat és azokat szolgálták ki, *akik nagy tételben* vásároltak. *Aki nem volt ismerős, az nem is kapott.* De ha mondjuk 11 órától 6-ig tartanának nyitva, akkor több időt adnának azoknak a bejáró dolgozóknak is a vásárlásra, akik most nem tudnak venni. Szóvá tettük ezt a bejáró dolgozók fórumán is, hát miféle szolgáltatás ez?

Kire tartozik?

Ezt a bizonyos fórumot a Hazafias Népfront rendezte Ráckevén — tájékoztatott *Bábi Józsefné*, a ráckevei nagyközségi tanács vb-titkára. — Az ott elhangzott panaszok

ta, hogy a másik, a csei úti kút *két hónapig zárva van.* Augusztus elsejétől október elsejéig.

— A szabadságukat nekünk kell jóváhagyni — méltatlankodott a kereskedelmi előadó —, s *mégsem közölte velünk ezt senki.* Éppen most és ilyenkor kell megtudnom, amikor a panaszügyekkel foglalkozunk?

Két hónapig

A kirendeltségvezető sem tud semmiről semmit. — Nem feladatom a másik kút személyzetének ellenőrzése. De azért néha elszaladok, s megnézem. *A vásárlók negyven százaléka jár oda.* Tavaly ilyenkor nálunk, a központi kútnál már éjfélkor kezdődött a sorban állás. Ebből okulva, az idén előjegyeztem mindenkinek az olajat. Így aztán senki sem távozott üres kannákkal. Ami a másik kutat illeti, *én is sok panaszt hallottam.*

Bécsi Tibor szerint is helyes megelőzni a sorban állást. Végül mindketten azt bizonygatták, a kirendeltség vezetője és a tanácsi előadó is, hogy a legilletékesebb válaszadót az ÁFOR középmagyarországi központjában találom meg Csepelen. Ott *Tóth Gézának*, a ráckevei terület instruktorának ismételtük el a hallottakat.

— A panaszokról nem is tudok, s engem senki sem keresett meg — szabadkozik. — [illegible] hiszen minden évben hosszabb időre bezárunk. Most *nem találom a levelet*, amiben értesítettük őket.

Biztató ígéret

Hogy a levél valóban megíródott-e vagy sem, nem tudjuk. A panaszügyekkel foglalkozó *Legeza Ödön* igazgatási osztályvezetőt kerestük meg ezután. Mi a véleménye a ráckevei bajokról?

— Az áremelés előtt *áruhiány volt*, ez valóban igaz. A kutat azonban nem kellett bezárni soha, csak átmeneti nehézségek lehettek, mert 10 ezer literes a tartály. Ha nagy kocsival álltak oda vásárolni, hamarabb kifogyott a készlet. A pótlásáról mindig gondoskodtunk. *Semmi esetre se volt joga hozzá a kútkezelőknek*, hogy csak a fuvarosokat és a nagyobb mennyiséget vásárlókat szolgálják ki. Az ügyet kivizsgáljuk, s *megtesszük a szükséges intézkedéseket.*

Ha nehezen is, de eljutottunk ahhoz az illetékeshez, aki *intézkedést ígért.* De szomorú, hogy sok száz ember panasza *eddig süket fülekre talált.* S úgy véljük a jövőre nézve sem biztató amit tapasztaltunk. Jó lenne, hogy megfelelő kútkezelő beállításával a jövőben a ráckeveiekre és a környékbeliekre nem várna ilyen kálvária.

Szalai Mária

Több ezer hektárt öntöznek

Gyepgazdálkodásunk helyzete, fejlesztési tervek

Nehéz átütő szemléletváltozást elérni a gyepgazdálkodást illetően. A gyepek tekintélyes részén — erre utal a legutóbbi vizsgálat is — éppen csakhogy terem valami, más részüket a hagyományos módon szabadlegeltetés formájában hasznosítják. Nagy Zoltántól a Pest megyei Takarmányozási állattenyésztési felügyelőség munkatársától megtudtuk, még mindig

20 ezer hektáron felüli az úgynevezett talajvédő gyep,

nek kitűnő villamos karámok: az ügyes szerkezeteket a ráckevei Aranykalász Tsz gyártja. Előfordul az is, a látványos gyors sikerek érdekében nem megfelelő fűfajtákat telepítenek egynémely szövetkezetben. Ezek a típusok ugyan a bőséges műtrágyázás hatására nagy tömegű termést adnak, de hamar — egy-két éven belül — kipusztulnak.

Elgondolkodtató az is, hogy a budai járásban 3 esztendeje nem kértek sem telepítési, sem felújítási állami támogatást, a gazdaságok, hogy a tápanyag-utánpótlást az érdi Bentavölgye Tsz kivételével meglehetősen elhanyagolták.

A vizsgálat megállapította, hogy a közös gazdaságok tulajdonában levő legelőkön a hasznosított gyepek hozama hektáronként 22 mázsa szénaértékű takarmányt ad évenként. Ez a tény és, hogy csupán az üzemek egyharmadában gazdálkodnak korszerűen a legelőkön, indította arra a bizottságot, hogy az üzemek számára kötelezően előírja:

1980. január 15-ig készítsenek tervet

a gyepgazdálkodás fejlesztésére. A Takarmányozási és Állattenyésztési Felügyelőség mint eddig is, bemutatókkal, a korszerű módszerek propagálásával igyekszik a gazdaságok szakembereinek szemléletén változtatni. A kapott tájékoztatás szerint legközelebb szeptemberben az ócsai Vörös Október Tsz-ben lesz gyepgazdálkodási bemutató.

V. B.

mérleg

forint gazdasági hasznot értek el. Ez lényegesen kevesebb a múlt év hasonló időszakának eredményénél, amikor is az így meghonosított műszaki újdonságok több mint kétmillió forint hasznot hoztak.

Javulásra, fellendülésre vár a brigádok alkotó tevékenysége is, hiszen idén csak egy eredményes brigádújítás született Gödöllőn.

Frank Tibor egyetemi docens.
Folyóiratcikk: Zika Klára: Utcák és Nevek.

Zika Klára: UTCÁK ÉS NEVEK *(Honismeret, 1987. 6. sz. 25-26. l.)* Beszélgetés Frank Tibor egyetemi docenssel a fővárosi utcanévadás problémáiról, a gyakran felesleges és indokolatlan átkeresztelésekről, a hagyományos helynevek, utcanevek védelmének fontosságáról és módjairól.

Budapest folyóirat, 1988., 5., 47-48.

FRANK VILMOS, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora 1851-1950
FRANK VILMOS, korongos, 1935
Függelék, 298.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

MDK

Franke Gréte

kerámia munkával résztvett az alábbi kiállításon

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparművészet 1937. 247.l.

Franke Grete

keramikus

MI. 1937. 247. 1.

(az Iparm. Társ. karácsonyi vására)

M.D.K.

FRANKE, Johann Karl műlakatosmester

1768. Eszterháza. Ajtók, ablakok vasalását készíti el; a vereteket művészien dolgozza ki.

Művért. 1955. 1. sz.

Valkó Arisztid: Fertőd / Eszterháza, Süttör: Győr-Sopron megye/ mesterei, művészei 1720- 1768 között

133. l.

M D K

Franke Joannes, lapisculptor, Selmecbánya.

Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Müv. Ért. 1952ó 1. sz. 137 l.

Festészet, táblakép
Tanulmányfő, Franke Ignác

Divatcsarnok, 1858.okt.19.660.
Budapesti társasélet

M.D.U.

FRANKE, Johannes szobrász, kőfaragó 1828-ban Selmecbányán, egy házi és két külső segéddel szerepel

Aggházy: Barokk szobrászat... Bra. 1959.
I. 196. l.

Franke, Jókó M.D.K.

Közreműködött a fertődi kastély építésénél

Ferenczy Károly: Adatok a fertődi kastély értékeléséhez

Műemlékvédelem 1961 / V. / 4. sz. 229.l.

JOSEPH F R A N K E , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:. 281.- Herr JOSEPH F R A N K E
Felvétel Ideje: 1811.16. Sept.
Hová vették fel: Ráckeve. 159.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve. 16. Győr, 1974

JOSEPH FRANKE, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 145.- Herr Joseph Franke
Felvétel ideje: 1795. 7. Sept.
Hová vették fel: In Schützen, /Lövő/. 157.old

-

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A rextilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

MDK

Franke Margit, graf.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

M.D.

Frank Mihály
nyereghészítő

1751-ben parancsot emelek
a pécsi szigyártó céhbelick, mivel
Frank Mihály bőrmunkat
készített.

Patakai Ferencné: Apród, ficsúr és ékmester
Dunantúlé Napló, 1958. jan. 31-5 kap

Franke

— (13.000 pengő folyt be eddig Gál Hugó hagyatékának aukcióján.) Megemlékeztünk arról, hogy dr. Gál Hugó, ismert orvos és műgyűjtő gyűjteményéről végrendeletileg úgy intézkedett, hogy műtárgyai halála után a postatakarékpénztár árverési csarnokában aukció útján kerüljenek eladásra, hogy ezáltal örökösei pénzhez, barátai és ismerősei pedig műtárgyaihoz hozzájuthassanak. Pénteken és szombaton nagyszámú közönség, művészek, orvosok, mérnökök és műgyűjtők jelentek meg az árverésen. Szombaton *Franke* „*Pipázó férfi*" című festménye 50 pengőről pillanatok alatt 187 pengőre emelkedett. Miniatürök a kikiáltási ár ötszöröséért, kitűnő festmények és keletázsiai szobrok három-négyszeresért keltek el. Az Árverési Csarnok vezetősége szerint az aukció első két napján 13.000 pengő folyt be.

N. Ú. 934. Kl. 18

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

A könyv

Franke Gréte

MDK

keramikus

Az Iparművészeti Tára. Karácsonyi Vására, kiáll.
Magyar Iparművészet 1937. 247.o.

Johann
CARL FRANKE, vasmüves

Eszterházán ő készitette el a gazdag kiképzésü fő és oldalkaput és az első emeleti erkélyeket. Esterházy Pál levéltárosa szerint Johann Carl Franke a főkapu elkészitéséért 2631.36 forintot, az oldalkapu~~xxxx~~kért 2840.24 forintzot kapott. 73.old. 3.jegyz

VADÁSZI ERZSÉBET: Philippe de Lasalle Esterházy mintája 73.old.

Az Iparmüv.Múz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv.Múz. Évkönyve. XI. 1968. Bpest. 1969

Johann Carl Franke

Kivitelezője a fertődi Eszterházy kastély kovácsoltvas díszkapujának. 41. sz. reprodukció.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

960

Franke R

režimetrstvo"

Horthy Miklós
kormányzó archeje,
režim.
Megjelent a kov. minben

Erdély magyar
egyetemi.

Kolozsvár 1941.

FRANKE RUPPERT, grafikus

Az általa 1938.évi.jan.hó 15-i kelettel tervezett, de kibocsátásra nem került 2 pengős bankjegy.110+ 61 mm. IV.tábla. 11-12.kép. Fekete repr. Szöveg: 63.old.

AMBRUS BÉLA-DR.KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-zetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960 Akad.Kiadó, Bpest. 1960

FRANKE RUPPERT, rézmetsző

Az 1938.jan.15-i keltezésü 2 pengőst teljes egészében Franke Ruppert tervezte és rajzolta. Az ornamentika Lesch Ferenc müve. Szinben. rajzában oly gyenge volt, hogy nem került forgalomba, Mindkét oldalán ofszet eljárással készült. 92.old.

DR. KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/ 91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968 Akad. Kiadó. Bpest. 1968

Magda Fraud

szobrán
első önálló kiállítása Budapesten,
a Kulturális Kapcsolatok Intézetének
kiállítótermében ~~volt~~ van.

H. Gy.: Magda Fraud szobrainak kiállítása
Magyar Nemzet 1968. jan. 4. 4. o.

Magda Frank

szobrász

1947-ben rèntvett az Alkotás Tavaszi Tárlatán.
1949-ben Párizsban Gimond tanítványa
1950-ben Argentina, Buenos Aires
1960-ben végleg Párizsban telepedett le.

H. Gy.: Magda Frank szobrainak kiállítása
Magyar Nemzet 1968. jan. 4. 4. o.

Magda Frank

Szobán.
1949- ig Budapesten élt
1945-46-ig Ferenczy Béni növendéke
volt a képzőművészeti Főiskolán,
1946-48-ig Bosso Miklós növendéke
volt az Iparművészetin.

H. Gy.: Magda Frank szobrainak kiállítása
Magyar Nemzet 1968. jan. 4. 4.o.

Frankl Ignácz, festő; szül. 1834-ben Vágújhelyen (Nyitra megye). Középiskoláit és az egyetemet Budapesten végezte s ezzel egyidejűleg a Marastoni-féle akadémián a festésben is képezte magát. A hatvanas évek elejéig Budán élt s 1855—1860-ig következő képeit állította ki a pesti műegylet tárlatain:

1855. máj.—jún. kiáll.: Az elégedetlen búvár, olajf., 200 frt.

1858. aug.—szept. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 60 frt. — Tanulmányfő, olajf., 60 frt. — Tanulmányfő, olajf., 60 frt.

1860. okt.—nov. kiáll.: Arczkép. — Arczkép; mindkettő olajf.

1864-ben a vágújhelyi alreáliskolánál kapott tanári állást.

Divatcsarnok. 1858. 660. l. — *Ney Ferencz:* Az első magy. festészeti akadémiát gyámolító társulat évkönyve. Pest, 1852. 33. l. — *Szinnyei József:* Magyar írók. III. 738. h. — *Vasárnapi Ujság.* 1858. 513. l.

Kéves Károly

Ⓓ Frank Ottokár

butorterverő

1916.

Éimisk

1930. 83. l.

Ékszerkészlet egyszerű, szeb csalási

XVIII. n. VIII. 196.

Bingh Arnold, ö. 1560.
Binnes l. Binesch.
Binstock Mihály János, hö. 1737.
Binstock l. még Bienstock.
Biogoni János, sz. XVIII.
Bioni Pál, é. 1800 – 1848.
Birchbauer Károly, é.
Birckhart Antonius, rm. 1677-1748
Birg György, ö. 1523.
Birkart l. Birckhart.
Birkholcz Gy. kör.
Birly István, f. 1824 –.
Biró Ferenc, sz.
Biró Márton, ö. 1585.
Biró Miklós, bj. 1386.
Biró Sámuel, ö. XVIII.
Birthelmer János, fö. 1624–1660.

Frank Richárd.

A Budapest városkép - kiállítá-
son, - a lücsarnokban, - műre
szerepel.

Pesti Napló, 1928. szám. 14.

M.D.K.

Frank Stefan, kőműves, polgár

1439-1455: körök szerepel a pozsonyi számadási könyvekben.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 28. old.

FRANKE RUPPERT, rézmetsző

Az 1938.jan.15-i keltezésü 5 pengős Franke Ruppert munkája és az előoldali leányfej Tóth Rózsi rajzmodell után készült. Ornamentika Opl Jánostól. Ofszet nyomással készült. 92.old.

DR. KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/ 91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó, Bpest. 1968

FRANKE RUPPERT, rézmetsző

Az 1932.okt.1-i keltezésü 50 pengőst Jaschik Álmos tervezte és Moskó Kálmán rajzolta. Ornamentika Opl János, -Lesch Ferenctől. Elől a Petőfi portrét, hátul Visky János "Terelés a Hortobágyon" c. festményét Franke Rupert metszette rézbe. Tipo-tipo, ill. réz-réz nyomóeljárással készült. 92.old.

DR. KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/
91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad. Kiadó, Bpest. 1968

FRANKE RUPÉERT,rézmetsző

Az 1936.dec.22-i keltezésü 10 pengőst Horváth Endre trevezte és Moskó Kálmán rajzolta.Ornamentika Opl János-,Lesch Ferenctől.Elől Magyarország Védasszonya és leányfej között Horvay János"Furulyázó juhász"szobrát Franke Ruppert metszette rézbe;a hátoldalon Strobl Alajos"Szt.István lovasszobra"Horváth Endre müve.Tipotipo,ill.réz-réz nyomóeljárással készült. 92.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói/1926-1966/
91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó,Bpest. 1968

FRANKE RUPPERT, grafikus, rézmetsző

Az 1918, jan.15-i keltezésü 50 filléres bankjegyet teljes egészében Franke Ruppert tervezte és rajzolta. Az ornamentika Lesch Ferenc müve. Mindkét oldalán ofszet eljárással készült. Nem került forgalomba. 92.old.

Sz.KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/
91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó, Bpest. 1968

FRANKE RUPPERT, rézmetsző

Az 1938.jan.15-i keltezésü 1 pengős bankjegyet teljes egészében Franke Ruppert tervezte és rajzolta. Az ornamentika Lesch Ferenc müve. Ez csillagos sorszámmal, is elkészült. Tévesen nyilas pénz, de téves, mert legyártása után szükség volt újabb kibocsátására. 92.old. Mindkét pldalán ofszet eljárással készült. 92.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói/1926-1966/
91.old

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó, Bpest. 1968

FRANKE RUPPERT, rézmetsző

Az 1943.febr.24-i keltezésü utolsó réznyomatú 1000 pengőst Jaschik Álmos tervezte, Horváth Endre rajzolta. Elő-és hátoldalán a Hungárisfej Ferdinand Schirnböck rézmetszete. A többi részt, igy a hátoldali "Bpest képe a Szt. Gellért szoborral" c. képet Franke Ruppert metszette rézbe. 92.old.

DR. KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/ 91.old

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968 Akad. Kiadó, Bpest. 1968

FRANKE RUPPERT, grafikus

Az általa tervezett, 1938. jan. 15.i keltezésü, de kibocsátásra nem került 50 filléres bankjegy. 81+48 mm. Fehér papiron lila alappla és szürkéskék szinekkel. IV. tábla. 15a-b. kép. Felete repr. Szöveg: "63. old.

AMBRUS BÉLA-DR. KUPA MIHÁLY: Magyar papírpénztervezetek 1918-1946 60. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX. évf. 1959-1960. Akad. Kiadó, Bpest. 1960

FRANKE RUDPERT

FRANKE RUPPERT, grafikus

1938.jan.15.keltezésü.2 pengős bankjegy ,forgalomba n nem került. Grossmann-nak, a Pénzjegynyomda akkori vezetőjének elképzelése alapján tervezte Franke. Szembenálló K betük elől zöld, hátúl vörös alapnyomatban. Elől szalagdisz a két oldalon. A jobboldalin nagyhajú jobbra néző női fej, a másikon az értékjelző szám és a büntető záradék. Hátlapon koronás magyar cimer MNB monogramm hatnyelvü értékjelzés és a számozás zöld szinben. /IV.t.11-12/. 63.old.

AMBRUS BÉLA-DR.KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-zetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX, évf. 1959-1960.
Akad. K. 1960

FRANKE RUPPERT, grafikus

Az általa tervezett 1938.jan 15i-keltezésü, de forgalomba nem került 50 filléres-es bankjegy szövege:"/50 FILLÉR 50/BUDAPEST,1938.ÉVI JANUÁR HÓ 15-ÉN/MAGYAR NEMZETI BANKIMRÉDY ELNÖK/GRÓF SOMSSICH LÁSZLÓ FŐTANÁCSOS,BARANYAI VEZÉRIGAZGATÓ/A BANKJEGY UTÁNZÁSÁÉRT TÖRVÉNYSZABTA BÜNTETÉS JÁR/"- /IV.t.15/a-b/. 63.old.

AMBRUS BÉLA-DR.KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénztervezetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó,Bpest. 1960.

FRANKE RUPPERT, grafikus

Az általa 1938-ban tervezett 2 pengős, de kibocsátásra nem került bankjegy szövege: "KÉT PENGŐ/BUDAPEST, 1938. ÉVI JANUÁR HÓ 15-ÉN/MAGYAR/NEMZETI BANK/IMRÉDY ELNÖK/ GRÓF SOMSSICH LÁSZLÓ FŐTANÁCSOS, BARANYAI VEZÉRIGAZGATÓ/A BANKJEGY UTÁNZÁSÁÉRT/TÖRVÉNYSZABTA BÜNTETÉS JÁR/". /IV. tábla. 11-12.kép. 63.old.

AMBRUS BÉLA-DR. KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-zetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó, Bpest. 1960.

FRANKE RUPPERT, grafikus

Az általa tervezett 1938.jan.15-i keltezésü és már a Magy.Nemzeti Bank kiadásában megjelenni tervezett 50 filléres/IV.t.15a-b/és 2 pengős bankjegyek/IV.t. 11-12/nem kerültek forgalomba.Az első sikerült darab volt,de rossz fényt vetett volna a bankra e kis cimlet kibocsátása,a másik meg rosszúl sikerült pénz volt. 63.old.

AMBRUS BÉLA-DR.KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-zetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó,Bpest. 1960

FRANKE RUPPERT, grafikus

Az általa tervezett 1938.jan.15.keltezésü, de ki nem b
bocsátott 50 filléres bankjegy jobboldalán Ö betünek
formált balranéző leányfej, balról koronás magyar cime
Hátlapon öt részből álló drapériaán "50" felette "ÖTVEn
FILLÉR", ill. öt idegen nyelven az értékjelzés, alatta
a sorozat aé sorszán. Fehér papiron lila alappal és
szürkéskék szinekkel. 81+48 mm. /IV.t.15a-b/.63.old.

AMBRUS BÉLA-DR.KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-
zetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960.
Akad.Kiadó, Bpest. 1960

Frankel Ignác/budai/ F.M.19.2.

Marastoni isk. után arcképfestő /Ly.N.r. 105./

1853-tól Bécs

1859 egy kettős arckép, s egy Fiu mandolinnal /Ly.N.r.115.o./

Frankl Ignác F.M.19.2.

vágujhelyi szül. 1864-ben kapott tanári állást
Vágu. alreálisk.ban. Marastoni isk.ba járt.
1855-6o : Az elégedetlen buvár, Tanulmányfők,
Arcképek./ Ly.N.r.1oo./
~~1853 Fin mondolinal -"- 198.~~

MDK

Frankel Ignácz

Tanulmányfő, festm.

Vas. Ujs. 1859. 513 l. Müegylet vásárlásai.

MDK

Frankel Ignácz festő, Buda

Tanulmányfő

Szatmári Gy: Adatok 61 művész 280 művéről. Pesti Műegylet vásárlásai, 1853-63. Kézirat.

M.D.K.

Frankel Ignác
festő

Párizsba ment ahol Ingomár néven működött.

Berkovits Ilona: A magyar munkásmozgalom metszete
és Than Mór

M.M.M. Évkönyve 1952, 69 l.

M.D.K.

Frankel Ignác
festő

Tanulmányfő" képe
"

Berkovits Ilona: A magyar munkásnaptár metszete
és Than Mór

M.M.M. Évkönyve 1952, 69 l.

Frankel Ignác
festő

M.D.h.

1858 ban a Lampi díjat nyerte

Berkovits Ilona: A magyar munkásnaptár metszete és Than Mór

M.M.M. Évkönyve 1952, 69 l.

M.D.K

Frankel Ignác
festő

Berkovits Ilona: A magyar munkásnaptár metszete és Than Mór.

M.M.M. Évkönyve 1952, 71 l.

M.D.K.

Frankel Ignác
festő

Berkovits Ilona: A magyar munkásmozgalom metszete és Thorn Lőr

M.M.M. Évkönyve, 1952, 69l.

FRANKEL Ignácz

~~Ingomás Ferenc~~ (Skp. Frankel Ignác)
1838-1924

„Férfi Lépmás". Olaj, vászon 73x58
Selezve lent balra: J. Frankel 1866.
(Restaurált) Védett. Kiállítási ár: 8000 ft

BÁV 38. Képaukció Budapest 1975 december

Pesti Müegylet Frankel Ignác Budán 1

1855. máj.-jun. kiáll. Müegylet.
A ki nem elégitett buvár, olajf., ~~200 ft~~.

1858. máj.-jun. kiáll.: Koldus gyermek, ~~olajf., 160 ft~~. — Tanulmányfő, olajf., ~~60 ft~~.

1858. aug.-szept. kiáll.: Tanulmányfő, I-III olajf., ~~60 ft. — Tanulmányfő, olajf., 60 ft~~.

1858. szept.-okt. kiáll.: Nápolyi dalnok, olajf., ~~120 ft~~.

1860. okt.-nov. kiáll.: Archép, I-II ~~olajf. — Archép, olajf.~~

1861. jan.-febr. kiáll.: Archép III olajf.

Frankell Ingomár néven

1861. máj.-jun. kiáll.: Archép IV, olajf.

1861. szept.-okt. kiáll.: Tanulmányfő, III olajf., 120 ft.

1861. dec.-1862. jan. kiáll.: Tanulmányfő, IV olajf., 150 ft. — Archép, V olajf.

Győr 1598-iki visszavételének Répe

III. 120.

Frankel Ignác (Ingomár)

1862. máj.–jun. kiáll.: Arckép VI. olajf.

1862. jul.–aug. kiáll.: ~~2 db~~ Arckép VII–VIII, olajf.

1862. aug.–szept. kiáll.: Tanulmányfő V. olajf., 100 fl.

Ingomár név alatt:

1863. szept.–okt. kiáll.: Este lett, olajf., 600 fl.

Germán hajviselet III. 199, 200

Frankel Ignác

OMKT, 1905-6 Téli

Doctor S-né arcképe, of

1906. tav.: Női arckép I. of

1908 tav: arckép IX of
Tanulmány fej I-II, magz

8, 8, 1908-9 téli
Női arckép II-III.) of
arckép X.

165 1909-10 téli: Magánarckép (: of
arckép XI

1910 tav: arckép XII: of

1910-11 téli: Kis leány, reggeli ima } of
Kislány eseresnyével }

1911 tav: Családi arckép, of

1911-12 jub. Gnarckép, of

1912 tav: Fésülő leányka: of

1912-13 Téli: arckép XIII. of

1913-14 Téli: Kisleányka, of

1914 tav: Okolicsányi-kúdry Edit arck. of

1915 tav: Tanulmány fej III. of

1916-17 Téli: Női arckép IV. of

Ingomár Ferenc

~~fejtő~~

~~Spat-~~

~~Mincsarnok~~

~~1905-6. tél~~

Ingombár Ferenc

kiáll. Nemzeti Szalonban
1908. tavasz.

Tanulmány, Krétarajz

Ingomár Ferenc

Vul. 1851.

Ernst Muz. kiáll. 47. sz

Magyar vemekmüvek
1921. maj

Önarchép, Weingruber J.
tulajd

A Müemlékek Országos Bizottságának,

Ajánlott

Budapest.

IX. Rákos utca 10.sz.

Ingomár Ferenc

782. INGOMÁR FERENC: Női fej.
42×53 450

A Gyűjtő. 1914. 3-4. sz

XVIII. aukció

U. o. 1914. 5-6. sz.

XIX. aukció

Ingomár Ferenc

Ernst Múzeum aukciói.

XIII – XIV. (1920) 174. sz.

Leányka fátrol-
kendővel (1907)

sf

Frankel J.
fiolo 1859

l.

Ernst Muzeum aukcioi

1926. XXXII. 113. 22

Fiú mandolinnal
(1859) of

2021.

2025.

Ingomár Ferenc

Munkarnok Bpest

1905-6. tél. kiáll. 612 V

1906. tav. kiáll. 539 V

= balrafordultan

téből [redacted] L lehajló

t [redacted] ábrázolja, midőn szent Erzsébet et négy éves
őtérben középütt kék uszályos ruhában áll
diszitett fedeles kocsiban [redacted] ápolónó-
e öltözött és [redacted] rozsakoszorúval ékesi-
az ápolónő fogja. Gertrúd fölfelé te-
fátyol omlik vállaira és a baljával a
éből lelogó lepel alját, a faragott böl-
felemeli. Jobbról Béla herczeg vigasztalja
ánt. Mögöttük II. András áll piros öltö-
s, fehér, zöld lobogó alatt jelent meg.

9 cm.
a 12860 [redacted] sz. leirattal (132/900) 700 K.
lszámoltatott 1900: III. 31-én (132/900).
ettek [redacted] 1900: IV. 26-dikan 7320 sz. vsz. [redacted] alatt

Ingomár Ferenc

Műcsarnok

1908. tav. kiáll. 24. 96, 99 V
1908-9. őszi kiáll. 115, 119, 122 V
1909-10. őszi kiáll. 590, 605 V
1910. tav. kiáll. 494 V
1910-11. őszi kiáll. 569, 580 V
1911. tav. kiáll. 511. V
1911-12. jub. kiáll. 664 Ünnepély V
1912. tav. kiáll. 466 V
1912-13. őszi kiáll. 747 V
1913-14. őszi kiáll. 158. V

Nádasdy Ferencz gr:

Térdig, állva s kissé jo
kezében parancsnoki pálczát
fodritott s lelógó bajusza hossz
van átvetve; öltözete: prémes me
oldalán pedig kard lóg. Nög
s a háttérben jobbra az erőd
tor a festés alatt „Franciscus
Septemb." befejezési szöveget „
Priv. Acad. A. L. L. Caes. Fra

Rézmetszet, vászonra
Gr. Nádasdy ~~Fra~~ va
Nemz. Muz. At. ~~pt~~ Ke

Ingomár Ferenc

Műcsarnok

1914. tav. kiáll. 79 ✓

1915. tav. kiáll. 308. ✓

1916-17. téli kiáll. 133 ✓

Szombathelyi múzeum és közmüvelődési ház ~~épitk~~ kibővitési és berendezési segélye

VI. 200

Ingomár Ferenc

festő Szül. 1838.

Szül. 1851. (Nem igaz

Önarckepe ki volt

álletva 1921. az Ernst

muzeum magyar remek-

művek kiállitásán. V

Adatok e Katalogus-

ban rezben hamisak,

mint a fent is!

Tájkép sziklákkal

853. Claude-Gellée-Lorrain.

Másolat a XIX. sz. ból

Ingomár Ferenc

fastó

Kincsarok 1911-12

pub. kiatt. Önarckép.

Pest h. n. II. 3

1904. VIII. 12

Szegzárd

1904. évi ~~jegyzek~~ segély kéről értesítés (002/1904.)

Frankl Ignác

Geb. in Ofen

16 Jahre alt

1853-54

Bècsi akadèmia
Ujhàzy

Nálam Frankel (Frankl) Ingomár és Frankl Ignác a fentivel ugylátszik egy személy

1853
1.6
1837

fenti született 1837 Budán és nem 1834-ben Vágrij. helyen.

~~Karácsonyi János dr. II. 200~~

Frankel Ingomár

festő Budán

1855. máj kiáll.
műegylet
A ki nem elégitett
búvár olajf. 200 ft

Szond h. n. VIII. 181.

Ingomár

művészi álneve

Frankel Ignác

festőnek

1838–1924.

és azonos Ingomár Ferenccel*

lásd

Thieme-Becker

XVIII. k. 600. l.

* mert ezen a néven is kiállított

Am 17-ten Okt. 1947.

I

Der Kaufman und der Seemann.
(Übersetzung.)

Ein Kaufman fragten jemander, ein
son Seeman, was für eines Todes sein
Vater // Einem bei Schiffbruch im Mee
ertrinkte. Mein Grossvater
und Urgrossvater im Meer um kom

Ingomár Ferenc

azonos Frankel Ignáccal

lásd

Éber-Gombosi lex

I k 493.1.

megírva

Frankel Ignác

aldtt

Ingomár Tsenc

festō.

1906. Brest. Vl. Izabella u. 65.

Frankel György építén

Tér és Forma, 1930

III. évf. 91-101.

Hány Gyula: kereskedelmi építé-
net.

Fränkel György — Irodalomtörténész

Tér és Forma, 1929

II. évf. 511-520.

Nádai Pál: A polgári lakás.

Frankel György

lakószoba részlet, terv

Tér és Forma, 1933 VI. 154

Fraenkel György

mai otthon irásban képben cikk

Tér és Forma, 1933 VI. 188

Frankel György

Tér és Forma, 1929

II. évf. 331-336.

Komor János: Frankel György és Bálint Ferenc interieurjei.

Ingomár

ari

a műegyl.

1863. nept

Katalogusban

szerepel

valószínűleg

Frankell

Ingomár

Lelet, tündérmajori VI. 186.

Frankel Ignác

Aranyossy M:

Frankel Leo. Bp. 1952.
8. l.

Frankel Ignác

Berkovits J.: A m. munkásnaptár metszete és Than Mór.

M. Művészettört. Munkaközösség Évk. 1952.
Bp 1953. 69, 75, 76. l.

Ingomár Ferc

Cat. spec. 21.

Catalogue special

de la Section des Beaux-Arts. Exposition Universelle de 1878. Hongrie. Paris, 1878.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

INĞOMÁR *Ferenc (Frankel Ignác)*, festő, * Buda 1838, † Budapest 1924 máj. Pesten, Bécsben, Antwerpenben tanult s előbb Párizsban, aztán Bécsben, végre Budapesten működött. Túlnyomórészt arcképeket festett a hatvanas évek akadémikus stílusában.

E. G. I 493 l.

Nagyváradi Múzeum V. 172.

Frankel Ignác

Fleischer Béla

43, 103. l.

Lampi olaj 1858-ban

Frankl Ignác

festő

Budáról, 1853-ban

16 éves.

(Frankl Ingomár!)

1853
16
1837 kiol.

lásd Fleischer Bées 43. l.

A hadsereg fővezérségét sem adták neki, hanem Montecuccoli grófnak, aki az Erdély felsegítésére irányuló hadjáratáról dolgavégezetlenül nemrég tért vissza. De a személyes mellőzésen kívül Zrinyinek még a király környezetének részvétlenségével is meg kellett küzdenie. Hiába ostromolta személyes, szóban kifejtett előterjesztéseivel, írásbeli javaslataival a bécsi udvart, hiába festett szörnyű képeket a török veszedelemről, a császár és környezete nem akart hallgatni reá. Pedig nem csupán itthoni környezete és katonasága bízott rendületlenül benne. »Itt egyedül mindnyájuknak Nagyságodban vagyon nagy reménységek« — írja Zrinyi hűséges embere, Witnyédy István Bécsből 1663 június 4-én. Szinte azt mondhatnók, az egész keresztény világ Zrinyit tartotta a kereszténység megmentőjének, csak a rövidlátó bécsi kormány félt tőle. Zrinyi egyéniségének varázsa, hadvezéri tekintélye, közéleti jelentősége már annyira megnőtt ebben az időben, hogy nem fért azok közé a szűk keretek közé, amelyeket a bécsi udvar köréje vont.

De Zrinyi nem nyugszik. Az év nagy részében karddal, a hosszú téli hónapokban tollal a kezében igyekszik felrázni nemzetét és meggyőzni a bécsieket arról, hogy mégis csak az a helyes út a kereszténység ügyének diadalrajutása felé, amelyet ő mutat.

most húsz forintért megvehetők Budapesten, a kerepes-uti »Bazár«-házban, II. emeleten 8-dik ajtó alatt.

* **Rövid hirek. Ráth K. főpolgármesterhez** Királyné Ő Felsége háromszáz forintot küldetett, a hozzá közelébb segélyért folyamodott budapesti szegények számára. — **Bárczay József** orsz. képviselő neje: szül. Lónyay Ottilia asszony, (finom, művelt urhölgy,) meghalt Pesten, 37 éves korában s holttestét Kassára szállitották. — **Römer Flóris** azon működik, hogy a muzeumban a nemzeti emlékek osztálya hozassék létre, részint eredeti maradványokban, részint másolatokban. — **A korcsolya-egylet** csarnokára részvényeket aláirni az egyleti irodában (Deák-utca, 5. sz.) lehet; mint már emlitettük, egy részvény ötven forint, mely összeg a húszévi sorsolás alatt megtérül s a részvényes külön-díj nélkül élvezi az egyleti tagság minden jogát. — **A mérnök-egylet** mai szakülésében (este hat órakor) Horváth Farkas értekezik »a szobafütés elméletéről.« — **A terézvárosi klubban** dr. Kakujay Gyula holnap este hét órakor felolvasást tart »a magyar hirlapokról.« — **A nemzeti lovarda** helyiségében rövid időn megkezdik az athletikai klub gyakorlatait. — **A pesti evang. gymnázium** nyug. tanára: Stuhlmüller Sámuel elhúnyt 77 éves korában. — **Gullner Gyula és Lükő Géza** képviselők ahhoz a nehánytagú töredékhez csatlakoztak, kik a balközép régi programmját kivánják fentartani. — **A tisztviselők országos egylete** könyvtárat állit s fölkéri mindazokat, kik e célt előmozditani ohajtják, hogy ahhoz könyv- vagy pénzbeli adományaikkal járulni sziveskedjenek. — **Pauler Tivadar** a nyári félévben megkezdi egyetemi előadásait. — **Az első magyar biztositó-társaságnál** februárban 719,220 frt erejéig kötöttek uj életbiztositásokat. — **Az egyetemi dal-egylet** dalestélye ma este lesz a »Hungária«-ban, jól választott karokkal és zongorajátékkal. — **Csütörtökön este** megint sűrű havazás volt a fővárosban. — **Budapesten** a mult héten 275 gyermek született s épen ennyi ember halt meg. — **Ujpesten** az alakitandó népkönyvtárra adták a múlt hét végén tartott táncvigalom 210 frtnyi tiszta jövedelmét. — **Schön Adolf** budapesti kereskedő szerdán elhunyt, 72 éves korában. — **Táncsics Mihály** tanitványt kapott Földvári A. hazánkfiában, ki »Attila ősei«-ről irt francia művében a magyar nyelvet állitja ősnyelvnek s a kelteket (költőzők) belgákat (bolygók,) Brigthont és Bretagnet (viruló hon) magyar szókból származtatja; csak már legalább ne francia nyelven jelent volna meg!

Vidék.

** **Egy nő a sorozó bizottság előtt.** Cs. városában a mult vasárnap tartott sorozás alkalmával mulatságos jelenetre adott alkalmat egy rabbi azáltal, hogy a sorozásra kiirottak közé véletlenségből beirt egy leányt is, kinek neve talán valamely férfinévhez hasonlitott. A csinos lány a felhivásra megjelent a sorozó bizottság előtt, hol általános derültséggel fogadták, miután pedig külső alakja rögtön elárulta, hogy a szoknyát nem a katonaságtól való irtózás miatt viseli, a sorozási lajstrombúl egyszermindenkorra kitörülték. Ha lábra kap az a furcsa divat, hogy néhol a Fanni-ból Ferikét, a Ludovikából Lajoskát formálnak, akkor ilyen eset többször fordúlhat elő.

** **Keszthelyen** egy derék hazafi húnyt el a mult hét végén, a 77 éves Balogh Ferenc, a fővárosban tisztelve ismert dr. Balogh Sándor ügyvéd édes atyja. Az öreg ur a szabadságharcban is, mint nemzetőrségi kapitány, jelentékeny szolgálatokat tett a hazának. Egy izben Somogyban elfogta a Jellasich seregének élelmezési szállitmányát; máskor meg a körmendi sóháznál a kincstári pénztárt menté meg egy száguldozó osztrák csapat elől. Zaklatták is érette az ötvenes évek elején. Köztiszteletben élt s teljes lelki nyugalomban halt meg.

** **Vidéki hirek. Jászberényben** holnap (vasárnap) hangverseny lesz az önképző kör javára, Riszner Józsefné és Merkl Jánosné, Skopián Irma, Elefánty Ilka, Pethes Etelka, Wagner Flóra és Pirkler Róza k. a. közreműködésével. — **Weisz Manó** nagybecskereki ügyvéd eljegyezte Lusztig Berta kisasszonyt Aradról. — **Debrecen** városának közgyűlése egy Tisza Kálmánhoz intézett iratban egyhangulag bizalmat szavazott az uj kormánynak. — **Kolozsvártt** Széki Miklós gyógyszerész kézfogója közelébb volt Bodor Nina kisasszonynyal. — **Debrecenben** Szabó József titkárt a szinházi zene és énekkar gyászdallamai mellett, közrészvéttel temették el; búcsúbeszédet Takács Ádám szinművész tartott; a koporsóra a kolozsvári szinház igazgatósága is küldött koszorút. — **A florenci négyes társulat** e hó 13-án Kolozsvártt, a jövő hóban pedig Aradon ad hangversenyt. — **Lederer Ede** gyulai városi mérnök esküvője Werner kisasszonynyal e hó 16-dikán lesz Szent-Annán. — **Kolozsvártt** vizsgálati fogságba helyezték Molnár Frigyes adóhivatalnokot ama brutalitásért, hogy dr. Biró János kir. járásbirót, (boszúból, a mért ez egy polgári pörében elutasitó végzést hozott,) az utcán megtámadta és arcon ütötte. — **A Nagy-Körösön** hamis bankók gyanúja miatt befogott félegyházi embert szabadon ereszték, mert kiderült, hogy a bankjegyek jók s a rendőrbiztos szeme káprázott.

Bécsi hirek.

*** **Gróf Kinsky Domokos,** kinek haláláról már megemlékeztünk, Bécsben igen ismeretes egyéniség volt. A legeredetibb emberek közé tartozott. Gazdagsága dacára igen egyszerűen, sőt szegényesen ruházkodott, alsó kabátja mindig hosszabb volt, mint a felső, közönséges posztókalapot viselt, melynek pereme elhasznált levélmarkokkal volt feldiszitve, s haját oly módon fésülte, mintha csak parodizálni akarta volna az ujabban divatba jött női chignonokat. Bécs minden utcája ismerte őt, de különösen a bérkocsisok, kik, ha a gróf feltünt a láthatáron, valóságos veszekedést vittek végbe a jólfizető vendég miatt. Mert a gróf megtette azt, hogy nehány percig tartó útért tiz forintot fizetett; de ha észrevette, hogy a kocsis számit ez összegre, ugy semmit sem fizetett neki. Más alkalommal azonban kétszeres dijjal hozta helyre hibáját s ezért a bérkocsisok nem igen haragudtak akkor sem, ha a gróf nem fizetett nekik. De nemcsak a bérkocsisok, hanem a szegények, különösen az utcai koldusok is jól ismerték a grófot. A grófnak némely napokon az a szeszélye volt, hogy forintosokat és ezüst hatosokat vesztett el az utcán; ilyenkor aztán egész sereg koldus követte őt, a grófnak pedig nagy örömöt szerzett, hogy az elhullatott hatosok miatt dulakodni látta a koldusokat. Számos anekdotát is regélnek róla. Különcködései sokszor egész Bécset megnevettették. Igy beszélik, hogy egy izben prater-utcai lakásának ablakába egy nagy kalitot függesztett ki, melyben madarak helyett két óriási pudli foglalt helyet, a melyek rettenetes ugatást vittek végbe. Mig a pudlik a kényelmetlen kalitban ugattak s alant százan meg százan bámúlták őket, az alatt a gróf szobájában lábvizet vett, de nem akkint, mint más közönséges halandó, hanem szobáját bokáig érő vizzel öntette tele, ugyhogy a viz az alsó emeletre is leszivárgott s a lakókat mulatságos jajgatásokra és lamentádokra késztette. Ha nem tudott mit csinálni, akkor ide-oda kocsizott, vagy az északi pályán Wagramig ment, az indóháznál hagyva nagy bakkancsait, melyeket valamely vasuti szolgának meg kellett tisztitania azalatt, mig ő Wagramból visszatért. E különcködés és szeszélyes mulatságok közben a grófnak rosz órái is voltak. 1866-ban fivérei tébolydába vitették, Papst asszonyhoz az Erdberger-utcába; itt nyolc évig élt, de a gondos ápolás és gyógykezelés sem gyógyithatta meg őt egészen. Papst asszony iránt nagy tiszteletet és udvariasságot tanusitott, együtt whisteztek, együtt rendeztek cittera-hangversenyeket. A gróf azonban anyja halála után búskomorságba esett, többé nem kivánta a whistert, a zenét; szembetünőleg fogyott, sorvadt, mignem közelebb jobb sorsra érdemes, zavart de nemes lelkével pihenni tért.

*** **Bécsi hirek. Az uj »Presse«** emlegeti, hogy mért nem kapott érdemrendet Ghyczy Kálmán?; hát mert a komoly jellemű »öreg ur« megmondta, hogy rája nézve a király megelégedése minden érdemrendnél szebb jutalom. — **Prágából** irják, hogy polgárok népgyülést akartak tartani, kijelentendők nagyrabecsülésüket gróf Lamezánnak a közerkölcs érdekében tett szolgálatáért; de a hatóság megakadályozta e tüntetést, melyet könnyen félre magyarázhattak volna. — **Rubinstein** bécsi hangversenye e hó 16-án lesz. — **Ofenheim** két leányával együtt utazott el Nápolyba. — **Brandt J.** lengyel festő kitünő festménye: »Az ukráni kozákok esti dala a sivatagban,« mely közelébb Berlinben volt kiállitva, most a bécsi osztrák műegylet tárlatán látható. — **Chodera** ó-csehpárti képviselőt tiznapi fogságra s ötven frt birságra itélte a prágai ker. törvényszék, mivel a vasuton két fiatal hölgygyel durván bánt.

Külföld.

*** **Heine és Richelieu.** A mult hó utósó napján, Párisban a Sorbonne kápolnájában nevezetes esküvő ment végbe. Jumilhac marquis, Richelieu herceg unokája vezette oltárhoz Heine Alice kisasszonyt. A párisiak már rég láttak fényes menyegzőt s most annál kiváncsiabbak voltak erre. A fauburg St.-Germain minden nagyobb családja megjelent a templomban, hogy a fiatal párnak gratuláljon. Ez a gratuláció oly sok időt vett igénybe, hogy a jegyeseknek körülbelől egy órára volt szükségük, mig a sekrestyéből az oltárig értek. A nagy világ előkelőségeiből jelen voltak: Broglie herceg, de Fallux, Cuvillier, Fleury, d'Haussonville gróf, Béhague grófnő, a Fould család, Rothschild nejével, Cohen nejével stb. Az istentiszteletet a saint-philippe du-roule-i pap, Chatelin végezte; az esketési szertartást, melynél a vőlegény nagybátyja Richelieu herceg és Nadaillac a paui megyefőnök tanuskodtak, Maret párisi püspök végezte. A szertartás bevégeztével a fiatal pár a nagy bibornok sirjához ment s ott imádkozott. Másnap Olaszországba utaztak s itt fogják a mézes heteket eltölteni. A fiatal párnak különben az egész héten át alig volt egy percnyi nyugalma a számos üdvözlet miatt. A mennyegzői kosár tartalmáról csodás, majdnem hihetetlen dolgokat beszélnek.

*** **A török udvar pazarlásáról** érdekes adatok kerültek napfényre az Ofenheim-pör folyamában átalánosan ismertté lett Brassey fiától, kinek nehány levele nemrég nyilvánosság elé jutott. Mr. Brassey, parlamenti tag saját yachtján, »Sunbeam«-on keresztülcirkálta a török vizeket, Konstantinápolyból a következőket irja: »A szultán civillistája körülbelől egy millió kétszázezer font sterlingre megy, tehát több tizenkét millió forintnál; több erőszakolt jövedelem kicsikarásával azonban a szultán évi jövedelme két millió sterlinget is kitesz. A Bosporusz mentében egy-egy mértföldnyi távolságra mindenütt pompás kioszkjai és polotái vannak. A nagyur mindig egyedül ebédel s ebédje rendesen 94 tál ételből áll. Naponkint még más tiz palotájában készitenek ebédet, ha netán eszébe ötlenék, hogy palotáinak egyikében ebédeljen. Nyolcszáz lova van s hétszáz felesége, kiket 350 eunuch szolgál és őriz. Háztartása számára évenkin negyvenezer ökröt vágnak, ezenkivül minden nap kell még a háztartáshoz: 200 birka, 100 bárány, tiz borjú, 200 csibe, 200 pár kappan, száz pár galamb és ötven liba. E pazar háztartással szemben a birodalom annál szomorúbb képet mutat. A nagyvezér fizetése háromszázezer, a pénzügyminiszteré pepig százötvenezer forint, ezenkivül minden departementnak külön budgetje van, melyet a kiadások természetesen mindig tulszárnyaknak.«

*** **Külföldi hirek. Ziegler Klára** májusban a hamburgi Thalia-szinházban fog vendégszerepelni. — **Paul de Kock** hátrahagyott iratai közt egy befejezett vandeville-t találtak, melyet szinre akarnak hozni. — **Afrika** belsejének fölfedezési vállalata e század eleje óta 176 tudós vállalkozó halálába került; 78 meghalt lázban, 23-at pedig benszülöttek gyilkoltak meg; egy magyar is veszett oda: Magyar László. — **Montevideoból** távirják, hogy e hó elején Buenos-Ayresben tűntetések történtek a papság ellen s ez alkalommal a jezsuita misszionarius-házakat is felgyujtották.

Várszinház. Ma, szombaton, »Csók,« eredeti vigjáték 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **Vadnai Károly.**

Bérlet 251. szám.

NEMZETI SZINHÁZ.

Budapest, szombaton, március 6-kán 1875.

Hauk Minnie k. a. vendégjátékául:

Romeo és Julia.

Nagy opera 5 felv. Irták: Barbier Gy. és Carré M.

Escalus, Verona hercege	—	—	Malecky.
Gróf Páris, rokona	—	—	Szalai.
Gróf Capulet	—	—	Tallián.
Julia, leánya	—	—	Hauck M.
Gertrud, Julia dajkája	—	—	Kvassainé.
Tybald, Capulet unokaöcscse		—	Szabó.
Romeo, egy Montechi	—	—	Udvardi.
Mercutio, a herceg rokona) Romeo			Láng.
Benvolio) barátjai			Kaczvinszky.
Stefano, Romeo apródja	—	—	Kotsis Irma.
Gregorio, Capulet szolgája	—	—	Széphegyi.
Lorenzo, szerzetes	—	—	Kőszeghy.

Hampel Győző

Budapesten, nagy-(három)-korona-utca 16-dik szám,

(Hampel-féle ház).

Napiárak vámfontkint.

Cukor, legfinomabb	24	kr.
» Melis . . .	23½	»
Kávé, Mocca finom .	82	»
» Cuba, legfinomabb	85	»
» Java, finom . .	78	»
» Costarica, finom .	78	»
Gyertya, stearin 6-os s 8-as	50½	»
Rizs, olasz fényes . .	15	»
» » Fioretton .	13	»
» Rangoon finom .	12	»
» Aracan jó . .	9	»
Lencse, stockeraui . .	18	»
Borsó, hámozott, . .	11	»
Bab, kis és nagy . .	8	»
Szilva, slavoniai . .	14	»
» valódi török .	18	»
Lekvár, slavoniai, édes	16	»
Mák, kék	24	»
Dió, egészséges . . .	12	»
Keményitő, jegecekben	18	»
» Tüllanglais	15	»
Pezsgő, francia, palack	3.50	»

Vidéki megrendelések utánvét mellett azonnal eszközöltetnek. 63

A megnevezett cikkeken kivül van még készletben: árpadara, köles, kása, saláta-olaj, mandola, mazsola szőllő, szappan, a legjobb minőségben és a legjutányosabb árakon.

Kivánatra az árukat házhoz is küldöm dijmentesen.

Cukorból csak süveg számra adok, a többi cikkekből pedig legalább egy vámfontot, miből 112=100 bécsi fontnak megfelel.

Üzleti helyiségem hétköznapokon d. e. 8—12-ig és d. u. 2—7-ig nyitva tartatik.

Tulajdonos: **Tóth Kálmán.** Kiadja és nyomatja az **»Athenaeum«** irodalmi és nyomdai részvénytársulat.

nagy vizen, a kaput azonban nem zárják be utána, hanem hagyják a vizet az apálylyal lefolyni, s csak ha lefolyt, csukják be a kaput, nehogy hat óra mulva ismét betódulhasson a dockba. Ekkép a hajó szárazon marad és alá támasztatván, javitásba vehető. Ha az apály nem oly nagy, hogy minden viz lefutna, akkor a hátramaradt vizet szivattyúkkal szokták eltávolitani.

Látható ebből is, hogy docknak nem okvetlenül szükséges a köztár mellett lenni; sőt nem is lehetséges, ha a köztár csak vasut mellett fekszik; folyam mellett pedig minő a Duna, legalább is fölösleges. A dockok épitése igen nagy költségbe kerül, mert mihelyest vizben kell dolgozni, akkor minden munka drága. Természetes, hogy könnyebb a kirakodás, ha például három oldalról eszközölhető; de e három oldalról történő rakodást vasuttal is végre lehet hajtani, vagy vizbe nyuló állványokat kell épiteni, melyekre egyszerre három hajó is rakodhatik. Az ilyen berendezés mindenesetre egyszerűbb, mint a dockok alkalmazása.

A köztárak a forgalomnak, kereskedelemnek egyaránt csomópontjai. Ekkép azokat könnyen használhatókká kell alkotni. Hajó, vasut, közkocsi szabad bejárattal birjon hozzájok, és akkint rakodhassék, hogy szomszédjának akadályára ne legyen. A folyamparton ide stova tolható teheremelő gépeket alkalmaznak. Egyiket gőz, a másikat embererő hajtja. A fölemelt terhet vagy mindjárt kocsira rakják, vagy a köztárha helyezik el.

Ott is mindenféle csigák és egyéb emelőgépek szállitják az árukat egyik emeletből a másikba; léghajtók pedig a termeket szellőztetik, hogy a sok mindenféle szagú és minőségű árucikk meg ne rontsa egymást kigőzölgéseivel. Az udvar egyik oldaláról a másikra nem kell az épület szögletei mentén kerülni, mert egyik homlokrúl a másikra vasviaduktok vezetnek, melyen a kis vasuti kocsi könnyedén hordja a sulyos terheket. Szóval a köztáraknál a műszaki tudományok minden uj vivmányát föl kell használni, hogy azokat minél kényelmesebben használhatókká tegyük.

A budapesti köztárakat illetőleg sokáig tanakodtak azon, hogy a Duna melyik oldalára, az alsó vagy felső partra épitsék-e? Ha a köztárak célját, a kereskedelem könnyitését veszszük tekintetbe, akkor mindenesetre a felső és pedig a pesti part kinálkozik legelőnyösebbnek. A Lipótvárosban vannak a gőzmalmok, melyek részint gabonával, részint liszttel nagy bőségben látnák el a köztárakat, ott vannak továbbá leginkább a nagykereskedők, kik gyapjuval, borral, gyári készletekkel kereskednek. Az igaz, hogy igy az uj vámház, melynek tárai most mintegy köztárakúl használhatók, az alsó parton elvesztené egész jelentőségét, minthogy a köztáraktól messze s azok sulypontján egészen kivül esik. Egyébiránt ez azok dolga, kik a köztárak helyét meghatározni hivatva vannak.

A köztárak felállitása most nagyon helyén való dolog lenne, mert ha az adókat emelik, az adózási képességet is emelni kell. Budapest köztárak állitása által annyit emelkednék, hogy nehány évtized mulva nemcsak szépségben, de gazdaságban is versenyezhetne Európa jelentősebb városaival.

Posta Sándor.

Fővárosi hirek.

* **A képviselőház** tegnapi ülésének főtárgya az elnökválasztás volt. Ghyczy Kálmánt választották meg nagy szótöbbséggel (317-ből ellene csak húsz szélsőbali szavazott), a ház riadó éljenzésben tört ki s Ghyczy a nagy meghatottságtól egészen remegve mondta el megköszönő beszédét, midőn az elnöki helyet diszruhában elfoglalá; beszédében örömmel üdvözlé a pártok egyesülését. Az ülés többi mozzanata közül megemlitjük Wenckheim miniszterelnök nyilatkozatát, hogy a kormány csak a költségvetést kivánja elintéztetni s még egy pár elodázhatlan törvényt s aztán a házat eloszlatja. Simonyi Ernő és Irányi kijelenték, hogy maguk is ohajtják a jelen országgyűlés mielébbi befejezését s ez elé akadályokat gördíteni nem fognak. — Az uj közlekedési miniszter Péchy Tamás egy hozzá intézett interpellációra a vasutak kezelésének magyarsága iránt megnyugtatólag s a ház tetszése közt válaszolt.

* **A fölvilágosodás századának** 75-dik esztendejében a »Hunyadi Mátyás« szép nevét viselő nyomdában egy pirosboritékú »népirat« jelent meg, melyen nevetni is, boszankodni is lehet. Cime: »Lateau Lujza, a megváltó szent sebeinek jeleivel ékeskedő bois d'haine-i szűz.« Több német népirat nyomán a kath. nép számára irta egy győregyházmegyei áldozár. (A nevét jónak látta elhallgatni.) E könyvben kilencven lapon át foly a disszertáció Lateau k. a. stigmáiról, pénteki vérzéseiről, extazisairól. El van benne a legkomolyabban mondva, hogy ez a »szent szűz« már három éve nem eszik, nem iszik, és nem alszik, mégis a legjobb szinben van. Osszes tápláléka naponkint egy »szent ostya«, de annak okvetlenül »szent«-nek kell lenni, miután a nem szentet nem fogadja be a természete. Persze a kinek csak annyi élettani ismerete is van, melyet jelenleg már a legutósó iskolában is tanitanak: az e könyvön mulatni fogja magát, noha a szerző egész méltósággal jelenti ki munkája végén, hogy mindezeket tagadni »jellemes emberhez — hogy ne mondjon többet — legalább is nem illő dolog, s nem mutat gondolkozó főre.« A szerző — nagyobb bizonyság okáért — leirja bois d' hainei látogatását a »szent szűznél« s hasonlót ajánl másoknak is, kétségkivül abban a jó reménységben, hogy Bois d' Haine jó távol esik akár német, akár magyar olvasóitól. A magyar forditást — melylyel a győregyházmegyei anonymus gazdagitá irodalmunkat s boldogitá kath. népünket — Sartori ur plébánia-templomi könyvkereskedésében árulják huszonöt krajcárért. Vajjon a népbolonditásnak ez az ága nem esik-e a rendőrség hatáskörébe?

* **A »szabadelvű párt«** holnap délután három órakor a »Hungáriá«-ban lakomát ad az egyesülés örömére. Tegnap este pedig a két egyetem ifjusága fáklyás zenét adott e párt uj kormányának, este hét órakor a szénatérről indulva. Deák Ferenc lakása előtt nagy éljenzés volt. Az »öreg ur« ablakai s a környéken több ház ki voltak világitva. A menet impozánt volt, elől nemzeti zászlóval. Népzenekar játszott. Roppant tömeg kisérte a menetet. A szabadelvű párt klubja (a Lloyd-épület) elé vonultak, hol Cseresnyés Jenő technikus mondta az üdvözlő beszédet.

* **Élc.** Nehrebeczky belügyi min. tanácsos és Madarassy pénzügyi államtitkár találkoznak. »Na, titeket ugyan elfú a szél,« — mondja amaz. »Vigyázz — feleli emez, — hogy titeket meg ki ne öntsön a Tisza.« — Ez az élc elég jó, de valószinűleg fölösleges töprengést fejez ki. Sem Széll, sem Tisza nem fognak oly sok személyes változást eszközölni, mint a hir csacska nyelve beszélte. A főispáni székeken is legfölebb ha vagy tiz változás lesz. Tisza belügyéről azt irják, hogy maga mellé erdélyi államtitkárnak b. Kemény Gábort ohajtja megnyerni. Az »Ellenőr« alaptalannak nyilvánitja azt a hirt, hogy a baloldalhoz szitott Mihalikot akarnák közlekedési államtitkárrá kinevezni. Más lapok meg azt a hirt cáfolják meg, hogy Huszár Imre lenne a sajtóosztály vezetője. Általában azt a szivélyesebb meleget, mely a szabadelvű párt kétféle elemei közt napról-napra fejlődni kezd, kinek sincs érdekében tömegesb személyváltoztatásokkal zavarni meg. Az, hogy az első napokban a szivélyesség nem volt valami áradozó az egyesülők közt: igen természetes. Nyolc év alatt sok történt, a mit nem könnyű egy nap kitörülni az emlékezetből. Hanem ha őszinte a kézfogás, akkor a feszély is csak muló lehet, s később az egyetértésnek ép az az érzet válik előmozditójává, hogy mind a két félről sok az elfeledtetni való. A volt Deák-körben már is szivélyesen ülnek együtt az ellenfelek. Az üresen hagyott balközépi kört is, (melyet tán a már vagy negyven tagból álló Sennyey-párt fog kibérelni,) meglátogatta e napokban az egykori Deák-párt több kitűnő tagja. A közvéleményben is az a higgadtabb nézet jut érvényre, hogy a kormány egyes tagjainak képességét nem előre, hanem majd tetteik után kell birálgatni. Mit ért eddig is az a nagy örömzaj, melylyel nem egy uj minisztert üdvözöltek, hogy aztán később annál inkább cserben hagyják. Ugy tettek nem egygyel, mint a nemzeti szinház igazgatóival szoktak: a kik egy darabig legjobban dicsérték, azok fordúltak később legmérgesebben ellenük.

* **»Fiatal urak« piknikje.** Ez lesz a cime a »házasulandó ifjak« idei táncestélyének, melyet hetfőn este tartanak meg a »Hungáriá«-ban. A cimváltoztatás ama tulságos skrupulus iránti tekintetből történt, mely az eddigi firmát a leányokra nézve génant-nak találta. De ha a cim változik is, a lényeg ugyanaz marad s e piknik bizonyára az idén is a legszebb, legvigabb mulatságok közé fog tartozni. Biztositja azt a rendezőség társaséleti jelentősége s a bálra készülő uri családok nagy száma. A részvényesek a jegyöket s azok, kik meghivóikat átvenni ohajtják, azt holnap és holnapután a bizottsági irodában (a »Hungáriá«-ban) eszközölhetik. A rendezőség ma d. u. négy órakor a magyar-utca 18. sz. házában értekezletet tart s erre minden tag megjelenését kéri.

* **A zenekedvelők termében** az egylet hölgyei mához egy hétre (13-án) pikniket adnak. Ők maguk nagyobbára jelmezekben jelennek meg, mint rococohölgyek, svájci és magyar nők, virágárus-lányok sat. A táncokhoz Berkes Lajos zenekara fog játszani. Személyjegy öt forint, mivel ezért vacsora és szabad cukrászda is lesz.

* **Deák Ferencet** a napokban egy budapesti polgár, névleg Schwarz Jakab, egykori honvéd felkérte, hogy vállalja el ujonnan született fiának keresztapaságát. Az öreg ur sajátkezűleg irt levélben köszönte meg a bizalmat s gyengélkedését hozta fel okúl, hogy a keresztapaság tisztét nem fogadhatja el. Ugyancsak róla egy helybeli német lap a következő adomát közli. Igen sok festő és rajzoló kopogtatott már Deák Ferenc ajtaján, de egynek sem sikerült őt rávenni, hogy lefestesse magát. Ingomár — Frankl budai orvosnak fia, — egykor ama gondolatra jött, hogy naponkint az »Angol királynő« elsőemeleti termébe ment ebédelni s közel ült az öreg urhoz, hogy őt igy jegyzőkönyvébe lerajzolhassa. A csel kezdetben sikerülni látszott, de pár nap mulva Deák rájött a fogásra s arcát kezeivel mindig ugy eltakarta, hogy a festő abból mitsem láthatott. Pár nap mulva azonban mégis megjelent Deák Ferencnek kőnyomatú arcképe, mely bizony nem a legjobban sikerült, mert azt a festőnek otthon kellett saját képzelete után kiegésziteni. Ekkor aztán Deák Ferenc mégis rászánta magát arra, hogy lefényképezzék, de kikötötte, hogy az arcképeinek elárusitásából származó tiszta jövedelmet a pesti árvaháznak adják.

* **A történelmi társulat** havi ülésében Rómer Flóris bemutatta az olaszországi műemlékeket tanúlmányozó dr. Hampel József levelét, mely szerint a nápolyi Santa Chiara-egyházban megtalálta a magyarországi Drugeth-család két ősének sirját, a rigós cimerrel. Nevük akkor még Drugo de Merloto volt. Az Anjoukkal mentek francia földrűl Italiába, onnan pedig Robert Károlylyal jöttek hazánkba. Nagy Iván is egy kihalt magyar családról: a Neczpáliakról értekezett, kiknek lányágon való folytatása a Justh család. Ennek necpáli levéltára igen sok érdekes történeti okmányt foglal magában. A Neczpáliak őse az V-dik István alatt hadakozott Marcsanka volt, ki IV. Lászlótúl kapta Necpált. A család utósó fisarja pedig Neczpáli Balázs volt. A Justhok ősapjának Nagy Iván Frankusói Jodokot tartja, kit Hunyadi János kormányzó tett nemessé, mivel a csehektől Végles várát magyar kézre keritteté. A Justh-féle levéltár egy okmánya azt is kideriti, hogy a Wesselényi család nem csehországi, (a mint tartották), hanem nógrádmegyei s már 1491-ben van szó egy Weselény Lászlóról, kinek neje Balla leány volt.

* **A budai árvaház** javára adott hangversenynek szép közönsége és jó sikere volt. Stegmann Karolina, Balogh Mária k. a. és Schmidt Ferenc éneke, Stegmann k. a. Légmán Klotild és Szidónia, Lorenz Matild k. a. és Schweida (a rendező) zongorajátéka tetszésben részesültek; még inkább a Kuber tanár pompásan hangozó vadászkürtje. Az utósó számot a »Rákóczi-induló« képezte zongorán nyolc kézre.

* **A budai 63-dik honvédzászlóalj** altiszti kara fölkérte szerkesztőségünket ez irat közlésére: »A nemzeti és várszinház előadásaira a helyőrségi altisztek közül csak azok kapnak fele áron jegyet, kik egyszersmind hadapródok. E miatt a többi altiszt, szükre szabott zsoldja mellett, kénytelen lemondani a szinház tanulságos élvezetéről. Sajnálják ezt annyival inkább, mert izlésüket, műveltségüket igen örömest gyarapitnák a művészet egyik főtüzhelyénél s köztük többen, kik a magyar nyelvben nem elég erősek, a nyelvbeli jártasság elsajátitásában is jelentékeny eszközt nyernének a drámai előadások látogatásában. Nagy öröm volna tehát rájuk nézve, ha a nemzeti szinház igazgatósága az egész honvédaltiszti karra kiterjesztené a feleárú jegyek kedvezményét.«

* **A Liszt-egylet** férfikarának az egylet köréből kilépett huszonöt tagja nyilatkozatot küldött be hozzánk, mely szerint kilépésüknek korántsem az az oka, hogy a karigazgató névnapján s annak tiszteletére tervezett táncmulatság elmaradt, hanem egy ez eset következtében az egylet hangadó hölgye részéről rájuk tett sértő nyilatkozat; s miután e nyilatkozat minden megigérés dacára sem vonatott vissza, a megsértett ifjak — a mint nyilatkozatukban kifejezik — önérzetük csorbitása nélkül nem maradhattak többé az egylet működő tagjainak sorában.

* **A budai várszinházban** jótékonycélú előadás lesz a Tisza Kálmánné urhölgy által pártfogolt kolera-árvaház javára. A »Holt szív« cimű olaszból forditott szinművet adják elő s a főbb szerepek ábrázolói Prielle Kornélia, Molnárné asszonyok, Nagy Imre, Vizváry és Bercsényi lesznek.

* **Az egyetemi olvasó-kör** tagjai szerdán este a »Hungária« kisebb termében — a társasélet élénkitése végett — estélyt tartottak, melyen az egyetem rectora és több tanára is megjelentek. A lakomát a Rácz Pali zenéje élénkité, ki ez alkalommal egy uj, »olvasóköri csárdás«-t is mutatott be. Az első felköszöntést Fenyvessy Ferenc olvasóköri elnök mondá, a királyi párt és a trónörököst éltetve. Ráth Lajos az egyetem rectorát és tanári karát köszönté fel. Aztán a jelen volt tanárokra került a sor, kik viszont az olvasókörnek és tagjainak kivánták a legszebb jövőt. Felköszöntötték aztán zajos éljenzés közt Deák Ferencet is, Kossuth Lajost is; sőt a tanárok eltávozása után megemlékeztek két szép asszonyrúl is: egyik tanáruk nejéről, Schnierer Aladárnéről és Blahánéról, a »pacsirtá«-ról. Az estélynek fontosságot adott az a körülmény, hogy mintegy cáfolatúl szolgált a hirnek, mely szerint az »olvasó kör« és az egyetemi rector közti differencia megcsorbitotta volna azt a tiszteletet, melyet az e főiskola ifjusága érez előljárósága iránt. — Az egyetemi olvasókörben ma este hat órakor két felolvasás lesz: Deutsch Adolfé »a nőtlenség megadóztatásáról nemzetgazdasági és erkölcsi szempontból« s a Mészáros Lázár jogászé, »Magyar országgyűléseinkről II Ulászló és II Lajos alatt.«

* **Beküldetett.** A »Fővárosi Lapok«-nak 1871-től 1874 végéig terjedő négyévi folyamai, teljesen és tisztán megőrizve, a 64 forintnyi előfizetési ár helyett

Fővárosi Lapok 1875 I. felév
229. l. (Deák Ferenc)

Ingomár Ferenc

1838-† 1924 Bystenlánd Életrajz.

Művészeti lexikon

352. l.

é jobbra néz. Prémeskucsmáját ékkövés forgó
M díszitik, hosszú haja, szemöldöke s szeme
kálla lebéretvált. Pirosmenteje a gallérnál
zgombjai nagyok. Felirata alól:

oratorum
i

lus Comes â Kolonits S. C. Rgs M.
us Anno 1652.

: 14·7 cm.
n déka 1824.

Frankel Ignác Budán

1858/9 - ben Tanulmányfő c. oláff. 52 ft 50 kért megvette a minegylet.

PMEvh. 1858 ra. 20. l.

Francia hadügyminiszterium

III. 18, 19.

1904. VI. 17.

Budapest.

Kettős példányok (339/1904.)

FRANKL GÈZA

Németh F. : A bányái fényk.

2002.

185.0.

5-1927). Bp. 1935. Dedikációja: Don

zeretettel Arturo.

e utal.

ól származó, vagy FLnak Elekhez írt

tható meg, járt-e Elek ezekben az évek-

Frankel (Frankl) Ingomar, festő. Az 1850—60-as években Pesten élt és leginkább arczképfestéssel foglalkozott. 1861-ben tanulmányfőivel és arczképeivel gyakran szerepelt a pesti műegylet kiállításain. 1863-ban Bécsben lakott, de utóbb ismét visszatért Budapestre.

Évkönyve, Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat —. 1865—66. Pest, 1867. 241. l. — *Kiáll. lajstromok.*

Ingomár

Thieme_Becker

XVIII. 600. f.

(Lyka)

Hollosi Dándome
Szinérváraja

Frankel Ignác

1838–1924.

30 éng élt Párizs-
ban, ez alatt
Ingomár álnéven
mintödött.

Lásd
Thieme-Becker

XVIII. k. 600. l.

Lásd még
Ingomár
alatt is

1920

и по этому такая работа называется
убботником. День 1 мая был праздничный
ень: везде во всей стране работали
люди бесплатно чтобы восстановить
вой страну. В этот день рабочие, слу-
сащие и курсанты военной школы
обирались и пошли с оркестрами на
аботу. И Ленин принял участие в
убботнике. Он хотел подать пример
имер своему народу в работе.

Frankl Gyula

wód Ilem Frankel ?

Thieme-Becker

XII. 382. l-

(Lyka)

EUROPA
FILM-KÖNYV-LAPTERJESZTŐ ÉS KÖNYVKIADÓ RT.

Budapest, V., Visegrádi-u. 36.
Telefon: 493-947.

Nem fogadta el.
Refusé.

T.

Pammer Márton úr
úrnő

hirlapbizományos

Irni Vissza Budapest

Levél

Frankel Gyula

festő

Stil 1840

irod

Ujv. Mzs L.

291. l.

Frankel (Frankl) Gyula, festő; szül. 1840-ben Csaczán (Trencsén megye), hol atyja orvos volt. 1859-ben a müncheni képzőművészeti akadémián, az 1860-as évek derekán pedig Párisban végezte tanulmányait. A pesti műegylet 1865. évi jan.—febr. kiállításán Zaboj tót szerelmi dalnok cz. aquarelljével, nov.—decz. kiállításán pedig egy aquarell arczképpel és Vak Béla magyar király Árva vári fogságában cz. olajfestményével (100 frt.) vett részt.

Ernst Lajos: A magyar történeti festészet. Budapest, 1910. 76. l. — *Kiáll. lajstromok.* — *Somogyi Miklós:* Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián. *Művészet.* 1912. 180. l. — *Szana Tamás:* Száz év a magyar művészet történetéből. Budapest, 1901. 122. l.

Frankel Gyula Párisban

1865. jan.–febr. kiáll. Müegyll.
Zaboj, tót szerelemdalnok,
vief. 1 50 fr.

Vimmer Imre polgármester

VIII-60

M D K

Frankel Gyula

Vak Béla az árvavári fogságban, festm.

Lyka Károly : Történeti festészetünk az elnyomatás korában. Uj Idők 1942.nov.7. 45. sz. 543. l.

Frankel Gyula festőművész

Fővárosi Lapok 1866. 1.16. 44.

Hír a Műegyletek vásárlásáról

Frankel Gyula F. M. 19. 2.

1859 Ak. mövendike München /Lyg. N. r. 144./
Apjon örös. (Lyg. N. r. 88)
1865. Vak Béla az árvaházi fogságban.

Anyakvi sz.: .....

Név: .....

Lakcim: .....

Szaktárgyak: .....

Évfolyam: ..... Vallás; ..... Szül. év: .....

Szaktárgyain kivül tud .....

.....

Tanitást vállal: h e l y b e n — v i d é k e n.

Kapott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

Megjegyzések: .....

II. 1589. Frankl Gyula, 19 éves, született Czaczán, Magyarországon, atyja orvos, izr., antik osztály, 1859 okt. 24.

Som 180 l

51-51

Fränkel Gula

festő

Lyka: NR

88, 144, 174. l.

1859. Münchenben tanult, Pilsty tanítvány, - orvos fia

~~J. 212~~

~~Muvészeti Lexikon~~

~~Engel József~~

Segesváry József, ref. főesperes IV. 116.

Frankl Ignác

Geb. in Ofen

19 J. alt.

1857-58

Bècsi akadèmia

Ujházy J.: A

-re be-

irat-

Kozott

magarok

névsora.

1726-1881.

Nézirat.

trépa. Múz.

M. Múv. Adattár.

1947/1925. sz.

Kulturhárak V. 80.

Ingomár Ferenc

1838-1924

wód

z

Ujv Mzs L

387. l.

Ingomár Fseuc

Szül. Pestújlak 1838

+ Bpest 1924. máj.

l.

Reval XX. 412. l.

Frankel Ignác
genre és arckiefestő

Sz. Vágújhelyen, m. ett 1864. tanár lett
elötb Marastoni akad. tanált
1853-tól Bécsben

Lykanomzromantika

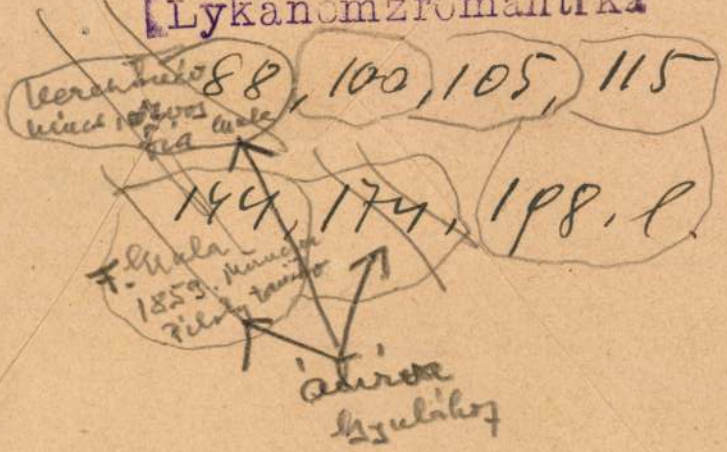

88, 100, 105, 115

144, 174, 198. l.

Verentinév
nincs 10 rovos
fia mula

F. Mula
1859. München
Filoly tanitó

átírva
Gyulához

újság és
könyv-
kereskedése
KIRÁLYHELMEC

Frankel Ingomár, festő

L.: Zichy Mihály

B.R.Zs.: Zichy és a párizsi magyarok 2.

Esti Hírlap, Bp. 1977. okt. 24.

Frankel Ingomár, festő MDK

Frankel Leo bátyja. 1878 évi párizsi világ-
kiállitás magyar osztályán szeretne kiállitani.
Zichy Mihály jóindulatu kapcsolatai F.I.hez.

Berkovits Ilona; Zichy Mihály baráti köre
Párizsban, Müv. Ért. 1956 V.évf. 1. sz. 11/
11.o. (1-14.

Frankel Ingomár festő M.D.K.

mük. Pesten az 1850-60 as években.
főleg arcképfestő

1.) Deák Ferenc – 1861

Gerszi, A magy. hővaja. 1960 139

FRANKEL JAKAB, paszományos

A gombkötőipar magyar mesterség volt, ezzel szemben a később megjelent paszományosság német szakma. Nem véletlen, hogy a szegedi paszományosok-Frankel Jakab, Pollák Lipót Kirschteyer-mind német származásuak, bar később elmagyarosodtak, bevándorolt iparosok. Később a paszományosok gombkötőmunkákat is csináltak, pl. vitézkötést, de nem értek el a gombkötők minőségét. 106. old.

BÁLINT SÁNDOR-JUHÁSZ ANTAL: A szegedi gombkötőmesterség 93. old

Néprajzi Értesitő, A Népr. Muz. Évkönyve, Bp. L. 1968

FRANKEL, paszományos

Mivel Szegeden és környékén sem élt már akkor/1938/ gombkötő,ifj.Ótott Kovács Ferenc Frankel és Kirschteyer paszományosok előtt tett mestervizsgát a szegedi Iparkamarában. 105.old. 15.jegyz.

BALINT SANDOR-JUHASZ ANTAL: A szegedi gombkötőmesterség 93.old

Néprajzi Értesitő,A népr.Muz.Évkönyve, Bp. L. 1968

FRANKEL, paszományos

Jellemző a Frankel paszományos cég leszármazottainak megállapitása:"amikor a szegedi gombkötőmestert említettem előttük, azt mondták:"az magyarmunkát csinált". 106.old.

BÁLINT SÁNDOR-JUHÁSZ ANTAL: A szegedi gombkötőmesterség 93.old

Néprajzi Értesitő, A népr.Muz.Évkönyve, Bp. L. 1968

FRÄNKEL József galéria

gl 1. 42,46

Új Művészet

éppen aktuális liturgikus szint
/Pl..Pünkösdkor a Szentlélek tü-

okozatosan eltűntek, s nem egy
eszítették az oltárnak gyakran
díszítő antipendiumot, sőt
tok/
ium utánzatok is készültek. A
emtett nemeset, szépet, az ol-
ám veszprémi püspök /1725-1744/
s bizonyítja. Az arany-, ezüst-
darab osztrák munka, 1740-ben
látható, a H betű összekötő

FRANKEL József műgyüjtő

Rippl-Rónai J. Ostende c. képe eredetiségéről

ld. Rippl-Rónai vonzásában. Szerk. Laczkó A. Kaposvár, 1988. 31.p.

Tájékoztató az adatszolgáltatáshoz: A kivonatba, a másolatba vett lapról minden

Kivonatos másolat a munk

nyugdíjigény elbírálásához

Név: Körner Éva szül. év: 1927. jun. 5o.

Anyja neve: Gera Irén Nevezett 19 ..... év nov.

munkakönyve: 18-19.

Munkáltató neve, cége és székhelye	Munkába lépés napja	Munkaköre		Bérkategória		N
		belépéskor	kilépéskor	belépéskor	kilépéskor	
Magyar Nemzeti Galéria Bp. Budavári Palota	1982. szept 15.	másodállású kutató		1800	1800	

Frankel Leó
Ötvös

M.D.K.

Berkovits Ilona: A magyar munkásnaptár metszete és Thau Mór.

M.M.M. Évkönyve 1952, 69 l.

Frankl Ingomár

Frankl budai orvos fia
1874–1875-ben Párisban élt (Pesten létekor) Deák te-
rencet akarta lefestem s ezért az Angol
Királyné elsőemeleti éttermébe (ár-
ebédelni, ahol rapolta Deákot, aki
festőknek nem akart ülni. Ezen a
módon egy körajzot készített Deákról,
ami nem a legjobban sikerült, mert
Deák munkaközben eszre vette a festot
és arcát kezével eltakarta. A rosz
kép hatása alatt határozta el ma-
gát Deák arra, hogy lefeinyképezzék
s arcképeinek jövedelme a festi
árvaházat illesse

Vas. Ujs. 1875. 172 l.

Lásd még Ingomár
alatt is

Indul a viczinal ~ má
Mosogatás utan ~ nem ke
Ugy háromra ott lègy ~ e
Leszen jó vacsora ... ren
|: Kivánatra külön finom h
Bor lesz badacsonyi ~ vagy
Felszolgalok lesznek, Ju
De csak eteleket italoka
Szoknya vadaszoknak
Hivatalos szónok ~ a házi
|: Na közbe szólsz, lekak
No de most már elég a hiv
Ki Mukit szereti ~ jöjjön
Kiáltsunk egy eljent ~ rá

|: A gyengébbek kedvéért:
ról elindulni ~ akár többe
Soroksár végállomás
épülete előtt elmenve 5
szigetre érünk. Vacsora
este ½ 9 óra. Gratulációk
mondhatók el. Azidő é

Frankel Leo

Aramyossy M:

Frankel Leo.

Bp. 1952.

Felelős kiadó: Szurdi Márta, a Műcsarnok vezetője

Egyetemi Nyomda, Budapest — 15412 — F. v.: Janka Gyula
Készült 1000 példány

Steiner Fr.: Frankel Leo

TÖRTÉNELMÜNK SORSFORDULÓI

1949 ? 7. l.

A magyar nép harca a kizsákmányolói ellen — közel ezer esztendő harca volt. Az államépítés korában kezdődött és tartott változó körülmények között egészen a fordulat évéig. A kiállításon időrendi sorrendben egymás után következnek ennek a hatalmas küzdelemnek jellegzetes mozzanatai. Csak az értheti meg a múltat, aki maga előtt látja, hogy kik voltak kizsákmányolóink, hogyan húzta jármát a magyar nép és hogyan harcolt a földért, kenyérért, a szabadságért. Ez a küzdelem végig kíséri nemzetünk véres és dicsőséges történetét.

Az első kép a XI. század elejét mutatja be, új társadalmi rend alakul ki. A közös földet elveszik a magyaroktól és idegen papoknak, idegen lovagoknak juttatják azt. A nemrég még nemzetiségi birtok a királyé lett. A király az idegen papokra és lovagokra támaszkodott.

A második kép is a XI. századot tárja elénk. A falu ebben az időben még sátorfalu és egyetlen állandó épülete az új templom volt. Az első adó az egyházé, minden termés tizede (dézsma) a papot illette, ezt az adót ha másképp nem, fegyveres erővel hajtották be a tizedszedők.

A XIII. század elején vagyunk. A somogyi kanászok agyonverik Uros apát adószedőt. A somogyi nép tizedéért nemzedékeken keresztül harcolt egymással a veszprémi püspökség és a pannonhalmi apátság. A király hol ide, hol oda ítélte a gazdag vidék egyházadóját. Uros pannonhalmi apát volt a legkeményebb

adóbehajtó, akár az övé volt a tized, akár nem, elküldte fegyvereseit Somogyba. Így előfordult, hogy a somogyiak ugyanazt az adót kénytelenek voltak két egyházi hatóságnak is megfizetni. Ez ellen a somogyi kanászok fellázadtak és amikor Uros apát újra követelte rajtuk az egyszer már megfizetett tizedet, agyonverték az adószedőket. Ez az eset kényszerítette végül az udvart, hogy beavatkozzon a somogyi ügyekbe.

A XIV. század. A korai polgári öntudat legszebb magyarországi példája a kassai polgárok harca Omodé nádor ellen. Omodé állandóan nagyobbítja birtokát a szomszéd birtokosok és a királyi földek rovására. Így uralma már Kassáig ér. A város az Anjouk királyi birtoka, ami viszonylagos polgári szabadságot biztosít a kézműveseknek. Omodé egy szép napon bevonul Kassára, a kassai polgárok azonban fegyvert ragadtak, megölték a bevonuló Omodét, fegyvereseit kiűzték a városból.

A XV. század. Az aranyadó. Magyarországon először a püspökök követelték aranyban az adót. Zsigmond király korában az ezüstpénz értéke zuhanni kezdett, mert hivatalosan hamisították. Elsőizben Erdélyben nem fogadta el az egyház ezüstben az adót. Lépes György erdélyi püspök nemcsak az esedékes adót követelte, hanem a három évre visszamenőt is. Ez idézte elő az arany árának nagymérvű emelkedését. A parasztok legnagyobb része nem tudta kifizetni adóhátralékát. A püspök erre a vajda fegyvereseinek segítségével úgy hajtotta be az adót, hogy még az utolsó állatot is elhajtotta a parasztól. Ez az esemény robbantotta ki a régóta elkeseredett nép körében a Budai Nagy Antal-féle parasztfelkelést.

Még mindig a XV. században vagyunk. Marchiai Jakab inkvizíciója. Ebben az időben a feudalizmus szakaszát felváltja a pénzgazdálkodás. Ez fokozza a kizsákmányolást. A földesúr mindent ki akar csikarni

jobbágyaitól pénzadó címén. A nép elég
vallási ideológiában (egyházellenes, anti
megnyilvánul, ez a huszitizmus, amely azt j
nem ismerik el a római katolikus egyházat
tán zsinagógája, az emberek találmánya.
kétségtelenül kiderül, hogy a magyarország
— akik a fent említett római katolik
jogosan illető megbélyegző véleményt
huszitizmus forradalmi, taborita irányát
Mindenki huszitagyanús, aki nem felt
fennálló rendnek. Így mindenkiben, aki e
hátralékban van, huszitát látnak. Marc
legrettegettebb inkvizitor, őt küldik a
vidékekre. Ő pedig huszitizmus vádjá
küld mindenkit, aki gyanús a hatalom

1437. Budai Nagy Antal. A magyar
dalmi megmozdulása, amely kezdetbe
ket ért el, de az összefogó uralkodó
fojtja. Budai Nagy Antal hadai fegyel
latokban kiképzett katonákból állott
román parasztok mellett jelentékeny
coltak céhlegények is, főleg kolozsvári
a huszitizmus volt, vezéreik a cseh há
tisztek. Fegyverzetük jó volt, minál
tak először puskát. Csak az óriási túl
első parasztfelkelést. Az első paraszt
nek oka az volt, hogy a felkelők tév
láltak a királlyal kapcsolatban, azt
király az uralkodóosztállyal szembe
fog állni.

1456. A nándorfejérvári diadal.
Európa csodálatára hatalmas győze
győzhetetlennek hitt hódító töröl
ezzel a győzelemmel Hunyadi Já
török birodalom hódító terjeszked

A XV. században a földesura
kötni a parasztságot. Mátyás kirá

Frankel Leo

aranyünnes

1871 Paris

l.

Szinnyei Magyar

Irok. III. k.

731. l.

lásd

Karcsu: Vác története. IX. 347. l.

Ékkerest 1905 szept. 19.

833/1905 sz. (Nyíregyhára, 1905 szept. 15. 17294 sz. a.)

Szabolcs m. alispánja a kilátásba helyezett szabály-zatminutát f. hó végéig megküldeni kéri.

Frankl Leó

Vas. Ujs. 1875. 820. l

— **A párisi commune** még kézre nem került tagjait egyre üldözik, s igy történt, hogy Frankl Leo ó-budai születésü hazánkfiát, s a commune volt közlekedésügyi miniszteret a bécsi rendőrség a napokban elfogta. Frankl csak nehány hét előtt utazott Bécsbe, s ott mint aranymüves vállalt munkát. Tekintve, hogy a franczia kormány őt egykor in contumaciam halálra itélte, szomoru sorsnak nézhetett volna elébe, ha kiadják Francziaországnak. Ez azonban aligha fog megtörténni, minthogy a magyar kormány táviratilag visszakövetelte Franklt mint magyar illetőségüt. Az ügyben a communard atyja: dr. Frankl Adolf budaujlaki orvos, s ügyvéde: dr. Emmer K. képviselő buzgólkodtak.

16873

938

SZÉKESFEHÉRVÁR
938 NOV. 23. 15.
1

SZÉKESFEHÉRVÁR SZABAD

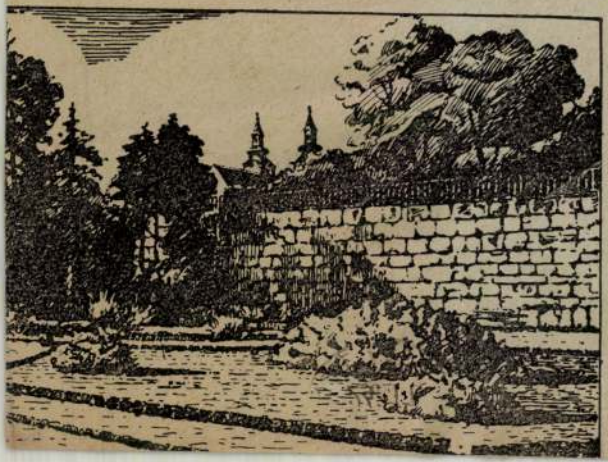

Műemlékek Országos
Bizottsága Elnöksé

Buda

IX Rákos u 10

Frankel Leó

Vas. Ujs. 1876. 125. p

— **Egy communista magyar törvényszék előtt.** Frankel Leo óbudai születésü iparos, ki a párisi commune egyik minisztere volt, Bécsből, hol elfogták, magyar bíróság elé fog kerülni. A perben a budapesti kir. törvényszék jár el, s mint nyilvános vádló, Kozma Sándor államügyész fog szerepelni. A Bécsben megejtett elővizsgálat alapján az államügyészség Frankel ellen a következő vádakkal lépend fel: 1. A communeban való részvétel. 2. A dominikánusok meggyilkoltatásának elrendelése. 3. A pénzügyi palota leégetése.

Frankl Leó

aranyműves

Vas. Ujs. 1896. 221. l.

50 éves. — Frankl Leo, az 1871-iki párisi commune-lázadás magyar születésü közmunkaügyi miniszter, különben aranyműves és könyvkötő, ki a commune leverése után ismét visszatért Budapestre, a hol szocziálista német lapot szerkesztett, s a lap utján elkövetett izgatásért egy évi fogságot is szenvedett Váczon, aztán ujra kiment Párisba, hol nagy nélkülözések közt élt s egy kórházban halt meg.

Lázd Szinnyei = Magyar irok.

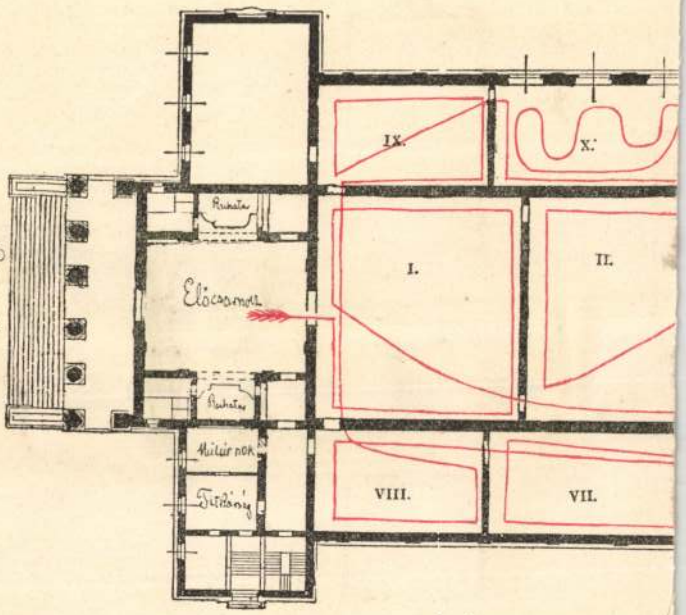

Bejárat

A tárlat megtekintésénél le
a vörös vonalat

Frankel Leó

emléktáblájának

leleplezése a nevé-

ről elnevezett Ka-

szárnyán -

Vas. Ujs. 1919. 235. l.

Gopron
Szentlélek-tpl

553

Frankel Margit, paszományos
néprajzművész

A PASZOMÁNYOSSÁG utolsó művelője, Frankel Margit a közelmúltban Szegeden bezárta műhelyét. A díszítőzsinórok készítésére használt mintegy félszáz munkaeszközt a szegedi múzeumnak ajándékozta. A különleges szövőszék, fonógép, fonal- és zsinórkészítő kerék, paplangomb-behúzó eszköz, valamint sok más szerszám a néprajzi gyűjteményt gazdagítja.

— : Hú

8.

Népszabadság Bp. 1981. okt. 29

D

Frankel Miksa

Képzőművészeti Szabadiskola (1916–18)
növendéke volt

Steiner Ede Frankel Leo

TÖRTÉNELMÜNK SORSFORDULÓI

1949 ? 7.l.

A magyar nép harca a kizsákmányolói ellen — közel ezer esztendő harca volt. Az államépítés korában kezdődött és tartott változó körülmények között egészen a fordulat évéig. A kiállításon időrendi sorrendben egymás után következnek ennek a hatalmas küzdelemnek jellegzetes mozzanatai. Csak az értheti meg a múltat, aki maga előtt látja, hogy kik voltak kizsákmányolóink, hogyan húzta jármát a magyar nép és hogyan harcolt a földért, kenyérért, a szabadságért. Ez a küzdelem végig kíséri nemzetünk véres és dicsőséges történetét.

Az első kép a XI. század elejét mutatja be, új társadalmi rend alakul ki. A közös földet elveszik a magyaroktól és idegen papoknak, idegen lovagoknak juttatják azt. A nemrég még nemzetiségi birtok a királyé lett. A király az idegen papokra és lovagokra támaszkodott.

A második kép is a XI. századot tárja elénk. A falu ebben az időben még sátorfalu és egyetlen állandó épülete az új templom volt. Az első adó az egyházé, minden termés tizede (dézsma) a papot illette, ezt az adót ha másképen nem, fegyveres erővel hajtották be a tizedszedők.

A XIII. század elején vagyunk. A somogyi kanászok agyonverik Uros apát adószedőt. A somogyi nép tizedéért nemzedékeken keresztül harcolt egymással a veszprémi püspökség és a pannonhalmi apátság. A király hol ide, hol oda ítélte a gazdag vidék egyházadóját. Uros pannonhalmi apát volt a legkeményebb

adóbehajtó, akár az övé volt a tized, akár nem, elküldte fegyvereseit Somogyba. Így előfordult, hogy a somogyiak ugyanazt az adót kénytelenek voltak két egyházi hatóságnak is megfizetni. Ez ellen a somogyi kanászok fellázadtak és amikor Uros apát újra követelte rajtuk az egyszer már megfizetett tizedet, agyonverték az adószedőket. Ez az eset kényszerítette végül az udvart, hogy beavatkozzon a somogyi ügyekbe.

A XIV. század. A korai polgári öntudat legszebb magyarországi példája a kassai polgárok harca Omodé nádor ellen. Omodé állandóan nagyobbítja birtokát a szomszéd birtokosok és a királyi földek rovására. Így uralma már Kassáig ér. A város az Anjouk királyi birtoka, ami viszonylagos polgári szabadságot biztosít a kézműveseknek. Omodé egy szép napon bevonul Kassára, a kassai polgárok azonban fegyvert ragadtak, megölték a bevonuló Omodét, fegyvereseit kiűzték a városból.

A XV. század. Az aranyadó. Magyarországon először a püspökök követelték aranyban az adót. Zsigmond király korában az ezüstpénz értéke zuhanni kezdett, mert hivatalosan hamisították. Elsőizben Erdélyben nem fogadta el az egyház ezüstben az adót. Lépes György erdélyi püspök nemcsak az esedékes adót követelte, hanem a három évre visszamenőt is. Ez idézte elő az arany árának nagymérvű emelkedését. A parasztok legnagyobb része nem tudta kifizetni adóhátralékát. A püspök erre a vajda fegyvereseinek segítségével úgy hajtotta be az adót, hogy még az utolsó állatot is elhajtotta a parasztól. Ez az esemény robbantotta ki a régóta elkeseredett nép körében a Budai Nagy Antal-féle parasztfelkelést.

Még mindig a XV. században vagyunk. Marchiai Jakab inkvizíciója. Ebben az időben a feudalizmus szakaszát felváltja a pénzgazdálkodás. Ez fokozza a kizsákmányolást. A földesúr mindent ki akar csikarni

jobbágyaitól pénzadó címén. A nép elégedetlensége vallási ideológiában (egyházellenes, antifeudális) is megnyilvánul, ez a huszitizmus, amely azt jelenti, hogy nem ismerik el a római katolikus egyházat, mely a sátán zsinagógája, az emberek találmánya. Mindebből kétségtelenül kiderül, hogy a magyarországi eretnekek — akik a fent említett római katolikus egyházat jogosan illető megbélyegző véleményt vallják — a huszitizmus forradalmi, taborita irányát képviselték. Mindenki huszitagyanús, aki nem feltétlen híve a fennálló rendnek. Így mindenkiben, aki egyházi adóval hátralékban van, huszitát látnak. Marchiai Jakab a legrettegettebb inkvizitor, őt küldik a huszitagyanús vidékekre. Ő pedig huszitizmus vádjával máglyára küld mindenkit, aki gyanús a hatalomnak.

1437. Budai Nagy Antal. A magyar nép első forradalmi megmozdulása, amely kezdetben eredményeket ért el, de az összefogó uralkodóosztály vérbe fojtja. Budai Nagy Antal hadai fegyelmezett gyakorlatokban kiképzett katonákból állottak. Magyar és román parasztok mellett jelentékeny számban harcoltak céhlegények is, főleg kolozsváriak. Ideológiájuk a huszitizmus volt, vezéreik a cseh háborúkban jártas tisztek. Fegyverzetük jó volt, minálunk ők használtak először puskát. Csak az óriási túlerő győzte le az első parasztfelkelést. Az első parasztfelkelés leverésének oka az volt, hogy a felkelők téves illúziókat táplálták a királlyal kapcsolatban, azt hitték, hogy a király az uralkodóosztállyal szemben az ő pártjukra fog állni.

1456. A nándorfejérvári diadal. Hunyadi János Európa csodálatára hatalmas győzelmet aratott a legyőzhetetlennek hitt hódító török hadsereg felett, ezzel a győzelemmel Hunyadi János megállította a török birodalom hódító terjeszkedését.

A XV. században az földesurak földhöz akarják kötni a parasztságot. Mátyás király a nemesek ellen-

zése ellenére az 1486-os dekrétumában kimondja a jobbágyok szabad költözködési jogát.

A XVI. század elején a magyarországi rézbányák legnagyobb része a Thurzó-család kezébe került, akik az első igazi nagy kapitalista házzal, a Fuggerékkel voltak kapcsolatban. Kizsákmányoló módszereik már kapitalista jellegűek voltak. Itt a kizsákmányoltak már munkások. A besztercebányai bányászok hajtották végre az első sztrájkot, amelyet Werbőczi nádor vérbefojtott.

Az ország urai: Bakócz Tamás és Dobzse László. Bakócz Tamás a jobbágy származású osztályáruló, a telhetetlen egyház megszemélyesítője. Mellette a világhatalom képviselője II. Ulászló király, gúnynevén: Dobzse László, példája a tehetetlen báburalkodónak. A szatíra hangját üti meg Breznai József, mikor a történelem ezen szégyenteljes korszakát örökíti meg. A művész ragyogó emberábrázoló készséggel állítja elénk a gyűlölt báburalkodó Dobzse László portréját.

1514. Dózsa György. A magyar jobbágyság legnagyobb arányú felkelése volt a Dózsa-féle parasztlázadás, célja a feudális uralkodóosztály megdöntése volt. Mátyás király igazságos uralkodását követő földesúri elnyomás ellenállásra késztette az elkeseredett népet.

Dózsa György, aki köznemesi származású volt, a felkelés élére állt, lelkesen csatlakozott hozzá a parasztság, szép számmal látunk a felkelők között céhlegényeket, és alsópapságot. A veszedelemre a fő- és köznemesség egyesült és eltiporta a lázadást. A felkelés vezéreit válogatott kínzások között végezték ki, a parasztok közül rengeteget lemészároltak. Magyarországi parasztháború bukásának okai, elsősorban a parasztság egységének hiányában keresendő. A bukás másik oka a polgárság fejletlensége. A parasztság forradalmi osztályharca nem dönthette meg a feudalizmust, mert az új rend, a kapitalizmus létfeltételei még

nem értek meg. A magyar nép e hősi korszakát Szabó Vladimir tolmácsolásában láthatjuk. A kép, melyet elénk tár a művész, páratlanul színes elmesélő készségét mutatja, melynek segítségével megkapó realitással adja vissza történelmünk e dicső korszakának levegőjét.

A XVII. század. A török hódító és a német zsoldos egyaránt fosztotta ki a magyar falvakat és városokat. A kegyetlenkedésekben is versenyeztek. Ebben az időben kezdődik a kuruc-mozgalom Thökölyvel, aki még a törökkel paktál a német ellenében, de a török rászedi, a háta mögött egyezkedik a császárral. Thököly elbukik, szövetsége is a török fogja el. Emigrációban hal meg. Az agyonkínzott nép pedig várja a felszabadítót.

A törökök kiűzetése után a császári hatóságok nem adták vissza a földet egykori urainak. Akik visszaköltöztek, azokat elűzték és helyükbe „megbízható" császárhű urakat és jobbágyokat telepítettek az országba.

A földbirtok ügyek legfelsőbb hatósága a Bécsben székelő Neoquistica comissio (Újszerzeményi bizottság), amelynek elnöke Kollonits bíboros volt. A jezsuitákra, zsoldosokra és a bürokráciára támaszkodva igyekezett végrehajtani hármas célkitűzését, hogy: Magyarország katolikus, koldús és német legyen. Szentgyörgyi Kornél „Ki merre lát . . ." című kompozíciója, drámai erővel adja vissza a bécsi udvar embertelen, népellenes intézkedései által pusztulásra ítélt magyar nép tragédiáját.

XVIII. század. Az Északkeleti Kárpátokban kezdődő felkelés zászlaja alá magyar és rutén jobbágyok sietnek, ők az első kurucok, vezérük Esze Tamás, aki követeket küld a bujdosó Rákócziért.

1703. II. Rákóczi Ferenc lengyelországi Brezdán várában vállalja, hogy élére áll a kuruc hadseregnek és a magyar nép felkelésének vezére lesz. Utolsó tügget-

lenségi harc, melynek vezetője a nagybirtokosok egy csoportja.

A XVII—XVIII. század. Láthatjuk az úriszék borzalmas tetteit. A parasztnak saját földesura volt a bírája. A nemes úr kénye-kedve szerint ítélkezhetett jobbágyai felett. Tipikus büntetések a deres és a kaloda. Akinek nem tetszett az ítélet, mehetett panaszra magához a földesúrhoz.

„Életünket és vérünket" ezt ajánlották fel a magyar urak Mária Teréziának. A császárnő ezután olyan politikát folytatott, hogy Magyarország gyarmati helyzetbe került. Magyarországból 10 év alatt több mint egymillió szarvasmarhát hajtottak ki Ausztriába, ami óriási hasznot hajtott a bécsi kincstárnak.

De ez nem volt elég, Mária Terézia a bécsi gyárosok kérelmére bezáratja a magyar gyárakat. A bécsi érdek miatt megfojtották a kezdődő magyar gyáripart. Így zárták be a Holicsi fajancgyárat.

A XIX. század elején vagyunk. Katonafogdosás falun. A falvakra kivetették, hogy hány katonát kell kiállítani, ezt azután látszólag sorsolással hajtották be. Valójában azonban az volt a helyzet, hogy a módosabbak pénzzel váltották meg magukat és így a szegény családok fiait fogták meg katonának. Ezt a jelenetet örökíti meg Reich Károly képe, mely nagyszerű korhűséggel és éles társadalomkritikával mutatja be ezt a sötét feudalista korszakot. Reich Károly ezen alkotásáért Munkácsy-díjjal lett kitüntetve.

1848-ban a magyar nemzet haladó osztályai a pesti plebejustömegek kezdeményezésére a köznemesség haladó többségének vezetésével forradalmi harcba szálltak hazánk függetlenségéért és polgári átalakulásáért. 1848. március 15-én Petőfi Sándor forradalomra buzdítja az ifjúságot. A magyarság szabadságharcát minden haladó hazafi a maga harcának érezte és vallotta.

A szabadságharc nagy elősegítője Gábor Áron, a székely ezermester, aki falvak harangjaiból öntött ágyúkat a felkelő hadseregek számára. Demjén Attila remek pátoszú képben, lelkesítően állítja elénk a nagy ágyúöntő hatalmas figuráját.

A kiegyezés lényegében nem változtatott Magyarország gyarmati függésén, az ország gazdasági-társadalmi, kulturális elmaradottságát konzerválta. Megmaradt a nagybirtok, a tőkés fejlődésre a feudális maradványok nyomták rá bélyegüket.

Ilyen helyzetben fejlődik ki a magyar munkásosztály. A külföldi tőke a tőkés és feudális kizsákmányolás közepette nem ritka a 12—14 órás munkanap.

A magyar munkásmozgalom kezdeti szakasza és Frankel Leó neve elválaszthatatlanul kapcsolódik egybe. Frankel egyenes tántoríthatatlan forradalmár volt, a kispolgári irányzatok kérlelhetetlen ellensége. A párizsi kommun munkaügyi minisztere hazajövet a magyar proletariátus élén harcolt a szabadságért, proletárpártért. Ebben a harcban fontos eszköze a párt lapja, amelyet ő szervez és szerkeszt.

A föld kicsúszik a parasztok alól, van akiket elnyelnek a gyárak, de óriási tömegeknek nem ad kenyeret a haza. Így sokan kényszerültek kivándorolni Amerikába, ahol tehetetlen áldozatai lettek az imperialista nagytőkének.

1894. Az elégedetlen szegényparasztság agrár szocialista jellegű megmozdulása a vásárhelyi zendülés. Vezetője Szántó Kovács János, aki szocialistának vallja magát és a bíróság előtt védőbeszédjében elmondja a falu vádját a nemesi úri-világ ellen.

1912. május 23-án a Véres csütörtökön mutatja be a magyar munkásosztály elsőízben, hogy készen áll elnyomóinak elsöprésére, forradalmi akarata, elszántsága határtalan. A tüntetést a rendőrség támadja meg — de kemény ellenállást kap válaszul. Villamosokból,

utcakövekből barikádok emelkednek — a túlerő nagy nehézséggel kényszeríti visszavonulásra a fegyvertelen munkástömeget.

1914. A világ újrafelosztásáért folyó harc elkerülhetetlenné tette az imperialista háborút.

A magyar uralkodóosztályok vágóhídra küldték a magyar népet is, imperialista érdekekért. A hadiszállítók meggazdagodnak papírtalpú bakancs, rossz ruha a magyar katonák felszerelése. A nép szörnyű szenvedései végsőkig fokozzák elkeseredését.

1918. november 20-án gyökeres fordulat következik be a magyar munkásmozgalom történetében, megalakul a munkásosztály következetes forradalmi pártja. A Kommunisták Magyarországi Pártja. A dolgozó nép széles tömegei világosan látják, hogy a magyar nép jogos követeléseit csak a Kommunista Pártra támaszkodva lehet megvalósítani. A párt önfeláldozó vezetői illegális gyűléseken vitatták meg a forradalom döntő kérdéseit.

1919. március 23-án a magyar nép végre a maga ura lett, kikiáltották a Tanácsköztársaságot. Ez a nap az 1945-ös felszabadulásig a magyar történelem legkiemelkedőbb fejezete. A Tanácsköztársaság szerves folytatása volt az évszázados magyar szabadságharcoknak és forradalmaknak. Minden tapasztalatával gyökere, segítője a magyar munkásosztály további harcának, egészen Népi Demokráciánk győzelméig.

A Tanácsköztársaság hősi harcának bukása után a gyűlölt horthypribékek tömegesen végezték ki a munkásokat, parasztokat, akik résztvettek a Tanácsköztársaság igazgatásában. Az áruló polgári és szociáldemokrata kormány letartóztatta a Kommunista Párt vezetőit és bebörtönözte őket. Ez volt a fehér terror időszaka.

1930-as évek elején Bethlenék dollárkölcsönnel akarták „Szanálni" az országot. Aki részesült ebből a

kölcsönből, az elvérzett bele. Az egy összegben visszafizetendő tartozást a parasztság nem tudta kiegyenliteni, így a törpe birtokok tízezrei kerültek dobra és egykori tulajdonosai a legnagyobb nyomorba.

A „fekete pénteket" (New Yorki tőzsdei krah) világválság követte. A gyárak tömegestől bocsátották el munkásaikat, a falu elszegényedettjei nem jutottak munkához. Az éhinség, lerongyolódás egyre nagyobb méreteket öltött. A munkanélküliség sivár reménytelensége drámai erővel tükröződik Papp Gábor képén. Ezt a képet Munkácsy-díjjal tüntették ki.

1930. szeptember 1. 1919 óta a munkásság első nagy tömegmegmozdulása. A kommunisták szervezték, a jobboldali szociáldemokraták leakarták szerelni, de a nép kivonult az utcára, rémületbe ejtve az „úri Magyarországot". Az osztályharc e jellegzetes korszakát Kass János átérzett drámai megmozdulással oldotta meg.

A Horthy-korszakban a nép szabadságtörekvését következetesen csak az illegalitásban élő kommunisták képviselték. Tőlük tudta meg az egész munkásság, hogy valójában mi is történik körülötte. A kommunisták tartották ébren a munkásosztály jövőbe vetett hitét. A röpcédulák az üldözött szabadságtörekvések éltetői voltak.

A párt felvilágosított szervezett. Nevelőmunkát végzett az ifjúság körében is, ennek a munkának hőse és vértanúja lett Ságvári Endre.

A Horthy, fasiszta rendszer a német fasizmus szolgálatába kényszerítette a magyar nép százezreit, akarata ellenére ölni és meghalni sokezer kilométerre hazájától. A voronyesi szörnyű visszavonulás szomorú napja a magyar nép történetének. A magyar nép véres tragédiáját adja vissza Bánhidi Andor mélyen átérzett képe. Érezni lehet, hogy a művész maga is részese volt ennek a borzalmas tragédiának.

A német SS-ek és magyar nyilasok versenyt raboltak és fosztogattak az országban. Tömeggyilkosságokat hajtottak végre, az emberek ezreit lőtték a Dunába, vagy végezték ki a „megsemmisítő tábor"-okban.

1945. Felszabadulás. A dicső Szovjet hadsereg katonái felszabadítják Magyarországot, szétzúzzák a fasizmust! A párt irányítja most már teljes erővel a felszabadult országot. A parasztok végre földhöz jutnak, ezzel teljesült a parasztság ezeréves vágya: a föld azé lett, aki megműveli. A magyar nép várva-várt örömteljes pillanata, a felszabadulás és Scholcz Erik fiatalos művészi lelkesedése találkozott ebben a remek kompozícióban.

Új országunk a Szovjetunió szűntelen segítségével épül. Tanítás és jó tanács és nagyméretű anyagi segítséggel.

Elkészült szovjet segítséggel az első budapesti híd, a Kossuth-híd, amely újra összekötötte a főváros két partját, s így újra megindult a város vérkeringése.

A Szovjetunió negyvennyolcas Szabadságharc egykori dicsőséges zászlóit a felszabadulás után 1948-ban ajándékul visszaadta a magyar népnek.

1948. Kongresszusi nagygyűlés. A hősök terén kimondják az M. K. P. és az Sz. D. P. egyesülését. Megszűnik így a magyar munkásság két pártra szakadása.

A nép a maga kezébe veszi a tőkés vállalatokat. Megtörténik az államosítás Magyarországon, megszűnik az ember ember által való kizsákmányolása.

Újjáépülnek a hidak, lakóházak, új iskolák, óvodák épülnek. Épül ötéves tervünk nagy békealkotása, Sztálinváros és a Népstadion.

Hároméves és ötéves tervünk eredményeinek éber őre Néphadseregünk, amely most már a nép hadserege. Évről-évre felszabadulásunk évfordulóján tesz lelkesítő tanúbizonyságot életrevalóságáról és harckészsé-

géről. Eredményeink és békénk őrét Néphadseregünk díszszemléjét mutatja be Imre István szívetpezsdítő, lelkesítően szép kompozíciója.

A magyar nép harca, történelmének forradalmi hagyományai méltó ihletői művészeinknek. Jogos nemzeti büszkeséggel, alkotói szeretettel készítették ezt az aquarell sorozatot, amelynek célja, hogy a művészet eszközeivel emlékeztesse dolgozóinkat múltunk hősi napjaira, erősítve bennük a szocialista hazaszeretetet.

Ha a kiállítás látogatója megértést, lelkesedést merít az itt látottakból, jelenünk mindennapos harcához — művészeink munkájukat nem végezték hiába. Alkotómunkájuk egyik eredményének tekinthetik ezt a kiállítást is.

Steiner Zsuzsa

Felelős kiadó: Szurdi Márta, a Műcsarnok vezetője

Egyetemi Nyomda, Budapest — 15412 — F. v.: Janka Gyula
Készült 1000 példány

a halottak rokona és a kísértetek szakértője is volt többek között. Ezt az utóbbi címet egy ragyogó előadása nyomán kapta, amelyben napnál világosabban kifejtette annak az álláspontnak a tarthatatlan voltát, hogy a kísértet a látójával *szemben* jelenik meg. Nem, — mondta, — a kísértet az ember háta mögött bukkanik fel, ott hajladozik, imbolyog, bukdácsol és sóhajtozik, de ha az illető hirtelen hátrakapja a fejét, már nincs is sehol.

Amikor már kijutott egészen a nedves rétekig, nem volt ereje többé. Megfordult és határozott lépésekkel megindult a másik Hoffmann háza felé.

Az éjszaka akkor már leszállt, az égbolt csillagtalan volt, vastag sötétség borított be mindent.

Elmegy az öreg uzsoráshoz, ha kell, le is térdel előtte, de a pénznek meg kell lennie. Hanem amikor kibukkant a kis pagony fái közül, szinte a szívverése is elállt.

A ház ablakai sötétek voltak.

— Mi lesz most... mi lesz?... Nincsenek otthon!

Odaosont egészen a ház mellé és körüljárta.

Akkor azután észrevette, az egyik ablak nyitva van.

— Micsoda könnyelműség!... Elmennek hazulról és az ablakot nyitva hagyják!... Nos... legyen hát az ő akaratuk szerint!

Érezte, hogy az arca halálsápadtra válik, de akkor már nem volt a számára visszafordulás.

Körültekintett, azután hirtelen belépett az alacsony ablakon.

Tudta minden bútorról, hol áll és tudta, hogy a pénzt ott őrizgetik a szekrényben, aminek a rozzant ajtaját csak jó erősen meg kell rántani és már kinyílik.

— Hallatlan könnyelműség!...

Már ott állt a szekrény előtt, amikor a padló megreccsent a lába alatt, mire a szoba fekete sarkából hang hallatszott: — Te vagy az, Betti?

Menyus torka összeszorult; homlokát kiverte a jeges veríték. Az öreg Hoffmann otthon van és már lehet is hallani, amint feláll a kerevetről.

Az éjszakai jövevény ekkor megint az ablakhoz akart vonulni, de akkor már érezte, — mert látni nem láthatta, — hogy már késő minden, mert az öreg Hoffmann már ott áll közötte és az ablak között. És már hallatszik is, amint dörzsölgeti a gyufát a skatulya oldalához. Ha az a lángocska fellobbanik, kettéhasad maga az égbolt is és vége mindennek.

Menyus villámgyorsan előkapta zsebéből a hatalmas szalonnaevő bicskát és kinyitotta.

3.

A Szentirmay-birtok ispánja ott tartott rögtönzött előadásában, hogy a kísértetté vedlett Dömötör, az öregebbik, már csak akkor ihatna bort, ha valaki beletöltene pár literrel a sírjába, amikor Menyus reszkető kézzel, hirtelen kihajtotta a borát, majd halálravált arccal hallgatózni kezdett. Valahonnét a távolból asszonyi sikongás és jajveszékelés hallatszott; bizonyára az öreg Betti ment haza, megtalálta a holttestet és most fellármázza a falut.

— Mi az? — kérdezték többen, de az ispán leintette őket.

— Valamelyik büdös paraszt megtépte a feleségét! — mondta és folytatta a tréfálkozást.

Hanem Menyusnak, akár akarta, akár nem, hátracsavarodott a nyaka, mert biztosan tudta, hogy az öreg Hoffmann ott áll mögötte. Hanem csakugyan úgy lett, amint már kifejtette; mire odanézett, már csak a fehér holdfény reszketett a falon. Érezte, hogy ezt a szörnyű játékot nem bírja majd elviselni, ezért megint teletöltötte a poharát és az utolsó cseppig kiitta belőle a fakósárga bort. Ez az a mennyei, vagy pokolbeli likvidum, amibe minden: élő, halott és kísértet egyaránt belefullad.

*Longfellow: Rege Rabbi Ben Léviről**

Szent Rabbi Ben Lévi olvasá szombaton
a törvények könyvét, ahol írva vagyon —
„Élőlény soha meg ne lássa képemet!"
S könyörge az Úrhoz, adná meg a kegyet,
hogy lássa az arcát ő — hű szolgája — ma,
látó szemmel nézve és élve maradna,
De ím a lapra zord árnyék szállt hirtelen.
Fölvetvén agg szemét — ki van itt, Istenem?! —
A Halál angyalát ott pillantotta meg,
jobbjában kard vala, mely hegyes, mint a szeg.
Bár bátor ember volt szent Rabbi Ben Lévi,
ereit félelem cikázó nyila tépi.
Mit akarsz? — szólt s hideg rázta meg a papot.
Az angyal így felelt: közelg ím végnapod;
de ne félj, mert az Úr rendelése régen,
bármi az óhajod, teljesülve légyen
A Rabbi így szólt: hadd lássam élve, nyomban
helyemet odafönt a Paradicsomban.
És szóla az angyal: Jer velem és nézzed!
Szent könyvét becsukván a Rabbi csak nézett. — —
Fölállt és hófehér fejét ím fölveté
Add nékem kardodat, — szóla s ment felé —
mert menet rámesik. — Az angyal (az ég is)
mosolygott s átadni vonakodott mégis.
Aztán a mennyei városhoz vezeté,
— honnét lenézhetett — s a falra ülteté.
Rabbi Ben Lévi ím élő szemmel nyomban
láthatta helyét fönn a Paradicsomban.
Végre egyenesen az Úr városába
lépett be a Halál angyala kardjával.
Oly szellő suhant ott az utcán hirtelen,
mit halálnak nevez az ember idelenn.
Közben az angyal kint várt rá és be-beszólt:
Jer vissza! Mire a Rabbi így válaszolt:
Istenre esküszöm — kit imádtam mindég,
hogy többé sohasem távozom el innét!
Oh, te Szent! — kiálták az angyalok hittel —
Az ős Lévi fia nézdd mit mível itten!
Menny birodalmában erőszakoskodik.
Szent nevedre mondja, innét nem távozik.
Az Úr szólt: mindegyik nyomja el nagy dühét!
Lévi-fi megszegte valaha esküjét?
Hagyjátok csak itt most, hadd lássa az arcom
eleven szemekkel — és élve maradjon. —
Túl a külső falon a Halál-angyala
hallá e nagy végzést. Szólt s izgult a szava:
Add vissza kardomat! Hadd menjek utamon!
A Rabbi vártatva így felelt: nem adom!
Úgyis már elég kint s szenvedést okozott
a földön odalent! Aztán várt. Hallgatott.
De ím az Úr kemény parancsa hallatszott,
zengve a légen át: Add vissza a kardot!
Halk imával fejét a Rabbi leszegte
s szóla a félelmes angyalhoz remegve:
Esküdjél, hogy ember nem látja ezt többé!
Ha ember-lelket szedsz ezután — örökké
láthatatlan legyen a kardod, az orcád
s így hajtsd végre az Úr legszentebb parancsát.
Esküdött s átvevé az angyal azt rögtön.
S láthatatlanul jár azóta a földön.

Angolból: Fonyó Berta

* Longfellow ebben a híres költeményében azt a talmudi legendát dolgozta fel, amely szerint Rabbi Josua ben Lévi koráig a Halál Angyala látható karddal véresen vetett véget az emberi életnek, míg a legendás bölcs merészsége meg nem mentette az emberiséget ettől az iszonyú végtől.

ZSOLDOS JENŐ: MAJMONIDESZ ÉS A MAGYAR IRODALOM

Majmonidesz időtlen értékű neve nyomot hagyott a magyar irodalomban is. A középkori magyar irodalom első ízben *Temesvári* Pelbárt műveiben mutatta meg arcát Európa felé. S mivel a középkor égboltja és Majmonidesz vallásfilozófiája között Aristoteles vert hidat, a stragorasi bölcs kedvéért a skolasztika és benne Temesvári Pelbárt is kénytelen volt vállalni a szellemi rokonságot a zsidó filozófus eszméivel. Albertus Magnus, Aquinói Tamás, Bonaventura, Duns Sestus lazább vagy szorosabb érintkezése Majmonidesz filozófiájával szükségszerűen éreztette a zsidó gondolkodó hatását Temesvári Pelbárt műveiben is. De a magyar író munkáiban a közvetlen Majmonidesz-találkozás nyomai is kimutathatók. Beszédeiben nem egyszer „*R. Moyses*"-idézetekkel teszi megfoghatóbbá elmélkedéseinek tartalmát. (XV. századvég.)

A reformáció korának tudományos-irodalmi élete összeforrott a bibliával; a szentkönyvek gondolatai hevítették át a protestáns prédikációk retorikáját és szabadították fel teremtő munkára a hitvitázók harcos lendületét. Istenes élménnyé lett a biblia és az eredeti héber szöveg tanulmányozása közben nem maradt figyelmen kívül a biblia utáni zsidó irodalom értelemderítő jelentősége sem. Reuchlin és Melanchton szellemi örököseinek magyar tanítványai nyugati mestereik útmutatása mellett ismerték meg a rabbinikus irodalmat s jutottak közel *Majmonidesz* világához. Ebből a légkörből szakadt vissza Erdély földjére a XVII. század legnagyobb magyar-protestáns egyénisége: *Apáczai Csere* János. Elsősorban a tudás bámulata készteti hódolásra a zsidó filozófus emléke előtt. Ezért aprózza fel Majmuni alkotóerejének területét három irányba, amikor a *„nagy bölcsészt, jogászt és orvost R. Majmonidest"* idézi maga elé s ezért érzik ki szavaiból a kultúrrajongás öröme, amikor *„bámulatos tudománytól duzzadó művé"*-t a *More Nevochimot* (A tévelygők útmutatóját) említi. (1654.)

Csécsi János, a sárospataki főiskola teológia és filozófia tanára, a zsidó régiségtudományról szóló rendszerezésében (1726) ritkán védi megállapításait egyházi tekintélyekkel. Szinte kiküszöböli a közvetítő tudományt s kizárólagosan eredeti zsidó művekből merít. Sűrűn jelöl meg talmudi helyeket s nevez meg zsidó tudósokat. A talmud mellett *Majmonidesz jelenti számára a legmegbízhatóbb forrást. Varga* István, a debreceni református kollégium exegézis tanára írja: „R. Mózes Ben Maimon, az első betűkből Rambamnak, másképpen Maimonidesnek neveződik. Ilyen munkájában: Doctor perplexorum, Morah Nebochim, a Grammaticára is hallgatott, ámbár a Metaphisicai subtilitásokat is igen gyakrann bévitte a Bibliába. A XII. Százbann született Cordubábann." (1816.) *Budai* Ezsajás pártatlansággal jelöli ki a zsidó filozófus helyét a könyvnyomtatás előtt élő írók sorában. Majmonideszről szóló ismertetésnek egyik-másik kitétele arra a feltevésre enged következtetni, hogy Majmonideszt tartja a zsidó tudomány legjelesebb művelőjének. Vázlatos életrajzi átnézetében érinti a zsidó filozófus pályájának minden főbb mozzanatát: „R. Mosche (azaz Móses) Ben Majmon" Cordovában született és az arab Averroes tanítványa volt. Hitsorsosainak irígysége elől (?) Egyiptomba menekült és ott Saladin szultán udvari orvosa lett. Alexandriában iskolát alapított s ide nemcsak Egyiptomból, hanem Judeából és Szíriából is jártak tanulni. Kairóban halt meg 1205-ben. *„Minden Sidó Tudósok között elsőnek lehet tenni, kihez fogható sem az előtt, sem az utánn nem volt."* Anyanyelvén kívül chaldeai, török, méd és görög nyelven beszélt. Jártas volt a matematikában, a peripatetikus filozófiában, az orvosi tudományban és a talmudban. *„Innen van, hogy a Sidók magasztalni akarván nyelvekenn Nagy Sasnak, Napkelet Ditsőségének és Napnyugot Világának hívják... Ezenkívül azt mondják, hogp hozzá hasonló ember Mózestől fogva nem volt a Világon."* Ezután tudományos munkálkodásának eredményeit veszi számba és legjelentősebb műveinek néhány mondatba sűrített tartalmi kivonatát adja. Leghosszabban a More Nevochim mellett időzik. (1802.)

A XVIII—XIX. századforduló időpontjában *Ruszek* József „Maimonides tudós Rabinus More Nevochim-jának" egy szórványadatát használja fel gondolatainak támogatására, amikor a zsidó filozófus művének a szabeusok csillagkultuszát ismertető fejezetére hivatkozik (1811), *Rozgonyi* József, a harcias szellemű antikantiánus filozófiatörténeti művében külön fejezetekben tárgyalja a héber és a zsidó filozófiát. Majmonideszben a mindenektől felfogható népszerű bölcseleti tudomány képviselőjét látja, műveiben a zsidó exoterikus filozófiának tükörképét, visszhangját. Ezt a zsidó filozófiai irányt *„megismerhetjük a 12. században élt Moses Majmonides zsidó orvos és fölötte éleselméjű filozófus munkáiból, különösen annak magasztalt művéből, a More Nevochimból."* Ebben az általános megjegyzésben a latin eredeti subtilissimus és laudatissimus jelzője hangsúlyozott bizonyíték a magyar író Majmonidesz-értékelése mellett. S ez a szellemi tisztelet húzódik meg utóbb is Rozgonyi tudományos ítélete mögött, amikor filozófiatörténeti szemléjében elérkezik Majmonidesz időpontjához és körvonalazza a zsidó filozófus jelentőségét az arab filozófia nyugati művelőinek sorában. (1821.)

1834-ben megjelenik magyar nyelven *Buxtorf* műve „A zsidó nemzet történetei és ritka szokásai" címmel és benne Majmonides hitcikkei. Amikor 1841-ben Rosenthal Móric pesti rabbi közvetítésében, napvilágot látott az első magyar-fordításos zsidó imakönyv, megszólalt a Majmunihitelvek magyar szövegmása. Később Szegfy Mór szabadságharci honvédkapitány, a magyarító egylet titkára magyar versbe foglalta Majmonidesz tanításait az első magyar zsidó naptár és Évkönyv számára.

Irodalmunk nem dicsekedhet szerteágazó, sokrétű Majmonidesz-vonatkozásokkal. Mégis: az ismert adatelemek lehetővé teszik a ténymegállapítást: Majmonidesz neve és értékismerete benne élt a magyar tudományos-irodalmi köztudatban.

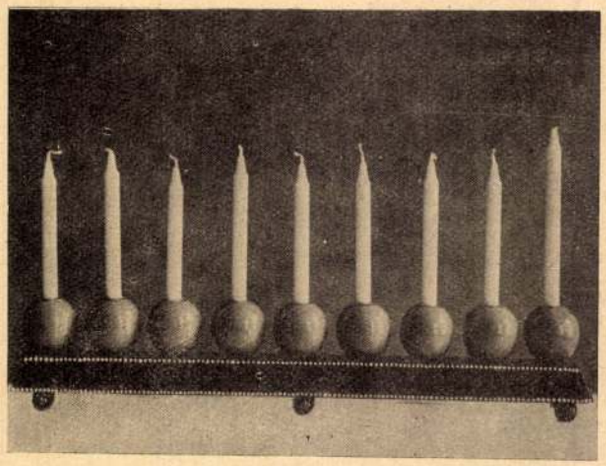

Menorah. Aufrich-Fränkel Mária aradi iparművésznő terve

Múlt és jövő 1935. április

ERDÉLYI HÍREK

A SZATMÁRI WIZO vendégül látta az erdélyi Wizo csoportvezetőit és dr. Ráchel Klompust, valamint dr. Róth Dezsőnét, a Wizo országos elnöknőjét, aki lelkes agitációjával jelentős eredményeket ért el. Megjelent még Weinberger Nándorné, aki különösen a szatmári Wizo körül szerzett nagy érdemeket és Reiter Lunca, aki erős meggyőződését átvitte a legszélesebb erdélyi körökbe. Guth Lajosné fényes teadélután keretében vezette be az ünneplések sorozatát. Dr. Nobel Sándor, dr. Ráchel Klompus, Vermes Ernő és dr. Róthné tartottak lelkesítő előadásokat. Este az Izr. Nőegylet dísztermében 150 vendég jelenlétében folytatta a Wizo megbeszéléseit. Dr. Jordán Viktor héberül és németül beszélt, majd a szatmári Wizo elnöknője, dr. Fischer Samuné szólalt fel, utána Hegedüs Zoltánné és dr. Róthné. Dr. Schwarz Lajos aktuális verset olvasott fel. Másnap folytatták a tanácskozásokat a Kereskedelmi Csarnokban. Végül dr. Fischer Miklósné teadélutánt adott dr. Róthné tiszteletére. A szatmári Wizo buzgó működést fejt ki. Teadélutánokat rendeztek: Wohl Miklósné, Steiner Józsefné, Adler Jenőné, dr. Klein Sándorné, dr. Roóz Gusztávné, Schwarz Zoltánné, Lázár Dávidné, dr. Jordán Viktorné, Rosenfeld Mártonné, dr. Kertész Ferencné, dr. Fejes Lajosné, Grünfeld Henrikné, Havas Emilné. A teadélutánokon értékes előadást tartottak: Dr. Roóz Gusztávné Prágából, a zsidóság multjáról. Fried Margit a zsidó ifjúsági problémákról, Giszkalai János Heinerről, Sugár Fülöpné a zsidó nők feladatairól és a nők helyzetéről, Hegedüs Zoltánné olaszországi tapasztalatairól, Fried Zoltánné Max Brodról, dr. Rosenbaum Dezsőné a rabbinikus bölcsességekről, dr. Jordán Viktorné a cionizmus és asszimiláció problémáiról, dr. Schächter László a zsidó történelemről. Dr. Fáy Béláné összefoglalót adott az eddigi elért erkölcsi és anyagi eredményekről. Markovits Elek Thomas Mann művészetét méltatta. Dr. Schwarz Lajosné revüt tartott. Rosenfeld Mártonné Herzlről tartott szép megemlékezést.

A HATEGI ZSIDÓ EGYESÜLETEK: a helyicsoport, a Wizo, a Nőegylet és az Aviva-Barisszia-Haboné bemutattak három egyfelvonásos színdarabot, amelynek szereplői voltak: Berkovits Irén, Berger Izidorné, Hersch Józsefné, Weil Jenőné, Widder Gizella, Widder Margit, Baum Samu, Jakab József, Léb Zoltán, Schwarcz Béla és Sámuel Jenő. Nagy tetszésben részesült Baum Judit és a kis Tauber leányka *héberül* előadott dialógusa. A rendezésből kivették részüket: Berkovits Irén, Hirsch Józsefné, Jakab Józsefné Schinder Gyuláné, Hersch Samuné, Léb Adolfné, Ábrahám Aladárné, Ábrahám Henrikné, Hirsch Henrikné, Léb Manóné, Mayer Józsefné, Paskovits Ida, Weitzner Mórné.

MELEG ÜNNEPLÉSBEN részesítette szombaton, február hó 16-án a brassói Hitközség érdemes másodkántorát, Walter Ferencet, 40 éves szolgálati idejének betöltése alkalmából. A feldiszített templomban az istentisztelet keretében dr. Deutsch Ernő főrabbi üdvözölte az ünnepeltet, szintúgy Szegő Árpád hitközségi elnök, Kántor Miksa ü. v. elnök, Sziklás József chevra elnök és Mátyás Ignác.

NAGYVÁRADON MEGHALT *Blum* Zsigmond, az Erdélyi Nemzeti Szövetség kerületi főtitkára. A temetésén Fuchs Mór főrabbi, Ráth Efraim, dr. Bárdos Imre és dr. Marton Ernő méltatták buzgó érdemeit.

ERDÉLYI ZSIDÓK BUCURESTIBEN. Bucurestiben élő erdélyi zsidó nők egy lelkes csoportjának kezdeményezésére megalakult a Konkordia dísztermében az erdélyi nők Wizo-csoportja. Léb Jenőné nyitotta meg az alakuló gyülést. Felszólaltak Katz Rudolfné, dr. Szőnyiné, König Mártonné, Lázárné, dr. Mózes Aranka, Winkler Mórné, dr. Winklerné, Karpfné, Stössel Imréné és mások.

PALESZTINÁBA

március-áprilisban a minden szerdán induló

„PILSNA“ és „GERUSALEMME“

legmodernebb gyorshajókkal (csak külső kabin) és a 33.000 tonnás

„ROMA”

pazar luxushajón Triestből 70 óra alatt (páratlan olcsó egységes osztály). Érdeklődés, prospektusok budapesti irodáinkban:

LLOYD-TRIESTINO

THÖKÖLY-ÚT 2 VÁCI-UTCA 4

A BUDAPESTI ORTHODOX IZR. HITKÖZSÉG legutóbbi képviselőtestületi ülésén óbudai *Freudiger* Ábrahám hitközségi elnök, kormányfőtanácsos, örömének adott kifejezést *Frankl* Adolf felsőházi tag, tiszteletbeli örökös országos elnöknek betegségéből való felépülése fölött. *Schlesinger* Adolf pénzügyi előljáró a hitközség financiáiról referált. Majd *Löffler* Henrik főtitkár számolt be az előljáróság hároméves működésének eredményéről. A választási bizottság elnökéül egyhangúlag *Deutsch* Gézát választották meg.

MORDECHAJ DIADALMENETE. Most jelent meg Lakos Alfrédnak, a kiváló festőművésznek ismert nagyszabású kompoziciója: a *Mordechaj diadalmenete*, sikerült reprodukcióban. A jelenet, amely a zsidó nép megmenekülését és Hámánnak, a zsidógyülölet e típusának megalázását ábrázolja, rendkívüli mozgalmasságával és drámai erejével a Műcsarnok tárlatán keltett annakidején nagy feltünést. A Mult és Jövő is bemutatta Lakos e művét olvasóinak. A rendkívül sikerült mű kiválóan alkalmas purimi ajándékul is, valamint zsidó hitközségek és iskolák falaira. Megrendelhető a művész címén: Lakos Alfréd, Budapest, VI., Lehel-utca 14. *Díszes, aranyszínű stilkeretben 22x50 méretben, utánvét mellett, darabja 7 pengő.* Melegen ajánljuk a kitünő művész e sikerült művét minden zsidó családnak.

EGY JIDDIS NYELVŰ SZÍNDARAB EREDETI BEMUTATÓJA HUSZTON. A huszti héber iskolaszék rendezésében a huszti jiddis nyelvű műkedvelő csoport január 15-én zsufolt ház előtt előadta Ausländer Hermannak „Á wurer chulem“ című 3 felvonásos tragikomédiáját. Az előadás úgy anyagilag, mint erkölcsileg fényesen sikerült. A siker hatása alatt most a műkedvelő csoport több ruszinszkói helyiségből kapott meghívást a darab lejátszására. Szereplők: Friedmann Lisu, Kahan Rifcsu, Dub Dóra, Grünbaum Ignác, Ausländer Hermann, Hellman Salom, Krausz Nándor és Zoltán.

HÁZASSÁG

Dr. Reisz Gyula bratislavai ügyvéd, csehszlovák országgyűlési képviselő és neje szül. Fuchs Irénnek leányát, *Nussit*, eljegyezte dr. *Rudolfer* László bratislavai ügyvéd.

Dr. *Grünfeld* Adolf orvos (Sibiu) és *Meisels* Herminke (Mukacevo) jegyesek.

Steinberger Sárika (Marosvásárhely) és *Karniol* Gyula (Beszterce) jegyesek.

Klein Évát (Eger) eljegyezte *Vas (Weiszhausz)* Dániel (Budapest).

HALÁLOZÁS.

Fischer Hermann nagyszőllősi földbirtokos 76 éves korában elhúnyt. A boldogult kiváló talmudista is volt. A pozsonyi Jesivának volt növendéke és világi pályáján is bibliai szellemben élt. Gyermekeit modernül nevelte, belé-jük plántálta a zsidóság szeretetét. Fiai, dr. Fischer József az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke, dr. Fischer Sámuel szatmári ügyvéd és dr. Fischer Miklós szatmári orvos, leánya, Weinberger Nándorné, Kolozsvár, valamennyien a szülői házból örökölt szellemben folytatják működésüket. Dr. Weinberger Mózes főrabbi méltatta az elhúnyt érdemeit. Nagy részvéttel kísérték utolsó útjára.

Székely Jenő, a „Gyöngyösi Lapok" több mint 30 éven át volt felelős szerkesztője, február 18-án Gyöngyösön elhunyt. Temetése nagy részvét mellett folyt le.

EGY ARADI IPARMŰVÉSZNŐ. A Mult és Jövő legutóbbi számában közöltük Fränkel-Aufricht Mária aradi iparművésznőnek néhány érdekes menóra-kompozicióját. Az újszerű stílusban alkotott iparművészeti munkák sokfelé figyelmet keltettek. Egy zürichi olvasónk írja: „Arad mindig a nagy zsidótlanság hírében állott. Pedig Vészi Józsefet, Gál Gyulát, Kaufmann Izidort adta a zsidóságnak és más egyéniségeket is, kikkel méltán büszkélkedhetünk. És most Arad, mint a zsidó szertartási tárgyak művészi feldolgozója jelentkezik egy nagytehetségű, ifjú művésznő munkáin keresztül, amelyekből mély vallásosság árad."

Egy aradi olvasónk írja: Kevesen tudják, hogy a régi reform főfészke Arad ma a legvallásosabb községek egyike. Az aradi orth. község új esketési mennyezete szintén Fränkel-Aufricht Mária műve és általános feltünést kelt. Menorái pedig az idén olyan házakban is kigyultak és velük a lelkek is, ahol a Chanuka ragyogó eszmeköre azelőtt ismeretlen volt."

A PÉCSI TALMUD TÓRA EGYLET előadássorozatában dr. *Lehr* László ügyvéd felolvasást tartott „A zsidóság helyzete a jelenben" címen, foglalkozott azokkal a vádakkal, amelyek az utóbbi évtizedekben a zsidósággal kapcsolatosan elhangzottak. Bőséges történeti érveléssel bizonyította, hogy ezeknek nagyrésze a dolgok nemismerésén, vagy éppen célzatos beállításán alapszik. A tartalmas előadáshoz dr. *Wallenstein* Zoltán főrabbi fűzött néhány nagyvonalú kommentárt.

3 szó csupán **SIRKŐ LÖWY-nél BUDÁN**

II., Fő-utca 79
Telefon 51-5-81

Külön nagy lerakat
ALKALMI VÉTELEK
a legolcsóbb áron II, Zárda-utca 3
Margit-krt sarok

Paplanlepedő . . 9.80
kitünő minőség kézi gomblyukkal
Simapárna 3.90
80×100
SZÉKELY JENŐ
cégnél, Petőfi Sándor-u. 9.

Első forrásból kaphat **ezüst tórafelszerelést, széderlálat, gyertyatartót, menórát**, arany, ezüst és brilliáns ékszereket, órákat
HEIDEN LEÓ
ékszerésznél
Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak
BUDAPEST, KIRÁLY UCCA 21. TELEFON: 38-1-10

PAPLAN BIZALOM DOLGA
Sok ezer állandó vevőm bizonyitja, hogy nálam bizalommal és olcsón vásárolhat.
DORSCHOVITZ
paplangyár
BUDAPEST, VIII PRÁTER-U. 53.
Alapítva 1910.

Klot doubl	P 8-tól
Műselyem brocat paplan fehér kártolt vattával . . .	P 20 „
Műselyem brocat pehely paplan Ia min.	P 65 „
60% selyem brocat, mindkét oldalán legprimább higiénikus pehellyel . . .	P 85 „
Damast matrac 3 részes prima afrikkal	P 24 „

A kitünő HOFFMAN-féle orth. כשר vendéglőben
változatos, finom menü mérsékelt árban, házhoz szállítva is * Lakodalmakat vállal elsőrendü kivitelben * Elsőrendü fajborok
Budapest, VI., Révay ucca 4/B
Telefon 23-8-43

SIRKÖVEK
PFEIFER ÉS HESZKY kőfaragómesterek sirkőraktára
Budapest, VII., Károly király-út 3/c
Dob u. sarok Szombat és ünnepnap zárva Tel. 34-9-95
RENDKÍVÜLI OLCSÓ ÁRAK!

Felelős szerkesztő és kiadó: DR. PATAI JÓZSEF
Kiadóhivatali igazgató: VIRÁG GYULA
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Vilmos császár-út 34
Hungária Hirlapnyomda R. T. Budapest. Felelős: Schmidek Géza

Mult és Jövő 1935. márc.

MDK

Fränker György müép.

F.Gy. müép. lakásmüvészeti kiáll. képzőmüvészet, 1927. 3.sz. 31.l.

MDK

Frenkel György, ép.mérn.
sz. 1895.

Budapest., V. Sziget-u. 38.

A Kamara uj tagjai.
MMÉE Közl. 1925.XI.l. 237.l.

MDK

Fränkel György műépitész

Hétvégi ház a Római parton. Tervezte: Fränkel György műépitész. Készitette: Strauss Tibor épitész. Repr.

Épitőmunka, 1934. 3.sz. 57.l.

MDK

Fränkel György müépitész

Képzőmüvészet, 1930. 31. sz. 147. l.

Fränkel György

terve, repr.

Az Épitőmunka pályázata.
Épitőmunka 1934. 6.lo.sz. 115-116.o.

MDK

Fränkel György müépitész

Férfiszoba
Gyermekszoba

Modern épitőmüvészet. Pesti Hirlap nagy naptára, 1930. 99 l. és képek

Fränkl György

müépitész

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 194o. katalogusa
44 lap

MDK

Fränkel György

Szobaberendezések

Nádai P: Polgári lakás. Tér és Forma. 1929.
II. évf. 12.sz. 511-19 l. képekkel.

MNK

Fränkel Ernő

Művét sorsolásra bocsátotta a Szinyei Társ.
1925.máj.20.-án rend.majálisán.

Nagy.Művészet, 1925. 1.sz. 60.l.

M D K

Fraenkel György, "Decorative Art".

Magyar művészek sikere angol lapokban. Az Est 1934. márc. 25. 9. l.

MDK

Fränkl György müépitész

Uj Magy. Otthon kiáll. Iparm. Társ. 1940.
43 l.

Fraenkel György, [építész, belső építész?]

Gyakorlati célokat szolgál gazdagon illusztrált könyve: [Fraenkel György:] Kombinált szoba, kombinált bútor.

— : Miről szól?

6

A Könyv, Bp. 1936. április

[III/4]

MDK

Fränkel,

/Marsovszky és Fränkel/

A kiáll.-t rendezte :OMIT és a Magy.Ip.Müv.Orsz.

Egyes.

"Magyarország" 1940.márc.16. 8.l.
Mária Valéria u. helys.:"Uj Magyar Otthon" kiáll.

M.D.K.

Frankel György müépitész

Modern ebédlőrészlet-tervét a lap fényképen mutatja be .

- - -

"Régi butorok átalakitása" cimmel cikk és két fénykép a müvész tervei szerint átalakitott berendezésről.

- - -

Szinházi Élet. Bp. 1934. ápr. 29-május 5.
XXIV. évf. 19. sz. 1o2. lap
11o. "

.

M.D.K.

Fränkel György

Három fényképfelvételen bemutatja a lap a művész férfiszoba terveit.

Simon Blanka: "AZ Otthon Művészete" c. rovat
Szinházi Élet Bp. 1933. dec. 31. -1934. jan. 6.
XXIV. évf. 2. sz. 92-93. lap.

.

MDK

Fränkel György

Zeneszoba interieur, repr.

Képzőművészet 1934. 79. sz. 257.l.

MDK

Fränkel György müépitész

Képzőművészet 1930. IV. évf. 31. sz.
147.l.

magasságok a maihoz képest jóval nagyobbak lévén, belül termek képződtek, melyek falait a külső architektúra elemeivel tagolták, s szervesen szoborszerű plaszticitással illeszkedtek bele a bútorok. Bútor azonban még meglehetős kevés volt ezekben az interieurökben és nem is nagy változatú. Az igények a bútorok gyakorlati rendeltetését illetőleg, még nem voltak túlságosan kifinomodottak. Hiszen csak a reneszansz fénykorában 1550 körül terjed el a kredenc, egy alacsony szekrény két ajtóval és fiókokkal. A ládák díszesebbek lesznek, sőt kis posztamensre emelve, pilléres háttámla kiképzéssel polgári trónussá avanzsálnak (Strozzi„ Medici).

A fénykorban, melynek centruma Róma, a reprezentáló pápák világvárosias székhelyén, a reneszansz formavilága is gazdagodik, de soha túl nem teng, a hangsúly megmarad mindig a nemes arányú felépítésen. Velence természetesen kivétel, mert mint mindenkori művészetét, a reneszanszit is a dekorativ túltengés jellemzi. Ne feledjük, hogy Velence mint egy dúsgazdag műpártoló kalmár áll a többi városok között, s ez művészetben is, — a kelettől átvett motivumokkal együtt — érvényre jut.

Franciaországot a reneszansz korában már Páris képviselte, Párist pedig a királyi udvar. Ezt bizonyítja az ebből az időből származó stílusoknak az uralkodó királyokról való el-

EDVI ILLÉS ALADÁRNÉ: SZENESLEGÉNY

A Nemzeti Szalon csoportkiállításáról

EDVI ILLÉS ALADÁRNÉ: MENDLIK OSZKÁR

A Nemzeti Szalon csoportkiállításáról

nevezése is. A franciák az Olaszországban folytatott portyázó hadjárataik alkalmával ismerték meg a reneszanszot és az így francia földbe átültetett stílus a gazdag királyi udvarban az egyes uralkodók alatt hatalmas, önálló virágzásra jutott. A Francois premier, (korai reneszansz) az Henri deux, trois, quattre és Louis treize mind egy-egy fejlődési korszaka a stílnek. A francia szellem, lágy, elegáns formáival már érvényesül, de felépítésében a szigorúság, tisztaság még szembetünő. Erre mutatnak a keskeny és függőleges háttámlával megkonstruált székek is, melyek még a szigorú udvari etikett szellemében születtek.

III. Henrik óta az udvar fényűző szelleme mindinkább erősödik és ez elég károsan is nyomja rá bélyegét a stílre. Az elemek, különösen a plasztikaiak túltengnek; uj tartó elemek, a hermák, kariatidák lépnek fel, figurális és ornamentális reliefek borítják a bútorokat. Agyonnyomott agyonhalmozott alkotások, a l'art pour l'art fényűzés korszaka ez. Sajnos, az utókor előtt ez imponált a legjobban. A francia művészet azonban még évszázadokon át megmaradt udvari művészetnek, s mindenkori alkotásaiban az udvari élet mentalitása jut érvényre.

Csupán Németországban beszélhetünk egy létező reneszansz stílusról. Ennek folytán a jelleg is egyszerűbb, polgáribb. De csak a kezdeti korban. A polgári jólét emelkedésével ez a karakter nagyon hátrányára változik meg. A

Képzőművészet

1930. 27. szám - 44. l. kép

Fränkel György l. Fraenkel
(cikke)

BÚTOR ÉS STÍLUS

Írta: FRÄNKEL GYÖRGY MŰÉPÍTÉSZ

III.

A reneszánsz embereit egy profán, földi pozitivumokat átérző szellem hatja át, ismét erőre kap a testi kultusz. A művészet termékei kemény, tisztán megformulázott fölépítések, melyeknek ritmusát az elemek egymásmellettisége karakterizálja. Ez annyit jelent, hogy a kompozició bármely alkotórésze önmagában is lezárt egészet alkot, melyek bizonyos arány szerinti összeadásából keletkezik az egész. Rendszerint a szimmetria törvényei mérvadók. Egy kiegyensúlyozott lélek kiterjedésének analóg művészi szüleményei ezek. Az emberek jómódúak, az emberek örülnek a létnek, a földi létnek, s már maguknak is építenek házat, nemcsak Istennek.

Olaszországban a vezető társadalmi osztályt a főnemesek alkotják. Épülnek a palazzok. Nyugodt, nemes, finom ritmusú felépítések. Az alap elemeket a görögből kölcsönözték ki és a hasonló lelki diszpozició közös ritmusú alkotásokat is hozott létre. Természetesen ez a hasonlóság csak az alap karakterre vonatkozik, részleteiben, kialakításaiban annyira különbözött, mint ahogy az akkori olasz főnemes különbözött az egykori görögtől.

Egy világi reprezentációs jelleg, elegáns, nyugodt, józan jellemzi úgy az épületek homlokzatát, mint az interieurt, mely különösen korai korszakában, egyszerűségénél fogva jóformán csak az arányainak nemességével hat. Az emelet

N. FODOR OLGA: FEKVŐ AKT

A Nemzeti Szalon csoportkiállításáról

HÍREK

NEGYEDIK ÉVFOLYAMÁBA LÉPETT A KÉPZŐMŰVÉSZET. Áldatlan, példátlanul súlyos viszonyok között, egyedül előfizetőinek lelkes kitartásából merítve erőt, a KÉPZŐMŰVÉSZET ime negyedik évfolyamába lépett. Ha igaz, hogy a háborúban töltött évek duplán számítanak, mi is számíthatjuk kétszeresen ezeket az esztendőket. A gazdasági krizis mindent elsorvasztó pergőtüzében kellett megvívni érvényesülési harcunkat ellenséges indulatokkal és a még nagyobb ellenség közönnyel szemben. Mi azonban egy pillanatra sem vesztettük el hitünket, mert lassan-lassan kialakult körülöttünk a KÉPZŐMŰVÉSZET tábora. Előfizetőink egyre szaporodtak és minél nagyobb volt a mi igyekezetünk, hogy a KÉPZŐMŰVÉSZET nívóját emeljük, annál lelkesebben karolták fel ők a mi ügyünket. Büszkén mondhatjuk, hogy alig van a KÉPZŐMŰVÉSZETNEK olyan előfizetője, aki ne hozott volna újabb hívet soraink közé. Előfizetőinknek ezt a nagyszerű támogatását csupán egy körülmény magyarázza. Szükség volt a KÉPZŐMŰVÉSZETRE. Szükség volt egy pártatlan, minden klikken felül álló művészeti sajtóorgánumra. Ezt az igényt kívántuk kielégiteni és hogy ez sikerült nekünk, bizonyítja, hogy aránylag rövid idő alatt a KÉPZŐMŰVÉSZET a legelterjedtebb magyar művészeti folyóirat lett.

Látva azt a lelkesedést, mellyel előfizetőink mellénk állottak, tavaly ilyenkor annak a reményünknek adtunk kifejezést, hogy az 1929-es év végéig előfizetőink száma eléri a kettőezret. Ez a reményünk még nem teljesedett, holott folyóiratunk oldalszámát csak akkor tudjuk növelni, ha ezt a számot elérjük. Ezért azzal a kéréssel fordulunk minden barátunkhoz és előfizetőnkhöz, propagálják tovább ismerőseik között a KÉPZŐMŰVÉSZETET, hogy már a tavaszi szezon alatt megnövekedett tartalommal, tekintélyesebb köntösben jelenhessünk meg.

A KÉPZŐMŰVÉSZET természetesen a jövőben is megmarad a magyar művészet független sajtójának, mely jobbra is, balra is egyformán mér és csak egy érdeket ismer, a magyar művészet egyetemes érdekét.

A KÉPZŐMŰVÉSZET
SZERKESZTŐSÉGE

ERDŐSSY BÉLA SÍREMLÉKÉNEK LELEPLEZÉSE. A Kerepesi-úti temetőben ünnepélyesen leleplezték a tavaly elhunyt *Erdőssy* Béla festőművésznek, a Képzőművészeti Főiskola tanárának síremlékét, amely *Bory* Jenő szobrászművész sikerült alkotása. A felszentelés után a pályatársak nevében *Grabovieczky* Leó festőművész, tanár és *Sausek* Árpád műegyetemi tanár, az elhunyt barátai nevében *K. Somody* István szerkesztő mondtak emlékbeszédeket. Az avatási ünnepség szónokai méltatták azokat a kiváló művészi és emberi tulajdonságokat, amelyek népszerűséget és művészi sikereket biztosítottak Erdőssy Bélának. K. Somody István szárnyas szavú emlékbeszédjét ezekkel a szavakkal fejezte be:

— Hordozója volt a nagy magyar fájdalomnak, amelynek egyaránt gyermekei vagyunk, de bizakodással küzdött a jobb jövőért. Csüggedetlen harcosa volt közéleti és művészi meggyőződésének. Nem volt hajlandó megalkuvásra, a végsőkig kitartott elvei mellett akkor is, amikor ez hátrányt jelentett számára s amikor egy kis politikai opportunitás feléje fordította volna a hatalom kegyét.

— Hazai és külföldi nagy díjak tanúskodnak arról, hogy Erdőssy Béla dicsőséget szerzett a magyar grafikának és pikturának. Méltán búslakodhatik a múzsa az elárvult, palettán, ahogyan Bory Jenő megmintázta: mindnyájunknak nagy vesztesége, hogy a nógrádi udvarházak, hangulatos magyar tájak, színes vásári jelenetek festőjének kezéből kiesett a paletta és az ecset... Nemes szivében nem sajog tovább a magyar bánat és jóságos szemére nem vet árnyat a sötét magyar sors...

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Kiállító művész. A *Képzőművészet* nem hivatalos lapja, sem félhivatalosa egyetlen művészeti egyesületnek sem. Nem is részrehajló egyik irányban sem. Ha Ön mégis úgy látja, hogy a Műcsarnok körül csoportosuló művészeknek „kedvez", ebből csak annyi az igazság, hogy a Magyar Képzőművészek Egyesületében látjuk azt a művészi testületet, amelyik legalkalmasabb lenne a magyar művészek egyetemének összefogására. Ha ugyan egyáltalán lehetne a magyar művészeket összefogni. — *Művészelőfizető.* Párisban egy tucat u. n. művészeti sajtóorgánum van, de egyetlen rendes művészeti folyóirat sincs. Valamennyi exportra dolgozik. A külföldi művészek, a „barbárok" reklámját szolgálja drága pénzen. Minden soruk és oldaluk megvásárolható. Úgy is néznek ki, mint egy ócska árjegyzék. Kizáróan külföldiek használatára. Párisiak nem olvassák.

A szerkesztésért és kiadásért felel: Dr. Gyöngyösi Nándor
Tevan Nyomda és Könyvkiadóvállalat Békéscsaba

képzőmű 1930. I–VI. folytatólagos cikk több számban

BÚTOR ÉS STÍLUS

Írta: FRÄNKEL GYÖRGY MŰÉPÍTÉSZ

II.

A római birodalom rövidesen kettévált, a hatalmi súlypont áttolódott keletre Bizancba, s hozott létre egy kelet-nyugat egybevegyülési heterogén művészetet: a bizancit. A diadalmas egyház merev, fenséges, tekintélyt kiépítő törekvéseivel azonos a császári udvar fényűzése, lelketlen rideg pompája. Túlhalmozott aranyozás, elefántcsont berakások, a falak csillogó mozaikja, a sematizált témájú merev, dogmatikus, stilizált alakokkal, mind ezt a jelleget domborítják ki.

Minden a templom körül csoportosul, s így a művészeteknek is a szerzetesek az egyedüli istápolói.

Erre az egész korszakra — a román stil korszakára — jellemző ez a kiépített szerzetesi rendszer s ennek főkaraktere a nyugodt, komoly, kissé komor méltóság, melyet csak a primitiv népek nemzeti elemként beszivárgó játékos fantasztikuma élénkít.

Egy elől kezdés ez. A bútorok nehezek, mondhatnánk primitivek, de egyszerűségük mellett is nagyon erőteljesek. Gyakori az állatfej és karomvégződés. Legfontosabb bútordarabjuk a láda, amely nem ritkán félnyereg végződésével a késő görög szarkofág eredetét árulja el. Szekrény nagyon kevés van, ezek egész simák, nehéz deszkákból összetákoltak. Céljuk a templomi holmik könyvek, ruhák, elrakása. Egy dísznélküli tárgyilagos művészet ez, tisztán az asztalos és ács építőmódja. Az ornamensek teljesen alárendeltek és lapos, főleg egymásbafonódó szallagmotivumokból állanak, s csak ritkán alkalmazzák az építészeti elemeket, s így semmi esetre sem emlékeztetnek a XIX. század római stilban utánérzett, annak építészeti elemeitől túlterhelt büfféire és kredenceire.

A román stil azonban észrevétlenül átment a gótba. A gyermek felserdült ifjúvá fejlődött. A brutális erők tobzódása megszünt, s helyét egy magasabb, eszményibb hivatottságra való törekvés foglalta el. A nők védőivé válnak a lovagok, a kard mellé a lant kerül. Az egész korszakot hatalmas eszmék rázzák meg, az emberek vallásos extázisukban valósággal felmagasztosulnak.

Egy testetlen, égfelé törekvő vágy korszaka ez, alkotásuk minden izében ezt a majdnem anyag nélküli felfelé való mozgást asszociálja. Minden forma megnyúlik finommá, törékennyé válik kezükben, az épületek merev falai csipkeszerűen megbomlanak, s messze elkerülik a reális földiség látszatát. A szerkezeteket a lehetőség szerint eltüntetik.

Ez a folyamat végzi átformáló hatását a bútoron is. Különösképen elég soká megmarad a román nehéz összeépítési mód, s kezdetben csak a lapos faragású román díszítőmotivumokat váltják fel a gót építészetből vett csúcsíves, vagy mérműves elemek. Csak a XV. századdal érvényesül teljesen a gót szellem. Az eddigi vastag deszkákból összerótt merev egybeépítést felváltja egy könnyű konstrukció, melynél egy összecsapolt váz a lényeg, könnyű kitöltő betétekkel. Jellemző, hogy az uj butorokkal való első ilynemű interieur kialakitások, a festők — a holland festők — képein jelennek meg. Egy festőibb, irreálisabb, több eszmeiséget kifejező belső tér keletkezik. Túlteng a propagativ elem. Uj forma a szekrény; rendszerint egy nyitott alsó rész fölé emelt ajtós, ládaszerű résszel, ezüstneműek és egyéb rekvizitumok számára. A nyitott alsórész és a tető a fénylő sárgaréz edényeknek kitünő helyet biztositott. A burgund hercegi és a francia udvarban hátfallal s kiálló baldachinnal gazdagodva kredenccé alakulnak a díszevőeszközök számára. Sajnos, az utókor romantikája ebben a tipusban találta meg a leutánozandó iskolapéldát s a XIX. század természetesen telerakta „stilecht gótikus" bútorait gót építészeti elemekkel és túlzott faragásokkal.

A gót stílusban lép fel először a két, sőt négy ajtós szekrény tipusa is; a ládából pedig támla segítségével padot csináltak. Ez mind egy uj polgárosztály keletkezésére mutat, amelynek az előbbi kor primitiv emberével szemben már kultúr igényei is vannak.

Jellegzetes gót bútordiszítő motivum a „Faltwerk", egy gyalutechnikás ornamens, mely úgy néz ki, mint egy kibe hajtogatott pergament. Egy hullámmozgásszerű érzékeltetés ez, amely mellett sűrűn alkalmazzák a mérműves áttöréseket is.

Franciaországban a királyi udvar elegánsabb volta már érezhető az előkelőbb és gazdagabb kiképzésű bútorokon. Egyszerűbb és durvább az angol bútor, melynél elsőizben mutatkozik a későbbi korok angol bútorainak sajátossága, a tárgyilagos, célszerű, leegyszerűsitett formai kialakitás. A késői gótban a mozgás lendülete megtörik, a finomság finomkodássá válik, a motivumok halmozódnak, a betéteket teljesen ellepi, felbontja a mérműves motimuvok tömege; a korszak kiélte magát.

BORY JENŐ: RELIEF ERDŐSSY BÉLA SIREMLÉKÉN

Képzőművészet IV. évf. 26/27

Fränkel György

Arad

Építőmunka

1934. 6-10 sz.

116 l.

SZIK MINT A VIZILÓ
MINDEN
SZÍNBEN
KAPHATÓ
PROPA
ITA

TAKARÉKOSKODJUNK, MERT SZEGÉNYEK VAGYUNK!

Ki kell használni a teret, össze kell kapcsolni a bútorokat, melyeket megfelelő nagy ürtartalommal, kellő kihasználás lehetőségével kell konstruálnunk! A formák simák legyenek, egyrészt könnyű tisztíthatóság céljából, másrészt, mert átalakult esztétikai követelésünk a szépet nem az egyes bútorok díszes iparművészi kialakításában, hanem az enteriőrelemeknek egységes szerkezetet jelentő formai felépítésében, nagyvonalúbb, szervesebben összefüggő kompozicióban látja. Szükségszerűen következett ez abból, hogy általában kis helyiségben tág, levegős térhatást keltve kellett sok, önmagában keveset mutató bútordarabot összekapcsolni. Tömegeknek és színeknek zárt egységét kellett megalkotni. A modern enteriör tehát elsősorban belső-építés, építési funkció, nem pedig iparművészkedés.
Minderről természetesen a nagypublikum és a kereskedők, iparosok nagy része vajmi keveset sejt. Jelszavak és sablónok után indulnak. A kombináltszoba mottóvá lett. De mi is az a kombináltszoba? Kombinált annyiban, hogy nem egyfunkciójú többé, mint a régi lakások sablónos szobái voltak, hanem összevont. Ugyanúgy a bútorok is elvesztették hivatásukat jelző pregráns külsejüket, s egyazon külső megjelenésben különböző rendeltetésűek lehetnek. Az egyes bútorok összevonása révén keletkezett a kombinált-bútor. Kombináltszobának, kombináltbútornak azonban nem szabad sablónná válnia. Már pedig ez a veszély a kommersz iparban nagyon is fenyeget. Mindnyájan jól ismerjük az ezerszeresen látott ágydíványokat, a nagy kombinált szekrényt, a Mädchen für alles-t, az unalomig ismert tolóüveges vitrinjével és kivilágított bárrekeszével. Kisiparosaink, akik tervező irányítása nélkül kénytelenek a megrendelő igényeinek eleget tenni, rá vannak utalva a rendszerint Németországból behozott, vagy annak alapján itt átdolgozott sekélyes ízlésű mintalapokra. Ezeknek az ábráknak legsúlyosabb hibájuk talán nem is az, hogy modern formanyelvük is dagályos, hanem főleg a merev sablónra való törekvés, a sematizálás, amely a modern lakberendezés szellemétől a legtávolabb áll. Sajnos bútorkereskedelmünk igen nagy hányada spekulál a publikum rossz ízlésével, s kultúrális elmaradottságával. Az úttörő művészek spirituális vajúdásának eredményeiből merít a felületes spekuláció. Számára legszembetünőbb karakterisztikumokat rögzíti, illetőleg torzítja és megszületik — a gicss. Ez ellen küzdeni, kötelességünknek tartjük. Rendszerbe akarjuk foglalni az elért eredményeket. Az építőmunka szerkesztősége megbízta egyik jeles tervezőművészünket, Fränkel György műépítészt, a két év előtt megjelent «Mai Otthon» szerkesztőjét, hogy «Kombináltszobák» cím alatt újabb könyvet állítson össze. E könyv illusztrációi, léptékes rajzai, alaprajzi megoldásai és a hozzáfűzött magyarázatok arra a gyakorlati és művészi szellemre akarnak rávilágítani, ami a sematizálást kizárja és a berendezés élő organizmusát igazolja. A könyv szakemberek s a közönség érdeklődésére érdemes.

Fränkel György: fiúszoba. A sarokpad széles része ágydivány. A mögötte lévő szekrénnyel és függönnyel elkerített fülkében mosdó van, a szekrények ajtaja is idenyílik. Textilt szállította Frühof Sándor. Készítette Schulzer és Hoffmann kárpitos és lakásberendező, IX., Ráday u. 20.

Fränkel György: leányszoba ágydivánnyal. Szekrényben ruharész, toalettasztal és szekreter van elhelyezve. Készítette Tóth József asztalosmester, VIII., Thaly Kálmán u. 12.

Építőmunka 1935. 1. 22.

BECK Ö. FÜLÖP SZOBRÁSZMŰVÉSZ MUNKÁI

HELYREIGAZÍTÁS. Legutóbbi számunkban közölt Savoy Kávéház fényképeit Kozelka Tivadar műszaki fényképész készítette. Műterme: Budapest, IV., Petőfi Sándor ucca 3. I. em.

1934. évfolyam 149. oldalán, G. W. V. szövőüzem: Torontáli szőnyeg helyett: Kéziszövésű Kilimszőnyeg.

1934. évfolyam 140. oldalán bemutatott enteriör fényképeit «Marian fotóműhely» készítette. (Bp. V., Lipót körút 13.)

BECK Ö. FÜLÖP:

Fent: Fellner-síremlék a Kerepesi-temetőben.

Lent balra: Tolnay Kornél jubileumi plakettje.

Jobbról: Országos Iparegyesület plakettje.

Beck Ö. Fülöp a modern magyar szobrászatnak — de különösen az érem-művészetnek — egyik legmarkánsabb úttörője. Művészetének részletes ismertetését és méltatását egyik következő számunkban fogjuk közölni.

Fränkel György: hall. A szemközt lévő nyitott ajtó a gyermekszobába vezet. Készítette Gärner Márton asztalosmester, VII, Almássy-u. 3

Fränkel György: női szoba Epeda párnázású ágydívánnyal

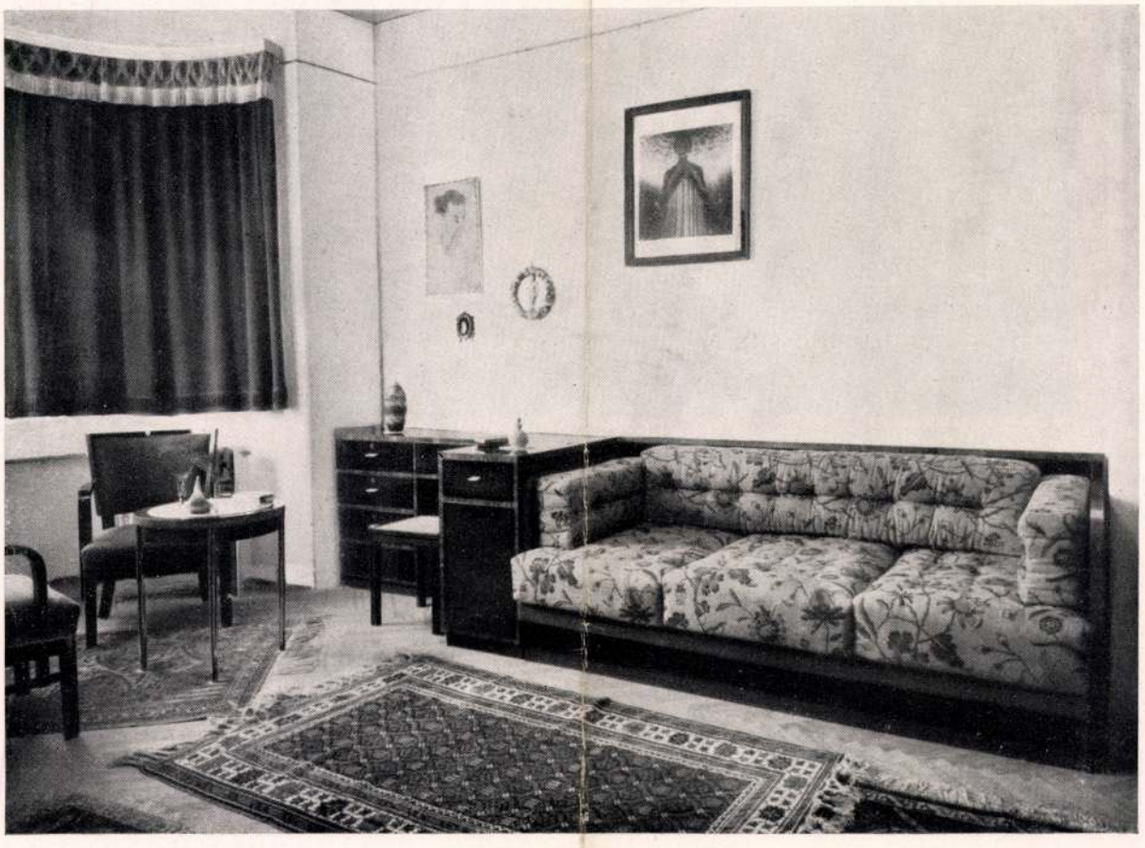

FOTO SEIDNER

17 l.

Épitőmunka 1935. 1. sz 16(17) l
képerrel

Farkas E., Farkas Gy.: Nappali szobarészlet. Bútorszövet hollandi terrakotta mohair,
szállította Benyovits lakásművészeti Studio

FOTO
MÁTÉ OLGA

tényezőit röviden összefoglalhatjuk. De a kis füzet ezen munkateljesítmény leírásán túlmenőleg még sokkal többet is ad: világos, szabatosan megfogalmazott képet a világítástechnika általános fejlődéséről. Ez a fejlődés pedig óriási, évről-évre újabb és újabb meglepetéseket tartogat a szakember és a nagyközönség számára. A háborús gazdasági krízisek súlyától fokozatosan felszabaduló emberi értelem ismét az alkotás szekerébe foghatja teljes tudását és ennek a lázas előretörő munkának eredménye hatalmas új lendület a technika minden terén és így a világítástechnikában is.
Jól világítani annyit tesz, mint fényt, kényelmes, pihentető otthont és kellemes munkahelyet nyujtani az emberiségnek. És ezen a téren találkoznak a modern építőmunka és világítástechnika, mert a célkitűzésük azonos. A világítótechnikus csak a kérdések iránt megértést tanusító építővel és építtetővel karöltve tudja megvalósítani magasszempontú világítástechnikai elgondolásait. Az építő és építtető viszont csak úgy találhat kielégülést ebben a munkában, ha az a természetes és mesterséges világosság helyes felhasználásával melegítő, boldogító érzést nyujt a lakásban és szórakozóhelyen, a munkahelyen pedig a munkaképesség maximumát, tehát a munka könnyedtségét szolgálja.
ZIPERNOVSZKY FERENC műszaki igazgató, a Világítástechnikai Állomás elnöke igen eredményes munkát végzett akkor, amidőn a vezetése alatt álló intézmény munkásságának megismerését e füzet kiadása révén mindenki részére lehetővé tette. Lapunk minden olvasójának a legmelegebben ajánlhatjuk, hogy e füzetet olvassa el. Ha pedig elolvasta és a füzetben foglalt sorok felkeltették érdeklődését, mi sem állja útját annak, hogy ugyanolyan lelkes látogatójává és hívévé válljon a Világítástechnikai Állomásnak, mint az előadások tízezrekre menő hallgatósága.

Willheim Gusztáv.

Fränkel György

Fränkel György műépítész lakásművészeti kiállítása. A Mentor könyvkereskedés grafikai kiállító helyiségében mutatkozott be *Fränkel* György egyéni stilusú interieur-tervezői tevékenységének válogatott termékeivel. Mintegy hatvan darab színes rajza, vázlata és fotografiája tanuskodik a tervező művész qualitásairól. A kiállítás bő és változatos anyagánál fogva igen alkalmassá válik arra is, hogy a modern stilus belső fejlődési menetét forrongási periódusától: — a tér szeszélyes ornamentikájú sikokra bontásától, a lehiggadt, klassikus periódusig: a leegyszerűsített formák által elért monumentalitásig, kisérhessük. A stílus jellegzetességének eme tág keretén belül Fränkel épitész interieurjeire a művész ütötte rá markáns egyéniségének bélyegét.

Képzőművészet

1927. 3. 7.

XXV. évfolyam, 19. szám.

UJ I

Fränkel György

Lásd
z

Forum. 1932.

33-l

Fränkel György

AzE. 1934.márc.25. - Ber P: Automata-büffék. MI. 1931. 24-26. l./Képpel./ - Decorative Art /London/. 1934. febr.sz. - É-G. I. 336.l. - Épitőmunka. 1934. 3.sz. 57.l. /Hétvégi ház a római-parton, képekkel./ ,- 71.l. /Képek./,- 4-5.sz. 82.l. /Kép./ ,- 6-10.sz. 116.l. - 1935. 1.sz. 16-17.l. /Képekkel./ - FerB.1932. 33.l. - Fränkel Gy.: Butor és stilus. Cikksorozat I-VI. Képző-müv. 1930. 25-31.sz. - U.a.: Lakásmüvészet. Korunk /Kolozsvár/. 1932. 46.l. - U.a.: A mai otthon irásban és képben. Bp. 1933. 54 l.

64 t., 24 l. /Ism.: TésF. 1933. 188.l./ - U.a.: Formalizmus a mai lakásberendezésben. Építőmunka. 1934. 4-5.sz. 86.l. - U.a.: Kombinált szoba, kombinált buter. 8-r., sztl.ll., sok kép. Bp. 1936. - U.a.: Lakás és buter. Bp. 1938. /Képekkel./ - U.a.: Fiatal házaspár kétszobás luxuslakása. Ujság képes melléklete. 1938. jan.1. /Képekkel./ - U.a.: A mai otthon fekhelyei. U.o. 1938.jul.10. /Képekkel./ - György D.: Uj m.építőművészet. I.k. Bp. 1935. 18,20. l.,- II.k. Bp. 1938. 31.l. /Kép-

pel./ - Képzőmüv. 1927. 3.sz. /F.Gy.müépitész x lakásmüvészeti kiállitása./,- 21.l. /F.Gy.interieur-kiállitásából, képekkel./,- 31.l. /F.Gy.lakásmüvészeti kiállitása./ - 1934. 79.sz. 257.l. /Kép./ - MI. 1931. 24.l. /Kép./ - 1940. 39.l. - M.Grafika. 1924. 265.l./F.Gy.grafikái a Mentor kabinetjében./ - 1927. 374.l. - Müegyet.Névj. 7.l. - SzeMFT. 291,292,592.l. /Arcképpel és képekkel./ - TésF. 1930. 95.l. /Kép./ - 1933. 4-5.sz. 155-157. l. /Képekkel./ - Ujság. 1927.szept. 18. /e.a.: F.Gy.lakásmüvészeti kiállitása./

Fränkel György [illegible]

Kombinált szoba,
kombinált bútor.
(Sok képpel) Bpest
(1936) Atlan lb.
8-r.

-

-

-

XX nagyértékü képgyüj-

XX

gy

al

get

-

ján-

eti

koz-

urát,

ünk

(Egészen más okból történt az ajándekozás!)

< Fränkel György >

építész Könyve

< > Lakás és bútor

Rp. 1938.

képekkel

Hamis maga der-
vette bútor és
interieur képé-
vel

Fränkel György

cikke

Butor és stilus.

III. rész.

Képrönnivesek

1930. IV cikl. 27 sz

ÁRLAT

)01

őművészeti Társulat

tménye

FRÄNKEL *György*, építész, festő és grafikus, * Budapest 1895 márc. 2. A bpesti műegyetemen 1920. szerezte meg az oklevelet. 1924. a Mentor könyvkereskedés kabinetjében mutatta be eredeti felfogású grafikáit. Két évig Berlinben Scherz műtermében dolgozott az iparművészeti iskolán. 1934. a londoni Decorative Art méltatta művészetét.

E. G. I. 336 l

~~volt Járda vicei~~
~~lakásából 1944.~~
~~elkölt~~

Paleolith Kőeszközök VIII. 151.

AUTOMATA-BÜFFÉK

Gombamódra szaporodnak Budapesten az automata-büffék. Sokak szerint anyagi leromlásunk jele: már nem telik vendéglőre. Mások szerint annak a nyugati gondolatnak a beférkőzése, mely szerint nem muszáj minden étkezéshez félórára, órára leülni. A pincér, fizetőpincér, italos, kenyeres tartása a gazdának, a borravalók pedig a vendégnek olyan fölösleges kiadást jelentenek, melyet meg is lehet takarítani. Bennünket itt a dolog szociális és gazdasági oldala csak annyiban érdekel, amennyiben olyan új szükséglettel állunk szemben, mely belső-építészeinknek és berendezőinknek új feladatot jelenthet.

A mi automata-büffeinkkel, hogy a hisztorikummal kezdjük, nagyon sajátos bajok ütköznek ki. Az első ilyen büffét (legalább az újabb sorozatban, mert hiszen a háború alatt is voltak automata-büffék) az Adriát a Rákóczi-úton egy Bécsben élő győri származású magyar építész (Stolzer) csinálta. Az Uniót az Erzsébet-körúton szintén Stolzer csinálta, de a festést, padlót, bútorokat Fränkel György pesti építészre bízta. A másik Erzsébet-körúti büffét, valamint a Baross-tér melletti Imperial büffét bécsi építész (Hirschenhauer) tervezte s a festést, padlót, bútort ismét Fränkel. A vámházkörúti büffét Reitzer Bécsben élő pesti építész készítette. Mióta azután ezek a büffék olyan jól funkcionáltak, az építtetők gondoltak egyet és kikapcsolták a tervező építészt, berendezőt és saját elgondolásuk alapján iparosokkal csináltatták meg az egész büffét. Úgy gondolták, hogy a legfontosabb úgyis maga az automataszerkezet, melyet az iparos készen szállít s a síma márványburkolathoz sem kell tervező. Igy keletkeztek a Teréz-körúton a Magyar ház, az Uránia mellett az Ideal s a régi Nemzeti Színház helyén épült büffé stb. Kivételes eset, amely a Terézkörút 43. szám alatt épülő büffénél történt, hogy az építető munkaközben belátta, hogy büfféje, úgy ahogy vezetés nélkül az iparosok azt csinálják, sehogy se sikerül, s a beteg, félkész munkát elvitték az orvoshoz, hogy csináljon belőle valami épkézláb dolgot. Igy jutott ez a munka Fränkel György kezébe. A többi most készülő büffé egy kivételével, tudtunkkal szintén tervező nélkül készül — házilag. Az az egy kivétel a Berlini-téren van a nyugati pályaudvarral szemben és teljes egészében Bálint Ferenc tervei alapján és vezetése mellett készült.

Ezek után áttérhetünk az esztétikumra, mint a bennünket elsősorban érdeklő kérdésre. Az előrebocsátottakra főleg azért volt szükségünk, hogy az esztétikum letárgyalása után következtetéseket vonhassunk.

A büffék közül az Adria, a vámházkörúti, az Imperial s az Erzsébet-körúti hatnak kevés kifogással teljesnek. Az egyszerű márvánnyal födött automaták szellemében sikerült itt úgy a bejáratmegoldásban, mint a belső kiképzésben viszonylag jót csinálni. Az Unió büffénél a külső kiképzés nyugtalan és túlzsúfolt s belül az amerikai színek túlkihangsúlyozása a megrendelő intencióinak megfelelt ugyan, de nem hat jól. Az Unió, Erzsébet-körúti és Imperial büfféknél a falfestést és a padló kiképzését Fränkel György jól oldotta meg. A falfestés különösképpen érdekes, mert nem patronnal készült, hanem teljes egészében megtervezett s a foltok elhelyezésével és a színek finom árnyalásával hat. A formák szögletes lezárása pedig nagyon megfelel az automataszerkezetek szögletességének és nagysíkú voltának. A padlók megoldása rokon szellemű. A készen kapott köveknek és fekete, fehér, piros színének szerencsés kombinálása úgy, hogy a keletkező foltok egységes s a festéssel rokon nagyvonalú rajzot adjanak. Az Unió büffénél még pasztellel fölrajzolt és tejjel rögzített falfestményekkel is próbálkozott Fränkel, melyek összefoglalt formáikkal jól beleillenek az egész belső kiképzés egységébe.

A Teréz-körút 43 alatt épülő büffében a feladat az volt, hogy a helyiséget — melynek hátsó felét azért, hogy ott egy felső helyiséget is lehessen beszorítani, a készítő iparosok túlságosan alacsonyra csinálták — az építésznek világítási hatásokkal és formai összefogásokkal ismét magasabb hatásúvá kellett varázsolnia. S ez Fränkelnek, valamint az, hogy az egészbe egységes harmóniát öntsön, igen jól sikerült is. Bálint büfféje a Nyugatival szemben szintén jó: egységes és harmonikus. A lehetetlen alaprajz nehézségeit és a bejáró adott alkalmatlan voltát szerencsésen kiegyensúlyozta Bálint a kiképzés ötletességével és a fényhatások elhelyezésével, úgyhogy ez a büffé talán a legsikerültebb az eddig megépítettek között.

A többi büffé képe már kevésbbé kielégítő. A legrosszabb az Oktogon melletti «Magyar ház». A régi mezőkövesdi műselyemhímzésekkel kirakott, kopott freskókkal fedett falak közé állították be itt a márványos, síma, egyszerű automatákat. Az egész

Magyar Iparművészet
1931.

úgy hat, mint egy mezőkövesdi népviseletbe öltözött parasztlány városi kalappal a fején. Hasonló szellemben ízléstelen az Uránia melletti és a régi Nemzeti helyén megnyílt büffé. Mindkét esetben meghagyták a régi stukkót és műmárványoszlopokat s csak a helyiség alsó részét és a bejárót alakították át. A bejárónál is az új portál alól kilátszik a régi kiképzés.

A helyzet tehát az, hogy a pesti büffék közül a valamelyest sikerülteket bécsi vagy Bécsben élő magyar építészek tervezték, kivéve a Teréz-körútit, ahol bár csak késve, a szanáláshoz pesti építész kapott munkaalkalmat és a berlinitérit, ahol az egész munkát művészre bízták. Kérdés honnan ez a bizalmatlanság az itthoni belső-építészekkel szemben? Nyilván onnan, hogy részben belső-építészeinknek nem volt még alkalmuk arra, hogy egy ilyen teljesen mai feladat mai szellemű megoldására való képességeiket megmutassák és részben, mert a világot járt megrendelők látják, hogy a megvalósított átlag belső-építészetünk a nyugati belső-építészethez viszonyítva annyira elmaradt, hogy nincs nagy bizalmuk a máról holnapra végzett átnyergeléssel szemben. Pedig ma már vannak részben külföldről hazakerült, részben a mai szellemmel rokonságot tartó tervezőink, akik megállnák a helyüket minden viszonylatban. Ezt legjobban mutatja, hogy a megvalósított sikerült büffeket Bécsben élő magyar építészek, sőt itthon élők tervezték.

Az, hogy egyes büffeépíttetők egyáltalában nem fordulnak belsőépítészhez, hanem maguk csapnak fel tervezőnek, szintén speciálisan helyi bajokból következik. Elsősorban talán gazdasági bajainkból. Azután nálunk sem a megrendelők külföldön nem járt részének, sem a közönség nagy részének nincs érzéke azirányt, hogy meglássa a különbséget a mai szellemben és teljes harmóniával megoldott és a házilag összetákolt helyiség között. Nincs mai szellemű stílusérzéke. Igaz, hogy nem is sok alkalom kínálkozott eddig arra, hogy az új művészettel megismerkedjék.

BOR PÁL

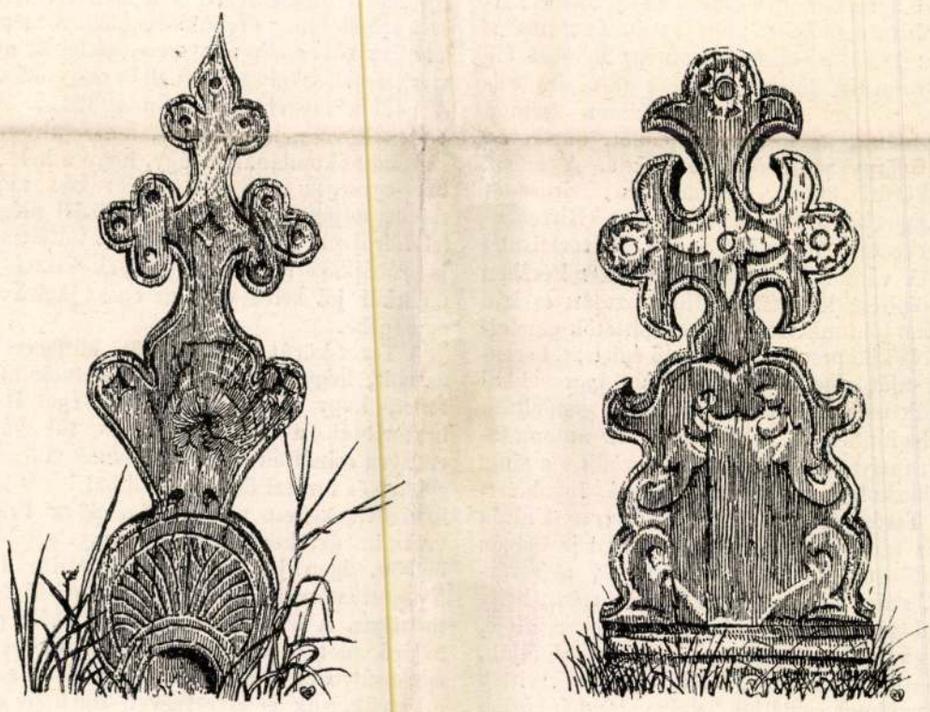

Palóc fakeresztek. F. Kovács Erzsébet rajzai.

Fränkel Győző

Cikke

Bútor és stílus

VI. folytatás

Képzőművészet

1930. IV. évf. 31. sz.

147. l.

Fränkel Gyula

akt

Bútor és stílus

IV. rész

Képzőművészet

1930. IV. évf. 28 sz.

<Fränkel György>

<> Lakásművészet.
Korunk. (Kolozsvár)
1932. 46. l.

< Fränkel György > könyve

< > A mai otthon
irásban és képben.
Szerkesztette: —,
Budapest, 1933.
54 l, 64 tábla, 24 l.
hirdetés.

Könyism.

Tér és Forma
1933. 188. l.

14.

1.4
28 × 30
840

42 × 30
1.260

Fränkel György

vod

Fränkel György = Formalizmus a mai lakásberendezésben. Építőmunka. 1934. 4–5 s. 86 l.

ADY
V
ÉS

Fränkel György:
Hálószoba-berendezések

összes fölmerülő szükségleteiket, nyilván az angol W. C.-k és toaletthelyiségek hiányában?

Akkor, amidőn a cikkíró uniformizált, nemzetközi építészetről és hangulatnélküliségről beszél, ugyanabba a közismert, de jóhiszemű tévedésbe esik, mint az az európai, aki szerint minden néger egyforma. Igenis — és ezt a leghatározottabban állíthatjuk — van különbség az egyes nemzetek modern stílusai között, *ez szembeötlően megtalálható*, csak foglalkozni kell azokkal, kicsit mélyebben belenézni ebbe a most már nem is forrongó, mondhatni lassanként megnyugvó és halhatatlan alkotásokat produkáló új művészetbe. És bátran állíthatjuk azt is — anélkül, hogy bármilyen módon is kegyeletsértők lennénk a multtal szemben —, semmivel sem kevesebb az a különbség ma, mint volt a román, gót, renaissance, barokk és rokokó idején, sőt talán úgy is fogalmazhatjuk: a különbség *ugyanaz maradt*. Ezek: az örök és változhatatlan nemzet sajátosság, a vérmérséklet és az éghajlat különböző, de állandó tényezői.

Bátran és tévedést kizáróan megkülönböztethetünk ma német, francia, angol, olasz, csehszlovák, északi, amerikai, holland, orosz, japán, sőt — magyar modern építészeti irányokat. Sőt, talán egy stílus sem fejlődött főleg nálunk, Magyarországon annyira nemzetivé (már Lajta Béla művészeténél kezdve), mint a *modern*, anélkül, hogy népies elemeket, hindu, perzsa és egyéb pártázatokat, vagy textildíszítési mintákat alkalmaznának. Hogy miben van a nemzeti stílusok közti differencia, azt érezni kell, de talán pár szóval leírni is lehet.

A német modern épületek monumentalitásra törekednek, akár magasságilag, mint az új magas házak, akár horizontális ismétlésekkel, mint a sorházak. Sok modern épület készült náluk meredek tetővel is az időjárás viszontagságai miatt. Kedvelt motívumuk az erkélysorozat és vízszintes, vagy függőleges ablaksíkok alkalmazása. Az egész falat kiváltják sokszor az ablakok számára keskeny pillérekkel, úgyhogy a hatás teljesen olyan, mintha egy nagy világítófelület lenne. Általában a germán nehézkesség, merevség, puritánság jellemzi alkotásaikat. Kedvelt homlokzati anyag náluk a klinker, a mázas tégla, csempe, nyers tégla és a travertin.

155 -57.
képek

Tér és Forma
1933. 4-5. f.

A délnémet és osztrák épületek inkább vízszintes kiterjedésüek, olaszosabb hatással.

A franciákra jellemző a könnyedség, a kecsesség, a merész és legújabb szerkezetek alkalmazása. Sok tetőterraszt és pillérnélküli sarokablakot építenek.

Az angol inkább komorabb, puritánabb, sötétebb színekkel, még a németnél is nehézkesebb tömegekkel dolgozik.

Az olasz ragaszkodik legjobban az antik emlékekhez, de inkább csak tömeghatásban, ahol a végletekig leegyszerűsít, bár a részletképzések csökevényei is megtalálhatók épületeiken. Sok színnel és kisebb ablakfelületekkel dolgoznak, inkább keskenyebb és magasabb, jobb felső szellőztetést biztosító ablakokkal, kevesebb terrasszal: a nagy hőségek és a sok napsütés miatt.

Az északi modern épületek élénk tömeghatásokkal, tornyokkal készülnek, azonban egyhangú színezéssel, vagy kőarchitekturával. Az amerikainál romantikus és formalisztikus hajlamok, tipizált méretek, a japánnál a terraszos, jellegzetes tetejű papírházak jól felismerhető csökevényei mutatkoznak, visszaugrásokkal, vagy kiugró emeleti falsíkokkal, de teljesen lapos tetőkkel, nagy ablakokkal és nagy ajtófelületekkel, általában lapos és világos tömeghatásra való törekvéssel.

A modern magyar építészet — mert ilyenről is lehet már beszélni — a horizontális hatásokat szereti, ívesvégződésű szárnyakkal, legömbölyített sarkokkal, széles ablakkeretekkel, szeszélyes tömegjátékkal, zárt erkélyekkel, pilléres sarokablakokkal és élénk, de ízléses színű nemesvakolattal burkolt homlokzatokkal.

A felsorolt jellemvonások inkább csak a külső megjelenésre vonatkoznak. A belső felosztás és az ezekből eredő sajátságos ismertető jelek eltérései még sokkal szembetűnőbbek. Figyelemreméltó főleg azon körülmény, hogy az alkalmazott szerkezetek és homlokzatburkoló anyagok teljesen lokális jelentőségűek.

Ami nemzetközi, ami közös az összes nemzeti irányok között, az a célszerűség, őszinteség, olcsóság, áttekinthetőség, anyagszerűség és mindenekfelett: a higiene. Vagyis mindaz, ami a történeti stílusok alkotásaiból — minden szépségük és maradandóságuk mellett is — nagyjában hiányzott. Nem akarjuk régi, annyiszor hangoztatott érveinket ismételni, de le kell szögezni ezen a helyen újra: *új feladatok mindig új kifejezési módokat fejlesztettek ki*, nemcsak most, de a múltban is. Áruházak, pályaudvarok, repülőállomások, kiállítási pavillonok, üzletházak, sportépületek, gyárak, modern lakó-, családi, munkás- és weekendházak, mind-mind a múltban ismeretlen feladatok, amelyeket művészeti abszurdum lenne ma oszlopfőkkel és akantuszokkal díszíteni. A vasbeton versenyuszodai ugrótorony síma és egyszerű formáival nem bírná ki maga mögött a renaissance stílusú fürdőházat. Nem lenne helyes a tornyot is megfelelő stílusu díszítményekkel ellátni, amint azt a múlt század gepeivel tették, de még helytelenebb lenne a két egymáshoz tartozó épületrészt más-más stílusban megépíteni.

Dickens, Balzac, Thackeray, Rousseau — milyen örökszép, hangulatos írásokat hagytak ránk. Ismerni kell müveiket és szeretni, de teljesen megérteni azokat és nyelvükön beszélni már nem tudunk többé.

Az élet fejlődik, száguld előre. A történelmi stílusok a romanticizmus és eklekticizmus korában örökre le-

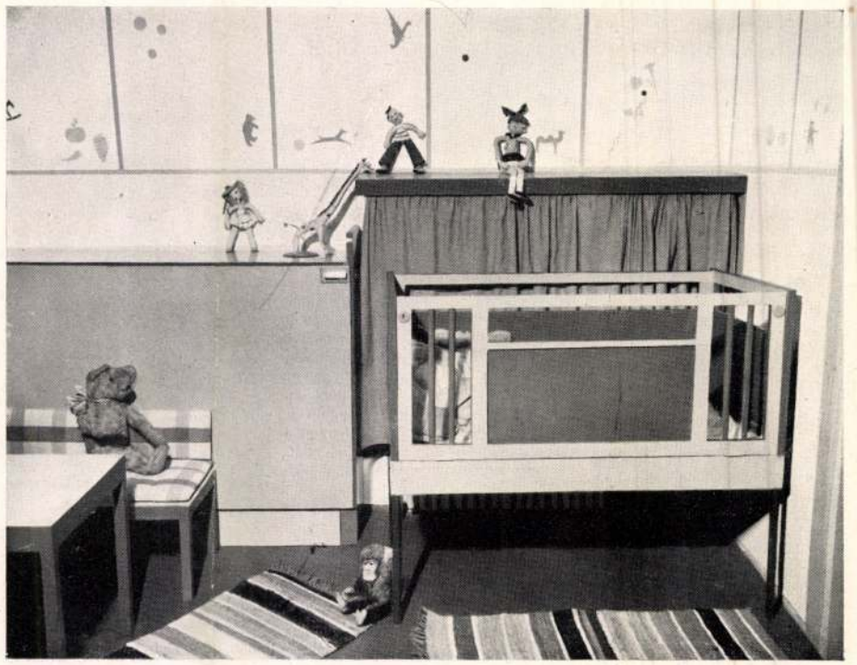

Fränkel György: Gyermekszoba

játszott, de örökbecsű és csodálatos melódiák lettek. Gyönyörködve hallgatjuk azokat, *de a mai élet más ritmust, más harmóniát teremt.* Észre kell venni, hogy új stílus van alakulóban, nemcsak új stílus: új világfelfogás, sőt félig-meddig már ki is alakult, de mi, benne élő emberek, nem ítélkezhetünk felette. Egy bizonyos: a mai építész új szépségideált talált, igen, a „tagolatlan, üres" falsíkok, az épülettömegek, az arányok, a felhasznált

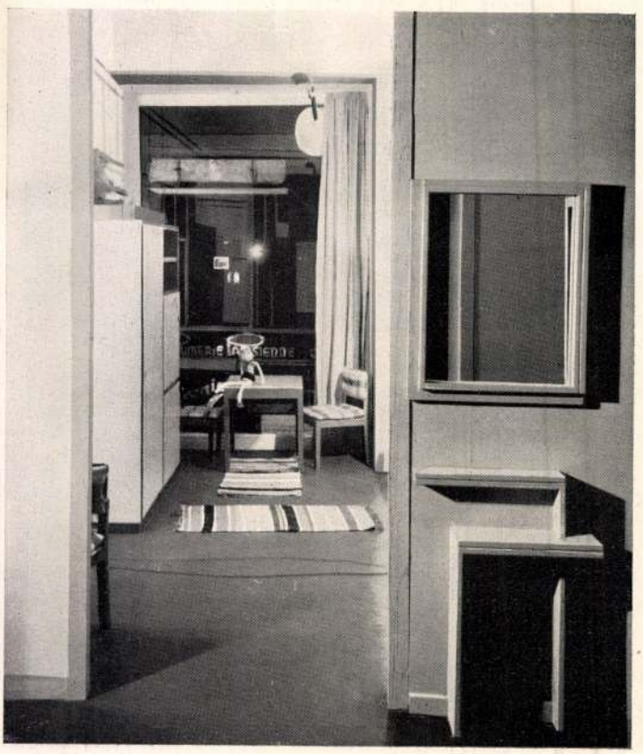

Fränkel György: Lakószoba-részletek

nemes anyagok és színek szépségét. Nem helyez többé vakablakot, vagy fölösleges ablakot oda, ahova az nem szükséges, nem kölcsönöz át a többi művészettől illuziót keltő részletdíszeket, hogy a síkokat azokkal dekorálhassa, mert a mai építészet őszinte és megáll önmagában is. Kénytelenek vagyunk lépést tartani a XX. század fejlődésének tempójával, de ezért nem mentegetjük magunkat, hanem *mértéktelenül büszkék* vagyunk reá. Talán jobban, mint az első renaissance művész, aki gondolkodás nélkül folytatta elődjének gótikus stílusban megkezdett alkotását és természetesnek vette a román és gót környezetben az általa alkotott új formákat. Jobban, mert mi az új formával *új létföltételeket, új lehetőségeket, új világosságot és egészséges életet hoztunk.*

Bizonyos, hogy a megkezdett munkánkat folytatni fogják és amíg építőművészek lesznek, addig nem alakulhat ki az ellenkező véglet sem, az a szélsőséges elv, amelyet *Roger Ginsburger* racionalista svájci építész vall, hogy: „Az építészet épp olyan termelési terület, mint a ruhakészítés, mint a gépgyártás, mint a csatornaépítés." Azt hisszük, Ginsburger építész is túloz, az architektura ennél sokkal több. Több azzal, ami benne örök, ami benne fenséges, ami benne halhatatlan. Mert egy régi ruhán, egy használatból kiment gépen csak mosolyogni tudunk, de a régi patinás épületek fensége *ma* is térdrekényszerít bennünket.

Művészet és szépség mindig lesz, akkor is, ha azt nem a homlokzat gipszornamentikájában, nem a végsőkig menő részletalakításban, hanem *egészen más* téren találja meg korunk építésze, aki éppen a mult hagyományaiból kiindulva keresi a XX., sőt a XXI. század kifejező stílusát.

S. T.

A KRITIKA OLDALAI IX.

TRANSFORMÁTORHÁZ AZ AQUINCUMI ÁSATÁSOK TERÜLETÉN

Egy furcsa és különös helyzet szülte ezt az épületet. Egyfelől a Székesfővárosi Elektromos Műveknek szüksége volt a város északi részén erre az állomásra a fogyasztók ellátására, másfelől a technikai szempontok által meghatározott helyen állott valamikor a rómaiak városa. Amikor ezek az ásatások negyven év előtt az ismert nagyjelentőségű eredményekhez vezettek, egy hivatalos határozat kimondotta, hogy ezen a területen csak „római stílusban" szabad építeni, tehát csak kétezer év előtti formákban szabad a mai élet szükségleteit kielégíteni. És ez a határozat, melynek szellemétől mi maiak mérföldtávolságban állunk, ma is megmásíthatatlan, nincs az a hatalom, amely a múlttal szemben az életnek tudjon igazat adni. Így a tervezőt a hatóságok rákényszerítették arra, hogy egy transzformátorház elé római kolonádot állítson, rákényszerítették arra, hogy furcsa színben kerüljön a nagyközönség, de leginkább az építészek nagy része előtt.

Végtelenül tanulságos az eset átgondolása, mert mindennél jobban megvilágítja azt a világot, amelyben a 19. század élt, amelyben boldog volt történelmi illuzijában. Mindenki számára, aki csak valamennyire is ismeri a római építészetet, világos az, hogy soha egy római hatóságnak, egy római építőmesternek eszébe nem jutott, hogy ilyen hazugságot kövessen el. A római császárkor építészetének nagyszerűsége éppen az, hogy minden feladat számára megtalálja az abból következő formát: a bazilikáét, a termákét, mint a rotundáét. Ugyanúgy kialakult ma a transzformátorház típusa is és az a józan embert kevésbé zavarta volna az ásatások közepette, mint az a 19. századbeli múzeum, amely az élet szükségleteinek kerek megtagadásából nyerte formáit.

Sajnálatos bizonyítéka ez az épület annak, hogy *a józanságnak milyen kicsiny a határa a már helytelennek felismert bürokratikus elhatározásokkal szemben.* Ebben a helyzetben nem tehetünk mást, minthogy belenyugszunk a változhatatlanba és azzal vígasztalódunk, hogy ez az épület a 19. század önámításban örömet lelő felfogásának egyik *utolsó fellángolása* fog maradni és a jövőben *a histórikus építészeti hazugságok egyik jellegzetes sírkövének fog tetszeni.*

Dr. Bierbauer Virgil

KÖNYVEK ÉS FOLYÓIRATOK

Berzenczey Domokos: Városrendezési problémák a magyar vidéki városokban. Szeged, 1932. 29 oldal.

Szeged város műszaki főtanácsosa ebben az előadásában egy rendkívül érdekes mozgalomról számol be. A Városok Kultúrális Szövetsége, a Városi Mérnökök Országos Szövetségével egyetemben 40 városnak küldött kérdőívet, aziránt érdeklődvén, hogy minő városépítészeti viszonyok uralkodnak az egyes helyeken és minő előmunkálatokat tartanak szükségesnek. Mindazoknak, akik a magyar városok ügyeit szívükön viselik, tehát az építészetet is, rendkívül érdekes adatokat sorakoztat fel ez a kis füzet. És így valóban kíváncsian várjuk „A magyar városok rendezésének problémái" című kötet megjelenését, amely e körkérdésre vonatkozó válaszokat fogja rendszeres feldolgozásban bemutatni. Ugylátszik, a magyar vidéki városok is ráébredtek annak tudatára, hogy a városrendezés terén végre valaminek történnie kell. **rl.**

Pálffy-Budinszky Endre dr.: A modern városépítés problémái. Szeged, 1933. 12 oldal.

Szeged város mérnöki hivatalának egy érdemes tagja ebben az előadásában a modern városrendezési tudomány beható ismeretében számol be azokról a fogalmakról, amelyeknek megvilágításában ezt az alapvető kérdést látni kell. Igazán örülni kell annak, hogy legnagyobb vidéki városunk műszaki karának egy fiatal tagja ilyen éleslátással ítéli meg a helyzetet. Az előadásból erősen kiérezni, hogy Szeged egy városrendezési tervpályázatra készül és azt igazán lelkiismeretesen készítik elő. Teljes mértékben helyeselni lehet azt a gondolatot, hogy ezen pályázat lebonyolításában legalább egy külföldi szakértőnek részt kell vennie. A magyar pályázati ügy sajnálatos kinövései közepette legalább is egy ilyen jelentőségű pályázatnál a kivülállók bíráló közreműködése végtelen fontosságú lehet. **rl.**

Guido Halbers: Der Wohngarten. Calwey München.

A Baumeister szerkesztője egy remek kiállítású albummal lepi meg olvasótáborát, illetve a szép kertekről álmodozó emberiséget. Példátlanul szép fotografiák sorakoznak, megszámlálhatatlan példákat mutatva be arról, hogy miképpen is tehetjük kertünket a lakás kiegészítőjévé. A szebbnél-szebb képek, amelyek Ragúzától és Granadától Stockholmig terjedő Európát felölelik, mindenkiben felkeltik a vágyat, hogy a maga és gyermekei számára ilyen és hasonló kerteket teremt-

Fränkel György

építész.

Szül. Budapest 1895.

Oklevelet nyert 1920.

Műegyetem V. l.

SV

5

40

Fränkl György

A Mentor könyvkereskedés kalmetzeben ( ) nutatja be grafikait (Bpesten.

Magyar Grafika

1924. 265. l.

Fränkel György

festo

mül. Budapest

1895 márc. 2.

~~Uránia Tud. Egyesület. V. 300.~~

Fränkel Győző

l.

MAGYAR IPARMUVESZET
1940. 39-l.

Fränkel György

épitész

cred

z

Magyar Grafika

1927. 374 l.

1939
Szalon

Fränkel György
belső építész

Szefeltlex 291,
292. l.

Életr. arch.
u. o. 592. l.

SzeMFT

Budapesti automatabüffék. Elsőt tervezte: Bálint Ferenc, az alsót tervezte: Fränkel György. — Budapester Automat büfette. Oben geplant: von Ferenc Bálint, unten von György Fränkel. — Automatic Buffets, Budapest. Above: Designed by Ferenc Bálint, below by György Fränkel.

Magyar Iparművészet
1931. 24. l. kép

Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításáról.

Fent: Okrutzky Erzsébet és Teván Margit ötvösmunkái. Lent szélről: Teván Margit, közbül: Okrutzky Erzsébet ötvösmunkái. — Aus der Weihnachtsausstellung des ungarischen Kunstgewerbevereines. Oben: Goldschmiedearbeiten von Erzsébet Okrutzky und Margit Tevan. Unten: Goldschmiedearbeiten seitwärts von Margit Tevan, in der Mitte von Erzsébet Okrutzky. — Some Articles at the Exhibition of the Society for Applied Art. Above: Brass-ware. Designed and executed by E. Okrutzky and M. Tevan. Below: At the sides by M. Tevan, in the middle by E. Okrutzky.

Fränkel György

Lakónoba, kvesta
fenti
Repr.

Görgyiúj magyép II
31. l.

Fränkel György

l. D.) György ujmágépitőm. I. k. 1935

18, 20. l.

1537. ÉJJELI SZEKRÉNY, diófa. Lo

1538. SZÁNÜLÉS, bőrkárpitozással. X

1539. KAROSSZÉK, barokkfaragással,
barocker Schnitzerei u. rotem St

1938)
II. k. 31. l.
képpel

1540. KIS ÉJJELI SZEKRÉNY, cs
Kirschenholz, mit Rollverschluss

1541. FALITÜKÖR, faragott és aran
spiegel, in vergoldetem Rokoko-

1542. KESKENY PILLÉRSZEKRÉN
mit Laden, Mahagoni. XIX. Jh

1543. KÉT KAROSSZÉK, mahagóni
Mahagoni mit Brokatstofftapez

1544. KAROSSZÉK, mahagónifa, sáv
tem Stoff. Biedermeyer.

1545. KAROSSZÉK, aranyozott fa,
goldetes Holz, mit Grosspoint-

1546. KÉT KESKENY KOMÓD, cs
mit Kirschenholzintarsia. Bied

1547. ALACSONY ÁLLVÁNY, feke

l selyemkárpitozással. Empirestilus. — Zwei Armstühle,
ng. Empirestil.

ott fa, két medaillonos gobelinkárpitozással. Francia,
t und vergoldet, mit Gobelintapezierung. Französisch,

erettel. Empirestilus. — Papierkorb, triposförmig, mit

selyemkárpitozással. Empirestilus. — Zwei Armstühle,
ng. Empirestil.

ahagónifa, zöld márványlappal. Empirestilus. — Zylin-
pirestil.

XVI. diszitéssel. Adamsstilus. — Runde Tischchen,
ms.

ozással. Queen Anne stilus. — Zwei Stühle, Mahagoni,

a, márványlappal. XIX. sz. — Zwei Nachtschränke,
n.

, gyöngysoros berakással. XIX. sz. — Zwei Nacht-
X. Jh.

elyemkárpitozással. Empirestilus. — Zwei Armstühle,

Fränkel György

műépítész

interieur-kiállításáról

3 repr.

Képzőművészet

1927. ~~3~~ 3. 7.

Nagel

Fränkel György

cród

Korunk. 1932. VII. évf.

46 l. (Lakásmüvészet.)

Sajat cikke
ott terepel

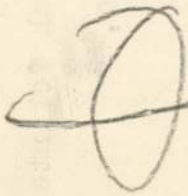

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM 1802

ORSZÁGOS MAGYAR
TÖRTÉNETI MÚZEUM

BUDAPEST VIII, MÚZEUM-KÖRÚT 14.

R 59/1940.

A Müemlékek Orsz.Bizottságának Tekintetes

E l n ö k s é g e,

BUDAPEST

Högyes Endre utca 10.

illetékes karai részéről dr. 'Sig
mint Cotel Ernő, dr. Zimmerma
gyes ny. tanárok lettek a mag
tagjai.

Őszinte örömmel emlékezem
is, amelyek a műegyetem tanár
san vett tudományos világ rész

Így elsősorban jelentem, ho
démia a folyó évi május hó
ülésén a Budapesti Kereskedel
tott Horthy Miklós-jutalommal
az Akadémia II. osztályának r
gazdasági Lexikon" című mu
lomdíjjal viszont vitéz dr. S
egyetemi ny. r. tanár, műegyet
szerepe Magyarország gazda
munkáját jutalmazta, a folyó
választó nagygyűlésen pedig d
ny. r. tanár, akadémiai levelez
[illegible] rendes taggá s dr. Konk

**** Fränkel György lakásművészeti kiállítása.** A *Mentor* Andrássy-uti könyvesboltjában mutatja be Fränkel György, fiatal építész lakásművészeti terveit s néhány fényképet, amely már kivitelre került terveiről készült. A rajzok nagyobbrésze ornamentumos tervezet. Bennök eleven, ha egyelőre nem is nagyon eredeti képzeletjárás mutatkozik. Az olyan konkrétumról, mint a lakás és a benne elhelyezkedő testek, nehéz fogalmat adni vázlatokkal, melyeken az előadás szeszélyessége is csökkenti a konkrétum hatását. Meg kell várnunk, míg a fiatal művész igazi butorokkal lép a nyilvánosság elé és igazi lakásberendezést mutat be. Ítéletet majd csak akkor mondhatunk szándékairól és törekvéseiről. *(e. a.)*

Fränkel György

Ujság 1927. szept. 18.

kás Zoltán gazdasági akadémiai tanár „A háziasított gazdasági madarak tenyésztése“ című tárgykörből; dr. Vályi Ferenc okl. vegyészmérnök, mezőgazdaságtudományi doktor, műegyetemi tanársegéd, meghívott szakelőadó a „Talajkémia“ című tárgykörből; dr. Szepeshelyi Andor okl. állatorvostudományi doktor, műegyetemi adjunktus „A hímállatok terméketlensége“ című tárgykörből; dr. Zimmermann Gusztáv okl. állatorvos, állatorvostudományi doktor, műegyetemi tanársegéd a „Válogatott fejezetek az összehasonlító anatómia köréből“ című tárgykörből; dr. Boda István kereskedelmi akadémiai rendes és tudományegyetemi magántanár, műegyetemi meghívott szakelőadó a „Neveléslélektan, különös tekintettel a műszaki és gazdasági foglalkozásokra“ című tárgykörből; dr. Kádár László műegyetemi tanársegéd „A száraz és félig száraz területek lepusztulása és gazdasági élete“ című tárgykörből; dr. Márkus György okl. közgazda, a Salgótarjáni Kőszénbánya R.-T. cégvezetője az „Iparpolitika“ című tárgykörből; dr. Schranz András műegyetemi adjunktus, meghívott szakelőadó az „Összehasonlító üzemgazdaságtan“ című tárgykörből.

Jelentem továbbá, hogy a Kormányzó Úr Ő Főméltósága

Fränkel György

kolt. kiáll. parszelljeiből
Mentor könyvkiáll.
1924. szept.

V

Ez nincs
azt hiszem a lakás-
művészeti kiállí-
tást nem érdemes
részletezni.

Hadsereg.

A sánczokon innen két t
gényt látunk a helyőrségi szo
redből. Felirata:

30.
K.K. GARNISON

a jobb sarokban: Ant. Strassg
853.
legalól középütt: Druck, Verl
Alois Leykum in Wien.

Kny., chp. mér. a
Pettenkoffer-Strassgschwandtne
nach der neuesten Adjusti

151-92-12.

Fränkel György

Tanármüvesneti

kiáll. Mentor

1927. szept.

V

mester.

lból.

é balrafordult és szembe
arancsnoki pálczát tart,
nélküli markolatát fogja.
örszakálla őszbevegyült,

özete : réteges kerek gal-
édőkkel, hímezett rövid
a koczkakövön, díszes
emás pajzs látható. Fel-
»SFORA P. M. CVRTIS
VENET. GENIS. GVBEIS

— Lelt. sz. 1273. — Értéke
910 április 12-én (642–910).
(770–910). — Az adományt
n. sz. határozat (1088–910).
n (504–911).

Fränkel György
festő

82. *Fränkel* György: *Csendélet* (olajf.) 350 pengő.

Nemzeti Szalon 1929
Kut. jan.

Fränkel György

Kut 1929. jan. Eiall

1 Cendilet, olaff. C

Felsővízközi főszolgabírósági

IV. 169

Cód

FRÄNKEL GYÖRGY

MŰÉPITÉSZ

MODERN LAKÁSMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSA

1927 SZEPT. 17 – OKT. 1.

KATALOGUS

MENTOR KÖNYVKERESKEDÉS ANDRÁSSY UT 17
ÁRA 1 PENGŐ

Néhány szó a modern művészeti törekvésekről.

Lakásművészeti kiállításom anyaga képekből, vázlatokból, fotografiákból és apróbb iparművészeti tárgyakból áll. « Közvetve tudom tehát csak adni utóbbi éveim ezirányú küzdelmeinek megvalósult eredményeit, mert ilyen kiállítás sokak szerint jóval hatalmasabb keretet kiván, magukat a kész interieurőket szeretné felsorakoztatni, vagy legalább is a bútorok, berendezési tárgyak nagyobb tömegét, nagy súlyt helyezve egyúttal az anyagok pontos vagy újszerű megmunkálására is. Ezt én mind nem tudom nyujtani és talán nem is akarom.

Új, hatalmas erők törtek elő az utolsó évtizedekben, a művészetek kihülő eklektikus kérgét felpattantották, friss tűz tört elő a titokzatos mélyből, elpusztítva maga körül a már maradandónak hittet, s új láva ömlött utána lassan, föltartózhatatlanul. Hatalmas,

szép, sok fájdalommal és megnemértéssel járó küzdelme volt ez az emberiség kis, prófétai küldetéssel bíró csoportjának, a művészeknek.

Közös csoport közös eszméiből eredő törekvéseinek kikristályosodott formaeredménye a stílus. S ez a stílus, az új stílus az átformálódásokon keresztül a forrongástól eljutott a kiforrásig. Legelső megnyilvánulását futurizmusnak nevezték. Hivatása a régi formák lerombolása és eszmei erővonala nem lévén, megnyilatkozása csak a nyugtalanság, a mozgás l'art pour l'art ábrázolása volt. De a közvetlen utána fellépő expresszionizmus és kubizmus, melyek főkép a festészetet vették terrénumul, már egyesítették a lelki dinamikai erőket egyirányú hatalmas eredő vonallá, mely egy pont, a végtelen felé irányult. Mélyen a lélekben rejlő, a vallásfilozófia körébe tartozó lelki indítóokok azok, melyek ezt kiváltották, s túlkevés a hely ahhoz, hogy most ezzel bővebben foglalkozzam. Az expresszionizmus minden testiséget ledobott magáról, csak a

nyugtalan, vágyódó lélek szárnyalt; kifejezési terrénuma tehát csak a sík lehetett, lényege a vágy szülte mozgások határozott irányú lendülete.

A kubizmus eszmei eredő vonalának nyila nem a földiségen kívüli végtelen pont felé irányul, tehát nem dinamikus mozgás, hanem célja a test belső lényegének kihámozása, a «Ding an sich»-nek keresése lévén, végeredményben egy a testben lévő feszülőerő érzékeltetésében valósul meg. Első korszakában, minthogy szintén az «egyet» keresi, testiségében, de testetlen alapon, a végtelen síkanalízisek következtében paradoxonná válik.

A forradalmi, a makrokozmikus, a transzcendentális periodus után jön ismét a földi korszak, az új stílusnak a klasszikus periodusa. Az egy pont felé irányuló eredő felbomlik önmagát kiegyensúlyozó végtelen apró tényezőre – a vallásfilozófia ezt pantheizmusnak nevezi – a dinamikus erő megmarad, de forma közé zárva, a testekben feszül s most már

nemcsak a festészet az egyedüli kifejezési módja, hanem a szobrászat, s legjellegzeteseb-ben az építészet. Az expresszionista korszak-ban építészetről beszélni nem igen lehetett. A ma uj építészete igen jelentős, és jelleg-zetessége a leegyszerűsített formák által elért monumentalitás. Az előbbi periódus «roman-tikus, misztikus» színezete eltűnt... Egész rövi-den ez volna az új művészet grafikonja.

S most, mikor én a lakásművészeten keresz-tül akarom mindezt átéreztetni, úgy érzem, hogy talán a legjobb anyagot választottam e célra. A festészetben a téma lokal associá-ciója hat zavarólag az eszmeanalizisben, mig az iparművészetben az új formanyelv karak-terisztikumai tisztán kristályosodnak ki. A pla-kát céljaira pl. mily kiválóan alkalmas volt az expresszionizmus egy irányú lendülete, az építészetre a kubizmus leegyszerűsitett testi-sége. Az interieur kubus és önálló síkok kombi-nációja. Az új művészet első megnyilatkozása az interieurben a sík kialakulása volt. Ekkor

lép fel a dekoratív falfestés, képszerűen kezelve a falat, vagy pedig kubisztikusan feltagolva el akarja tüntetni a zárt teret. A vonalakat mindenütt jellemzi a hegyesszögbe szökellés, a lendület, mely még a bútorformákra is kihat, hegyes-szúrós formák alakjában és újszerű erőteljes színezésükben. Az ilyen interieur egy dinamikus festői hatást ad. Rokon a barokkal és a rokokóba gyöngül.

Ezt váltja fel azután az uj, klasszikus periodus, melynek karakterisztikumait az épitészetben láttuk, s melyek ugyanúgy vonatkoznak a belső tér kialakitására és egyes részleteire is. A hegyesszögek vonalritmusát a vertikális és horizontális vonalak ritmusa váltja fel. A falnak nem adnak már önálló szerepet, hanem felhasználják az interieur nagyvonalú bekeretezésére, tényleges keretet festve rá. A különböző csikok kombinációinak korszaka ez. A bútorok formákban leegyszerűsödnek, s erőteljesen kiválnak a hátterül szolgáló egyszinű falból. Mindezek a stilus eszmeiségéből eredő

fő karakterisztikumok, részleteiben azonban az uj kor igényei, a technika fejlődése számtalan ujitást eredményez, melyekkel most nincs lehetőségem foglalkozni.

Én csak azt akartam bizonyitani és ez a tulajdonképeni célja a kiállitásomnak, hogy van egy uj stilus, mely állandóan fejlődik, meghódította az épitészetet, uralja a reklámművészetet, a divatot, s ostromolja ime a legkonzervativabb terepet, a lakást is. Ennek eklatáns bizonyitéka az is, hogy kommersz lakásberendezési iparba is bevonult az uj stilus, piacra hozva az ugynevezett expresszionista gyári szőnyegeket, lámpákat, papir- és butorkárpitokat.

Németország és Hollandia már jóval messzebb tart e téren s ha e kiállitásommal elérem azt, hogy erre a kollektiv mozgalomra, az uj stilusra a belső kiképzés terén nálunk is fel tudom hivni a figyelmet, akkor dacára a rendezés szük kereteinek, elérni vélem a célomat.

KATALOGUS

1. Dr. Salgó Renée kozmetikai intézete. VI. Vilmos császár út 78.

1 *A.* Előszoba. *(Kézifestés. Pergament lámpa. Fogas fal függönnyel.)*

1 a. Falrészletrajzok.

1 *B.* Váró. *(Kézifestés.)*

1 *b.* Hímzés rajza a váró székeinek ripsztámláján.

1 *C.* Rendelő. *(Kézifestés. Spanyolfal festővászonból lakkozott puhafakeretre.)*

1 *D.* Hálószoba. *(Kézifestés. Bútorok lakkcsiszolt puhafából.)*

1 *d1.* Falrészletrajz.

1 *d2.* Faragások rajza a bútoron.

1 *d3.* Tüllhímzéses függöny.

2. Dr. Fränkel Pál lakása. *(VI. Bulyovszky u. 25.)*

2 *A.* Előszoba. *(Kézifestés.)*

2 a. Falrészletrajz.

2 *B.* Ebédlő, hálószoba mellette. *(Tapéta, ráragasztott fekete szalaggal, arany szegéllyel. Háló kézifestés.)*

2 *C.* Boudoir. *(Festés mint háló; bútor lakkcsiszolva.)*

2 *c.* Falrészletrajz.

2 *D.* Zárt veranda. *(Kézifestés. Pergament lámpa.)*

2 *d.* Falrészletrajz.

3. Heidelberg Margit lakása. *(VIII., Baross u. 43.)*

3 *A.* Hall. *(Kézifestés. Pergament lámpák.)*

3 a. Falrészletrajz.

3 *B.* Biedermeier szoba. *(Kézifestés.)*

3 b. Falrészletrajz.

4. Dr. Fazekas Istvánné fogorvosi rendelője *(VI., Király ucca 96.)*

5. Szabóüzlet. *(IV. Városház ucca 20.)*

5 *A.* Belső falrészlet tükörrel. *(Kézifestés. Bútor lakkozott.)*

5 *B.* Belső részlet, hátsó kirakat fallal. Tolóajtós beépített szekrények.

6. Fűzőszalón. *(IV., Aranykéz ucca 1.)*

6 *A.* Kirakat felé eső részlet. *(Kézifestés. Lámpák fából, aranyozva, selyemernyővel.)*

6 *B.* Belső részlet. *(Falikarok hasonlóan, mint lámpák)*

6 a. Falrészletrajz.

7. Volt lakásom hálófülkéje. *(VII., Károly-krt 3. Kézifestés. Pergament lámpák. Mázolt bútorok.)*

7 a. Falrészlet.

8. Dr. Simonyi Imre lakásának gyermekszoba frize.

9. Dr. Laufer József lakása. *(Alkotmány u. 3.)*

9 *A.* Ebédlő. *(Falfestés különböző színű mezőkkel.)*

9 *B.* Szalón. *(Keretes festés.)*

9 *C.* Gyermekszoba. *(Mint előbbi.)*

9 *D.* Háló. *(Keretes festés kézifestésű motivumokkal.)*

10. Volt Jálics pince. – Andrássy ut. *(Kézifestés.)*

11. Huba Elemér lakása. *(II., Csaba ucca 7c.)*

11 *A.* Előszoba.

11 *B.* Hall. *(Kézifestés. Pergament lámpa. Bútor hársfából, pirosra és feketére.)*

11 *b.* Falrészletek.

11 *C.* Hálószoba. *(Keretesfestés kézifestéssel kombinálva.)*

11 *c.* Falrészletrajz.

11 *D.* Uriszoba és ebédlő. *(Egyszínű tapéta, sötétebb tapétakeretben, bútorszínre polituroozott tapétalécekkel.)*

12. Szántó Imre lakása. *(VII. Damjanich u. 21.)*

12 *A.* Uriszoba. *(Falfestés különböző színű mezőkkel, sarokkönyvszekrény, beépített középvitrinrésszel, hársfából. Kombinált filzszőnyeg.)*

12 *B.* Hálószoba. *(Régi stílusú mahagoni háló átalakítva. Pergament lámpák. Színskálás fal.)*

12 *b1.* Lámpa az ágy fölé a falra.

12 *b2.* Faragás rajza a bútoron.

12 *b3.* Tüllhímzésbetét a függönybe.

13. Dr Beck Salamon hálószobája. – VI., Andrássy ut 12. *(Falfestés.)*

14. Dobó Edith lakása. Háló. *(Keretes festés kézifestéssel kombinálva.)*
15. Vázlatok.
16. Németországban készített bútor, rács és falkiképzési terveim.
17. Régibb lakásom fotográfiái.
17 a. Egy mennyezet lámpa körüli kialakítása.
18. Spanyolfal. *(Vászonra festve.)*
19. Tüllhimzésterv.
20. Dr. Salgó Renée kozmetikai intézetének egy korábbi festése. *(VIII., József körút 54.)*

FRÁNKEL GYÖRGY
MŰÉPITÉSZ
V., FALK MIKSA UCCA 6.
TELEFON: T. 221-45

KORVIN TESTV. GRAFIKAI INT. BUDAPEST

Kina minden erejével támadást indit elvesztett területeiért

Kinai csapatösszevonások Peipingnél ~ Itéletidő Mukdennél

Tokio, augusztus 8.

— A Reggeli Ujság tudósitójától —

A kinai honvédelmi bizottság szombaton tartotta második ülését Nankingban. A bizottság elhatározta, hogy minden erejével ellenáll Északkinában a japán csapatok támadásának és ellentámadást indit a Peking és Tiencin körül elveszitett területek visszafoglalására.

Tárgyalások Csangkaisekkel

Nanking, augusztus 8.

Valamennyi katonai vezető a kormány tudomására hozta, hogy teljes egyetértésben kiván együttműködni Csangkaisek tábornaggyal. Valószinü, hogy

a békés megoldásra vonatkozó tárgyalások nem vezetnek eredményre és akkor fegyverrel állnak ellen a japán támadásnak.

Sanghai, augusztus 8.

Jól értesült nankingi körök ugy tudják, hogy augusztus 15-e előtt két japán hadosztály Tiencinben, egy pedig Csingtauban partraszáll. *A japánok a három hadosztály megérkezte után azonnal megindítják a támadást* a Kiaucseu—Tienan és Tiencin—Pukeu vasutvonalak mentén.

Csailongkai tábornok, a 19. hadosztály volt parancsnoka, hosszas külföldi távollét után Manillából Sanghájba érkezett. *A tábornok annakidején a nankingi kormánnyal való surlódásai miatt önként hagyta el Kinát.* Sanghájból Csailongkai tábornok folytatja utját Nankingba, hogy együttműködjék a kormánnyal az ország védelmében.

Japán ágyunaszádok harca

Tokió, augusztus 8.

A Domei-iroda hszinkingi jelentése szerint

japán águnaszádok megütköztek több bandita-hajóval.

A banditák hajói közül ötöt elsüllyesztettek. Az ágyunaszádok később ágyuzták a banditáknak Charbintól 50 kilométernyire levő megerősitett várát.

Nyugalom az északkinai fronton az itéletidő miatt

Tokio, augusztus 8.

A lapok értesülése szerint a Kalgant *Peipinggel* összekötő vasutvonal mentén erős kinai csapatosztagokat vontak össze s ebben *Doihara* japán tábornok a csahari helyi hatóságok megállapodásának megsértését látják. *A lapok felhivják a figyelmet arra, hogy*

komoly veszedelem fenyegeti egyrészt Jehol tartományt, másrészt a peipingi környék hátában összegyüll japán, északkinai helyőrségi csapatokat.

A *Domei-iroda* jelentése szerint Kalgantól keletre a Nankau-hágónál három kinai hadosztály és a vasutvonaltól nyugatra két kinai hadosztály gyült össze.

E kinai csapatok előőrkei már közvetlenül megközelitették a harcászati szempontból fontos Nankau-hágót,

amelynek uralma megnyitja az utat a Peiping-környékhez. *Az északkinai front többi szakaszain viszonylagos nyugalom állt be, mert az időjárás a lehető legrosszabb.*

Mukdenből jelentik, hogy a forgalom megszakadt Mukden és Antung között az itéletidő miatt.

A környéken állandóan zuhog az eső, szélvihar dühöng

és ennek következtében a folyók és patakok majdnem mindenütt kiöntöttek medrükből.

Tiz vonat 400 utassal kénytelen egy helyben vesztegelni.

A közlekedés helyreállitására még legalább két nap szükséges.

Hankaui jelentés szerint a Jang-Cse-völgyben letelepedett japánok elköltöztek telepeikről. *A japánok kivonulása után a kinai hatóságok több kinai kereskedőt kivégeztettek, mivel ezek a bojkott ellenére a japánokkal csereüzleteket bonyolitottak le.*

Észak-Kina Csangkaisek ellen

Peking, augusztus 8.

A pekingi közbiztonsági bizottság egyik tagja kijelentette, hogy Észak-Kina lakossága addig nem lesz biztonságban, amig teljesen meg nem szabaditják Nanking járma alól.

— Szükséges, — mondotta — hogy Csangkaiseket megfosszák hatalmától fés Északkina szorosan együttműködjék Japánnal.

Véres ütközetek Barcelona utcáin a felfegyverzett anarchistákkal

Párizs, augusztus 8.

— A Reggeli Ujság tudósitójától —

A lapok most már konkrét jelentésekre hivatkozva irják, hogy *a katalán fővárosban sulyos zavargások törtek ki.* A Bayonneon keresztül érkező barcelonai jelentések szerint felfegyverezett anarchisták és marxisták nagy tüntetéseket rendeztek a generalidad és Pozas tábornok ellen. A tüntetők ötven letartóztatott szélsőséges baloldali munkás szabadonbocsátását követelték. *Pozas tábornok utasitására rohamosztagok és tankok vonultak fel a tüntetők ellen. A katalán főváros utcáin véres ütközetekre került sor, amelyek számos halálos és sebesült áldozatot követeltek.* A munkásnegyedben egy egész háztömb a tüzelések által okozott tüzvész martaléka lett.

Negrin miniszterelnök Valenciából repülőgépen Barcelonába érkezett és érintkezésbe lépett a generalidad tagjaival. A köztársasági kormány miniszterelnöke három óra hosszat tartó megbeszélést folytatott *Companysszal*, a generalidad elnökével.

A Petit Jornal barcelonai jelentése szerint

a katalán néptörvényszék halálra itélte Carcia Mona kommunistavezért. izgatás és zendülés cimén.

A halálos itéletet már végre is hajtották. Egy másik kommunista-vezetőt *harmincévi fegyházbüntetésre itéltek.*

Moszkva, augusztus 8.

Coulondre moszkvai francia nagykövet szombaton ebéden vett részt Litvinov külügyi népbiztosnál. A két államférfi megbeszéléséről nem adtak ki jelentést, de ugy tartják, hogy *Litvinov* a megbeszélés során ismételten hangoztatta, hogy *a szovjetkormány semmi körülmények között sem egyezik bele a hadviselő jog megadásába Franco tábornoknak.*

Róma, augusztus 8.

Az olasz lapok jelentése szerint a spanyol nemzeti csapatok által ejtett *foglyok között van az olasz származásu Giuseppe Ventura, aki Molfettában született 1887-ben és a világháboruban 1915-ben a Karsztokban eltünt.* A lapok jelentése szerint *Venturát* Szibériába szállitották, ahonnan a nyáron Spanyolországba küldték, hogy harcoljon a kormánycsapatok sorában.

Vasárnap meghalt bárcziházi Bárczy Gyula miniszteri tanácsos

— A Reggeli Ujság tudósitójától —

A budapesti társadalmi, diplomáciai és művészi köröket mélyen megdöbbentette vasárnap a hir, hogy *bárcziházi Bárczy* Gyula miniszteri tanácsos rövid tiznapos szenvedés után hajnalban szivszélhüdés következtében elhunyt.

Bárczy Gyula, a miniszterelnökségi államtitkár *bárcziházi Bárczy* István testvéröccse, egyetemi tanulmányait Párisban és Münchenben végezte és a háborut megelőző esztendőkben a *kereskedelmi minisztérium londoni, később párisi szaktudósitója volt.* A háboru után a kereskedelmi, majd az iparügyi minisztériumban dolgozott és

egy évvel ezelőtt nevezte ki az ötvenkétéves Bárczy Gyulát miniszteri tanácsossá a kormányzó.

Bárczy Gyula már hosszabb ideje szivbántalmakban szenvedett. Különösen az hatott erősen betegségére, amikor három esztendővel ezelőtt fivére, *bárcziházi Bárczy István államtitkár egyetlen fia hirtelen meghalt.* Legutóbbi hetekben azután váratlanul ujabb izgalomban volt része a három *Bárczy-testvérnek*,

Kassán lakó hetvenkilenc éves édesanyjuk ugyancsak szivbántalmak következtében került sulyos állapotba,

a szabadságon lévő *Bárczy* István államtitkárt táviratilag hazahivták *Gasteinből* és harmadik fivérükkel, *bárcziházi Bárczy Elek* honvédelmi miniszteri osztálytanácsossal együtt elutaztak Kassára

Az elmult hét csütörtökjén érkeztek vissza Budapestre édesanyjuktól. Ekkor *Bárczy* Gyula már olyan állapotban volt, hogy azonnal beszállitották a *János-szanatóriumba.* A szanatóriumban több konziliumot tartottak a nagybeteg fölött s az utolsó két napon lényeges *enyhülést tapasztaltak.* Vasárnap hajnalban fél ötkor azután

álmában érte utol a halál Bárczy Gyulát,

Már a kora délutáni órákban egymásután keresték fel a budapesti élet kitünőségei *Bárczy* István államtitkárt, akihez melegbangu részvéttáviratot intézett *Gasteinből Darányi* Kálmán miniszterelnök és *Hóman* Bálint kultuszminiszter is. Az elhunyt miniszteri tanácsos temetése kedden délután öt órakor lesz a *Kerepesi-uti temetőben.*

Károly román király Bukarestbe érkezett

Belgrád, augusztus 8.

— A Reggeli Ujság tudósitójától —

Károly román király utban van Bukarest felé. Az uralkodó vasárnap délelőtt elbucsuzott hugától, Mária anyakirálynétól, akinél látogatóban volt a déldalmáciai Budva melletti királyi kastélyban.

A román király egy jugoszláv cirkálóhajó fedélzetén Spalatóba hajózott, amelynek kikötőjét az uralkodó érkezése alkalmából feldiszitették. Spalatóból Károly király az udvari vonaton folytatta utját. A király hétfőn megérkezett Bukarestbe.

A kenti hercegi pár Bécsből továbbutazott Jugoszláviába

Bécs, augusztus 8.

— A Reggeli Ujság tudósitójától —.

A kenti hercegi pár vasárnap elutazott Jugoszláviába. A hercegi pár, mint ismeretes, *szombaton délután automobilon Bécsbe érkezett,* ahol a *Bristol*-szállóban szállt meg. Eleinte

azt hitték, hogy Bécsből a hercegi pár egyenesen a wasserleonburgi kastélyba utazik

Edward windsori herceg meglátogatására, vasárnap azután a hercegi pár környezetében közölték, hogy

az ut Jugoszláviába vezet,

ahol a herceg és felesége *Pál* jugoszláv régensherceg vendége l esz. A kenti herceg felesége, *Marina* hercegnő, tudvalevően *Pál* régensherceg feleségének, *Olga* hercegnőnek a huga. Nem *tartják kizártnak, hogy a kenti herceg utjában Jugoszlávia felé rövid időre megszakitja utját a wasserleonburgi kastélyban.*

Sok slágercikk
KIFOGYOTT!
De ezek a slágerek még kaphatók a
GÓLYA VÁSÁRON!

Viskoza térdharisnya gumival	89 fillér
5 db finom női zsebkendő külföldi minőség	97 ½ fillér
Frottier törülköző jó minőség	97 ½ fillér
Nadrágtartó szenzációs minőség	97 ½ fillér
Rövid alsónadrág jó minőség	97 ½ fillér
Kelengye gyolcs mosott minőség	97 ½ fillér
Flórzokni nagyon jó minőség	80 fillér
Nyakkendő elegáns, divatos	79 fillér
Férfi zsebkendő nagyszerű minőség	39 fillér
Mosódelén jó színtartó minőség	65 fillér
Műselymek nagyszerű minőség	78 fillér
Függönykelme színtartó minőség	39 fillér
Női táncnadrág svájci kötés	85 fillér
Férfitrikó sporting rövid ujjú	1.48
Női sarmőz hálóing hímzett	5.75
Női ruha imprimé, krepdesinből	7.80
Hímzett pongyola krepdesinből	12.80

Gólya ÁRUHÁZAK
VII., Rákóczi út 38. VI., Király ucca 52.

BANJO MISSIS, A TIPI DALA!
DRÁMA, SZERELEM, VIDÁMSÁG, MUZSIKA
Joel McCrea, Buddy Ebsen, BARBARA STANWYCK
jön a RADIUSBAN 20th CENTURY FOX film
A SZERELEM, AZ ÉLET RITMUSA FILMEN!

Megérkezett a legújabb modelű BMW
1·9 ltr, 45 HP, 6 henger,
hosszú alváz, kényelmes férőhelyek, központi olajozás, hydraulikus-fékek.
BMW megbizhatóság, kvalitás.
Alacsony ár, kedvező fizetési feltételek.
Vezérképviselet:
MAJLÁTH
VI., LEHEL-UTCA 2.
ÚJ ÜZEMHÁZBAN

Ön költözködik!

Uj lakásába

UJ CSILLÁRT

METEOR

csillárgyárban

vásároljon

3+1-lángu 1937-es model

Modern üzleti és irodai világitó testek nagy választékban

Részletre is.

Podmaniczky-utca 27
Váci-utca 2.
József-körut 44.
Vámház-körut 11.
Erzsébet-körut 13.
Margit krt 50. (lerakat)

Pécs, Miskolc, Debrecen, Szeged, Győr, Eger (lerakat)

Kérje most megjelent árjegyzékünket

Gyüjtőakció Csehszlovákiában a valenciai kormány részére

Prága, augusztus 8.

— *A Reggeli Ujság tudósitójától* —

Csehországban mind nagyobb méreteket öltenek a köztársasági spanyolok számára megindított gyüjtő-akciók. Bár a hatóságok már többször megtiltották a gyüjtést, különösen a Tót- és Ruténföldön folyik nagyban a gyüjtés.

Igy például Munkácson az utóbbi napokban 29 különböző szervezet egyesült a valenciai kormány támogatására alakult segélyszövetségben.

Az itt rendezett gyüléseken a kommunistákon és szocialistákon kivül a Postásszövetség, a cseh nemzeti szocialista párt, a légionáriusok és a szokolok tagjai is megjelentek.

A Palatinus-strandon elloptak egy brilliáns karkötőt és betörtek a fodrász-üzletbe

— *A Reggeli Ujság tudósitójától* —

Az elmult héten két vakmerő lopás történt a margitszigeti *Palatinus* strandfürdőben. *Néhány nappal ezelőtt* a strandfürdő fodrászához törtek be, ahonnan *nagyösszegü készpénzt és egyéb értéktárgyakat vittek el ismeretlen tettesek.*

A strandfürdő fodrászüzletét *Schubet* József és *Takács* Ferenc fodrász bérlik. Pénteken este 8 óra után, amikor már a vendégek eltávoztak a strandról, *Takács* Ferenc bezárta a fodrászüzletet, majd fürödni ment a Dunára. Félóra mulva tért vissza és megdöbbenéssel látta, hogy

az üzlet ajtaja tárva-nyitva van,

az üzletben pedig a kasszát fölfeszitették. *Takács* megállapitotta, hogy az ismeretlen tettesek elraboltak 900 pengőnyi készpénzt, egy *Schafhausen-órát* és egy értékes fényképezőgépet.

Takács azonnal értesitette a rendőrséget, amelynek emberei azonban

semmiféle olyan nyomot nem találtak, amiből a tettesek személyére következtetni lehetne.

Azóta folyik a nyomozás, azonban mindezideig nem sikerült megállapitani, kik követték el a vakmerő betörést.

Tegnap délután ujabb lopás történt a *Palatinus* strandfürdőben. Dr. *Sági* Józsefné kézimunkaszalon tulajdonosnő a déli órákban kiment a margitszigeti strandfürdőbe, ahol kabint váltott. *Ezer pengő értékü*

platinafoglalatu brilliáns karkötőjét táskája egyik rekeszébe helyezte el.

Este 6 órakor, amikor az uriasszony felöltözött és fel akarta venni a karkötőt,

rémülten látta, hogy hiányzik a nagyértékü ékszer.

Azonnal jelentette az esetet a strandfürdő igazgatóságának, amelynek utasitására *a személyzet egy része kutatni kezdett az eltünt karkötő után.* Az ékszernek azonban

nyoma veszett.

Az uriasszony a strandfürdőből egyenesen a főkapitányságra sietett és megtette a feljelentést.

Hacsek és Sajó

Irja: Vadnai László

Hacsek (ül a kávéházban): Pincér! Pincér!

Pincér (jön): Parancsol, Hacsek ur?

Hacsek: Mondja, mióta van ebben a kávéházban zene?

Pincér: Tegnap óta!

Hacsek: És jó muzsikusok ezek?

Pincér: Csupa képzett zenész.

Hacsek: Szóval játszanak mindent, amit az ember kér?

Pincér: Mindent!

Hacsek: Akkor mondja meg nekik, hogy játszanak talonmáriást, mert zavar a zene.

Pincér (el).

Sajó (jön): Alászolgája, Hacsek ur!

Hacsek: Jónapot Sajókám! Hol volt, hogy egy hete nem láttam?

Sajó: Beteg voltam, kivették a mandulámat.

Hacsek: A manduláját?

Sajó: Hát nem látja? Nyolc kilót fogytam!

Hacsek: Pszsz! Nyolckilós mandulája volt?

Sajó: Dehogy nyolckilós.

Hacsek: Hát akkor hogy fogyott le anynyit?

Sajó (dühös): Mert, akinek kiveszik a manduláját, az nem tud enni napokig!

Hacsek: Ugy látszik, ez a mandulabetegség most járványos.

Sajó: Miért?

Hacsek: Vagy tiz emberrel találkoztam az utcán, aki azt mondta, hogy napok óta nem evett.

Sajó (dühöng): Slussz! Ez a téma be van fejezve. Hát meséljen, mi történt magával, amióta nem láttam?

Hacsek: Nem fogja elhinni! Hires ember lettem.

Sajó: Maga?

Hacsek: Én, bizony! Majd minden nap benne voltam az ujságban!

Sajó: Ne mondja! És mit irtak a lapok?

Hacsek: Hogy augusztus elsején tizezer ember hurcolkodott.

Sajó: No és? Hol van itt magáról szó?

Hacsek: Én is benne vagyok a tizezerben.

Sajó: És hová költözik?

Hacsek: Az adóhivatalba.

Sajó: Az adóhivatalba költözik? Ott lesz a lakása?

Hacsek: Mit szól?!

Sajó: Micsoda marhaság ez megint? Ott nem lehet lakni.

Hacsek: Mi az, hogy nem lehet? Már a butoraimat el is vitték.

Sajó (dühöng): Mondja, mit szépiti, miért nem mondja rögtön, hogy árvereztek magánál? Hát már megint nincs állása?

Hacsek: Nincs! Pedig kettő is volt. Az egyiknél, ahol könyveltem, azt mondták, tul lassu vagyok, a másiknál, ahol számláztam, szintén azt mondták, hogy lassu vagyok.

Sajó: Hát maga nem tud semmit gyorsan csinálni?

Hacsek: Dehogy nem! Gyorsan fáradok!

Sajó (dühöng): A keservit neki, hogy én mindig bedülök ennek a himpellérnek!

Hacsek: Ne veszekedjen ma velem, olyan szomoru vagyok!

Sajó: Miért?

Hacsek: Ne is kérdezze. Ismeri a sógoromat?

Sajó: Igen, mi van vele?

Hacsek: Ma délelőtt elvitte a két lábát és a kezét a villamos.

Sajó: Jóságos ég! Hogy történt?

Hacsek: A Boráros-térnél felugrott a villamosra és kért egy jegyet az Oktogonig.

Sajó: És közben leesett?

Hacsek: Miért esett volna le?

Sajó: Hát azt mondta, hogy elvitte a kezét-lábát a villamos.

Hacsek: Az Oktogonig!... Miért? Maga azt gondolta, hogy a sógorom kéz és láb nélkül utazik a villamoson?

Sajó (dühöng): No tessék, már megint beugrottam! Hát meséljen, hol volt tegnap?

Hacsek: Rosszul éreztem magam és elmentem vizsgálatra egy orvoshoz.

Sajó: No és mit mondott az orvos?

Hacsek: Levetkőztetett, alaposan megnézett és fürdőt rendelt.

Sajó: Gyógyfürdőt?

Hacsek: Áh! Közönségeset!

Sajó: Egyáltalán miért megy maga folyton orvoshoz? Mi baja van tulajdonképpen?

Hacsek: Ha egy darab jeget teszek a hátamra, mindig ráz a hideg.

Sajó: Hát minek tesz jeget a hátára?

Hacsek (bámul): Érdekes! Az orvos is ezt kérdezte...

*

(Minden jog a Reggeli Ujságé)

Ananász illatu biborpiros virágban pompázott vasárnap délután a pesti Victoria Regia

— *A Reggeli Ujság tudósitójától* —

Csendes és «illatos» vasárnapi szenzációja volt Budapestnek: az *Egyetemi Növénykert* Romanelli-utcai medencéjében kivirágzott a *Victoria Regia.*

A csodálatos egzotikus növény, — amelynek két-három méter átmérőjü, hatalmas husos levelei oly kitünően érzik magukat a pesti termális vizekben, — ilyenkor, augusztus elején kezd virágzani. A virágzás éppen olyan rejtélyes és csodálatos, mint maga a *Victoria Regia,* amely tulajdonképpen már pénteken délután nyitotta ki buzogányszerü bimbóját és *hófehér virággá fejlődött.* Ez a fehér virág szombat reggelre *becsukódott,* szombaton délután ismét *kinyilt,* de már ekkor — *rózsaszin volt.*

Vasárnap fejlődött ki azután teljes pompájában és *biborpiros szinben pompázott a titokzatos Victoria Regia,* amelynek a szaga az ananászéhoz hasonlit.

Tuzson János, az *Egyetemi Növénykert* igazgatója apai gondossággal figyeli a *Victoria Regia* fejlődésének minden egyes mozzanatát hü segitőtársával: *Schneider* József felügyelővel.

— *Csodálatos,* — mondotta *Tuzson* igazgató a *Reggeli Ujság* munkatársának, — hogy a pestiek mennyire elhanyagolják ezt a ritka eseményt! Pedig *nagyon kevés európai növénykert dicsekedhetik azzal, hogy a Victoria Regia virágzik benne.* Éppen olyan ritkaság ez, mint az, hogy *vizilóbébi jön a világra állatkertben.*

Meg kell állapitani, hogy vasárnap délután, mikor *Tuzson* igazgató ezeket mondotta, már *többszáz főnyi látogató állta körül a Victoria Regia medencéjét,* azonban — *magyar szót* alig lehetett hallani.

Külföldiek, a Pesten tartózkodó *daloscsapatok* és az asszonyparlament tagjai, — számos *angol, török, egyiptomi, hindu* és *japán* vendég gyönyörködött a magyar főváros botanikai látványosságában, amelyre a «benszülöttek», ugylátszik, nem tulságosan kiváncsiak. *Kár!*

TÖLTŐTOLL MINERVA JAVITÁSOK PAPIRARUHÁZ
Kossuth Lajos-utca 20. sz. Astoria szállóval szemben

Megölte az 5000 voltos áram

— *A Reggeli Ujság tudósitójától* —

Halálos baleset történt vasárnap délelőtt a kamaraerdői HÉV-megálló közelében. *Gréf* János 47 éves szerelő megbizást kapott, hogy javitsa ki a *magasfeszültségü felsővezetéket.*

A szerelő szabályosan kikapcsolta az áramot és hozzálátott a javitáshoz. Amint azonban hozzáért a vezetékhez,

hangos kiáltással lezuhant és megszenesedve terült el a földön.

Azonnal értesitették a tüzoltókat és mentőket, de mire megérkeztek,

Gréf János már meghalt.

Megállapitották, hogy a vezetékben — annak ellenére, hogy *Gréf* kikapcsolta az áramot —

ötezervoltos áram keringett.

A rendőrség megindította a vizsgálatot annak kiderítésére, hogy *ki kapcsolta be a vezetéket, ami a szerelő halálát okozta. Gréf* János holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállitották.

Vasárnapra javult Bartha Albert állapota

— *A Reggeli Ujság tudósitójától*

Bartha Albert volt hadügyminiszter, akit nyolc nappal ezelőtt *sulyos autószerencsétlencsétlenség ért,* lázmentesen töltötte a vasárnapot. Az elmult nyolc nap alatt állapotában

lényeges javulás állott be, ugy, hogy az életveszélyen már tul van a volt miniszter.

Az eddigi jelek szerint — amennyiben a helyzet nem változik — *tiz-tizenkét nap mulva már el is kerülhet a szanatóriumból.*

A *Reggeli Ujság* munkatársa vasárnap beszélt *Bartha* Albert kezelőorvosával, *Elsele* János dr. sebészfőorvossal, aki a következőket mondotta:

— Nem hittem volna, hogy ilyen tempóban javul *Bartha* Albert állapota.

Bámulatos szivóssággal küzdötte le a nagybeteg szervezete az eddig felmerült akadályokat.

— A javulás eddig is várakozáson felül jó és ha ilyen irányban marad, akkor *meg van a remény arra, hogy a volt hadügyminiszter rövidesen felgyógyul.*

Kedden este Vörös-Keresztes diszelőadás lesz a Fővárosi Nagy-Cirkuszban. A *Fővárosi Nagy-Cirkusz* igazgatója, átérezve a *Magyar Vörös-Kereszt* nemzetvédelmi, egészségügyi és emberbaráti közérdekü munkálkodásának nagy jelentőségét, elhatározta, hogy a nagyszerü augusztusi amerikai cirkusz-müsor *kedd esti előadásának teljes jövedelmét nemes célokra: a Magyar Vörös-Kereszt rendelkezésére bocsájtja.* A kedden este pontosan 8 órakor kezdődő diszelőadáson közéletünk és társadalmunk kiválóságai fognak megjelenni.

Irodalmi mesterművek és közérdekü könyvek

Bergson H.: A nevelés. Félvászonkötésben (5.— helyett)	2.40
Balázs D. és Hajnal R.: A bün és a siker. A nő érvényesülése.	1.—
Chesterton: Hagyományok és hazugságok. Félvászonkötésben (4.— helyett)	1.90
Faulhaber biboros hires müve: Zsidóság. Kereszténység. Germánság.	—.80
Fränkel Gy. épitész: Kombinált szoba, kombinált butor. Többszáz gyönyörü képpel és rajzzal.	3.90
La Rochefoucauld: Gondolatok. Kötve. (3.— helyett)	1.20
Pályi E.: Az eszményi állam törvénykönyve.	—.60
Páter Walter: A renaissance. Félvászonkötésben (4.40 helyett)	2.40
A pszichoanalizis mellett és ellen. Th. Mann. Sigm. Freud, Baudouin, Wagner-Jauregg stb. tanulmányai.	3.—
Radó A.: Idegen szavak szótára. 9. kiadás. Vászonkötésben.	2.70
Russel B.: Házasság és erkölcs. Vászonkötésben (3.— helyett)	1.80
Dr. Rusznyák I.: Korszerü husnélküli táplálkozás.	3.—
Schopenhauer: Életbölcseség. Aforizmák. (3.— helyett)	1.20
Szerelem és ösztönélet. Párválasztás a szerelemben. Anyajogu család és Oedipusz-komplexus, stb., stb.	3.—
A Tömeg. Pszichológiai tanulmányok. Kell-e háboru? Einstein és Freud levélváltása. Az antiszemitizmus lélektana, stb., stb.	3.—
Tóth B.: Száz esti levél.	1.80
Viereck G.—Eldridge P.: A bolygó zsidó önéletrajza. 2000 esztendő története. 2 kötet, vászonkötésekben	4.80

Kaphatók a

Reggeli Ujság
könyvesboltjában

VI., Vilmos-császár-ut 27. — Telefon: 12-96-99.

Vidékre utánvéttel, vagy az összeg előzetes beküldése mellett, a portóköltség felszámitásával.

Fränkel György

Fränkel György műépítész, XIV.
Ajtósi Dürer-sor 5. 427-217

Bptávb 1940 szept.
– 1942-jan.

Timothy

25

1930. II. 21.

Fränkel György

építész

Lajd
2

Ambrus és Hajnaly

alatt

Felgyő, 1903. március 2.

Tisa úraknak

Budapest

rajánlatuk alapján kérem küldjenek postán
patkórasat.
mielőbbi teljesítését várom és vagyok

tisztelettel

Károlyi László

FRÄNKEL GYÖRGY építész és festő, szül 1895 márc 2. Budapesten. Kéménytty Jenőnél tanult, majd a Műegyetemen építészdiplomát szerzett. Dekoratív falfestéssel is foglalkozott. Két évig Berlinben dolgozott Scherr műtermében az iparművészeti iskolán.

Fränkel György

MDK

Kränkel József

/T.J.L./: Dilettánsok alkonya a képzőművészetben. Pesti Napló 1935. jul. 7.

MDK

Fränkel József,

Frankovszky Adrienne, Greff Lajos, Szántó Vera, Záray Lucy festöm. -k kiállitására a meghivó aljón: Teljes tisztelettel Fränkel József.

Meghivó: Fenti müvészek kiállitására. 1935. febr. 24. én nyilik meg.

FRÄNKEL József

Hanthy Kinga: Egy lépszalértő emlékei

1. A hamisított Munkácsy. = M. Nemzet, 1985. febr. 22. 6.

Munkácsy –

2. Ali az aláírását is eladta. = febr. 23. 9.

KOHÁ

MDK

Fränkel József,

az UME gazdasági intézője lett.

Az UME vezetősége. -Nemz. Szalon.1928.febr.

FRÄNKEL, Wilhelm

Tüviteleröje a győri neológ zsinagógának

Komárik 1984 157.

Frankenberger János Wien
festo" (Johann)

Der Ungar 1843. júl. 28.
(Sz.: Pesther Salon 1843.)

Kalmán

Frankenberger János

Béesben.

1841. pesti kiáll.

Nepomuki sz. János, dicff.
Szt László, Magyarország
Kirája.
E két nun a tatai kegy-
szerzetbeliek egyháza ré-
szére van rendelve.

L. 1841.

Szeleta-barlangi paleolith

Köeszkőtök) V. 179.

és ős állatcsontok

Frankenberger

pestő

l.

Dornyay Béla dr.

Fellenthali Fellner

Jakab lakai

épitőmüvészről.

Pp. 1930. 25. l.

Vörösvár tp

2

Frankenberger

l.

LykaMagymű1800-50

22,361.l

Tata szá-
mára dol-
gozott
Massaui
Származású

Szt László fes-
tette Tata piaris-
ta templomának.
1841. és 1843.
szerepelt
pesti kiálli-
táson.

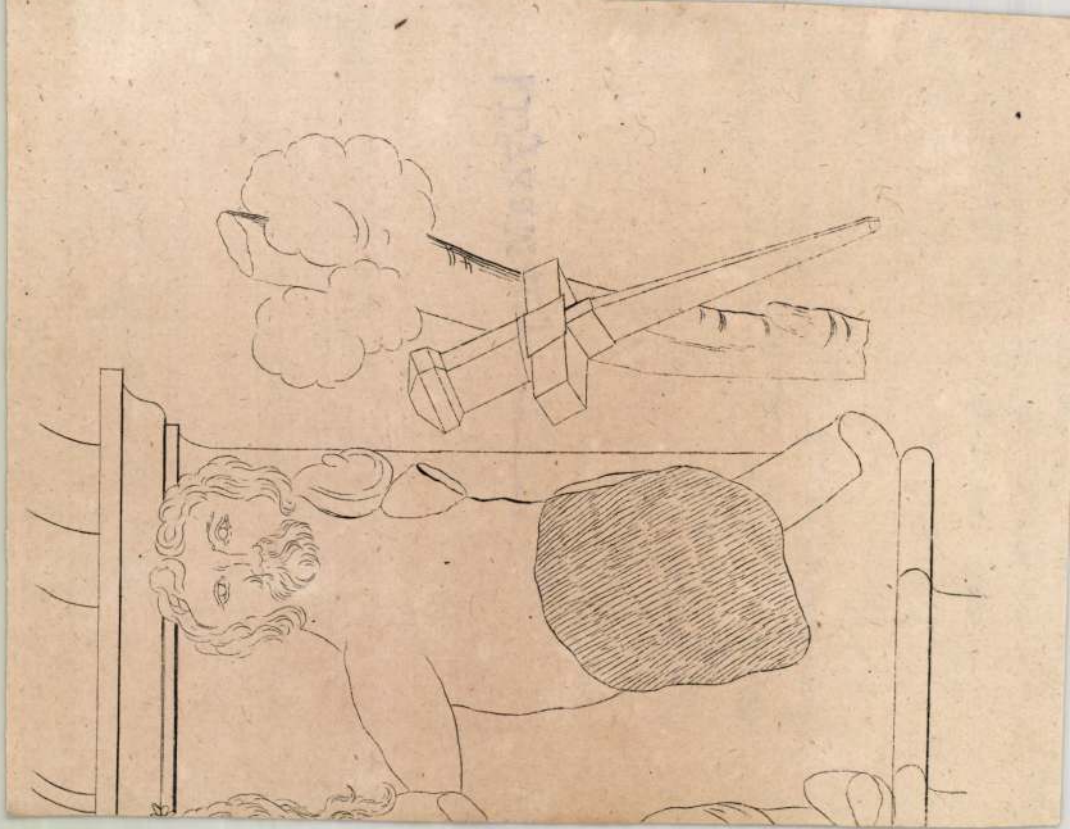

Frankenberger János

Művészet 1914. 380

(K. L.: Az 1841. évi pesti műkiállítás)

---

tatai 2 oltárképét állította ki

Kádármühely - felszerelés, székesfehér-
vári IX. 118.

Frankenbürger festő

1841-ben festette a tatai piaristarendház kápolnájában a szentély közelében lévő melléköltárok képeit

Polgárdy Géza

Vértes hegység kalauza. Magyarországi útikalauzok 3. sz.

Bp. 1939. 96. l.

Frankenberger

festő

1841-ben festette az alábbi rendház kápolnajának két mellékoltárképét.

Révhelyi Elemér dr

A piarista rendház és múzeuma, A tatai piarista rendház és múzeuma, Bpest, 1938.

g. l.

Wagner: Delineatio Provinciarum

140-95.

T. 5185.

k a várat, melynek épületei kö-
n túl temető és egyes házak kö-

assuk: [redacted]
a.
dem Flusz Rhimnia, und dessen

stes Schlosz, so in denen Ungarischen

Jahr 1566. nach Eroberung Sigeth von

Jahr 1664. besessen, dazumal aber
n
össern, durch Graf [redacted] Niclas von
h
. Dessen Abbildung dem curiosen Leser

vk. 7.8 : 15 cm.

Frankenburg zerkeztö
(1848-49 zabhare emlékkiállitából)

MDK

Frankenburg által zerkeztett
„Szép multú Életképek" zerkeztését 1847-től Sókai vette át
sa politikai vizonyok átalakulásával midőn S. Petőfivel zer-
keztette e lapot, Szabadság, egyenlőség testvériség emlékkapta.
1848 előtt indult.

Szabó Dezső: A szabadságharc idejéből való nyomt-ról
Grafikai Szemle 1891. 10 z. 150 old.

MDK

Frankenburg /!/

szerint a nem rég alakult Müegylet német szellemben működik, a honi müvészeket és müvészetet nem pártolják, " a mülapokat köre vagy rézre rajzoltatás végett Münchenbe és Drezdába küldik".

Pogány G.G.: A szobrászat a 19.sz. első felében. Bp.1939. 1 26,27,28.1.

Frankendorfer Friggs

alakrajzolás

1884

Éimisk

1930. 83. l.

Egeri múzeum VIII. 196.

Frankendorffer Frigges

üvegfestö tanuls.

6 elemi.

Iparrajiskola

1887-88. tanév

59. l.

Gömörmegyei üveggyártás

VIII. 45.

Frankendorfer Gusztáv

mintázás

1883–85

Érmek

1930.83.l

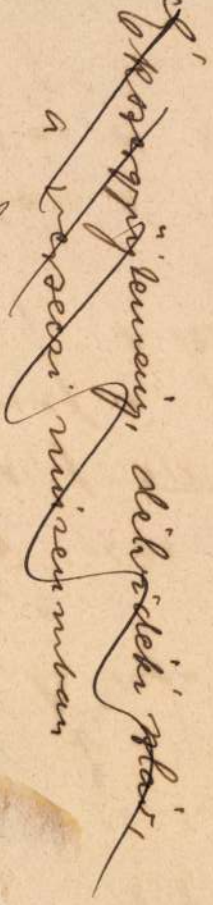

Csáky Lóra grófnő, f.
Csánky Dénes, f.
Csáp Gizella, f. 1858–.
Csáp Károly, é. 1873–.
Csapó Gyula, f. + 1874.
Csapo Kálmán, l. Csapó Gyula.
Császár Ferenc, é.
Császár György, ö. 1698.
Császár Zsigmond, f. XIX.
Csaszlovszky József, ö. XVIII.
Csatho Ferenc, f. + 1885.
Csató l. Csatho.
Csatornás Orbán, é. 1525.
Csauder András, é. XVIII.
Csausik József, f. l. Zausig.
Csebray Imre, f.

FRANKENSTEIN Wolfgang berlini német gerlőm.

Ebédszünet
Egri piaci ámsok
Tiszaigori parant

} tusrajzok (repr.)

Művelt vége 1955 Uérf. 36 n. nept. 4. 6 l.

Frankfurt József MDK

Terve, repr.

Az Épitőmunka pályázata.
Épitőmunka 1934. 6_10.sz. 115_116.o.

Frankfurt József, építész

Meghalt dec. 22-én.

Temetése 31-én a

farkasréti temetőben.

— Halálozás 15.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 29

Frankfurt József, építész

Meghalt dec. 22-én.

Temetése: a farkasréti

temetőben dec. 31-én.

— : Közlemény 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974 dec. 30.

Frankfurt Tibor, építész

Megrendülve, mély fájdalommal és szomorú szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy **Frankfurt Tibor** építész életének 73. évében, türelemmel viselt súlyos betegség után szeptember 29-én elhunyt. Temetése október 5-én 11 órakor lesz a Rákoskeresztúri temetőben (Kozma u. 6.). Gyászolják mindazok, akik nagyon szerették: fia Gábor, testvére Felkai Arnoldné (Amsterdam), sógorai, sógornője, a kiterjedt rokonság és barátai. (x)

– Közlemények

Esti Hírlap, 1980 okt. 4.

6.

Frankfurt Tibor, építész

Megrendülve, mély fájdalommal és szomorú szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy **Frankfurt Tibor** építész életének 73. évében, türelemmel viselt súlyos betegség után szeptember 29-én elhunyt. Temetése október 5-én 11 órakor lesz a Rákoskeresztúri temetőben (Kozma u. 6.). Gyászolják mindazok, akik nagyon szerették: fia Gábor, testvére Felkai Arnoldné (Amsterdam), sógorai, sógornője, a kiterjedt rokonság és barátai.

– Haláloraí

10.

Népszabadság Br. 1980 okt. 4.

Frankfurt Tibor

menyei, veje, unokai, [illegible]
rokonai. ×

— Megrendülve, mély fájdalommal és szomorú szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy **Frankfurt Tibor** építész, életének 73. évében, türelemmel viselt, súlyos betegség után, szeptember 29-én elhunyt. Temetése október 3-án, 11 órakor lesz a Rákoskeresztúri temetőben (Kozma u. 6.) Gyászolják mindazok, akik nagyon szerették: fia Gábor, testvére Felkai Arnoldné (Amsterdam), sógorai, sógornője, a kiterjedt rokonság és barátai. ×

— Tudatom mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy férjem, **Erényi Lajos**, volt újságíró, vendéglátós, tengerészveteránt, 81. éves korában elhunyt. Gyászszer[illegible] 11-én, 2 órakor az

Magyar Nemzet 1980. X. 4.

Tegnap, ma, holnap

Tények, gondok, gondolatok a győri zsinagóga történetéről

(Befejező rész.) Benkó Károly terve a zsidó vallás megújulását és a zsidó-keresztény liturgia közti különbségeket közelítő neológok programját karolta fel, s a győri zsinagóga lett az egyik legelső, a *neológ zsinagógák* egyike. Méreteiben, térszervezésében mértékadó (és alapos tanulmányozásra érdemes) az Európa más tájain később épült zsinagógák számára is: a templomépületet közrefogó iskolaszárnyak, a belső udvar csendes védettsége, a templom híveket magához fogadó centralitása, magasba szökő üveglencsés kupolatere, karzatai, tornyainak elhelyezése, orgonája, követésre méltónak találtattak a későbbiek folyamán is.

A terv megvalósítása – épp nagyvonalúsága miatt – azonban anyagi nehézségekbe ütközött. Ezért az eredeti építészeti koncepció megtartása mellett *a terv egyszerűsítését* kellett elhatározniuk. A pallértervek elkészítésével a részben helyi érdekeltségű Ürömi Hencz & Bergh céget bizták meg, de Benkó tervezői hozzájárulását kikötötték, s a változtatásokba – eltérően a mai etikátlan gyakorlattól – ténylegesen be is vonták, kikérve és szem előtt tartva tanácsait. A tervezés befejezésével Benkó közreműködési, tanácsadói tevékenységét 1000 forinttal honorálták (jellemzésül: a városi főmérnök jól fizető állásának teljes egyévi jövedelmével egyezett meg ez az összeg).

A tervek elkészülte után meghirdették az épületegyüttes *kivitelezésére* kiírt tervpályázatot. Ha a T. Olvasó figyelmesebben elolvassa a hirdetményt, több kínálkozó következtetést is kiolvashat a sorok között: egyrészt a tervezői költségvetést olyan megalapozottnak tekintették, hogy attól csak lefelé lehetett eltérni, másrészt a kivitelezés elnyerésének reményében meg sem lehetett próbálkozni az árak felsrófolásával, hanem az eltéréseket csak a csökkentés irányában értelmezték. Más megfogalmazásban e körülményeket úgy is jellemezhetjük, hogy a résztvevőknek a *versenyhelyzet ellenére volt megfelelő idejük és alkalmuk* terveik és ajánlataik teljes mélységű átgondolására, amit e szakmát gyakorlók valamennyien szeretnénk ma is elérni. A kivitelezésre kiírt versenyt végül *Wilhelm Fränkel* bécsi építőmester nyerte el, a kiírt 120.629 forinttal szemben 118.629 forint összegért. A kivitelezési munkák 1868. november 9-én el is kezdődtek. Úgy az iskola, mint a templom tekintetében két éven belül befejezést nyertek a munkálatok. Az iskola megnyitása után a templomfelszerelést követő beszentelésre is sor kerülhetett 1870. szeptember 15-én, az egész ország zsidóságát megmozgató ünnepségen.

Régi képeslap a zsinagógáról.

Ha az épület eredeti terveit és megépült állapotát összevetjük, megállapíthatjuk, hogy kisebb mértékben az építési koncepció tekintetében is, nagyobb arányban pedig az *építészeti díszítőeszközök* tekintetében *visszalépés* tapasztalható: a megvalósított épület a tervezetthez képest szerényebb, kevésbé magasba törő és lényegesen kevesebb díszítőelemet alkalmaz. Ha azonban végiggondoljuk korábban említett fejlődést kezdeményező szerepét, valamint azt a tényt, hogy e zsinagóga megépítésével a győri zsidóság a város nagyságrendjét többszörösen fölülmúló – más városok hasonló épületeivel az összemérést kiálló – épületet emelt, s megértjük az épület nemesen egyszerű külső megjelenését és ebből következő egyediségét, valójában nagyon elégedettek lehetünk.

Hat évtizednyi – lényegében változatlan állapotú – használat után felmerült a templom *átépítésének* igénye. Erre részben a hitközség gyarapodása, másrészt a templom magasba szökő terének kifűthetetlensége miatt került sor 1926–27-ben, *Bachrach Arnold* győri építész tervei, valamint a *Pittel & Brausewetter* cég kivitelezése nyomán. A tervekkel kapcsolatban kikérték *Baumhorn Lipót* Győrből elszármazott építész véleményét is, aki több jelentős magyarországi – köztük a szegedi – zsinagóga tervezője volt. Az átalakítás kapcsán lebontották az épület Belváros felé néző toronypárját, hogy helyükre újakat, nagyobbakat emeljenek. Az új tornyokat az épülettől kissé távolabbra helyezték, s az így nyert térközt beépítve nyerték a *téli kápolnát*, amely már hatásosan fűthető volt, s az általa nyert térbővület már elégségesnek bizonyult a nagyobb létszámú hívősereg befogadására is. Annak ellenére, hogy e bővítést az épület korábbi részeihez harmonikusan többé-kevésbé sikerült illeszteni, a bővítést összességében mégis kevésbé értékesnek minősíthetjük, mert az épület korábbi összefogottságát, nagyvonalúságát és összhangzatos építészeti koncepcióját megtörte. Az együttes ebben az állapotában maradt ránk.

A zsinagógaépület történetének tragikus epizódja, hogy a győri zsidóságot *1944. június 11–15 között deportálták*, és a haláltáborokból a visszatérés lehetősége már csak az elhurcoltak mintegy hetedrészének adatott meg... A megmaradt, megcsappant létszámú hitközség azonban – legjobb akarata ellenére sem – tudta már fenntartani az egyre romló állagú templomot, így azt 1968-ban – a városi tanács nyomására – eladták Győr városának, amely átvette az épületet, s vele együtt a jó karban tartás gondját és kötelezettségeit.

Az ettől az időponttól történtek azonban már egy másik történet – a ma – kezdetét jelölik.

Dr. Szőcs Sándor
műemlékvédelmi szakmérnök

PÁLYÁZAT.

Szab. kir. Győrvárosában izraelita templom és iskola lévén építendő, az építési tervre ezennel **PÁLYÁZAT** nyittatik.

A térrajz a pályázó uraknak kívánatra el fog küldetni; mely rajzokban a vonalozott tér, a földület nagysága és a téregység oldalainak hossza kitéve található. Ezen területen következő helyiségek lesznek felállítandók:

1. Templom, 400 ülőhelyiyel földszint a megfelelő karzatokkal, a főbejárat a nyugati oldalon.
2. Iskolai épület, 9 iskolai szobával (5 fiú-osztály és 4 leány-osztály), 1 szoba 100 gyermek, és 8 szoba mindegyik 70 gyermek befogadására alkalmas legyen.
3. Községi tanácsterem, 100 egyén befogadására.
4. Jegyzői iroda, 4 tiszti egyén elhelyezésének megfelelő nagyságban.
5. Rabbilak, állván 4 szobából és tartozmányaiból.
6. Épületfelügyelői lak, állván 2 szobából és tartozmányaiból.

A beküldött építési tervek f. 1866. évi ***deczember 30***-án följönni és vizsgálat alá fognak vétetni, amely határidőig beküldendő tervezethez a pályázó urak részéről egy külön, a pályázónak teljes nevét és lakását magában foglaló, bepecsételt és kivül a terv jeligéjével jelzendő levél csatolandó.

Az elfogadott építési és költségtervet jutalmul 300 frt o. ért., a második sorban legjobbnak találtat pedig 200 frt o. ért. illeti.

Győrött, aug. 30. 1866.

A templomépítési bizottmány elnöke:
KEPPICH ILLÉS.

A templom tervpályázatának kiírása a Győri Szemlében.

Építési pályázat.

Az egyesült győr- és győr-szigeti izraelita hitközség részéről

a győri izraelita templom és iskolák

építésére f. évi októberhó 25-én délelőtti 10 órakor

a hitközség jegyzői irodájában (belváros Neumann-féle ház) pályázat fog tartatni, melynél a következő munkák fognak átlag árban és együttesen árleengedés alján kiadatni, u. m.

	A templomhoz		Az iskolához	
	ft.	kr.	ft.	kr.
Kömüves munka	31291	46	25247	71
Kőfaragó „	4693	60	1736	25
Ács „	6623	23	5209	27
Bádogos „	5338	6	1469	82
Palakőfedő „	2123	33	2404	—
Asztalos „	2137	—	3692	70
Festő „	1164	80	886	10
Lakatos „	10480	—	3626	50
Üveges „	643	95	533	12
Szobrász „	5614	40	788	60
Mellékesek „	2935	74		
Összesen:	73035	54	45594	7
Teljes összeg:	118629	61		

Az építési tervek elöméretek, költségvetések és építési feltételek a hitközség nevezett jegyzői irodájában a pályázat napjáig mindennap délelőtti 9—12 óráig, és délutáni 3—5 óráig megtekinthetők.

Szóbeli ajánlatok a nyilvános árlejtés alkalmával, lepecsételt irásbeli ajánlatok pedig az árlejtés megkezdésére kitüzött időpontig fogadtatnak el, mindkét esetben azonban 5 %-nyi készpénzben vagy a napi árkelet szerint számított értékpapirokban letett bánatpénz mellékelése szükséges.

Győrött, szeptember hó 30-án 1868

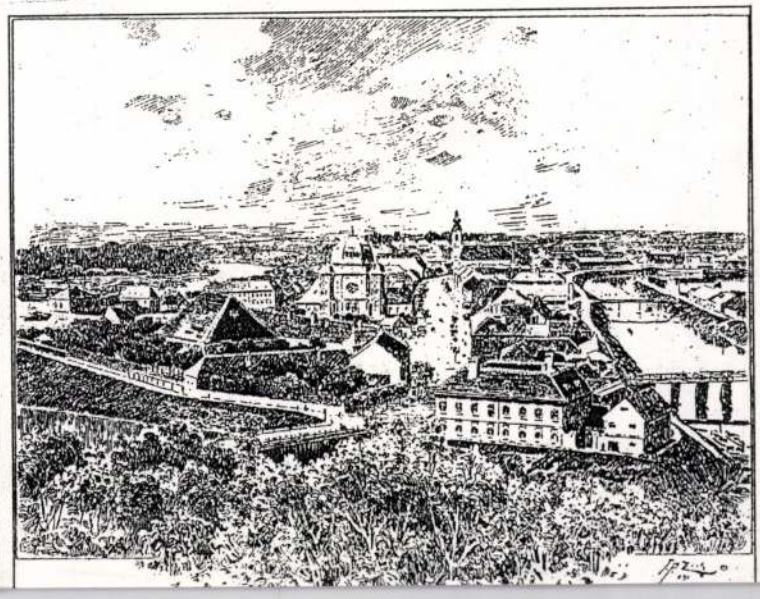

Fränkel, Wilhelm ep.

FRANKFURTER ELLA KÉPEI

A Volksgarten szellős kis Theseus-templomába harmadik hete járnak a bécsiek egy kollekciót megnézni, melyhez elébb úgy mennek, hogy egy társaságbeli úriasszonytól való, hadd lássuk, mit tud, de aztán — már aki ért hozzá — megállnak a képek előtt, mert a festőnő (magyar festőnő, Budapestről el- és felszármazott) csakugyan *tud*, sőt mindenekelőtt *tud*. Értvén ezen, hogy érti a dolgát, tud festeni és rajzolni s amikor fest, akkor nem rajzol s amikor rajzol, akkor nem fest, s áhítatosan és kegyesen alázkodik meg a mesterség előtt, mely nélkül művészet nincs. Üdítő ez, mikor annyi tehetetlenség s nemtudás búvik amögé, hogy a szabályoknak befellegzett; öröm az ilyen festő, aki abban éli ki magát, hogy mint a régiek, dolgait remekbe készíti s az az iskolája és iránya, hogy nem vall iskolát, nem követ irányt, hanem lehunyt szemmel maga előtt látja a megfesteni valót, aztán lesi, mint kerül ki ujjai alól. Szolid s ugynevezett realista módon kerül ki, egy csipetnyi impresszionizmussal s úgy rajzban, mint festésben biztos valőrrel, szinte szobrászi plasztikával. Ez a módja kivált alkalmas arra, hogy, amit legjobb szeret, fejeket formáljon meg portraitnak, de hogy ezt mennyi lélekkel teszi, arra ellenőrzés a tájképei, melyek mintegy tájportrait gyanánt hatnak, a lélekzetét fogván meg annak a darab természetnek. A kiállításnak sikere volt úgy a közönségben, mint a sajtóban; megvan az az elégtétele, hogy nemcsak dícsérik, de bírálják is és mindenképp komolyan veszik.

I—s.

Nyugat 1927. nov. 16

8 Frankfurter Ella

nak: a színpadnak illusztrált életrajz. Ebbe tartozik, hogy csak a háború utáni évekből vegyek példákat, *Voinovich Géza Rákóczi*-ja, *Herczeg Ferenc A híd*-ja és a Nemzeti Szinház legfrissebb újdonsága, *Kossuth, Hegedüs* Lóránt ötfelvonásos drámája is. S miután Kossuth alakja a legnehezebben hajlítható drámává, a kényszerből fakadt új forma veszedelmei ebben árulják el magukat legjobban.

Hegedüs Lóránt öt kiemelkedő pontján ragadja meg Kossuth életét. Az első Kossuth elfogatása a törvényhatósági tudósítások miatt, — itt az író megkorrigálta a történelmi tényt, Kossuthot nem zúgligeti nyaralójában, hanem a helytartótanács helyiségében fogatja el. Egyuttal megragadja az alkalmat, hogy megmutassa Kossuth antagonistáját, a bécsi udvari bürokráciát, nem olyannak, amilyen volt, hanem amilyennek a korbeli ellenzéki sében s a magyar martirium diadalmas erejében. Ez az egész koncepció tisztára politikai, vagy ha jobban tetszik, történelemfilozófiai. Kossuthban a magyar idealizmust, a magyar hitet állítja elénk az író, a magyar nemzetnek azt a históriai eleven erejét, amely minden bukásból feltámasztotta. Kossuthot a hit ereje lendíti fel a magasba és az is tartja meg a lesújtottságban. Ez szép és lendületteljes gondolat, de mert mindig csak szónoklatokban és vitákban nyilatkozik meg, nem szenvedélyek és akaratok harcos összeroppanásában, nem lesz belőle dráma, sem Kossuth alakja, sem a benne lángoló eszme nem elevenedik meg — egy szinpadi képeskönyvet forgatunk és közben néha ellankad a figyelmünk. Még a legdrámaiabb a második és harmadik felvonás. Ott Széchenyiben és itt Görgeyben egy másik nagy lélek áll Kossuthtal szem-

Frankfurter Ignác

erüstmüvel

lásd

Horvmagyar ötv Beisben

ásh H:

ösök

8. l.

Historia 1930.

1-3. Sz.

Frankfurter Lajos

izr., ezüstnüves
1827-ben rézmetszést
tanult.

lásd Fleischer Béla 43. l.

nem lángolt annyira a pogány elleni gyűlölet, mint azelőtt. Ebben az időben Nyugatmagyarország, a Dunántúl déli szegélye volt az a terület, ahol tovább sarjadzott és fejlődött a törökgyűlölet, s ahol főképen Zrinyi Miklós ismerte fel a török áfium bénító és pusztító hatását a magyar nemzetre és kereste annak orvosságát.

Az ország lakosságának nagy része kezdett lassan beletörődni a viszonyoktól rákényszerített helyzetbe, hiszen látta, hogy a bécsi kormánytól támogatást a török ellen nem kap. Igyekezett tehát a sanyarú viszonyok között berendezkedni úgy, ahogy lehetett és nem gondolt arra, hogy ezzel a nemzet pusztulását segíti elő. A török bégek és spahik között voltak emberségesebb emberek is, akik vagy maguk megtanultak magyarul, vagy legalább is magyar íródeákokat tartottak és sűrűn küldtek leveleket a »... jó vitéz úri barát szomszéd«-nak titulált végvári kapitányokhoz, hol barátságos, hol goromba hangúakat, marhák elhajtása, foglyok kicserélése, harácsolások ügyében. A szegény végbeli magyarnak a török volt a közelebbi, a német a távolabbi veszedelem. Sőt nagyon sokan voltak, akik a németet tartották a haza nagyobb ellenségének. A német katonaság zsarolásától éppannyit szenvedtek, mint a törökétől. A német fennhatósággal együtt járt azokban az évtizedekben a rekatolizáló mozgalom folytán

Frankfurter Markt

fotóműrén

A fotográfia hónapja keretében kiállítás, mitt a Műcsarokban „Magyar Tapasolat" címen.

Új Tájfon
1987 szt. 8.

Frankfurter Márk: Tűzön-vízen át

az emberiség és az emberiesség ellen. Teljes szívvel az egykori magyar felkelők oldalán állunk. A Szovjetuniónak semmivel sem volt több joga leverni a magyar nemzeti felkelést, mint a hitleri Németországnak bekebelezni Ausztriát és megszállni Nyugat-Európát.

— *Ne haragudjon, hogy közbevágok, de Ausztria meghódítása az osztrákok éljenzése közepette zajlott le, míg Magyarország lerohanása 1956-ban egyáltalán nem volt népszerű a magyarok körében.*

Novodvorszkaja: — De hát mi Magyarország esetében is a fasizmus akciójáról beszélünk. Önnek abban teljesen igaza van, hogy Magyarországon több vér folyt, és a lakosság aktív részvétele és hősiessége következtében nagyobbak voltak az áldozatok. Ezeket az évszámokat mindig együtt emlegetjük. Csehszlovákia 1968-as megszállását éppen úgy, mint Magyarország 1956-os leverését. Ezek mind a rezsim bűntetteinek lajstromát gyarapítják.

*

Alekszander Lukasov a DSZ-en belül a szociáldemokrata frakció egyik vezetője. A párton belül Valerija Novodvorszkajához hasonlóan ideológiai kérdésekkel foglal-

kel, a nemzetiségi mozgalmakkal, sőt még az SZKP reformista képviselőitől sem zárkózunk el. Nem utasítjuk el a jelenlegi hatalmi szervekben, a különböző úgynevezett párhuzamos struktúrákban való részvételt sem. A liberálisok és a demokratikusok egy részének más a véleménye. Szerintük a totalitarianizmust képtelenség úgymond „belülről" megsemmisíteni. Erőfeszítéseinket hiábavalónak tartják, mert szerintük a rossz alapokra épített házat nem lehet tisztességesen rendbehozni. Újat kell építeni melléje. Független, párhuzamos struktúrákat kell teremteni. Szerintük a DSZ-nek, mint pártnak nem szabad részt vennie a választásokon. Tömegsztrájkkal kell az össznépi engedetlenséget kifejezni. Mi, szociáldemokraták nem osztjuk ezt a véleményt, de ez nem okoz nézeteltérést. A választások idején mi az SZKP progresszív jelöltjeire szavaztunk, míg a liberálisok tartózkodtak a szavazástól. Azért szavaztunk az SZKP említett jelöltjeire, mert saját jelölteket nem állíthattunk, ugyanis a választókerületi bizottságok embereinket egész egyszerűen nem vették fel a jelölőlistára. Még a politikai vitákban sem vehettünk részt, mert erre sem nyílt lehetőségünk.

orosz hadiflotta jelvénye volt, bár Valerij Szkurlatov, az Oroszországi Népfront titkára szerint Nagy Péter cár állami lobogónak szánta.

Az András-kereszt, amelyen az egyik apostolt megfeszítették — Oroszország szellemi, erkölcsi újjászületésének és anyagi felvirágzásának jelképe. Valerij Fagyejev, az Oroszországi Népfront másik titkára hozzátette, hogy újjászületésre, feltámadásra, ébredésre mozgósító jellege miatt választották a lobogót szimbólumul.

A szervezet 1988 decemberében alakult meg, és eddig négyezer tagot mondhat a magáénak Moszkvában, ahol a tagtoborzás megindult. A balos utópistákat és a nacionalista szélsőségeseket kivéve bárkit felvesznek soraikba, aki a nemzet gazdaggá tételének programját vallja a magáénak. Éppen erről érdeklődtem először Valerij Valerijevics Fagyejevnél és Valerij Ivanovics Szkurlatovnál, hogy milyen programot vall a magáénak az Oroszországi Népfront.

Fagyejev: — Programunk röviden: a pluralizmus határozott és következetes bevezetése, ami azt jelenti, hogy a gazdaságban a társadalmi, állami és magántulajdon egyenrangúságának a hívei vagyunk.

— *Mondhatjuk azt, hogy*

tástól.

Fagyejev: — Önne lesz megértenie ber mert Magyarország már többpártrendsz Önöknél a többpártr nek hagyományai Nálunk viszont t rendszer alig több, évig létezett. 1905 és zött. A többpártre nálunk már senki se kezik, hogy milyen v csenek hagyományai litarianizmusnak a kább vannak! Sem rek tudatából, sem lati életből nem számúzni. A DSZ ra követeli a többpár bevezetését. Ez n sem az emberek fe tásához, sem neve mivel eleve riasztja ilyen politika csak lommal való konfro vezethet, ami a hat zére játszik.

Szkurlatov: — H gyem azt még azér hogy a népfrontmozg első lépés a többp szerhez. Ha az embe gyorsan radikalizálód kezdenek el politiz képzelhető, hogy egy múlva reális kérdés ternatív tömegpártok hozása.

— *Hogyan viszon önök, mint az Orosz Népfront vezetői 1917 az SZKP-hoz?*

Frankfurter Sámuel

1751 Körmöcbánya

Magyarországi ötvösök 17. l.

Kaposy: Mo. ötv.

Kasseli Képtár IV. 169

Frankfurter Sámuel
ötvös
1732 Körmöcbánya

Kapnagyarországi ötvösök 17 l.

Klinger, festo TV-169

Frankfurter Sámuel, ötvös. A XVIII. század elején Körmöczbányán tanult, s mint mester még 1732-ben is ott működött.

Illéssy János dr.: Magyarországi ötvösök 1732-ben. *Arch. Ért.* 1904. 393. l.

Frankfurter [Berend] Rezső

1931 őszén Madzsar József, illetőleg a nemesfémeseknél 1929-ben indított vezetőképző szemináriumának és Simplon kávéházbeli törzsasztalának tagjai köréből kiindult kezdeményezésére Frankfurter [Berend] Rezső összelívott több művészt, hogy valamiféle csoportot alakítsanak, – köztük a művészt is.

Major Máté: Madzsar József emlékére.

Kritika, Budapest, 1976. 3.

Frankfurter Salamon

ékszerész Pest

1827. emlékve-

tród

H.:)

Horváth Szentpéleri

253 l.

József pesti ötvösmester

művészete. Dp. 1937.

(Kny. Bpest Régiségei

1937. XII. K.-ből)

M.D.K.

Frankfurter Sámuel ötvösmester

1773. ápr. 23-i jelentés szerint
1751-1766 között Körmöcbányán
működött.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961. Tom. VII. Fasc. 3-4.
280. old.

FRANKHOFER r. FRAUENHOFER

Frankin Stemasek

János

ausbachi épitész Bártfán

1486.

iród

Emlkassaiegylun

I. 230.1.

A kassai 100 éves egyházmegye tört. névtára és emlékkönyve.

I. k. kassa, 1904.

-

ielőtt tehát a mozaik ~~történeti~~ fejlő-
lantást, helyes lesz a technika, a
al megismerkednünk.
san száradó, jól kötő anyag, leggyak-
A k[illegible]ben előkészitett alapanyagba előre m
karton/ alapján a mozaik készitő mester
e a mozaik szemcséket. Az alapanyag
szemcsék között ~~lévő~~ marpolf, néha a milliméter
vagy más szintén gyorsan kötő anyaggal
t le is csiszolják.
n hasábok, mert magasságuk rendszerint
sségük/ anyaga korszakonként más és más.
ágokat használták. A szines terméskö-
azaltot, porfirt néha a lávát is.
zonban egyenetlen felületet adott. Később
vágva alkalmazták. Az üveg elterjedése
mozaik fejlődése szempontjából is
ar kedvelté válik, sőt a falakról le+
ozaikot homok, agyag, hamuzsir, szóda
u keverékéből állitottták elő. A fel-

Frankin Stemaschek

Itt azt mondja Kabdebo, hogy 1486-ban bizták meg a bástfai sz. Egyed templom tornyának építésérek, akinek vezetése alatt azutan el is került a torony és arra 1497. föltették a keresztet.

Kabdebo Gyula: Helyreállított műemlékeink. Bizonti építőmesterek stb. ipartestülete VI. évk. Bp 1910 114. l.

Hegyes h. n. I. 44

1905. március 4.

A délmagyarországi természettudományi társulat elnökségének: az 1904. évi segély felhasználásáról szóló elszámolás jóváhagyása, a segély felemeléséről vonatkozó kérelem a segélyek megállapításakor fog tárgyaltatni (62/1905.)

Frankin Stemarch

Janus

bärfai köfargô

1486

l.

MMÉE Közl. 1900

442. l. jegyzet

Vegges

C. 61

1 Röt. 8r

Gozzadini

Jean

La nécropole de Villanova.

Découverte et décrite par —

1. – 80. M.

Frankin Stemasek János, ansbachi kőfaragó. 1486-ban kezdte építeni a bártfai szent Egyed plébánia templom tornyát, a melyet azonban nem ő fejezett be.

Arch. Ért. 1871. V. 291. l. — *Emlékkönyve,* A kassai száz éves egyházmegye tört. névtára és —. Kassa, 1904. I. 230. l. — *Fraknói Vilmos:* A Hunyadiak és a Jagellók kora. 1440—1526. (Szilágyi Sándor: A magyar nemzet története. Budapest, 1896. IV. k.) 603. l. — *Fröde Vilmos:* Felső-Magyarország középkori épületeinek kőfaragó jelei. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1900. 442. l. — *Ipolyi Arnold:* A beszterczebányai egyházi műemlékek története és helyreállítása. Budapest, 1878. 79. l. — *Kabdebó Gyula:* A bártfai szent Egyed templom. *Magyar Építőművészet.* 1909. 12. sz. 4. l. — *Myskovszky Viktor:* Bártfa középkori műemlékei. A szent Egyed templomának műrégészeti leírása. Budapest, 1879. I. 19, 20. l. — *Tóth Sándor:* Sáros vármegye monografiája. Budapest, 1912. III. 690, 720. l.

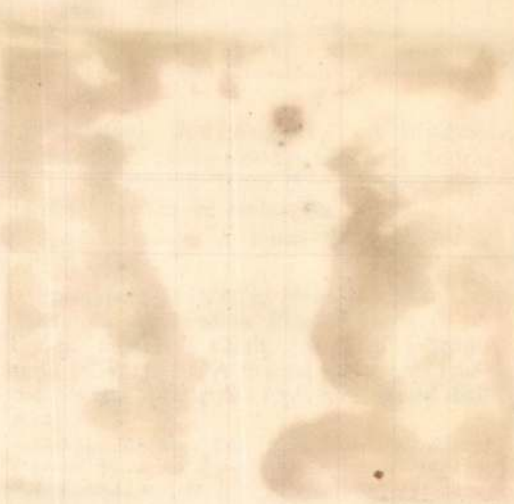

Frankin Stemasek János

Bártfa 1486

l.

Szokolszky Bertalan

A bártfai sz. Erzsébet templom tört. és leirása. Eperjes 1898.

12. l.

A torony 1494-ben kaszult el és fenti fejérte be. A tornyot az 1550-iki tűrvész után magasabbra emelték és ny sisakkal látták el.

9.

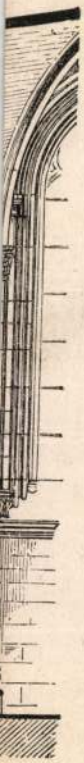

12.

Frankin Steinaseg

anspachi

l.

Wagner, V.: Dejiny výt-

50 l.

varného umenia na Slovensku.

Trnava, 1930.

IRODALOM

JEGYZET

Felvette: 1941. RR

Lemez: CXXXII. 9, 11.

MDK

Frankl A.Hermann

kovácsoltvasmunka

A Szépmüvészeti Muzeum. Épitő Ipar 19o7. jan.13.

14. 1.

M.D.K.

Frankl A. Hermann és fia,
Nicholson gyár és Öctl A.

A törsdepalota rasmunkának leszámolási
összegével kapcsolatban.

A budapesti várú és értéktörsde . . . . Bp 1908, 41 lap

M. D. K.

Frankl A. Hermann és fiai

A vasmunkát és a vasgerendák rállitását a tőzsde palota épitkezésénél a cégnél lekötötték.

A budapesti árú és értéktőzsde Szabadságtéri palotája felépitésének története és az épület müszaki leirása. 20 lap.
Budapest, 1908.

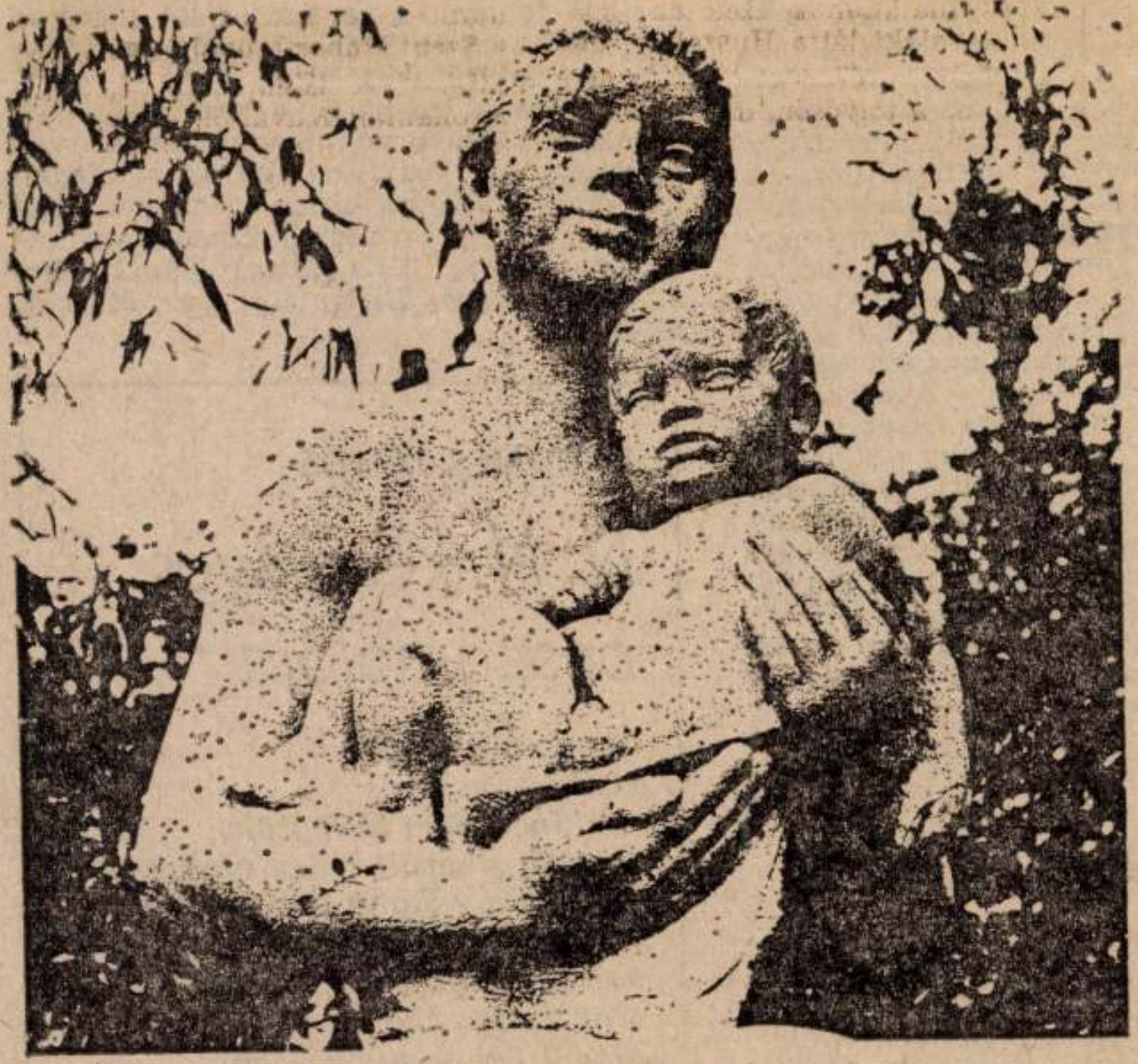

Frankl Aljona: Szocreál

És 1991. 4.

Kun Bélát, gy fegyve-
felét. Ha nem teszi meg,
folyamat kerékkötője, aki
al lehet fellépni. Ha meg-
rekjáték már katonai erő-
agy: „Itt van előttem egy
mely azt mutatja, hogy . .
ágokban van) 2 750 000 ma-
eljes magyar népesség egy-
könnyű ezt a javaslatot
adékoskodik Lloyd George.
„A szövetséges kis hatal-
örülveszik Magyarországot,
, hogy ezek a határok vég-
és további változtatást nem
is *zsenánt* lenne nekik nem
ni. Aztán, hogy a süketek
yen: „A magyar kormány
protestál a békeszerződés
hogy mindenfajta etnikai
endezésében erőszakolt . . .",
gondolat, csak nem akkor,
yarok egész közösségét át-
a jószágot (»like cattle«)
és Erdélyhez." (Lloyd
t már tudjuk. *(Gondolat,*
)

gely: Corvin köz –

eni fegyveres harc a forra-
ek legkevésbé ismert ré-
edig kulcsfigura, korona-
yomán lényeges kérdések

október 26-án, a Kilián-
glalása közben *agyonlött,*

Képzeletünkben egyetlen pillanatként, egy pusztító roham, és az azt követő tébolyult menekülésként él. Stomm interpretációjában a 2. magyar hadsereg *három hétig tartó* kemény, egyenlőtlen harcban morzsolódott fel; ennek záróaktusa volt Stomm híressé vált parancsa: „. . . kénytelen vagyok mindenkinek saját belátására bízni jövendőjét, mivel élelmet, lőszert és végrehajtható parancsot adni nem tudok." Ez a változat látszik helytállónak. *(Magyar Hirlap Könyvek, 206 old., 99 Ft)*

PARANCS JÁNOS:

N. N. kesernyés beszámolója

napok óta semmi hír
senki sem keres
senkinek nem hiányzom
mintha sikerült volna csakugyan
elvágni a vékony köldökzsinórt
fuldoklom kalimpálva
a szúrós nyers közegben
ahová sose vágytam
ahová vakon kilöködtem
nem kívánt csupasz macskakölyök
saját mocskomban forgolódva
nincs kéz mely érintene

FRANKL Aljona

Frankl Aljona - Kőbányai János:
Az élet kertje. = Janus, V. 3. 1988
tél. 2 p + 18 ill.

Görsz utcai
zsidó temető képei
kb. 1870-tól (fotól)

45 n / M vagy Egy. / Műv. határkrületei?

FRANKL Aljona

Frankl Aljona - Kobányai János:
A 4 élet kutje. = Janus, V. 3. 1988
tél. 2 p + 18 ill.

Gönzt utca,
Asidó temető kipe
kb. 1870-tól (fotól)

45 L / M van Bay. / Mív. katárkúrlutó?

1991-ben Budapesten adott a berliniekkel, egyet fog érteni velem: az érett Barenboim az egyik legfontosabb kapocs a régi nagyokhoz, akiket rövidnadrágosan ismert még meg.
Mozart: Piano Concertos Nos.5, 6,8/Barenboim/Teldec

Forman „Amadeus"-filmjében a Figarót komponáló Mozart figyelmét az udvari operaház vezetői a maradandó értékekre próbálják irányítani. Beaumarchais frivol és rebellis története helyett választana inkább megfelelőt, illendőt megzenésítés céljából. Mozartnál elszakad a cérna, s kifejti, gyűlöli az operaseria emelkedett hőseit, akik márványt esznek és márványt szarnak, nincsenek emberi vonásaik, torkig van a kétdimenziós figurákkal. A történet valóságtartalma persze több mint kétes, de nem ezért szeretjük. Ez a fiktív párbeszéd nagyon pontosan elmondja az utókor kétségeit az operaseriával kapcsolatban. A fiatal Mozart meglehetősen termékenynek bizonyult e műfajban: az első nagysikerű és időtálló operaseria, az Idomeneo előtt jó néhányat írt már. A Mitridate, re di Ponto, (Mitridatesz, Pontosz királya), dramma per musica 1770-ben keletkezett, milanói megrendelésre, szezonnyitó darabnak. Sikere volt, húsznál is többször ment és két további megrendelést eredményezett. Az antik történet szerint Pontosz királya hadba vonul Róma ellen és Pontoszban hagyja jegyesét, Aspasiát, valamint fiait, Sifarét és Farnacét (eredetileg mindkét szerep kasztráltaknak íródott), akik mindketten szeretik Aspasiát. A papa idő előtt hazatér. (Istenem, ha Mozart nem tizenöt éves, ha más szövegkönyve van, ha-ha-ha, mekkora jelenetet írt volna ebből a Figaro szerzője!) A Mozart bicentenáriumra készült egy operafilm is a Mitridatéból. Jean-Pierre Ponnelle rendezte a vicenzai Palladio-színházban. Harnoncourt vezényelte a bécsi Concentus Musicust, Gösta Winberghre és Ann Murrayre emlékszem a szereplők közül. Ponnelle és Harnoncourt majd egyórányit húzott a darabból, amely ezáltal hihetetlenül feszessé vált, Ponnelle rendezése a barokk operagesztusok felhasználásával óriási drámai erőt adott az előadásnak. Mitridate története váratlanul nagy emberi drámává vált, amin még Gösta Winbergh lepedőnyi, ragasztott szakálla sem változtatott. Alighanem ez volt a trükk: halálosan komolyan vették a barokk színházi gyakorlatot és a szöveget és hagyták hatni. Ehhez a szenzációs operafilmhez méltó a Mitridate új Decca-lemezfelvétele. Historikus előadás két világsztárral: Cecilia Bartolival Sifare és Natalie Dessayvel Aspasia szerepében. A csembalistából karmesterré lett Christophe Rousset dirigálja saját zenekarát, a szépnevű „Les Talents Lyrique-et". A Mitridate-lemezen eddig szerény pályát futott be. Leopold Hager, aki a hetvenes években sorra felvette a korai Mozart-operákat, jó húsz éve készített egy Mitridate-albumot is (nálunk, a puhuló diktatúra idején, a hozzám hasonló szerencsések, Eternalicenclemezen jutottak hozzá), Augerrel, Cotrubassal, Gruberovával és Baltsával, a tenorista pedig a kitűnő Werner Hollweg volt, de utólag kontrollálva akkori benyomásaimat, ma is megértem, mi hagyott akkor oly hidegen.
Mozart: Mitridate, re di Ponto/Rousset/Decca

A gyermekkori Mitridatéval ellentétben, ahol nyilvánvaló, hogy a két felvétel közül melyiket választanám, a Cosí fan tutte lemez- és videofelvételeiből nehezen tudnék kiválasztani egyet. A filmváltozat esetében alighanem Ponnelle és Harnoncourt produkcióját választanám. Minden vígjátékok legkeserűbbjét látjuk-halljuk. Az érzelmek zűrzavarát. Szomorú egy komédia. Persze azonnal javítanom kell: John Eliot Gardiner ferrarai színházi előadását (videón ez jelent meg, CD-n egy másik előadás) szintén csak a legnagyobb lemondások árán tudnám nélkülözni gyűjteményemből. Az előadás rendezője is Gardiner. Ő frivol, játékos, olykor burleszkszerű, (az egyik kedvenc jelenetemben a szoprán koloratúrák közvetlen kiváltó oka egy, az énekesnő szoknyája alatt matató tollseprű), s mégis jóval több bohózatnál, vagy a zene puszta illusztrációjánál.

A komoly szakemberek úgy vélik, Karl Böhm és Karajan régi EMI-felvételeit mindmáig senkinek sem sikerült túlszárnyalnia. Mindkettő az ötvenes-hatvanas években még meglevő, klasszikus, bécsi Mozart-ensemble közreműködésével készült, mindkettő a nagy lemezproducer, Walter Legge nevéhez fűződik.

Rövid időn belül két szenzációs régihangszeres előadás: Simon Rattle-é (2002-től a Berlini Filharmonikusoknál Karajan és Abbado megválasztott utóda). Rattle 1995 decemberében koncertszerűen, vagy félig szcenírozottan – ez nem derül ki a CD füzetkéjéből – vezényelte a Felvilágosodás korának zenekarát és ötcsillagos szólistáit. A közönség vevő minden poénra, az egyes számok közben is ki-kitör a nevetés, a számok között pedig a tapsvihar. Ritka pillanat, amikor egy lemez ennyire el tudja kapni és vissza tudja adni az egyszeri és megismételhetetlen koncertélményt.

René Jacobs és a Concerto Köln tavasszal megjelent albumáról eddig csak a Fiordiligi szerepét éneklő Veronique Gens neve vált ismertté (ő szerepel William Christie néhány lemezén) . Az első kritikák elismerőek ugyan, de ennyi jelentős felvétellel nehéz konkurrálni. Szerencsére nem is kell, különösen mert a hozzám hasonló Mozart-dependensekre bizton számíthat René Jacobs.
Mozart: Cosí fan tutte/Rattle/EMI
Mozart: Cosí fan tutte/Jacobs/Harmonia Mundi

J. GYŐRI LÁSZLÓ

NAGY VILÁG
Világirodalmi folyóirat
JORGE LUIS BORGES: Avelino Arredondo
A. S. BYATT:Lamia a Cévennekben
JULIAN BARNES: Őrségben
Alekszandr Puskin születésének 200. évfordulójára
VASZILIJ ZENYKOVSZKIJ, SZŐKE KATALIN, DMITRIJ PRIGOV, ALEKSZANDR KABAKOV prózája
STÉPHANE COURTOIS: A kommunizmus vétkei
JOSÉ SARAMAGO:Bolygó Odüsszeia
JUAN JOSÉ SAER: A fikció fogalma
1999/5-6.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Almási Gertrúd és Frankl Aliona kiállítása elé...

Ebben a harsány minthavilágban, ebben az értelmetlen, kibírhatatlan, nézhetetlen reklámvegetációban, a villódzó reklámfilmek, számítógépes játékok, klipek, videoinstallációk és határok nélkül debil tévéshow-k vizuális környezetszennyezésének szemétdombján, a hatalmas, színes egyenfalfirkák és óriásposzterek kulisszái között szédelegve állandóan azt halljuk, hogy a vizualitásnak még soha nem volt akkora szerepe az ember életében, mint most. Mert minden színesebb, több, gyorsabb, erőteljesebb és nagyobb, mint bármikor is... Nos, nem tudom, hogy más hogy van vele, de én jó ideje már csak a kis dolgokat, a kevés szavú látványt vagyok képes komolyan venni. Műalkotás esetében pedig csak azokat, amelyek egyszerű eszközökkel, őszintén, jegyzetszerűen szólnak egy személyes világról. Magyarul: minél kisebb egy kép, annál inkább látok esélyt arra, hogy egy emberi világ táruljon fel benne. A kis dolgokban pedig a nők vannak igazán otthon, hisz ők fércelik össze szinte észrevétlenül szétfoszlott, felfeslett, elszakadt életünket, ők takarítják ki a hátunk mögött hazahordott mocskunkat, ők varrják fel pár mozdulattal leszakadt önérzetünket, ők teremtenek a semmiből ünnepet, mintha csak ez lenne a világ legtermészetesebb dolga, és mellesleg a sorsunkat is ők főzik ki.

Szó, ami szó, megörültem, amikor Gertrúd és Aliona felkért erre a kiállításmegnyitóra, és alkalmam volt látni ezeket a kisméretű, igen személyes munkákat. Talán meglepőnek tűnhet a párhuzam, de ha már Szentendrén vagyok, nem állom meg, hogy el ne mondjam, huszonöt-harminc éve annak, hogy a szentendrei festők között megismerkedhettem azzal a kis méretekben fogalmazó, halk szavú, kevés eszközt használó festészettel, amit három – akkoriban inkább csak művészfeleségként ismert –, igen ritkán megmutatkozó asszony művelt: Vajda Júlia, Vaszkó Erzsébet és Modok Mária munkásságára gondolok. (Miután Modok Mária neve csak a „beavatottak" számára mond valamit, kissé rezignáltan kell itt, így, zárójelben utalnom rá: nem, csak Czóbel Béla felesége, de kiváló festő is volt.) Jó lenne, ha itt lehetnének!

Bár Almási Gertrúd műveit szögletes, feketefűrészes formavilágúk miatt talán kissé agresszívnek tartanák, pedig arról van szó „csupán", hogy nagyon megváltozott körülöttünk a világ. Almási Gertrúd munkába siet, bevásárol, főz, gyereket nevel, és közben néha ecsetet fog, hogy a kikészített vízüvegbe és színes pácokba – ezekbe a gyorsan száradó anyagokba – mártva azt, gyors jegyzeteket készítsen. Talán valamit kiír magából, amivel amúgy nem nagyon tudna mit kezdeni: hogy két ember között sisteregve válhat ecsetvonásokká a világ, hogy a párkányon álló cserépből fűrészlap nő, hogy a szomszédban egy ufónautát autóbaleset ért, hogy az ablakból egy napba burkolt embert látott ellibbenni a ház előtt, vagy hogy mindenféle démonok bukkannak fel néha a szoba sarkaiban. Szóval hétköznapi történésekről van szó ezeken az egyszerű eszközökkel megfestett képeken, s talán csak a megrepedezett vízüveg felületének szépsége, a tudatosan harmóniában tartott színvilág és az anyagkezelés utal arra, hogy ezeknek a tömondatosan őszinte művek-

nek az alkotója már kinőtt a gyermekkorból. Mert ezeknek a kis lapoknak a világa – mind személyesen egyszerű nyíltságuk, mind éppen ezáltal nyert rejtélyességük révén – engem a gyermekek festményeire emlékeztetnek, és ezt természetesen a legnagyobb tisztelettel mondom.

Frankl Aliona fotogramjait kis méretükön kívül csupán annyi köti össze az imént említett festmények világával, hogy ezek is egy személyes, zárt világ reprezentásai, s mint ilyenek, új utat jelenthetnek, hisz a fotós – aki korábban például a szocreál emlékeit kutatta fel és dokumentálta egy fantasztikus sorozatával – most kinyitott egy ajtót, és hozzálátott saját belső világának dokumentálásához. Semmit nem bíz már a véletlenre, hanem minden motívumot ő teremt meg, s a megszületett képek zavarba ejtő egyszerűségénél már csak őszinteségük a még zavarbaejtőbb. Egy összegyűrt papír, mely egyre kisimultabban őrzi egy nemrég meghalt művész barát utolsó, ám átírt üzenetét, egy klisébe dermedt, hálóba hullámvasutazott emberpár képe, és néha a tünékeny angyalok. Vagy tán démonok? Esetleg csak egy papírfecni meg egy növény termése? De mindenekelőtt a bezártság és a kitörni vágyás érzése. Nos, ennyi!

Utóirat: Hat nappal ezelőtt Gertrúddal és Alionával együtt töltöttem egy délelőttöt itt, Szentendrén, hogy megnézzem a kiállítandó anyagot. Hazafelé autózva végig az járt a fejemben, hogy ezt a megnyitót egy fájdalmas-érzelmes-irritáló Krúdy-idézettel kell kezdenem. Nos, ezután két napig kerestem „Az élet álom", a „Rezeda Kázmér szép élete", az „Asszonyságok díja" és a „Napraforgó" című könyvekben valamit, ami arra a rejtélyes egyszerűségre, arra a hétköznapi szürrealizmusra utalna, amiről végül is szólni akartam, s bár elismerhetjük, hogy Krúdy majdnem mindent tudott az asszonyiság titkos mágiájáról, mégsem találtam nála semmi ide illőt. Ennek csak egy oka lehet: Krúdy sem tudott azért mindent. Hát akkor éntőlem hogyan várhatnák, tisztelt hölgyeim és uraim, hogy értőként szóljak, s egyszerűen megfejthetőnek hazudjam a magam számára is ezeket – a talán nem is olyan egyszerű – munkákat! *(Aktív 'Art' Galéria, Szentendre)*

SZEMADÁM GYÖRGY

A KRITIKA POSTÁJÁBÓL

Kedves Szerkesztőség!

Nagy érdeklődéssel olvastam Pünkösti Árpád Dolgozik az ÁVH (és a belügy) című, Tóth Miklósról és részben rólam írt cikkét (Kritika, 1998. 11.). Tóth Miklós barátom volt. Szerettem intelligenciáját és jó humorát. Ezért fájdalmasan ért a cikkből kapott hír, hogy Bécsben, beépített kommunista ügynök volt. De még jobban meglepett, hogy ez a jól informált, értelmes ember önként visszament Bécsből gazdáinak hívására. Mi Bécsben azt hittük, hogy elrabolták, és igen meggyászoltuk, mikor értesültünk tragikus sorsáról.

A Bartha-ügy újdonság volt nekem, de rengeteg emléket hozott vissza arról a „kavalkádról, ami a negyvenes évek végen Bécsben volt". Ambrózy Erzsébetet ismertem, de sohasem tudtam megérteni, hogy mi fűzte őket össze, mert Miklós nem volt kimondott férfiszépség. A Peterle bárnak gyakori vendége voltam, és jól ismertem az ott dolgozó Jakab Juditot és Teleki Katit. (Az ő nevét a cikkben elírták). Ami rólam megjelent a Történeti Irattár dossziéja alapján, az egy kivétellel mind igaz. Ami nem, az az, hogy engem Strasszer Erzsébet szervezett be a francia titkosszolgálatba. Sziszyvel romantikus és ártatlan kapcsolatom volt Budapesten. Mire Bécsbe érkeztem már csak barátok voltunk, és ő egy francia követségi tanácsossal volt kapcsolatban. Ez a francia diplomata juttatott be a Greif Hotelbe, majd mikor ez megszűnt, az ő villájában laktam hosszabb ideig. Ez az új francia barátom sohasem kapacitált, hogy dolgozzak a francia titkosszolgálatnak, de például a hamis osztrák igazolványomat a franciáktól kaptam az ő segítségével. Gondolom, ebből következtettek a Bécsben nyüzsgő magyar ágensek arra, hogy francia kém vagyok. A mulatságos az, hogy mint újságírónak, kapcsolataim voltak nyugati hírszerzőkkel, csak pont a franciákkal nem, gyenge francia nyelvtudásom miatt. A Szabad Európa Rádió (SZER) 1951. május 15-én vett fel. Én voltam a harmadik magyar alkalmazott, és először Bécsben mint riporter, majd 1954-ben Münchenben, mint hírszerkesztő dolgoztam. A legnagyobb szakmai sikerem a recski tábor leleplezése volt. Michnay Gyula, akinek egyedül sikerült megszöknie ebből a titkos táborból, közös ismerősök révén hozzám jött elsőnek Bécsben, és a lakásomon, egy pamlagon fekve diktálta nekem azoknak a fogolytársainak a nevét, akikre emlékezett. Kitűnő emlékezetének köszönhető, hogy ez a lista több mint 600 névből állt. Az ügy igen kellemetlen volt a magyar vezetés számára, és egy megtévesztési kampány indult Nyugaton. Ezek az ügynökök próbálták aláásni Michnay szavahihetőségét. Elterjesztették, hogy valójában ÁVH-s őrnagy, és a Nyugat ellen dolgozik. Sajnos ezt többen, még a Párizsban élő nagynénje is elhitte, és ezért sem Franciaországba, sem Amerikába nem kapott sokáig beutazóvízumot. Büszkén őrzöm Gyuszi levelét, amiben azt írja: „TE VAGY AZ, aki tudja, a dívány on fekve diktáltam le neked a nevek százait fejből" (a kiemelés Michnaytól). Igen nehezen sikerült a rádiót rábírni a nevek beolvasására, pedig évek után ezreknek ez adott hírt először eltűnt szeretteikről. Ez volt az első alkalom, mikor sikerült borsot törnöm az ÁVH orra alá. 1961 elején otthagytam a SZER-t, hogy Amerikában bevégezhessem egyetemi tanulmányaimat. Ezt követően állami szolgálatba léptem. 1965-ben, a cikkben leírt budapesti kihallgatáskor igen csodálkoztam, hogy 1948–52-es ügyekről vallatnak, holott ekkor az amerikai külügyminisztériumban dolgoztam. Ez nem érdekelte őket, hanem az, hogy ki mit csinált Bécsben 1949-ben. Milyen igaza van a cikknek, hogy az ÁVH gyértudású, alkalmatlan szervezet volt és az is maradt végig.

Szívélyes üdvözlettel:
LÁZÁR ÖDÖN
Lorgues, Franciaország

Előfizetőknek számonként 167 Ft

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a KRITIKA című lapot ..... pld-ban, az alábbi címre:

Megrendelő neve: .....

Címe (város, kerület): .....

(utca, tér, ltp.) .....

(emelet, ajtó): ..... irányítószám: .....

Előfizetési díj egy évre: 2004 Ft
fél évre: 1002 Ft
negyed évre: 501 Ft

Az előfizetési díjat a részemre küldendő átutalási postautalványon egyenlítem ki.

.....
aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítve az alábbi címre kérjük feladni:
Hírlap-előfizetési és Lapellátási Iroda – 1900 Budapest, Lehel u. 10/A

LAPUNK TÁMOGATÓI:

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP

SOROS ALAPÍTVÁNY

JÓZSEF ATTILA ALAPÍTVÁNY

SZABAD SAJTÓ ALAPÍTVÁNY

PRO RENOVANDA

CULTURA HUNGARIAE ALAPÍTVÁNY

ÉS MAGÁNSZEMÉLYEK

Támogatók

nka
Nemzeti Kulturális Alapprogram

H·U·N·G·A·R·T

Budapest Galéria

+MŰHELY

Frankl Alíz

AKKU

+MŰHELY

Barta Zsolt Péter, Benkő Imre, Bozsó András, Drégely Imre, Frankl Aliona, Gábor Enikő, Hajdú József
Halas István, Haris László, Herendi Péter, Illés Barna, Jokesz Antal, Kemenesi Zsuzsanna, Kerekes Gábor
Minyó Szert Károly, Pácser Attila, Szilágyi Lenke, Stalter György, Telek Balázs, Tóth György, Vékás Magdolna

A Budapest Galéria meghívja Önt a	
+MŰHELY	AKKU
	című kiállításának megnyitójára
a Budapest Galéria Kiállítóházába	(1036 Budapest, Lajos utca 158.)
2005. szeptember 15-én csütörtökön, 17 órára.	A kiállítást megnyitja: Török Tamás
Megtekinthető 2005. október 20-ig,	hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Fraud Alíz

Televízió

Csúszik, nem habzik

szer csak arra eszmél fel, hogy ma nincs. Nem kezdődik el, nem lesz. Akkor vár még egy napot, vagy kettőt, aztán talán megkérdezi a kolléganőjét: te, mi lett ezekkel? Aztán soha többet nem jönnek elő a gazdagok és a szépek. Megjegyzem, a TV2 műsorszerkesztői már tesztelik a nézőket. Ha nem is tudatosan, de tettek egy próbát: valamelyik szombaton szinte észrevétlenül elmaradt az ismétlés. (A sorozat összes, a héten lejátszott darabját szombatonként ugyanis egyszerre leadják.) Én például szó nélkül tudomásul vettem.

Pedig azt a legnagyobb rosszindulattal sem lehet mondani, hogy a sorozatban nem történik semmi. Itt minden megtörténik, amit [illegible] még álmunkban sem gondolnak. Itt van például Ridzs (az [illegible]erűség végett írjuk fonetikusan [illegible]eveket), ő Ken, a férfibarbie [illegible]életes mása: ha becsukja a [illegible] kinyílik a szája. Ridzs [illegible]a apja nőjét, Brúkot, de [illegible]t vette el feleségül. Brúk [illegible]an gyereket vár, de nem [illegible], hogy a férjétől, vagy annak [illegible]. Aztán itt van Karen. Hu[illegible]nhat éves, de nemrég még [illegible]z volt, ami nem csoda, hiszen [illegible]ak az utóbbi időben bukkant fel a sorozatban, a semmiből. Egy idegen városban várta, hogy végre előkerülhessen. Kiderült róla, hogy ő Ridzs, a fiúbarbie volt feleségének ikertestvér. Karen, hogy a hagyományokat kövesse, először természetesen rámegy Ridzs-re, majd kiköt öccsénél, Torn-nál. Annál is inkább, hiszen megboldogult ikertestvére is mindkét fiú nője volt.

A Gazdagok és szépek című sorozatban azonban – fentiek ellenére – nincsenek meglepetések. Ez azért baj, mert a szerzők – szerintem – majd megőrülnének egy kis kavarodásért, csűr-csavarért, érzelmi hacacáréért. Mindent bevetnek. Képesek a lehető legperverzebb helyzeteket előidézni, felvonultatnak egy sor pszichopatát, de sajnos nem megy. Majdhogynem zseniális ez a megfogalmazhatatlan, ez a semmitmondás. Kevesen tudnák utánozni. Ugyanakkor meglehetősen rémisztő – mert például én is nézem. És nem tudom, hova akarnak kilyukadni.

Pontosabban sejtem. Van ugyanis egy áruló jel. Ez is a sorozat sajátja. A Gazdagok és szépek hősei ugyanis – a szappanoperák szereplőitől eltérően – látványosan gondolkodnak. Mi több, elgondolkoznak. A szereplőválogatáson is ez lehetett az feltétel: a színész jól el tudja játszani, hogy gondolkodik. Ez a következőképpen történik: a hős mond egy mondatot, utána kissé lehajtja a fejét (úgy, hogy a tokája ne látszódjék), majd rézsút fordul, szem messze elnéz, kissé hunyorít, száj beremeg. Csak a képregényekből jól ismert gömbbuborék hiányzik, amelybe feliratoznák, mi zajlik a hős fejében. Még csak ki sem kellene nyitnia a száját. Alighanem ez a cél, a jövő. Nemcsak a szereplők mindennapjaiba, hanem a gondolataikba is belelátunk majd.

(Gondolatbuborékok: Gazdagok és szépek – sorozat, TV2)

Mozi-film

[illegible]kvér

Gabrielát gyermekkora óta izgatják a gyilkosságok. Szalvéták helyett egymást feldaraboló házaspárokról, brutálisan megkínzott áldozatokról, akasztásokról, és egyéb nyalánkságokról szóló újságkivágásokat gyűjt, sőt kiegészíti őket saját illusztrációival is. Nem meglepő, hogy mire felnő, már nem – a patakvérben egyébként szegénynek igazán nem mondható – hazájában, Kolumbiában él, hanem a gyilkosságok Mekkájában: Miamiban. Különösen izgatja az úgy nevezett „Kékvérű gyilkos", aki sorozatban teszi el láb alól a város gazdag asszonyait. Csak azután fejezi le őket, miután már alaposan összeszurkálva végigkúsztak a lakáson. Ez mondjuk elég nagy mocskot csinál.

Jól ismerjük azt a jelenséget, amikor valami kellemetlen feladat nem tartozik igazán senkinek a munkaköri leírásába, de mégis el kell végezni. Ilyenkor jön az egymásramutogatás, a feladat ideoda passzolása. Egy kellően tarantinói – agyvelőcsimbókos, koponyaszilánkos, kiontott beles, darabolós – gyilkosság után melyik rendőr takarítaná el szívesen a helyszínelés alatt odaszáradt nyomokat? (Ahogy nagyanyám a mosogatással kapcsolatban mindig mondja is: ma még örömmel, holnap már körömmel.) Hála istennek a kapitalizmus azonnal kitölti az ilyen piaci réseket: a feladat végrehajtására külön vállalkozási ágat hoz létre. Az addig kellemetlen ingyenmunka az egyik oldalon apró kiadással kiváltható a másik oldal számára új munkát és keresetet biztosítva.

A PFCS egy ilyen takarítócég. Igazán semmi különös nincs abban, hogy Gabriela egyszer csak munkát vállal náluk. Ahogy a pedofilek óvóbácsiként vagy gyermekek birkózóedzőjeként érdeklődésük apró objektumaihoz közel keresik mindennapi betevőjüket, ő is itt van legközelebb a gyilkosságokhoz, sőt, mint hamarosan kiderül, a gyilkoshoz is. Mielőtt azonban agyonverném a filmet azzal, hogy elárulom a csattanóját, pontot teszek a mondat végére.

Gabriela tehát végre egészen pontosan el tudja képzelni, hogy hogyan játszik a Kékvérű gyilkos – szerencsésnek nem nevezhető – áldozataival. Míg az újságokból mindig csak a *mi történt*? kérdésre kapunk szűkszavú választ, a film stábja alaposan megdolgozik azért, hogy Gabrielával együtt éljük át a *hogyant*. A vizuális szakemberek hiperrealista buzgalommal maszatolnak össze mindent ezzel a megbarnult undorral, a hangmérnökök pedig gondoskodnak, hogy halljuk is a vért. A vérforraló latin zene mellett mindig sztereóban jön a vércsucsogás is.

Ezért lesz hosszabb a *Vérfagyasztó*, mint amennyit a történet megérdemelne: idő kell a gusztustalankodáshoz, meg az olyan apró jelenetekhez, amikben kiderül, hogy a napközben bokáig vérben tocsogó takarítónők ugyanúgy pletykálnak az öltözőben vagy fúrják egymást a főnök előtt, mint bármelyik csehszlovák tévésorozat – például a *Nők a pult mögött* – főhősnői.

(R. Braddock: Vérfagyasztó)

FÁY MIKLÓS:

Meghalt Lamberto Gardelli

Furcsa. Az ember nem is tudta elképzelni, hogyan került ide. Egy igazi, nemzetközi sztár volt Lamberto Gardelli, és mégis föllépett rendszeresen Budapesten. Évtizedeken át. Volt fiatal és robbanékony, idős és robbanékony, fáradt, letisztult, spirituális. Itt öregedett meg, végignézhettük hogyan csavarodik őszbe a haja, hogyan változik a művészete, hogyan marad mindig az a különös, a szokottnál sokkal rövidebb pálca a kezében. Ami engem illet, az öreg Gardelli művészetéből semmit sem értettem meg. Tegnapig azt reméltem, hogy nekem volt igazam, ezek az interpretációk egyszerűen csak lassúak és fáradtak. Emlékszem jubileumi előadásra, ahol az Erkel Színház zenekarának rézfúvósai *A végzet hatalma* alatt a nyáron készített fényképeket mutogatták egymásnak. Sajnáltam Gardellit, hogy a kötelező tiszteletet nem kapja meg a muzsikusaitól. Aztán egy hét múlva elolvashattam egy hosszú méltatást arról, hogy a társulat talán soha nem játszott ennyire ihletetten, mint ezen az estén. Meg voltam döbbenve. Mától mégis azt remélem, hogy én voltam ott és később az egyetlen vesztes. Rosszul hallgattam, nem jól figyeltem, nem értettem meg. Nem volt igazam.

Valami olyat is kell mondani, ami bizonyosan igaz. Igaz, még ha nem is jelentős, és lehet, hogy nem is jellegzetes. De legalább a szemem láttára történt. Gardellivel akarta lefényképeztetni magát a színház két énekesnője, de nehéz volt rá alkalmat találni. A maestro fáradt volt, nem lehetett zavarni. Végül mégis elszánták magukat, hogy a *Mózes* alatt, szünetben, jelmezesen bekopognak az öltözőjébe. Gardelli üvöltött odabent, hogy hagyják pihenni. Valamit feleltek neki, amit nem értett, ezért egyszerre energikusan és fáradtan fölrántotta az ajtót, hogy széttépje őket, amiért zavarni merészelik. És akkor meglátta, hogy nők. Nők, szépek, és az ő énekesei az éppen zajló előadásban. Mintha letörölték volna a haragot az arcáról egy ronggyal. Mosolygott. Pózolt a fényképésznek, átölelte a hölgyeket, sztorizott. Még a történetre is emlékszem, amit elmesélt. Gyerekként Velence-ben udvarolt egy lánynak eredménytelenül. Ám a leány, amikor kiadta az útját, akart neki valami vigasztalót mondani. Meggyőződésből, vagy jobb híján végül is azt mondta: *„Lamberto, hogy te milyen szép öreg ember leszel valamikor.”* Eltelt néhány évtized, mondta Gardelli ott az öltözőben, és igaza lett, hogy igaza lett?

Van két szó, ami miatt ez a történet egyszerre fontossá vált. Így hangzik: soha többé.

Pszeudonimia

azaz gyámtornászeskű a pólusi macskához

A neonképző Heszper iparrugói által divatra emelt újbécsi sablonság budavári ügynöke is kémcsőbe szedheti vizsganedvét, ha kényre alapozott egyezsége kötfegyelmét felfüggesztőn obstruktíve sandéroz *Frankl Aliona* lírai üneteket mutató rajzi glóbuszára.

Közelebbről ezen poetriába tett képi dialektus éppúgy lehet a fogahagyott logika szublekciója, mint a szimmetriát és kifejlési módot tulajdon résztüneményből verbuváló személyi matéria letéti indexe.

Fokozódó borulás lebegő halványlatával kerített alakjai mögött barompasztillára szorul a posztgraduált műlélektan házirendje, mit durva panteizmustól szankcionált disputai tárgyként tetőz a patomániás választék utóbb terjengésbe jött (s tág szekuritású közönségi rostán túlszaladt kamerális szólamokkal kísért) utasilletéki foglaltsága.

Miként a hisztóriás labirinttal küzdő tájékfutó, úgy Aliona is: előtanulmányi rögzöttségeit huzomra sáncolva készíti eredeti ciklusait, magánfüredi jeleneteit, alkalmas birtokrészt hagyva a puritán szövetségű gazdasági krízis tudatforraló stílboronáján kapkodó látogatóknak, kiknek számozatban hol tetsző, hol citált győzését ficamveszély nélkül egyengeti.

Szemethy Imre

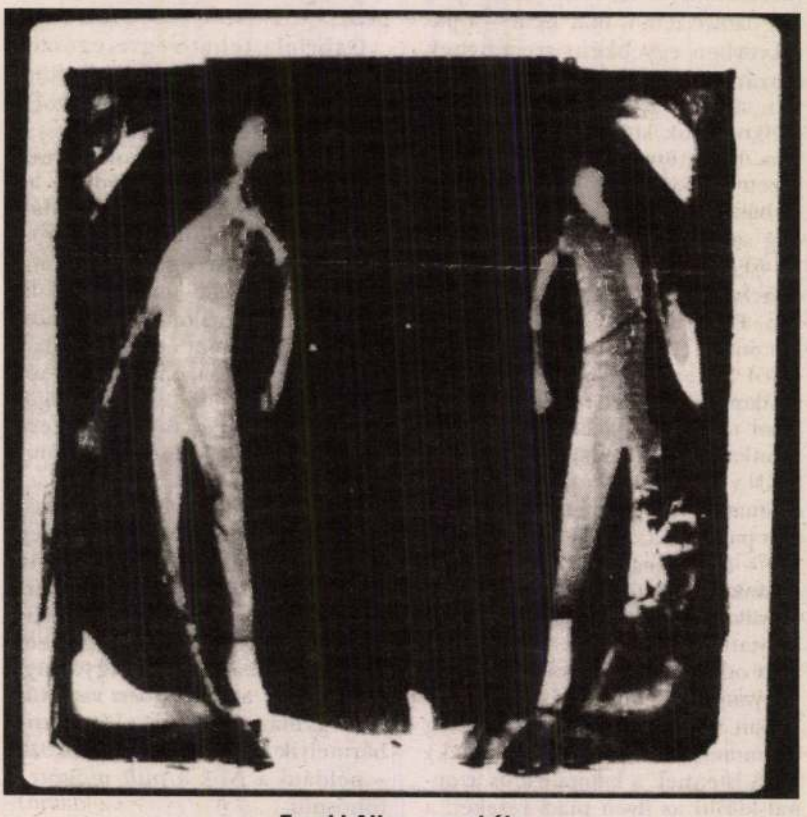

Frankl Aliona munkája

1998. július 31

latva adta postára levelét, following, hogy az általa kifejtettek egyszersmind a Társaság nézeteit is híven tükrözik. Ezért először pár szót erről az állásfoglalásról és a *„magyarországi magyar nemzetiségű lakosság"* idegenek által *„hátrányos megkülönböztetésének"* orvoslását célzó *„követelésekről"*. Ki a magyar? A *követelések* 2. pontja szerint az a magyarországi állampolgár, **„akinek (magyar) nemzetisége azonosítható"**. (A Csoport *„követeli (...) az egyes állampolgárok nemzetiségének azonosítását"* — ld. *Hunnia* — 8., 52. old.). Vagyis: magyar nem az, aki annak mondja magát, akinek szülőföldje, anyanyelve, kultúrája stb. magyar, s egész pályafutása során ez utóbbi munkásaként tevékenykedik, hanem aki e felületi kritériumoknál mélyebbek szerint *azonosíthatóan* magyar. Mik lehetnek ilyen „azonosításra" alkalmas kritériumok? Bőrszín? Koponyaalkat? Szemünk állása? Orrunk vagy fitymánk? Fölmenőink anyakönyvi adatai? S ha igen, hány nemzedékig visszamenőleg? — Azt írja nekem S. B.: *„aki csak vallja magát magyarnak (...), az nemcsak hogy nem magyar, de nyilvánvalóan egy másik, konkurens futballklub tagja."* Nem „vallom" ugyan magamat magyarnak (annak születtem, s ezt nem érzem bevallandó bűnnek), viszont a kritériumok kifejtetlensége, s ezen *adottságom* miatt kétségek fognak el: vajon egy „nemzetiségi azonosítási" vizsgán megfelelnék-e?

Méghozzá életbevágóan fontos személyes okokból gyötör gond. Ugyanis az S. B. hozzám intézett levelében megnyilatkozó Magyar

3. A politikai hatalomban való arányos részvételt; (...)

4. Arányszámának megfelelő részvételt a kulturális és tudományos intézmények, valamint a gazdaság irányításában.

5. Arányszámának megfelelő, saját nemzeti irányú képviselőinek részvételét a sajtó és a hírközlő szervek irányításában.

6. A magyar kultúra jelenlétét az államalkotó magyarság számarányának megfelelő mértékben a moziban, a rádióban, a tv-ben, színházban és irodalomban. A nemzetközi könnyűzenei selejt egyeduralmának megszüntetését, figyelembe véve, hogy a New York-i folklóron kívül van még dél-amerikai, indonéz, hindu, arab és számos más eredetű könnyűzene is. (...)

11. Törvény megalkotását a magyar nyelv védelmére és használatának jogára a nemzetiségi vidékeken, így a vegyes nemzetiségű helységek templomaiban is." (A hitetlenkedők kedvéért: a kiadványt bárki megvásárolhatja pl. Budapesten az Andrássy úti Írók Könyvesboltjában — viszont az írószövetségi tagok sem kaphatják kedvezménnyel.)

Mármost az ellen nekem semmi kifogásom, kedves S. B., ha holnaptól reggelente a Kossuthon mondjuk mikronéz vagy burját könnyűzene hangjaival akarnak a „New York-i folklór" (?) leváltott hívei helyébe állított új illetékesek frászt hozni rám — megtanultam kezelni mind a kikapcsológombot, mind az állomáskeresőt. Aggaszt viszont, hogy vajon ha az Ön levelét tartalmazó borítékon szereplő Társaság *„azonosítja a nemzetiségemet"*, s eléri fenti kí-

ját feladatom lesz — amit szívből remélek —, akkor *kiké*? És *kik fogják őket* azonosítani — milyen „azonosíthatóan magyar *tettek* alapján"?

B) A gyengébbek kedvéért (gondolom, némi „együgyűséget" rólam is föltételezve) S. B. egy egyszerű és szemléletes hasonlattal véli megvilágíthatónak, aminek velejét *„az általam papírra vetett zűrzavaráradatból részleteiben kielemezni képtelenség"*. Elfogadom segítőkészségét. Előbb azonban egy filológiai közbevetéssel kell élnem. A *„galeri"* szó használata a tőlem eltérő véleményűekre nem az *én* szokásom. Sokkal inkább a S. B.-t is sorai között tudó Herman Ottó Társaság Magyar Nemzetiségvédő Csoportja nézeteit egyetértőleg (megjegyzés nélkül) közzétevő *Hunnia* füzetek talán legnevesebb rendszeres szerzőjéé, országos hírnevű, háromszoros József Attila díjas írónké és publicistánké. Őt idézem: *„Az a* galeri, *amelyik most a sajtószabadságot védi olyan nagy hangon, azokat Aczél György válogatta ki személy szerint épp a sajtószabadság meggyalázására s természetesen e hatalom hű szolgálatára." (Fekete Gyula* — saját kezű javításokkal, kiegészítő megjegyzésekkel és aláírással a kéziratban hitelesített — szavai, ld. *Magyar Sajtó*, 1990/15. 3. old.) De ezt csak *per tangentem* tettem szóvá, nehogy az a vád érjen, hogy elorzom F. Gy. terminológiai és stíluselemeit.

S. B. szerint az általam túlbonyolított helyzetet roppant egyszerűen fölfoghatóvá teszi, ha a nemzeti hovatartozást úgy képzeljük el, mint a *kékek* vagy a *pirosak* kötja — következésképp mint „bundázó labdarúgó", a „legbecstelenebb embertípushoz" tartozik.

Csakhogy: én épp ennek puszta lehetősége miatt ügni is, sőt nézni is rühellem a futball nevű csapatjátékot, s nem fogadom el magamra nézvést „kényszernek" egy olyan játék szabályait, amelyik erre akár elvi lehetőségként is módot ad. Márpedig „a labdarúgó világ kényszere" csak arra nézve kötelező, aki *önkéntesen vállalja*, hogy olyan játéktérre lép, ahol *a másik legyőzése* a pályán uralkodó szabályokból következő kizárólagos tét, ahol *a fölülmaradás* a törvény. És azt talán S. B. sem gondolja, hogy *„labdarúgónak lenni kényszer"!* Hisz vannak más, az én ízlésemhez és alkatomhoz (és sokunkéhoz) közelebb álló játékok is, nem kevésbé szigorú szabályokkal, ahol a tét nem valamilyen szembenálló *csapat* tűzön-vízen keresztüli legyőzése, hanem mások egyéni teljesítményeinek individuális fölülmúlása, vagy saját korábbi egyéni teljesítményeink meghaladása — mint mondjuk az atlétikában. Vagy még az sem, mint számtalan „ügyességi sportban", ahol a cél önmagunk legjobb adottságainak kibontakoztatása és megmutatása — a sportgimnasztikától és a művészi tornától a céllövészetig· a teljesítmények ezekben is pontozhatók, több-kevesebb objektivitással le- és összemérhetők —, viszont a „játékos" mezének színe legföljebb a *szurkolóknak* fontos, a teljesítmény szempontjából érdektelen. Mit változtat Korcsnoj, Szpasszkij, Ivan Lendl stb. etc. *teljesítményének* értékén, hogy mikor milyen színű *mez* szurkolótábora áll mö-

„Ketté van hasadva a tudatom", „szenvedek", mert nem tudok dönteni „pirosak" meg „kékek' között? Szó sincs róla, kedves S. B. Egyszerűen csak *nem érdekelnek a mezek*. Meg azok színei. Maradván továbbra is az Ön által fölkínált olcsó válaszadási lehetőségnél, a foci-hasonlatnál, számomra édesmindegy, hogy Maradona az argentin válogatott vagy a Napoli csapatszíneiben tündököl-e — egyedül az érdekel, hogy valóban tündököl-e, vagy sem. Hogy ezt hazafias érzületből vagy pénzért teszi-e, az ő magánügye. A *Copperfield Dávid*, a *Pickwick Klub* köztudottan nem valamiféle kollektív elkötelezettségtudatnak, hanem Dickens parvenü meggazdagodási vágyának köszönhette létrejöttét. *„Pénzért vagy egyéb koncreményében"* (busásan ki is jutott neki mindkettőből). De érdekelt-e valaha is egyetlen épelméjű olvasót, hogy vajon „milyen mezben" hozta létre, amit megalkotott?

Egy „csapathovatartozását" illetően talán Ön által sem megkérdőjelezett nagy magyar költő intésével zárom soraimat. A „Kilencek" nevű költőcsoport első közös kötetének *(Elérhetetlen föld)* ajánló előszavában írta *Nagy László*: *„A fehér papírlap előtt mindenki egyedül van."*

Budapest, 1990. november 4.

Könczöl Csaba

P. S.: Egyéb adataimról S. B. tájékozódhat több kézikönyvben. — pl.: **Kortárs magyar írók kislexikona 1959—1988.** (Bp. 1989.). **Magyar ki kicsoda — 1990.** (Bp. 1990.)

Pályázat

Várjuk mindazok jelentkezését, akik képesnek tartják magukat egy 15-25 ív terjedelmű szociográfia megírására az önkormányzatok kialakulásáról, illetve a munkanélküliségről a Magyarország felfedezése sorozat múltjához méltó színvonalon, irodalmi eszközökkel, kritikus szemlélettel. A pályázóktól 20-40 sor terjedelmű munkatervet és rövid szellemi életrajzot kérünk. A nyertesek 12—18 hónapon át havi 3—5000 forintos költségtérítést kapnak, és sikeres megvalósítás esetén írásukat megjelentetjük a sorozatban. Beküldési határidő: november 24., eredményhirdetés: december 15. Cím: Pünkösti Árpád, Bp., Zsolna u. 39. sz. — 1125.

Faludy 80

November 13-án délután 5 órakor költői estet rendez a nyolcvanéves Faludy György tiszteletére a Magyar Írók Szövetsége. Az estre a szövetség klubjában (VI., Bajza u. 18.) kerül sor. Minden érdeklődőt szeretettel vár a költői szakosztály.

Frankl Aljona: Szocreál

GÖMÖRI GYÖRGY:

Megint október

Tarajos felhők húznak át az égen,
a rózsaszín lassan szürkébe fordul,
szeles az este, Keleten szálas
esők suhognak.

Október tele baljós huhogással.
Első hetében vértanúkat visznek
akasztófára, bomlott huszártiszt
üvölt a várban.

Tizenötödike szörnyű bohózat.
Hiába lépne az agg admirális,
nincs, ki kövesse. Olcsó bitangok
kezén az ország.

Hogy aztán — szinte mint a mesében —
feltündököljön az a keddi reggel,
mikor a Város megtelt jóreménnyel,
új üzenettel.

A magyaroknak szép lett ez a hónap.
Tisztára mosott mindent az a dátum.
Soha, míg élsz, el ne feledkezz
huszonharmadikáról.

FRANK ALJONA

FARKAS Miklós szobrász

Munkácsy-szobar (gipsz)

CZEGLÉDI Imre: Békéscsaba, Munkácsy Emlékszoba. Bp. : TKM, 1990.15.p.

8		[illegible]		[illegible]	
9				Kontranti	
10				Anna	
11					
12					
13				New Henry Quat	
14				Hédi	
15					
16					
17					

16. HÉT

ÁPRILIS

Kettős önarckép Blankával az
azóta megszűnt Troli eszpresszó előtt
Budapest, Király utca, 1993

A Pécsi Galéria
tisztelettel meghívja
FRANKL ALJONA és
LUGOSI LUGO LÁSZLÓ
fotóművészek
„Eltűnő Budapest"
kiállításának megnyitására
a Pécsi Kisgalériába
(Szent István tér 4.)
1993. október 22-én, pénteken
délután 5 órára
Megnyitja:
HORÁNYI ÖZSÉB

A kiállítás megtekinthető november
14-ig, naponta 12–18 óráig, szom-
baton 10–18 óráig, kedd szünnap

PÉCSI GALÉRIA • H-7601 Pécs • Pf.: 162 • Tel./fax: (72)315-623

Lóska Lajos
mûvészettörténész
Budapest
Felsôzöldmáli u. 61–65.
1025

ESZPRESSZO
C
A
Z
E
Drink
Coca-Cola

FRANK ALJONA

kiállitása a Francia Intézetben

Magyar Nemze 1990. okt.24.6.p.

sult, hiszen a valódi életben is többnyire hiányzik az emberekből a szükséges belső béke. Tarr Bélát ezzel szemben éppen a belső nyugalom érdekli, melynek külső párját a szomorúan szépséges tájban találja meg, ez a belső csend fokozatosan átáramlik a nézőre is, hogy aztán Estike békés, szorongástól mentes elszunnyadásában érje el csúcspontját, miközben pedig az író állandóan arra emlékeztet minket, hogy továbbélésre vagyunk ítéltetve.

Megjelenik Irimiás és a klasszikus csoportképbe rendeződött falusiak előtt megtartja erkölcsprédikációját, mely a csinos csokorba gyűjtött közhelyek miatt leginkább egy falusi plébános beszédére emlékeztet, jóllehet annak visszatetsző emelkedettsége nélkül. "Nem vádolok tehát személy szerint senkit, de...mégis, hadd tegyem fel maguknak a kérdést: nem vagyunk-e mindannyian bűnösök?" Íly módon sikerül őket rávennie homályos céljai követésére, magához kaparintja keservesen megszolgált pénzüket és nyomorúságos holmijukkal együtt bekvártélyozza őket egy üresen álló majorba. Szándékosan késik néhány órát a másnap reggeli találkozóról, így a gyorsan feltámadó bizalmatlanság miatt még szorosabban sikerül magához láncolnia a falusiakat: "Most az egyszer még elnézem maguknak ezt a dolgot. Megpróbálom ezt az undorító közjátékot a lehető legrövidebb idő alatt elfelejteni." Ekkor felbomlik a csoport, az egyes családok más-más helyeken találnak szállást és munkát, végül Irimiás megfogalmazhatja zárójelentését a rendőrségnek. Immár szabadon engedheti emberei iránti megvetését, hogy például "sötét tekintetű, bárgyú és közveszélyes lajhár"-nak vagy "szesszel töltött,ráncos kukac"-nak nevezze őket.

Irimiás voltaképpeni célja vagy motivációja nem válik világossá a néző számára, mindvégig tökéletesen hipotetikus figura marad, aki a színész konzekvensen szenvtelen játékmodora miatt nem születhet "valódi életre." Nincs küldetése, nincs személyes célja – így az események megoldódása után akadálytalanul szívódhat fel a Semmiben. A fegyverkereskedővel folytatott beszélgetésben, akitől – ki tudja, miért? – egy nagyobb mennyiségű robbanóanyagot rendel, így mutatja be önmagát: "mélabús kutatója vagyok annak, hogy miért olyan rettenetes minden?" A kérdés megválaszolásával az író ugyancsak adós marad, hiszen számára az írás korántsem a beavatás vagy a közlés eszköze. Egyik interjújában kijelenti: "Az írás önvédelem. Ha írok, erőt gyűjtök az élet kaotikus meghatározatlanságával szemben". És így folytatja: "Ha megkérdeznék, ki vagyok, azt válaszolnám, egy megszelídített, domesztikált művész."

Arthur Arisztakiszján a legkevésbé sem nevezhető domesztikáltnak, jóllehet a zsüri Tenyér című filmjét a 20 ezer márkát jelentő Wolfgang Staute-díjjal jutalmazta. Ami a zsürinek jó alkalom, hogy "politikai korrektségéről" tanúbizonyságot tegyen, ugyanaz az eksztatikus öröm forrása volt a fiatal, Moldáviából származó rendezőnek. Valósággal körültáncolta a termet, öklével nagyokat csapott a falra, mikor a hírről értesült.

A film a koldusok világába vezeti be a nézőt, akiknek életét Arisztakiszján mintegy három éven át követte kamerájával. Egy mélyen költői, az egész 140 perces filmet végigkísérő monológban azoknak az embereknek a szenvedéstörténetét ábrázolja, "akiknek semmijük sincs a szeretetükön kívül." A koldusok életformáját a Rendszer elutasításának egyetlen lehetőségeként tekinti. "Menj vissza egy lépést. A Rendszer meg fog fenyegetni, de te még egy lépést hátrálsz. A Rendszer az országot kínálja neked, de megint hátralépsz. Ekkor a vallást ajánlja neked. Te hátrálj még tovább! Lépteid a Golgotához vezetnek vissza." A nyomor és az őrültség anyagi és szellemi formája a lemondásnak. "Az őrültség a menekvés első lehetősége." Egy asszony negyven éve fekszik a földön ugyanazon a helyen. "Negyven éve egyedül harcolok a Rendszer ellen. Tudatosan nem vállalok semmit, pusztán esélyeket gyűjtök."

Ez a film egy ilyesfajta esély, és a rendezőnek az elnyert díj nem csupán egy halom pénzt, de egycsöppnyi győzelmet is jelentett a Rendszerrel folytatott küzdelmében, még akkor is, ha a közönség túlnyomó része még a vetítés befejezése előtt elhagyta a termet, hogy átadja magát azoknak az élvezeteknek, melyeket a Rendszer a foyer-ban hideg büfé formájában tálalt elő a számára. Akik azonban végigülték a filmet esélyt kaptak arra, hogy megismerjenek egy olyan világot, mely mindenfajta Rendszeren, társadalmi berendezkedésen kívül található és amelynek létezését, nem utolsósorban azok, akik a svéd asztalnál fecsegnek, makacsul el szokták tagadni, sőt olyannyira felháborodnak rajta, hogy a filmet, melyet végül is nem láttak, könnyedén besorolják a "féldokumentarista" kategóriába, ami persze inkább annyit jelent, hogy "féligaz", mivel a teljes igazságot az objektív televízió privilégiumának tekintik. De hogyan lehetne olyasvalaki objektív, aki a szó szoros értelmében éveket töltött kamerájával ebben a világban? Elfogult rendező, aki a forgatás során nyilván sokféle rokonszenvet keltett. A filmmel ez kevésbé sikerült elérnie. Ragaszkodunk a tényekhez, és hát kétségtelen tény, hogy ezeket az embereket nem ismerjük, szenvedéseik iránt nem érzünk felelősséget, sőt talán éppen őket magukat tesszük felelőssé sorsuk iránt, hiszen nyilvánvalóan nem akarnak alkalmazkodni.

Arisztakiszján radikálisan szubjektív, szinte a szolipszizmusig az, és a művészetben csak a szubjektívnek vagyis a valóban megéltnek van jelentősége. Minden kísérlet az objektív művészetre pretenciózus, művi dolog. A vallás is szubjektív, hisz benne a szubjektum azt kutatja, hogyan követhetnek el az emberek annyi kegyetlenséget egymás iránt, hisz a szubjektum semmilyen körülmények közt nem képes elfogadni, hogy az összes szenvedésnek mindössze annyi az értelme, hogy mások meggazdagodjanak általa. A vallás, mely a Rendszerre hivatkozik, ezzel szemben így prédikál: gazdagok vagyunk, egészségesek vagyunk, ami azt jelenti, hogy Isten szeret minket. Ez a film művészi forradalom a hivatalos igazság ellen, mellyel naponta megajándékoznak minket a televízió képernyőjén.

Akinek a Sátántangó meditatív kétértelműsége után heves vágya támad a tiszta művészi állásfoglalásra, annak feltétlenül látnia kell Arisztakiszján filmjét. Remélem, hamarosan nálunk is bemutatják az "Örökmozgó"-ban.

Nikolaus Gerszewski
(ford.: B.Z.A.)

ARTHUR ARISZTAKISZJÁN • Tenyér

SZTEREÓ
Frankl Aljona és a Horus Archívum kiállítása

NAGYATÁDI MŰVELŐDÉSI HÁZ
1994. április 19–27

A sztereó fényképezés régebben a fotográfia mindennapos eszközei közé számított. Egy erre a célra készült fényképezőgéppel, melynek két lencséje volt, egyszerre két felvétel készült, körülbelül olyan távolságra egymástól, mint a két szemünk, és ezt a két, minimális eltérést mutató képet egy megfelelő nézőben szemlélve létrejött a térhatás Sztereó gépeket utoljára az ötvenes években gyártottak a világon.

Aki már látott képet sztereó nézőben, az tudja, hogy a munkát természetesen itt is az agy végzi, és van egy megvilágosodáshoz mérhető pillanat, amikor a térhatású kép hirtelen „összeáll", és elénk tárul egy furcsán rétegezett világ. Az e kiállításon látható képek is tudatunkat mozgatják meg, ám nem ezzel az egyszerű fiziológiai folyamattal. Frankl Aljona jött rá arra, hogy ha a negatívjain egymás mellett szereplő (azaz egymás után csekély időbeli eltéréssel készült két negatívot egy képként nagyítja a fotópapírra, akkor a két kép készítése közt eltelt isdő illetve a látószögek és látványok változása izgalmas mentális kalandba sodorja a nézőt. A technikai sztereó látványát itt egy gondolati folyamat váltja fel, és elidőzhetünk a két egymás mellett szereplő látvány egymáshoz való viszonyának felfejtésében.

A Horus archívum szinte a szemétből gyűjti az ismeretlen fényképészek mesterinek tekintett műveit, és az archívum igazgatójának, Kardos Sándornak, aki egyébként a hagyományos sztereó fényképezés elkötelezett híve, olyannyira megtetszett ennek másképpen értelmezett sztereónak a gondolata, hogy ő maga is ilyen szemmel kezdett el gyűjteni "sztereo" képeket.

A nagyatádi kiállítás ennek a kétféle látásmódnak - a szándékolt, illetve a véletlenszerű rátalálásnak - a kontrasztját tárja elénk.

Mert egy-egy ilyen képben - vagy nevezzük őket inkább képpárnak? - a szándékoltság és a véletlenszerűség kerül elénk. Ezek a szavak különben a fényképek lényegét írják le: miért is van ott a képen az, ami megjelenik, azaz a látvány, amit a fényképész elénk tár? Amikor normál körülmények közt csak egyetlen képet látunk (tehát a

Álsztereó • HORUS ARCHIVUM

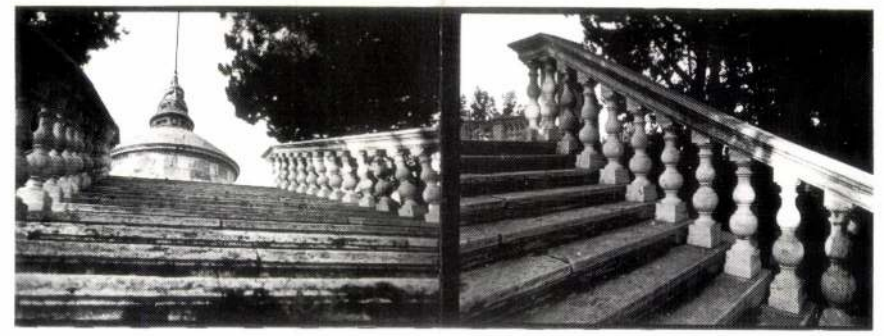

FRANKL ALJONA • Sztereó

népszerű fotóművészet esetében , akkor óhatatlanul azt kell gondolnunk, hogy ez maga a végleges tény, a valóság, a hamisítatlan történet és történelem. Akkor viszont, amikor ez a látható dolog ketőre tagolódik, és ez a kettősség ráadásul egy ilyen technikai és kultúrtörténeti idézőjel közé kerül, akkor mindenképpen arra kell gondolnunk, hogy itt valamilyen csavarról van szó.

Ez a csavar pedig nem más, mint a játékosság. Ennek csak örülnünk kell, mert ma a fényképművészetből hiányzik ez a fajta könnyedség, ami persze a maga módján teljesen komolynak tekintendő. Tele van ma a világ olyan törekvő fotóművészekkel, akik a fénykép közegét felhasználva szeretnének maguknak nevet teremteni, és így jutni a fényképezés csak keveseknek megadatott parnasszusára, ami inkább csak elhunyt fotósoknak adatik meg, mondjuk egy André Kertésznek. Mára ugyanis a fotográfia mindennapos használati cikké vált, és az automata laborok számlálatlanul ontják az amatőrök által készített felvételeket. Ha ebbe a kavalkádba szeretnénk valamilyen értelmet vinni, vagy ezt az értelmet ott megtalálni, akkor mindenképpen fel kell vérteznünk magunkat a károsító mellékhatások ellen.

Nem állíthatjuk, hogy mindkét kiállító ugyanazzal a szándékkal választaná vagy válogatná modelljeit, látképeit vagy helyzeteit, de bizonyosak lehetünk abban, hogy ha figyelmesen szemléljük munkájukat – Frankl Aljonáé a kiválasztás, a Horus Archívumé ellenben a válogatás –, akkor valami olyasmit találunk bennük, ami a fénykép használati és kiállítási funkciójáról, illetve ennek a kettőnek hasonlóságáról és különbözőségéről is szól. Itt olyan képek kerültek falra, amelyeket talán bármelyikünk elkészíthetne, de maga az a tény, hogy itt egy kiállításon látjuk őket (viszont, azt sugallja, hogy magának a fényképezésnek a szerepe is ki lett állítva a néző elé.

Lehet, hogy ez egy concept-fotó kiállítás?

Nem hisszük, mert végül is minden képen (képpáron valami pontosan érzékelhető és körvonalazható látvány jelenik meg. És a képpárok (a sztereók egymáshoz való viszonyai mindig változóak, azaz egy-egy kép mindig valami új világot tár elénk. Van, ahol a kompozíciós motívum folytatódik egy görög öbölben, illetve van, ahol a képpár egy történetet hoz elő, és csak a képpár motívumai viszik tovább a gondolatszálat.

LUGO

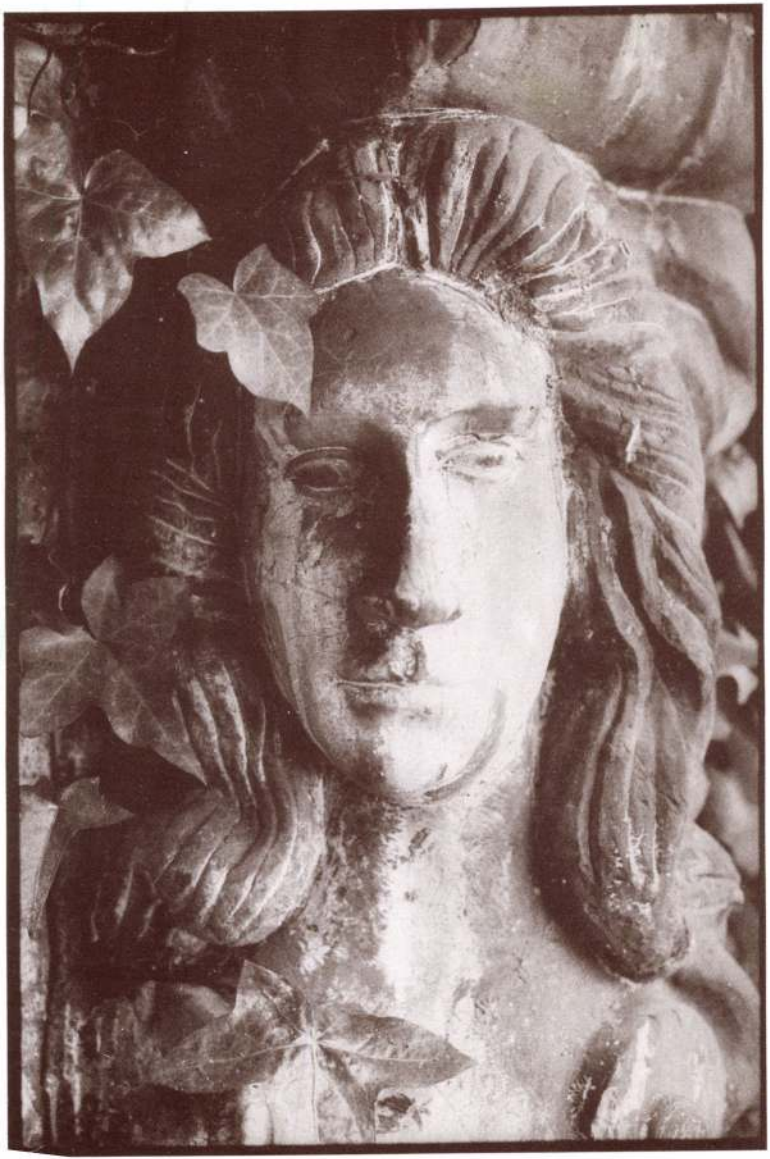

Frankl Aliona (1954–)
Kóporté

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Frankl Aliona (1954–)
Sellősarok

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Frankl Aliona (1954–)
Zene

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Frankl Aliona (1954–)
Fészek

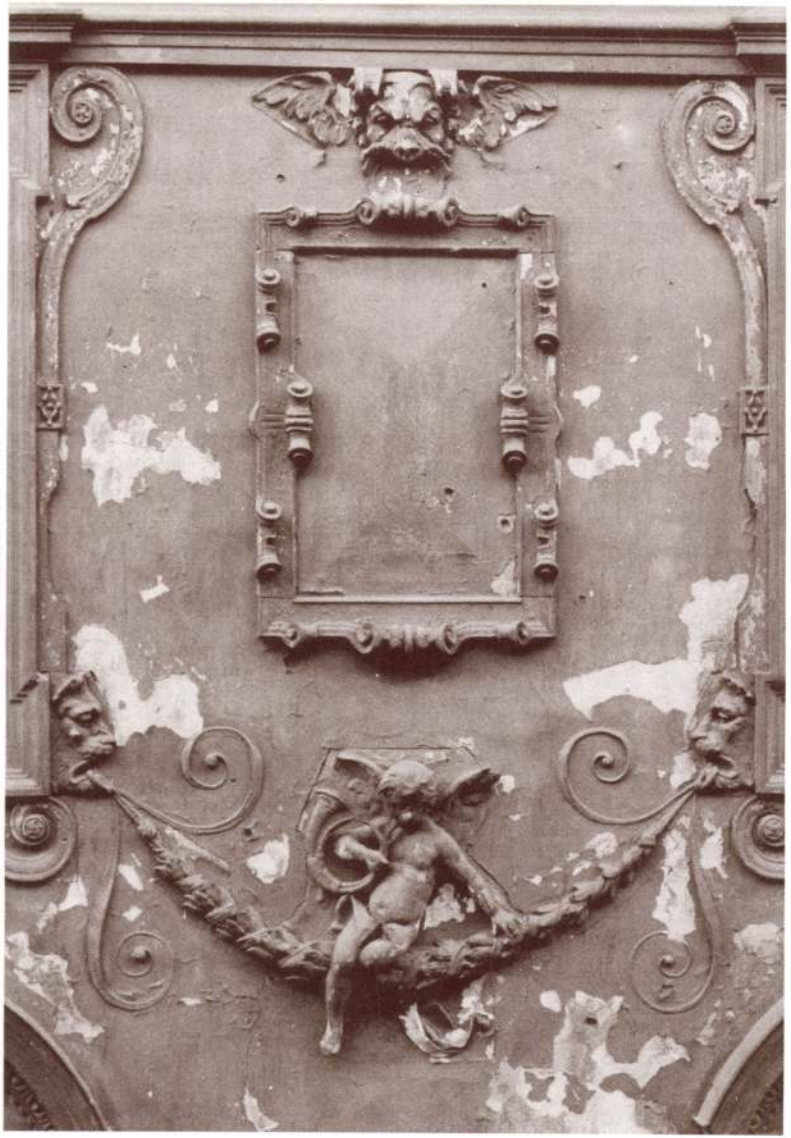

A Budapest Galéria meghívja Önt

Frankl Aliona

ANGYALI ÜZENET

című kiállításának megnyitójára
1999. szeptember 7-én csütörtökön 17 órára
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest III., Lajos utca 158.).

A kiállítást megnyitja

Závada Pál

író

Megtekinthető 1999. október 10-ig,
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

A címlapon: *Angyal*, 1999.

FRANKL Aljona

SZEGŐ György: Fénykép függöny. Frankl Aljona fotóiról = Fotó, 1989/5.
206 – 209. ill.
rez. R. C. G.

XX. sz. 45. n / Mesterek

6. Összefoglalás

7. Az alkalmazott rövidítések fe.

KULTUR Kontakt AUSTRIA

INSTITUT FRANÇAIS DE BUDAPEST

Stanislas Pierret

Directeur de l'Institut Français de Budapest

a le plaisir de vous inviter

au vernissage de l'exposition

Aljona Frankl

Ligne tendre

le jeudi 13 septembre 2001

à 18 heures

à l'Institut Français.

Vernissage en présence de l'artiste.

L'exposition est ouverte jusqu'au 11 octobre 2001,

du lundi au vendredi de 10^h à 19^h.

(Institut Français, 1011 Budapest, Fő utca 17.)

Stanislas Pierret

a Francia Intézet igazgatója

tisztelettel meghívja Önt

Frankl Aljona

Lágyvonal

című kiállítására

amely 2001 szeptember 13-án

18 órakor nyílik

a Francia Intézetben.

Megnyitó a művész jelenlétében.

A kiállítás megtekinthető 2001 október 11-ig

hétfőtől péntekig 10^h-tól 19^h-ig

(Francia Intézet, 1011 Budapest, Fő utca 17.)

Frankl Aljona: Szecreál

FRANKL Aljona

ÉS 1991. 35. sz

amit olyan öntudatlanul hordoznak
magukban
mint magzatot az anyaméh
félek az autószerelőtől aki az ötezer éves
rendetlenségben pontosan
illeszti az alkatrészt az alkatrészhez
s közben gondtalan fütyörész
a részegtől aki átlép a negyedik dimenzióba
s felrepíti a forgószél
félek a hívőktől akik naponta őrölnek
malmaikban
a hitetlenektől akik naponta legyőzik
magukban a halált

Az utolsó dinoszaurusz vagyok
sárkánynyakam városok fölé ível
lépéseimtől országok reszketnek
éjszakánként tücsöknek álmodom magam

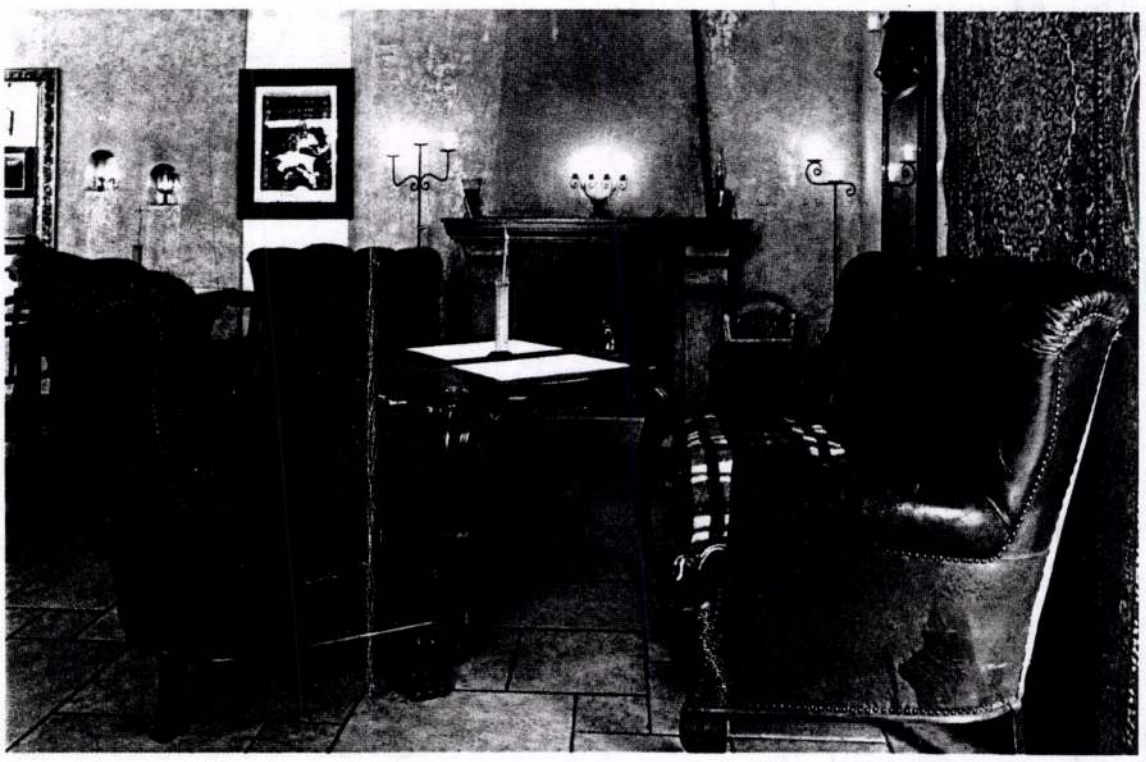

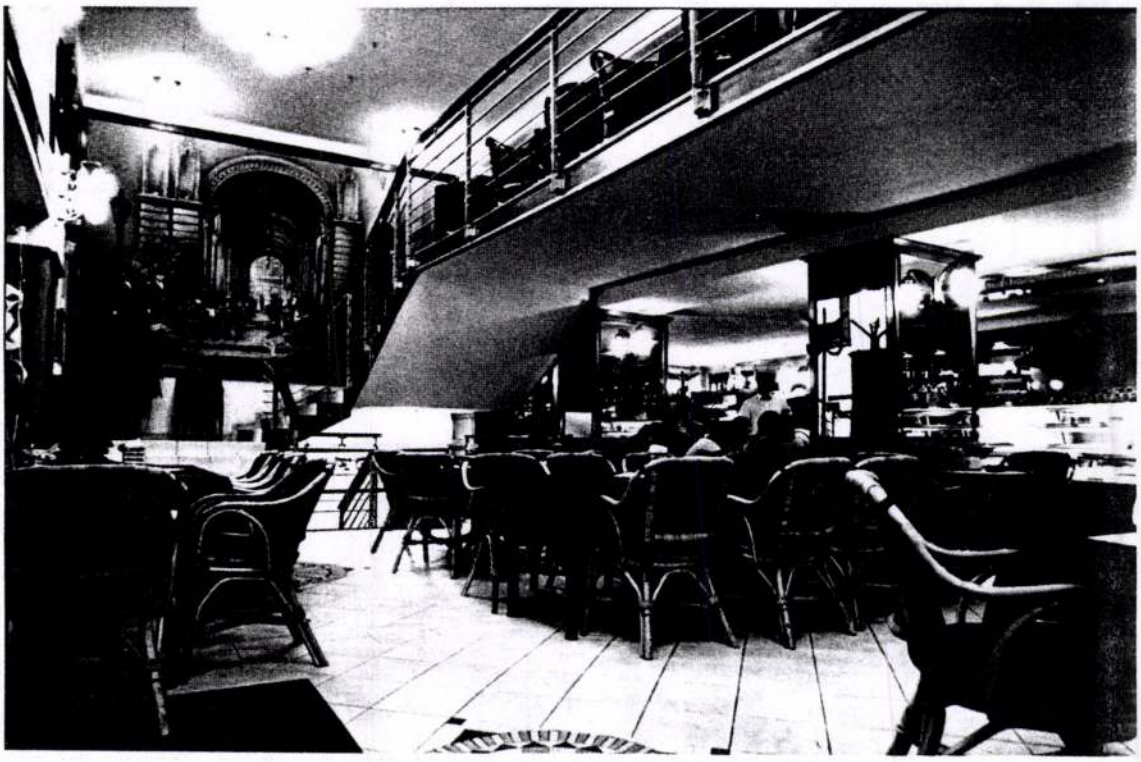

Frankl Aliona

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Frankl Aliona (1954–)
Soul Cafe, Ráday utca 2001
fotó

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Frankl Aliona (1954–)
Váci utcai kávéház 2001
fotó

ANTALL JÓZSEF:

Beszéd a magyar zsidó mártírok emlékművénél

Emlékező Gyülekezet, Hölgyeim és Uraim!

A magyar történelem és Budapest történelmének egyik legtragikusabb időszakára emlékezünk, amely a magyar történelem évezredes útjának, évezredes hagyományainak meggyalázása volt, és amelyre emlékezni mindazoknak, akik a magyar történelemért felelősnek érzik magukat, külön szívszorongató szomorúság. De mindez a szívszorongató szomorúság külön egyéni, családi tragédia, gyermekeiket, szüleiket, rokonaikat elveszítő embereknek soha el nem feledhető személyes tragédiája is. Azt hiszem, nincs olyan jóérzésű, tisztességes szándékú, az emberiességi és nemzeti szempontból meghatározott értékeknek hívője és vallója, aki képes lenne ezt a tragédiát, ezt a megvetendő politikai aktust nem visszautasítani, és nem az emberiség gyalázatának tekinteni. Tudnia kell minden magyarnak, minden európainak, minden más embernek, hogy ami a zsidósággal történt, az különleges gyalázata a történelemnek.

De azt is tudnia kell, hogy ez nem minden embernek és nem mindenkinek volt bűne, és nem mindenki volt ennek részese. A történelem különös tragédiája, hogy a félelem megbénít, és megbénította a tisztességeseket is igen gyakran, és hallgataggá tette, mint ahogy hallgataggá tette a tisztességeseket más diktatúra is. A diktatúrák hasonlítanak egymásra. Nem számolnak az emberi jogokkal, nem számolnak az emberiességi kötelezettségekkel és törvényekkel. Éppen ezért e közös tragédiában, e közös emlékezésben fel kell oldódnia végre minden ellentétnek, ami szétfeszíti a zsidóságot és a kereszténységet, és arra kell emlékezni, ami közös a gyökerekben, és ami közös az emberi értékek megalkotásában és vallásában, mint ahogy most és itt közösek a fájdalmaink.

Fájdalmaink mélységét egyéni tragédiák súlyosbítják az egyik oldalon, és a felelősségérzés nehezíti a másik oldalon. De ez a szomorúfűz-emlékmű révén közös emlékezés közös abban is, hogy zsidók és nem zsidók emlékeznek együtt. Az alkotó művész kifejezésre juttatja a másik oldal emlékezését is. Tudniok kell, hogy a magyar ezt közös tragédiának tekinti. E közös tragédia évtizedekig mérgezte és talán, mondhatjuk, mérgezi ma is a légkört, és ennek véget kell vetni. Szeretném, ha mindenki tudná, hogy a magyar kormány, amely e nehéz időkben arra vállalkozott, hogy vezeti ezt az országot, és kivezeti abból a válságból, amelybe a több évtizedes diktatúra taszította, felelősséget érez a Magyarországon élő zsidó közösségért is. És ez a kormányzat kötelességének tekinti, hogy a Magyarországon maradt zsidó közösséget megvédelmezze. Remélem, erre nem lesz szükség soha, de minden ordas eszmétől, minden olyan gondolattól, amely a múltra emlékeztet, mi megvédjük a zsidó közösséget.

Tudniuk kell, hogy ez az ország nemcsak az üldözés színtere volt. Nagyjaink, akikre büszkék vagyunk, és akiknek utódainak valljuk magunkat, a reformkor nagy nemzedéke, a Himnusz költője, Kölcsey éppúgy, mint a nagyok Széchenyitől Kossuthig, Deák Ferenctől Eötvösig, valamennyien, így vagy úgy, ilyen vagy olyan meggondolásokkal, éppúgy a zsidó emancipáció előharcosai voltak, mint költőink, mint például *Arany János*, aki az *Örök zsidó* című versében állított emléket a zsidóságnak és a zsidó tragédiának. Ez a nemzedék döntő szerepet játszott abban, hogy utána Magyarország egyike lett Kelet-Közép-Európában azoknak a — nyugodtan mondhatjuk — oázisoknak, ahová zsidók százezrei jöttek a pogromok elől a múlt század második felében, és ahol az első világháború előtt közel egymillió zsidó élt, és Budapesten a római katolikus vallás után az izraelita volt a második legnagyobb hitfelekezet.

Erre is emlékezzen zsidó és nem zsidó, és emlékezzen arra is, hogy a második világháború iszonyatában és szörnyű tragédiái közepette megaláztatásoktól, megbántásoktól, csapásoktól sújtottan, de 1944. március 19-én mégis Európa legnagyobb zsidó közösségeként maradhatott a helyén, és hogy voltak, akik tudták mi a kötelességük, és a zsidóság védelmében is kiálltak. Ez nem menti a bűnösöket nem menti a tragédiát, de ez is hozzátartozik a történelmi igazsághoz.

Éppen ezért ma az ezredfordulóhoz közeledvén nekünk azt kell vallanunk, hogy ha a magyarországi zsidó közösség tagjai közül valaki úgy érzi, hogy külföldön, Izraelben kíván élni, annak szándéka elé a kormány soha nem fog akadályt állítani. De aki úgy érzi, hogy itt akar zsidó lenni, és elsősorban az akar lenni, annak is megadjuk ehhez a szabadság jogát minden jogi védelemmel együtt. S aki úgy érzi, hogy elsősorban mint magyar állampolgár és magyar akar itt lenni, akár hívőként, akár nem hívőként, annak is teljes joggal és a társadalom által elismerten kell nyugodtan itt élnie, és ez ellen senki nem vétheti, mert aki vét, az a törvényes magyar kormányhatalommal találja magát szemben.

Mi ezt valljuk, és aki ezzel ellentéteset mond Önöknek, az valótlant állít. Mi ezért kiállunk, mert mi és azok a politikai pártok, amelyek ezt a kormányzatot alkotják éppúgy, mint a parlamentben képviselt többi párt, magunkat azon eszmék, azon politikai pártok utódainak tekintjük, amelyek szemben álltak a második világháborúban is, a szövetségi szerződések ellenére is a hitlerizmussal, és amelyek nemzeti, európai, keresztény vagy bármilyen gondolkodással a szabadelvűséget, a szociális gondolatot vállalva egyek abban, hogy elutasítanak minden embertelenséget, megvetik mindazt, ami a nácizmus bűneire emlékeztet. És miként a kormány és a pártok a jövőben Magyarország minden polgárának egyenjogúságot és szabadságot, nyugodt életet és munkafeltételeket kívánnak, ugyanúgy kívánják a magyarországi zsidóknak is, hogy érezzék mindazok, akik itt vannak, és itt élnek, hogy mi az önök mártírjaira éppúgy emlékezünk, mintha a sajátjaink lennének, mert a sajátjainknak tekintjük őket.

Mi úgy gondoljuk, hogy a zsidóság 1944—45-ös iszonyatos történelmi tragédiája azért történt, és a magyar nép a kormányzatoktól, a diktatúráktól függetlenül kizárólag és csak azért nem tudott többet nyújtani, nem tudta szolidaritását jobban kifejezésre juttatni, mert egy tragikus korszakból egy másik tragikus korszakba zuhant. A magyarországi zsidóságot ért tragédia után itt, a Kárpát-medencében, a Kárpát-medencébe került idegen hatalom nyomására és annak irányításával újabb százezrek kerültek koncentrációs táborba, börtönbe, kitelepítésre, és igazságtalanságok újabb sorozata történt. És az újabb csapások alatt a magyar nép nem tudott csak az előzményekre emlékezni, csak az előző tragédiákra, mert saját tragédiájával is el volt foglalva, ellentétben azokkal a szerencsésebb népekkel, amelyek a második világháborút követően nem váltak újabb tragédiák áldozataivá.

Így emlékezik a magyar nemzet, így emlékezik a magyar nép, és szomorúan gondol azokra a fiaira, akik idegen megszállók vagy hazai szálláscsinálóik által elpusztíttatván soha el nem múló fájdalmat jelentenek az országnak, a nemzetnek és a családok ezreinek.

Így fogunk emlékezni.

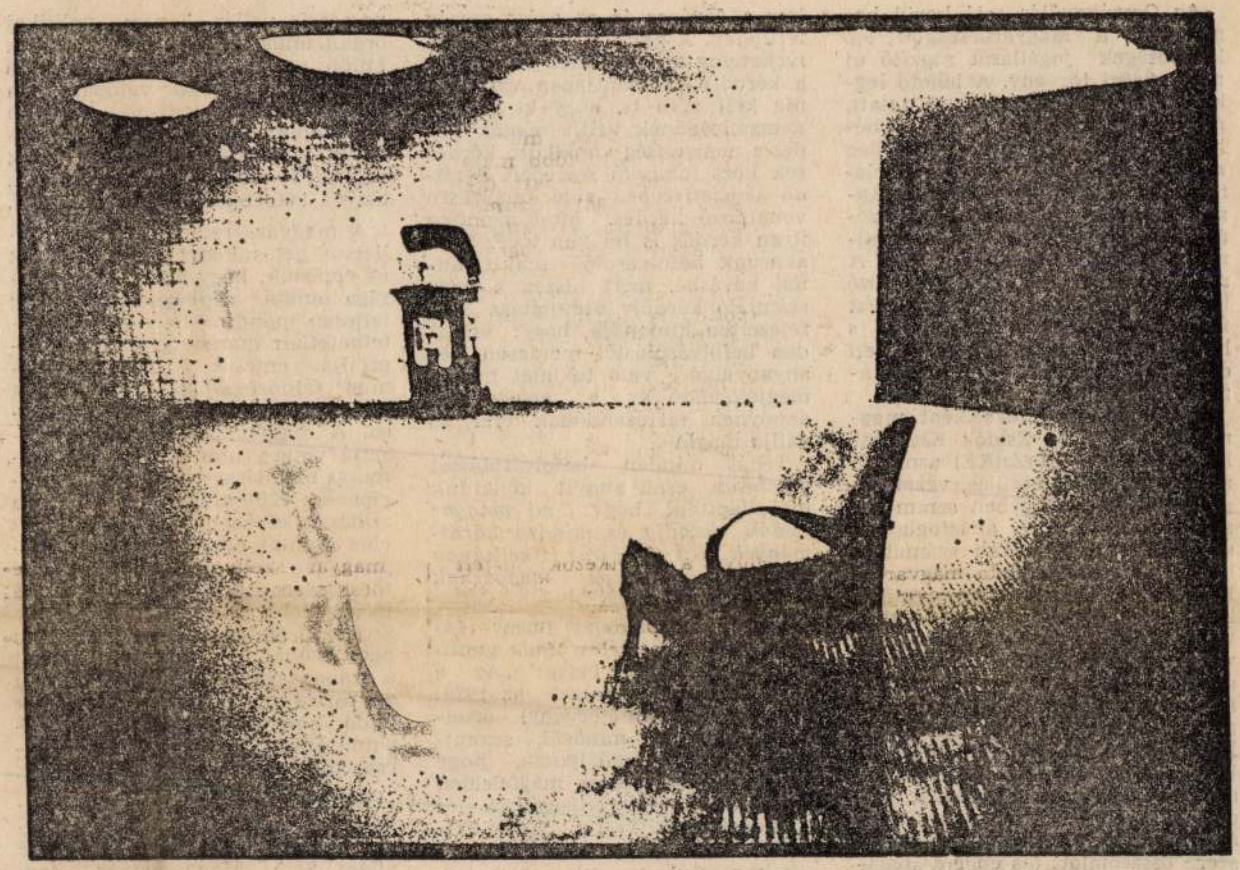

Frankl Aljona fotográfikája

Elhangzott az emlékmű avatásán.

FRANKL ALJONA

ÉS 1990.30.sz. XXXIV.évf. 3.o.

KALÁSZ LÁSZLÓ:

Csapást vágni

másoknak
minden
gondom közt
már csak
ez a gond

Gyémánttal kéne

tüzelni
hamu ne maradna ennyi
magamtól magamig érő
végtelen vonatok
hozzák a szenet
viszik a salakot

szánalmas-igyekvő
irdatlan tömegei
az anyagnak
mily kicsike
meleget adnak

Percekkel viaskodtam

s napokkal
átengedem e viadalt másnak

közeli ágyúzásban nagyot hall
talán az ember s a füst miatt talán vak

győztem is olykor igazam is volt néha
de bárgyúság e szúnyogharc: felőröl

RÓZSA T. ENDRE:

NEMZETISÉGI BIZNISZ?

Az Országgyűlés elé kerül hamarosan a Magyarországon élő kisebbségek jogállását rögzítő új nemzetiségi törvény. A lehető legkülönfélébb érzékenységek miatt, melyek határainkon kívül és belül egyaránt léteznek, vélhetőleg nem lesz irigylésre méltó a parlament döntéshozóinak helyzete. Ráadásképp az utóbbi hónapok során egy részelem körül társadalmi léptékben hevült fel a vita. A magyarországi nemzetiségek közé tartozhat-e a honi zsidóságnak ezt igénylő része? Igen vagy nem, s ha esetleg igen, miképpen — ezen csaptak össze az indulatosan vitázó felek.

A különösen érdekeltként megnevezett Magyar Zsidók Kulturális Egyesülete (MaZsiKE) azonban nem politikai tömörülés, vezetősége nemzetiségi ügyben semmikor sem hozott testületi állásfoglalást, sőt a Világ július 12-i számában külön kihangsúlyozta „szektorsemlegességét". Hiszen — egy — etnikai kisebbséghez vagy nemzetiséghez tartozás kinyilvánítása nem szervezetek feladata. Ez az *egyének* szuverén joga és a személyhez fűződő állampolgári jogok használatát sem megtiltani, sem kötelezővé tenni nem lehet. S legújabban még egy további indok is társul az előzőekhez. A magyar zsidóság korábbi antidemokratikus, felülről vezérelt irányítási rendszere összeomlott (és ebbe a „pártállami egyházügy" ellenzékeként igen korán, még 1988-ban színre lesz a főváros és az egész ország területén. A hatóság e célra kérdőíveket fog mindenkihez juttatni és a kérdőív 15. pontjában válaszolnia kell arra is, hogy ki milyen nemzetiségűnek vallja magát. Eddig a nemzetiség vonatkozó kérdések közt sohasem szerepelt a *zsidó nemzetiséghez* való tartozásra vonatkozó kérdés. Most azonban ilyen kérdés is fel van téve. Nem akarunk befolyásolni senkit, annál kevésbé, mert hiszen a népszámláló kérdőív útmutatása kifejezetten kimondja, hogy: »minden befolyásolástól mentesen és anyanyelvére való tekintet nélkül megjelölendő az a nemzetiség, amelyhez tartozandónak érzi és vallja magát«.

Tehát minden befolyásolástól mentesen csak annyit kívánunk megállapítani, hogy: *mi magyar zsidók mindig és minden körülmények közt vallásra: izraelitának nemzetiségre nézve: magyarnak vallottuk magunkat.*"

Egy másik röplapot nagy fáradsággal egy játéknyomda gumibetűiből állítottak össze: „Az a körülmény, hogy valaki az 1939: IV. t. c. (II. zsidótörvény) értelmében zsidónak minősül, semmiképpen nem akadályozza, hogy magát — érzelmeinek megfelelően — MAGYAR nemzetiségűnek és anyanyelvűnek vallja. ADD TOVÁBB!"

A holocaust árnyéka is rávetült tehát az idén márciusi nemzetiségi

nemcsak vallás, hanem politikai organizmus is; hogy ők nemcsak külön vallásos felekezet, hanem külön nép is, akkor valóban ezen ellenvetés megérdemli, hogyha balvéleményen alapszik, jóakaratúlag felvilágosíttassék, ha pedig valamivel több, mint balvélemény, helyes reformokkal elháríttassék".

A magyar reformkor és liberalizmus jeles képviselői ajánlották és elvárták, hogy az ország zsidósága önnön népiségéről lehetőleg teljesen mondjon le, s a megszűntethetetlen maradványokat teologizálja, emelje át az „izraelitizmus" felhőrégiójába. Az ajánlat egy csereüzletet helyezett kilátásba. A magyar zsidóság hitfelekezetté válása után a politikai irányítás biztosítja majd a jogi emancipációt. Különféle okok miatt a zsidóság körében is népszerűsödött eme ajánlat elfogadásának eszméje, s az 1848-as forradalomban tömegesen álltak Kossuth zászlaja mögé. Többek között a szerencsi születésű *Rózsa Ignác*, nekem apai ágon szépapám. Személyi adatait a szabadságharc után büntetésből az osztrák hadseregbe besorozott zsidó honvédek hadügyminisztériumi lajstroma őrizte meg, akárcsak több ezer magyar zsidó társát.

Rég elenyészett már az Osztrák-Magyar Monarchia, ellenben 1948-ban újjászületett Izrael, a zsidó állam. Sem Magyarország, sem Izrael sorsa nem közömbös számomra. Őseim több száz év óta

A BÁNYÁSZAT LEHETŐSÉGEI

Az *Élet és Irodalom* július 13-i számában jelent meg *Mezei András Visszarablás* című cikke.

A cikk azon állítása, amely szerint a Márkus-hegyi bánya megnyitásakor máshonnan szállították volna a szenet a gumiszalagra, valótlan. Ennek bizonyítására hiteles dokumentumokkal rendelkezem. Az eocén bányák állami nagyberuházásként befektetett teljes fejlesztési költsége a hetvenes és nyolcvanas években összesen 16,3 milliárd forintot tett ki. Viszonyításként megemlítem, hogy a magyar energetikai ipar évek óta 80—100 milliárd forint aktívumot fizet be az államkasszába, évente!

Annak a kormányzatnak van esélye a szénbányászat rendbetételére, amelyik a szén *termelői* árát a világpiaci árral összehangolva rendezi, tehát felemeli. Szeretném itt is hangsúlyozni, hogy a szén termelői és fogyasztói ára *nem azonos!* Ilyen értelmű kezdeményezésnek többször voltam az előterjesztője, legutóbb 1986-ban, majd 1988-ban — a pénzügyi kormányzat azonban ezt nem fogadta el, a szénbányászaton kívüli összefüggésekre hivatkozva. Többek között ez egyik oka annak, hogy a magyar szénbányászat nem elsősorban műszakilag, hanem közgazdaságilag *ellehetetlenül.*

A hazai villamos erőművek és a háztartások egyaránt igénylik a szenet. Ugyanakkor a tengeri kikötőkből Európán át ideszállított szén magas fuvarköltsége és a dollárimporthoz szükséges deviza magas marginális költsége a jelenlegi maximált termelői szénárnál lényegesen, minimum húsz százalékkal magasabb hazai termelői árat indokolna. Mindezt a Világbank elemzése is megerősítette, de számszerűen alátámasztják az utóbbi évek energiahordozó-importjai is. Ennek ellenére a szénbányászat kénytelen alacsonyabb termelői árral értékesíteni, s a költségvetés szemléletére jellemző, hogy jelenleg sem a termelői, hanem a fogyasztói szénárat emelte fel!

Le kell szögezni, hogy a hazánkban két évszázada bányászott eocén korú szenekre, ha változó mennyiségben is, de folyamatosan szükség volt a háztartásokban, és a területi erőművekben, ez az igény a jövőben is meglesz. Jelenleg az eocén bányák termelik a lakossági szén több mint egyharmadát.

Akik ismeretekkel bírtak a bányászatról, eleve tudták, hogy az eocénprogram új bányáinak szénvagyona a karsztvíz szintje alatt fekszik; amiként a karsztvíz szintje alatt feküdt Tatabányán az utóbbi fél évszázadban működő valamennyi mélyműveléses szén-

oldotta volna az eredetileg kitűzött célt. E komplex rendszer amelynek kézben tartása, megvalósítása lényegesen túlnőtt a bányászat, sőt, az ipar keretein, *csak töredékesen valósult meg.* Annak ellenére, hogy az eocénprogram összes beruházási keretének mindössze két-három százalékát tette volna ki. A vízügyi kormányzat a fejlesztési forrás hiányában ezt a járulékos beruházást elhagyta. Ez az elmaradás hátrányos helyzetbe hozta Tatabányát. Az eredeti, komplex megoldás tervezői a megfigyelőrendszer működtetése mellett a csapadék útján történő vízutánpótlást is figyelembe vették, az egész Dunántúli-középhegységben. E csapadék minimum húsz százalékkal volt kevesebb az utóbbi tíz év átlagában, mint azelőtt.

A „bányászmennyország" és az „aranylapát" kapcsán szeretném megjegyezni, hogy a föld alatti bányamunka még a modern, gépesített bányákban sem nevezhető „mennyei"-nek. A bányászok nap mint nap személyes kockázatot vállalnak, hogy a természet erőivel megküzdve megszerezzék a szenet, ezt a ma is nélkülözhetetlen energiahordozót.

A magyar bányamérnökök, gépkonstruktőrök mennyországot adni nem tudtak a bányászoknak, de mindent igyekeztek megvalósítani, ami biztonságosabbá, könnyebbé teszi a bányamunkát. Gondoljunk a hazai pajzsbiztosításra, amely jól bevált eocén bányáinkban; nemcsak az NSZK-ban, de még az USA-ban is. Bányagépgyártásunk úttörő szerepet vállalt a ma már általánossá vált forgófejes elővájó gépek kifejlesztésében.

Tatabánya lehetőségeivel kapcsolatban a szerzőnek emlékeznie kell arra, hogy éppen Gál István igazgató a szénigények csökkenésének évétől, 1966-tól kezdve milyen erőteljesen és eredményesen törekedett a szénen kívüli tevékenységek meghonosítására, a diverzifikációra. Emlékeztetni szeretnék a Tatabányáról származó HALDEX eljárásra, amely jól működik többek között a lengyel és a csehszlovák szénbányászatban, és megvalósul e téren a vietnami együttműködés is. Jelentőssé vált a tatabányai környezetvédelmi gépgyártás, a víztisztító és szennyvíztisztító, valamint az ásványelőkészítő berendezések tervezése és gyártása.

Végül emlékeztetni szeretném a szerzőt személyes találkozásunkra — a hetvenes — években, amely

MDK

Frankl Ervinné

(ruhamodelljéről fénykép repr.)

Április, ó április...

Nők Lapja, Bp. 1958. április 17. [14.l.]

Ø Frankl Ernő

Képzőművészeti Szabad-
iskola (1916-18)
növendéke volt.

F.Frankl festőművész
Téli tájkép
Tárkányi Jenő gyüjt.pótkatalógusa, 1919

6

dankadíjának

hó 27-én.A miniszter rendeletéből
lat hiteléül:Jakab s.k.i.tiszt. P
Kereskedelemügyi m.k
oktatásügyi Minister Ur Ő Nagymél
10.084/1917 eln.számu nagybecsü á
sul megküldeni. Budapest,1917.évi
téből: olvashatlan aláirás s.k.mi
A másolat hiteléül

VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MAGY. KIR. MINISZTÉRIUM

elnöki irodaigazga

~~0~~ Frankl Frieda

Képzőműv. Szabadiskola
(1916-18) növendéke
vol.

MDK

Frankl Ignác, Buda.

1858. Lampi-dij.

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névs.
Fleischer, Bécs. 103.1.

MDK

Frankl Ignác, Buda.

Lampi dij, 1858.

Bécsi képzőm. akadémia magy. ösztönd. névsora

Fleischer Bécs. 1o3. l.

Frankl Kándy tapolcai építő-mester M.D.K.

1891 ben a Cserszeg-tomaji kápolna ujonnan való építésére kötött szerződést. Munkájáért kapott 5000 frt 69 kr-t.

Bontz József: A cserszeg-tomaji kápolna. Keszthely 1895, 51

Frankl Károly (tapolcai) M.D.K.
épitőmester

épitette a balaton melléki takarékpénztár „diszes" épületét Tapolcán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV évf.

szept. 18. sz. 2 old.

M. D. K.

FRANKL Lőrinc kőfaragó

Debrecen Kollégium kőfaragó munkái.

Balogh István: Debrecen, 59. l.

Frankl Mária

sikdiszités

1923–24

Éimisk 1930. 83. l.

~~Egyházi cintékérnek, magyar~~

VIII. 28.

Frankl Sámuel, szabómester

1872-ben a soproni naptárban szerepel a sztrajk idején. 34.old

László Ernő: A soproni Szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Frankles Werner

bpesti könyvkötök

l.

Budkönyvkötök

13. l.

SCHULEK JÁNOS
ÉPITÉSZ-TANÁR

TELEFON 88—53.

Tekintetes

Országos Múz

~~Frénk~~ Frankl Sándor MDK

könyvkötő, Párizsban tanult
értékes grafikai gyüjteménye volt,
1944-ben ölték meg.

Radnóti nála köttette könyveit.

Ortutay Gyula: Radnóti Miklós otthona

Hatvany Lajos /szerk/: Beszélő házak.
Bp. 1957. 238-245.

242.l.

Franklin

MDK

1921-ben szüntette be a Vasárnapi Ujságot.

217.o.

Dezsényi Béla - Nemes György:

A magyar sajtó 250 éve. I. kötet . 1954.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726.
1983 DEC 03
Frankó Károly

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1021

ól
gy
ak
ü-
ez
.
a,
g,
ó-
or
k,
l-
a
t
n
t
z
a
t

Frankó Károly: Kis fa

Zrenjanin

A barokk stílusban épült községháza

E hét elején ünnepelte Jugoszlávia — hazánk is megemlékezett erről — a fasizmus felett aratott végleges győzelmének évfordulóját. Hosszú évek kemény, sok áldozatot is követelő, Tito vezette fegyveres harc és szé-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Frankó Károly

1983 DEC 0 3

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1021

Frankó Károly: Február

címmel.

A társada
si eredmény
nálása ágaz
gíti ezt a t
mányos Ism
Békés megy
nek progr
rendszeresen
kutatási ere
nére sem
mert a kuta
csenek kellő
velési progr
támaszkodna
nyekre. Ez
szen nem lehet kellően meggyőző hazafias nevelést folytatni, ha a hazáról, mint egészről szólunk csupán, s nem párosul a szűkebb környezetnek az elmélyült megismertetésével.

A környezet- és természetvédelmi kutatások, tapasztalatok már több gyakorlati eredményt is hoztak. Az lenne a kívánatos, ha a különböző szervezetek által elért kutatási eredmények, azok gyakorlati hasznosítására kidolgozott eljárások jobban közkinccsé válhatnának.

a további előrehaladás érdekében.

Dr. Becsei József, a
nács elnökhelyettese f
ban annak a vélemény
hangot, hogy az igény n
zásán számos területen
tottunk, bár a dicsekvé
eredményeink ellenére
a kétkedő, olykor talá
kérdésfeltevő, ami az
való gondolkodásra és
való átállás esetén ért
belenyugvásra nem jog
naponta tesz fel kérdé
jövőt teremteni akar

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Frankó Károly

1983 DEC 03

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1021

Frankó Károly: Naplemente

ták a két országot és népeiket egymáshoz.

A Békés megyei Népújságnak — Békéscsaba városához és számos csabai vállalathoz, intézményhez hasonlóan — évtizedek óta közvetlen kapcsolata van a Bánát jugoszláviai részének közepe táján fekvő Nagybecskerekkel, mai nevén Zrenjaninnal.

Nemzeti ünnepük és a közelmúltban ott tett látogatásunk apropóján szeretnénk bemutatni vázlatosan Békéscsaba testvérvárosát, Zrenjanint azoknak, akik még nem jártak ott, s nem ismerik ezt a szép várost.

Zrenjanin községet Zrenjanin város és 22 falu képezi. A Vajdaság legnagyobb kiterjedésű közössége ez. Közép-Bánát gazdasági, közlekedési és művelődési-oktatási központja. A városban magában 73 ezren élnek, a község egész területén közel 150 ezren. A lakosság nemzetiségi összetétele igen különböző — itt 25-féle nemzetiség és etnikai csoport él. Legszámosabban a szerbek, a magyarok, a románok és a szlovákok.

A várost a történelmi for-

1551-ben a tör
és egészen 169
uralmuk alatt.
békeszerződés
várat ugyan le
a város még
török kézen m
romjait később
za, a mai közsé
testület épülete
építésére haszn
törökök 1716-ba
Nagybecskerekr
telenedett váro
mentéről szerbe
németek telepíte

Nagybecskerek gazdasága a XVIII. század derekán kezdett felvirágozni. Első sörkészítő manufaktúrája 1745-ben kezdte meg munkáját. Az 1848-as forradalom idején a város többször is gazdát cserélt. A forradalom után Nagybecskerek a szerb Vajdasághoz tartozó kerület székhelye lett, a megyei rendszer felújítása után pedig ismét Torontál vármegye székhelye volt.

A feudalizmus megszűnése után kezdődött igazán a város gyors ütemű fejlődése. Legrégibb hagyománnyal az élelmiszeripar — a sörgyártás, a malomipar, a cukorgyártás — rendelkezik. De

ták, amelybe több mint 10 ezer bánáti hazafi került. A három és fél éves megszállás után a város 1944. október 2-án szabadult fel.

A város igazi gazdasági fellendülése ezután kezdődött, miután felépültek az új gyárak. Zrenjanin község gazdaságában ma jelen van az ipar, a mezőgazdaság, az erdészet, az építőipar, a közlekedés, a kereskedelem, a vendéglátóipar és a kisipar. Vezető helyen az élelmiszeripar áll, amely a Szervó Mihály ipari-mezőgazdasági kombinátba integrálódott. Jelentős ezenkívül a textilipar, a fémipar, a bútoripar és a bőripar is. Gazdagodó kö-

1021 FRANKÓ KÁROLY

Frankó Károly: Haldokló fák

NAGYVILÁG

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1983 JUN 4 —

I ... nyökkel

A ... és ... es állomásai

A ... ság ... ber ... a ... egy ... ker ... a két ország szakembereinek egyre erősödő érdemi kapcsolatait, teljes berendezések kölcsönös szállításait, közös tervezést, tapasztalatátadást, szerelő- és beszabályozó munkákat. Közös erőfeszítéssel olyan nagy ipari objektumok létesítéséről vagy

... Az ajkai ... et mű- ... sült.

... energia

A szovjet szervezetek műszaki segítséget nyújtottak a százhalombattai Dunamenti Hőerőmű építéséhez, három 150 megawatt teljesítményű energiablokkot szállítva az erőmű számára.

A legfontosabb együttmű-

tározott szerepet játszott az évi 290 ezer tonna ammónia előállítására alkalmas műtrágyagyár, a szuperfoszfátgyár, a gyenge salétromsavat előállító műhely megépítése, szovjet szervezetekkel együttműködve. A Borsodi Vegyi Kombinátban új berendezést helyeztek üzembe gyenge salétromsav előállítására.

Két gázfeldolgozó üzemet építettek Szeged körzetében. Teljesítményük külön-külön

Frankó Károly: Erzsi néni

FRANKÓ KÁROLY

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1983 JUN 4

FRANKÓ KÁROLY 1024

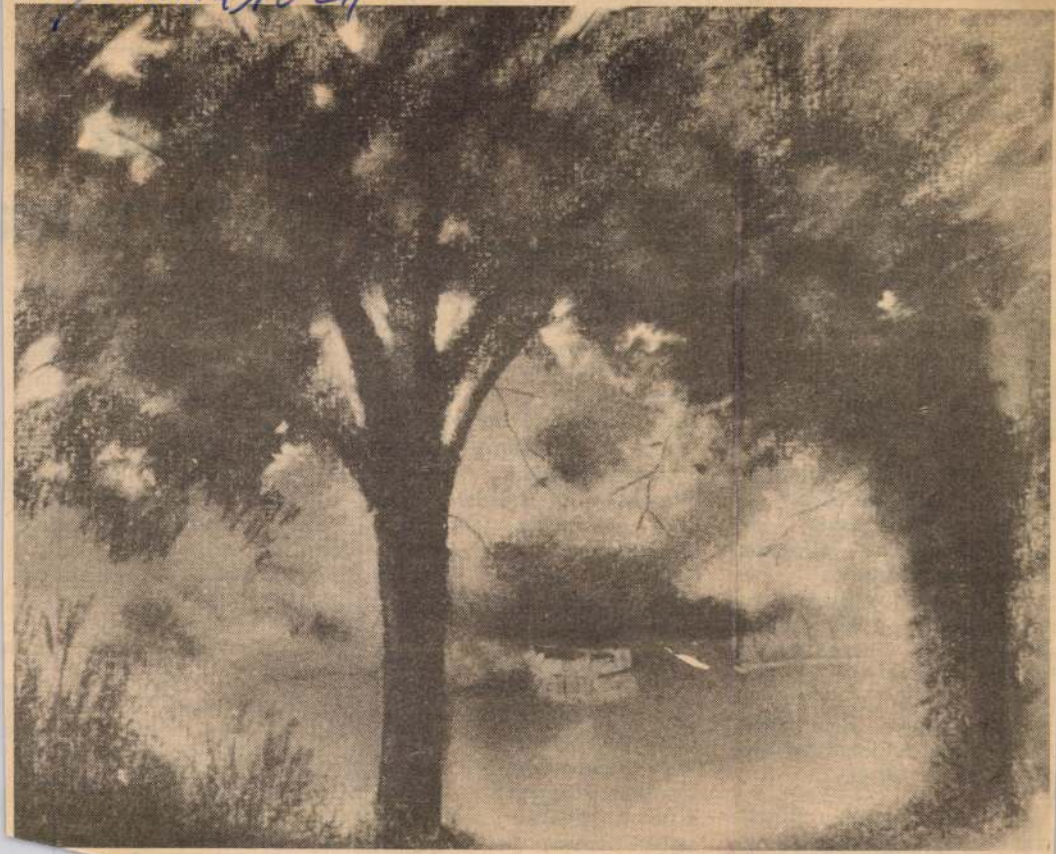

...y: Alszik a csónak

...nyeges fejlődésnek indult a szovjet—magyar együttműködés a kőolaj-feldolgozó ipar területén, amelynek a Szovjetunióból a Barátság-vezetéken szállított kőolaj szolgál nyersanyagul. A dunai és a tiszai kőolaj-feldolgozó üzemekben évente körülbelül 7,5 millió tonna olajat dolgoznak fel; a százhalombattai dunai kőolaj-feldolgozó üzemben pedig eredménye-
sen a
rende
ják a
dolgo
termé

A
üzemb
évi h
olaj f
atmos
rende
tisztít
sére
üzemb
tette,
ninvá
egyes
mékel

A
gyagy
ben a mezőgazdasági termés-
hozamok növelésében megha-

volt annak az automatizált rendszernek az üze
lyezése 1980-
gyarország f
légi forgalm

A mezőgaz
is a szovjet
szervezetek
együttműköd
Gyöngyösön
tonna befogadóképességű elevátort adtak át rendeltetésének, 1982-ben Szeged körze-
rületen
meleg-
szerve-
égével.
be-
szovjet
edvező
arra
nióban
léte-
ák a
t ma-

együtt-
szágon
k lé-
ország
hozzá-
külön-
ntkező
bb ki-
elégítéséhez.

K. R.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1983 JUN 4

Roy Jenkins (balra) a szociál

Amint az várható volt, azon a napon, amikor a francia parlament elé beterjesztették az új felsőoktatási reformot, újra fellángoltak Párizsban a diáktüntetések.

A reformtervvel nemcsak a jobboldali, hanem a baloldali diákszervezetek sem értenek egyet több pontban. Legfőképpen a felvételi rendszer reformját sérelmezik. Az elmúlt hetekben azonban a tiltakozás tartalma megváltozott: maga a törvénytervezet úgy tűnik, háttérbe szorult, a megmozdulások lényegesen túlnőttek azon, hogy csupán a diákok elégedetlenségének levezetését lássuk benn
okát jórészt
mak öss
resp

1021 / FRANKÓ KÁROLY

...ürös-parton

Szűk iroda a tanácsháza felső emeletén. Messzire lehet látni. Túl a háztetőkö egyenesen a Köröst övező fasorig. Azc gondolkozom, amíg várok *Bukva Pálra*, szarvasi járási városi Népi Ellenőrzési B zottság elnökére, vajon volt-e arra idej hogy elmélázzon a tájon. Aztán mikor b jön és helyet foglal kopott íróasztala m gött, mégse kérdem. Talán az elfoglaltsá miatt, mely sohase adott arra időt, hog igazán elbeszélgessünk. Csak a hivatal teendők körül forgott mindig a szó. Hat rozottan, magabiztosan mozgott a vizsgál ti témák világában.

De most más miatt kerestem fel. Önma-

MH SAJTÓFIGYELŐ

MAHIR

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.

Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1983 JUN 4

Munkás-paraszt kádereket keresték az lamigazgatásba. Odahaza Endrődön már

— Azt mondták, hogy nekem, a munkáskádernek oda kell mennem, ahol a legnagyobb szükség van rám. És én mentem.

— Hát a felesége?

— Ő Szegeden volt MNDSZ-tanfolyamon. Ahogy elvégezte, ő is a községbe költözött. Engem azonban behívtak tartalékos tiszti képzésre. Mire leszereltem, a csányoszlói állás be volt töltve. Sellyén lettem tanácstitkár. Közben elküldtek pártiskolába Pécsre, majd a Sátorhelyi Állami Gazdaság csúcstitkára lettem. Döcögött a gazdálkodás. Gyakoriak voltak a lopások. Egyszóval temérdek volt a teendő. Sokat éjszakáztam.

— És a gyerekek?

— A gyerekeket Endrődön a nagyszülők nevelték.

Maga elé néz. Olyan mo fel a fejét, mintha hirt dést, amely nyugt nem.

— Hogy kadva d

Frankó Károly: Füzes a Körös

Franko Miklós

Az első magy. festészeti akadémiát gyámolító társulat évkönyve 1857—58-ról. Pest, 1859.

Nagyságos

Genthon István urnak,
igazgató,

Budapest.
Rákos u. 10.

Franko Miklós
festő
Kecskeméten, 1857-ben
16 éves.

Sz. 1841.
Kecskemét

örökgyülöletét. A magyarok sejtették azt, hogy ennek az országrésznek is elér-

lásd Fleischer Bées 43. l.

válaszokat kap, mire rezignáltan mondja: »az mi kegyelmes császárunk csak pro forma kérdez tanácsot tőlünk és immár mindent elvégzett akkor a német tanács, mikor a magyar urakat hívják.« Zrinyi és Lippay György érsek között azelőtt sok és eléggé mélyreható nézeteltérés volt. Most már az érsek is igazat adott Zrinyinek és maga is szomorúan látja, hogy Bécsben »igen szeretik a nyugalmas életet és most teljesedik bé az régi mondás, olyak adnak az királynak tanácsot, kik nem ették az alföldi kalácsot«.

Hogy mennyire igaza volt Zrinyinek, amikor a török kiűzését kizárólag magyar ügynek tartotta, látjuk a bécsi kormány nyugateurópai politikájából. A török-magyar viszálykodás kellemetlen tehertételként nehezedett a Habsburg-ház német-római birodalmi terveire. Attól már nem kellett félni, hogy a török határait Ausztrián túlra is kiterjesztheti, tehát felesleges lett volna a Montecuccoli és tapasztalt szervező generálisai segítségével összeállított császári sereget feláldozni a török-magyar hadszíntéren, mert erre a seregre nyugaton más, nagyobb feladatok vártak. Ha a török

Frankó Miklós, festő. 1856—57-ben Pesten a Marastoni-féle akadémián tanult.

Frankó Nikolaus

Geb. in Kecskemét maler
16 J. alt
1857-58

Bècsi akadèmia
Ujhàzy

Katonai

Legenységi könyvtár V. 82.

György (alelnök), Tarr Imre, yörgy, Hedrich Károly, Herczi János, Weisz János (vezetőségi ija: a szétszórt baloldali erők lamint a francia-magyar barát- Az alakuló ülésen jelen voltak ai Diákszövetség román, cseh portjainak képviselői. Tagszer- z Algériai Franciabarát Ma- ülete, melynek tagjai között Kárász Győző. Moll Lajos, Er- Szalvay Mihály. Mátyás László, r. * *Kiadványai:* Szabad Szó ciabarát Magyarok Egyesülete (Algir). A bonhenouvelli cso- tszó együttes működött Ligeti irányításával. * *Előzménye:* Bizottságok. Békét és Sza- Bizottságok. *Utódja:* Magyar Mozgalom.

– Pécsi A. – Meghallói. (Löffler Lajos: Törvényen kívül. (Bp. es-Varsa Vera: Szalamandra a 985).

Magyarok Szövetsége — Fran- arok Egyesülete

Magyar Alakulatok Szövetsé- agyar Egyesület

Védelmi Bizottság — Túl a

szül. *Füredi* (Bp., Pest-Pilis- ., ? -): könyvtáros. * *Tan.*: Univ., M.S. * *Lh.*: USA. * ork-i orvostudományi intézet linikai könyvtárának igazga-

szerkesztő. * *Lh.*: Svájc. * a Jövőnk szerk.-je.

dalomtörténész. * *Lh.*: Fran- uphil, Cultura Neolatina, Bo- cademia de Buenos Letras de ium, Neo Philologische Mit- langes d'études portugaises eorges Le Gentil. (Chart- egno Internazionale di Studi ermo, 1955).

M: 1. *La chanson de croisade du troubadour Gavaudan.* Klny. (Helsinki, 1947). – 2. *Les troubadours et le Portugal.* Klny. (Chartres, 1949). – 3. *Trowerès et Minnesänger.* (Saarbrücken, 1953). – 4. *Ka chanson de Roland pyrénéenne et nomade.* Klny. (Palermo, 1955). – 5. *Répertoire métrique de la poésie de troubadours.* I-II. k. (Paris, 1957).

Frank László (Bp., Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1890. - Bp., 1965.): ügyvéd, újságíró. * *Lh.*: 1920-: Ausztria, 1931-: Németo., 1933-: Ausztria, majd Kína, 1947: visszatért Mo.-ra. * *Karr.*: 1921-22: az Achtländer Korrespondenz gazd. rovatának vezetője, 1922: a Die Börse, a Der Montag, 1923-31: a Die Stunde, 1933-34: a Der Abend b. munkatársa. * *Áln.*: Grant, Emil. * *Publ.*: Bécsi Magyar Újság, Halmi József Riportlapja, Panoráma, Montag Morgen, B. Z. am Mittag, Tempo, Morgenpost, Kölnische Illustrierte, Sonn- und Montagszeitung, Kronen Zeitung.

M: 1. *Das Geisterschiff.* R. (Berlin, 1932).

I: MN 1965. júl. 2. – uo. 1975. febr. 4. (f. á.).

Frankel Leó (Óbuda-Újlak, Pest-Pilis-Solt vm., 1844. febr. 25. - Párizs, 1896. márc. 29.): ötvös, újságíró. * *Lh.*: 1861-: Németo., 1867-: Franciao., 1871-1875: Anglia, 1883-: Ausztria, 1889-: Franciao. * *Karr.*: A Volksstimme párizsi tudósítója, a párizsi kommün Munka- Kereskedelemügyi Bizottságának, 1871-: az Internacionálé Főtánácsának tagja, 1876-: az Arbeiter Wochen-Chronik, majd a L'Ere Nouvelle szerk.-je.

I: MÉL. – Aranyossi Magda: Frankel Leó. (Bp. 1952).

Frankel Sándor: közíró. * *Lh.*: USA.

M: *Beyond a Reasonable Doubt.* (New York, 1972).

Frankfurter Salamon (Pozsony, Pozsony vm., 1856. nov. 9. - Bécs, 1935. után.): archeológus. * *Tan.*: 1883: Bécs, dr.; Berlin, klasszika filológia dr; Hildesheimi Rabbiképző. * *Lh.*: Ausztria. * *Karr.*: 1884-: a bécsi egyetemi könyvtárőre, 1919-23: igazgatója, 1906-: a Mitteilingen der Freunde der Humanistische Gymnasiums, 1909-: a Wiener Eranos szerk.-je.

M: 1. *Führer durch Carmuntum.* J. W. Kubitschekkel. (Wien, 1891, 1894). – 2. *Die Berliner Schulreform-Konferenz.* (uo. 1891). – 3. *Die preussische Mittelschulreform und das oesterreichische Mittelschulwesen.* (uo. 1892). – 4. *Graf Leo Thun-Hohenstein, Franz Exner und Hermann Bonitz. Beiträge zur Geschichte der oesterrechischen Unterrichtsreform.* (Wien, 1893). – 5. *Graf Leo Thun-Hohenstein. Biografische Skizze.* (Altenburg, 1895). – 6. *Die Organisation des höheren Unterrichts in Oesterreich.* (München, 1897). – 7. *Die Qualifikation für den staatlichen Bibliotheksdienst in Oesterreich.* (Wien, 1898). – 8. *Register zu den Archeologisch-epigraphischen Mitteilungen aus Oesterreich-Ungarn.* (Wien, 1902). – 9. *Unrichtige Büchertitel, mit Excurs über hebraische Büchertitel.* (1906). – 10. *Bibliotheksschenkungen.* (1907). – 11. *Erinnerungen Adolfs von Tschabuschnigg, Justizminister im Kabinett Potocki.* (1932). – 12. *Hermann Dessau.* (1935).

I: Gulyás. – Bölöny.

Frankovich Géza (Fiume, 1902. aug. 28. -): művészettörténész. * *Tan.*: PPT, jogi dr. * *Lh.*: Olaszo. * *Karr.*: 1955-: a középkori művészet tanára a római egyetemen. * *Publ.*: Römische Jahrbücher für Kunstgeschichte. Rivista dell'Istituto Nazionale d'Archeologia.

M: 1. *Premesse e fondamenti dell'arte bizantina e mediovale nelle antiche civiltá Lorenza Cochetti-Pratesi.* (Roma, 1958). – 2. *Il palatium di Teodorico a Ravenna e la cosidetta „architettura di potenza".* (uo. 1970).

I: Bölöny.

Frei Bruno; *Freistadt, Benedikt* (Pozsony, Pozsony vm., 1897. jún. 11. - ?): újságíró, író. * *Lh.*: 1917-: Bécs, 1922-: Berlin, 1933-47: Csehszlovákia, Franciao. és Mexikó, majd ismét Ausztria. * *Karr.*: 1929-32: a Berlin am Morgen szerk.-je, 1933: a Der Gegen-Agriff, 1936-38: a Deutsche Informationen, 1941: a Neues Deutschland, 1948-: a Tagebuch főszerk.-je, 1948-: az Abend, majd a Volksstimme pekingi tudósítója. * *Áln.*: Bruno, Karl Franz; Bruno, F. * *Publ.*: Arbeiter-Illustrierte-Zeitung, Freie Deutsche Zeitung, Alemania Libre, Aufruf, Demokratische Post, Deutsche Volkszeitung, Deutsche Volksecho, Freie Kunst und Literatur, The German American, Die Internationale, Internationale Literatur, Die Junge Garde, Das Freie Deutschland, Neue Deutsche Blätter, Die Neue Presse, Neue Volks-Zeitung, Die Neue Weltbühne, Pariser Tageblatt, Pariser

FRANKOVICH Géza művészetörténész

MEIL I.Bp.,1990

Frankopan (Frangipani) Torquato, Alexander, Julius, nagyszintén Illyricusnak is neveztetett.* Ezen híres író és festő-életéről nagyon keveset tudunk. Irodalmi munkáiban a következő aláírást használta: „Alexander Julius Torquatus a Frangepanibus, L. Baro in Novi, Dominus in Monostir et Cirquenica", a miből arra lehet következtetni, hogy a horvát Frankopanok ágából származott és hogy horvátországban született, mivel ~~a~~ ~~helyek~~ a helységek melyeknek tulajdonosául mondja magát tényleg horvátországban fekszenek, és mivel az életrajzirók őt Dalmátiainak mondják.** Ha valóban a Frangepánok

---

* Moller Ivan: „Cimbria Literata. Hauniae 1744. T. II pag. 894" művében a következő címet adja neki: „Alexander Julius Torquatus a Frangepanibus Illyricus, Liber Baro in Novi et Jolonitz (Jalelanić) dinastaque in Monosyr et Carqueny (Monostir et Cárquenica) haereditarius."

** A. Zöcher Gelehrten Lexikon. Leipzig 1751: „Torquatus a Frangipani (~~Alex.~~ (Alex. Jul.) ein Baron aus Dalmatien etc"

horvát ágából származott, akkor ~~Frankopán~~ közeli rokona volt Frankopan Ferencznek ki felségárulás (?) miatt Bécsnyi helyen vesztette el életét; ugyszintén rokona lehetett Frankopan Orfeo ~~Orf~~ nak ki az akkori irásokban említtetik. Vémelyek azt hiszik hogy ~~[illegible]~~ a furlani ágból származó Frankopán Gyula-(Julio) nak ~~a fia~~ ki huzamosabb idig tartozkodott Spanyolországban. ~~és ott generális volt.~~ Ha ez áll, akkor ő az utolsó Frankopan, Ferencz halála után mint ezen család utóda felvette a fennt említett címet, hogy ezzel ~~[illegible]~~ némileg bizonyitsa jogát a frangepáni birtokokra. Az akkori idők szokása szerint Torquato már ifju korában elhagyta szülőföldjét, és a svéd hadsereg szolgálatába áll ott. 1663 ban ~~Holstein-G~~ Hollstein-Gottorp-ban élt Gusztáv Károly svéd király udvarában és ott egy ~~[illegible]~~ századnak

fia annak

mint generális

volt a paraussnoka. Az 1665 és 1666. esztendőkben mint a svéd király követe kiküldetett Lengyelországba, Oroszországba, Szerbiába és Erdélybe végül pedig ugyanazon tatárföldre, a mi azt bizonyítja hogy a szláv nyelven kívül még több más nyelven is beszélt. 1673 ban I. Leopold német császás fogadta szolgálatába és titkos tanácsosává tette. * Sok. részben nyomtatott részben kéziráss oldalu könyvei közöl, nevezetes ránk nézve egy az ugyanazok általa réz ~~[illegible]~~ karzokkal ellátott nagyobb műve. Ez a mű mely 1663 ban „Panegyricus aeternaturae gloriae Invictissimo etc. Joanni Christophoro Konigsmarchis" cimen látott napvilágot, annyival is inkább érdemel több fiszelmet

* A bécsi császári könyvtárban 7593 Hist. prof. 73. számalatt Torquato egy kézirását találjuk, melyet ~~ugyanazok~~ Leopold császárhoz intézett 1673 ban. Tartalma: ~~[illegible]~~ a császárra és császárnéra (F. Klaudia) vonatkozó Panegirikon.

mert kevésbé ismeretes, és egy író sem emlékezett meg ezideig az ő képeiről és rajzai ról. A műben 7 nagy-egész lapra metszett-kép és 12 kis kép foglaltatók. Königsmark képmásán kívül, — melyen a rajzoló aláírása minden meg, és csak a metsző „J. v. Meurs" van aláírva — az összes többi képek Frankopantól valók, ki mint művész a Torquatus Alexander aláírat használta. Képeit Meurs, J. Vischer, Gerit ~~Feenaman~~ Feenam és ~~[illegible]~~ valami ismeretlen J. v. F. metszették vézbe. Ezen képek többnyire Königsmark dicsőítésére F Készült Allegoriák, és a mennyire a rajzokból ítélni lehet ~~a velenc~~ a velenczei iskolát követte. —

Frankopan további életéről egyebet nem tudunk, mint hogy több ~~latin his~~ historikus és satirikus tartalum latin ~~művet~~ könyvet írt, és hogy híres ~~[illegible]~~ éleselmű satirái végett nagyon jü~~[illegible]~~ nek tartották *

---

* „Alexander Julius Torquatus scrivit Ingenio et satyris faciendis famam adeptus. Nescio aevi nostri an Imperii major felicitas esse possit. Utrumque enim litteris pariter ac belli artibus illustrator." Conradi Samuelis Schurzfleischibus Epistolae Selectiores. Vitenbergae 1719, pag. 374. — Epist. 342 Henrico L. B. Frtesen. —

Ebben hasonló volt névrokonához ~~[illegible]~~ ~~rokona~~ Frankopan Miklós hoz ki valószínűleg rokona is volt és ki epugy kitünt satirikus képeivel mint amaz satirikus irásaival.

Slovnik umjetnikah jugoslavenskih od Ivana Kukujevića. God. 1858. 92. oldal.

FRANKOVICS, tobakmester

A 18-sz-ban folytatódott a délszláv tobakok beköltözése Magyarországra, a század második felében Veszprémbe is. Ezt mutatják a korabeli céhiratok mind gyakoribb horvát családnevei is, mint a Frankovics. 225.old.

NAGY LÁSZLÓ A Veszprémi tobakok egy bőrkikészitő kismesterség és müvelői a XVIII-XIX.században 189.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10.
Veszprém, 1971

Frankovits István
szeresfőv. műsz.-tiszt
és Kapuszta Gusztáv
Cédula 3 építőmester

A pesttszentlőrinci
uj rk. ~~[illegible]~~ plébánia-
templom. Terverők
és kivitelerők fentiek

Repr.

Építő Ipar – Építő
Művészet. 1925. 25–26.
sz. mellékelte.

4*

rült szerinte a földre egy betokozott végtelen parányi véglény alakjában. A szóbanforgó égitest, valamilyen katasztrófa folytán széthullott, ez a rendkívül ellenálló igénytelen parányi lény azonban túlélte azt. E lényecskére a világűr dermesztő hidege sem volt gyilkos hatással, s egy kozmikus mótor a széthullás után elkezdte előrehajtani a világűrben. E mótor az ú. n. sugárzási nyomás. A világűrben többféle sugárzás is kószál. Szerinte valamilyen sugárzás nyomása a föld irányába hajtotta azután a kis lényecskét. Nagy szerencséjére e parányi szervezet éppen akkor érte el a földet, amikor a valamikor még igen magas hőmérsékletű föld felszínének a hőmérséklete és összes körülményei az élet és a nyugodt fejlődés lehetőségére már kedvezőek voltak. E kis lény azután szaporodásnak indult és így ősévé vált a földi életnek. Igen tetszetős ez az elmélet. Az ember azonban lesujtva látja, hogy ez a remek elgondolás is legfeljebb csak kijjebb tolta valamivel a tudás falát, de nem döntötte le. Joggal kérdezzük ugyanis azt, hát azon a széthullott égitesten milyen módon született meg az élet? Milyen ok és akarat teremtette meg azt ott? Én úgy érzem, legjobb, ha az ember a természettudomány eme, és az anyagra, meg az

Frankovits István

Kapuszta Gusztáv

MAGYARSÁG Képes melléklete

1925 jun. 25.

Az uj pestszentlőrinci róm. kath. plébánia templom,
amelyben legutóbb ünnepélyes keretek között lepleztéke le a Hősök emléktábláját.
(A templom *Kapuszta* Gusztáv épitőmester és *Frankovits* István épitész tervei szerint épült.)

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK,

~~B~~Budapest IX.

Högyes Endre ucca 10.

Frankovits István

terverte a épitéz pestszent-
lőrinci uj rk. tem-
plomot.

ród

Biertempl

XI. p.

uzmüvesség

1. sz.

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

e, valószínűleg sírbeli mellékletek,
ás, másikon körbe csavarodó szárú
rre voltak erősítve.

FRANKOVICH MÁTYÁS
üveges mester

rés tvett a hermányi kőedénygyár felszerelésében
1817-18

Folia Archaeologica XIV. 1962. 192. lap

FRANKOVITS Elemér festő M.D.K.

1913.-ban Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Kötti: Nagybánya... Bp., 1954. 330.l.

J. F. /FRANKOVITS JÓZSEF, bodnár céhmester pecsétje

Fiscer Antal pintérlegény miskolci szabadulólevelén a céhpecséten kivül két, az 1820-as évekből való mesterpecsét is van. Az egyik ovális, J.F. első céhmester jegyekörző koronával, kádárbárd, nordó, fabunkó.-A másik pecsét B.M. monogramm/Bordás Miklós, céhnótárius/.
214.old. 98.jegyz.

BODÓ SÁNDOR: Borsodi, abaúji és zempléni céhpecsétek
189.old.

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970
Miskolc, 1971

FRANKOVITS SÁNDOR, pintérlegény pecsétje

A miskolci kádár céh 1840-es pecsétje Frankovitsnak 1846-47-ből származó vándorkönyvének 14.lapján szerepel. Hasonló az 1811-es pecséthez, csak más a körirat "MISKOLCZI Ns.BODNÁR CZÉH 1840+". [illegible] 213.old. 97.jegyz. 53.kép.

BODÓ SÁNDOR: Borsodi, abauji és zempléni céhpecsétek 189.old

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX, 1970 Miskolc, 1971

D Frankovits Tibor

1912

Ki tud vòla?

A Rajztanárok
Egyesülete.

A hivatalos másolat hit

igazgató.

Frankovszky Adrienne

Kisgrafika 1942. 1-2.sz. 7 l.

/Karácsonyi és ujévi lapok/

D. Frankovszky Adrienne

Bűnbánat, tollrajz

Álmodád altatása, tollrajz

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Frankovsky Adrienne

Kiáhít

MO. 1935. III. 3.

MDK

Frankovszky Adrienne

Három festőnő és egy festő kiállitása. Az Est 1935. febr. 24.

D. Frankovszky Adrienne MDK

Almodád felrepülése, tollrajz

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

D. Frankovszky Adrienne

MDK

Almodád és Arzael, toll

Műcsarnok 1920-21 téli kiállítás

MDK

Frankovszky Adrienne, festőm.

Repr.: Nyilvén a földgolyó? -n lépkedő alak.

/Négy kép a meghivó lapjain/.

Meghivó Frankovszky Adrienne, Greff Lajos, Szántó Vera, Záray Lucy festőművész kiáll. -ára.
1935.febr. 24-én nyilik.

Frankovszky Adrienn

szül Baja 1897 – + Bp. 1953.

grafikus, nincs mesejellustr.

1934-ben a Népszűv. Ziáll.

szolonjában állitott ki.

Mizolczy Ferenc, Baja zeprömü-

vezete a XX sz-ban, kezirat,

MDK - C-II - 599/2 14 l.

D. Frankovszky Adrienne MDK

Bünbánat, tollrajz
Álmodád altatása, tollrajz

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Frankovszky Adrienne MDK

festő

Három festőnő és egy festő kiállitása
Az Est. 1935. febr. 24.

MDK

Frankovszky Adrienne festőművész

Spirituális törekvésü müvész gyüjteménye a Mária Valéria-utca 8.alatti képszalónban rend. kiállitáson.

Y.E.: Képkiállitás.

B.H.1935.febr.24. 17.o.

MDK

Pályanyertes grafikusok

Frankovszky Adrienne

Magyar Iparművészet 1922. 4-5.o.

Frankovszky A. MDK

Gobelin

Műcsarnok 1925. Iparművészeti Társ. Jubiláris kiáll.

D. Frankovszky Adrienne, MDK

Almodád felrepülése, tollrajz

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

D. Frankovszky Adrienne MDK

Almodád és Azrael, tollrajz

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás.

MDK

Frankovszky Adrienne

Bálvány, rajz

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll. N.Szal.
1921. IV. 8 l.

Frankovszky Adrienne

Munczarnok
1920 - ~~21. [illegible]~~ tav. [illegible] 425, 444

Bun bánat (toller
Álmodád altatása)

1920-21 téli
Álmodád felrepülése (toller
" " és Azrael)

MAPE. 1921 ápr (N. tel)
Bálony, rajz

Jepsi szentgyörgyi megyei árvaszéki épület V. 184.

Frankovszky Adrienne

I. Kemenes u. 6.

1925. Iparmuvészeti Társulat jub. kiáll.

egy gobelint állitott ki-

Kiáll. tm.

30'e

Frankovszky Adrienne

MEGHÍVÓ.

TISZTELETTEL VAN SZERENCSÉNK MEGHIVNI

FRANKOVSZKY ADRIENNE
FESTŐMŰVÉSZNŐ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA,

AMELY MÁJUS 10-ÉN NYILIK MEG.

1934

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTÉSE DÍJTALAN.

TELJES TISZTELETTEL
FRÄNKEL JÓZSEF
IGAZGATÓ

LÖBL D ÉS FIA

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA-U. 8. TELEFON: 82-1-22

A KIÁLLÍTÁS NYITVA MÁJ. 10-TŐL MÁJ. 23-IG, 9—6 ÓRA KÖZÖTT. ÜNNEPNA

BUDAPEST 934-MÁJ.-8 F10 T.F.b.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Szalay

urnak
urhölgynek

H

Szépművészeti Múzeum
Mária ut

Frankovszky Adrienne

festő

Koll. kiállítása a Fränkel-szalonban.

1935. febr.-márc.

nyomtatott katalógusa nem volt

arte in Italia" /L'organ
in Italia, sindacati, esp
Le saranno oltre
mandarsi anche il relativo
delle fotografie saranno
L'articolo dov
ciascuna di 60 righe dattil
tere, come data dell'invio de
primo e al più tardi il 5 se

Ill.mo Signore

On. A n t o n i

Via

Frankovszky Adrienne

Dolgozott Zutt A. R.
Csernoch koronázási
kelyhén

Éimusk 1916/17

70 l.

Székely B.

~~508. I. Ferencz József megkoronáztat~~

508. A kardvágás.

A Lánczhidtér közepén emelk
~~a~~ király a keleti kardvágást teszi
gai, az országgyülés mindkét házának
zászlóit vivő urak és a nagyközönség
Lloyd-épület, a Duna tulsó partján, a G
és a királyi lak egy része ~~látszik.~~ h

Vázlat vászonra, méretei 39
Festette: Székely Bertalan.
Pulszky Károly ajándéka 189

Lás a Képtárban,

508

GOY:V.3.

Frankovszky Adrien

V. évés zakoklevelet kapott jó és képesítő oklevelet jó eredm.

Kínnik 1915/16. 43. l.

11683

a.

dultan s faragott keretü tojásdad

olva. Felirata a kép alatt

IPAN

néretei 5·4: 6·1 cm.

: 14~~120~~ 121.

9-914

-39.

1 K.

Desseőné Fran-

Kovszky Adrienne

festő

V. Pozsonyi út 5.

Atyja Frankovszky

Gyula, szül. 1894.

Baja. Elvált.

Képzőm. főiskola.

MKSz 1947

Desseőné Frankovszky
Adrien

1920-21. textilszak-
tanítónő az ipam.
iskolában.

lásd még
Frankovszky
Adrien alatt is

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Sémytép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Frankovszky Adrienne

zoktatásügyi Miniszterium.

1920-21. textil nak-
tanító volt a bpesti
iparmüvészeti iskolá-
ban

Iparmüv. Isk. Ért.

1934-36. 46. l.

L-6

A m. kir. vallás- és közok
és ügyszám alatt a keb. sz
rendeletének másolata:

Utasitom a
. . . . Nagy an.d. Mi
részére /:lakik: .Budapest
. Budapest-Gödöllő.és yiss
utazása alkalmával felmerü
kiállitott és számvevőséger
alapján /:.19.60...:/ . .T
. 60. . fillért a 127.689.
utaljon ki.- Budapest, 19

Frankovszky.
Adrienne
Desseöné

lásd
Desseöné
alatt is.

MKSz 1947

Frankovszky Adrienne
Deseőné

lásd.

Muvészeti Lexikon

261. l.

Sümegi ält. Darnay Múzeum IV. 251

~~Balogh András~~

Frankovszky Adrienne

tovább

illusztrálták az alábbi tankönyvet

(Fekete Győző):

Vegytan a 8. oszt. számára. Bp. 1948

VKM. kiad. 160 l.

05 fillért és ennek késedelm

Ezen járulékok be ne
volt kénytelen a gyulafehérvá
tár végrehajtani.

Ennek folytán kérjük
megküldeni sziveskedjék.

Egyebekben az iratok

Gyulafehérvárt, 191

Deseőné

Frankovszky Adrienne

festő

mül. Baja

életr. l.

Bozmagyarszlex

238 h.

FRANKOVSZKY *Adrianne, Deseő-né*, grafikus, * Baja 1897. A grafika különböző ágaival foglalkozik és kivált színes, fantasztikus meseillusztrációival tűnt ki. 1934. gyüjt. kiállítása volt a Szépművészeti Kiállítások szalónjában.

Ea. Gy. I. 353 l

vízmester

Papp László, VIII. 131.

(Frankovszky Adrianne)

cród
z

Forum
1934. 186 l.
(< > kiállítása.)

Fränkelnél

Budapest, 1903. III. 2.

FRIGYES

TELEFON 196.

DA TIVADAR)

V. Váczi-uteza 1. (Drasche-féle ház).

lékek Orsz. Bizottsága r.

-én 32018. sz. a kelt és a budapesti kir. pénzügyigazgatósághoz

Rendelésre ! (Folytatásul !	korona	fill.
nkmale d. kgr.		
Bajern 23 z Tafeln	10	80

Buschmann F. Budapest. — 1903. VIII. 2000.

Frankovszky Adrien

a penzügy min. jövedéki és birság alapból

300 K.

Értímisk

1911/12.

25. l.

Igazságügyminisztérium IV. 257.

Frankovszky Adrien

a pénzügymin. jövedéki
és bizság alapból

Éimisk 1912/13.

28. l.

554.
553- Ismeretlen festő.
A XVII. századból.
Sréter Janosné (sz.)

553. (Bezegh Éva)

(iglátható és

Derékon alól, kissé balra
mutató nyitott órát ~~tart~~, baljában p
züst csat~~ukkal~~ Haja és szemöldöke b
gyös; nyakéke, karkötői, czimert ábr
hordott gyürüi ékkövesek; elől füzős
és bő ujjai csipkével szegettek; köp
paszománt betétű. Jobbjának kézcsukl
és mellén zsinórra akasztott ezüst k
övet fehér gyöngysorok futják körül.
és a háttérben, az oszlopon innen, ro
latt csak részben olvasható két sorb
NEROSAE DNAE EVAE BEZEGH DE HAJNIK
SPECTABILIS.. 1604.

Vászon, méretei ~~99.2:77.~~ 97:76
Lanfranconi Enea gyüjtemén
Átvétetett az 1895: V. 30-
No. 662).

5

904: V. 3.

Frankovszky Adrienne

Grafikai nak.
Dicséret -

Éźmisk. 1913 - 14.

Frankovszky Adrienne

a pénzügymin. jöv.
birság alapból 300 K

Éimisk 1913-14.

Frankovszky Adrien

Pénzügymin. jöv. és bírság-
alapból 300 k

Éinnisk 1915/16. 42, 43
51
79

Frankovszky Béla

Zutt A. R. tanítványa az ezüst betűket kesztette az alábbi minőn.

Magyar Iparmuvészet

1918. 100. l. (A magyar kereskedelmi és iparkamarák hódoló diszfelirata.)

Frankovszky Adrienne

festő

Ujság.

1934. máj. 12.

— **Frankovszky Adrienne pasztelképei.** A Szépmüvészeti Kiállitások Mária Valéria-utcai szalonjában nagyon érdekes tehetség mutatkozik be. Frankovszky Adrienne az álomidéző képzeletü müvészek ritka sorába tartozik. Képzeletében a valóság emlékei meseképekké alakulnak: a hegyek fantasztikus alakulatokká, a fák manóklakta erdővé, maga a levegő is szellemek testetlenné foszló ködfátylává. Kedves és bájos mesemondó képzelet, amelynek igazi helye talán a megillusztrálásra váró könyv lenne. De van müvészetének másik aspectusa is: néhány női fejének kevés szinre redukált szinessége az árnyaló képességnek ritka finomságait mutatja. Kevésbé torzitott formában a francia Marie Laurencin légies müvészetére emlékeztetnek ezek a müvei. Kedvező fejlődés esetén ettől a müvészettől sok szépet és értékeset várhatunk. **(e. a.)**

Modern lakberendezés

és nem tárta fel a mindan lánását jellemző gondosságot. Mi

előtt; ezért úgy érzem. Egyetemünk [illegible]
Úr nagyon megtisztelő és jóakaratú szavaiban. Szívemből mondok érettök hálás köszönetet.

A rektori tisztség a szememben máshoz nem hasonlítható tisztesség. Felfelé néztem a rektori székre mindig, de soha sem vártam, hogy e tisztességnek valaha is részese legyek. És még sem érzek most semmit a díszből; a reám hárult felelősség tölt el teljesen: arra köteleztem el magamat, hogy egy évig egész Egyetemünk gondját lelkemen hordozom. Folytatni kívánom azt a zajtalan, komoly munkát, amellyel Prorektor Úr és az előbbi rektorok tovább építették a régi alapokat. Azon leszek, hogy ne vesszen el semmi a megszerzett értékekből, ne legyen majd utánam helyrehozni való, hanem ez az év is az erősödés idejeként olvadjon bele Egyetemünk életébe.

Magam és a hivatalba lépő dékánok számára kérem Prorektor Úr és a prodékán urak segítségét. Közös célunk becsületes szolgálásában igyekszünk nyomukba lépni.

Frankovszky Adrienne

M. 934. V. 12.

* **Frankovszky Adrienne kiállítása.** A szépművészeti kiállítások helyiségében (Mária Valéria-utca 12.) nyilt meg *Frankovszky* Adrienne festőművésznő kollektiv kiállítása. Négy tipus dominál nála; tájképek, fejtanulmányok, csendéletek és kisebb kompoziciók. Frankovszky Adrienne megállapitásai nagyon érdekesek és sajátságosak, bizonyos fokig eredetiek is, de csak azok számára, akik a szineken keresztül belelátnak mondanivalójába. Kompoziciói vizuálisak, kevés bennük az erő, tulságosan lelkiesek és az élettől távol állnak. Annál figyelemreméltóbbak a tájképek és a csendéletek, ahol gazdag szinezésével, némileg japános tehnikájával, csodálatos tisztasággal adja vissza a tájak szépségét és a virágok éleven, szines világát. Ezekben van legnagyobb ereje és müvészi adottsága is itt bontakozik ki teljes egészében, mintegy meggyőzve a nézőt arról, hogy egyéniség van benne, komoly tudás és formaérzék.

A könyv lap-száma	Számlázás

Össze

BI/ .....ügy

.....

A főpénztárkönyvbe bejegyezte:

193 .....

Könyveltetett a folyószámla-könyvben:

193 .....

Könyveltetett .....a könyvben:

193 .....

Frankovszky Adrienne

A Szépművészeti Kiállítások helyiségében bemutatkozik.

M.O. 934. V. 13.

	Pengő	Pengő
en		
Le a bevételt--- ---		
Kifizetendő összeg		

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

MDK

D. Frankovszky Adrienne

Gobelinjei, az Iparműv. Társ. jub. kiáll.-án.

Ybl Ervin: Az Iparműv. Társ. jub. kiáll.

Magy. Iparművészet, 1925. 173. lap

MDK

Frankovszky Adrienne

F.J.: Két kiállitás. Pesti Hirlap 1935. febr. 24., lo.l.

Frankovszky Adrienne

— **Frankovszky Adrienne pasztelkiállítása.** A Szépművészeti Kiállítások Mária Valéria-utcai szalonjában nagyon érdekes tehetség mutatkozik be. Frankovszky Adrienne az álomidéző képzeletű művészek ritka sorába tartozik. Képzeletében a valóság emlékei meseképekké alakulnak: a hegyek fantasztikus alakulatokká, a fák manókat lakta erdővé, maga a levegő is szellemek testetlenné foszló ködfátylává. Kedves és bájos mesemondó képzelet, amelynek igazi helye talán a megillusztrálásra váró könyv lenne. De van művészetének másik aspectusa is: néhány női fejének kevés szinre redukált szinessége az árnyaló képességnek ritka finomságait mutatja. Kevésbé torzitott formában a francia Marie Laurencin légies művészetére emlékeztetnek ezek a művei. Kedvező fejlődés esetén ettől a művészettől sok szépet és értékeset várhatunk. **(e. a.)**

Nyugat 1934 V/12

Nyugat, 1934. V. 12.

Uj Szalon

Péntek András
festőművész
kiállitáso.

1934. XI. 4 –

Frankowszky Adrienne

Illustráció, repr.

Minsk 19/6/17

61. l.
70. l

Frankovszky Adrien

Kosztümtanulmány

repr.

Éjmisk 1915/16. 51. l.

T. 5221.

városát, melyet az előtérben
melynek bástyáiról ágyúkkal

IEN 1529.

cm.

Frankowszky Adrienne

Illustráció, repr.

Élet 1915/16. 79. l.

T. 5238.

áros körül, melynek bástyáiról
lem folyik, mig az előtérben
rata fölül:

z WEIN 1683.

3 cm.

szakadt.

Frankovszky Adrien

grafikus

1911 – 15.

Éinnisk 1930. 83. l.

~~Mária szobor (Frics, XV. Sz.) I. 88.~~

Érkezett 1905 szept. 4.

799/1905 sz. (

A tiróczszentmártoni múz. tót társaság megküldi a személyzetére és számadásaira vonatkozó adatokat. (Tudomásul. IX. 4.)

D Frankovszky Gizella

szül. Orsova 1879 dec. 25.

Rk.

1897/98. I. I é. rajztjel.

1897/98 II " "

1898/99 I II II. é. rajztjel

1899/900 I-II. 3. évés "

czek a [illegible] ban egészen [illegible] pok háromne[illegible] igy szabadonállók. Az attik[illegible] síma, később fordulásos s feliratokkal és reliefekkel ékes. Gyakran a kapuk belső felületeit is gazdagon dekorálták s a boltövet kasszettákkal díszítették (Titus-ív). A D.-ek közül igen sok maradt fenn; a legszebbek természetesen Rómában (Titus, Septimius Severus, Constatinus), de a provinciákban is nem egy volt, amely ezekkel bátran felhehette a versenyt (Orange). A D.-ek idővel mintegy határkovei lettek Rómának s a világbirodalom legkülönbözőbb pontjain, Algirtól Isztriáig, Dél-Franciaországtól Athénig hirdették a nagy császárok, Augustus, Trajanus és Hadrianus dicsőségét. A XIX. században, főleg az olaszoknal és franciáknál, római hagyomanyok nyomán, újraéledt a D. kultusza (Milanóban az Arco della Pace, Párizsban az Arc de triomphe de l'Étoile és Arc du Carrousel). — A D.-nek egy átvitt értelmű jelentésével találkozunk az ó-keresztény bazilikaépítészetben, ahol a fő- és kereszthajó csatlakozásánál előálló, gyakran oszlopokra támaszkodó nagy félkörös, boltíves nyílást hívták D.-nek. *Barát.*

DIADÉMA, tulajdonképen a haj összetartására a fejen átkötött szalag vagy díszes pánt, mely már a régi egyiptomiaknál, asszíroknál, perzsáknál a méltóság jele volt. Hogy Aurelianus vagy Diocletianus császár tette-e először fejére a D.-t, mint császári jelvényt, nem tudni. Nagy Constantinus óta, ki azt igen gazdagon díszítette, már az összes európai fejedelmek használják. A középkorban még mint egyszerű aranyabroncsot, a homlok körül, csak ritkábban a koronaformát, melyet Justinianus használ először. *Payrné.*

DIADUMENOS (görög, a. m. fejét

Trau

Trani Jakab, építész

M.D.K.

Giovanni Dalmata földi-
je restaurálta Báthory Miklós
váci püspök számára (1474-1506)
a nógrádi várat.

B. Gyürky Margit: A Báthoryak nyirbátori temploma.
Bp. 1943. dissz. 22.old.

Trani

M.D.K.

Trani János, szobrász

(Giovanni Dalmata)

a Mátyás király udvarában mü-
ködött művész „putti alakjaival" hoz-
za összefüggésbe a szerző a sárospataki
vár díszkapu-félpillérei nek fejezetei
fölött a hissé hingró párhányon álló eg-eg
gyermek-alakot.

Divald K.: A sárospataki vár.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp.
1902. 36. hét. 282. old.

Frank, Alfred

Frank rajzoló

Fraknó vára. Rézkarc. 1852

Frank rajzoló

Csatkai

Nőt lése?

Lucca és Piombino 1805.

Av. Körirat: FELICE ED. ELISA PP. DI LUCCA E PIOMBINO
középen: két jobbaldalnaszkép

Rev. körirat: PRINCIPATO DI LUCCA E PIOMBINO 1805.
középen egyszerűen köpt: 5 - FRANCHI.

Átm: 37.5 m/m
Súly: 24.9 gr

Fraňo J. Lotrinský

l.

Cincák

9, 15, 17, 22. l.

Frantz Pálné, kimző

– elnyerte az Ifjú Népművész
címet.

Székely Gabriella: Barackmag és
órskapiac

Magyar Ifjúság, 1970. aug. 28. 13. l.

Franquirn, Siemon, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke"2 :"Franquirn, Siemon, Freyburg, Svájc, 1683". 115.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században. Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez. 93.old

Arrabona, 9.-Xantus János Múz. Győr, 1967.-A Győri Múz. Évkönyve.

„Franszky (?) Terenc
Nagy Károly"

jelzésű, elsőosztott feli-
ratu, egyébként kitűnő
állapotban lévő teljesen
aranyozott biedermeier
fali óra

A jászóvári premontrei
monostorban a perjel
lakásában

Láttam 1941. V. 25

B. Csürös Emilia: Lexi békét köt. Pósa Károly kiadása. (Kötve 13.60)

Az írónő főként erdélyi témájú ifjúsági regényei révén már kedvelt írója az olvasóknak. Ez a regénye szintén egy erdélyi magyar lányról szól. Horváth Lexiről, akit korábbi regényeiből már ismerhetnek a lányolvasók, szól ismét az írónő. A meleg érzésű erdélyi leány életét folytatja ebben a művében. Megismerjük belőle azt a nehéz küzdelmet, amelyet a magyar érzés és a magyar lélek megőrzéséért és ébrentartásáért folytatni kellett. Lexi bátor, szép életének egy boldog házasságban leli meg jutalmát.

Daniel Defoe: Bob kapitány. Fordította: *Geréb László.* Béta. 150 lap. (Kötve 8.20)

Defoe, ez a hányatott életű 18. századi angol író, Robinson-regényével egészen új világot tárt föl és szerettetett meg az akkori olvasókkal. A múló évtizedek hírnevét és könyvének értékét csak növelték, mert az emberi léleknek egyik legörökebb vágyát, a távoli világok, a kalandos élet szeretetét rögzítette meg időtálló remekműben. A kaland és az izgalom, meg az utazás szépsége élteti ezt a kevésbbé ismert és emlegetett könyvét is. A hajósinasból kapitánnyá vergődő Bob társaságában messzi tengereket, rejtelmes, vad, egzótikus tájakat jár be az olvasó.

Dénes Gizella: Magyar nyár. Rozsnyai kiadás. (Kötve 11.80)

Dénes Gizella ezt a regényét a serdültebb leányok számára írta. Két fiatal, vállalkozó kedvű leányról szól, akik azt tűzik ki maguk elé célul, hogy falujukat fölemelik abból az elmaradottságból, amelyben él. Töretlen kedvvel és kitartással dolgoznak célkitűzésük megvalósításán és munkájuk jutalmául egyéni boldogságukat is elnyerik. Az írónő modern ízű, érdekesen szőtt története felemelően szép olvasmány, szórakoztat és lelkesít.

Dienes Adorján: Borsitól Kassáig. Szent István Társulat. (Kötve 5.90)

A magyar történelem egyik legtiszteletreméltóbb egyéniségéről, gyakori szabadságharcaink egyik legnagyobb hőséről, II. Rákóczi Ferencről szól ez a könyv. Az ő életét írta meg születésétől egészen haláláig, sőt azon túl az ősi magyar városban, Kassán történt eltemetéséig a felvidéki papi író. *Dienes Adorján* nemcsak hőse életét és korát ismeri jól, hanem eleven szemléltető erővel adja vissza a felvidéki tájaknak, városoknak történelmi levegőjét is.

Donászy Ferenc: Őserdőkön, tengereken. Hungária. (Kötve kb. 18.—)

Donászy Ferenc ebben a könyvében különösen izgalmas és kalandos eseményekkel ismerteti meg az ifjú olvasót. A dzsungelek titokzatos, rejtelmes, félelmetes élete és az óceánok látszatra egyhangú, valójában lenyügözően változatos világa elevenedik meg a mozgalmas és izgalmas könyv során. Nemhiába egyik legkiválóbb ifjúsági írónk volt a szerző, könyve minden során meglátszik, mennyire ismeri ifjú olvasóinak kaland- és esemény-szomjas lelkivilágát. A könyvet *Harangozó Jenő* rajzai díszítik.

Ferenczi István: Magyar üstökösök. Kókai kiadás. (Kötve kb. 16.—)

Érdekes ötletet valósít meg ez a könyv. Történelmi, irodalmi, tudományos nagyjainkat mutatja be kicsiny korukban. Rákóczi, Széchenyi, Deák, Tompa, Gárdonyi és mások gyermek- és ifjúkorát ismerjük meg a szerző előadása nyomán. Azokról az évekről beszél írónk, melyek nagyjaink lelkifejlődésében, egyéniségük és sorsuk kialakulásában talán a legdöntőbbek voltak. A könyv érdekes hangjával szórakoztat, mondanivalóival pedig hatásosan nevel. *Vidéky Mária* rajzai egészítik ki a szöveget.

Ferenczi István: Az ország szíve. Dante. (Kötve 15.—)

Ennek a könvvnek az a célja, hogy az ifjú olvasókkal, legyenek azok pestiek vagy vidékiek, megismertesse az ország fővárosát. Ennek a célnak elérésére egészen ötletes módot választ: egy ügyes, okos, mozgékony pesti fiú az idegenvezetőnk, aki egy Pestre került, igazi csavaros észjárású, furfangos székely fiúnak megmutatja Budapest látnivalóit és mindazt a tudnivalót, amely a budapesti élet és városkép megértéséhez hozzátartozik.

Francis: Heten az intézetben. Athenaeum. (Kötve 10.—)

Ez a könyv leányoknak szól. Egy leányinternátus élete elevenedik meg benne. Hősei különféle leánytípusok képviselői, életük egyszerűbb, szelídebb formákban a nagy élet tükörképe. Az író a leánylélek alapos ismerője s így érdekes módon tudja bemutatni, mint viselked-

BÁRD KARACSONYI ÚJDONSÁGOK

SOMERSET MAUGHAM:

ÚGY, MINT EDDIG

ára kötve P 21.—

EDMOND JALOUX:

A LÁNG FELLOBBAN

ára kötve P 16.—

JOHN KNITTEL:

ABD EL KADER

ára kötve P 22.80

Pantheon ujdonságok:

Marc Bernard:

VIHAROS GYERMEKKOR

Az 1942 évi Goncourt díjjal kitüntetett regény. Nagy francia könyvsiker.
252 oldal. Fűzve P 10— kötve P 14.—

Berend Miklósné:

A PIOMBÓ KÉP

Egy különös asszony különös szerelmének története. Mélységesen emberi írás.
400 oldal. Fűzve P 14·— kötve P 19·—

Dormándi Sándor:

A TULSÓ PARTON

Egy francia kisváros társadalmának hajszálfinom mesteri rajza. 2 kötet.
950 oldal. Fűzve P 32·— kötve P 40·—

Herman Imre:

AZ EMBER ŐSI ÖSZTÖNEI

Összehasonlító vizsgálatok a pszichoanalizis és a főemlősök biológiája alapján.
304 oldal és 16 képmelléklet.
Fűzve P 16·— kötve P 20·—
Minden könyvkereskedésben kaphatók.

nek és alakulnak a leányok a közösségi élet formáiban. Könyve szórakoztató jellege mellett szemléletmódjával és észrevétlen érvényesülő tanulságaival nevelő hatást is gyakorol.

Geöcze Anna: Viola cserkész lesz. Rozsnyai kiadás. (Kötve 10.80)

Viola akaratos, nehezen kezelhető kislány, aki bizony sok gondot okoz környezetének. Vad egyéniségét azonban széppé, szelíddé és ugyanakkor mégis erőssé formálja a cserkészélet. A cserkészet a maga kemény jellem- és testi próbákat nyujtó feladataival értékes kislányt farag Violából. Az írónő a leányélet számos kedves hangulatos jelenetét ábrázolja, a cserkészet mozgalmát pedig minden olvasóval megszerettetí.

Gesztelyi Nagy Zoltán: Vakáció a tengeren. Dante. (Kötve 11.—)

Ez az ifjúsági regény a kalandos útleírás és a humoros kacagtató írásmű értékeit és vonzó vonásait egyesíti magában. Hősünk nagy útra indul, Balaton-Fonyódtól Kelet-Ázsiáig és onnan viszsza bolyongja be a világ folyóit és tengereit, de utazása annyi humoros mozzanattal van tele, hogy az olvasót ellenállhatatlanul kacagásra ingerli. Az író a nevettetés művészetéhez épúgy ért, mint az útleírás nevelő hatásának a kiaknázásához.

Gyulai Ádám: Diákbankárok. Egyetemi Nyomda. (Kötve 10.—)

Ennek a regénynek a hőseit a fiatal olvasók már jól ismerhetik a szerző korábban megjelent *A mi pénzünk* című regényéből. A vállalkozó kedvű fiúk most új és új ötletekkel szereznek pénzt és vérbeli diákbankárokká válnak. Gazdasági tevékenységüket persze úgy végzik, hogy ennek voltaképeni feladatuk, a tanulás se lássa kárát. A szerző regényével a modern élet feladataira neveli olvasóit, amikor rámutat a gazdasági élet jelentőségére és annak szép lehetőségeire. A könyvet *S. Kovács Kálmán* ötletes rajzai díszítik.

Homérosz: Odisszea. Dante. (Kötve 14.—)

A világirodalom leghíresebb eposzainak egyike az Odisszea. A folyton messzi vágyakozó, kalandos útakra induló ember jelenik meg benne, a mitoszok, mondák ősi, primitívvízű ábrázolásában. A kaland izgalma hatja át a tengerről tengerre és veszedelemből veszedelembe bolyongó Odisszeus életét. A vándoréletnek, melyre a sors kényszeríti rá, persze nemcsak izgalmas kalandjai, hanem szelíd, kedves idilljei is vannak. Mindkettő bőven akad ebben az eposzban is. A könyv jelen formáiában tartalmilag hűen, prózai szövegezésben, regényszerűen közvetíti az eredeti szépségeit.

Jeges Károly: Utazás az atomok birodalmában. Franklin. 190 lap. (Kötve 13.50)

Három diák, iskolai balsikerein elbúsulva, elhagyja szüleit és vándorlása közben egy különös tudományos kutatásokat végző tanár villájába kerül. Itt érdekesebbnél érdekesebb kísérleteket folytatnak a tanár vezetésével, kalandokkal fölérő felfedezésekre jutnak, miközben az anyag titkos világába, az atomok csodálatos birodalmába lépésről lépésre behatolnak. A szerző élvezetes mese során ismerteti meg olvasóit az elvont tudományos igazságokkal és tényekkel. Az érdekes rajzok *Byssz Róbert* alkotásai.

Jósa Jolán: Móno kalandjai. Franklin. 106 lap. (Kötve 14.40)

Egy kedves, mozgékony kis délamerikai majom: Móno kalandjait ismeri meg az olvasó, részben hazájában, részben a hosszú tengeri úton s végül Európában. Móno később az állatkert lakója lesz s itt pusztul el fajtestvéreivel vívott küzdelemben. Az írónő nemcsak a kis állat életét írja meg színesen és érdekkeltően, hanem gazdag utiélményeiből is sok érdekes esetet, megfigyelést, emléket eleveníti föl. A szöveget kísérő képeket *Frankovszky Adrienne* készítette.

Kalló Ferenc: Fiúk a bányában. Egyetemi Nyomda. (Kötve 10.—)

A szerző, aki szociális tartalmú és érdekesen, komoly irodalmi igényekkel megírt ifjúsági műveivel legelső ifjúsági íróink közé tartozik, legújabb regényében ismét egy munkásifjú köré szőtte annak cselekményét. Egy kis bányászinas küzdelmes élete alkotja a mese fő-szálát. A cselekmény során, mely tele van izgalmas és váratlan fordulatokkal, az ifjú olvasók nemcsak egy példás, életével és komoly munkaszeretetével joggal ideálként kínálkozó ifjúmunkással ismerkednek meg, hanem a bányászélet küzdelmeit is megtanulják becsülni. *Janovits István* rajzai fínom hangulatukkal értékes illusztrációi a kötetnek.

Kalló Ferenc: A Sikátor-utca orvosa. Szent István Társulat. (Kötve 5.90)

Kalló Ferenc eddigi ifjúsági műveivel egészen új hangot, új témát és szemléletmódot hozott az ifjúsági irodalomba. A felelősségtől áthatott szociális érzés a legjellegzetesebb értéke legújabb művének is, amely korábban megjelent alkotása, a *Sikátor-utca 24.* című regény folytatása. De önmagában is kerek, befejezett, önálló alkotás. Hőse Bükki István, aki a munkások orvosának készül, eleinte megszédülve a társadalmi emelkedés lehetőségeitől, megfeledkezik eredeti hivatásáról, végül mégis visszatér a munkások közé. A könyv határozott társadalomkritikája, mozgalmas cselekményszövése, igényes előadása révén különösen értékes alkotás.

Kaposy K. Ödön: Csavargó voltam. Kisgörgényi Bartha Ferenc kiadása. (Kötve 16.—)

A szerző személyesen átélt kalandjairól számol be ebben a regényében, melyet az ifjúság számára írt. Földrészeket járunk be vele, országok tájai, népei, szokásai bontakoznak ki előttünk szavai nyomán s így könyve úgy hat ránk, mintha mi magunk is résztvevői lennénk ennek a kalandos, szabad csavargásnak. Az író vérbeli utazó, minden jellegzetességet észrevesz s ugyanakkor jó előadó is, aki élvezetesen számol be utiélményeiről. A könyvet saját rajzai díszítik.

Kosáryné Réz Lola: A Balassi vár kincse. Ruszkabányai kiadás. (Kötve 10.—)

A leánylélek romantikus vonzalmait elégíti ki ez az ötletes cselekményű regény. Egy várkisasszonyról szól, de nem a történelmi regények gyakran avatag stílusában, hanem könnyed, újszerű,

Frantzel János
órás Sopron
Pritz 49. l.

Csipkés K.: Soproni
órakiállítás. Sopro-
ni Szemle I. évf
127. l.

Frantzel János Antal

órás

49.

Pritz 53.l

lu. órák.

Frantzel János

soproni órás

l.

Szépmüvészet
1944. 324. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Frantzel János

óráś Sopron

Arany női zsebórája, melyet Kisfaludy Sándor vett Szegedy Róza részére Sopronban.

Duplafedelű tokja egyneví kivitelben készült, fehér zománc számlapján: "Joh. Frantzel Ödenburg" jelzés. A XVIII. sz. végén készült. Kisfaludy János tulajdona Sopronba. Az 1936-évi soproni ókiállításon is szerepelt.

Pritz. 49. l.

AZ ERNST-MÚZEUM KIÁLLITÁSAI

LXXXVIII.

CSOPORTKIÁLLITÁS

ABA-NOVÁK VILMOS, FEIKS JENŐ, KELEMEN EMIL, PATKÓ KÁROLY ÉS ZIFFER SÁNDOR FESTŐK

Frantzel János Antal

pesti ötvös fia
órás. Sopronban
hol 1782-ben polgár
1787-ben mester lett.

Pritz - 53. l.

JK. 252

II
591

252. *Esterházy László.* Mellig van ábrázolva, kissé balra fordult, de szembe néz, tojásdad medaillonban. Hosszú haja, szemöldöke és kis bajusza barna, szakálla leberetvált. Atillája zöld, mentéje piros. Az előbbin hét és az utóbbin öt nagy gomb van. Felirata alól: »*Fortes creantur fortibus*« és a kép körül: »*Com: Ladislaus Esterhazy de Galantha pp: de Fragno, Comit: Sopronien: Sup: Com: S. C. Rq(ue) M. Cam: Aō. 1649*«.

Vászon, méretei 18·2 : 14·8 cm. — Át. Képt. 148 (12). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

Franta Dezső (1957 –)

XIX. sz.-i ezüstberakásos asztal (részlet)

1986-ban szerzett diplomát. Szabadfoglalkozású restaurátorművész. Munkássága elsősorban fa- és fémtárgyak, valamint bútorok restaurálására terjed ki

Kerámia és Fémrestaurálás. Tanár: Franta Dezső.
Kísérlete szokás.

Franta Dezső

restaurátor

A gyakorlati feladatokat elméleti alapvetés kíséri. Ajánljuk azoknak a növendékeknek, akik restaurátori pályára készülnek.

Szőnyi István Nyári Képzőművészeti Szabadiskola

Zebegény: 1985 július - aug.

Frantliger Gregor /?/

nyomtatta „A három ifjú tüzes kemencébe vettetése" című művet Nagyszebenben 1575-ben.

Borsa Gedeon, Hervay Ferencstb.: Régi magyarországi nyomtatványok 1473–1600. Budapest, 1971.

3711

Frantliger Gregor

és Heusler Martin nyomtatták Hogent Thomas: „Chronologia historiae etc." című művet Nagyszebenben 1576-ban.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc szb.: Régi magyarországi nyomtatványok 1473-1600.
Budapest, 1971

3728

Frantliger Gregor

nyomtatta Decani Johann: „Oratio de certamine etc" cimü müvet Nagyszebenben 1578-ban.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc stb.: Régi magyarországi nyomtatványok 1473-1600
Budapest, 1971

4091

Frantliger Gregor

és Heusler Martin nyomtatták „Gebet eines Kraucken" című művet Nagyszebenben 1576-ban

Borsa Gedeon, Hervay Ferencstb.: Régi magyarországi nyomtatványok 1473–1600. Budapest, 1971

3 fil

D

Fräuthiger Gergely

nyomdász

l.

Könyvkiáll. Cimlék

145. l.

tobágyi Pásztormüvészet c. dolgozat
álható.

n sziveskedjék megfelelő értékü ki-
tás végett felajánlani.

Teljes tisztelettel

Dr Füvegi János

muzeumigazgató

ak
ága titkárának

Budapest.

Frantz Ádám

ötvöslegény

F. Ádám besztercebá-
nyai polgár fia.
mesterségét Klement
Jónás besztercebányai
mestertől tanulta
1647 – 1652-ig.
+ Borostyánban 1654-ben.
mint ötvöslegény.

Michalik Sándor

Nemetországi magyar
ötvösök.

MAGYAR MÜVESZET
1937. 318 l.

Frantz Ádám ötvöslegény, Besztercebányából, 1654-ben Boroszlóban.

Magy. Művészet. 1937. XIII. 317/18. l.

Ø Frantz Janos Ádám

bécsi ötvös

~~talán azonos~~
~~Ádámmal~~ 1759

lásd

P. Szalay Janos dr.:

A szombathelyi szent
Domonkos-rendiek
lelkipásztori műrö-
dése 1638-1938.
Szombathely 1938. 40. l

Frantz István

Győr 1688.

l.

Jankó Ötvös-apródok

J. l.

dohánybáruda
Székelyudvarhely

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Frantz(en) Jakab, az idősebb, ötvös. Klosch Tamás (l. o.) és Klettner János (l. o.) brassai mestereknél tanulta az ötvösséget. 1683-ban szabadult fel. A brassai ötvös czéh 1686-ban avatta mesterré. Meghalt 1698 decz. 9-én.

Gyárfás Tihamér: Régi brassai ötvösök. *Erdélyi Múzeum.* 1908. 383. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 52, 53, 123, 320. l. — *Resch, Adolf:* Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 22. l.

Frantz(en) Jakab id.

ötvös

L.

Szendrey - Szentiványi

528.1.

Intőlap I. 82.

Érkezett 1905 aug. 28.

788/1905 sz. (Kassa, 1905 aug. 27. 244 sz. a.)

Mihalik József a sóovári sóbányai régiségeknek a bártfai múzeum részére való átengedése végett a pénzügymin. megkeresését kéri. (A pénzügyminisztérium nak. X. 11. e. i 587/905)

Frantz(en) Jakab, az ifjabb, ötvös. 1706—1709-ig Göbbel Miklósnál tanult. 1715 szept. 30-án lett a brassai ötvös czéh tagja. Nehány évig »Hüttenherr«, 1736—1737-ben czéhmester és egy ideig a városi tanácsának is tagja volt. Meghalt 1757 nov. 22-én.

Gyárfás Tihamér: Régi brassai ötvösök. *Erdélyi Múzeum.* 1908. 383. l. — *U. az:* Brassai ötvösművek. *Arch. Ért.* 1911. 119. l — *U az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 54, 128, 320. l. — *Resch, Adolf:* Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 22. l.

Frantz(en) Jakab. ifj

ötvös

L.

Szendrey-Szentiványi

528 l.

Intaglió I. 208

Érkezett 1904 december 27.

1043/904 (Szombathely 1904 december 24 — 23/18. a.)

A vasvármegyei kulturegyesület elnöksége jelenti, hogy szombathelyi muzeuma sem szabályzatokkal, sem nyomtatványmintákkal nem rendelkezik. Póllólag beküldi az egyesület alapszabályait és nyomtatványmintáit.

(Tudomásul szolgál 1905 II/24)

Frantz(en) Keresztély (Cristianus), ötvöslegény. 1676—1680-ig Gorgess András (l. o.) és Heneck János (l. o.) brassai mestereknél tanulta az ötvösséget.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 52. l.

Frantzen Keresztély

Ötvöslegény

L.

Szendrey-kutisány

528.1.

~~Ingó műemlékek vedelme~~

~~I. 220 – 222~~

Érkezett 1904. március 31.

235/1904. Ü. (Zombor, 1904. március.)

A bácsbodroghvármeggei történelmi társulat meghívója a főfelügyelőséget április 10-iki közgyülésére s múzeumának ez alkalommal történendő megnyitására (Leirat az elnökséghez. 1904. IV. 7.)

Frantz(en) Mihály, ötvös, az ifjabb F. Jakab fia. Atyjánál és Plecker János (l. o.) brassai mesternél tanult. Az utóbbi szabadította fel 1743-ban. A brassai ötvös czéh 1748-ban avatta mesterré. 1796 aug. 24-én halt meg.

Gyárfás Tihamér: Régi brassai ötvösök. *Erdélyi Múzeum.* 1908. 384. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 55, 135. l. — *Resch, Adolf:* Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 22. l.

Inkunabulumok, magyarországi, egyetemes jegyzéke I. 118.

Frantz (en) Mihály

ötös

L.

Szendrey-Szentiványi

528. l.

1903. I. 16.

Az orsz. Tanácsnak. Jánosi Gábor „Olasz földön" czímű munkáját a népkönyvtárak részére megszerzésre ajánlja.

(7/903.)

Franz Antal

Kamarai mérnök
1802-ben elkészítette a
beneseki rk. templom és plé-
bánia tervét, amely azonban
nem valósult meg.

Történelmi Adattár Csanád-
egyházmegye hajdana s
jelenéhez. Temesvár 1871
590. l.

Franz Artur

1907. évi kiáll. Pozsonyi képzőművészeti Egyesület.

Steierországi részlet, tempera 120 K.

Nürnbergi részlet, vvf. 80 K.

Nürnbergi részlet, vvf. 50 K.

Nürnbergi részlet, vvf. 50 K.

magyar festő, ugylátszik Pozsonban él.

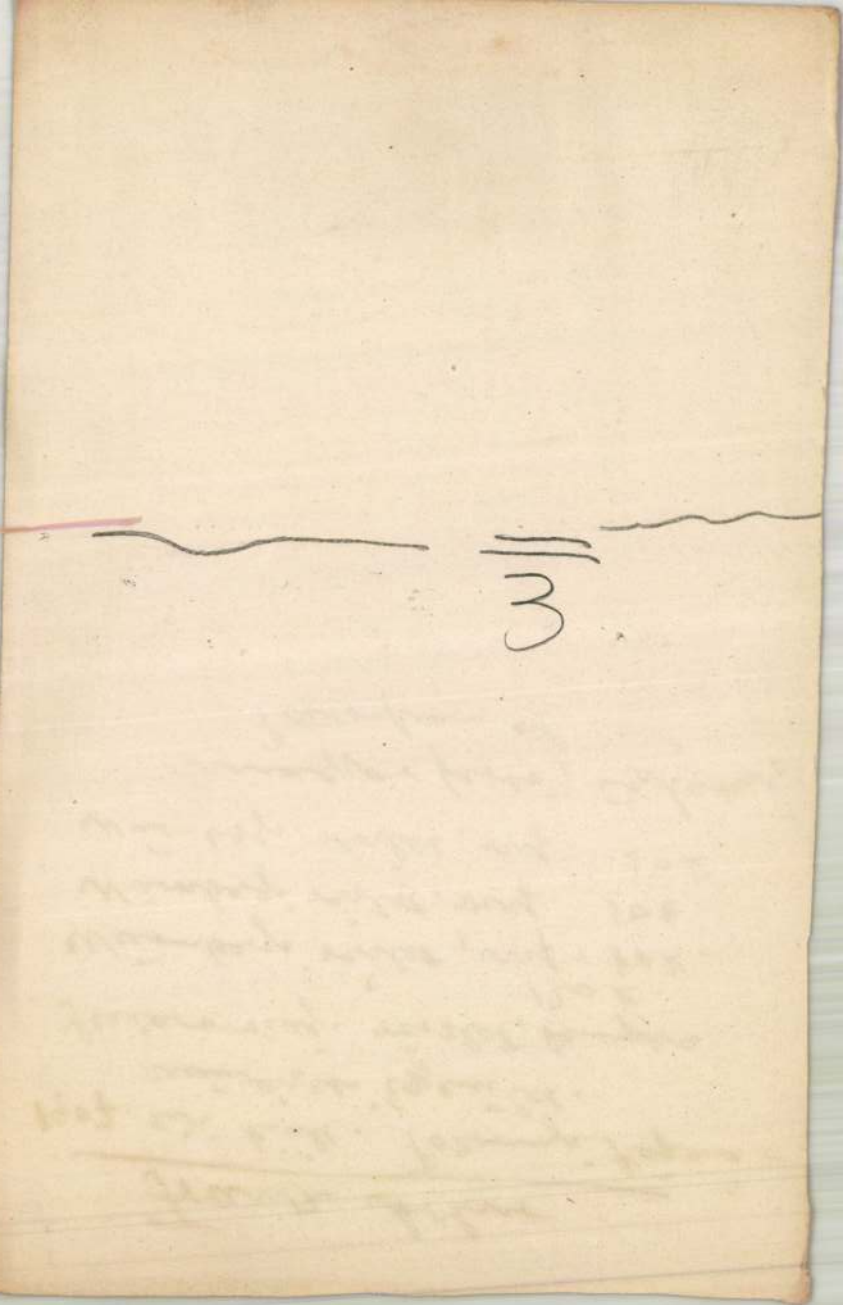

M.D.K

Franz, Geneivani ötvös

1742-ben felvététik Andreas Lowinsky-
hoz 5 esztendőre tanoncnak.

Művért 1955. 1. 19.

Divéky Adorján: Magyarországi ötvö-
sök Lengyelországban a XIV–XVIII. 19 52

MDK

Franz Endl budai kőfaragó

1781. alapos restaurálási munka folyik az egész emlékművön 465 frt összköltségben

Schoen A: A Zsigmond téri Szentháromság szobor. Tanulmányok Budapest Multjából. Bp. 1936. IV. k. 2-13. l.

Franz János, ötvös. Resch szerint a XVI. században Brassóban élt s az ottani ötvös czéhben először 1556-ban, 1559-ben pedig utoljára viselte a czéhmesteri tisztet. Ugyancsak Resch azt irja, hogy alighanem az ő műve a brassai ötvös czéhnek jelenleg a Magyar Nemzeti Múzeumban levő bemondó táblája. Gyárfás kimutatja, hogy az öszszehívó táblán látható, két ügyetlenül beütött betű nem mesterjegy, s hogy azt már azért sem készíthette F., mert ilyen nevű mester a brassai ötvösök között nem volt. Resch nyilván Lecz Ferencz (Franz Lez) ötvös (czéhmester volt 1548—50, 1555—57 és 1559-ben) nevét olvasta F.-nak.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 169. l. — *Resch, Adolf:* Korrespondenzblatt. 1884. 20. l. — *U. az:* A brassai ötvös czéh bemondó táblája 1556-ból. *Arch. Ért.* 1887. 289—293. l. (képekkel).

Franz János

ötös

Szendrey-kultiványi

528. l.

Ipanüvészeti Muzeum, Oszt. L.

Magyar I. 116.

1906 VII. 10.

A városi múzeum bizottság elnökségének Debreczen-
a fség az egyek körség területén ez körlendő ásatásokhoz
megadja az engedélyt (507/906)

MDK

Franz Josef Barbier szobrász

1707. tavaszán 2 anygalpárt készit az emlékmüré
ápr. 13-án 30 frt-ért

Schoen A: A Zsigmond téri Szentháromság szobor. Tanulmányok Budapest Multjából. Bp. 1936. IV. k. 2-13. l.

Franz József

József Ignác Gerl pallérja 1763 III. közepén megkezdte az I. Universitas, a mai Líceum alapjainak lerakását.

Veit Pál: A barokk Magyarországon,

Budapest, 1970.

60 p

Franz Jósef

Kőmivesmester

1771-ben Eger város

tanácsának tagja.

Breznay Imre: Eger

a XVIII. században.

(II. k.) Eger 1934 297. l.

F: Brella Gyula. B.Füred.

Franzel, Franz (de Paula)

ötvös

Pest 1760 - 1815

Horváth, Dr Heinrich

Pester Goldschmiede-Barokk.

A Müggyűtő

1931 5. sz

1341

Roma, quin
conoscono le
nostre idee
i nostri inten
La pregherei mo
di inviare un
~~trenta~~ 30-40
grafie per g
articoli che
saranno su
da noi mugh

M.D.A.

Frantziás Sziartó Ferenc,szijgyártó mester

Az 1705-ös győri céh Protokollumban szerepel

Timaffy Lázzló:Adataok a győri szijgyarto és nyerges mesterek történetéhez.153.o.

Arrabona,8.A Győri Múz.Évkönyve.Győr.1966.Xantus János Múz.

MDK

Frantzl Ferenc 35.l.
pesti és budai ötvös

Árverési Közlöny 1937.febr.l. l.rk.sz.ll.lap.
Karácsonyi - aukció

M.D.K.

Franz Adam festőművész

Fr.Nákó Kálmánné arcképe .Repr.

Hamvay Ödön: gr.Nákó Kálmánné festményeiből rendezett kiállitás emlékalbuma. 9. oldal

MDK

Franz Antal, kamarai mérnök

lugosi x/1/ építőmester terveste 1796-97-ben
a lugosu minorita templomot.

Iványi István: Lugos...város története. Szabadka,
19o7. 139. l.

Franz Bálint festő

M.D.K.

kőszegi.

Szombathely, ferences templom, ut.
Florián oltárkép talán F.B. műve.

Genth. hucml. 1959 I. 370.

Franz Anton Richard:
Pressburg, die ehemalige Haupt-
stadt Ungarns .....
Berlin-Stuttgart, 1935
83 l. 12 t.

Aloksa Hrubny
1956. Sept.

الموضوع: الحساب المدرسي

الأستاذ: [illegible]

MDK

Franz, Caspar

magyarországi müködése

Vigilia, 1947.jan. XII.évf.1. sz.53.l.- Jajczay János: A magyarországi barokk és Maulbertsch. 52-55. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978. NOV 18

ÉLET ÉS IRODALOM

Franyó István

mi is csak utólag értesültünk Csurka István darabjának békéscsabai előadásáról.

1021

Franyó István rajzai

1978. NOVEMBER 18.

KISS DÉNES:

Ez már józsefvárosi
Kockabetonban kelt
kockatojásból s mag
kocka lehetne
Szer
azonban a nyílászár
nagy a nyílás
Res
telenné válni az ajtó
ablakok
Sőt még
„gallérja" körül is s
„csövezik" meg az e
tányércsörgés s búj
együtt kiadós szitkc
hozzám mintha az á
káromkodna ki
valaki

Ez már józsefváros
Nem a régi a hang
Üregek tátongnak
belakni őket lehete
Töltse meg őket jói
gyereknevetés
Az r
ki a beton-galamb
ajtóin ablakain fö
nemzeti zászlónak

VISSZHANG

Franyó István

Élet és Irodalom, Bp. 1978. nov. 18.
XXII. évf. 46. sz. 2. lap

Buntudat nélkül

Minden számban elolvasom *Váncsa István* tévé-eszmefuttatását, a „Mire a levelek lehullanak..." című filmről szóló kritikáját (*Minderwertigkeitsgefühl,*

adtán I. István és a koronás fők sora nem magyar, hanem *uher* király, s Magyarország 997-től nem *Madarský stát*, hanem *Uherský stát*. Így hát a kérdésre a prágai diákok, a maguk nomenklatúrája szerint, teljesen logikus választ adtak.

Különben az uher-ben ne keressen senki semmi sértőt, mert

nusa

rjú)

)

ÉLET ÉS IRODALOM

IRODALMI ÉS POLITIKAI HI

1978.

BERTHA BULCSU:

Franyó István

"Képtelen képződmények" cimmel a lap bemutat-
ja két rajzát azonos cimmel.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Váradi Gábor rajzának
hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. dec. 30.
XXII. évf. 52. sz. 12. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Franyó István

ÉLET ÉS IRODALOM

1978 DEC 30

1021

Franyó István: Képtelen képződmények

szépanyámasszony
a barlangba, odagug-
mellé, faággal a homo-
ba, kínjában operát ír...
fel nem bucskázik.
né elsötétül.

Vas Istv

Zizegés, libegés fő
— a budai parton, hogy a pestit lássam —,
meredek lejtőn, görbe köveken
indultam a mélybe. Egyedül. Nem párban.

Csak a közeg-ellenállás tart már
— Pestre hogy lássak: a budai parton —
valami furcsa, rezgő egyensulyban.
Pille verdes igy párzás közben. Pardon.

És most antik előképek alapján
fénylő Ikároszként sötét Iszter fölött
is csak pesti voltam s vagyok Budáról
egy erkély reggelizőasztaláról
szél felkapta lúdtalpbetétutalvány.

Mondhatom, 1970-ben már sikeres orvosnak számítottam, könyveim is jelentek meg — egyre-másra fogadhattam volt osztálytársaim gratulációját. Hol volt akkorra

Franyó István

Franyó István: Képtelen képződmények

járunk.
Apa sincs itt
— ..., hol v
Ez anya han
A kérdésre
Nem szeretel
számtant, növé
lyiakat is. Me
szemét csípi a
Ez így megy
Új év jön, ú
szótárüzeteme
Olyan kétkém
Negyven napig
Akkor fogta
Sokat olvasc
a magányomat
nem is tépem
nokra. Szavak
Eleinte báto
ásom négy mé
Fáj, hogy ner
Növekszik a
szövegek,
bekezdés
nél-
kül
Ha én egys
Addig is m

Élet és Irodalom, Bp. 1978. dec. 30.

ÉLET ÉS IRODALOM XXII. évf. 52. sz. 12. lap.

— Hová tüntetek, síbobok és nábobok?

Mélységes mély a múltnak ókútja.

Százszorszépanyámasszony visszamegy a barlangba, odaguggol a tűz mellé, faággal a homokos padlóba, kínjában operát ír... amíg csak fel nem bucskázik.

S a szkéné elsötétül.

zott egy függönyt, s a polcok felé tülekedve megindultak tömegesen a szochológusok és a pszichológusok, a lektuszok és a kaktorok, nemkülönben a gerdálok és a vanmánok. És még ma is vonítoznak és masulnak, silberdóznak, sőt, halbakolnak, ha időközben meg nem gondolták.

De már kezdik kapizsgálni.

Vas István: Is csak

Zizegés, libegés fővárosunk felett
— a budai parton, hogy a pestit lássam —,
meredek lejtőn, görbe köveken
indultam a mélybe. Egyedül. Nem párban.

Csak a közeg-ellenállás tart már
— Pestre hogy lássak: a budai parton —
valami furcsa, rezgő egyensulyban.
Pille verdes igy párzás közben. Pardon.

És most antik előképek alapján
fénylő Ikároszként sötét Iszter fölött
is csak pesti voltam s vagyok Budáról
egy erkély reggelizőasztaláról
szél felkapta lúdtalpbetétutalvány.

Franyó István

Franyó István: Jómadarak

Élet és Irodalom, Bp. 1979. febr. 10.
XXIII. évf. 6. sz. 9. lap.

Nyíltszíni változások

Színházfag-
, 403 old.)

maíró nél-
n" tudósí-
ú kritikák
y *Színház-*
ı egyetlen
Annak is
naturgiája,
ben értel-
: kutassa.
rletképpen,
ni történik
esők című
z öt, egy-
án, ugyan-
kja, öt kü-
őtérbe.

ől, cserél-
ett drámai
ötletet: mi
ı közelíte-
tót is.

bevezetőjé-
elmúlt ne-
a hetvenes
ínháztörté-
s teljesség
házi jelen-
e, a pálya-
se, a ren-
vényű bel-
követése.
- színházi
eltárt *ke-*
stól elszi-
ák, tanul-
tágítva, a
gválasztott
a az egy
lenül dol-
et. Sorra

tétben — van színházeszménye, megkönnyíti dolgát olyankor is, amikor vitapartnereit önmagukkal, saját korábbi — meghaladott vagy megtagadott — nézeteikkel szembesíti.

4. Őszintén ajánlható kötete mindazoknak a színházbarátoknak, akik a jelenkori színház mestereinek *portréira* kíváncsiak. Kimondottan rendező-portré ugyan csak *kettő és fél* olvasható a kötetben — Ádám és Kazimir pályaképét Latinovits Zoltán két előadást felölelő, tragikusan félbetört rendezői életműve követi —, de az új rendezői hullám vizsgálata során kirajzolódik Zsámbéki Gábor, Székely Gábor és a többiek szellemi-színházi arculata is. A színészportrék következetesen a színész és a szerep mindenkori, változó viszonyát állítják előtérbe.

5. Végezetül: Koltai Színházfaggatója — *színházi tankönyv*, kezdőknek és haladóknak. Ha könyvkiadó vagy -kereskedő volnék, alighanem így hirdetném. Hiszen olvasói, ha még nem ismerték (vázlatosan), megismerhetik belőle például a Shakespeare-színház jellegzetességeit, a színházi közönség évezredes történetét, a díszletnek az előadásban betöltött szerepét és Ljubimov sajátos, a hazaitól eltérő próbamódszerét. A kötet szerkezetét feszegető közismereti anyagnál is fontosabb, hogy Koltai előadáselemzései *látni* tanítanak: nemcsak leírja és minősíti, de értelmezi is mindazt, ami a színpadon történik.

●

Miután Koltai sorraveszi a Kulcskeresők öt szinopszisát, eltöpreng, hogy melyik változat az igazi. Lehet, hogy mind az öt annak tekintkon, hanem az előadásban, a szerepértelmezések, mozgások, látványelemek összehangolása által születik. Ezt vizsgálja napi, heti, alkalmi kritikáiban is. Tanulmányai nem szemléletben különböznek az előadásokat követő tudósításoktól, hanem abban, hogy a jól ismert, támogatott és sürgetett új színházi nyelv születésének, térhódításának folyamatát vizsgálják.

Ehhez segítik hozzá az eltelt évek és a halmozódó nézőtéri tapasztalatok. Ez a koncepciója magyarázza a közelmúlt színházi élményeinek szelekcióját. Ennek tulajdonítható, hogy — mondjuk — Kazimir pályaképében nagyobb szerepet juttat az Arisztokraták előadásának, mint az új magyar drámák színrehozataláért tett erőfeszítéseinek. Ez befolyásolja a kötetből kirajzolódó értékhierarchiát is. Még aki színházkoncepciójával, értékhierarchiájával egyetért, annak is lehetnek — vannak — fenntartásai egyes előadások, vagy alakítások minősítésében, vagy az ő színháztörténeti korszakhatáraival kapcsolatban. Ez azonban nem hibája, hanem erénye a kötetnek. Jelzi, hogy a szerző — éppen mert nem egyszerűen felidézi — értékeli és minősíti a látottakat, nem kerülgeti az állásfoglalást sem. Kötetében izgalmas vitaanyagot kínál a színházszerető, színházértő közvéleménynek.

A kritikával elégedetlen művészek gyakran szembesítik a mai bírálókat tegnapi nagy elődeikkel. Fejükre idézik azok elméleti felkészültségét, széles körű tájékozottságát, írásművészetét. Koltai kötetéj

Franyó István

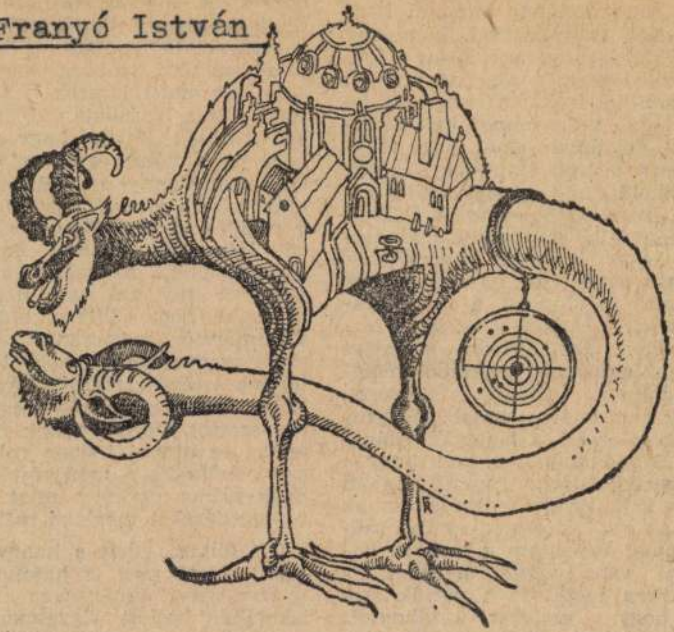

Franyó István: Magány

1979. juli.21. 3 XXIII.évf. 29. ÉLET ÉS IRODALOM Bp.
sz. 3. lap.

gya-Noé irányításával, a maguk módján bizonyára hatásos védőintézkedéseket foganatosítanak. Százmillió évek óta ismert és ismétlődő veszedelmet kell túlélniük. Fogalmam sincs, hogy ténylegesen milyen arányban élik túl, föltehető, hogy egy-egy kiadós zápor egyenlő a tömegkatasztrófával, a vízzel elkevert homok lavinájából csak kevesen menekülnek meg, s azt is csak gyanítom, hogy először az utódlást, a fennmaradást jelentő bábokat helyezik biztonságba. Nos, amikor a bolyt megvillantottam, nagyjából végiggondoltam mindazt a keveset, amit nem annyira tudok, mint inkább képzelek a hangyák világáról. Mondanom sem kell, hogy a hangyákkal soha semmi bajom nem volt, kivéve suttyókoromnak azt az egy-két esetét, amikor szüleimmel kimentem a határba kapálni vagy szénát gyűjteni, s ebédhez készülődvén vettük észre, hogy a szalvétából kibontott kenyerünket, szalonnánkat, bizony, ellepték a hangyák, undok

a hangyák lemondtak a légierő kifejlesztéséről, többre becsülvén a felszín alatti járatok benépesítését. Ezt a lépésüket alighanem kárhoztatják, látván, hogy a méhek, noha népességük valójában csak negyedannyi az övékének (ha hinni lehet a rovarstatisztikáknak), a repülés jóvoltából mégis többnek látszanak, s ami ennél is nyomasztóbb, sokkalta nagyobb életteret tartanak az uralmuk alatt. Az, hogy eddig elkerülték a világméretű összecsapást, csakis azzal magyarázható, hogy különbözőek az érdekszféráik. Ám, ki tudja, mit hoz a jövő? Megfigyelők szerint máris vannak riasztó jelek: az utóbbi időben rohamosan emelkedik a mézgyűjtő hangyák száma, csakúgy, mint a kéregrepedéseket meglakó méheké.

Ott álltam tehát a hangyaboly fölött, kissé meg is hajolva, vigyázva azért, emlékezvén még az iskolában hallott figyelmeztetésre, miszerint a boly leheletfinom harmatcseppek formájában lövelli

Franyó István

Három rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Fenti rajzokat lásd: Török Endre: "Cirkusz" c. müvének hátlapján és másik két hasonló rajzot Franyó István nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. nov. 18.
XXII. évf. 46. sz. 2. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979 JUL 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Franyó István
grafikusművész

1021

Franyó István: Magány

bbfajta eső is az öz
itheti, s noha bárkát
n ácsolnak valami
irányításával, a n
bizonyára hatásos
léseket foganatosít
lió évek óta ismert
veszedelmet kell

ogalmam sincs, hogy tény-
milyen arányban élik túl,
ő, hogy egy-egy kiadós zá-
enlő a tömegkatasztrófával,
elkevert homok lavinájá-
ak kevesen menekülnek
azt is csak gyanítom, hogy
az utódlást, a fennmara-
lentő bábokat helyezik biz-
a. Nos, amikor a bolyt
lantottam, nagyjából végig-
tam mindazt a keveset,
em annyira tudok, mint in-
képzelek a hangyák világá-
ndanom sem kell, hogy a
ákkal soha semmi bajom
olt, kivéve suttyókoromnak
egy-két esetét, amikor szü-
el kimentem a határba ka-
vagy szénát gyűjteni, s
ez készülődvén vettük ész-
gy a szalvétából kibontott
rünket, szalonnánkat, bi-
ellepték a hangyák, undok

hek, noha népességük valójában
csak negyedannyi az övékének (ha
hinni lehet a rovarstatisztikáknak),
a repülés jóvoltából mégis több-
nek látszanak, s ami ennél is
nyomasztóbb, sokkalta nagyobb
életteret tartanak az uralmuk
alatt. Az, hogy eddig elkerülték a
világméretű összecsapást, csakis
azzal magyarázható, hogy külön-
bözőek az érdekszféráik. Ám, ki
tudja, mit hoz a jövő? Megfigye-
lők szerint máris vannak riasztó
jelek: az utóbbi időben rohamo-
san emelkedik a mézgyűjtő han-
gyák száma, csakúgy, mint a ké-
regrepedéseket meglakó méheké.

Ott álltam tehát a hangyaboly
fölött, kissé meg is hajolva, vi-
gyázva azért, emlékezvén még az
iskolában hallott figyelmeztetés-
re, miszerint a boly leheletfinom
harmatcseppek formájában lövelli

ván a
mozgá
irány
lőre
perm
sugall
ahhoz
szemr
idegr
puszt
azonb
pillan
len g
s mir
ért
feket
tuk
megt
vésn
még
úgys
ame
benr

Franyó István

A lap bemutatja a müvész "Csendélet" c. rajzát.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Gondos István: "Az eltünt idő nyomában" c. rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. aug. 11.
XXIII. évf. 32. sz. 2. lap.

Franyó István

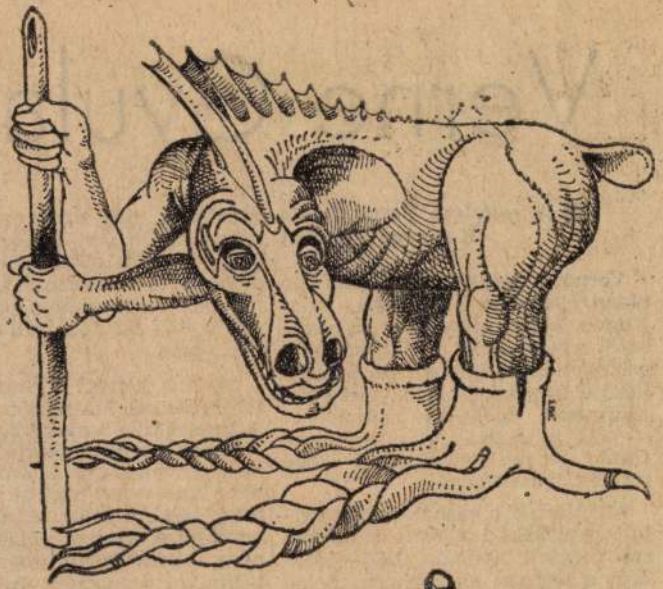

Franyó István: Gyere, Bodri kutyám
Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 7.
XXIII. évf. 14. sz. 9. lap.

REKLÁM-

Verne Gyula felnő

A rejtélyes Verne Gyula (Kozmosz, 321 old.)

Vernéről mindannyiunknak van olyan gyerekkori élménye, mint Nemes Nagy Ágnesnek. „Ki-ki a saját gyerekkorát, saját szellemi születésnapját ünnepli az ő nevét idézve, nagybácsi-nevét, piros-kötésű-nevét maga elé mormolva" — írja a magyar költőnő *Verne Gyula és gyermekei* című szép megemlékezésében.

Aki Vernét olvashat, annak nyitott gyermekkora van: kalandra, szabadságra nyitott. 1951—1952-ben, a magam gyerekkora idején főleg jugoszláv meg amerikai kémeket fogó gyerekek kalandjairól olvastunk, meg gonosz kuláknagyapóról, aki megöli saját unokáját, és ma is elgondolom néha, mi lett volna, ha nincs a *Kőszívű ember fiai* és nincs a *Tizenöt éves kapitány* vagy a *Sándor Mátyás*...

Verne a gyerekkor írója, de nemcsak a gyerekeké. Erről győz utazására még tizenegy éves korában került sor, amikor titokban hajósinasként elszegődött egy Indiába tartó vitorlásra. „Többé nem utazom, csak álmomban" — fogadta meg, miután zord atyja nyakoncsípte.

Mi itt a fontos? Dickens? A kartotékrendszer? A felnőtt utazásai? A gyerekkori álmok? Legújabb és legérzékenyebb méltatói az utóbbira szavaznak, a látomásos Vernére, az emberi vágyak és képzeletek néhány őstípusának megelevenítőjére. Annyi biztos, hogy nem tudományos, még kevésbé technikai váteszként érdekes. „Én semmit sem jósolok meg" — mondta egyszer, s valóban: szolíd kartotékrendszere segítségével gondosan okadatolt és valószínűsített felfedezéseket „sejtett meg". Ő a sci-fi legszerényebb jövőlátója, legóvatosabb vátesze. Könyveit „földrajzi regényeknek" nevezte, s nem is a technikát, a földrajzot szerette a legjobban. Legizgalmasabb történetei nem a

kéletes Cyrus rosz így kiál Helyzetünk l de mindenese rű." Pompás, mor". Nem szürrealisták tulajdonította meg — hittél nvugalom pr „Komplexusol mon tartja a komplexust".

Ma az „erő rő" mesemon lete helyett k kép ismeretes Juin kötetbel da. Ez a kor rülvevő tá meghatározó *Verne Gyula* mel. Végigkís ben tett uta belső utazásá le sem győzt máris megszó gén lassan k

Franyó István, grafikus

L. Madarász Viktor

8.

– Kér

Népszabadság, Bp. 1980 dec. 16.

európai feltételei, a terjesztés feltételei, a dokumentumfilm meghatározása, az egyes országok filmjeinek stilisztikai és összehasonlító elemzése, nyitás a világ felé: a témák és a rendezők megválasztása, hogyan segíti Európa a dokumentumfilm-gyártást?

production d'un documentaire en Europe de l'ouest et en Europe de l'est, conditions de diffusion, qu'est-ce que le documentaire ?, approche stylistique et comparaison entre pays, l'ouverture au monde : le choix des sujets et des réalisateurs, les aides européennes à la production documentaire.

A rendezvényt a Magyarországi Francia Intézet, a Magyar Televízió, az Alfa TV, a Duna TV, a Magyar Filmintézet, a Budapest Film, a Toldi BBS Stúdió, a Francia Külügyminisztérium, a Filmrendezők Társasága (SRF), a Sept-ARTE, az Auditorium de Louvre, a SCAM (Multimédia Szerzők Civil Társasága) és a SACEM (Írók, Zeneszerzők és Kiadók Társasága) rendezi.

• A Doc'Est programjáról részletes tájékoztatót kaphatnak az érdeklődők a Francia Intézetben, a Toldi, a Művész mozikban, valamint az Örökmozgó Filmmúzeumban.

Manifestation organisée par l'Institut Français en Hongrie en collaboration avec de nombreux partenaires : du côté hongrois, la Télévision Hongroise, Alfa TV, Duna TV, la Cinémathèque hongroise, Budapest Film, le Toldi BBS Studio ; du côté français, le Ministère des Affaires Etrangères, la Société des Réalisateurs de Films (SRF), la Sept-ARTE, l'Auditorium du Louvre, la SCAM (Société civile des auteurs multimédias) et la SACEM (Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique).• Une brochure complète et détaillée sur cette deuxième édition de "Doc'Est" sera disponible à l'Institut Français, aux cinémas Toldi, Művész et Örökmozgó.

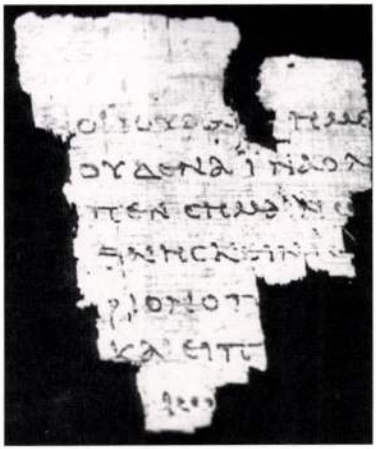

Le papyrus Rylands est le plus vieux fragment manuscrit de l'Évangile de Jean. Découvert dans les années 1950 en Haute-Égypte, il date de 130 à 150 après J.-C.

FRANYO AATOTH KIÁLLÍTÁSA

November 25 - december 18.

EXPOSITION DE FRANYO AATOTH

25 novembre - 18 décembre

Franyo AAtoth 1954 július 6-án született Nyíregyházán. A magyar származású festő a budapesti Képzőművészeti Főiskolán végezte tanulmányait, majd, mikor 1978-ban Párizsba érkezett, ott folytatta iskoláit. Bár az olajfestést kedveli, gyakran készít litográfiákat és krétarajzokat, melyeken kis mongol lovak, vagy finom írásjelek jelennek meg. Franyo AAtoth rendszeresen állít ki Franciaországban, New-York-ban, Münchenben, Kievben, vagy Ulan-Batorban.

D'origine hongroise, Franyo AAtoth a suivi les cours de l'Ecole Supérieure des Beaux-Arts de Budapest, puis ceux de Paris à son arrivée en France en 1978. Bien que la peinture à l'huile soit de loin son mode d'expression favorite, Franyo AAtoth réalise aussi des lithographies et des pastels où très souvent s'inscrivent des petits chevaux mongols ou des fins graphismes d'écriture. Depuis 15 ans, il expose régulièrement et participe à des salons tant en France qu'à New-York, Budapest, Munich, Kiev et Oulan-Bator.

A művész jelenleg Párizsban él és dolgozik s így vall művészetéről: „Vizuális alkotásaimat egy nyelvi felfedezőútnak köszönhetem. A kép ad formát a látottaknak, miközben a mongol és magyar szavak meghatározzák, körvonalazzák, leírják a helyzetet. Az egybeesés a nyelvi deformációval tizennégy évszázadnyi fejlődéskülönbség között ver visszhangot, az idő pedig felmutatja a képet. Ebben a kölcsönösségben a művész kutatómunkája többformájú, képekkel és metaforákkal benépesített világgá válik."

Franyo AAtoth

"Mes réalisations visuelles sont nées d'une exploration linguistique. L'image formalise la chose vue tandis que les mots en mongol ou en hongrois définissent, précisent, décrivent la situation. Cette coïncidence provoque la résonance entre quatorze siècles de décalage par la déformation verbale et le temps présente l'image. Dans cette réciprocité, l'investigation de l'artiste devient un univers multiforme, peuplé d'images et de métaphores."

Franyo AAtoth

A médiumok müvészete

Madár egy idegen bolygóról.
(Franyeczky médiumi rajza.)

Elefánt egy idegen bolygóról.
(Franyeczky médiumi rajza.)

Holdbeli virágok.
(Vallentné médiumi rajza.)

Növény egy más világból.
(Franyeczky médiumi rajza.)

Faóriás egy más világból.
(Franyeczky médiumi rajza.)

Negyedszázaddal ezelőtt *Vallent* Teréziának, egy operai zenész nejének médiumi rajzai keltettek nagy feltünést. Állitólagos holdbeli állatokat és növényeket rajzolt 1—1½ □-méter nagyságu rajzlapokra.

A Vallent-féle rajzok annakidején olyan feltünést keltettek, — valóban igen szépek és csodálatosak voltak, — hogy még *du Prel* báró és *Flammarion* is érdeklődtek utánuk.

Ezek a rajzok azután, valószinüleg szuggesztiv hatások alakjában, megihlettek más médiumokat is, mert ettől az időtől kezdve mind több hasonló rajztehetség bukkant fel, akik között a legjelentősebbek voltak: *Wajditsch Ilona* urhölgy, egy orvos felesége és *Franyeczky János*, máv. hivatalnok

W. I. is többnyire másvilágokbeli virágokat rajzolt, ugyancsak kolosszális méretü rajzlapokra, ceruzával, tüneményes gyorsasággal és úgy, mint Vallentné, oda se figyelve. Figyelemre méltó, hogy W. I. nemcsak rajzoló-médium volt, hanem kiváló szomnambula is, akivel férje sok sikerült távolbalátó és diagnosztizáló kisérletet is végzett.

Franyeczky János normális állapotában sohasem rajzolt, nem is tud rajzolni, csak médiumi uton, trance nélkül, intuitiv módon.

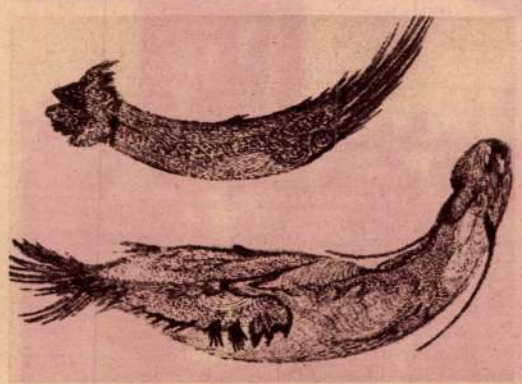

Holdbeli állatok.
(Vallentné médiumi rajza.)

A Vénusz bolygó embere.
(Franyeczky médiumi rajza.)

Virág egy idegen bolygóról.
(Wajditschné médiumi rajza.)

Husvéthétfő a Gellérthegyen

A Gellérthegy népszerűbb manap, mint volt régente. A boszorkányok találkozó helyének vélték a régiek és kerülték a tájékát. Lakatlan volt a szép lankás déli oldala, az északi oldalára pedig az a szegényebb rácnép települt, amely nem tudott magának a várban helyet szoritani. Itt emelkedtek lépcsőzetesen egymás felett viskóik.

Sétahely sem volt a Gellérthegy. Volt ugyan valamikor a tetejében egy kis erődítmény — a mai citadella — majd ennek egyik sarkába Ferenc király nagyszerü csillagvizsgáló intézetet épittetett. Ám, aki nem ide indult, az már turista volt, vagy kalandvágyó ember.

Volt mégis egy napja az esztendőnek, amikor veszélytelenül lehetett megközeliteni a Gellérthegy bérceit. Ez husvét hétfője volt. Emberemlékezet óta népünnepet ült itt a pesti nép. Kora reggel megindult már az embertömeg, hogy a hajóhidon át a hegyre jusson.

Nem volt tréfadolog ez a kirándulás a lomha pesti népnek. Idáig eljutni Pest végéből, jó órácskát jelentett s az egész társaság már ugyancsak elfáradtan állt meg a hegy lábánál.

Itt volt az első stáció, ahol a gyengeszivüek cserbenhagyták a vállalkozást. Ott voltak a csodahires budai fürdőknél.

Gellérthegyi mulatság husvéthétfőn.
(Barabás Miklós egykoru rajza.)

Itt elmaradt a népvándorlás egy része. Ám az ut nem volt valami kellemetes. A Tabán házacskái között kellett felmászni. És majdnem minden házacskán ott lebegett a korcsmacégér. Hétköznap a szolid családapának nem volt ajánlatos az efféle korcsma, e napon azonban egymást támogatták a pestiek s a korcsmáknál is le-lemaradoztak a még mindig nem elég erős lelkűek.

Az igaz turisták ellenben feljutottak a hegyoromra, ahol nagyszerü vurstli ütött volt tanyát. Volt ott bor- és sörmérés, mézeskalácsos, majomcirkusz, medvetáncoltatás, késnyelés és hasonló jók. A legjobb üzletet mégis az almárusok csinálták. A jókedvü pestiek e jeles gyümölcsöt nemcsak tápszernek, de konfettinek is használták. A régi hirlapok kissé panaszkodnak is e tréfa durvasága ellen. Az egész hegy ostrom alatt volt. Mindenki harcolt mindenki ellen. A hancurozó gyerkőcök voltak a legvigabbak.

A sötétség vetett véget az ünnepnek, bár ekkor kezdődött igazán a már emlitett kiskocsmák szezonja. A kulturáltabb emberek, akik eljöttek megnézni a cécót, sürgették a rendőrség beavatkozását. A mesteri ónu Barabás Miklós mulatságosnak találta az egészet s meg is örökitette, amint azt olvasóink e sorok mellett láthatják. **s. l.**

Tavaszi élet a városligeti tavon.

Husvéti tömeg a vurstli bódéi előtt.

M.D.K.

223

224

Franz József, egri építőmester

Lett Grosszmann építőmester utódja Esterházy egri püspöknél, de már Fellner életében is dolgozott a püspökségnek. Szerző ráakadt a füresabonyi templom 1772-ből való tervrajzaira – homlokzat, alaprajz, metszet – melyek 1600-2000 ember befogadására tették volna alkalmassá a templomot. A püspök 1796. ján. 14-en jóváhagyta a tervet, de halála megakadályozta az építkezést – 1772-ben ő építette át a kerecsendi temp. -/.

Művészettörténeti Ertesitp, 1968. XVII.évf. 3-4.sz.
Szabó Erzsébet: Johannes Battista Carlone.

223-224. old

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Franz József, kőművesmester

... lomot, mely 1944-ben elpusztult, és 1790-95 k. körött a makkári templomot. – A füresabonyi templomot, melynek tornya 1788-ban ledülésszel fenyegetett, Esterházy lebontatta és Franz József terve szerint kezdte ujjáépittetni 1795-ben, de körben meghalt s az épités költségeit a kir. kamara fizette ki 1801-ben.

Müvészettörténeti Értesitp, 1968. XVII.évf. 3-4.sz.
Szabó Erzsébet: Johannes Battista Carlone.

225 old.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Franz József Körnöves M.D.K.

Egerben Fellner Jakab utódja lett mint az érsek felelős építésze.

Szabó E.
~~Sprenger M.~~: Adatok gr. Esterházy Károly ..... tevékenségéhez. hűvtárt. Ést. 1958 (VII.) 2-3 n. 200

- M.O.K.

Franz József építőmester /Eger/

A kömlői rokokó templomot épitettex Franz Anton Pilgram tervei nyomán. Franz József köti a szerződéseket a berendezés tárgyainak elkészitésére is, mint vállalkozó épitész.

/Magyar Müvészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 271. old.

Soó.

M.O.K.

Franz József kőművesmester

Az egri exjezsuita templom főoltárán dolgozott társaival. Lásd: Jegyzet rovat 25. pontját.

/Magyar Művészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 271. old.

So.

FRANZ József építész

az 1786-ban elkészült tiszaörsi templomban dolgozott

ld. bővebben Adatok Szolnok megye történetéhez.
2. köt. Szolnok, 1989. 515. p.

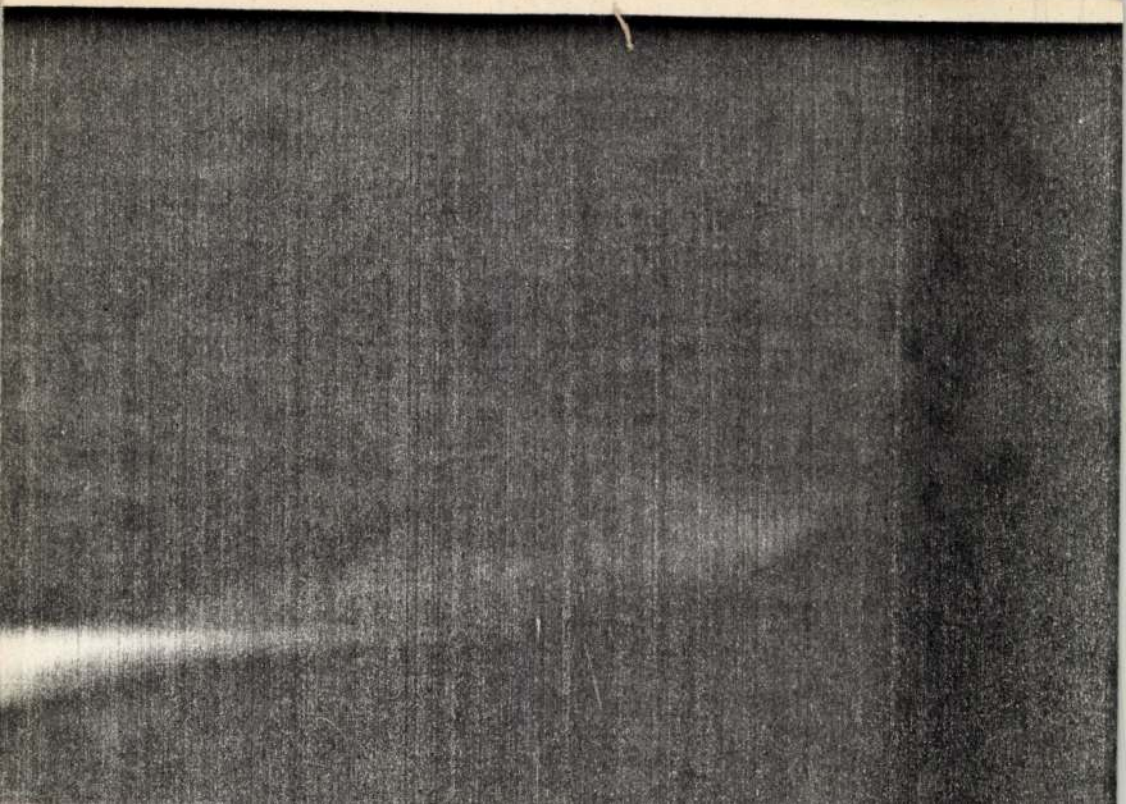

re. D. K.

FRANZ Mátyás szobrász

1712 - 1715 között. Sapronban szerepel

Agghazy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 196. l.

MD K

Franz /de Paula/ Franzel, aranymives,

mint mester említve 1760-1815-ig.

Dr. Horváth Henrik:Pester Goldschmiede-Barokk.
A Műgyüjtő.- Der Kenner. 1931.V.évf.5.sz. 130-134.l.

FRANZ
Maurer

MDK

Pesti lakos.

P.tjkv.I.köt.300.f.1695.aug.2.

MDK

Franz Mátyás szobrász 1712-1715cx

1712-1715 szerepel

Csatkai E: Soproni szobrászat. Magyar Müvészet,
1928. 7.sz. 539 l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726
1978 MÁJ 27

ÉLET ÉS IRODALOM

Franyó István

1021

Franyó István rajza

FÖLDES ANNA:

iegyenesített idő

zált, mint a tudatos léte. S mert ez közös benne és embertársaiban, a költészet minden szívben megpendít egy húrt; kifejezi azt, amit embertársai éreznek, de kifejezni nem tudnának. Megmagyarázni a költő sem tudja ennek jelentését, de ihletének hála, ki tudja fejezni. Íme, az alkalmazott „magyarázat" erre: „Műveld a csodát, ne magyarázd".

Nagy László költészete nem szűugyanúgy, mint az életét „magasra csavart lánggal" égető Színészkirály. A barátságban el nem vesztett földije-költő, Simon István, s a szívébe zárt, madarak barátja körúti népköltő, Z. Z., vagyis Zelk Zoltán. A „nemzetes, édes kozmopolita poéta", Arany úr, s a világlíra apollói mestere, W. H. Auden.

A család — nemcsak személyeivel, hanem mind közösség-képező kondenz-mag, mint eszmény is

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Franyó István

1021

Franyó István metszete

— Azt hiszem, ezekről az emlékekről legtöbbet maga az előadás mond majd el. Különösen a befejezése olyan, mintha Brecht állította volna be. Lesz, aki kissé didaktikusnak fogja tartani, de szükség volt rá, mert Hauptmann gyakran a mondanivaló, a szöveg erőteljes érvényesítése kedvéért dramaturgiailag alig-alig kerekítette le darabjai végét. Úgy tetszik, mintha félbahagyta volna a zárójelenetet. Brecht színházához egyébként 1955-ben főiskolásként osztottak be szakmai gyakorlatra. Sokat tanultam olyan próbákon is, amelyeken Brecht személyesen irányított, így színházi emberré érésemnek meghatározó szakasza volt ez a stúdium.

— *Mire ezek a sorok megjelen-*

A HÉT KULTURÁLIS ESEMÉNYEI

SZÉPIRODALOM

BERCZELI A. KÁROLY: MESTER-HEGEDŰ. Regény (Szépirodalmi)
FODOR ANDRÁS: A BÁBÚ VÉRE. Versek (Szépirodalmi)
FELEKI LÁSZLÓ: LOBOGÓM, HOMÉROSZ! Versek és aforizmák (Magvető)
MEZEI ANDRÁS: FEHÉR MALOM.

Franyó István

Franyó István rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 27.
XXII. évf. 21. sz. 12. lap.

A győztes felelőssége

■ *Galgóczi Erzsébet: Közel a kés* (*Szépirodalmi, 262 old.*)

drámái — pályakezdése óta — az író lírájának epikus megvalósítását

kiegyenesített idő

ászló:
értem
old.)

közös
lát-
kától
é ha-
amint
pici-
árgus
kezet-
csőül-
omdai
ügye-
ter-
köl-
ázók,
írére.
szá-

zált, mint a tudatos léte. S mert ez közös benne és embertársaiban, a költészet minden szívben megpendít egy húrt; kifejezi azt, amit embertársai éreznek, de kifejezni nem tudnának. Megmagyarázni a költő sem tudja ennek jelentését, de ihletének hála, ki tudja fejezni. Íme, az alkalmazott „magyarázat" erre: „Műveld a csodát, ne magyarázd".

Nagy László költészete nem szűkölködik a színvonalas értelmezésekben. Domokos Mátyás, Kiss Ferenc, Csoóri Sándor és mások elemzései megadták a jó kezdő lépéseket a teljes megértéshez. Ám egyelőre kevés az ismeretünk a költő modernségéről. Ez nem egészen

ugyanúgy, mint az életét „magasra csavart lánggal" égető Színészkirály. A barátságban el nem veszített földije-költő, Simon István, s a szívébe zárt, madarak barátja körúti népköltő, Z. Z., vagyis Zelk Zoltán. A „nemzetes, édes kozmopolita poéta", Arany úr, s a világlíra apollói mestere, W. H. Auden.

A család — nemcsak személyeivel, hanem mind közösség-képező kondenz-mag, mint eszmény is — a kötet középpontjában foglal helyet. „Meghumorított" *Vidám üzenetei*, apjáért újra és újra felhangzó rekviemjei, életrajzi költeményei, pogány és biblikus hagyományt egyesítő anyakultusza, nemzetségfői családiassága kivételes érzelmi erőközpontban láttuják a

— A víztartályban vagy a kagylóban?

— Odakintről hallatszik.

— Vagy akárhol... akárhol, csak nem a Majakovszkij utcában.

— Te, én rájöttem valamire.

Franyó István

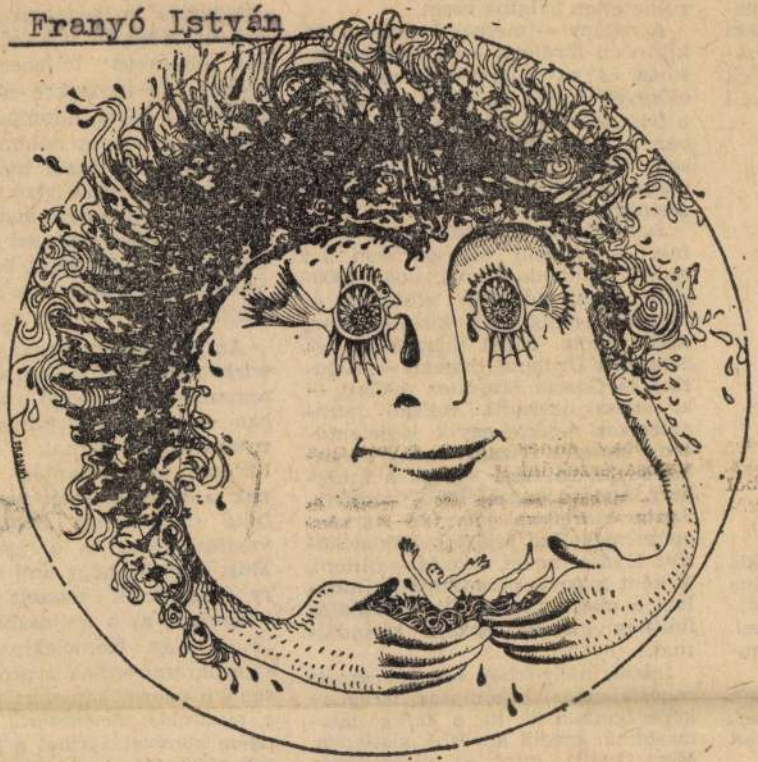

Franyó István rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. jan. 28.
XXII. évf. 4. sz. 9. lap.

FEHÉR KLÁRA

A kagyló

— Most aka
A főszerkes
gát.

— Hát ide
hol a körirat

minden elrohad,
egész a rozsda, és
hogy munkások
össze két naplopó
mesés, ötezer pe-
hónap végén senki
ni; hogy két társá-
z üzem maradék
ladogatásából kell

gát; s hogy kis
réveteg Angélica
e Larsen nem haj-
venni a tényeket.
gunkat!" — mon-

e mégis kicsúszik
arad hátra más,
az eltékozolt élet

átor, mely lehe-
e kelljen szégyen-

stílszerű (mert ennyi azért még megmaradt a gesztusokból!) befejezése. Hajóra száll, elszántan vág neki utolsó útjának, mely az elkerülhetetlen halálba vezet.

A regény — melyet Székács Vera kitűnően fordított — a megsemmisülés és az újjászületés egyidejű előrevetítésével ér véget: föltámad a friss lehelletű tavaszi szél, s közben a fedélzeten hánykolódó Larsen lázas látomása, a hajógyár megsemmisülésének víziója tárul a szemünk elé.

Juan Carlos Onettit kevéssé ismeri a magyar olvasó. Nem árt annyit elmondani róla, hogy 1909-ben, Montevideóban született, és többszöri emigrációs kísérlet után, már régóta ismét hazájában él. Nemcsak Uruguay, hanem — Asturias és Garcia Marquez mellett — az egész huszadik századi latin-amerikai regény egyik legjelentő-

eposz megelőző fejezet. Elődei között Kafka nevét szokás említeni. Miként a poszt-monarchiális irodalom a maga világát, Onetti halálra ítéltnek láttatja hazája társadalmát.

Írásai, melyekből egy lepusztult roncstelephez hasonlatos Uruguay képe bontakozik ki, a kafkai látomásoknál mégis kevésbé kietlenek. Mert Onetti, mint az újjászületés zálogát, szinte áhítja az elodázhatatlannak vélt katasztrófát, és tőle telhetően sietteti is. Öntudatra ébredő hőseit nem egyszerűen a berozsdált gépezet hasznavehetetlen fogaskerekeinek ábrázolja, hanem a virtuóz manipulátorainak, a „rontsuk a rosszat" modern apostolainak.

netükbe, összetöri a mítoszt.

Úgy tetszik, Witek hajlana r
hogy a fegyverropogás ismeretl
„csodájára" ugyanazzal a naivitá
sal reagáljon, mint az első (és utc
só) ölelésben felfedezett érzé
örömre, de egyszerre mintha kö
borulna a tájra, eltompul a látás
elhalkul a szívek dobbanása: „W
tek életében először hallott való
lövést. Fejét válla közé húzva ha
gatta az ismeretlen hangot, ami
elvész a völgy zegzugai közt. Ali
hanem azt is gondolta, hogy a löv
többnyire valakinek a halálát j
lenti."

Az ártatlanság vége: ez a Ko
wicki-regény. Szerelem és halál.
romantikusan csengő szavak azo
ban egyszerre dokumentumszer

elr
óla
má
e

vesztését jelzi ez a „próbariadó
Most kiderül, hogy ami a love st
ry díszletének tetszett ebben
könyvben, az a fontosabb: széthu
lik a világ. Konwickinak olyasr
sikerül, amire csak a próza legjel
sebb mesterei képesek: úgy besz
a pusztulás történetéről, hogy
egész könyvet átszövi a jövőbe v
tett hit derűje, melegsége.

*Sebők Éva*ban (mint korábba
is) jó tolmácsra talált a részlete
aprólékos megrajzolására sokat ac
szerző; így vált olvasmányos, gö
dülékeny, mégis teljes olvasói oda
adást, figyelmet igénylő könyvvé
Szerelmi krónika.

Franyó István

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 22.
XXII. évf. 16. sz. 7. lap.

Franyó István metszete

A pécsi avantgard

Kutatóink, könyvkiadóink egyre nagyobb érdeklődéssel fordulnak a magyar avantgardmozgalmak felé. Mindeddig azonban nem kapott Schuber Rezső nevét. Fontos ismertetések jelentek meg az új művészeti irányzatokról Gebauer Gusztáv és Molnár Farkas tollából is,

e Gerhard
ida című tol-
színész-rende-
próbaidőszа-
is imponáló

n az, hogy a
kodó osztályt
ezett „irodal-
ák, míg a tár-
inak megsze-
yebb rétegek
vet.
lehet az oka
mannt olyan

ngja ellenére
lásos életmű-
lete alkonyán
Hitler hata-
em hagyta el
például Tho-
olt Brecht —,
ezetőknek si-
két kovácsol-
voniák iro-

— Azt hiszem, ezekről az emlékekről legtöbbet maga az előadás mond majd el. Különösen a befejezése olyan, mintha Brecht állította volna be. Lesz, aki kissé didaktikusnak fogja tartani, de szükség volt rá, mert Hauptmann gyakran a mondanivaló, a szöveg erőteljes érvényesítése kedvéért dramaturgiailag alig-alig kerekítette le darabjai végét. Úgy tetszik, mintha félbahagyta volna a zárójelenetet. Brecht színházához egyébként 1955-ben főiskolásként osztottak be szakmai gyakorlatra. Sokat tanultam olyan próbákon is, amelyeken Brecht személyesen irányított, így színházi emberré érésemnek meghatározó szakasza volt ez a stúdium.

— Mire ezek a sorok megjelennek, Ön már elutazott Magyarországról, ahol — most már másodszor — közvetlen közelről figyelhette meg a magyar színházi élet hétköznapjait. Mit visz magával?

— Nálunk, az NDK-ban az itteni hat héttel szemben hosszabb ideig, három hónapig próbálnak, s ez elmélyültebb, alaposabb mun-

A HÉT KULTURÁLIS ESEMÉNYEI

SZÉPIRODALOM

BERCZELI A. KÁROLY: MESTERHEGEDŰ. Regény (Szépirodalmi)
FODOR ANDRÁS: A BÁBÚ VÉRE. Versek (Szépirodalmi)
FELEKI LÁSZLÓ: LOBOGÓM, HOMÉROSZ! Versek és aforizmák (Magvető)
MEZEI ANDRÁS: FEHÉR MALOM. Versek (Magvető)
BENKE LÁSZLÓ: CSORDÍTOK NYÍRVIZET. Versek (Móra—Kozmosz)
VILLÁNYI LÁSZLÓ: DÉLIBÁBÜNNEP. Versek (Móra—Kozmosz)
GYURKOVICS TIBOR: ISTENIGAZÁBÓL. Versek (Szépirodalmi)
KISS TAMÁS: HOLDKIKÖTŐ. Összegyűjtött versek 1933—1976 (Szépirodalmi)
KENDE SÁNDOR: SZEMBENÉZNI. Regény (Móra—Kozmosz)

Franyó István

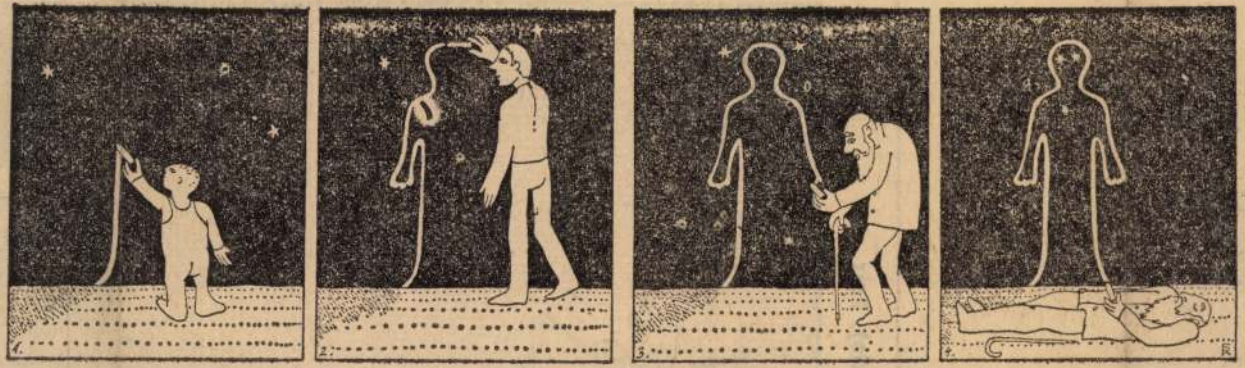

Franyó István: Életrajz

Élet és Irodalom, Bp. 1977. juli. 16.

[redacted] XXI. évf. 29. sz. 8. lap.

A GRAZI NAGYNÉNI

ersek

hat év

több?
c vagy

ölem
hogy már

n, mi volt több,
zt, mi lett

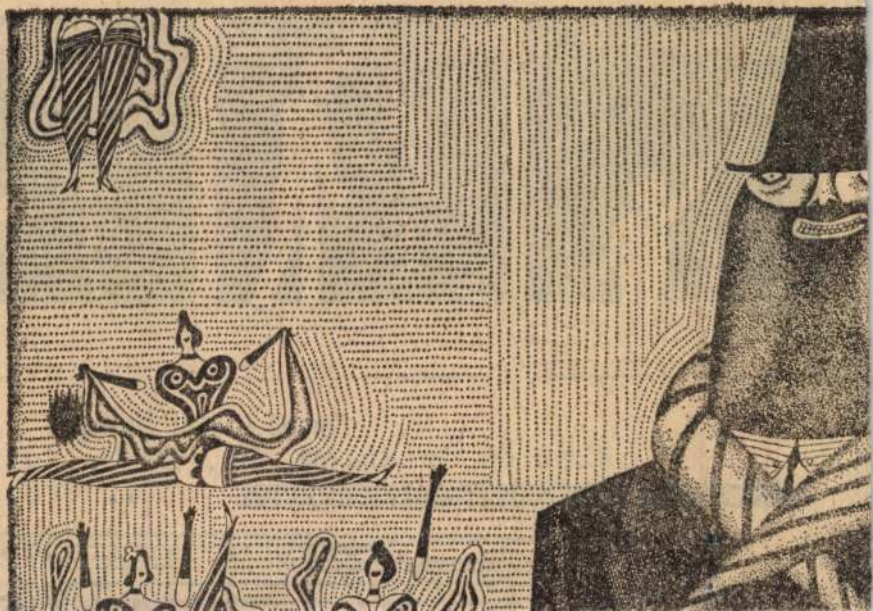

Born (Csehszlovákia): Rajz

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 JUL 16
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Franyó István

1021

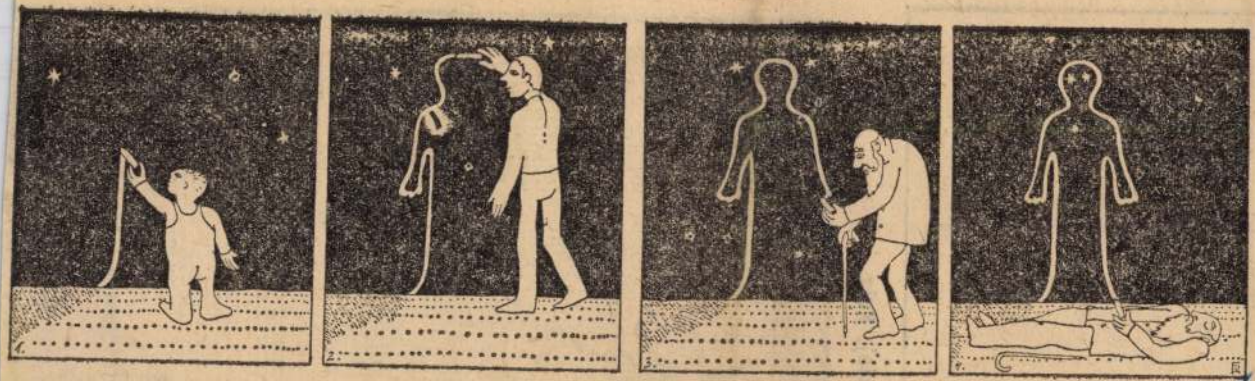

Franyó István: Életrajz

rsek

at év

bb?
vagy

em
gy már

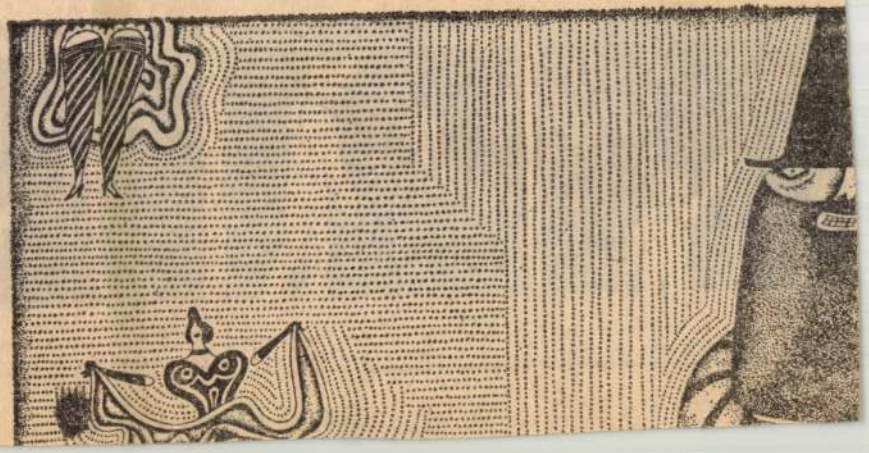

lovákia): Rajz

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1980 AUG 16
ÉLET ÉS IRODALOM

Franyó Zoltán

1021

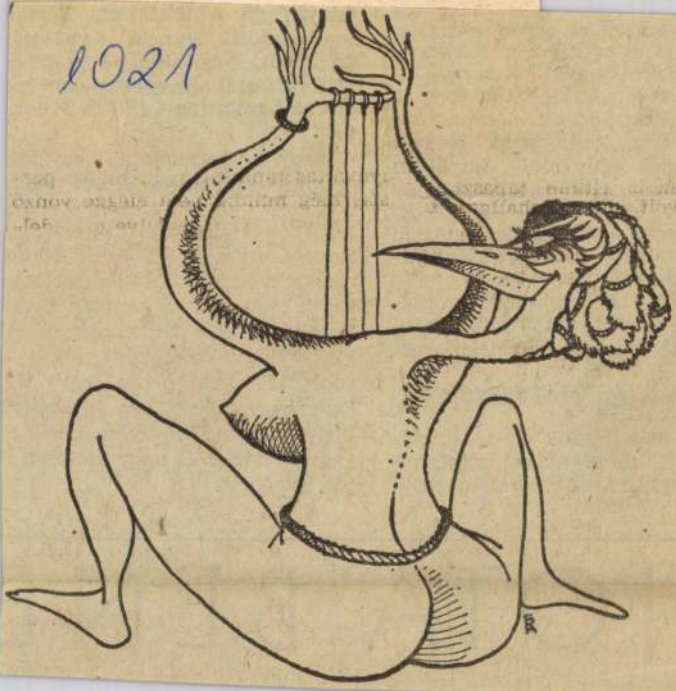

Franyó Zoltán: Múzsa

könnyű vígjátékok ü
fordít tőle először, r
éspedig Szent-Simoni
liczák címmel. Eötvö
róla. Reformkorunk
szomjas ifjai rajong
nyomdászinasért, akit Napóleon Lucián nevű öccse mentett meg az éhezéstől (az a költői babérokra áhítozó volt belügyminiszter, aki époszt írt Nagy Károlyról, és akinek a lányát Türr István vette nőül), de aki mindig megóvta függetlenségét: elutasított kitüntetést, akadémiai tagságot, képviselőséget.

„Ő a világ első költője"

Tehát már Petőfi előtt is népszerű volt, de Petőfivel ugrásszerűen megváltozott nálunk a hely-

Magyar kapcsolatai egyébk
nemcsak szellemiek, hanem szem
lyesek is voltak. Mikor Kertbe
1853-ban felkereste Passyban,
Raynouard utca 42. sz. alatt (ne
messze a háztól, ahol hajdan Rák
czi lakott), Béranger már ismer
Petőfi nevét, barátjának, Thal
Bernard-nak a fordításaiból, k
sőbb, 1855-ben pedig egy Ke
benyhez írt levelében kijelentet
hogy „nagyra becsülöm a hős m
gyar nemzetet és nagy költőjét, P
tőfi Sándort".

NOTA BENE

Franyó István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 JAN 3

1021

CSENDES SÖRÖZŐ

II. OSZT.

TEL: 167-225

ÉTLAP

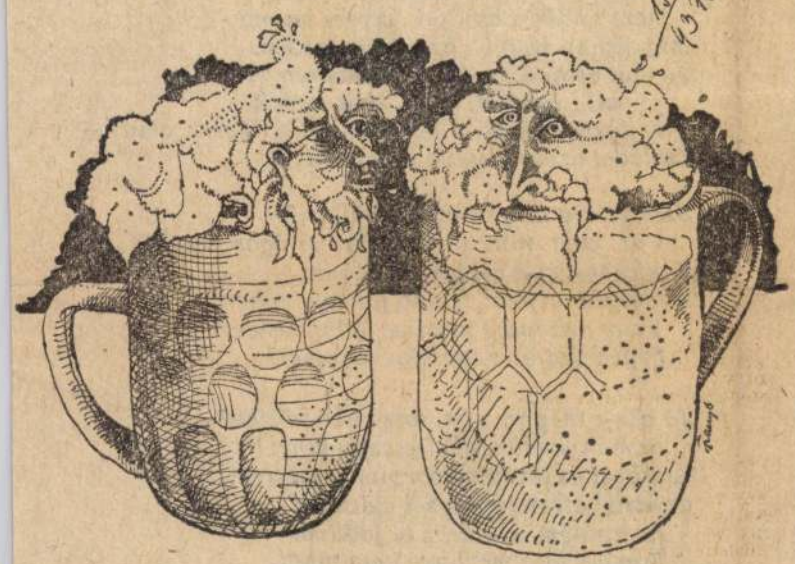

Franyó István rajza

fakúszók,
Szép volt a
Jó volt az
vadspárga
tejföllel s
a rántott őzlá

Szép volt anyám és akiket szerettem,
a nők. Szelídek voltak, nem vadak,
nem múlik mosolyuk, velem marad
míg otthon vagyok az emlékezetben.
Jó volt otthon, családi szeretetben,
jó volt kiverten, mikor dúlt hadak
őrjöngtek kint s bent nagy kényszer alatt —
Családot aztán magam teremtettem.

Szép lesz-e még az eljövő időben?
Vár még rám mentshely, virágos sziget?
Tekintet lesz-e ridegarcú kőben,
közönyös sarjban, fásult, gyenge nőben?
Vagy a szépség most végképp kifizet:
őrjít velőt és megszakaszt szivet?

Jó vár-e még rám itt, sorsomba nőtten?
Reménykedő csalódik vagy hihet?
A szépet és jót mind sorsomba szőttem,
az útra bátran lépek, mi előttem;
ha hinném is, a szép és jó kivet —
Egy a világ: máshová nem vihet.

UDAPESTI MOZIK SORÁBÓL

február 14—20.

a kicsi kispolgár (ol)**
Y:
ok (am)* 3, n6, f8, 16-án
is
is, a méhek is... (am)**
f4, h6, 8
ok (am)* h10, 12,
nélkül (mb. am)* f3,
am)* h9, 11, n2
nélkül (mb. am)* f4,
ok (am)* minden éjjel
ik szigetén (mb. sz) 14—
0, n10, h12, 12
a nyuszi (mesesor) 4,
. f11, n1, 2-kor is
NSZK—fr) h6, 6
jtsük el életünk legna-
elmét..? (m)* 14—17,
ikában (ol) 16—17, 3
18—20, n6, f8
ok (am)* 14-én h6, 8,
, 8
boríja I—II. (am) 11,
szater (mb. NDK)* 8
boríja I—II. (am) 4, 7
és a méhek is... (am)**
k (am)* 16-án éjjel n12
n7, f9
örténete (mb. NDK) 8

Franyó István

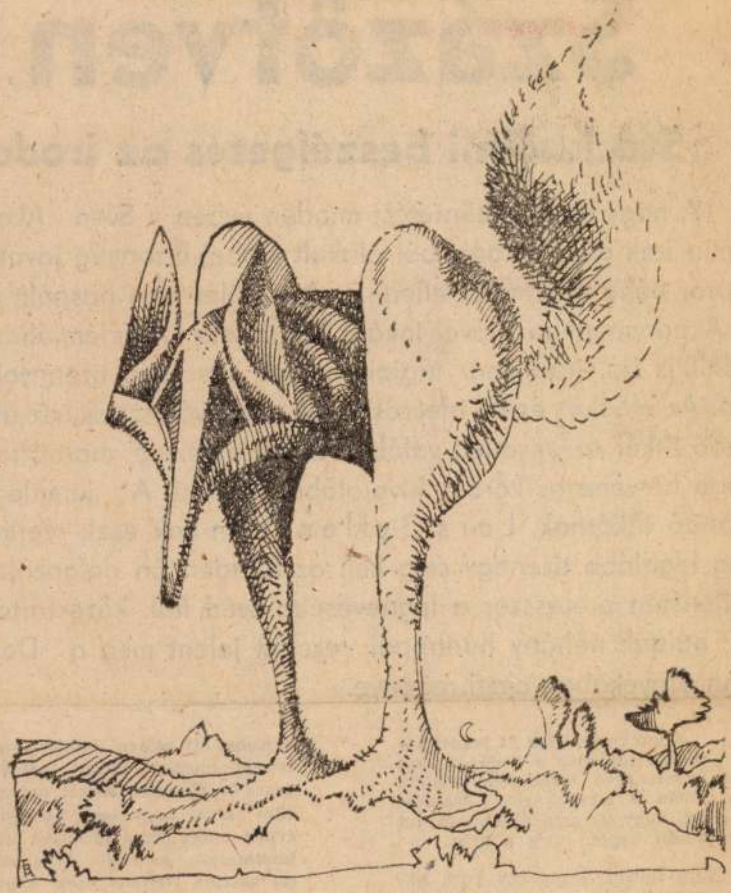

Franyó István: Az állatmesék negatív hőse

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 16.
XXIV. évf. 7. sz. 8. lap.

Százötven jelölt

Stockholmi beszélgetés az irodalmi Nobel-díj

A nagy becsű kitüntetést minden évben a Svéd Akadémia ítéli oda, a tagjaiból alakult Nobel-bizottság javaslatára, néha a javaslat ellenére. A testület nem hasonlít a mi Akadémiánkhoz, jóval inkább a Francia Akadémiához, tudniillik író, irodalmár tagjai vannak, összesen tizennyolcan. Az elnököt és az alelnököt fél évre választják, az állandó titkár az egyetlen valóban állandó vezető, mert általában hetvenéves koráig hivatalában marad. A jelenlegi állandó titkárnak, Lars Gyllensten-nek ezek szerint még legalább tizenegy évig kell az Akadémián dolgoznia. Gyllensten professzor a legnevesebb svéd írók közé tartozik; nálunk néhány hónappal ezelőtt jelent meg a Don Juán árnyékában című regénye.

— Sokan bírálják és fenntartásokkal fogadják a Nobel-díjakat adományozó testületek ítéleteit. Talán a leggyakoribb észrevétel, hogy az arra érdemesek túl későn kapják meg a díjat.

— Nem biztos, hogy így van, hiszen például a fizikai Nobel-díjat sokszor gyakran fiatal tudósoknak ítélik, ráadásul olyan eredményeket, amelyeket csak néhány évvel korábban értek el. Ugyanígy lehetne példákat találni az orvostudományban és a kémiában is. A tudósoknak sokszor egyetlen fel-

a Nobel-díj erősen politikai színezetű jutalom. Sokan például tetszetős magyarázatokat tudnak adni arra, hogy egy bizonyos évben miért azt a bizonyos írót jutalmazták. Az egyik ilyen teória szerint 1979-ben azért kapta meg a díjat Elitisz, hogy ne kelljen a nála jóval ismertebb, de baloldali költőnek, Ritszosznak adni. Vagy Aleixandre díjával tulajdonképpen a Franco utáni Spanyolországot, a fasizmust túlélő spanyol művészetet akarták jutalmazni, de ehhez olyan költőt kerestek, aki —

tokat számos országb
ményben két-háromsz
kapunk a legkülönbö
mároktól, irodalomtud
dalmi szövetségektől
hozzánk hasonló A
Ily módon évente
százötven jelölt gyűli
szen sokan gondolnak
névre, közülük azonba
tíz-tizenkettő olyan,
ban még nem javaso
A jelöltek között körül
olyan arányban vann
prózaírók, mint amily
végül is megkapják a
hiszem, hogy túl sok a
tő. Ha netán mégis,
valószínűleg az az oka
tészetben talán könn
új és eredeti dolgot ki
prózában. Most csak
próbálok, de gondolo
íróknak jobban figy
venniük, ha nem is a
lis érdekeket, de az olv

**— Nem befolyás
ban kiszivárogtato
jazott kiválasztás
jónéhány név for
ban, köztük magy**

— Mindig vannak
már hónapokkal a dön
nem engedhetjük meg

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓINFORMÁCIÓ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Franyó István,

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikus

1981 JUL 25

1021

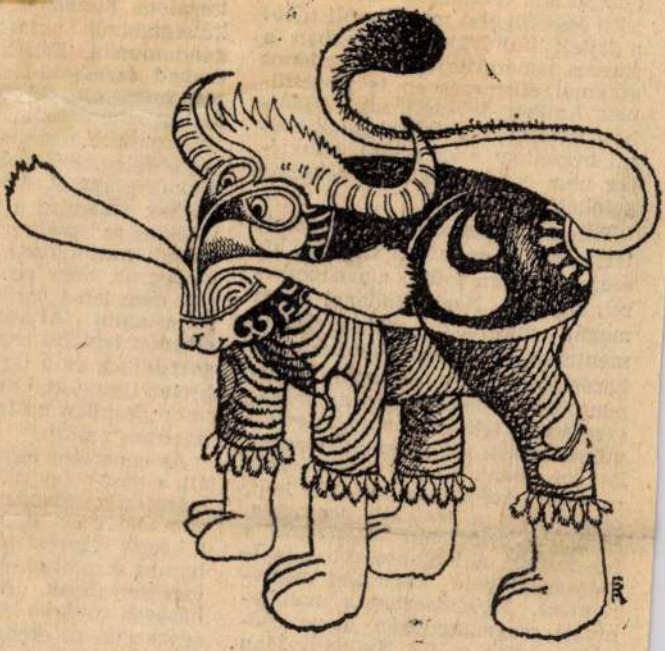

Franyó István rajza

amely a M
genetikai
nácsadóka
zötti összei
a fejlett
sikeres isr
szakmai e
nek. Amikor tévésorozatra vállalkozó holland vagy angol genetikussal beszéltem e kérdésről, láthatólag nem is értették honi nehézségeinket.

Persze, a tudományos ismeretterjesztést is meg kell tanulni, hiszen szokatlan műfaj a szakemberek számára. Nem mindenki képes magát magyarul, szakzsargontól mentesen, világosan kifejezni. A közérthetőség — szakmai szempontból — csaknem mindig leegyszerűsítést, tehát bizonyos mértékű vulgarizálást, sőt szakmai pongyolaságot jelent. Ezt — úgy érzem — a cél érdekében vállalni kell, hiszen nem a lexikális pontosság, hanem a gyakorlati hasznosítás a feladatunk. A legfontosabb a hallgatósággal való kapcsolat megteremtése. Ez elsősorban a mondanivaló megválasztásán és az előadás módján múlik. Nyilvánvalóan másként kell gondolatainkat közölni a szakkonferenciák „csőlátású" szakembereivel, vagy a hazai ismeretterjesztés különböző szintű

nie, mégis, a cél e
kell győznünk hallgat
hatékonyabban szemé
ségük felkeltésével és
tokkal érhető el. Az i
kesítés, valamint a t
velés és az érzelmi h
lyának megtalálása i
lényeg az, hogy az i
test nem lehet mellé
ról csinálni. Át kell
előadók legfőbb eszk
gesztivitást és a figy
hiszen igazat kell ad
nek: „Minden műfaj
unalmas műfajt."

Az ismeretterjesztő
áll a vásár, így a h
mészetrajza alapvető
gamnak is érzékelne
a közölt információk
ban az érintettek-érd
fogékonyabbak. A
házasok sóváran vá
ségkezelés új eredm
ismerését, a gyerme
talok hálásak a csalá
nivalókért és így t
még az ismeretterj

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Franyó István

1976 MÁJ 29

1029

Franyó István rajza

...sített, illetve
...esített publicisztika
...asása közben nem
...etését, hanem a szer
...ák szimmetriáját ér

Mindez — természe
...gy kötet, hanem
...ondja. Egy műfaj
...gyetlen tájékozott olvasó sem ár-
...thatja, hogy válságban volna.
...llenkezőleg, a Magyarország fel-
...edezése sorozat nagylélegzetű
...állalkozásai mintha felszították
...olna az írók riporteri ambícióit
...s. *Moldova György* — akinek vas-
...tas riportja a kötet minden írá-
...ánál izgalmasabb — például eb-
...en a műfajban találta meg a
...aga legsajátabb írói arculatát.
...z is lehet, hogy az időszaki ki-
...dványok terjedelmi korlátaival
...írkóznak nehezebben az írók.

A küzdelem, a riport műfajá-
...ak esélyei szempontjából bizta-
...ók az Irószemmel 1975 legjobb,
...elfedező írásai. *Dezséry László*
...ényekben és problémákban gaz-
...ag, mozgalmas cigányriportja,
...yerges András okosan kritikus
...ngyalföldi próbafutása, *Katona*
...va és Szekulity Péter az élet-
...rmaváltás konfliktusairól közre-
...dott tudósításai jelzik azt az utat,
...melyen prózánk felderítő oszta-
...ának, az irodalmi riportnak ha-
...dnia kell.

Az otthonosság golfárama n
gíti át a fiatal azerbajdzsán
Akrám Ajliszli gyerekszemmel
tatott falusi történetét, *A nagy*
ma dohányzacskójá-t. Tökél
jellem- és állapotrajz, a szó sz
értelmében *halál*pontos megfi
lések hitelesítik létezés-törvény
a litván *Petras Cvirka* írását
százéves parasztember végső
csújáról *A tölgy gyökerei*-ben
történelmi korszakváltással t
kozó öregek tétova reményeit s
lékeik után síró örömét is fel
tatja, szívet szorító érzékletessé
Nurmurát Szárihánov, a más
világháborúban fiatalon ele
ígéretes novellista műve, a *Bú*
a nomádsátortól.

A modern — képzettársításo
vagy vezérmotívumrendszerrel
gozó, s ezért (bizonyos gyakorla
könnyen előrelátható kimene
— prózatörekvésekkel ellenté
már-már feledni kényszerült é

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUN 26
Franyó István
ÉLET ÉS IRODALOM

10.21

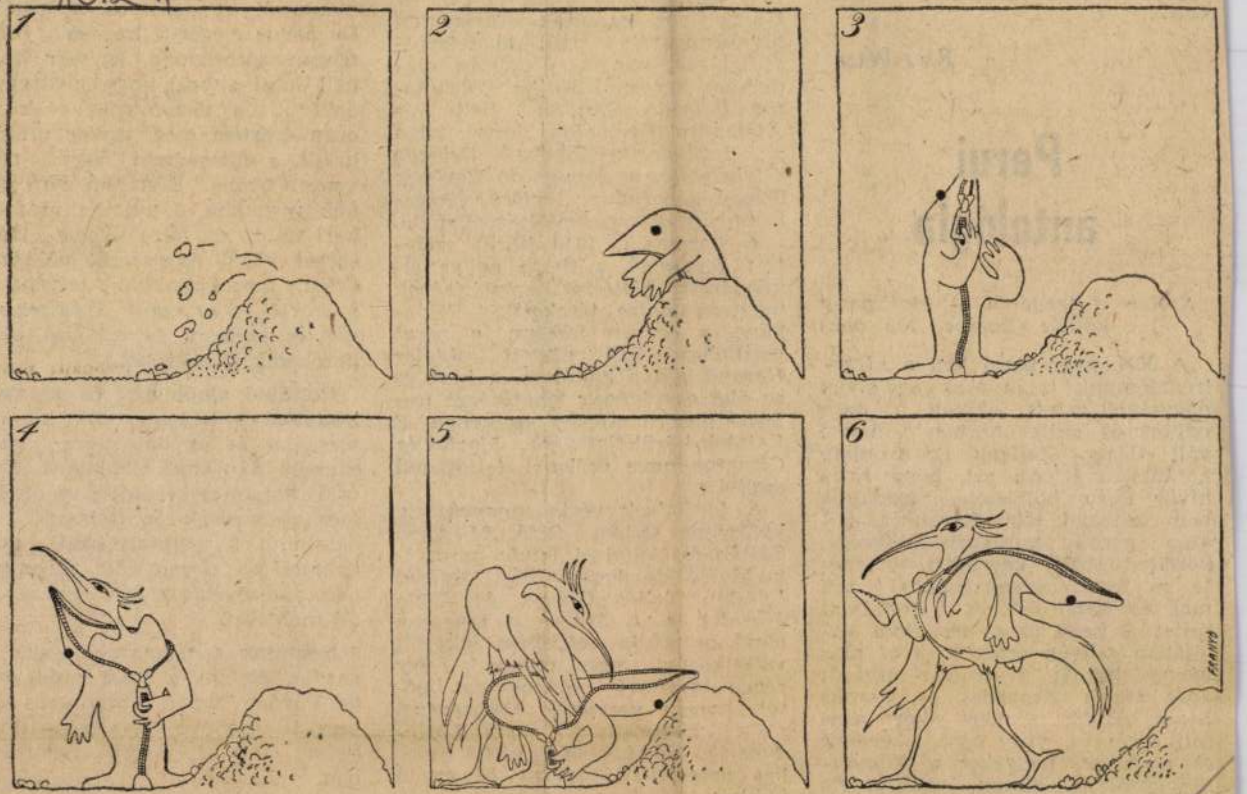

Franyó István: Metamorfózis

bizalommal elfogadjuk a közeledést.

Rácz Péter

Perui antológia

Szobor a tengeren — Mai perui költők (Európa, 185 old.)

A XX. sz.-i perui líra a világirodalomnak talán csak egy olyan nagyságot adott, akinek a neve nálunk is széles körben ismertté vált: *César Vallejót*. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy rajta kívül Peru költészete, irodalma nem érdemel több figyelmet. Hiszen gazdag kulturális öröksége, közelmúltjának kegyetlen története és izgalmas kérdésekkel teli mai valósága értékes irodalmat sejtet. S hogy ez az irodalom valójában milyen értékes, arról már meggyőzhették a magyar olvasót *José María Arguedas* és *Vargas Llosa* nálunk is nagy sikert aratott regényei, vagy azok a versek és novellák, melyeket a *Nagyvilág* közölt az elmúlt években. És most ezt bizonyítja ez az antológia is.

[illegible] nevét a spanyol „Aranyszázad" klasszikusaihoz, mindenekelőtt Quevedóhoz és Góngorához fordultak. Társadalmi hivatástudatuk, politikai feladatvállalásuk szintén újdonság elődeikhez képest. Közülük *Washington Delgado*, *Germán Belli* és *Alejandro Romualdo* versei talán a legkiemelkedőbbek. *Delgado* „Globetrotter" és *Romualdo* Karének Tupac Amaruhoz... című versére bizonyára sokan emlékeznek majd.

A harmadik, 1940 körül született generáció, a tiszta és az elkötelezett költészet szintézisének megteremtésére törekszik. Példaképe, s egyben jelképe, a perui gerillaharcokban elesett *Javier Heraud*, aki a költészet, a harc és az élet egységének lehetőségét testesíti meg e csoport szemében. E fiatalok közül *Corcuera*, *Martos* és *Cisneros* neve érdemel feltétlenül említést.

A fordítások végig meggyőzőek, különösen Orbán Ottó, Majtényi Zoltán és Tótfalusi István munkája kiváló, de dicséret illeti András Lászlót, Tellér Gyulát és Viola Józsefet is. A *Szobor a tengeren* című antológia egészében sikerült vállalkozás, amely nemcsak egy régen meglevő hiányosságot pótol, hanem verseinek többségével gyönyörködtet is. Várjuk Latin-Amerika többi, nem kevésbé érdekes nemzeti költészetét bemutató utódait.

Csuday Csaba

a szerző — az egész országra érvényes szellemi és erkölcsi tabló kerekedik ki művéből.

Politikai alapkönyv és jó szépirodalom a Reggeli órák; az önvizsgálat és az önismeret valóságbeli hiányának példatára. Egyúttal hatalmas kérdőjel: vajon helyet cserélnek-e az ítélkezők az oktalanul félreállítottakkal, hogy emberséges társadalmat teremtsenek, vádaskodásoktól, keserűségektől menteset.

Nemcsak a téma, nemcsak a gazdag életanyag teszi érdekessé, de Pardau tömör, tárgyilagos stílusa is vonzóvá teszi a regényt, *Belia György* kiváló fordításában.

Kurucz Gyula

— De miért öt és fél?
— Mert nem *hat*.

Franyó István

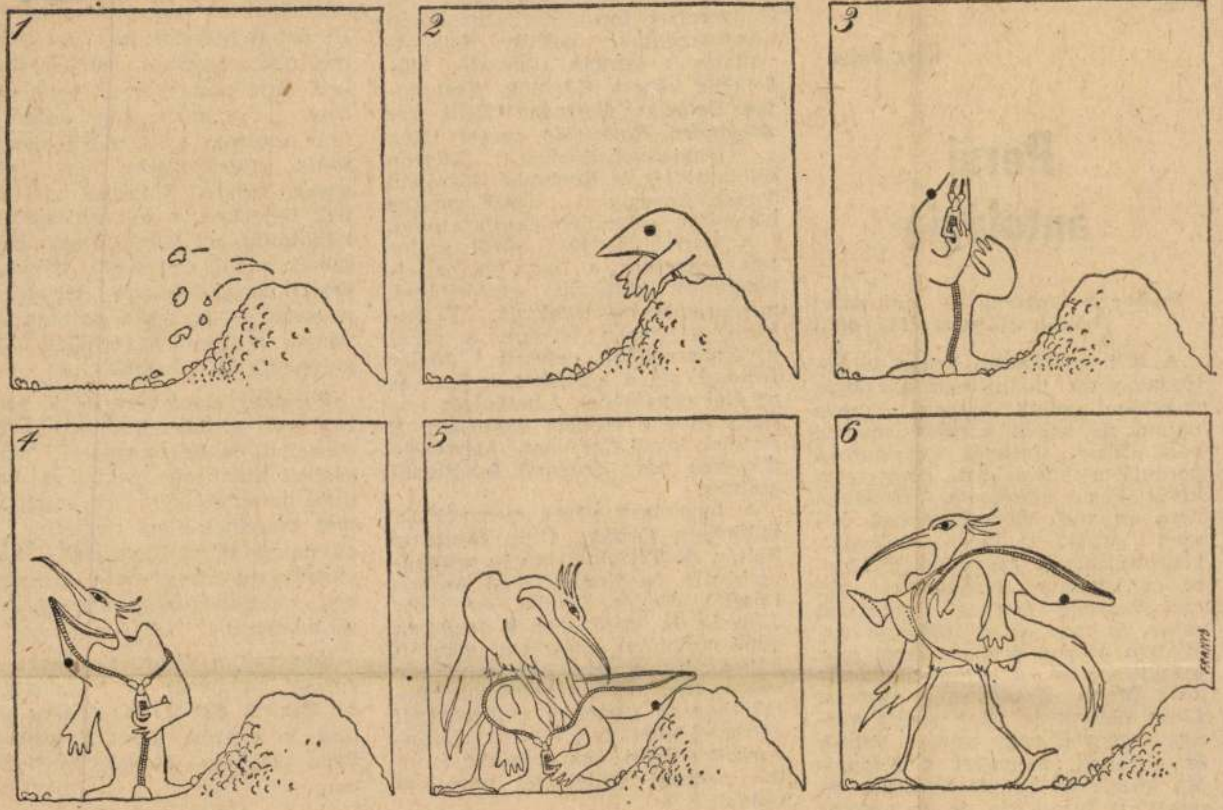

Franyó István: Metamorfózis

Élet és Irodalom, Bp.
1976. JÚNIUS 26.
XX. évf. 26. sz. 9. lap.

olvasónak címezve. Bizalmasan, a beavatás szándékával. Amelyre — mintha nem tudná — nem lehet máshogy reagálnunk, mint hogy bizalommal elfogadjuk a közeledést.

Rácz Péter

Perui antológia

Szobor a tengeren — Mai perui költők (Európa, 185 old.)

A XX. sz.-i perui líra a világirodalomnak talán csak egy olyan nagyságot adott, akinek a neve nálunk is széles körben ismertté vált: *César Vallejót*. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy rajta kívül Peru költészete, irodalma nem érdemel több figyelmet. Hiszen gazdag kulturális öröksége, közelmúltjának kegyetlen története és izgalmas kérdésekkel teli mai valósága értékes irodalmat sejtet. S hogy ez az irodalom valójában milyen értékes, arról már meggyőzhették a magyar olvasót *José María Arguedas* és *Vargas Llosa* nálunk is nagy sikért aratott regényei, vagy azok a versek és novellák, melyeket a *Nagyvilág* közölt az elmúlt években. És most ezt bizonyítja ez az antológia is.

(Salinas, J. Guillén, León Felipe) vallják mesterüknek, poétikai ideálért is hozzájuk, illetve a spanyol „Aranyszázad" klasszikusaihoz, mindenekelőtt Quevedóhoz és Góngorához fordultak. Társadalmi hivatástudatuk, politikai feladatvállalásuk szintén újdonság elődeikhez képest. Közülük *Washington 'Delgado, Germán Belli* és *Alejandro Romualdo* versei talán a legkiemelkedőbbek. *Delgado Globetrotter* és *Romualdo* Karének Tupac Amaruhoz... című versére bizonyára sokan emlékeznek majd.

A harmadik, 1940 körül született generáció, a tiszta és az elkötelezett költészet szintézisének megteremtésére törekszik. Példaképe, s egyben jelképe, a perui gerillaharcokban elesett *Javier Heraud*, aki a költészet, a harc és az élet egységének lehetőségét testesíti meg e csoport szemében. E fiatalok közül *Corcuera, Martos* és *Cisneros* neve érdemel feltétlenül említést.

A fordítások végig meggyőzőek, különösen Orbán Ottó, Majtényi Zoltán és Tótfalusi István munkája kiváló, de dicséret illeti András Lászlót, Tellér Gyulát és Viola Józsefet is. A *Szobor a tengeren* című antológia egészében sikerült vállalkozás, amely nemcsak egy régen meglevő hiányosságot pótol, hanem verseinek többségével gyönyörködtet is. Várjuk Latin-Amerika többi, nem kevésbé érdekes nemzeti költészetét bemutató utódait.

Csuday Csaba

lom felelőssége, emberiesítése, a szocialista humánum megmentése.

Paul belátja, lehetetlen a tévedések elkövetésekor mindig számonkérni az embertől a hibáját. De azt is megérti: ha a hibák megsokszorozódnak, egyszer hozzá kell látni ahhoz, hogy jóvátegyék őket „...a történelmet csak azután éreztem meg, mikor megvalósult, s elképedtem, hogy részt vettem benne." Elvtársai nem néznek magukba, s aki ezt számonkéri tőlük, azt félreállítják. Hősei sorsát végül nagyszerű, példázatértékű megoldásokkal teljesíti ki a szerző — az egész országra érvényes szellemi és erkölcsi tabló kerekedik ki művéből.

Politikai alapkönyv és jó szépirodalom a Reggeli órák; az önvizsgálat és az önismeret valóságbeli hiányának példatára. Egyúttal hatalmas kérdőjel: vajon helyet cserélnek-e az ítélkezők az oktalanul félreállítottakkal, hogy emberséges társadalmat teremtsenek, vádaskodásoktól, keserűségektől menteset.

Nemcsak a téma, nemcsak a gazdag életanyag teszi érdekessé, de Pardau tömör, tárgyilagos stílusa is vonzóvá teszi a regényt, *Belia György* kiváló fordításában.

Kurucz Gyula

Franyó István

Franyó István rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 29.

XX. évf. 22. sz. 9. lap.

Részben ennek köszönhető, hogy néhány riportformába öntött, megzenésített, illetve megszemélyesített publicisztikai írásmű olvasása közben nem az élet lüktetését, hanem a szerkesztett példák szimmetriáját éreztük.

Mindez — természetesen — nem egy kötet, hanem egy műfaj gondja. Egy műfajé, amelyről egyetlen tájékozott olvasó sem állíthatja, hogy válságban volna. Ellenkezőleg, a Magyarország felfedezése sorozat nagylélegzetű vállalkozásai mintha felszították volna az írók riporteri ambícióit is. *Moldova György* — akinek vasutas riportja a kötet minden írásánál izgalmasabb — például ebben a műfajban találta meg a maga legsajátabb írói arculatát. Az is lehet, hogy az időszaki kiadványok terjedelmi korlátaival bírkóznak nehezebben az írók.

A küzdelem, a riport műfajának esélyei szempontjából biztatók az Írószemmel 1975 legjobb, felfedező írásai. *Dezséry László* tényekben és problémákban gazdag, mozgalmas cigányriportja, *Nyerges András* okosan kritikus Angyalföldi próbafutása, *Katona Éva* és *Szekulity Péter* az életformaváltás konfliktusairól közreadott tudósításai jelzik azt az utat, amelyen prózánk felderítő osztagának, az irodalmi riportnak haladnia kell.

szavú, kemény és gondolatteremtő novellát kerekíteni a második világháború utáni világirodalom két agyonnyúzott és nemegyszer szenvelgésekbe fúló témájából: a nagyapák és nagyanyák életalkonyáról, valamint a gyerekek, meg az irántuk közömbös, vagy rosszindulatú külvilág (dosztojevszkiji) konfliktusáról.

Az otthonosság golfárama melegíti át a fiatal azerbajdzsán író, *Akrám Ajliszli* gyerekszemmel láttatott falusi történetét, *A nagymama dohányzacskójá*-t. Tökéletes jellem- és állapotrajz, a szó szoros értelmében *halál*pontos megfigyelések hitelesítik létezés-törvényűvé a litván *Petras Cvirka* írását egy százéves parasztember végső búcsújáról *A tölgy gyökerei*-ben. A történelmi korszakváltással találkozó öregek tétova reményeit s emlékeik után síró örömét is felmutatja, szívet szorító érzékletességgel *Nurmurát Szárihánov*, a második világháborúban fiatalon elesett, ígéretes novellista műve, a *Búcsú a nomádsátortól*.

A modern — képzettársításokkal vagy vezérmotívumrendszerrel dolgozó, s ezért (bizonyos gyakorlattal) könnyen előrelátható kimenetelű — prózatörekvésekkel ellentétben már-már feledni kényszerült élve-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Franyó István, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 ÁPR 4

1021

Franyó István: A rajztoll képes rá

szürnaturalizmus, aminek nálunk *Csernus Tibor* volt a fő mestere, ó két évtizede, s amely — ne fedjük — csupán segítség volt ahhoz, hogy a magyar festészet oldjon a posztimpresszionista hagyomány akkor már bénító szorításán.

A szürnaturalisták társaságának egy-két tagja ma is valamiféle szürrealizmust és valamiféle naturalizmust művel. De már a korábbitól eltérő értelmezésben. Ennélfogva a kritika nem szürnaturalizmust emleget, hanem inkább hátsóvadászatról és kommercializálódásról beszél, kétségkívül szemkápráztató műveik láttán. Eigel — mit is tehetne? — ehhez a kommerszra hangolódó szürnaturalizmushoz igazodik. Csak éppen amennyire tőle telik, leplezi. Szürke fátyollal vonja be képeit.

Ezért aztán nem lehet eldönteni: nem tud-e igazán rafinált képeket festeni, vagy éppen ellenkezőleg: olyannyira rafinált, hogy küzdelmet sejtető előadásmóddal palástolja ügyességét. Nehogy rájöjjünk a csalafintaságra. Arra, amiről *A temetés nyolcadik napja* című panója, ez a vészkiáltó kezekből és borzongató csontokból font rettentő kompozíció tanúskodik: Eigel festészete modernkedő gesztusoktól hangos és modorosságoktól hemzseg.

tivumok (tenyér, [illegible] szárny) keltenek bennünk egyáltalán nem szellemi feszültséget. Inkább türelmetlenséget. Távolról egy-egy szőnyeg élénk színfolt; nézőközelben azonban kiderül: rossz grafikákat látunk, kusza, olykor léptékzavaros kompozíciókat. Az ember szinte sajnálja a nemes és drága gyapjúfonalat, amiből a gobelin készül. Azt már csak halkan jegyzem meg: a szövés nem kis fáradságba és pénzbe kerül.

Hogy ezen felül mi a tanulság? Talán az: Eigel képei előtt ügyességet, Tassy munkái előtt nehézkességet érzékelünk. De valójában az ügyesség és a nehézkesség — meg az ellentétük is — csak látszat. Nagyon hasonló ez a két életmű: abban például hogy túldimenzionált. Miként a kiállítás, amelynek szerényebb helyet is el tudtam volna képzelni, mint éppen a Műcsarnok három termét. A legnagyobbakat.

Ø Franyó Zoltán

1906. graf.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Tanulmányfej, szénrajz

60 k.

Živena nöegplet X. 157

M. D. K.

FRARDOCHLIB Emanoil

1922-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp .1954.335.1.

Frantz Frasch /Prosch?/

Komáromi kőfaragó kap. megbízást almási márványból készítendő ajtókeretek kifaragására. 1770. /Eger, Széchenyi u. 15, jezsuita templom./

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köl.
Budapest, 1972.

5360

ANT. F R A S T, textiofestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 407.- Herr ANT. F R A S T
Felvétel ideje: 1829. 4. Sept.
Hová vették fel: Güns, /Kőszeg/. 162.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A Textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

FRANZ F R Á S T , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 291.- Herr FRANZ F R Á S T
Felvétel ideje: 1811. 16. Sept.
Hová vették fel: Schapring,/ Csepreg/. 160.old

DOMONKOS DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi Festőcéhek
I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

FRAST JÁNOS, textilfestőmester

A soproni céh 1850 körül már a környező helységek mestereit is kezdte felvenni soraiba. 1851-ben már "Haupt-Laden", főcéhnek nevezték magukat. 1850-72 közt 14 helység 22 mesterét vették fel.-A céhhez tartozó mesterek:
14.-Frast János, Csepreg, 1871.
131.old. 66.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I, A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr. 1984.

JOH. FRAST, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Stadt Pressburg.
Név.-59.- Herr Joh. Frast
Felvétel ideje: 1777. 25. Augs.
Hová vették fel: St.Loretta, / Lorettom/. 155.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

JOHANN F R A S T , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 248.- Herr Johan F R A S T
Felvétel ideje: 1807. 31. Aug.
Hová vették fel: Gümsz, /Kőszeg/. 159.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve. 16. Győr, 1974

JOHANN F R A S T, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 470.- Herr JOHANN F R A S T
Felvétel ideje: 1847. 6. Mai.
Hová vették fel: Schapring,/ Csepreg/. 163.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Frantz János
kikfestő

Frantz János és felesége kikfestők
Csomándolgoznak.

Faragó Ilona: A kikfestő
Nők Lapja, 1975. jul. 5. – 18 oldal,

FRAST KÁROLY, textilfestőmester

A soproni céh 1850 körül már a környező helységek mestereit is kezdte felvenni soraiba. 1851-ben már "Haupt Lade", főcéhnek nevezték magukat. 1850-72 közt 14 helység 22 mestrét vették fel. A céhhez tartozó mesterek:
13.- Frast Károly, Devecser, 1857.
131.old. 66.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr. 1984.

FRAST KÁROLY, textilfestőmester

A soproni céh már 1850 körül a környező helységek mesterei is kezdte felvenni soraiba. 1851-ben már "Haupt-Laden", főcéhnek nevezték magukat. 1850-72 közt 14 helységből 22 mestert vettek fel. -A céhbe tartozó mesterek:

9.- Frast Károly, Csorna, 1857.

131.old. 66.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A Textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

SEB. F R A S T , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Käis: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Satdt Pressburg.
Név:.- 411.- Herr SEB. F R A S T
Felvétel ideje: 1829. 17. Sept.
Hová vették fel: Csorna. 162.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyaror zági festőcéhek I. A texfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Frank [ ], kékfestő-

csornai kékfestő-

Szénási Éva - Kiszekajtás, hejgetés, kelemenezés 2.

Esti Hírlap, Bp. 1977. május 23

Frasz Pálné.

Fiatal népművészek országos kiállítását rendezték meg a Felvári úti Fő. Műv. Házban, melyen csomai kékfestő mintái szerepelnek.

(t. s.): Láttuk.
Új Ember, 1972. júl. 23.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Frast házaspár látogatása

1972 DEC 17

Magyar Hírlap

TÉVÉNAPLÓ

TEGNAP, SZOMBATON, az esti műsorban a hatvanéves *Boldizsár Iványt* köszöntötte a televízió, vagy inkább azt mondhatnánk, Boldizsár Iván köszöntötte ismét jó ismerőseit, a tévénézőket. Hisz a *Túlélők* íróját nem kellett bemutatni a képernyőn, mindnyájan jól emlékszünk színes, élvezetes útibeszámolóira, tévépublicisztikáira. Tévéjegyzeteit hallgatva-látva, mindannyiszor az az érzésünk volt, Boldizsár Iván szellemes könnyedséggel megírt s előadott beszámolóiban többről, másról is beszél, mint ami szigorúan vett témájához tartozik, mintegy annak bizonyságául, hogy szerteágazó és sokoldalú kulturális-közéleti tevékenységét végezve, *írói szemmel és írói igénnyel* jár a világban. Tegnap szépírói munkáiból mutatott be két rangos alkotást a tévé: a Túlélőket néhány éve a Katona József Színház játszotta, a dráma most a képernyőn újjászületett, s tömörebb, sűrítettebb változatában nem kevesebb aktualitással vallott arról a felelősségről, melyről a háborús embertelenség „túlélőinek" az új nemzedék előtt vizsgáznia kell. S az író, aki minden alkotásában századunk nagy kérdéseire keresi a feleletet, *Névrokon* című elbeszélésében is, drámai hitellel, hasonlóképp a *felelősségről* beszélt. Mint ahogy minden írásában, elméleti cikkeiben és útikönyveiben is végső soron ez érdekli.

Mi sem bizonyítja ékesebben, hogy Boldizsár Iván olyan szenvedélyes betűvető, aki egyetlen percre sem feledkezik meg a leírt betű — nemkülönben az éter hullámain világgá induló szó — emberi, társadalmi hatásáról. Születésnapi műsorában *Horváth Z. Gergely* rendező irányításával kiváló színészek segítették gondolatainak tolmácsolásában: *Iglódi Istvánt, Szacsvay Lászlót, Szegedi Erikát* külön is ki kell emelnünk.

Moszkva és a moszkvaiak címmel láthattuk *Megyeri Károly* riportműsorának első részét, mely Moszkva hétköznapjait, hétköznapi eredményeit és gondjait kívánja közel hozni a magyar tévénézőhöz, bemutatva, hogyan, milyen körülmények közt élnek a moszkvaiak. Az első negyven perc jól, érdekesen sikerült: bekalandoztuk Moszkva utcáit, megismerkedtünk a moszkvai taxisofőrök „veteránjával", akinek taxis élményeiből írt riportkönyve immár második kiadásban is elfogyott, ellátogattunk a moszkvai metróba, mely a moszkvai közlekedés 35 százalékát bonyolítja le, s megtudtuk azt is, hogy a hatalmas távolságokat a világváros lakói jószerivel gyorsabban teszik meg, mint ahogy mi közlekedünk. De ami a leglényegesebb: a riportfilm azokhoz is emberi közelbe hozta Moszkvát, akik még nem jártak a szovjet fővárosban.

Heinrich Heine verseiből hallottunk összeállítást a költő születése 175. évfordulója alkalmából. A verseket, prózarészleteket tolmácsoló fiatal színészekről — elsősorban *Benedek Miklósról, Kozák Andrásról, Tímár Béláról* — csak elismeréssel szólhatunk; az emlékműsor mégis — annyi jól sikerült, költőien megkomponált verses tévéprogram után — kissé iskolásan hatott: a *Kálmán György* által előadott összekötő szöveg didaktikusan, nehézkesen igazított el Heine nagyszerű életművében.

MA, VASÁRNAP, a modern magyar irodalom anekdotázó íróegyénisége, *Illés Béla* tévéfilmjét látjuk. Az *Aranyliba* szerzője a humoros, derűs, szórakoztató felszín alatt is a történelemről s a történelem olykor tragikus igazságairól vall. Illés Béla meseszerű-valódi történetének főszerepeit *Bálint András, Bodnár Erika, Básti Lajos, Madaras József alakítja.*

A televízió nemrég tragikusan elhunyt fiatal munkatársai, *Vinkler György* és *Mertz Nándor* készítették *A csornai kékfestő* című kisfilmet, amely bemutatva a Frast házaspárt, egy érdekes mesterség múltjával és jelenével ismertet meg.

—i —s

[illegible] anogyan Haydn vagy Beethoven a nyugat-európai dallamvilág alapjára helyezkedett ösztönösen, úgy ő a magyar népzenén építkezik, de szándékkal, tudatosan. Ezzel jut ő is klasszikai stílushoz, de persze, *keletihez*. S ha fölvetettem előtte, mi volna, ha olykor-olykor visszatérne a közérthetőbb ifjúkori modorára, azt szinte sértődötten utasította vissza. „Te is félmegoldást akarsz? A kijárt utak lusta továbbrovását?!" — így pirongatott.

Az első világháború idején a betetőző nagymesterekről társalogtunk, amilyen Bach vagy Beethoven. Olyasfélét mondtam, hogy az összefoglaló, magas rendű stílusok százados fejlődés tetőpontján állnak elő, amikor a vezető géniuszok lényegére szűrik a korszak teljes hozamát. Helyeselte megjegyzésemet, de hozzáfűzte: „Mégis szívesebben élek most, amikor valami új dolog indul."

SUGÁRZOTT RÓLA az erkölcsi érintetlenség és biztonság. Emberi gyengéi sem erkölcsi hiányok. Onnan származtak, hogy teljesen alárendelte magát a magyar népi zene ügyének. Ha látszólag igaztalanul bánt valakivel, ennek az ügynek védelme húzódott meg a háttérben. Bárkit képes volt elejteni, aki hátráltatta céljait. S oly biztonságosan intézkedett, hogy társakra sem szorult, csakis alárendelt kiszolgálókra. Ebben az egyetlen Bartók volt kivétel.

Lelkivilágának itt lelhető a kulcsa. Művészi életművét és a magyar népi erők

ta beállítani a megfelelő erőket. E[illegible] dolatok alapjai kétségtelenül ésszé[illegible] Mert ha a népzene erői kiáradna[illegible] közvetve is használ a nép ügyéne[illegible] is világos, hogy nemzeti érzés nélkü[illegible] lehet nemzeti kultúrát építeni. S[illegible] volt a gyűjtőmunka, hiszen szinte k[illegible] ban leltük népzenénk legősibb r[illegible] Az álmagyar, félmagyar zeneszerz[illegible] akolbólítására pedig semmi sem lá[illegible] hathatósabbnak, mint az ő komp[illegible] eljárása: mindenképp a paraszti m[illegible] alapján. Elsősorban magát a népzenei *anyagot* kellett beárasztani a művészi vérkeringésbe. Innen Kodály fanatizmusa.

VAN AZ ILYEN EGYOLDALÚSÁGRA más nevezetes példa is. Wagner nyíltan kifogásolta Lisztnél, hogy nem alkot színpadi műveket. Az 1850-es, 60-as évek újromantikájában a színpadzenei irány kecsegtetett legnagyobb hódító erővel. Mivel azonban Lisztet másfelé húzta tehetsége, a wagneri propaganda másodrangú szerepre kárhoztatta őt. (Annak ellenére, hogy a stílus alapozója és kiépítője éppen Liszt volt!) A mind hevesebb siker Wagner malmára hajtotta a vizet. Ebben pedig nem kis része volt a wagneri hírverésnek, zenepolitikának. Az efféle politika azáltal hódít, hogy fanatikus művészi hit az alapja, és parancsuralmi hajlam a végrehajtója. Így keletkezik a művészeti párturalom. Wagner diktátorságát az a gondolat fűtötte, hogy az ő operai reformja az emberiség újjászületésé-

[illegible] jes „Háry János", a nagyszabású táncpoémák, a csodálatos kórusművek többsége, a „Psalmus Hungaricus" alapmotivikája: mind-mind erre vezetendő visszsza, erre az egyéni hajlamra. Itt, keleti Európában, a népi műzene úttöréséhez így volt szükséges és hasznos. Ezért hatott annyira, ezért utánozták úton-útfélen, nemcsak nálunk, hanem mindenfelé. Ámde az ilyen időlegesen hasznos módszer nem örökéletű parancs és még kevésbé kötelező. Lehet az ilyenfajta tehetség nagyszabású, remekművekre hangoló és átütő sikerekre vezető; de semmiképp sem egyedül üdvözítő vagy ősképi.

A VISSZATEKINTŐ, történelmi szemlélet köteles az ide irányuló tényeket leszögezni. Ezért fektetek súlyt rá, hogy emlékezéseim megőrizzék a magyar zeneművészet hérosznak ezt az oldalát is. Ellenkező esetben a fennmaradó arckép egyoldalú, hiányos volna.

1021

Fraszt Pál és Pálné kiállítása

1978.VIII.25. 10,15 Petőfi BJ.

Néhány szó zene közben

- a Rábaközi napok alkalmából szép kiállitásokat láthattunk Csornán. Az iskolában a Győr megyei faragók, fazekasok és himzők mutatkoztak be. A müvelődési házban pedig a hirneves kék festő házaspár Fraszt Pálék. A kiállitást a müvelődési ház müvészeti előadója rendezte.

- Potyondi Ottó vagyok. 100 éves mintákkal is dolgoznak ugy, hogy már most lehetne muzeum. Valami husz vagy ahrminc városban volt most már kiállitásuk.

- És a csornai lányok, asszonyok viselik ezekből az anyagokból a ruhákat?

- Viselnek és vásárolnak ruhához anyagot, de még az az igazság, hogy Csornán nem futott annyira be, mint amilyen jelentősége van.

- És még a csornai házakban sem találkozott ilyen függönyökkel teritőkkel?

- Függönyöket inkább találni és asztalteritőknek, azoknak használják.

- Igen, egy fiatalasszony nemrégen mondta nekem, hogy miért idegenkedik mint ruhaanyagtól a kék kartontól. Mert ugy emlékszik, hogy a nagymama mindig ilyenben járt, mert valamikor a legszegényebbek jártak kékkartonban.

- Igen, csak az idő ujból elhozta azt, hogy ismét a régi a divat és most lett igazán ujból népszerü. Népi együttesektől, különböző folklór együttesektől kapnak megrendeléseket. Igy például Sárvárról, Ajkáról és hát állandóan van külföldi megrendelésük is.

- A csornai muzeumban diáklány helyettesiti a szabadnapos muzeumvezetőt. Azonban ugy látom máris szakszerüen látja el feladatát. Milyen pályára készül?

- Idegenvezetői pályára készülök, Tóth Mártának hivnak.

-Gyakoroljuk egy kicsit az idegenvezetést.

- Itt a falon, amint itt látjuk is mestergerendák vannak, itt a vitrinekben pedig hát különböző himzések. Itt ~~va~~- például vannak ilyen szőttes törülközők, ingek.

- Ezek nem akármilyen mestergerendák, mert gyönyörüszépen kifaragták. Az egyik 1868-ban készült, a másik pedig 1918-ban. Nemcsak faragott, de festett is. Aztán külön helyet kapott a vitrinben höveji csipke. De meg is érdemli, mert egészen csodálatos. Ilyenben jártak a kapuvári asszonyok, a gazdag kapu-

vári asszonyok, de tulajdonképpen ez a csipke Hövejen ~~kívül~~ készült, ahol olyan szegényasszonyok készitették valamikor, akik nem engedhették meg maguknak, hogy ilyenben járjanak.

- Itt pedig különböző kiegészitő öltözékek vannak.

- A szanyi különösen diszes, csupa selyem.

- Igen. Itt az első teremben hát itt történeti emlékek vannak.

- De még valamit a szanyiakról, akik közismerten jó táncosok dalosok és ott mindmáig él ez a népviselet vagy pedig már csak ugy szedték össze?

- Nem tudom, sajnos ezt nem tudom.

- Mindenesetre a századfordulón még gyönyörüszép volt ez, itt akontytartókból és egyéb viseleti darabokból is láthatjuk.

- Igen, hát itt az első teremben, mint már mondtam, Csorna története. Csorna hires mezőváros volt, hát elég régen volt és a 48-as Szabadságharc idején itt volnult át Kmetty György és itt elég sok emlék is van abból az időből. És azon kivül itt a II. világháboru ideji emlékek láthatók.

- Igen, igen szép kiállitást láthattunk fiatal festők müveiből.

- A Győr Sopron megyei fiatal képzőművészeknek történt egy kiirás amire több száz pályamü érkezett és ezek közül egy válogatás ke rült ide.

- Megálltam és hosszasan időztem Patai Éva képe előtt, ez a kép cime: Bontáátok le a falakat. A béke jelképe ez, hogy "bontástok le a falakat" azokat a falakat, amelyek elválaztják egymástól az embereket. Aztán van itt még néhány szép alkotás, bár mindegyik kép megérdemelné, hogy külön beszéljünk róla. És ki az első dijas?

- Benkő Máriann, fiatal, még az átlagosnál is ha lehet mondani fiatalabb.

- Hány éves?

- Tudtommal harminc.

- A riporter Nagy Piroska volt.

FRÁSSKA JOSEFF, asztalos

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/1,2/,1:II. 2:III. asztalosmester

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII.-IX. 1966-67. Székesfehérvár

Frast,kékfestő

Csornán volt műhelye.Nemzeti feliratu kékfestőduca van a pápai kékfestő Múzeumban a múlt század közepéről
181.old

Domonkos Ottó: Haladó mozgalmak tükröződése a Kékfestés mintakincsében 177.old

Arrabona,11.-Xantus János Múz.Győr.1969.-Győr-Sorpn Megyei Nyomda,Győr

Frast,kékfestő

7.ábra.Nemzeti feliratú minta.Csorna.Frast műhely.
Kékfestő-minta. Mult szazad közepe. Fekete repr.
182.old

Domonkos Ottó: Haladó mozgalmak tükröződése a Kékfestés mintakincsében 177.old

Arrabona,11.-Xantus János Múz.Győr.1969.-Győri Sopron Megyei Nyomda.Győr

M.D.K.

Frastya János,asztalos m.

Veszprémi mester.+ 1875,IV.15.-én,45 éves korában.

Batári Ferenc:XIX.századi veszprémi asztalosok.

250.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.I.Veszprém,

1963

FRAST ANTAL, kékfestő

János pozsonyi, majd kőszegi mester fia. Az apai műhelyt 1829-ben ő veszi át Kőszegen, szeptember 4-én veszi fel soraiba a pozsonyi céh. 109.old.6.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST FERNC, kékfestő

A csornai mühely alaprajza.1900. 8.ábra. 117.old. "plan der Dampffärberei des Herrn Franz Fraszt in Csorna". Fekete repr. A felirat téves, mert Károlyról van szó.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőmühely 109.old.

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST FERENC, kékfestő

Jánosnak, a pozsonyi, majd Kőstegi mesternek a fia.
A pozsonyi főcéh bejegyzése, mint csepregi mestert tart
ja számon 1811-ben. 109.old.4.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve,
1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST IMRE, kékfestő

A csornai Károly öccse Kaposvárott dolgozott/János/, ennek gyermekei közül Imre és József/később Faludira magyarositott/folytatták a mesterséget. 1910-ben gépesitettek. 1969-ben számolták fel az üzemet. 119.old. 35. jegyz.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve. 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST JÁNOS, kékfestő

Pozsonyból 1801-ben Kőszegre ment. A polgárkönyv bejegy
zése szerint: "Frasz t János Loretto nevezetű N. Sopron va
vármegyei Helységből való festő mesterember papista i
irástudó... in numero civium bevétetett". 109. old. 3. jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109. old.

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve,
1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdavall.

FRAST JÁNOS, kékfestő

A család őse, akit 1777-ben a pozsonyi "Schön-und Schwarzfarber"céh mint lorettói mestert jegyzett be főkönyvébe. 109.old. 2.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST JÁNOS, kékfestő

6.ábra.-A csepregi Frast Ferenc János nevű fiának vándorútja.-1837.X.14-1839.Ix.25.között. Térkép. Fekete repr. 114.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FIAST JÁNOS, kékfestő

A csornai Sebestyén fia. A soproni céh 1855-ben felvett
te és-mint inast-fel is szabaditotta, mostohaatyja/WISS
WISSZAUER MÁTYÁS/igazolta, hogy a mesterséget kitanulta.
Csepregen lett önálló. A soproni céh jegyzőkönyve sze-
rint 1871-ben inast szabaditott fel. Gyermektelenül hal
halt meg 1900-ban, műhelye idegen kézbe került. 115.old.
18. jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. évkönyve,
1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST JÁNOS, kékfestő

A csornai Károly öccse, szintén e mesterséget tanúlta. Kálfestőcsaládba nősült Kaposvárott és átvette apósa C Cekli Erazmus 1865-ben alapitott műhelyét. Gyermekei közü zül Imre és József/később Faludira magyarositott/folytatta a mesterséget. 1910-ben gépesitettek. 1969-ben szá molták fel az üzemet. 119.old. 35.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST JÁNOS, kékfestő

Pozsonyi, majd Kőszegi mester. Gyermekeim közül Ferenc, Antal és Sebestyén a festőmesterséget tanúlta. A pozsony főcéh Ferencet, 1811-ben, mint csepregi mestert tartja sz számon. Az apai műhelyt 1829-ben Antal veszi át Kőszegen szept. 4-énveszi fel soraiba a pozsonyi céh. 109.old. 4.és 5.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,-Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST/FALUDI/JÓZSEF, kékfestő

A csornai Károly öccse Kaposvárott benősült egy kékfe festőcsaládba/Cekli Erazmus/.Két fia Imre és József folytatták a mesterséget.1910-ben gépesitettek,1969-ben számolták fel az üzemet. 119.old. 35.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,-Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST/FALUDI/JÓZSEF, kékfestő

FRAST KÁROLY, kékfestő

Atyai jussát, 120 forintot, 1856-ban vette fel. Ez évben házasságot kot Pápán az odavaló Boros Annával. Wisszauer Mátyás kékfestő, mostohaatyja kérésére a sopron céh 1857. júl. 3-án céh tagúl velvesźi, mint devecseri festő mestert. 115. old. 20.-21. jegyz.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109. old

ARRABONA, A Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve. 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.Frast Károly,kékfestő

A csornai mühely vezetését már 1895-ben átvegette, mert 1896 májusában már az ő neve alattvkerült felvétel re egy inas az Ipartestületnél.Apja 1904-ben halt meg 71.éves korában. 119.old. 34.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőmühely 109.old.

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

id.Frast Károly,kékfestő

A csornai műhelyt már 1895-ben átadhatta fiának Károlynak,mert 1896-ban már ifj.Frast Károly alkalmazott egy inast.id.Frast Károly 1904-ben halt meg 71 éves korában. 119.old.34.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST KÁROLY, kékfestő

Csornán, mostohaatyjának házassága válságba került. Károly Devecserből visszatért Csornára az atyai műhelybe. 1869-ben már ő vesz fel inast a csornai műhelybe. 115. old. 23. jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109. old

ARHABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdavall.

FRASG

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt műhelye.Erdély területére szállitottak Csik megyén kivül Háromszék,Udvarhely,Maros-Torda, Nagy-Küküllő,Kis-Küküllő vármagyék néhány helységébe is.De inkább gyolcsot,amit fehérnaműnek dolgoztak fel. 152.old. 45.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA,Kanyos János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve. 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdavall.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornai üzemében 1910 körül 14 állandó munkás dolgozo
zott.1 gépész,3 a mosóban,2 a festőmedencéknél,1 a Per
Perrotine-gépnél,1 a cilindernél,1 a mángorlónál,1 rak
ta össze a mángorolt árút,1 a kész árú raktározásával
foglalkozott.3-4 segédmunkás segitett a mángorlásnál,
mosoásnál,teregetésnél,de vásározáskor a kocsisok is
ők voltak. 119.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve,
1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő.

Csornai mester.1930-ban halt meg.Fia Károly Bpestről visszatért és átvette az üzemet.A gazdasági válság alatt eladósodott és 7o.000 pengő adóság terhelte. Földbirtoka eladásával szanálta a gyárat.193x-33-ban átszervezték a gyárat,kis üzletet nyitottak ott és javult a helyzet.Az 1940-es évek elején már a második világháború konjunktúrája jelentkezett.119.old. 36.jeg

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.- 7.tábla.-3. Csornaiak köténymintája.. 1910 körül. 145.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY, kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.- 8.tábla. 6.Szanyiak mintája köténynek és ingnek. 146.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.-11.tábla.-1.-Ajtóruha,fehér-kék mintára,Szany. 149.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.- 11.tábla.- 2.-Ajtóruha sújtásos mintával. 149.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.- 13.tábla.-Fejkendők szélmintái. 19-20.század. 150.old. Fekete repr.

DOMOKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Annuus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.-7.tábla.-1-2.Kötény aljára csikminta,kapuváriaknak.1910 körül. 145.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.- 8.tábla.-1-10/a 6.kivételével/,Ruhára vagy ingre való minták.20.század. 146.old. Feketevrepr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán dolgozott,ott volt kékfestőmühelyük.-9.Tabla.
Asztalteritők szélmintája. 19-20.század. 147.old.
Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőmühely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve,
1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.-10.tábla.-Asztalterítők közepének a mintája. -19-20.század. 148.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdavall.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőmühelyük. -12.tábla.-Ágynemühu-zat-minták. 19.század és a 20.század eleje. 149.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőmühely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.-4.tabla.-3.Ruha,kötény törökös.-4-6.Kiflis,ágas-bogas,virágos ruhamináták 1950 körül. 141.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY, kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.-5.tábla.1-4.Kapuvári minták szoknyára, fehér, ill.kék "virággal". 142.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj,FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.-5.tábla.-Kapuvári és szanyi minták:ruhára,"gyertyás"ingre,köténynek"rózsás".1920-50 körül. 142.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.- 5.tábla. 9-12.Szanyi minták ruhára,kék virággal.1920-50 körül. 142.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.-6.tábla.-2. Ágas-bogas gas minta ruhára,a hegykőiek kedvelték nagyon,1920-50 körül. 143.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdavall.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.-3.tábla.-2-3.Ruha és kötényminták iparosnék számára. 1910 körül. 140.old Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestő műhelyük.-3.tábla.-1.Bárcák a váltómunka jelölésére. 1910.körül. 140.old.
Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll

ifj.FRAST KÁROLY, kékfestő

Csornán volt kékfestő műhelyük.-2. tábla. Az 1910-es években divatos kockás ruhaminták. 139.old.
Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll

irj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.-4.tábla.-1-2 Ruhaminta.
ta. 19.sz. 141.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve,
1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelye.Rábacsanakon csillagmintás dunyhahuzatról van emlékezés 1900 körül,amit 1910 táján már szalmazsákként használtak Szovátón. 143.old. 40.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csorna kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz Évkönyve, 1971.Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY, kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük.- 6. tábla.-1.Ruha-, köténymínta, tölgyfaleveles. Hegykő vidékén a zöldségesasszonyok kedvelték. 1920-50.körül. Fekete repr. 143. oldal

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST KÁROLY, kékfestő

1895-ben Berényi Pal Sopron megyéről irott monográfiájában irta a kékfestőkről, hogy gyári jellegel felruházott üzemeikben fel veszik a versenyt a gyarakkal Ekkor Csornán Frast Károly, Sopronban Geyschläger Adolf és Kluge Vilmos kékfestők ellátják a Fertő-vidék, Rábaköz lakosságát. 115.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve. 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán volt műhelye.1908-ban már behálózták a csornai
és a kapuvári járást viszonteladókkal.1910-es években
már a csepregi járásra és Moson megye déli részére is.
1914-16 között Csik megyét is vevőkörükbe vonták.27 csik
csikmegyei községbe küldték postán a csomagot,de ide föl
leg gyolcsot szállitottak. 144.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA,Kantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve.
1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST KÁROLY, kékfestő

Előbb devecseri, majd csorhai mester. Boros Annával kötött házasságából Károly, Anna, Teréz, Lajos, János, István, Mária nevü gyermekei születtek. Közülük Károly és János tanúlta a festömetsreséget. A műhely jelentős fejlődést ért el a következő években. 115.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA, Xantos János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve. 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdavall.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornán a gyár gépesitésével kapcsolatos munkákat Novák Déhes kőmüves végezte."Tek Ifju Frast Károly úrnak újonan épitett Festő Gyárának munkáloti Terv kivitele"felirattal nyújtotta be a rajzokat és a költségvetést Novák.Erre 1900-ban került sor. 118.old. 31.jegyz

DOMOKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST KÁROLY, kékfestő

Sebestyén fia Csornáról. Valószinüleg valamelyik nagybátyjánál tanúlt Kőszegen vagy Csepregen. 1855-ben a soproni céh irataiban Devecser város által kiállított bizonyitványról olvashatunk: "...bizonyitjuk, hogy Frast Károly kitanúlt Vászon festőt...Mező Városunk lakosai oráiba felfogtuk..és Merk János Festő Mesterelhalasa által a Vászon Festőknek amúgy is hiányt szenvedő..Mező Városunk.". 110.old. 19.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfeytőmühely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Öccse János szintén e mesterséget tanúlta.Kaposvárott kékfestőcsaládba nősült és átvette apósa Cekli Erazmus 1865-ben alapitott műhelyét.Gyermekei közül Imre és József/később Faludira magyarositott/folytatta a mesterséget.1910-ben gépesitettek.1969-ben számolták fel az üzemet.119.old. 35.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST KÁROLY, kékfestő

Csornai mester.-7.ábra.id.Frast Károly és felesége. 1900 körül. Fénykép.Fekete repr. 114.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA, Kanizsa János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornai mester.Ámon Ilonaával kötött házasságából csak egy gyermek született,Károly,de ő már,mint tiszt viselő helyezkedett el a fővárosban,nem folytatta a mesterséget. 119.old.

BONOKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARHABOKA,-Xantus János Múz.-A Győri Múz.évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdavall.

FRAST KÁROLY, kékfestő

Az 1840-es évek elején a csornai műhely részt vett a "Honi" Védegylet mozgalomban. 5. ábra. A Védegylet "honi" mozgalmának idejéből való minta 1940. körül a csornai műhelyből. 114. old. 27. jegyz. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109. old

ARRABONA, - Xantus János Múz. - A Győri Múz. Évkönyve, 1971. Győr. - Győr-Sopron Megyei Nyomdavall.

FRAST KÁROLY, kékfestő

Csornai üzemében az 1910-es évek elején golgozott hosszabb ideig egy öreg német segéd, aki csak gépi formákat készitett másolva a régi formákat, ill. azok stilusában tervezett újakat. 135.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, -Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST KÁROLY, kékfestő

A magy.ipart pártoló propagandában már az 1840-es évek elején részt vett a csornai műhely a "Honi", Védegyleti mozgalom idején. Ekkor "Nemzeti" feliratu mintával is készültek a műhelyben kelmék. Kossuth szakállt viselt. 1894-ben a csornai ipartestület megalakulásakor őt választotta elnökévé. 116.old. 30.jegyz. 5.ábra.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,-Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST KÁROLY, kékfestő

Az ezredéves kiállitásnál a "Soproni Kerületi Kiállitasi Bizottság" felhivta a csornai ipartestület figyelmét Frast kékfestőgyárára is, hogy a kiállitáson vegyen részt. A 66 éves Frast tevékenyen közreműködött a szervezésben is. Ezért 1897-ben elismerő levelet kapott a ker. minisztertől. 115.old. 26.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, -Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

1906-7 táján újabb festőszobát épitettek.Az 1910-es években dolgozott a legnagyobb kapacitással.Ekkor 14 állandó munkása xxxx.jól megszervezett munkamegosztással termelt. A vásárok alkalmával 10-12 nő végezte az árusitást,akik rendszeresen alkalmazott emberei voltak az üzemnek. 119.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,-Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST KÁROLY, kékfestő

Ifj. Frast Károly csornai kékfestő halála után, 1930-b
ban a Bpesten, mint tisztviselő dolgozó Károly fia vett
te át a csornai üzem vezetését. 1952-ben halt meg.
Három fia közül Pál folytatta a mesterséget. Ő egyidei
egy segéddel, ma egyedül végzi a munkát. 129.old

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve,
1971. Győr. Győri-Soproni Nyomdavall.

RAST KÁROLY, kékfestő

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Az első világháború végén csökkent a forgalom.Textiln
nagykereskedői iparengedélyt váltott ki,vevőkorét ő la
ta el vászonárúval,de folytta a kékfestést is.Az olcsóbb
termelés érdekében 1927-28-ban villanyerőre állitották
át a mühely munkáját. 119.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőmühely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve,
1971. Győr. Győri-Soproni Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornai üzeme 1901-4 között közel 50 ausztriai gyárral és céggel volt kapcsolatban .A legnagyobb forgalmat a bécsi Isaac Mauthner & Sohn céggel bonyolitottái le.évi 30.000-40.000 korona értékben.De jelentős szállitmányok érkeztek a cseh gyárakból is. 121.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA,Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971. Győr. Győri-Soproni Nyomdavall.

FRAST KÁROLY, kékfestő

A csornai műhelyaz 1890-es években már kisebb gőzgéppel működött. 1898-ban 18 méteres gyárkémény már a teljes géesitést jelzi. 118.old. 31.old

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

ifj.FRAST KÁROLY,kékfestő

Csornai üzene a század elején húsz magyarországi céggel volt üzleti kapcsolatban.Első helyen a Magyar-Pamutiparral évi 40-50.000 koronás forgalommal.121.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkonyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST PÁL, kékfestő

Csornán volt műhelye. Ma is járnak még vásárra. A szanyi kapuvári, beledi, hegykői lakosok kesesik a kékfestőt. Az új világosabb indantrén kelméket is megkedveltették Frasték a kékfestőt viselő helységekben. Mindtöbben keresik ezeket városi rukákra is. 155.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA, A Győri Múz. Évkönyve. Xantus János Múz-1971 Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRASTPÁL,kékfestő

FRAST PÁL, kékfestő

Csornán volt kékfestőműhelyük. -14-tábla.1.Fejkendő részlete.-2.Zegzugos szoknya-ill.kötényminta.-3.Szőlőfürtös kötényminta.-4.Kötényminta.-Készitési udejük 1960. 151.old. Fekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST PÁL, kékfestő

A csornai műhelyben már csak egy medencében készül a hagyományos indigófestésü árú a rábaközi és a Fertő-parti falusi idősebb asszonyok számára. 121.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST PÁL, kékfestő

A csornai kékfestőgyár tulajdonosa Károly 1952-ben halt meg. Három fia közül Pál folytatta a mesterséget. Egy ideig egy segéddel, most csak egyedül dolgozik.
121.old

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

M.D.K.

Frastya József, asztalos m.

Adatok: 1857-től 1873-ig.

Veszprémi mester.+ 1883-ban 52 éves korában.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok.

250.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém,

1963

Frász József

Szigorló építész hallg.

1944–45.

Műegyetemi diákhár-

ferve

Repr.

Technika 1945.

247. f. 79. l.

T. Schmidt Jánoshi
amonynak
V Bp.

A hátralékos ház-
bére részletül felvettem
ma 70 kazar Hetven korona
marad 90 k. (kilenczven kor.) Körcsi pépes
a hátralékot mulhatlanul
[illegible]

Fraszt Pálné

kékfestő, „Ifjú Népművész" címet kapta

Simon László: A Kisz a népművészet ápolásáért és továbbfejlesztéséért

Népművelés 1970/11 40 old.

FRAST PÁLNÉ, kékfestő, népművész

Csornán volt műhelyük. A kékfestés népművészeti szintü
ú jjáélesztésén fárdozik Frastné, a "Népművészet ifjú
mestere". Régi minták alkalmazásával asztali futókat, kis
teritőket, szetteket, ruhaanyagokat készitett a Bpesten
megnyilt ifjú művészek kiállitására. A gazdag mintakincs
feléleszt ése lakáskultúránk számára való atmentése
fontos feladat. 155.old. 49.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve,
1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST PÁLNÉ, kékfestő

A csornai kékfestőüzem tulajdonosának a felesége a kékfestő városi alkalmazásának lehetőségeit keresve, 1970-ben a felszabadulási pályázaton termékeivel "A népművészet ifjú mestere "címet nyerte el. 121.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

1741. sept. 20

Frass Joh. Ingenieur-Hauptmanns

Baróti Adattár I–IV. 57.

Frass Johann

Fraser és Klein

nincs
Led
2

londoni építésze

l.

a m.

Bierbejtsört 1937

27 j. l.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egyl

Fraser és S. Klein

A Közmunkatanács városrendezési tervének pályázatán III. díj. (1871)

Lvod

Pásztor Mihály

A nagyötven éves Lipótváros

Bp. 1940. 203. l.

ır obscour által mondja:
A körvonalak gyengülnek,
vesznek. A mintázás ime
ásaiban bizonytalanná vá-
s ha ügyes kéz mintázza
az igazság, mert számtalan
ogy ügymondjam kettős éle-
t nyujtja, másikat az érzés.
, az igazság eltávolitásának,
, kiemelésének és a képzelet-
amely müvészet, név szerint

t Saskia. A feltámadás gon-
rajzolja "Lázár feltámasztá-
ár megemlékeztem róla.

et története.

ek 212.o.

Fraser Sándor

l. a

Siklóssy F K T tört. 1931

118, 119. l-

120. l-

125. l-

128. l

129. l-

130, 131. l-

280.

Fraser Sándor és

F. S. Klein

angol mérnökök

Budapest városrendezésére kiírt nemzetközi pályázaton 1871-ben a III. díjat nyerték.

Ívod

Vámos Bp. városképének

3. l. 4. l.

átalakulása

József nádor korától

kapj. ij. kg.

MMÉE közl. Havi Fur 1926.

miniszteri

elnöki titka

A Műemlékek országos Bizottság

Fraser és Klein

nincs
ied
s

l.

Siklóssy FKT. tört
280. l.

Europa

Könyvés laptérjestő vál. Rt.

Budapest

V Visegrádi út 36

Nyomtatvány

943 JUL. 1

Frantz Pálné

A "Népművészet mestere"

Szerszai mozaik

Csongrád megyei Hírlap, 1970. aug. 19.

Frasz Pálné

"Hajú Népművész" címet kapott

Székely Gabriella: Parachmeg és ócska-piac

Magyar Hajúság, Bp. 1970. aug. 28.

MDK

Frarzt Pálné, hímző

Az ifjú népművész kitüntetést kapta.

— : Kiváló népművelők és népművének, ifjú népművének kitüntetése 5.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. /9.

MDK

Fraser és F.S. Klein /London/.

Vámos F.: Budapest városképének átalakulása József nádor korától napjainkig. MMÉEKözl.Havi Füzetei 1926. III.évf.9-12.sz. 127-150.l.

MEK

Fraser

londoni épitész

Az 1871-ben kiirt nemzetközi pályázaton
/Az uj főváros: Budapest szabályozási tervének
kidolgozására/
az első dijat Lechner Lajos terve
a másodikat Feszl Frigyes terve
a harmadikat Klein és Fraser londoni épitészek
müve nyerte.

255-256.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Fraser S.

MDK

Az 1871-ben kiirt városrendezési pályázaton az első dijat ~~Lá~~ Lechner Lajos minisztériumi főmérnök, amásodik dijat, Feszl Frigyes , a harmadikat pedig. F.S. Klein és S. Fraser londoni mérnökök nyerték.

97.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

FRAST SEBESTYÉN, kékfestő

1842-ben halt meg, de vagyonának összeirása csak 1846-ban történt meg, amikor felesége harmadik házasságára készült Wissauer Mátyással, aki feltehetően segédként dolgozott a műhelyben. A leltárnak a mesterségre vonatkozó része 669 forintot tett ki. 112.old. 13.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve. 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST SEBESTYÉN, kékfestő

Csornai műhelyének termelése 1829-1841 között. 1829-2295 ről.+1831. 3511 ről.+1832. 3916 ről.+1833. 6653 ről.+ 1834. 7030 ről.+1835. 5669 ről.+1836. 3671 ről.+ 1837. 5514 ről.+1838. 6915 ről.+1839. 8375 ről.+ 1840. 8011 ről.+ 1841. 9896 ről. 112.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve. 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST SEBESTYÉN, kékfestő

Jánosnak egyik fia. János pozsonyban, majd Kőszegen dolgozozz. 1829. szeptember 17-én a pousonyi céh előtt, mint csornai festőmester került felvételre. Ő a csornai műhely alapitója. 109. old. 6. jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109. old.

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve, 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdavall.

FRAST SEBESTYÉN, kékfestő

Csornán Kránicz György szabómester özvegyét vette nőül. /Ekker Terezia/. Leanyát is örökbe fogadta. Házakat is megvette, amely a Csornai Prépostság területén állott, 1829-ben. 110.old. 8.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST SEBESTYÉN, kékfestő

Csornai műhelyének 1835-36-ban bekövetkezett visszaesésére nem találunk magyarázatot. Talán a mezőgazdaságban bekövetkezett rosszabbodás, vagy súlyos betegség lehetett az oka. 112.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve 1971.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST SEBESTYÉN, kékfestő

A mesterséget valószinüleg apjától tanulta és több évi vándorlás után telepedhetett meg Csornán. Vándorlása során Csornán is megfordult hatpttmés akkor ismerkedhetett meg későbbi feleségével. A pozsonyi főcéh szerint itt 1777-ben Limbeck Leopold, majd 1812-ben a kapuvárról átszármazott Pohl Antal nyert mesterjogot. Talán ennél dolgozott Frast, amikor az özvegységre jutott Kránicz Györgynét megismerte. 110.old. 7.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST SEBESTYÉN, kékfestő

Csornai üzemében halála után, 1846-ban 74 darab formát vettek leltárba. A ma meglévő készletből kiválaszthatók ezek. De kevés maradt meg. Az egyszerűbb, fémlemezekből, drótokból alakított minták között az un. csikos, formák alkotnak nagyobb egységet. Ezeket kötényekre, ruhákra, ágynemükre használták. 135.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST SEBESTYÉN, kékfestő

Csepregi házának megvételére Ferenc, csepregi kékfestő bátyjától kapott kölcsönt, 1400 forintot, 6%kamatra. 182[illegible] 1829-től. A törlesztés 1854-ig tartott, Sebestyén 1842-b[illegible] ben meghalt. Károly, Terézia, Mária, János, Fanni és Anna gyermekei születtek. Örököse volt felesége első házasságából származó leánya is. 112.old. 9-11. jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old

ARRABONA, -Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

FRAST SEBESTYÉN, kékfestő

Csornai üzemének mintakészletéből. Sávos minták. 21. ábra. Ruha-, kötényminta. 19. század közepe. Fekete repr. 136. old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109. old

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz. Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

Frasztné Barna Mária 2

Mestere a ferje, a Fraszt család ötödik le-
származottja. Apáról fiúra maradt minden,
a ház, a szerszámok, a mesterség és szine a kék.
A minta és a szín. Íz adja, pontosabban ör-
zi a kékfestő évszázados valódiságát, menti
át ezt az ipartörténetet, népi hagyományt hor-
dozó, nagyon egyszerű textiliát a nylprint,
a devore divatjába.

Kovács Aranka: Változik a modli és a módi

Ország-Világ 1971/41 17 old.

Frasztné Barna Márta

Ma már nem azt nézik a kelmeüvel, hogy tartós legyen mondja nosztalgikusan Frasztné. Pl. Ft Károlyban, ha elmegy egy évben öt ruhája, na való szépségből ma már sok. A raisarokon még vásznak. Legutóbb papírvászon környékén hallható mást mond a vásznak a szépségről. Ő vásznak a szépségről. Ő vásznak a szépségről. Ő

Frasztné Barna Máta 3/a

Ezek a régi minták eredeti népi motivumokat őriznek. Ezeknek a kontúrjait, vonalvezetésének lendületét nem lehet géppel utánozni. Hasonlattal élve: olyan ez, mintha egy kalocsai, vagy bizsaki hímzést a gépihez mérnék. Nem véletlen, hogy a kékfestő most megmozgatta a divattervezők fantáziáját. Ha kreációk vonalvezetése igazodik a népi-kék festő minták-vonalvezetéséhez, rendkívül izléses, elegáns viselet alakítható ki, úgy hogy beillik napjaink divatjába.

Kovács Aranka: Változik a módli és a módi

Országs-Világ 1971/41 17 old.

Frasztné Barna Márta. 4

Lakáskultúránkban, ~~csalo~~ mindinkább
létjogot nyernek az üdéségel kellő világos,
natúr színek és a népi jelleg. A kékfestő-
ből készült szettek, asztali garnitúrák, fa-
li szőnyegek, térelválasztók hangulatot
adnak egy modern lakásban. A paranyi
szobában, családon belül összecsapnak a
kékfestő jövőjét látó vélemények, de abban
megegyeznek, hogy ezt a kelmét értéke szerint
át kell menteni a mába és védeni eredetiségét.

Kovács Aranka: Változik a modli és a módi.

Ország - Világ 1971/41 17 old.

Frasztné Barna Márta 5

Mert a gyári hengernyomott kékfestő az más. Ott a fehér mintát nyomják a festett anyagra és vegyi kezeléssel hívják elő – a valóban szép – kék szint. A kézzel nyomott kékfestő a fordítottja. A fehérvászonra nyomják a mintákat a papba mártott dúccal. A pap – amit később mosással eltávolítanak – nem engedi, hogy a festéskor az indigó vagy az indantrén befogja a mintázott részt.

Kovács Aranka: Változik a módli és a módi

Ország-Világ 1971/41 17old

Prasztné Barna Márta 6

Tehát nem a mintát, hanem az anyagot szinezik. Ettől és a dúc kopottságától a minta kontúrjai szabálytalanok. Hogy ezt így, ipsarilag előállítani nem kifizetődő arra már a csehek és franciák is rájöttek. Még a múlt században. Ezért váltotta fel a dúcot a modli, a perotin és forradalmasította a szakmát a hengernyomógép.

Kovács Aranka: Változik a modli és a modi

Ország-Világ 1971/41 17 old.

Prasztné Barna Márta 7

Halad az idő. Változik a modli és a módi, de ezek a százados minták: a csirkeszemes (apró pettyes) zabszemes, tik-nyomos (hajás alakos), gyertyalángos, ágas-bogas, szőlős motívumok mindig szépek, valami eredeti üdeséget őrzők maradnak.

Kovács Aranka: Változik a modli és a módi

Ország-Világ 1971/41 17 old.

Frasztné Barna Maita

Hagyományos kékfestő motívum.

Orszaig-Vilaig 1971/41 17 old.

Frasztné, Barna Márta

FRASZTNÉ, BARNA MÁRTA
kékfestő népművész munkáiból nyílt kiállítás tegnap Mosonmagyaróváron, a városi-járási művelődési központban.

Magyar Hírlap 1976/288/13

Frasztné Barna Mária, népművész

L.: Bódy Irén

908-910.

dr Domonkos Ottó: A kékfestés - és újjászületése

Élet és Tudomány, Bp. 1977. júl. 22. XXXII/29

Frasztné Barna Márta

kékfestő népmüvész

— **Kékfestő-kiállítás.** Frasztné Barna Márta kékfestő népművész munkáiból nyílt kiállítás szombaton Mosonmagyaróváron, a városi-járási művelődési központban.

A müvész munkáiból kiállitás nyilt

Mosonmagyaróváron

Népszava, 1976. december 5.

12. oldal

Frasztné Barna Mária. 1.

Kelméivel elnyerte az ifjú népművész címet. Munkait már több kiállitason bemutatták. Csornán a Frasztház gúggoló ablakaival egy darab itt maradt ipari romantika. A Kisalföld leghire-sebb kékfestődéje 200 éves. A polcokon 300 nyomódúc, körtefából kézzel faragott, sárga rézből vert minták.

Kovács Aranka: Változik a modli és a módi

Ország Világ 1971/41 17 old

Frater Urbanus Lapicida

1524. Antonius Fabri domonkos feljegyzése: frater Urbanus lapicida vezetestársuk a kolozsvári kolostorban. (Egyháztörténelmi emlékek a magyarországi kitujítási korából. Szerk. Bunyitay V. – Rapaics R. – Karácsonyi J. Bp. 1902. 529.)

Balogh Jolán: Késő renaissance kőfaragómühelyek II. közl.
A kolozsvári mühelyek – Ars Hungarica 1974/2 375 old.

Fraser és Klein

l.

A Pesti Városháza

1936.

1. 2. 12. l

Egyesített Esz

Gebr. Boehringer G. M. B. H
Franc Braun Akt.-Ges. Zer
Heidenreich & Harbeck Ha
H. Wohlenberg Kom. Gesells

SCHUCHARDT

Budapest, VI., Teréz-körút 4

Frater György

Kolozsvári palotájának renesszánsz ajtókerete 1512-ből

Repr.

Veress Endre

Izabella királyné 1519-1559. Magy. Tört. Életrajzok. Bp 1901. 237 l.

Fenti címere a szamosújvári várkastélyon. Renesszánsz faragvány repr. n.o. 303. l.

Archeje a Tört. Kegyszarnokban. Repr. n.o. 312. l. után

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Frater György (XVI. sz)

ikonograf.

Archeje a Magyar Tört.

Képcsarnokban.

Repr.

Veress Endre

Izabella királyné

1519-1559. M. Tört

Elektr. Bp. 1901. 313. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Frater György

alvinci várkastélyi

Dörre Tivadar

rajza után

repr.

Veress Endre

Izabella királyné

1519–1559. Magy.

Tört. Elektr. Bp. 1901.

341. l.

Vasvás

M. D. K.

FRATER JOANNES építész

XV. η. vége XVI. η. eleje

Kolozsvár, Farkas utcai templom tervező mestere

A Szeged alsóvárosi templom építkezésénél is részt vett

Nagy-Papp-Börtsök: Szeged Bp. 1960. 56. l.

Frater Joannes

MDK

A Kolozsvári Farkas-utcai Minorita pl. építője XV–XVI n. Építtető Mátyás király.

(np. 8.)

Bíró József: Kolozsvár Zépekben Pyp 1941

110.

AN

1) Frater János
építén

A Bolozsvári ferences templom folytatására és gyors befejezésére rendelte ki Mátyás 1490.-ben Visegrádon kelt oklevele. Vá-lósúnűleg Kőfaragó György-gyel dolgozott együtt

A magyarországi műv. tört I. 171.
Corvina 1970.

2) Ivater János
épitén

művei közé legvalóménűbben a nyérbá-
tori minorita templomot sorolhatjuk.

A magyarországi műv. Fort. I. 172.
Corvina 1970.

Frater János

szerzetes, építész

1490.

l.

János frater

alatt.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
3/5 26
1926 aug. 24.
Érk. 1926 év ... n.

A MAGYAR KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTERIUM

Frater János

ferencrendi szerzetes
épített
Mátyás király megbí-
zásából építette a kolos-
vári ferencrendi (mi-
noríta ?) templomot.

László
v

János szerzetes
alatt is

nyek.
asolt. tábla

38 cm.

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER
Sign. H.

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

modja és ganerszerüséget még beha-
an nagy készséggel alkalmaz egy reá
kodik az időszerü élet megfigyelé-
iseletében, mint a milieuben melybe
i, -melyből az összprogrammját tar-

Frater Johannes

Mátyás király épi-
tésze.

l. Dercsényi D.:

Visegrád mű-
emlékei. Bp.
1951. 85. l.

Nem emlékszem
hogy János
vagy Johannes
alatt szerepel
adatt áromban

N. Lenkey
Ajs. v. 25.

25. (Grisaille-falfestés.)

ágos Bizottsága.

ány { száma: 1268 1925.
kelte: V/15 1925.
beérkezése: V/20 1925.

ek száma:

elintézett szám:

áma: 1./1925.

áma: Molnárovits.

5. V/28.

Méltóságos Gróh József úrnak,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Fráter Lóránt

ÉLET ÉS IRODALOM

1963. III. 22.

1021

Fráter Lóránd: Virág

tást is vetnének a képre. V. Erzsébet vitatkozik velük: ha másolat, mondják meg, hol az eredeti? Mire: tudvalevő, hogy ezek a mesterek sokszor csak a vázlatot csinálták, s a képet a tanítványok dolgozták ki. És ha így áll, vajon nem éri-e meg az utána nézést? Tán oly sok Rubens-vázlat ékíti művészeti múzeumaink falait? Akkor is, ha nem lehet megállapítani, mennyi a mester és mennyi a tanítványok része benne? Máskülönben pedig azok a tanítványok sem akármilyen festők. Van közöttük például egy Breughel, egy Snyders, egy Van Dyck. De hát egy szentesi tanyai iskola és egy Rubens-kép, no ne viccelj ünk, és körülötte a dajkamesék.

V. Erzsébet külföld felé orientálódik. Hiszen a képet el s akarják adni, és nem elesztegetni. Amerikai műgyűjtők címét keresi, Párizsba kézül, hogy megvívja harcait az gy érdekében. Úgy gondolja, a tanulmánya egy tekintélyes ülföldi szaklapban napvilágot it, s odakint a szakemberek rdeklődése a kép felé fordul, thon rögtön hasra esnek, int mindentől, ami külföldől jön. Nem mintha akarna itthoniaktól valamit, az égtételen és a felfedezésért ró dicsőségen túl.

Ám fölbukkan utolsó levelén valami, ami sietve pontot sz a dolog végére.

„... Nyáron Párizsba utam, főleg azért, hogy ezt a pet ott egy szakértő colléval is elismertessem. és kal is fog járni, de ezt az Ön érdekében teszem, s meg fog térülni az eladás árából. Majd azt is tessék megírni, ha a képet nem szándékozik eladni."

Itt minden nyom elvész. Nincs több levél. 1939 tavaszát írjuk. S a levelezőket meg se kérdezhetjük többé. V. Erzsébet a háború áldozata lett, s az öreg tanyai tanító is mindörökre néma. A fiú a részleteket nem ismeri, katona volt. Annyit tud, hogy apja elnapolta a kép eladásának tervét, gyűltek már a viharfelhők, ki tudja mi jön, jobb azzal a képpel várni. De gyanút is foghatott V. Erzsébet önzetlen szándékait illetően, ki szinte a család bizalmába is beférkőzött, a kisemmizés réme viszszaijeszthette a csiga kidugott szarvacskáit.

A fiú tud az olasz követség érdeklődéséről — apja elzárkózott, tud valami Zelinszky nevű grófról, ki hátában a fronttal, Erdélyből volt menekülőben, és műgyűjtő hírében állott. Állítólag horribilis pengőket kínált volna a képért, meglátván azt, de a tanyai tanító élt már egy háborút, s vele egy inflációt, úgy gondolta, a pénz leromolhat, de a kép értéke marad.

Most, az idők javultával, a kép ismét látható. Meg kellene tán nézni szakértőknek, hiszen a tetemre hívás modern eszközeivel, ma már gyorsan végére lehetne járni egy ilyen ügynek. S ha bővli, kidobtuk költséget és a napidíjat

Fráter Loránd
grafikus

M. D. K.

„Virág" (rajz)

Élet és Irodalom, 1963. március 2. – 3 lap

Fráter László

M.D.K

grafikus

Virág (rajz)

Élet és Irodalom, 1963. június 23. – 7 lap

Fráter Loránd /valószínűleg egyetemi hallgató, vagy fiatal szegedi művész? /

Reps: Halak c. tussajz

1966. jan. 14. Szegedi Egyetem

Fratricsevics István

templomfestő

Magyar Építőművészet

1913. 4. szám.

Fratricsevics István

díszítő, festő

Budapest,

VII., Dembinszki-utca 33. szám.

Elvállal templomok, épületek, lépcsőházak, kávéházak és szobafestő díszítőmunkákat.

F. M

kodexmásoló

Kinizsiné Magyar Benigna imakönyvének címlapja a Hg. Festetics-könyvtár ~~E~~ Keszthely

Repr.

Bal XV–XVI. mint

II. ~~583. l.~~

a béló-gotikus és a renaiss. kor mint-e

M. Mintoff

II. k 1930

481-82
583
659

F[rater] M.

nagyváxsonyi pálos
zerzetes. irta az alabbi
nüvet.
Egy lap. Kinizsine
Magyar Benigna
második imakönyvéből
1513.*
M Tud. Akad. könyvtára
196 pergamentre irt
oldalból áll, több díszes
arányos kezdőbetűvel.
Czech-Kodex néven
ismeretes. Magyarul
van irva. Fenti
frater másolta (irta)
az első imakönyvet is.
Repr.
Magy művelődtört
II. 487, 482.
659. l.

* a Kolofon alatti (kép magyarázat) szól
vegben 1543. Melyik helyes

F. M.

(Frater M.)

pálos szerzetes az alábbi imakönyvek másoloja. A miniátor teljesen ismeretlen.

irod.

Gondán Felicián:

Kinizsyné Magyar Benigna imádságos könyvei. Békéti Emlékkönyv Bp. 1912

196 — 211. l.

A cikk részletesen foglalkozik a fentitől másolt Festetich-és Czeh 1513 kodexekkel, a szerzetes nevét azonban nem tudja megállapítani

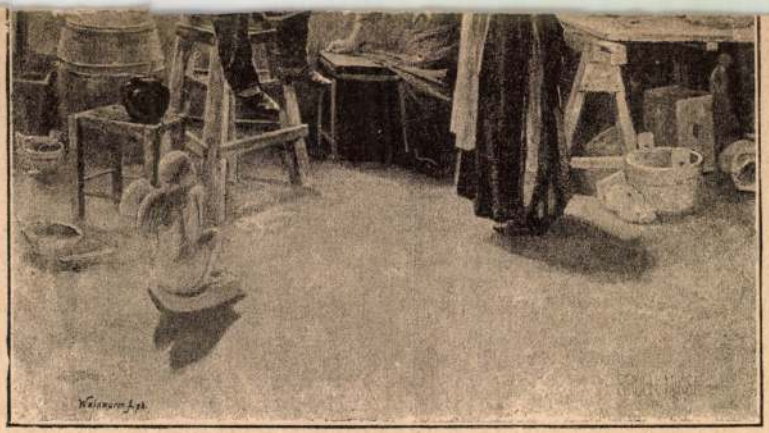

BRUCK MIKSA. A VÉN GIPSZ-ÖNTŐ.

F. M. nagyvázsonyi pálos szerzetes
1573 Miniator

Lásd

Berkovits-Ezérvat

Fráter Miksa

Fráter Miksa aranyműves és aranylánckészítő, V. Vilmos császár-út 20. 311-458

Bptávb 1940 szept. →
" 1942. jan.

Kiváló tisztelet

A Budapesti Hengermalom

Gerő Kalix

M. D. K.

FRATER UDALRICUS

Laïd Udalricus

M. D. K

FRATRICS József

Táncsics Mihály n. 5. I. em. nagyvi
polaalir és ábolakitása terve (1813)

Zarovics Gy. Sándor: Adatok Buda
építéséhez a XIX. sz. első felében
Tanulmányok Bu-múltjából XII.
Bu-1957. 283. l.

VASBETON

födémek, lépcsők, e szakba vágó munkák tervezését és kivitelét elvállalja

gyárkémények, DEUTSCH B. okl. mérnök BUDAPEST,

alapozások és VII. Rákóczi-ut 80. Telefon 104—67

Neumann Nándor

hatóságilag engedélyezett villamos világitási és erőátviteli vállalata

BUDAPEST, V., Szabadság-tér 2. sz.

Elvállal villanyvilágitási berendezéseket, csillárok, petroleum lámpa, karosgyertyatartók villanyra átalakitását és teljes felszerelését. Selyem lámpaernyők a legszebb kivitelben. Telefon és csengő berendezések.

Balog Adolf

réz- és vasbutor gyártása

Budapest, VIII., Népszinház-u. 24. (Aggteleki-u. sarok.)

Vállalja: Szállodák, kórházak és intézetek mindennemü réz- és vasbutorok berendezését

:: :: a legolcsóbb árak mellett :: ::

Nagy választék: réz-, vas és összecsukó-ágyakban. :: ::

= Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesittetnek. =

GRÓSZ MIKLÓS

ASZTALOS MESTER

DISZMÜRÁMA ÉS BUTORKÉSZITÉSI TELEPE

BUDAPEST, VII., DEMBINSZKY-U. 29. SZ.

ELADÁS NAGYBAN ÉS KICSINYBEN.

Dus választék háló, ebédlő és salon berendezésekben. — Vidéki megrendelések gyorsan eszközöltetnek.

Szolid kiszolgálás! Mérsékelt árak!

„HUNGÁRIA" ASZFALTIPAR ÉS BETONÉPITÉSI VÁLLALAT

SZIRMAI ÉS TÁRSA

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 48.

Aszfalt-masztixfőző és bitumenfinomitó-gyár.

Járdák, locsiutak, átjárók, udvarok, kapubejáratok stb. :: :: készitése természetes aszfaltból. :: ::

GROSZHEIM H. UTÓDA

VARGA ÁRPÁD

hatóságilag engedélyezett elektrotechnikai, villanyvilágitási és mechanikai müintézet

BUDAPEST, Főherceg Sándor-utca 30/b. szám.

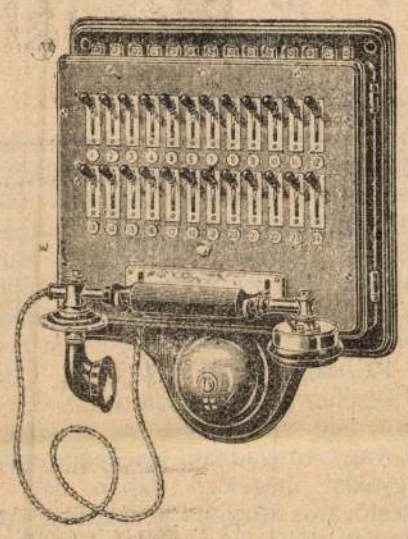

Készit és elvállal villamos világitási és erőátviteli berendezéseket. Telefon, villamos csengetyük, légszesz, petroleumlámpák és csillárok átalakitását. Ivlámpák karbantartása. Ugymint: Mathematikai és fizikai műszerek, rajzeszközök, tanszerek, találmányok és minták készitését. Motorok és Dinamók nagy javitó műhelye. Javitások elfogadtatnak és pontosan valamint jutányosan eszközöltetnek.

Telefon: 119—39.

Rosiváll Ferenc

mérnöki müszaki és vállalati irodája

Budapest, VII., Nagydiófa-utca 10. sz.

Beton és vasbeton épitkezések

u. m.: **hidak, csatornák, viztornyok, gépalapzatok, vizi erőmüvek, zsilipépitések, turbina telepek** kivitele a modern technika vivmányainak megfelelőleg.

Tervezések és véleményadások.

SCHLICK-féle

vasöntőde és gépgyár részvénytársaság

Budapesten, VI., Váci-ut 45.

Készitményei:

Épitési vasmunkák, vashidak, vasszerkezetek és vasöntvények, hengerelt és szegecselt vasgerendák, oszlopok; szab. **„Fenestra"** vasablakok; istálló berendezési cikkek; épületbádogos munkák, fémdiszitmenyek, szobrok; Luther Münzel rendszerü szivógázmotorok, **barna-szén** és egyéb tüzelőanyagok részére; gőzgépek és kazánok, személy és teher **felvonók (Lift)**; körszivattyu-telepek, **mészhomokkőgyárak** és mindenféle ipartelepek gépészeti berendezése; zsilipek, tartályok; vasuti kocsik, görpályakocsik stb.

ELSTER S.

LÉGSZESZGYÁRI SZÜKSÉGLETEK GYÁRA

Erzsébetfalva, Soroksári-ut 55.

Gyártási ágak:

Nedves és száraz légszeszmérők, többféle typus szabadalmazva; a legjobb anyagból, több évi jótállás. Gázautomaták, nedves és száraz szerkezettel, bármilyen légszeszára beállithatók. Gázszivógépek (Exhaustor) teljes felszereléssel. Állomási légszeszmérők, tetszés szerinti nagyságban. Tisztitó berendezések, Jäger-féle szabadalom szerint. Városi nyomás szabályozók, suly és automatikus megterhelésre. Önműködő nyomásmérők, szivás és nyomásra, csinos kiállitásban, kézben vihetők. Különleges nyomásmérők (Manometer) állandó vizszinnel. Fényvizsgálati müszerek és kellékek. Gázfőző- és fütőkészülékek, vasalók, takaréktüzhelyek.

Fedélszék és faszerkezetü = épitmények rajzolását =

pontos fakivonat készitését és elszámolását vállalja

VIADÁR PÁL

ácsmester

Budapesten, VIII., Kenyérmező-utca 3/a.

LIFT

Haverland Antal, Budapesten, VIII., Nap-utca 22. Telefon 29—66. — Gyárt: személy-, teher-, ételfelvonókat és vasszerkezeteket minden kivitelben.

Munkácsy Gyula

lakatosmester

Budapest, VI. ker. Király-utca 102. szám.

A jelenkor legjobb, legolcsóbb és legerősebb szerkezetü kémény és szellőztető toldóinak készitője. (E számunkban foglalt hirdetésére e helyen is felhivjuk olvasóink figyelmét.)

Müller és Hahn

ÉPULET- ÉS DISZMÜ-BÁDOGOS, LÉGSZESZ-, VIZVEZETÉK-BERENDEZŐK.

Iroda és műhely: Budapest, Kis Diófa-utca 3/a.

Lakás: Damjanich-utca 36. sz.

Minden e szakba vágó javitások olcsón és pontosan eszközöltetnek. Házak évi karbantartása jutányos áron elfogadtatik.

Telefon 85—43. **Költségvetések ingyen** Telefon 85—43.

Fratricsevits István

:: diszitő-festő ::

Budapest, VII., Hernád-utca 24. sz.

Vállalkozik: **épületek, templomok, kávéházak** és lépcsőházak festésére stylszerü kivitel, izléses munka, szolid árak mellett.

Specialista diszfestészetben.

Izzólámpa raktár. Valódi Auerégők kaphatók.

Telefon: 69—91.

Schrettner Ede

elektrotechnikai vállalata Baross-utca 5. (Calvin-tér közelében.)

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugymint: **házicsengő-, telefon-, villamosvilágitás-, ivlámpák-, motorok- és dinamók** szakszerü és lelkiismeretes szerelését és javitását.

Szerelési anyagok raktáron.

Szolid munka. — Házak jókarban tartása.

A Magyar Keramiai-Gyár Részv.-Társ. Budapesten

Iroda: VIII., József-körut 14. Telefon 52—74.

Keramit- és téglagyár: X., Óhegy. Telefon 53—09.

Ajánlja Rost Ottó mérnök és a keramit feltalálójának személyes vezetése mellett gyártott KOCSI-ÚT, JÁRDA és UDVAROK burkolására kitünően elismert

keramit köveit és keramit-lapjait,

közönséges fali, üreges, tartány-boltozó (ravers), élk, padlás, burkoló és sajtolt kémény-tégláit.

Kivánatra a keramit-burkolással járó munkálatok is elvállaltatnak.

Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérmentve.

REZNIČEK KÁROLY

kövezőmester

BUDAPEST, VI, FIGYELŐ-UTCA 8. SZÁM.

Elvállal mindennemü kő- és keramittégla kövezéseket ugy helyben, mint vidéken a legjutányosabb árban jótállás mellett. Javitásokat is eszközöl. Ajánlkozik vállalkozók részére nagyobb munkák kiviteléhez mint alvállalkozó.

GERENDAY A. és FIA

AKAD. SZOBRÁSZ

ELSŐ ORSZ. SZABADALMAZOTT

SIREMLÉKMŰ GYÁROSOK

BUDAPESTEN,

FŐRAKTÁR: VII., RÁKÓCZI-ÚT 90.

MODERN SIRKÖVEK NAGY VÁLASZTÉKBAN.

ECKMAYER PÉTER

Kartelen kivüli ajtó es ablak redőnygyára

BUDAPEST,

VI., Csengery-u. 65 A. Telefon 25—71.

BETON-TERAZZÓ-munka.

Cement és fayenc burkolat fektetése.

FALBURKOLAT.

Szakszerü kivitelben és legjobb :: :: ajánlatokkal szolgál :: ::

MARIK ÉS TÁRS

Budapest, VII., Abonyi-utca 14. sz.

Telefon 102—08. ■ Telefon 102—08.

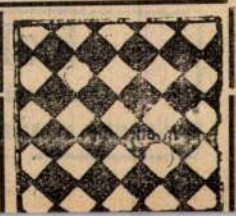

RÁKOS MANÓ szobrász

TELEFON 75 60. Budapesten, VII. ker., Bálint-utca 9. (Aréna- és Thökölyut mellett.) TELEFON 75—60

Készit mindennemü CIFSZ-, KŐ-, KÜKŐ-, STUCCATUR-, RABITZ- ÉS MŰMÁRVÁNY-MUNKÁKAT. Ajánl mint különlegességet

STUCCOMENYEZETEKET.

Motorikus erőkkel hajtott közlőművek engedélyezését, illetve a beadványok szakszerü elkészitését, rajzokkal való ellátását végzi **dezséri Boleman A. Zoltán** mérnök, műszaki vállalkozó műszaki irodája: Budapest, VI., Szondy-utca 76. sz., II. em. 28. ajtó.

Kovald fest, tisztit. GYÁR ÉS FŐÜZLET: Budapest, VIII., Szövetség-u. 37. TELEFON 58—45.

Gyüjtötelepek a főváros minden részében.

Képviseletek a vidék legtöbb városában.

Horváth és Györy

épület, mü és vasszerkezeti lakatosok.

Vállalkoznak: minden e szakba vágó munkálatok elkészitésére; specialisták takarék-tüzhelyek készitésében.

— Terv, költségvetés dijtalan. —

Budapest, V., József-tér 8. szám.

SÁNDOR MIKLÓS

műbutor, épület, portale és bolt- és berendezési asztalos üzlete

Budapest, VIII, Mária Terézia-tér 18.

Elvállal: Modern lakberendezéseket rajz és terv szerint minden stylusban valamint épület, portál és üzleti berendezéseket szolid árak mellett.

Költségvetéssel szivesen szolgál.

„Kaláni gyártmány".

Schwarz Sándor és Társa

„Meidinger" kályhagyári raktára

Budapest, V., Vadász-utca 35/a.

Öntöttvas kályhák. Caloriferesek.

Eredeti Meidinger kályhák.

Kályhabetétek. Légfütések.

Költségvetés vagy árjegyzék bérmentve.

„Ceáka"

Legujabb, legjobb petróleum-izzófényégő! 100 gyertyafényerő! Mesésen szép és olcsó világitás! Alkalmazható 14"'-tól kezdve minden nagyobb lámpára.

Ára 8 korona.

Fogyasztás óránként nem egész 2 fillér.

GÖTTMANN EDE

Budapest, IV., Kecskeméti-u. 4.

Elegáns asztali és függőlámpák jutányos árban.

Árjegyzéket kérjen.

Tetőfedéseket

tűzmentes tetőpéppel vagy facementtel; javitásokat, jókarbantartást és mázolásokat jutányosan eszközöl

LICHTMANN LAJOS

Telefon 94—16. Budapest, VI., Bajnok-utca 26. III. em. Telefon 94—16

SCHLIESZER NÁNDOR

kárpitos, diszitő és papirkárpitozó (tapétázó)

Elvállal: Salon, ebédlő, férfi-szoba és angol bőrbutorok készitését a legjobb s legizlésesebb kivitelben. — Önműködő és zsinóros vászon rollók megrendelés szerint gyorsan készittetnek; TAPÉTÁZÁSOK bel- és külföldi minta szerint szolid árak mellett. — VIDÉKI megbizások különös figyelemmel eszközöltetnek.

Budapest, VII., Erzsébet-körut 18. szám.

Zugschwert Béla

műfémiparos, épület és műlakatos telepe.

Budapest, IX., Mester-utca 25. sz.

Különlegesség: butorvasalásban.

Készitek bárminemü kovácsolt munkát, u. m. vas- és bronzcsillárokat, rácsokat, kandallókat, bárminemü világitótesteket saját terv, vagy rajz után, különlegességeket n. m dombormü, vert, vagy kovácsolt vas- és fémbutor vereteket.

FÉLIX IMRE

épület- és diszmű-bádogos, légszesz-, vizvezeték- és csatornázási vállalat

Budapest, VIII., Horánszky-utca 22.

Fürdőberendezések, klosettek, mosdó-, hideg- és melegvizzuhanyok és egyéb egészségügyi berendezéseknek a legmodernebb stilben való gondos kivitele. — Kut, szivattyu és magánvizművek berendezése és felszerelése a legjutányosabb árak mellett pontosan eszközöltetik.

Minden e szakmába vágó javitásokat legolcsóbban és legszebben készitek.

UJLAKI TÉGLA- és MÉSZÉGETŐ R. T. BUDAPEST.

Központi iroda: V., Akadémia-utca 9.

Telefon szám 74—30 és 74—31.

Tetőcserépgyára szállit: géppel gyártott, tehát egyenletes, vizhatlan, fagyellentálló hódfarku-, hornyolt és francia-tetőcserepet valamint az ezekhez szükséges szegélycserepet nagy választékban. — Bármely vasuti vagy hajóállomásra versenyképes!!

A m. kir. József-müegyetem 40/1901. számu hivatalos bizonyitványa szerint ezen gyártmány fagyellenállónak bizonyult.

Dunakotrási vállalata szállit: bárhová hajón vagy vasuton, ugyszintén helyben dunakavicsot utépitéshez és betonmunkákhoz. Apró kavicsot aszfaltgyárak részére és rostált dunahomokot.

Téglagyára szállit: Szárazon sajtolt falburkoló disztéglát (Verblender), falburkoló lapokat, szabadalmazott „Reform" válaszfaltéglát, vastartó-, burkoló és üreges téglát, valamint leghordképesebb falitéglát, továbbá kéménytéglát kerek kéményekhez.

Terméskőbányáiból szállit: Követ cyklopfal épitéséhez és alapozásához; zuzott követ betonmunkákhoz és utépitéshez.

Mészégető-telepe termel: budai zsiros meszet.

Műhabarcsgyára termel érdes dunahomokból készült műhabaresot.

MESZES KÁLMÁN

épület és diszmű bádogos, légszesz- és vizvezeték berendező

Budapest, VII., Rózsa-utca 30. szám.

KÖRTING B. és E.

Gyár és iroda: Budapest, VIII., Kisfaludy-u. 11.

Központi fütési és szellőző berendezések.

Porelszivó berendezések gyárak részére. Injectorok, Pulsométerek gőzsugárszerkezetek, stb. Bordáscsövek és radiátorok. Motor gáz- :: :: fejlesztő telepek és motorok. Gáz- és benzinmotorok. ::

Telefon 38—90. Telefon 38—90.

Fénymásoló- és mindenféle műszaki papirok.

Fénymásolatok, beadványi tervmásolatok

villanyfény mellett minden időben készittetnek.

Magyar Vegykészitményü Papirgyár

:: Budapest, V. Kálmán-utca 12. ::

Figyelmeztetés.

Akinek kubikusokra, földmunkásokra, vagy bármilyen erdei vagy gazdasági munkásokra van szüksége, forduljon ezeknek szegődtetése végett közvetlenül a m. kir. földmivelési ministerium munkásügyi osztályához, a hol a munkaközvetités teljesen dijtalanul eszközöltetik. Szóbeli, levélbeli és távirati megkeresésre dijtalanul válaszolnak. Cim: Földmivelési ministerium munkásügyi osztálya Budapest, Nádor-utca földmivelési ministerium, II. emelet 78. szám.

Versenytárgyalási hirdetmények.

a) Épitő munkálatokra.

Budapest (Népszálló épités.) A székesfőváros tanácsa a VI. ker. Aréna-uti 2929/5. hrsz. a. fekvő telken épitendő népszálló föld, kőmüves és elhelyező munkáira (bánatpénz 17.000 k), fal- és vasgerenda-kötővasak munkájára (bánatpénz 900 k), kőfaragó munkájára (bánatpénz 360 k) árlejtést hirdet. Az ivenkint 1 k bélyeggel ellátott ajánlatot december 10-én d. e. 10 óráig dr. Wildner Ödön tanácsjegyző kezéhez (Központi városház, I. em. 100—103. a.) kell benyujtani. A bánatpénz készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban a versenytárgyalást megelőző napon déli 12 óráig a székesfőváros központi pénztárába, vagy bármelyik kerületi előljáróság pénztárába teendő le. A nyugtát az ajánlathoz kell csatolni. Az ajánlatokon az ajánlattevő vállalkozó kijelenteni tartozik, hogy tudomásul veszi azt, hogy a munkálatok teljes befejezése és átadásának határideje 1910. november 1-je. Az ajánlatok ugyanazon a határnapon d. e. 11 órakor fognak a Központi városháza II. em. 198. sz. (jogügyi) ülésteremben felbontatni. Az ajánlati ürlap és a költségvetés, valamint az általános

Wieselmann és Társa

Tulajdonos: **Fodor József** okl. mérnök

üvegcsiszoló, tükörboritó és rézkeretező gyára

Budapest, VII., Kazinczy-utca 51. sz.

Telefon: 47—33. o o o Telefon: 47—33.

Készit minden ezen iparágba tartozó munkát ugy helybeli, mint vidéki megrendelésre a legmodernebb kivitelben és jutányos áron

Holubánszky és Kovács

szakemberekből alakult közkereseti társaság

villanyerőre berendezett üvegcsiszoló-, mű-üvegező és tükörboritó-műhely

BUDAPEST, VIII., Bezerédi-u. 9. Telefon 52—54.

Készitenek mindennemü üvegcsiszolásokat, tükröket, hajlitásokat csiszolásokat optikai és technikai célokra, továbbá réz- és ólomfoglalatokat csiszolt, opál, cathedrál és ornament üvegből.

Olcsóbb árak mint bárhol!

Fratricsevics Gabriella

a miskolci Tiszai pályaudvar 1968-as tervpályázatán II. díjban részesült 42.sz. pályamű egyik ~~tervezője~~. munkatársa.
43.

Kolnár Péter: A miskolci Tiszai pályaudvar tervpályázata. 1968. - Magyar Építőművészet, 1969.2.sz. 3. l.

Fatricsevits Gabriella

a miskolci Tiszai pályaudvar 1960-as tervpályázatán megvételben részesült 45.sz. pályamű egyik munkatársa

Molnár Péter: A miskolci Tiszai pályaudvar tervpályázata, 1968. - Magyar Építőművészet, 1969.2.sz. 5.l.

Ø

Fratrits Vilma

Győri kiáll. 1940

VASÁRNAP

20

Kat. Farsang vas.
Prot. Álmos

4.
5. 1/2

A hold kelte 4.06, nyugta 13.10 óra.

Ó görög

7 Hunt, vas

HÉTFŐ

21

Kat. Eleonóra
Prot. Eleonóra

5.

A hold kelte 5.05, nyugta 14.15 óra.

8. Todor

KEDD

22

Kat. P. székf.
Prot. Gerzson

4. 1/2

A hold kelte 5.57, nyugta 15.29 óra.

9. Nicefor

SZERDA

23

Fratschner

l.

Bau 147. l

M.D.K.

Jakob Fratzinger,órásm

Unsinn János Menyhért tanitványa volt.1767 jún.8-án sz
szabaditotta fel. 346.o.

Jenei Ferenc: Régi győri órásmesterek. 345.o.

Arrabona,7.1965.A Győri Múzeum Évkönyve.Győr.1965.
Győr-Sopronmegyei Nyomda.Győr.

Frandi Jenő

(vagy Frandi) festő Szegeden
részt vett az alábbi
kiállításon.

Délmagyarország
1937. dec. 5. (V.:
Szegedi képzőművészek
kiállítása a múzeumban.)

...tivanyi Gyula
...rnok

Budapest.

XI Lágmányosi-utca 16

Frauenfeld Miklós
pestvidéki épitő-
mester, felelős érte
Pollack Mihály

l.

Tanulmányok Budapest I.

83. l.

Frauenschuh Jó-

Zsef (?)

Ötvös Sopross

stul. n. o. 1781. F. Atyjánál

tanult. F. 1808 - Orosz-

országba vándorolt ki.

Keresztneve nem bir-

tos. F. Mihály fia.

Csatkörl

Frauenschuh Mihály

ötvös Sopron

szül. 1726. k. † u. o. 1795 szept 17.

1762. óta Sopronban élt

és jó magaviseletet

tanúsított. Erről 1789-

ben bizonyítványt kér a

tanácstól. A Szent Mi-

hály templom halotti

anyakönyvében F. József

néven szerepel.

Csatkózl

MDK

Frauenheim János Henrik

nyomdász

1723-1736-ig vezette a kassai „akademiai nyomdát"

Firkúger Károly: Hazánk könyvnyomdái.
Grafikai Szemle 1893 évf 1. f. 6 l.

FRAUENHOFER, Johann, pozsonyi kőművesse-géd

J. F. Maurergesell, 1 éves lánya meghalt. (1841, 191 l)

—

J. Frankhofer, Maurergesell, újszülött lánya meghalt. (1844, 84 l)

—

J. Fronhofer, Maurergesell, 2 éves fia meghalt (1844, 380 l)

—

Preszburger Zeitung
(Genthon)

M.D.K.

Frauenschuh Miklós ötvösmester

1762-1787-ig Sopronban működött.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.

275. old.

Mihály

Frauenschuh, Michael

ötvös, 1762-1787

Sopron

l.

Csatkai sopronötvösök

a 15-19-46-17. l.

k.o. 1931

Fraunhofer Simon

udvari ácsm.

XVII. n

l.

Kem és l: a Pozsonyi

vár és váralja 19. l.

Pozs. 1933

IRODALOM

- Révay József:
Séták a római Magyarországon. 150 old.

JEGYZET

Fraunhofer Simon

császári műasztalos

végezte a XVII. században

a pozsonyi vár új épit-

kezése alkalmával a

berenderés asztalos mun-

kait.

Menclová, Dobroslava

Hrad Bratislava.

Bratislava, 1936.

36. l.

Dreger Móri a becsi

Burgról szóló könyvé-

ben nem tudt róla.

Frantliger Gergely, nyomdász

– Szebenben. 1578-ban egymaga nyomatja valamelyik vagyonosabb tanuló iskolai jutalmat nyert dolgozatát.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967. 109. l.

Ø

Fräutlinger Gergely

nagyszebeni ugyvéd

XVI. sz.

l. D. G.

Gulyás könyvnyomdáról

48. l.

Mozes-ou a

15-16. sz-ban

1931

sind, den in der internationalen Konk
Kunst zu bestimmen.

Die menschliche Kultur und die
denden Künste und die Kunstdenkm
dass unserer Meinung nach jetzt die
weiteren Zerstörungen Einhalt gebie
„Landeskommission der Kunstdenkm
Welt durch Vernichtung ungarischer
Vertrauen an die ausländischen Sch
zeugung, dass sie Verständnis und U
und der menschlichen Kultur darum
Protestwort erheben gegen die Wiede

Wenn die Verletzung des Autor
eine Rechtsusurpation ist und der
strafbar, wenn ein Kunstwerk durch
Eine solche Rechtsnorm wäre das Zu
jeden gebildeten Menschen längst a
verurteilende Tat ist.

Es ist daher ein berechtigtes Int
von Schiedsgerichten, oder durch die S
Rechtsnormen, sowohl vom Gesichtsp
geschehen möge, was vom Gesichtspu
Werte, sowie der Rechte der Minorit
wendig und zweckdienlich ist. In dies
Schwesterinstitutionen.

Im Namen der ungarländischen
Budapest, im November 1921.

Mit vo

M.D.A.

Fray/Fráj/Antal, asztalos m.

X.28.

Veszprémi mester.+1854-ben, 43 éves korában.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok.

250.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém,

1963

Fray Ignác

ötvös

1845–1846 Žombor

Kapmagyarországötvösök 35 l.

ugusztus 27-én.

L az előtérben

t ábrázolja, hol a ~~az előtérbeli~~ patakon
lyen tul balról vezi fák díszlenek ~~valmak~~ rosdá-
éptérben a hegy tetejen, épületek ~~bor~~ látpa-
számos madár röpköd. Az égbolt~~on~~ oz zi-
ése alól balra: „A. Splitgerber"

7 cm.-- Lelt.sz.4495.-- Értéke
hagyománya 1913 márczius 9-én
uzeum örökletéte (1381-913).--
(2046-913).-- Bejelentetett

89

M.D.A.

Fray Ignác, asztalos m.

Veszprémi mester. 1828-ban háromnegyed évet két segéddel dolgozik.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok. 250.o.

A Veszprémmm Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém, 1963

MDK

Fray János

képzőműv. fáisk. hallg.

Budiparrajzisk 1933-34. 4o 1.

K. D. K.

FRAY Mihály asztalos

1769-1770. Veszprém, püspöki palota építkezésénél szerepel

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bpn. 1959.

I. 197. l.

II. 306. l.

Fray János

IV éves

kitűnő tanulmányi elő-
menetelért dicséret. 1933

Ferképzomfoiskèvk 21. l.

~~Ajtókopogtató bronzból, római~~

~~VI. 204.~~

Fray János

IV. éves hallg., tanársegéd

115.78 P állami ösztöndíj

1932/3

Ferkèpzomfoiskèvk 24.l.

Fray János

IV. éves

50 P jutalomdíj

1932/33

Ferképzőmfoiskévk 27.1.

POUR AUDIOFILM

Fray János

tanársegédi teendőkkel megbízott ösztöndíjas hallgató Réti István alakrajzi osztályában -

Képróm. Fönsk. Ersk

1933-34. 39. l.

Fray Jáinos

1929/30 – 1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk

83.l

Fray Janos

V. c.

tanárának

Ferk'pzomfoiskèvk

1933-34. 47. l

RPÁD

TANÁCSOS

- ÉS

ERESKEDŐ

284

SZÁ

méltóságú
ságos
ságos

Dr Szentivá

ybecsű megrendelésére szállítottunk:

lis hó 14.n 2 q bükkfa
2 drb kö

ábbi nb. megrendeléseit kérve, vagyok

ések csak számozott, hivatalos bélyegzőnkkel ellátott
, vagy a 8625. sz. m. kir. postatakarékpénztári csekk-
efizetés útján eszközölhetők. Késedelmes fizetés ese-
natot számítunk.

Fray János

l.

Ferképzomfoiskàvk

1933-34. 6i. l.

en kötelezem magamat törleszteni.
festése julius 25 ikére készen
jéig az uccai ablakok mázolása is,
bbi mázolómunka is addigra elkészül
észülne el, megigérem hogy ebből
igényt nem támasztok.
lom esetében a rendes felmondás
rvényes

ezően tudomásul veszem.

Madosalancz
házgondnok

Fray János

Tanár: Baranski

374. Fray János ..... Fiatal leány

Képrőm. főisk. kiáll. 1937

Fray János ifj

rajztanárt
rendkívüli tagul
felvette a Rajztaná-
rok Egyesülete

Rajzoktatás
1957. 32. l.

A m.kir.vallás-és közokt.mi
a Magyar Nemzeti Bank Banko
tályához és a csekkosztályho

I.

Másoltaban azzal küldöm, hogy a most utalványozott 12 német márkát, illetve az annak megfelelő osztrák schillinget, az utalványrendeletben megjelölt folyóirat kiadójának szíveskedjék átutalni.

A folyóirat kiadója: Anton Schroll et Co. Wien, I.Graben 29.Trattnerhof 1.Az átutalással kapcsolatban szíveskedjék a kiadót felkérni, hogy a folyóirat II.évfolyamának számai /1927. októbertől/az Ungarische Landes-Komissio für Denkmalpflege, Budapest, VI.Aréna ut 41.sz. címére küldendők.

Fray Ignác

ötv -

l. Kőmagyötvj.

1100. 7.

Izraeli
Thamus
Protestáns
Paulina
Görög
Özséb pk.
Izraelita
Thamus 2
Protestáns
Zoltán
Görög
Agrippina
aelita
us 3
s

Fray

Ötvös Körmöcbánya

Kőmagyötvj. 189. C

1100	Nr. 1078	FRAY Kávéskanál 1848-i Hais Bernát, Bp.

VASÁRNAP
21
Gonz. Alajos

HÉTFŐ
22
Ákos

KEDD
23
Ediltrud sz.

SZERDA